

פא

ד

דין וחשבון שנתי 2015
הבינלאומי

2

תוכן העניינים

6	דבר יו"ר הדירקטוריון
	דוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2015:
7	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
16	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
64	סקירת הסיכונים
120	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
128	הצהרת המנכ"ל
129	הצהרת החשבונאי הראשי
130	דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
131	דוחות כספיים שנתיים מבוקרים
	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי:
302	ממשל תאגידי
331	פרטים נוספים
357	נספחים
368	מילון מונחים
376	אינדקס

רשימת לוחות - דוח הדירקטוריון וההנהלה

1	נתונים עיקריים	11
2	דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי	12
3	מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי	13
4	שערי חליפין	18
5	שוקי ההון	19
6	הרכב הרווח המימוני, נטו	20
7	ניתוח סך הרווח המימוני, נטו	21
8	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	21
9	פרטים לגבי ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי	22
10	פירוט התפלגות ההוצאות (ההכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים	22
11	פירוט העמלות וההכנסות האחרות	23
12	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	23
13	פרטים על הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיות המידע שבוצעו	27
14	פירוט ההוצאות האחרות	27
15	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	29
16	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	29
17	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	30
18	אשראי לציבור, נטו לפי מגזרי פעילות	30
19	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	31
20	החלוקה הענפית של ששת הלוחים הגדולים בקבוצה	31
21	יתרות סיכון האשראי הכולל של הלוחים הנכללים במדרגות העליונות בבאור ג'29	32
22	הרכב תיק ניירות הערך	33
23	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	33
24	פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	33
25	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות	34
26	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	34
27	ניתוח רגישות השפעת שינויים בשיעורי הרבית על תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא	35
28	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	36
29	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות	36
30	הון והלימות ההון	38
31	יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות	38

32	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות	42
33	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות	42
34	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות	42
35	יתרות מאזניות ממוצעות לפי מגזרי פעילות	43
36	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות העסקית	46
37	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית	48
38	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות המסחרית	50
39	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר משקי הבית	53
40	תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר העסקים הקטנים	55
41	נתוני הפעילות בשוק ההון כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים	58
42	נתוני הפעילות בכרטיסי אשראי כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים	59
43	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	70
44	הפרשה להפסדי אשראי	71
45	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	72
46	חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים	77
47	חשיפה למדינות זרות	79
48	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור בבנק בלבד לפי מגזרי הצמדה	82
49	פירוט המקרים בהם ההפסד התיאורטי היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה	85
50	תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית	87
51	פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר	88
52	החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית	90
53	תיאור חשיפת ההון הפנוי בפועל, ברמת הקבוצה, בהשוואה למגבלות הדירקטוריון	96
54	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	97
55	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	98
56	סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	103
57	דיון בגורמי סיכון	116
58	ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות	123

דבר יו"ר הדירקטוריון

מחזיקות ומחזיקי עניין יקרים,

אני מתכבד להציג בפניכם את הדוחות הכספיים של קבוצת הבינלאומי לשנת 2015.

שנת 2015 הייתה שנה כלכלית רווית אתגרים, בעולם כולו.

הכלכלות בעולם, המשיכו גם השנה במאמץ, לצאת מהמשבר הפיננסי ומהשלכותיו.

בעוד שבארה"ב ישנם איתותים חיוביים לכך, המתבטאים באינדיקטורים המשקיים ואף חזינו לראשונה זה שנים במהלך של העלאת

רביית, הרי באירופה, ממשיכה המדיניות המרחיבה וההתאוששות עדיין נראית רחוקה.

גם במדינות המתפתחות ובמיוחד בסין, אנו עדים למשברים, הגורמים לצמיחה נמוכה יחסית.

ההאטה העולמית לא פסחה על כלכלת ישראל, וההאטה מורגשת ומתבטאת, בעיקר, בשיעור צמיחה נמוך מהתחזית ובירידה ניכרת

בהשקעות.

האטה גלובלית זו, המלווה בתנודתיות בשוקי ההון והמטבע, ברקע סביבת הרביית הנמוכה, מגבירה את הסיכונים ואי הוודאות, המהווים

אתגר למערכות הפיננסיות והבנקאיות.

המערכת הבנקאית, בעידן של אחרי המשבר, עומדת בפני אתגרים רבים:

- רגולציה מחמירה, רפורמות ויזמות חקיקה רבות.

- תחרות הולכת וגוברת בתוך המערכת הפיננסית.

- מדיניות מוניטרית מרחיבה המתבטאת בשיעור רבית אפסי.

כל אלו מכבידים על היכולת של מערכת הבנקאית לצמוח ודורשים היערכות מתאימה.

קבוצת הבינלאומי ממשיכה לשמור על חוסנה ואיתנותה ומתמודדת בהצלחה עם האתגרים שעומדים בפניה. ביטוי לכך ניתן למצוא ביחס הלימות ההון מהגבוהים במערכת הבנקאית, ובתיק אשראי איכותי, הנגזר מאסטרטגיה, המשקפת תיאבון סיכון מידתי.

לצד זאת, ממשיכה הקבוצה לשמור על מובילות בשירותים הבנקאיים בתחום שוק ההון והבנקאות הפרטית.

ברבעון השלישי של השנה אישר הדירקטוריון את ריענון האסטרטגיה לשנים 2016-2018, והתאים את יעדי העל לשינויים שחלו כתוצאה

מהמציב המאקרו כלכלי. לראשונה אף קבע הבנק יעד מאתגר של יחס יעילות.

בהתאם לכך, מבצעת הקבוצה צעדי התייעלות ונערכת לגיבוש צעדי התייעלות נוספים ארוכי טווח, אשר יתאימו את רמת ההוצאות

לרמת הפעילות הבנקאית בעידן תחרותי זה.

בתוך כך, נעשו פעולות שונות הכוללות שינויים ארגוניים ועסקיים.

בהמשך לסגירת הפעילות בלונדון בשנת 2014, מיזג הבנק בהצלחה את יובנק, ביום 30 בספטמבר 2015 ואת בנק פאג'י ביום 31

בדצמבר 2015. תוצאות המיזוג ישפיעו לחיוב על יעילות הבנק, הן בצד ההכנסות והן בצד ההוצאות.

השנה השלים הבנק את בניית בית מתף, והעביר בהצלחה את הפעילות הטכנולוגית התומכת בשירותי הבנק לבניין חדש ומודרני, ובכך

שדרג באופן משמעותי את היערכותו לאתגרים הרבים בתחום זה ואת מוכנותו לתפקוד בשעת חירום.

במסגרת התרומה לקהילה, קבוצת הבינלאומי פועלת בעידוד מתנדבים מקרב עובדי הבנק וכן באמצעות תקציב תרומות למטרות

שונות של עזרה ותרומה לרווחת הקהילה, בדגש על ילדים ונוער בסיכון.

ביולי השנה, פרסם הבנק את דוח האחריות התאגידית השני על פי הסטנדרטים העולמיים, ומציין בכך את מחויבותו לנושא.

לסיים, תוצאות הקבוצה והישגיה נעשו תודות לפעילות ולמסירות של ציבור העובדים והנהלה, ועל כך נתונה תודה והערכה רבה בשמי

ובשם דירקטוריון הבנק.

ר. חזקיהו
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 28 בפברואר 2016

דוח הדירקטוריון וההנהלה

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

8	תיאור פעילות קבוצת הבנק
11	מידע כספי תמציתי עיקרי
14	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
15	יעדים ואסטרטגיה

דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2015

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 28 בפברואר 2016, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים והמבוקרים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מאוחדות שלו (להלן - "קבוצת הבנק"), ליום 31 בדצמבר 2015.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

קבוצת הבנק נמנית עם חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות, בתחומי מטבע חוץ, הסחר הבינלאומי, ניירות הערך, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונדילות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון בתחום קופות הגמל וקרנות נאמנות.
- שירותי נאמנות לפרטיים ומוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

קבוצת הבנק פועלת באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), וכן מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון. במסגרת החטיבה פועל איזור עסקים, המרכז את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
- החטיבה הבנקאית המרכזת את הפעילות מול הלקוחות הפרטיים של הבנק ובכללם בנקאות פרטית ומשקי בית והעסקים הקטנים. החטיבה פועלת באמצעות 104 סניפים (מהם 7 סניפי יובנק אשר מוזג לבנק ביום 30 בספטמבר 2015 ו-22 סניפי פאג"י אשר מוזג לבנק ביום 31 בדצמבר 2015), כאשר בנוסף בבנק אוצר החייל פועלים 46 סניפים ובמסד 22 סניפים (סך הכל 172 סניפים בקבוצה).
- חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את תחומי שוק ההון והפקדונות, לרבות חדרי העסקאות המתמחים בפעילות מול סניפים, לקוחות מקצוענים וגופים מוסדיים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנדילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים ברבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "ייהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון דלהלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-446 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-455 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 2.0%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 6.5%, בהשוואה ל-6.8% בשנת 2014.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווח הקבוצה בשנת 2015, בהשוואה לשנת 2014:

- ירידה בהכנסות הרבית, נטו בסך של 148 מיליון ש"ח (7.0%), שנבעה מירידת הרבית במשק.
- ירידה בהכנסות מימון שאינן מרבית בסך של 81 מיליון ש"ח, שנבעה בעיקר מירידה ברווח ממימוש אגרות חוב בסך של 113 מיליון ש"ח ומהוצאה בסך של 37 מיליון ש"ח בגין פסק דין שהתקבל לגבי תביעה משפטית ונכלל בהוצאות מימון שאינן מרבית.
- ירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 71 מיליון ש"ח. שיעור ההוצאה להפסדי אשראי עומד על 0.02%, בהשוואה לשיעור של 0.13% בשנת 2014. בשנת 2014 ההוצאות בגין הפסדי אשראי כללו גידול בהפרשה הקבוצתית בסך של 45 מיליון ש"ח בגין יישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי צרכני לאנשים פרטיים".
- ירידה בהכנסות האחרות בסך של 48 מיליון ש"ח, הנובעת בעיקר מהרווח בסך של 31 מיליון ש"ח שנרשם בתקופה המקבילה אשתקד ממכירת מניות פיבי לונדון.
- ירידה בהוצאות התפעוליות והאחרות בסך של 202 מיליון ש"ח (6.9%), שהושפעה, בעיקר מקיטון בסך של 151 מיליון ש"ח במשכורות והוצאות נלוות (8.5%) המוסבר, בין היתר, מיישום ההסכם הקיבוצי המיוחד ומצמצום מצבת העובדים בקבוצה ומקיטון בסך של 43 מיליון ש"ח בהוצאות האחרות ובהוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד, הנובע אף הוא מצעדי התייעלות בקבוצה. ההוצאות התפעוליות בשנת 2015 כוללות סך של 30 מיליון ש"ח בגין מיזוג יובנק.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 0.05 ש"ח הסתכם ב-4.45 ש"ח, בהשוואה ל-4.54 ש"ח בשנת 2014.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון הרביעי של שנת 2015 בסך של 117 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-86 מיליון ש"ח ברבעון השלישי ול-51 מיליון ש"ח ברבעון הרביעי אשתקד.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה ברבעון הרביעי של השנה על שיעור של 6.8%, בהשוואה ל-5.0% ברבעון השלישי ול-3.1% ברבעון הרביעי אשתקד.

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-125,476 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-117,807 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 6.5%.

האשראי לציבור, נטו, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-72,555 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68,931 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.3%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-103,262 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-95,155 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 8.5%.

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-7,073 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,797 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 4.1%.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על שיעור של 13.26%, בהשוואה ל-14.24% בסוף שנת 2014.

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על שיעור של 9.81%, בהשוואה ל-9.69% בסוף שנת 2014.

ביום 30 ביוני 2015 נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין יובנק בע"מ (להלן - "יובנק"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, ונחתם הסכם מיזוג נוסף בין הבנק לבין בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ (להלן - "פאג"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. על פי ההסכמים יובנק ופאג ייתמזגו עם ולתוך הבנק באופן בו הנכסים וההתחייבויות של כל אחד מהם, כפי שיהיו במועד המיזוג, יועברו לבנק ללא תמורה, יובנק ופאג ייחוסלו, ללא פירוק, ורשם החברות ימחק אותם מרישומיו.

בהתאם להסכמי המיזוג מועד המיזוג של הבנק עם יובנק נקבע לחול ביום 30 בספטמבר 2015 ומועד המיזוג של הבנק עם פאג נקבע לחול ביום 31 בדצמבר 2015. מהלכי המיזוג הושלמו במועדם.

סניפי פאג, לאחר המיזוג, ימשיכו להתמקד בעיקר במגזר הדתי והחרדי; וסניפי יובנק, ימשיכו להתמחות בבנקאות פרטית ובשירותים מתקדמים בשוק ההון (לפרטים נוספים - ראה באור 1.15' לדוחות הכספיים).

בנוסף לבנק, מונה כיום הקבוצה שני בנקים מסחריים בישראל, המתמחים בקהלי לקוחות ייחודיים; אוצר החייל, המתמחה במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הבטחון; ומסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל. לקבוצה חברה בת בשוויץ; פיבי בנק (שוויץ), שמקום מושבו בציריך, והמתמקד בבנקאות פרטית.

נתונים עיקריים

רווח ורווחיות		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי לעומת
		2013	2014	2015	2013
		במיליוני ש"ח			ב-%
רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾		2,387	2,331	2,102	(9.8)
עמלות והכנסות אחרות		1,464	1,437	1,392	(3.1)
סך ההכנסות		3,851	3,768	3,494	(7.3)
מזה: עמלות		1,418	1,375	1,378	0.2
הוצאות בגין הפסדי אשראי		97	89	18	(79.8)
הוצאות תפעוליות ואחרות		2,860	2,912	2,710	(6.9)
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק		538	455	446	(2.0)

מאזן		ליום 31 בדצמבר			שינוי לעומת
		2013	2014	2015	2013
		במיליוני ש"ח			ב-%
סך כל הנכסים (סך כל המאזן)		111,025	117,807	125,476	6.5
אשראי לציבור, נטו		68,680	68,931	72,555	5.3
ניירות ערך		10,799	12,554	16,439	30.9
פקדונות הציבור		89,122	95,155	103,262	8.5
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים		5,702	4,903	5,862	19.6
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק		6,673	6,797	7,073	4.1
סיכון אשראי בעייתי		2,762	2,864	2,219	(22.5)

יחסים פיננסיים עיקריים		2013	2014	2015
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לסך כל המאזן		6.0%	5.8%	5.6%
הוצאות בגין הפסדי אשראי לאשראי לציבור, נטו		0.14%	0.13%	0.02%
יחס הון עצמי חבד 1 לרכיבי סיכון		9.98%	9.69%	9.81%
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		14.66%	14.24%	13.26%
יחס מינוף ⁽²⁾				5.43%
יחס כיסוי נזילות ⁽²⁾				104%
אשראי לציבור, נטו לסך כל המאזן		61.9%	58.5%	57.8%
פקדונות הציבור לסך כל המאזן		80.3%	80.8%	82.3%
פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו		129.8%	138.0%	142.3%
הוצאות תפעוליות ואחרות לסך ההכנסות		74.3%	77.3%	77.6%
תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק		8.4%	6.8%	6.5%

(1) רווח מימוני, נטו כולל הכנסות רבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית.

(2) בהתאם להוראות בנק ישראל יחס המינוף יחס כיסוי הנזילות חושבו החל משנת 2015. לפיכך לא מוצגים נתוני השוואה.

דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב תקופתי (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
4,096	3,787	3,322	2,664	2,260	הכנסות רבית
1,919	1,537	1,135	563	307	הוצאות רבית
2,177	2,250	2,187	2,101	1,953	הכנסות רבית, נטו
93	134	97	89	18	הוצאות בגין הפסדי אשראי
2,084	2,116	2,090	2,012	1,935	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
					הכנסות שאינן מרבית
(94)	150	200	230	149	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית
1,447	1,362	1,418	1,375	1,378	עמלות
39	35	(1)46	62	14	הכנסות אחרות
1,392	1,547	1,664	1,667	1,541	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
					הוצאות תפעוליות ואחרות
1,677	1,676	(1)1,746	(1)1,780	1,629	משכורות והוצאות נלוות
451	435	438	444	428	אחזקה ופחת בנינים וציוד
141	146	145	139	131	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
576	557	531	549	522	הוצאות אחרות
2,845	2,814	2,860	2,912	2,710	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
631	849	894	767	766	רווח לפני מסים
205	315	(1)366	(1)328	326	הפרשה למסים על הרווח
426	534	528	439	440	רווח לאחר מסים
55	51	30	35	38	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
					רווח נקי:
481	585	558	474	478	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(19)	(22)	(20)	(19)	(32)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
462	563	538	455	446	המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק:
4.60	5.61	(1)5.36	(1)4.54	4.45	רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.ג.1 לדוחות הכספיים.

מאזן מאוחד - מידע רב תקופתי (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר					
2011	2012	2013	2014	2015	
					נכסים
18,443	22,939	26,100	29,182	30,727	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,872	9,756	10,799	12,554	16,439	ניירות ערך
1,510	932	990	477	353	ניירות ערך שנשאלו
(1)65,830	(1)68,689	(1)69,507	(1)69,807	73,379	אשראי לציבור
(878)	(836)	(827)	(876)	(824)	הפרשה להפסדי אשראי
64,952	67,853	68,680	68,931	72,555	אשראי לציבור, נטו
10	3	23	658	669	אשראי לממשלה
(1)390	(1)368	(1)373	(1)396	438	השקעה בחברה כלולה
1,201	1,185	1,180	1,222	1,229	בנינים וציוד
545	471	407	335	272	נכסים בלתי מוחשיים
1,674	1,219	1,462	3,015	1,636	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(1)797	(1)843	(1)895	(1)1,037	1,158	נכסים אחרים
-	-	116	-	-	נכסים מוחזקים למכירה
101,394	105,569	111,025	117,807	125,476	סך כל הנכסים
					התחייבויות, הון זמני והון
81,387	84,365	89,122	95,155	103,262	פקדונות הציבור
860	1,385	1,335	1,469	1,565	פקדונות מבנקים
553	685	650	556	511	פקדונות הממשלה
5,010	5,620	5,702	4,903	5,862	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,870	1,710	1,789	3,162	1,659	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
5,809	5,136	5,515	(1)5,519	4,954	התחייבויות אחרות
-	-	11	-	-	התחייבויות מוחזקות למכירה
95,489	98,901	104,124	110,764	117,813	סך כל ההתחייבויות
-	-	-	-	326	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)5,720	(1)6,459	(1)6,673	(1)6,797	7,073	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
185	209	228	246	264	זכויות שאינן מקנות שליטה
5,905	6,668	6,901	7,043	7,337	סך כל ההון
101,394	105,569	111,025	117,807	125,476	סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1 לדוחות הכספיים.

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכונים אשראי לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים), סיכונים שוק שהעיקרי בהם הינו סיכון הרבית (סיכון כלל מערכתי), סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים וסיכון ציות והלבנת הון. כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה ממונים ובאחריותם. בגין סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

להלן סקירה תמציתית של הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים ביותר, השלובים בפעילות הקבוצה:

1. סיכונים סייבר (כחלק מהסיכון התפעולי) הוראת ניהול בנקאי תקין 361

פוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו כאשר אירוע סייבר מוגדר כאירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות המחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב, על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי. בהגדרה זו נכללים גם ניסיונות לביצוע תקיפה גם אם לא אירע נזק בפועל. לקבוצה מדיניות בתחום הסייבר הכוללת פעולות העשויות למזער פוטנציאל להתממשות סיכון מוניטין בעת קרות אירוע סייבר. בבנק קיימת מדיניות הגנת הסייבר ואסטרטגיית הגנת הסייבר.

2. סיכונים זו (כחלק מהסיכון התפעולי) - סיכון ניהול טכנולוגיות מידע - הוראת ניהול בנקאי תקין 357

החשש להתממשות סיכונים פוטנציאליים והפסד לבנק כתוצאה מפגיעה במערך ניהול טכנולוגיית המידע ובכלל זה: אי שימוש בטכנולוגיות עדכניות, מדיניות מיקור חוץ והתנהלות מול ספקים לקויה, פעילות ותחזוקת מערכות שאינה תומכת באופן נאות בפעילות העסקית (ובכך פוגעת גם בכושר התחרות של הבנק), מדיניות ניהול מלאי ציוד מחשבים ותקשורת לקויה ועוד. הבנק עוקב אחר איומים הנובעים משימוש בטכנולוגיות חדשות וזאת על מנת לחסום אפשרות לביצוע עסקאות שלא פנים מול פנים ולהימנע מהליכי זיהוי אימות ורישום הנדרשים בהתאם לחוק. המעקב מבוצע במסגרת הפורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים וקיימת מדיניות ייעודית לניהול הסיכון. במסגרת ניהול סיכון טכנולוגיות מידע נעשה שימוש במיקור חוץ. מיקור חוץ מהווה כלי אפשרי נוסף להשגת מטרותיו העסקיות של הבנק תוך שיפור השירות ללקוחות והקטנת הוצאות תפעוליות. בניהול הסיכון, הבנק פועל כדלקמן:

- מיקור חוץ בתחום טכנולוגיית המידע מנוהל בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 357.
 - לגבי שאר התחומים, הבנק יפעל לעניין מיקור חוץ על פי הקווים המנחים בהוראת ניהול בנקאי תקין 350.
- ככלל, במיקור חוץ, יבצע הבנק בדיקת נאותות עסקית של הספק המומלץ, כולל איתנות פיננסית, הוכחת יכולות וכישורים רלוונטיים, יפתח תכניות לניהול וניטור הסיכונים הקשורים להסדרי מיקור החוץ וכן ייצור סביבת בקרה אפקטיבית (בבנק ואצל הספק).

3. סיכון רגולטורי

סיכון רחבי המנוהל בעיקר כחלק מהסיכון המשפטי וסיכון הציות, מקורו במגבלות המוטלות על הבנק ו/או בהיערכות הנדרשת מהבנק כתוצאה משינויים והתפתחויות בחקיקה, רגולציה ובפסיקה. שינויים אשר יישומם והטמעתם עשויים לגרום לעלויות כבדות. כמו כן, רגולציה רבה המשתנה בתדירות גבוהה באופן שעלול להקשות על הוודאות המשפטית וההתמצאות בעולם הרגולטורי, הופכת את משימת ניהול הסיכונים למורכבת יותר. הסיכון מקבל ביטוי במסגרת מדיניות הסיכון המשפטי ומדיניות הציות.

חשיפה לרגולציה עתידית אפשרית, העלולה להשפיע על אסטרטגיית הבנק מנוהלת במסגרת הסיכון האסטרטגי.

הנהלת הבנק מוכוונת ומונחית על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

על בסיס התוכניות האסטרטגיות הרב שנתיות של הבנק, מגישה ההנהלה לדירקטוריון תוכניות עבודה שנתיות ואת תקציבי הבנק, תוך פירוט כמותי ואיכותי של תמהיל ההכנסות, ההוצאות וההשקעות, שהנהלת הבנק קבעה לעצמה כיעדים ארוכי טווח ויעדים פרטניים לשנת העבודה השוטפת.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים ומבקרים את עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסניפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט. הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון מדי חצי שנה. התוכנית מושתתת על התנהלות מידתית בכל תחומי הפעילות, מתוך שאיפה לרווחיות נאותה, ויציבה לאורך זמן.

לבנק תכנית אסטרטגית לשנים 2016-2018 אשר אושרה על ידי הדירקטוריון בחודש ספטמבר 2015. יעדי העל של התוכנית הם במונחי תשואה על הון מעל רבית חסרת סיכון ויחס יעילות.

במסגרת התכנית, הבנק ימשיך במיקוד בבנקאות הפרטית, בלקוחות אמידים, בקידום התחום הקמעונאי ובעסקים בינוניים-גדולים דרך מתן מענה כולל ומותאם לצרכי הלקוח; ישמור על המובילות של החברות הבנות (אוצר החייל ומסד) והחברות שמוזגו (יובנק ופאג"י) בנישוא הפעילות הייחודיות להן, ובעיקר בתחום הקמעונאות והעסקים הקטנים. ישמור על מובילותו בשוק ההון; יוביל מהלכי התייעלות בהוצאות תוך ייעול מצבת כח אדם, שיפור תהליכים, המשך התייעלות ברשת הסינוף ושימוש גובר בערוצי הבנקאות הישירה, ויחזק תרבות מכוונת ביצועים ומדידה בקבוצה.

הבנק בוחן, כאמור, מדי חצי שנה את התוכנית בהתייחס לסביבה המאקרו כלכלית, להתפתחויות התחרותיות במשק, לסביבה הרגולטורית, להתפתחויות הטכנולוגיות וכן לשינויים שחלים בקבוצת הבנק, ומעדכן במידת הצורך את התוכניות והמהלכים הנובעים מהתוכנית האסטרטגית.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

17	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
20	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
29	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
40	מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק
60	חברות מוחזקות עיקריות

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

ההתפתחויות הכלכליות העיקריות בישראל

התפתחויות ריאליות

נתוני האינדיקטורים הכלכליים לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015 ולתקופות קודמות ונתונים ראשוניים שפורסמו לרבעון הרביעי של שנת 2015 מצביעים על מגמת האטה בקצב הצמיחה של המשק. על פי האומדן האחרון שפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (להלן - "הלמ"ס") במהלך חודש פברואר 2016, במחצית השנייה של שנת 2015 צמח המשק ב-2.2% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 2.9% במחצית הראשונה של השנה ועלייה של 2.6% במחצית השנייה של שנת 2014. העלייה בתוצר במחצית השנייה של השנה משקפת עלייה בהוצאות לצריכה ציבורית, צריכה פרטית, יצוא סחורות ושירותים ועלייה בהשקעה בנכסים קבועים.

ההוצאה לצריכת מוצרים בני קיימה לנפש עלתה ב-3.9% במחצית השנייה של שנת 2015, לאחר ירידה של 11.2% במחצית הראשונה של השנה ועלייה של 21.6% במחצית השנייה של שנת 2014. ההוצאה לצריכה ציבורית עלתה במחצית השנייה של שנת 2015 ב-5.2%, לאחר עליות של 0.7% במחצית הראשונה של השנה ו-5.0% במחצית השנייה של שנת 2014. למרות שהקטר העיקרי לצמיחה ממשיך להיות הצריכה הפרטית, ברבעון הרביעי של השנה מסתמנים סימני שיפור גם בייצור התעשייתי ונמשך השיפור בשוק העבודה, כאשר גם על פי האומדנים הראשוניים שפורסמו, המשק צמח ברבעון הרביעי של שנת 2015 ב-3.3% במונחים שנתיים, לאחר עלייה של 2.5% ברבעון השלישי -0.4% בלבד ברבעון השני של השנה.

חטיבת המחקר של בנק ישראל הורידה בחודש דצמבר 2015 את תחזית צמיחת התוצר לשנת 2016 ל-2.8%, לעומת תחזית של 3.3% בתחזית הקודמת מחודש ספטמבר, זאת על רקע הפחתת התחזיות לצמיחת הסחר העולמי וליבוא למדינות ה-OECD והעדכון כלפי מטה של ההערכות ביחס לרמת הפעילות במחצית השנייה של שנת 2015.

תקציב המדינה

על פי אומדן ראשון, בשנת 2015 הסתכם הגירעון הממשלתי ב-24.5 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.2% מהתמ"ג, לעומת גירעון של כ-29.9 מיליארד ש"ח שהיוו כ-2.7% מהתמ"ג בשנת 2014. בתקציב המקורי לשנת 2015 תוכנן גירעון בסך כ-31.4 מיליארד ש"ח, שהם כ-2.8% מהתמ"ג. הסטייה של הגירעון ביחס לתכנון בתקציב המקורי, משקפת הכנסות גבוהות מהחזוי בסך 3.6 מיליארד ש"ח בעיקר מגבייה עודפת של מסים עקב פעילות ערה בשוק הנדל"ן, תוך שמירת רמת מחירים גבוהה ואף עולה והגברת האכיפה ומאמצי הגבייה של רשות המסים והוצאות נמוכות מהתכנון בתקציב המקורי בסך של 3.3 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב תת ביצוע בסך ההוצאות של המשרדים האזרחיים.

בחודש ספטמבר 2015, על רקע תחזית גביית מסים מעודכנת, הוחלט על הפחתת שיעור המע"מ מ-18% ל-17% החל מחודש אוקטובר 2015 ואילך, ובעקבות כך ירד גם שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים לשיעור זהה. בתחילת חודש ינואר 2016 הוחלט על הפחתת שיעור מס החברות החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

אינפלציה

מדד המחירים לצרכן ירד בשנת 2015 ב-1%, לאחר ירידה של 0.2% בשנת 2014. בשנת 2015 נרשמו עליות מחירים בשלושה סעיפים בלבד: ירקות ופירות - 13.2%, דיור - 2.2% ושונות - 0.1%. עיקר הירידה נרשמה בסעיפי אחזקת דירה ותחבורה ותקשורת. לפי בנק ישראל, בשנת 2015 הירידה במחירי האנרגיה תרמה לירידה של 1.0% באינפלציה, בשל ירידות חדות במחירי הנפט בעולם, ואילו ההוזלות היזומות על ידי הממשלה, בין היתר, הפחתת המע"מ וביטולי אגרות תרמו לירידה של 0.7%. בניטרול השפעתם הישירה של מחירי האנרגיה וצעדי הממשלה על המדד ב-0.6%, עדיין נמוך מיעד האינפלציה השנתי. חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחודש דצמבר 2015, כי בשנת 2016 האינפלציה תעמוד על שיעור של 0.6%, בעיקר על רקע השפעתן של ירידות המחירים בעולם ובשל הוזלות מחירים חד-

פעמיות ברבעון הראשון של השנה, אך ההשפעות הממתנות צפויות לדעוך בהמשך שנת 2016. ציפיות האינפלציה הנגזרות משוק ההון ל-12 החודשים הקרובים נמוכות משמעותית והינן בשיעור שלילי של 0.1%.

שוק הדיור

על פי אומדן מדד מחירי הדירות של הלמ"ס, התחדשה עליית מחירי הדירות בחודשים אוקטובר - נובמבר 2015. מהשוואת העסקאות שבוצעו בחודשים אוקטובר - נובמבר 2015, לעומת העסקאות שבוצעו בחודשים ספטמבר - אוקטובר 2015, נמצא כי מחירי הדירות עלו ב-1.1%. בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, עלו המחירים ב-7.6%. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2015 הוחל בבנייתן של כ-35,850 דירות חדשות (עלייה של כ-3.6% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד) והסתיימה בנייתן של כ-32,330 דירות (עלייה של כ-3.2% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד). בחודשים ינואר - נובמבר 2015 חל גידול בביקוש לדירות ונמכרו כ-29,930 דירות חדשות, עלייה של כ-48% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. בחודש דצמבר 2015 נטל הציבור משכנתאות בהיקף של כ-5.6 מיליארד ש"ח, בהמשך לכ-5.2 מיליארד ש"ח שניטלו בחודש נובמבר 2015. בשנת 2015 נטל הציבור משכנתאות בסכום מצטבר של כ-64.7 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-28% לעומת שנת 2014, על רקע ביטול תוכנית מע"מ אפס על דירות חדשות, העלאת מס הרכישה בסוף חודש יוני 2015 וסביבת הרבית הנמוכה.

שוק העבודה

נתוני האבטלה ממשיכים להיות חיוביים, כאשר ניכרת יציבות בשיעור האבטלה ברבעון הרביעי של שנת 2015 (בקרוב גילאי 15 ומעלה) שעמד על 5.3%, בדומה לרבעון השלישי של השנה ולעומת 5.0% ברבעון השני ו-5.4% ברבעון הראשון של השנה. עם זאת, בקרב גילאי העבודה העיקריים (גילאי 25-64) חלה עלייה בשיעור האבטלה מועסקים שעמד ברבעון הרביעי של שנת 2015 על 4.6%, לעומת 4.5% ברבעון השלישי, 4.3% ברבעון השני ו-4.7% ברבעון הראשון של השנה. שוק העבודה בשנת 2015 התאפיין בגידול מהיר במספר המועסקים בפרט בענפי השירותים, הבנייה והתקשורת. מתחילת השנה ועד חודש נובמבר נוספו 90 אלף מועסקים חדשים. בנוסף חלה עלייה בשיעור ההשתתפות במשק מ-64.2% בחודש ינואר השנה ל-64.5% בחודש נובמבר.

שער החליפין

בשנת 2015 היתה יציבות בשער החליפין של השקל מול הדולר ואילו שער החליפין של השקל מול האירו התחזק בשיעור של כ-10.1%. הייסוף בשקל מול האירו נגרם על רקע גידול בחשבון השוטף ועלייה בהשקעות ריאליות במשק. במהלך שנת 2015 רכש בנק ישראל כ-8.7 מיליארד דולר (מזה כ-3.1 מיליארד דולר רכישות שנועדו לקזז את ההשפעה מהפקת גז בישראל על שער החליפין). בחודש נובמבר 2015 הודיע בנק ישראל שבמסגרת התוכנית לקיזוז השפעת הפקת הגז בישראל על שער החליפין, ירכוש הבנק 1.8 מיליארד דולר בשנת 2016.

שיעור השינוי		שער החליפין ליום			
שנת 2014	שנת 2015	31.12.14	30.9.15	31.12.15	
12.0%	0.3%	3.89	3.92	3.90	דולר
(1.2%)	(10.1%)	4.72	4.40	4.25	אירו

רבית בנק ישראל

בחודש פברואר 2015 החליטה הוועדה המוניתרית של בנק ישראל על הפחתת שיעור הרבית לחודש מרס ב-0.15 נקודות האחוז, לשפל היסטורי של 0.1%. ההחלטה הינה על רקע התגברות קצב הייסוף בשקל והשפעותיו האפשריות על הפעילות במשק והאינפלציה ונועדה, בין היתר, להחזיר את האינפלציה אל תוך מרכז תחום היעד. לאחר הורדת הרבית לרמת שפל של 0.1%, הרבית נותרה יציבה במשך כל שנת 2015, זאת על רקע האינפלציה הנמוכה, התמתנות בפעילות ולחץ לייסוף בשקל. חטיבת המחקר של בנק ישראל העריכה בחודש דצמבר 2015 כי רבית בנק ישראל צפויה לעמוד על 0.1% בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2016 ולהתחיל לעלות רק ברבעון הרביעי של שנת 2016. על פי בנק ישראל, לנוכח ההתפתחויות הכלכליות האחרונות, בין היתר, בשוקי ההון, המדיניות המוניתרית צפויה להיוותר מרחיבה למשך זמן רב על אף העלאת הרבית בארה"ב.

הסביבה הגלובלית

תחזית הצמיחה הגלובלית החזויה של קרן המטבע הבינלאומית לשנת 2016 עודכנה כלפי מטה ועומדת על 3.4%, לעומת הערכה קודמת של 3.6%. הירידה בתחזית הצמיחה העולמית נובעת בעיקר בשל מחירי הסחורות הנמוכים לצד ההאטה בכלכלת השווקים המתעוררים. גם לשנת 2017 הופחתה תחזית הצמיחה הגלובלית של קרן המטבע הבינלאומית מ-3.8% ל-3.6%. על אף ההתאוששות בפעילות גם בארה"ב וגם אירופה (ואף ביפן), קיים חשש להתמתנות בפעילות בסין, הכלכלה השנייה בגודלה בעולם. בחודש דצמבר 2015 הודיע הפד בארה"ב לראשונה, לאחר שבע שנים בהן היתה סביבת רבית אפסית, כי הוא מעלה את הרבית ב-0.25%. תחזית הרבית של חברי הפד לסוף שנת 2016 הינה 1.38%. העלאת הרבית באה על רקע נתוני תעסוקה מאד חיוביים והתקרבות לתעסוקה מלאה, למרות היעדר סימנים להתגברות לחצי השכר. מנגד, מסתמנת עלייה באינפלציית הליבה בארה"ב, ובאירופה ה-ECB העמיק את ההרחבה המוניטרית על רקע האבטלה הגבוהה, אינפלציה נמוכה ורצון לפחת את האירו.

שוקי ההון

בשנת 2015 עלה מדד ת"א 100 בכ-2.0% ומדד ת"א 25 עלה בכ-4.4%. מדד האג"ח הממשלתי הכולל עלה בשיעור של 1.6%. מחזורי המסחר של המניות והמיריס עלו בשנת 2015 בשיעור של כ-19.5% ומנגד מחזורי המסחר של אגרות החוב ירדו בשיעור של כ-2%, בהשוואה לשנת 2014.

מחזורי מסחר יומיים ממוצעים		שיעור השינוי		
במיליוני ש"ח		ב-%		
2014	2015	2014	2015	
573	703	10.20%	4.35%	מדד ת"א 25
766	896	6.73%	2.03%	מדד ת"א 100
4,245	4,159	4.72%	1.58%	מדד אג"ח כללי

בסך גיוסי ההון (מניות ואג"ח) במהלך שנת 2015 חלה עלייה של כ-8.5%, בהשוואה לשנת 2014, בעיקר בגין הנפקה של חברת טבע בארה"ב בסך כ-29 מיליארד ש"ח בחודש דצמבר 2015.

היקף גיוסי ההון			
במיליוני ש"ח			
שיעור השינוי	2014	2015	
161.9%	14,851	38,894	מניות והמיריס
(24.9%)	51,522	38,716	אג"ח ממשלתי
(1.2%)	57,754	57,084	אג"ח קונצרני (כולל מוסדי)
8.5%	124,127	134,694	סה"כ

בארה"ב ירד מדד ה-S&P-500 בכ-0.8% בשנת 2015, כאשר ברבעון הרביעי עלה המדד בכ-6.4%. באירופה עלה מדד היורוסטוק-600 בכ-6.8% בשנת 2015, כאשר ברבעון הרביעי עלה המדד בכ-5.2%. מדד המדינות המתפתחות (מדד ה-EM-MSCI) ירד בכ-17% בשנת 2015, כאשר ברבעון הרביעי עלה המדד בכ-0.3%.

על רקע ההערכות לקצב צמיחה מתון של הכלכלה העולמית ולאור המשך הירידה במחירי הנפט והצמיחה המתונה בשווקים המתעוררים, ובראשם סין, החל מחודש אוגוסט 2015 נרשמה תנודתיות וירידות חדות בשווקים הפיננסיים ובמחירי הסחורות. מגמת התנודתיות בשווקים המשיכה גם במהלך החודשים האחרונים בהובלת המגזר הפיננסי והחשש מיציבות בנקים באסיה ובאירופה ומחיר הנפט הנמוך.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות, וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-446 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-455 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 2.0%.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 0.05 ש"ח הסתכם ב-4.45 ש"ח, בהשוואה ל-4.54 ש"ח בשנת 2014.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק עמדה על שיעור של 6.5%, בהשוואה ל-6.8% בשנת 2014.

הבנק יישם החל מהרבעון הראשון של השנה את חוזר המפקח על הבנקים המאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים, החל מהרבעון הרביעי של שנת 2014 את הנחיות המפקח על הבנקים בנושא עלויות תוכנה והחל מהרבעון השלישי של השנה את הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, בדרך של יישום למפרע לרבות תיקון מספרי השוואה.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

רווחי המימון הנובעים מכלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק כוללים את הכנסות הרבית, נטו, בצירוף הכנסות המימון שאינן מרבית. הכנסות המימון שאינן מרבית כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי ההוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכונים הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה, למדד המחירים לצרכן.

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
2,664	2,260	הכנסות רבית
563	307	הוצאות רבית
2,101	1,953	הכנסות רבית, נטו
230	149	הכנסות מימון שאינן מרבית
2,331	2,102	סך הרווח המימוני, נטו

2014				2015				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
619	764	690	591	382	730	621	527	הכנסות רבית
82	217	171	93	(62)	217	124	28	הוצאות (הכנסות) רבית
537	547	519	498	444	513	497	499	הכנסות רבית, נטו
41	48	67	74	75	28	14	32	הכנסות מימון שאינן מרבית
578	595	586	572	519	541	511	531	סך הרווח המימוני, נטו

להלן ניתוח של סך הרווח המימוני, נטו

2014				2015				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
512	534	522	504	470	499	500	508	רווח מפעילות שוטפת
(2)	(7)	(2)	13	(17)	18	9	9	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
63	54	52	28	54	-	23	7	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
								רווחים מהשקעות במניות:
-	-	-	-	-	-	(37)	-	הוצאה בגין פסק דין מתביעה משפטית(*)
5	14	14	27	12	24	16	7	אחר
578	595	586	572	519	541	511	531	רווח מימוני, נטו

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
2,072	1,977	רווח מפעילות שוטפת
2	19	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
197	84	הכנסות ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
		רווחים מהשקעות במניות:
-	(37)	הוצאה בגין פסק דין מתביעה משפטית(*)
60	59	אחר
2,331	2,102	רווח מימוני, נטו

* ראה באור 25.4.2 לדוחות הכספיים.

לפירוט ההתפלגות של הרווח המימוני נטו לפי מגזרי פעילות ראה פרק **מגזרי פעילות** להלן.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
באחוזים		
2.74	2.09	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית
0.79	0.43	שיעור ההוצאה על התחייבות נושאות רבית
1.95	1.66	פער הרבית הכולל
2.16	1.81	יחס בין הכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית

הירידה בשיעור ההכנסה על הנכסים ובשיעור ההוצאה על ההתחייבויות בשנת 2015, בהשוואה לשנת 2014, נבעה מירידת הרבית במשק. הקיטון בפער הרבית הכולל נובע מהשפעת ירידת הרבית במשק על ירידת המרווחים הפיננסים על הפקדונות, וזאת בעיקר לאור שיעור הפקדונות הגבוה בבנק במסגרת הפעילות בשוק ההון בה הוא מתמחה.

מניתוח השינויים בהכנסות והוצאות הרבית בין שנת 2015 לבין שנת 2014 עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול של 104 מיליון ש"ח והשינויים בשיעורי הרבית גרמו לקיטון בסך של 252 מיליון ש"ח בהכנסות רבית נטו.

לפירוט דוח שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית, ראה **נספח 1** לפרק **ממשל תאגידי**, נספחים.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי נערכו על בסיס שמרני, והסתכמו בשנת 2015 ב-18 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-89 מיליון ש"ח בשנת 2014. בשנת 2014 ההפרשה להפסדי אשראי כללה גידול בהפרשה הקבוצתית בסך של 45 מיליון ש"ח בגין יישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי צרכני לאנשים פרטיים".

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור בשנת 2015 עמד על 0.02%, בהשוואה ל-0.13% בשנת 2014.

להלן פרטים לגבי ההוצאה (ההכנסה) בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
(16)	(24)	הכנסה בגין אשראי מסחרי
(4)	3	הוצאה (הכנסה) בגין אשראי לדיור
109	39	הוצאה בגין אשראי פרטי אחר
89	18	סך הכל הוצאה בגין הפסדי אשראי

לפירוט ההתפלגות של ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגדרי פעילות ראה פרק **מגדרי פעילות** להלן.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק **המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימויות ההון** ופרק **סקירת הסיכונים** להלן.

להלן פירוט ההתפלגות של ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי ענפי משק עיקריים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
(22)	73	תעשייה
(65)	(98)	בינוי ונדל"ן
80	36	מסחר
13	12	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
9	(17)	תחבורה ואחסנה
(14)	(30)	מידע ותקשורת
(14)	1	שירותים פיננסיים
(6)	3	שירותים עסקיים אחרים
1	(4)	שירותים ציבוריים וקהילתיים
*105	42	לקוחות פרטיים לרבות הלוואות לדיור
2	-	ענפי משק אחרים
89	18	סך הכל

* כולל גידול בהפרשה הקבוצתית בסך של 45 מיליון ש"ח בגין יישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי צרכני לאנשים פרטיים".

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-1,392 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,437 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 3.1%.
להלן פירוט של העמלות וההכנסות האחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
ב-%		במיליון ש"ח	
			עמלות:
(5.6)	287	271	ניהול חשבון
1.0	104	105	כרטיסי אשראי
0.9	449	453	פעילות בניירות ערך
-	81	81	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים
(0.9)	109	108	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים
-	34	34	טיפול באשראי
8.5	130	141	הפרשי המרה
(1.8)	57	56	פעילות סחר חוץ
10.0	70	77	עמלות מעסקי מימון
(3.7)	54	52	עמלות אחרות
0.2	1,375	1,378	סך כל העמלות
(77.4)	62	14	הכנסות אחרות
(3.1)	1,437	1,392	סך הכל עמלות והכנסות אחרות

העמלות הסתכמו ב-1,378 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,375 מיליון ש"ח בשנת 2014.
בהכנסות מהפרשי המרה חל גידול בסך של 11 מיליון ש"ח. בהכנסות מניהול חשבון חלה ירידה בסך של 16 מיליון ש"ח. הירידה מוסברת משינויי רגולציה לרבות בניית מסלולי עו"ש חדשים.

ההכנסות האחרות הסתכמו ב-14 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-62 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בסך של 48 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מהרווח בסך של 31 מיליון ש"ח שנרשם בשנת 2014 ממכירת מניות פיבי לונדון ומירידה ברווח ממכירת בנינים וציוד בסך של 7 מיליון ש"ח.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-2,710 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,912 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 6.9%.
להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
ב-%		במיליון ש"ח	
(8.5)	1,780	1,629	משכורות והוצאות נלוות
(3.6)	444	428	אחזקה ופחת בניינים וציוד
(5.8)	139	131	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
(4.9)	549	522	הוצאות אחרות
(6.9)	2,912	2,710	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו ב-1,629 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,780 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 8.5%. הקיטון בהוצאות השכר מוסבר, בין היתר, מיישום ההסכם הקיבוצי המיוחד ברבעון הראשון של השנה, וזאת בהמשך להשפעות שנכללו בגין הסכם זה בדוחות הכספים לשנת 2014, (ראה באור 23 לדוחות הכספיים) ומצמצום מצבת העובדים בקבוצה. קיטון זה קוזז בחלקו מהוצאה לפיצויי פרישת עובדים במסגרת מיזוג יובנק בסך של 25 מיליון ש"ח.

הוצאות אחזקה ופחת בנינים וציוד הסתכמו ב-428 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-444 מיליון ש"ח בשנת 2014.

הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים הסתכמו ב-131 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-139 מיליון ש"ח בשנת 2014. הפחתת עודף עלות הרכישה המיוחס לקשרי לקוחות הכלולה בסעיף זה הסתכמה ב-44 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-52 מיליון ש"ח בשנת 2014. הפחתת עודף עלות הרכישה אינה הוצאה מוכרת לצרכי מס הכנסה ולפיכך, מקטינה את הרווח לתקופה במלוא סכום ההפחתה.

לפירוט ההכנסות וההוצאות לפי רבעונים בשנים 2014 ו-2015 ראה **נספח 2 לפרק ממשל תאגידי, נספחים**.

מערכות המידע והמחשוב בבנק

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף"), הינה חברת בת בבעלות מלאה של הבנק, ומשמשת כספק של תפעול וטכנולוגיות המידע (דו) לבנק ולבנקים נוספים בקבוצה: אוצר החייל ומסד.

מתף מנהלת, מתפעלת ומתחזקת את התוכנה והחומרה של המחשבים המרכזיים, של השרתים המרכזיים והמבזורים ושל תחנות הקצה, את רשת התקשורת והטלפוניה וכן את כל הציוד הייעודי והנלווה הקשור לטכנולוגיית המידע בסניפי הבנקים, אצל גופים המקבלים מהבנק שירותי תפעול קופות גמל ומנהלי תיקים.

תיאור מערך המחשוב

למתף אתר מחשוב ראשי ואתר מחשוב משני המשמש גם כאתר גיבוי עצמאי. עיקר התפעול והפיתוח נעשים באתר המחשוב הראשי. במהלך שנת 2015 העבירה מתף את המתקן הראשי לאתר חדש באזור ראשון לציון. באתר מרכז מחשבים מודרני העומד בתקנים הגבוהים ביותר ובהתאם לדרישות בנק ישראל.

בנוסף, קיים אתר שלישי שבו מצוי העתק הנתונים של הקבוצה.

משתמשי המערכות שבתפעול מתף הינם: כל הסניפים ומשרדי ההנהלות של הבנקים בקבוצה, גורמים אחרים כגון מנהלי תיקי השקעות, חברות ניהול קרנות, קופות גמל מתופעלות וכיו"ב ולקוחות הבנקים דרך מערכות האינטרנט ובנקאות וירטואלית.

שני האתרים מקושרים ללקוחות מתף ברשת תקשורת מהירה ובעלת שרידות גבוהה.

באתרי המחשוב הראשי והמשני מתף מתפעלת מחשב מרכזי (MF), שרתים, מערכות אחסון נתונים, ציוד תקשורת וציוד קצה. אצל הלקוחות ו/או הסניפים מתפעלים שרתים, ציוד קצה, ציוד ייעודי כגון קוראי צ'קים, מכשירי ATM, עמדות מידע, ציוד תקשורת ועוד.

להלן פירוט מספר נתונים כמותיים:

-	עצמת מחשוב במחשבי הייצור והגיבוי המרכזיים (MF)	3,947	Mips
-	אחסון מרכזי בהיקף של	926	TB (שטח מנוצל מתוך 1,098 TB)
-	תחנות קצה פעילות	כ-7,100	יחידות
-	ציוד יעודי כגון: קוראי שיקים, ATM, עמדות שרות עצמי	כ-1,100	יחידות

אבטחת מידע, בקרת איכות וגיבוי

מערך המחשוב של הקבוצה, הינו מרכיב מרכזי וקריטי, בפעילות השוטפת של הבנקים בקבוצה. מערך זה, בא לענות על דרישות עסקיות של חטיבות הבנקים, מתן מענה לדרישות והנחיות הרגולציה של הגורמים השונים ומענה ללקוחות הרבים של הקבוצה.

אתגרים אלו חושפים את מערך המידע לסיכונים שונים, שעל מתף לתת להם פתרונות.

מתף מאמצת טכנולוגיות מתקדמות על מנת לעמוד ביעדים העסקיים, לאפשר שירותים באינטרנט ובמכשירי הסלולר, וכן על מנת לעמוד בפני איומי הסייבר.

הסיכונים למערך המחשוב קיימים בכמה תחומים: חדירה של גורמים לא מורשים, תוך העתקה או שיבוש של נתונים או מערכות, שימוש לא נאות בנתונים על ידי גורמי פנים, תקלות בתפעול השוטף של מערכות על ידי שינוי תוכנה וחומרה, תקלות בחומרה או תקלות תפעוליות ועוד.

לאור זאת, ובכפוף לחוקים והוראות בנק ישראל, הבטחת פעילות תקינה של מערך המידע, הינו אינטרס מרכזי של הקבוצה, והוא מיושם במגוון רחב של פעילויות בתחום אבטחת מידע, נהלי עבודה, תהליכי עבודה מבוקרים, תוכנות ייעודיות, ארכיטקטורת מחשוב, ומנגנוני גיבוי ושיחזור, במטרה להבטיח כי מערכות המידע יהיו מוגנות בפני חדירה וגניבה לא מורשית, ומוגנות מכל פגיעה בנכונות ושלמות מאגרי המידע.

ההנהלה ודירקטוריון הבנק קבעו מדיניות מפורטת בנושא אבטחת מידע וניהול טכנולוגיות המידע, בדגש על ביצוע הסקרים והמיפויים הנדרשים, במטרה לעמוד בהוראות ניהול בנקאי תקין 357. הבנק נערך לכל הנדרש מהנחיות בנק ישראל בנושא מדיות חברתיות והתקפות סייבר. הבנק מינה את מנהל אבטחת המידע כאחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע.

בהתאם להוראת בנק ישראל, ניהול בנקאי תקין 361 אשר נכנסה לתוקף בספטמבר 2015, הוגדרה אסטרטגיית הגנת הסייבר של הבנק והקבוצה אשר מתבססת על ניתוח האיומים אשר רלוונטיים לבנק (איום הייחוס), הוגדרה מדיניות הגנת הסייבר ומונה מנהל הגנת הסייבר לבנק.

נעשית בחינה מתמדת של טכנולוגיות הגנת סייבר חדשניות ונבחנות הטכנולוגיות אשר מתאימות להטמעה במערך המחשוב של הבנק כדי להתמודד עם סיכוני סייבר. במקביל מבוצעים תרגילי סייבר שונים אשר נועדו לבחון ולתרגל את תשתיות המחשוב ואת נוהלי התגובה של הצוותים אשר מעורבים בהגנת הסייבר.

רשת התקשורת הפנימית, מופרדת מרשתות חיצוניות, יש שימוש באמצעי הגנה מתקדמים של Firewall, תוכנות אנטי וירוס, שרתי כספות ועוד. מיושם מערך הרשאות מתקדם, כולל בקרה שוטפת, תחקיר ודיווח על כל אירועי אבטחת המידע במערך המחשוב.

נושא הסיכונים התפעוליים בכלל וסיכוני ה-ID בפרט זוכים לטיפול מובנה ונרחב ותשומת לב רבה.

פיתוח התוכנה והעברתה לייצור נעשים תוך יישום נהלי פיתוח וסטנדרטים מתקדמים של הנדסת תוכנה, תהליכי עבודה מובנים, בקרה וביקורת איכות.

השקעות והוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע

- עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוות רק אם ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח, אם התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית, אם צפויות הטבות כלכליות עתידיות, ואם לבנק כוונה ומקורות מספקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של שירותים ושכר עבודה ישיר של עובדים. עלויות אלה נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחסן במישרין לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר מוכרות כהוצאה עם התהוותן.
- המפקח על הבנקים קבע כי החל מהדוחות הכספיים לשנת 2014 על הבנק ליישם את ההוראות הבאות:
- כל פרויקט פיתוח תוכנה אשר סך העלויות שניתן להוון בגינו נמוכות מסף של 600 אלפי ש"ח יזקף לרווח והפסד ולא ניתן יהיה להוון.
 - תקופת ההפחתה של עלויות התוכנה לא תעלה על 5 שנים.
 - דרג העובדים שעלויותיהם מהוות לנכסים יוגבל כך שהדרג העליון יהיה ראש צוות.
 - יקבע מקדם היוון לשעות עבודה הנמוך מ-1 אשר יביא בחשבון את הפוטנציאל לעלייה ברישום שעות העבודה ויביא בחשבון את הפוטנציאל לחוסר יעילות כלכלי.

להלן פרטים על הוצאות והשקעות בגין מערך טכנולוגיות המידע שבוצעו:

תוספות לנכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע שלא נזקפו כהוצאה:

שנת 2015				שנת 2014			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
34	-	-	34	12	-	-	12
7	-	-	7	14	-	-	14
35	-	-	35	40	-	-	40
-	29	2	31	-	42	2	44
76	29	2	107	66	42	2	110

יתרת נכסים בגין מערך טכנולוגיות המידע:

ליום 31 בדצמבר 2015				ליום 31 בדצמבר 2014			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
208	76	4	288	218	74	4	296
94	-	-	94	83	-	-	83

הוצאות בגין מערך טכנולוגיות המידע כפי שנכללו בדוח רווח והפסד:

שנת 2015				שנת 2014			
תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל	תוכנה	חומרה	אחר	סך הכל
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח			
155	5	-	160	178	7	-	185
46	-	-	46	54	-	-	54
18	14	-	32	20	16	-	36
86	25	2	113	87	25	3	115
-	2	59	61	-	1	74	75
305	46	61	412	339	49	77	465

ההוצאות האחרות הסתכמו ב-522 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-549 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 4.9%.

להלן פירוט של ההוצאות האחרות:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			שינוי ב-%
2015	2014		
במיליוני ש"ח			
51	51	-	
88	79	11.4	
111	125	(11.2)	
15	16	(6.3)	
6	6	-	
58	61	(4.9)	
12	11	9.1	
5	6	(16.7)	
108	113	(4.4)	
68	81	(16.0)	
522	549	(4.9)	

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה ב-326 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-328 מיליון ש"ח בשנת 2014. שיעור המס האפקטיבי בשנת 2015 הגיע ל-42.6%, בהשוואה לשיעור מס סטטוטורי בשיעור של 37.6%. שיעור המס האפקטיבי הושפע בעיקר מהוצאות לא מוכרות, שמהוות ברובן הפחתות נכסים בלתי מוחשיים. לפרטים נוספים, ראה באור 8 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-38 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-35 מיליון ש"ח בשנת 2014.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-408 מיליון ש"ח, סכום זה הושפע מהרווח השנתי הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 446 מיליון ש"ח, מהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך שלילי של 44 מיליון ש"ח ומהטבות לעובדים בסך של 6 מיליון ש"ח. ההפסד הכולל האחר בגין הטבות לעובדים מוסבר בהפסד בסך של 4 מיליון ש"ח בגין שינוי בהנחות האקטואריות, אשר קוזז בחלקו ברווח בסך של 2 מיליון ש"ח הנובע משינויים בשיעור רבית ההיוון המשמש בחישוב ההפרשה להטבות ומרווח בסך של 8 מיליון ש"ח מהפחתה של סכומים לרווח והפסד.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-125,476 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-117,807 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 6.5%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

ליום 31 בדצמבר			
שינוי	2014	2015	
ב- %	במיליוני ש"ח		
5.3	68,931	72,555	אשראי לציבור, נטו
30.9	12,554	16,439	ניירות ערך
5.3	29,182	30,727	מזומנים ופקדונות בבנקים
0.6	1,222	1,229	בנינים וציווד
8.5	95,155	103,262	פקדונות הציבור
6.5	1,469	1,565	פקדונות מבנקים
19.6	4,903	5,862	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
4.1	6,797	7,073	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

ליום 31 בדצמבר		
שינוי	2014	2015
ב-%	במיליוני ש"ח	
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:		
		אשראי תעודות
(27.0)	178	130
2.9	7,264	7,473
5.9	31,130	32,967
8.1	11,472	12,400
6.9	6,191	6,619
(30.7)	6,156	4,268
2.3	62,391	63,857
מכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב):		
		חוזי רבית
(0.8)	19,435	19,274
(2.7)	81,715	79,514
7.5	97,506	104,863
(53.7)	710	329
2.3	199,366	203,980

האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-72,555 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68,931 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.3%.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		השינוי		
2014	2015	2014	2015	במיליון ש"ח	%	
%	%					
73.4	77.1	50,576	55,908	5,332	10.5	מטבע ישראלי
17.7	14.7	12,207	10,700	(1,507)	(12.3)	- לא צמוד
8.1	7.3	5,583	5,316	(267)	(4.8)	- צמוד למדד
0.8	0.9	565	631	66	11.7	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	68,931	72,555	3,624	5.3	פריטים לא כספיים
						סך הכל

אשראי לציבור, נטו לפי מגזרי פעילות:

ליום 31 בדצמבר		השינוי	
2014*	2015		
ב- %	במיליון ש"ח		
(0.2)	20,335	20,302	מגזר בנקאות עסקית
5.1	4,670	4,908	מגזר בנקאות פרטית
2.7	8,067	8,285	מגזר בנקאות מסחרית
9.7	31,007	34,012	מגזר משקי בית
4.0	4,852	5,048	מגזר עסקים קטנים
5.3	68,931	72,555	סך הכל
			מזה אשראי צרכני ללא הלוואות לדיר וקרטיסי אשראי:
9.3	13,494	14,745	מגזר משקי בית
0.9	2,473	2,495	מגזר הבנקאות הפרטית
8.0	15,967	17,240	סך הכל
			הלוואות לדיר בישראל:
10.2	16,785	18,490	מגזר משקי בית
10.2	1,762	1,941	מגזר הבנקאות הפרטית
10.2	18,547	20,431	סך הכל

* סווג מחדש.

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-108,451 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-105,304 מיליון ש"ח אשתקד, גידול בשיעור של 3.0%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ענף משק		סיכון האשראי הכולל לציבור ליום 31 בדצמבר		חלק הענף מסך סיכון האשראי	
		2014	2015	2014	2015
		במיליוני ש"ח		%	
שירותים פיננסיים (כולל חברות אחזקה)		15,087	14,710	14.3	13.6
בינוי ונדל"ן		14,156	14,263	13.5	13.1
תעשייה		10,870	10,938	10.3	10.1
מסחר		8,753	8,693	8.3	8.0
מידע ותקשורת		2,171	2,414	2.1	2.2
לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיור		45,609	48,993	43.3	45.2
אחרים		8,658	8,440	8.2	7.8
סך הכל		105,304	108,451	100.0	100.0

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים):

ליום 31 בדצמבר 2015				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני*		
במיליוני ש"ח					
681	1,554	316	1,238	שירותים פיננסיים	1.
106	1,002	3	999	שירותים פיננסיים	2.
199	553	19	534	אספקת חשמל ומים	3.
273	543	307	236	שירותים פיננסיים	4.
455	455	5	450	מסחר	5.
-	449	-	449	תעשייה	6.

ליום 31 בדצמבר 2014				ענף משק	לווה מספר
סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני*		
במיליוני ש"ח					
857	1,665	46	1,619	שירותים פיננסיים	1.
264	734	19	715	אספקת חשמל ומים	2.
274	469	213	256	שירותים פיננסיים	3.
86	403	40	363	שירותים פיננסיים	4.
233	368	12	356	תעשייה	5.
367	367	12	355	מידע ותקשורת	6.

* כולל אשראי לציבור לאחר מחיקות חשבונאיות נטו, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

על פי התפלגות האשראי לפי גודל חבות לווה, ליום 31 בדצמבר 2015, כאמור בבאור ג.29 לדוחות הכספיים, 47% מסך סיכון האשראי הכולל של הקבוצה, ניתן ללווים שסך האשראי שלהם מסתכם בסכום של עד 1.2 מיליון ש"ח ללווה. בתחומי אשראי שבין 1.2 מיליון ש"ח ועד 20 מיליון ש"ח, כלול 19% מסך סיכון האשראי, ובסכומי אשראי שמעל 20 מיליון ש"ח כלול 34% מסך סיכון האשראי של הקבוצה.

להלן יתרות סיכון האשראי הכולל של הלזים הנכללים במדרגות העליונות בבאור 29'ג' לדוחות הכספיים בניכוי בטחונות המותרים בניכוי לצורך חישוב מגבלת חבות לזוה בודד, במאוחד ובבנק:

המאוחד							
31 בדצמבר 2015							
מספר לזים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח	
5	1,033	1,377	2,410	359	2,051	מז- 400,000	עד 800,000
1	106	896	1,002	3	999	מז- 800,000	עד 1,200,000
1	681	873	1,554	316	1,238	מז- 1,200,000	עד 1,554,436
7	1,820	3,146	4,966	678	4,288	סך הכל	

המאוחד							
31 בדצמבר 2014							
מספר לזים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח	
3	624	982	1,606	272	1,334	מז- 400,000	עד 800,000
1	857	808	1,665	46	1,619	מז- 1,600,000	עד 1,664,792
4	1,481	1,790	3,271	318	2,953	סך הכל	

הבנק							
31 בדצמבר 2015							
מספר לזים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח	
5	996	1,377	2,373	359	2,014	מז- 400,000	עד 800,000
1	106	896	1,002	3	999	מז- 800,000	עד 1,200,000
1	681	873	1,554	316	1,238	מז- 1,200,000	עד 1,554,436
7	1,783	3,146	4,929	678	4,251	סך הכל	

הבנק							
31 בדצמבר 2014							
מספר לזים	חבות נטו	ניכויים מותרים	סך הכל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללווה	
במיליוני ש"ח						באלפי ש"ח	
1	274	195	469	213	256	מז- 400,000	עד 800,000
1	857	808	1,665	46	1,619	מז- 1,600,000	עד 1,664,792
2	1,131	1,003	2,134	259	1,875	סך הכל	

למידע מפורט בנושא סיכון אשראי, ראה פרק סקירת הסיכונים ופרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

ההשקעה בניירות ערך הסתכמה ב-16,439 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,554 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 30.9%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
%		במיליוני ש"ח		
63.3	70.8	7,945	11,637	אגרות חוב ממשלתיות
17.4	14.4	2,182	2,368	אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾
10.9	9.0	1,372	1,490	קונצרני ומגובי נכסים
5.9	4.2	744	683	קונצרני ומגובי נכסים בערבות ממשלות
2.5	1.6	311	261	מניות ⁽²⁾
100.0	100.0	12,554	16,439	סך הכל

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

כולל אגרות חוב של בנקים זרים במט"ח בערבות ממשלות זרות בסך של 98 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 20 מיליון ש"ח).

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך 115 מיליון ש"ח, שטרי הון צמיחים בסך 19 מיליון ש"ח, השקעה במניות במט"ח בסך 56 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך 64 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך 119 מיליון ש"ח, שטרי הון צמיחים בסך 31 מיליון ש"ח וכן השקעה במניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב בסך של 101 מיליון ש"ח).

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
%		במיליוני ש"ח		
44.2	42.0	1,370	6,915	מטבעי ישראל
17.7	10.1	(573)	1,655	- לא צמוד
35.6	46.3	3,138	7,608	- צמוד למדד
2.5	1.6	(50)	261	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)
100.0	100.0	3,885	16,439	פריטים לא כספיים
				סך הכל

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 31 בדצמבר 2015:

סך הכל	מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל	
			במיליוני ש"ח	
261	128	19	114	מניות וקרנות השקעה פרטיות
7,015	-	-	7,015	אגרות חוב ממשלתיות במטבעי ישראלי
1,555	-	324	1,231	אגרות חוב קונצרניות במטבעי ישראלי
7,086	-	7,083	3	אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות נכסים
510	-	510	-	אגרות חוב מגובות משכנתא (MBS)
12	12	-	-	אחרים (מובנים ומובנים מבוססי אשראי)
16,439	140	7,936	8,363	סך הכל
100.0%	0.8%	48.3%	50.9%	% מהתיק

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק ואשר מבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגוף, או גופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על בסיס מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה. לגבי קרנות השקעה פרטיות, בחינת הצורך בביצוע הפרשה לירידת ערך מתבססת על הדוחות הכספיים שלהן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח שאינן מגובות בנכסים לפי מדינות/יבשות:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2014	
במיליוני ש"ח		
1,617	1,943	ישראל (כולל ממשלת ישראל - 31.12.15 - 1,377 מיליון ש"ח; 31.12.14 - 1,738 מיליון ש"ח)
3,672	419	ארצות הברית
150	249	צרפת
247	116	בריטניה
343	414	אירופה - אחרים * (31.12.15 - 5 מדינות; 31.12.14 - 7 מדינות)
275	156	אוסטרליה
14	25	קנדה
158	64	גרמניה
288	140	הולנד
322	289	המזרח הרחוק, וניו זילנד* ואחרים (31.12.15 - 6 מדינות; 31.12.14 - 7 מדינות)
7,086	3,815	סך הכל

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 2% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.
 * במדינות אלו אין מדינה שיתרת אגרות החוב שלה עולה על 2% מסך ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק לאותו מועד. לפרטים בדבר חשיפה כוללת למדינות זרות בכללן ספרד ואירלנד, ראה פרק ניהול סיכונים אשראי להלן.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2014	
במיליוני ש"ח		
77	84	שירותים פיננסיים
527	545	בנקים
119	149	תעשייה
520*	655*	חשמל ומים
198	146	בניה ונדל"ן
-	18	שירותים עסקיים אחרים
41	57	תקשורת ושירותי מחשב
41	25	מסחר
-	5	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
11	11	שירותים ציבוריים
21	15	תחבורה
1,555	1,710	סך הכל

* כולל סך של 354 מיליון ש"ח בערבות ממשלת ישראל (31.12.14 - 455 מיליון ש"ח).

להלן הרכב תיק אגרות החוב במט"ח בקבוצת הבנק:

- **אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח שאינן מגובות נכסים** - מסתכמות ב-7,086 מיליון ש"ח (1,816 מיליון דולר) (כולל חברות זרות בסך 2,225 מיליון ש"ח, אגרות חוב של חברות ישראליות במט"ח, שרובן, נסחרות בחו"ל בסך 240 מיליון ש"ח, אגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך 1,377 מיליון ש"ח ואגרות חוב ממשלתיות זרות בסך 3,244 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב הזרות הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) - מזה כ-88% בקבוצת דירוג A ומעלה, כאשר כ-26% מהחשיפה הינה למוסדות בנקאיים ופיננסיים מובילים במדינות OECD. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד שאיננו ממשלה אינה עולה על 1.8% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב הזרות במט"ח עומד על כ-2.1 שנים. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה) ליום הדיווח בגין תיק זה עמדה על כ-20 מיליון ש"ח (כ-5 מיליון דולר), בהשוואה ל-11 מיליון ש"ח (כ-3 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2014.
- **אגרות חוב מגובות במשכנתאות (Mortgage Backed Securities - MBS)** - מסתכמות ב-510 מיליון ש"ח (131 מיליון דולר). אגרות החוב הונפקו על ידי סוכנויות פדרליות בארה"ב. מתוכן אגרות חוב בסך 297 מיליון ש"ח (76 מיליון דולר) הונפקו על ידי חברה בבעלות מלאה של ממשלת ארה"ב (Ginnie Mae) והיתרה בסך של כ-213 מיליון ש"ח (55 מיליון דולר) הונפקה על ידי סוכנויות פדרליות בארה"ב Freddie Mac-I Fannie Mae.

להלן ניתוח רגישות ליום 31 בדצמבר 2015 של השפעת שינויים בשערי הרבית על קצב הפרעונות המוקדמים והשווי ההוגן של תיק אגרות החוב מגובות המשכנתא (כולל גידור כלכלי של עסקאות החלפת רבית):

שינוי בקצב הפרעונות המוקדמים	שינוי בשווי ההוגן	
		בנקודות אחוז
(4.1)	(3.6)	עלייה של 100 נקודות בסיס
17.2	1.4	ירידה של 100 נקודות בסיס

סיכון הרבית הגלום בתיק מנוהל באופן שוטף על ידי גידור כלכלי.

- **קרנות השקעה פרטיות** - ההשקעה בקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ב-115 מיליון ש"ח (30 מיליון דולר). יתרת ההתחייבות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות הסתכמה ב-49 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2015.

יתרת ההפסדים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של ניירות ערך בתיק הזמין למכירה לבין עלותם המופחתת, ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-29 מיליון ש"ח. נכון ליום 22 בפברואר 2016 עומדת יתרת ההפסדים האמורה על 32 מיליון ש"ח.

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-30,727 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-29,182 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 5.3%.

פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-103,262 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-95,155 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, גידול בשיעור של 8.5%.

התמהיל של פקדונות הציבור בחתך לפי מגזרי הצמדה, מצביע על כך שבסוף שנת 2015 68.2% מהפקדונות הינם במגזר השקלי הלא צמוד (בעיקר פקדונות לזמן קצוב), 24.3% מהפקדונות הינם במט"ח ובצמודי מט"ח, 6.9% מהפקדונות הינם צמודי מדד ו-0.6% הינם פריטים לא כספיים.

יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור עומד על 142.3% ביום 31 בדצמבר 2015, בהשוואה ל-138.0% בסוף שנת 2014.

להלן התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		השינוי	
2014	2015	2014	2015	2014	2015
%	%	%	%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
64.7	68.2	14.3	8,830	61,562	70,392
8.5	6.9	(12.5)	(1,016)	8,111	7,095
26.2	24.3	0.9	220	24,915	25,135
0.6	0.6	12.9	73	567	640
100.0	100.0	8.5	8,107	95,155	103,262
				מטבע ישראלי	
				- לא צמוד	
				- צמוד למדד	
				מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	
				פריטים לא כספיים	
				סך הכל	

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות:

ליום 31 בדצמבר		השינוי	
2014	2015	2014	2015
%-ב	%-ב	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
8.6	30,758	33,402	מגזר בנקאות עסקית
2.6	24,711	25,356	מגזר בנקאות פרטית
(5.7)	5,990	5,646	מגזר בנקאות מסחרית
18.9	24,278	28,866	מגזר משקי בית
6.1	9,418	9,992	מגזר עסקים קטנים
8.5	95,155	103,262	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על 246 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-248 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים הסתכמו בסוף השנה ב-5,862 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,903 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. גידול בשיעור של 19.6%.

ביום 13 בינואר 2015, הנפיקה הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ (להלן - "הבינלאומי הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהנפקה ציבורית, אגרות חוב (סדרה ח') בע.ג. של 685 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 685 מיליון ש"ח וביום 30 במרס 2015, הנפיקה בהנפקה ציבורית, אגרות חוב (סדרה ט') בע.ג. של 645 מיליון ש"ח בתמורה לסך של 667 מיליון ש"ח. תמורות ההנפקות בגין אגרות החוב הופקדו בבנק. הבנק התחייב לקיים את תנאיהן של אגרות החוב שהונפקו בהנפקות אלו.

לפירוט סך הנכסים וההתחייבויות לפי רבעונים בשנים 2014 ו-2015 ראה נספח 3 לפרק ממשל תאגידי, נספחים.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2015 ב-7,073 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-6,797 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 4.1%.
לפרטים בדבר התפתחות הרווח הכולל האחר, ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

ביום 30 במאי 2013 פירסם בנק ישראל תיקון להוראות ניהול בנקאי תקין 201-205, 208, 211 ו-299 בנושא "מדידה והלימות ההון", אשר מאמצות את הוראות באזל. מועד יישומן לראשונה נקבע ליום 1 בינואר 2014, כאשר היישום יהיה באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא "מדידה והלימות ההון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". לפי הוראות אלו יעדי ההון המזעריים יהיו כדלקמן:

1. יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-9%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי בשיעור של 10%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.
2. יחס הון כולל לנכסי סיכון משוקללים לא יפחת מ-12.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2015. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יידרש לעמוד ביחס הון כולל מינימלי בשיעור של 13.5%, וזאת עד ליום 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק.

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים הוראה נוספת. בהתאם להוראה זו ולהוראות המעבר לשנת 2014, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח, כך שיחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 31 בדצמבר 2015 לא יפחת מ-9.10% ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש לא יפחת מ-12.60%. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017.

במסגרת תהליך ה-ICAAP נקבעו על ידי הדירקטוריון יעדי ההון המינימאליים בהתייחס להון עצמי רובד 1 ולהון הכולל במצב עסקים רגיל ובמצב קיצון. יעדי ההון נקבעו, בין היתר, לאור האמור לעיל ולאור ממצאי ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2015. יעדי ההון המינימאליים הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.30% ויחס ההון הכולל נקבע הדרגתית והוא לא יפחת מ-12.70% עד ליום 30 ביוני 2016 ולא יפחת מ-12.73% עד ליום 31 בדצמבר 2016.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון ליום 1 בינואר 2016 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 60% ותקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עומדת על 60%.

יישום ההוראות

הנדבך הראשון, כאמור לעיל, לפי הוראות בנק ישראל, הבנק החל ליישם את הוראת באזל, החל מיום 1 בינואר 2014.

סיכויי אשראי, שוק ותפעולי - הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל.

הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 ביוני 2015 הוגש כנדרש לבנק ישראל. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בכל אחת מחברות הבנות הבנקאיות בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי של כל חברה בת. חברות הבת ביצעו את תהליך ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2014 והחלו בביצוע התהליך לנתוני ה-31 בדצמבר 2015.

31 בדצמבר		
2014	2015	
7,157	7,349	1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
3,357	2,580	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
10,514	9,929	הון רובד 2
		סך כל ההון הכולל
66,148	67,766	2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון
1,226	995	סיכון אשראי
6,459	6,141	סיכון שוק
73,833	74,902	סיכון תפעולי
		סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
9.69%	9.81%	3. יחס ההון לרכיבי סיכון
14.24%	13.26%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.00%	9.10%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.50%	12.60%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על 9.81%, בהשוואה ל-9.69% ליום 31 בדצמבר 2014. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על 13.26%, בהשוואה ל-14.24% ליום 31 בדצמבר 2014.

ההון הכולל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-9,929 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,514 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2014. הקיטון בבסיס ההון נבע בעיקר מקיטון בסך של 671 מיליון ש"ח במכשירים שהונפקו על ידי הבנק הכשירים להכללה בהון הפיקוחי ומדיבינדנד ששולם בסך של 130 מיליון ש"ח, קיטון זה קוזז בחלקו מהרווח השנתי בסך של 446 מיליון ש"ח. נכסי הסיכון ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמו ב-74,902 מיליון ש"ח בהשוואה ל-73,833 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2014. העלייה בנכסי הסיכון נובעת בעיקר מגידול באשראי לציבור.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רובד 1 של חברות בת משמעותיות בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

2014 בדצמבר	31 בדצמבר 2015	
	באחוזים	
9.59	9.83	חברות בת משמעותיות
14.13	13.25	בנק אוצר החייל בע"מ
		יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.00	12.30	בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ
16.70	16.40	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
14.50	13.76	בנק מסד בע"מ
15.70	15.01	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
		יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים - ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2015 עומד על 5.43%.

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 9 ביוני 2015, החליט דירקטוריון הבנק לעדכן את מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד העדכנית, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית. אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל.

מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבאור 35' לדוחות הכספיים. ביום 9 ביוני 2015 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 60 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 18 ביוני 2015, ויום התשלום היה 30 ביוני 2015. ביום 18 בנובמבר 2015 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 70 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 26 בנובמבר 2015, ויום התשלום היה 6 בדצמבר 2015. סכומי הדיבידנד הינם לפני כל מס, לרבות מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין. ההחלטות והשיקולים מפורטים בדוחות מיידיים של הבנק במועדי ההחלטה (מספרי אסמכתאות 2015-01-044151, 2015-01-158433). האמור בדוחות אלה נכלל כאן על דרך ההפנייה.

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

כללי, מאפייני המגזרים והמבנה הניהולי

כללי

קבוצת הבנק מרכזת את פעילותה בארץ ובחו"ל באמצעות הבנק וחברות הבנות שלו ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. הפעילות בקבוצת הבנק מנוהלת באמצעות שבעה מגזרי פעילות עיקריים. החלוקה למגזרי הפעילות מבוססת על מאפייני הלקוחות וסוגי המוצרים בכל מגזר.

- החלוקה למגזרי פעילות נגזרת מהאסטרטגיה של פעילות ממוקדת לקוח, שעל פיה פועלת הקבוצה. מאחר שאין קריטריונים אחידים במערכת הבנקאית לשיוך הלקוחות למגזרי הפעילות, כל בנק משייך את הלקוחות שלו למגזרי פעילות התואמים את התפיסה הניהולית והאסטרטגיה העסקית שלו.

- תוצאות פעילות המגזרים מפורטות כאמור בבאור 28 לדוחות הכספיים. במסגרת עריכת הביאור מבוצעת, בין היתר, התאמה בין הדיווחים הניהוליים המתייחסים למגזרי הפעילות הנ"ל והמבוססים בחלקם על גישה כלכלית, לדיווח התואם את כללי החשבונאות המקובלים.

- מגזרי הפעילות מוצגים בהתאם למאפיינים ולהוראות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים בבנק ישראל. כאמור בבאור 9.ג.1 לדוחות הכספיים בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 7 בנובמבר 2014, אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים, ובין היתר, כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהם, יידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם. התיקונים להוראות נועדו לחייב דיווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים.

הבנק ביצע מהלך של שינוי בסיווג הלקוחות העסקיים בבנק. בתהליך זה הוגדרה מחדש החלוקה בין מגזרי העסקים השונים. בנוסף, בוצע עדכון של מפתחות העמסת הוצאות בין מגזרי הפעילות השונים. השינויים האמורים באו לידי ביטוי בתוצאות מגזרי הפעילות לשנת 2015 ומספרי ההשוואה סווגו מחדש בהתאם לשינויים האמורים.

הקריטריונים לשיוך לקוחות למגזרי הפעילות השונים

- **מגזר הבנקאות העסקית** - המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילות המגזר. הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם חברות גדולות ובינוניות, לרבות גופים הקשורים אליהן, אשר היקף החבות הכולל שלהם הינו 40 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור הכנסות מעל 200 מיליון ש"ח, גופים עסקיים ומוסדיים גדולים הפעילים בשוקי ההון.

- **מגזר הבנקאות הפרטית** - המגזר משרת לקוחות ישראלים ותושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בינוני גבוה. הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, שרובם בעלי תיק השקעות של 200 אלפי ש"ח ומעלה.

- **מגזר הבנקאות המסחרית** - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות הקבוצה בסדר גודל בינוני, רובם עם היקפי חבות של 5 מיליון ש"ח עד 40 מיליון ש"ח ו/או מחזור הכנסות של 25 עד 200 מיליון ש"ח.

- **מגזר משקי הבית** - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים רובם בעלי תיק השקעות של עד 200 אלפי ש"ח.

- **מגזר העסקים הקטנים** - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם חברות ועסקים אשר היקף החבות הכולל שלהם עד 5 מיליון ש"ח.

- **מגזר הניהול הפיננסי** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק, לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את הפער בין השווי ההוגן לבין השווי על בסיס צבירה של מכשירים פיננסיים נגזרים ואת תוצאות הפעילות מניהול תיק הנוסטרו (לרבות פעולות מול בנקים ובנק ישראל). כמו כן, כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כ.א.ל.

העקרונות בחלוקת תוצאות הפעילות בין מגזרי הפעילות השונים:

- הכנסות רבית נטו - כוללות את:
 - המרווח הפיננסי, הן בצד האשראי והן בצד הפקדונות, המחושב כפער בין הרבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחירי הכסף של הבנק, הנגזרים ממשיך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים.
 - רבית על ההון המשוקלל המיוחס למגזר (על בסיס נכסי הסיכון המשוייכים לכל מגזר).
 - מגזרי הלקוחות מחויבים בעלויות המימון העודפות (מעבר לעלות גיוס המקורות) של שטרי ההון המיוחסים למגזר.
 - הוצאות בגין הפסדי אשראי - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנרשמו בגין לקוחותיו.
 - הכנסות שאינן מרבית - לכל מגזר פעילות נזקפות ההכנסות מעמלות, הכנסות מימון שאינן מרבית וההכנסות האחרות, הנובעות מפעילות לקוחותיו.
 - הוצאות תפעוליות - לכל מגזר פעילות מיוחסות ההוצאות הישירות בסניפי הבנק ובהנהלה המרכזית, הנובעות מממן שירותים ללקוחות המגזר, וזאת, בהתבסס על תקן "מדד פעולה", המתרגם את הפעילות עם הלקוח לתשומות עבודה ולעלויות ישירות אחרות. יתר ההוצאות הישירות במטה, מועמסות על המגזר על בסיס פרמטרים ומפתחות העמסה המזוהים עם פעילות היחידה העסקית. ההוצאות העקיפות מועמסות על בסיס מפתחות העמסה קבועים.
 - מסים על ההכנסה - ההפרשה למס על הרווח של כל מגזר, חושבה על פי שיעור המס הסטטוטורי, תוך ביצוע התאמות מסוימות הנובעות מהוצאות לא מוכרות וכיו"ב.
 - רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנה שליטה - זקיפת חלק ברווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה במגזרי הפעילות השונים, הוקצה על פי יחס הרווח נטו של חברות הבת בהן יש זכויות שאינן מקנות שליטה, כפי שרווח זה שויך למגזרי הפעילות השונים.
 - תשואה להון - מבטאת את היחס שבין הרווח הנקי של כל אחד מהמגזרים לבין ההון המוקצה למגזר. ההון המוקצה למגזר כולל את ההון הנדרש בגין סיכוני אשראי ובגין הסיכון התפעולי.

מידע צופה פני עתיד

במסגרת ההתייחסות להלן מובאים, בין היתר, צפי וכוונות הכוללים גם מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי ודאי לגבי העתיד, המבוסס על מידע הקיים בבנק לתאריך הדוח וכולל הערכות של הבנק או כוונותיו, נכון לתאריך הדוח.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות **

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	השינוי	*2014	2015	
ב-%		ב-%	במיליוני ש"ח		
21.2	21.3	(6.9)	799	744	מגזר בנקאות עסקית
13.9	14.3	(4.4)	523	500	מגזר בנקאות פרטית
9.6	10.4	1.1	360	364	מגזר בנקאות מסחרית
29.8	31.3	(2.5)	1,121	1,093	מגזר משקי בית
11.9	12.3	(4.0)	448	430	מגזר עסקים קטנים
13.6	10.4	(29.8)	517	363	מגזר ניהול פיננסי
100	100.0	(7.3)	3,768	3,494	סך הכל

ב. הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר				
אחוז מסך האשראי				
2014	2015	*2014	2015	
ב-%		במיליוני ש"ח		
(0.21)	(0.26)	(42)	(52)	מגזר בנקאות עסקית
0.21	0.04	10	2	מגזר בנקאות פרטית
(0.10)	0.16	(8)	13	מגזר בנקאות מסחרית
0.32	0.14	100	46	מגזר משקי בית
0.59	0.18	29	9	מגזר עסקים קטנים
0.13	0.02	89	18	סך הכל

ג. רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
*2014	2015	
במיליוני ש"ח		
214	212	מגזר בנקאות עסקית
(25)	(7)	מגזר בנקאות פרטית
58	51	מגזר בנקאות מסחרית
(76)	(26)	מגזר משקי בית
22	30	מגזר עסקים קטנים
262	186	מגזר ניהול פיננסי
455	446	סך הכל

* סווג מחדש.

** כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

ד. יתרות מאזניות ממוצעות**

סך כל הנכסים					
% מסך כל הנכסים		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	השינוי	*2014	2015	
ב-%	ב-%	ב-%	במיליוני ש"ח		
19.2	15.8	(9.6)	21,383	19,321	מגזר בנקאות עסקית
3.9	3.9	8.9	4,372	4,761	מגזר בנקאות פרטית
7.0	6.7	5.4	7,738	8,152	מגזר בנקאות מסחרית
27.0	26.6	8.1	30,073	32,507	מגזר משקי בית
4.5	4.1	(0.7)	4,992	4,956	מגזר עסקים קטנים
38.4	42.9	22.6	42,720	52,382	מגזר ניהול פיננסי
100.0	100.0	9.7	111,278	122,079	סך הכל

סך כל ההתחייבויות					
% מסך כל ההתחייבויות		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	השינוי	*2014	2015	
ב-%	ב-%	ב-%	במיליוני ש"ח		
27.2	27.9	13.1	28,286	32,005	מגזר בנקאות עסקית
22.5	21.9	7.7	23,382	25,183	מגזר בנקאות פרטית
4.7	4.6	8.2	4,920	5,324	מגזר בנקאות מסחרית
22.6	22.9	12.1	23,489	26,327	מגזר משקי בית
8.5	8.2	6.6	8,848	9,428	מגזר עסקים קטנים
14.5	14.5	9.5	15,130	16,570	מגזר ניהול פיננסי
100.0	100.0	10.4	104,055	114,837	סך הכל

* סווג מחדש.

** היתרה הממוצעת של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי הלקוחות משקפת את היתרה הממוצעת של האשראי לציבור ופקדונות הציבור בהתאמה.

להלן תיאור מורחב של מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק:

מגזר הבנקאות העסקית

כללי ומבנה המגזר

- מגזר הבנקאות העסקית מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים, לרבות תאגידים בעלי פעילות בינלאומית, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילות המגזר. מרבית לקוחות המגזר הינם צרכני אשראי אשר היקף החבות הכולל שלהם 40 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור הכנסתם מעל 200 מיליון ש"ח, לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון בתחום ההשקעות, וסקטורים ייחודיים.
- כחלק ממדיניות ניהול קבוצת הבנק, נקבעה מדיניות אשראי קבוצתית ומיקוד עסקי לכל חברה בקבוצה, על פיהם הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ייעשה בעיקר באמצעות החטיבה העסקית בבנק עצמו.
- החטיבה העסקית בבנק נחלקת לשבעה סקטורים בעלי תחומי התמחות ספציפיים: שוק ההון ושירותים פיננסיים; יהלומים; בנייה ונדל"ן; אנרגיה, כימיה, תשתיות ותעשיות כבדות; תעשיות קלות ובינוניות; תקשורת טכנולוגיה ושירותים; תחבורה, מסחר ותיירות. תפקידו של כל ראש סקטור הינו לרכז את כלל הטיפול הבנקאי בלקוחותיו, על מנת להבטיח מענה ישיר, מהיר ומקצועי לכל צורכיהם. ראש הסקטור אחראי על פיתוח עסקים מול לקוחות חדשים בתחומי התמחותו, בשיתוף עם מנהלי הסניפים.
- החטיבה העסקית כוללת גם את המחלקה לאשראים מיוחדים, המרכזת את הטיפול בלקוחות מגזר הבנקאות העסקית ומגזר הבנקאות המסחרית שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע בשיקומם, ואת מחלקת סחר חוץ הנותנת שירותים לכלל לקוחות הקבוצה בתחום זה.
- במטרה להדק את שיתוף הפעולה בין השדה למטה, וכחלק מייעול תהליכי העבודה בבנק, הועברו לכפיפות החטיבה העסקית עשרת הסניפים העסקיים הגדולים של הבנק בהם רוכזו לקוחות מגזר הבנקאות העסקית. במקביל, הוקמו בסניפים עתירי פעילות עסקית ומסחרית יחידות מתמחות, המרכזות את הטיפול בלקוחות העסקיים הגדולים ובלקוחות המסחריים, ועוסקות בגיוס לקוחות עסקיים חדשים.

פעילויות, מוצרים ושירותים

- הפעילויות העיקריות במגזר הינן בנקאות ופיננסיים, ובכלל זה: אשראי עסקי, ערבויות, השאלות, פקדונות, פעילות סחר חוץ, פעילות במטבע חוץ, פעילות במכשירים פיננסיים, פעילות בניירות ערך, נאמנות לקרנות נאמנות, ניהול קופות גמל ופקטורינג.
- בנוסף, נהנים לקוחות המגזר גם משירותי ניהול חשבון, אשראי לשוק ההון וכן משירותי נאמנות.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

- הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים, בשוק ההון הישראלי ובשווקים בחו"ל, משמשות כמקורות מימון חליפיים לאשראי בנקאי. בשנים האחרונות, נמשכת מגמת העלייה בנתח השוק של המימון החוץ-בנקאי מסך מקורות המימון ללקוחות עסקיים, אם כי ישנם אינדיקטורים ראשוניים שהכללים שקבע הממונה על שוק ההון באוצר על בסיס המלצות "ועדת חודק" להשקעת גופים מוסדיים באג"ח קונצרניות, משפיעים על היקף ההנפקות בבורסה בת"א.
- גופים חוץ-בנקאיים שונים, כמו חברות ביטוח ומשקיעים מוסדיים, מציעים אף הם אשראי ללקוחות מגזר הבנקאות העסקית. בנוסף, בתי השקעות מספקים שירותים שונים בתחום ההשקעות, הפעילות במטבע חוץ והנגזרות הפיננסיות.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

- פעילות הלקוחות במגזר זה רגישה לשינויים מאקרו כלכליים, כגון: מגמות של גאות ושפל בפעילות הכלכלית בעולם ובישראל, התפתחות בענף העסקי בו פועל הלקוח בארץ ובעולם, תנודות בשער החליפין של המטבע ובמדד המחירים לצרכן, התפתחויות בשערי הרבית, מחירי סחורות, מחירי חומרי גלם מיובאים וכיו"ב. על פי נתוני האינדיקטורים האחרונים שפורסמו במהלך חודש פברואר 2016 הפעילות הכלכלית בשנת 2015 ממשיכה להתאפיין בקצב צמיחה נמוך יחסית לשנים קודמות. במחצית השנייה של שנת 2015 עלה התוצר העסקי ב-2.2% (במונחים שנתיים), שיעור נמוך בהשוואה לתקופות קודמות (שיעור של 2.9% בלבד בשנת 2014, ו-3.4% בשנת 2013). מגמה דומה ניתן לראות גם בקצב הצמיחה של התמ"ג, כאשר סקר החברות האחרון מחודש ינואר 2016 מצביע על שיפור קל ברבעון הרביעי לעומת הרבעון השלישי.
- תחזיות הצמיחה של בנק ישראל לשנת 2016 מצביעות על קצב צמיחת תמ"ג, הצפוי לעמוד על 2.8%, לעומת 2.4% בשנת 2015, שיושפע להערכתו, בין היתר, בעיקר משיפור ביצוא על רקע ההערכות שחולשתו היחסית של היצוא בשנת 2015 נבעה בחלקה מגורמים זמניים וכי היצוא צפוי להתאושש בשיעור דומה לשיעור הגידול הצפוי ביבוא למדינות ה-OECD.
- קצב הצמיחה המתון יחסית מושפע ממצב הכלכלה הגלובלית, ורגישותו של המגזר העסקי העוסק ביצוא ויבוא גבוהה יותר לכלכלה הגלובלית. לאור ההתפתחויות השליליות בשווקים הפיננסים העולמיים, הפחיתו המוסדות הבין-לאומיים (קרן המטבע הבינלאומית והבנק העולמי) את הערכותיהם בכל הקשור לקצב הצמיחה והסחר העולמיים, כך שקצב הצמיחה העולמית צפוי לעמוד בשנת 2016 על 3.4% (לעומת 3.6%) ותחזית צמיחת הסחר העולמי אף היא הופחתה ל-3.6% (מ-3.8%).
- על פי נתוני בנק ישראל, גם בשנת 2015 המשיכה מגמת הצמצום באשראי הבנקאי למגזר העסקי אל מול גידול בגיוסי חוב נטו של אג"ח בחו"ל ואג"ח לא סחיר בישראל.
- הבנק ממשיך להתאים את היקף האשראי, היקף המסגרות, שיעורי הרבית ותמהיל הביטחונות, כפועל יוצא מההתפתחויות במשקים בכלל ומהאיתנות ויכולת החזר החוב של הלקוח בפרט.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

להלן תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות העסקית (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר							
2015				*2014			
בנקאות ופיננסים	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך הכל	בנקאות ופיננסים	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך הכל
הכנסות רבית, נטו	301	-	107	408	-	137	494
- מחיצוניים	(18)	-	(9)	(27)	-	(18)	(41)
- בינמגזרי	283	-	98	381	-	119	453
סך הכל הכנסות רבית, נטו	104	206	53	363	206	45	346
הכנסות שאינן מרבית	387	206	151	744	206	164	799
- מחיצוניים	38	-	(90)	(52)	-	(42)	(42)
סך כל ההכנסות	189	184	66	439	184	71	481
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	160	22	175	357	14	135	360
הוצאות תפעוליות ואחרות	65	9	71	145	6	54	146
רווח לפני מסים	95	13	104	212	8	81	214
הפרשה למסים על הרווח							
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק							
תשואה להון							
יתרה ממוצעת של נכסים	15,316	-	4,005	19,321	-	4,709	21,383
יתרה ממוצעת של התחייבויות	31,295	-	710	32,005	-	1,047	28,286
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	15,077	175	7,577	22,829	201	7,129	22,973
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות השתלמות				41,459			37,901
יתרה ממוצעת של ניירות ערך				189,037			167,966
מרכיבי ההכנסות רבית, נטו	269	-	105	374	-	122	419
- מרווח מפעילות מתן אשראי	36	-	1	37	-	3	53
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	(22)	-	(8)	(30)	-	(6)	(19)
- אחר	283	-	98	381	-	119	453
סך הכל הכנסות רבית, נטו							

* סווג מחדש

סך כל הכנסות המגזר הסתכמו ב-744 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-799 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 6.9%. הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-381 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-453 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של כ-15.9%, הירידה מוסברת בעיקר מירידה בהיקף האשראי הממוצע המיוחס למגזר זה ומירידה במרווח מפעילות קבלת פקדונות הציבור וזאת בעיקר עקב ירידת הרבית ב-0.5 נקודת האחוז בהשוואה לשנת 2014. סך ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-363 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-346 מיליון ש"ח בשנת 2014.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-52 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-439 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-481 מיליון ש"ח בשנת 2014. הירידה בהוצאות מוסברת בעיקר מיישום הסכם השכר הקיבוצי המיוחד.

הרווח הנקי הסתכם ב-212 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-214 מיליון ש"ח אשתקד, קיטון בשיעור של כ-1%. היתרה הממוצעת של הנכסים המיוחסים למגזר הבנקאות העסקית עומדת על 19,321 מיליון ש"ח בשנת 2015, קיטון בשיעור של 9.6% בהשוואה לאשתקד, והיתרה הממוצעת של ההתחייבויות גדלה ב-13.1% ועומדת על 32,005 מיליון ש"ח.

מגזר הבנקאות הפרטית

מבנה המגזר

- מגזר הבנקאות הפרטית משרת לקוחות פרטיים, בעלי עושר פיננסי בינוני וגבוה. מרבית לקוחות המגזר בבנק הינם בעלי תיקי השקעות של 200 אלפי ש"ח ומעלה.
- הבנק מציע ללקוחות המגזר שירותים ופתרונות פיננסיים באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובליים וכן באמצעות מעטפת שירותים ייחודית ומערך ייעוץ מתקדם המתבסס על כלים תומכי החלטה. כלים אלו מסייעים למפות את רמת הסיכון הגלומה בתיק ההשקעות של כל לקוח, ולהתאימה באופן שוטף להעדפותיו, לצרכיו ולשינויים ב"תאבון הסיכון" שלו, וכן להתפתחויות בשווקים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק, כאשר ברובם של סניפי הבנק קיימות יחידות בנקאות פרטית מתמחות. ביחידות אלו נהנים הלקוחות ממגוון רחב של פתרונות ומוצרים בנקאיים מתקדמים, ומטיפול אישי של צוות יעודי, הדואג למכלול צורכיהם הפיננסיים. צוות זה כולל יועצי השקעות מומחים ובנקאים מקצועיים, והוא מגובה בידי יחידה אנליטית במטה ומערכות ייעוץ ממוכנות תומכות החלטה. כרובד שירות נוסף ליחידות הבנקאות הפרטית, מציע הבנק באמצעות מרכזי פיבי פלטינום בתל אביב ובחיפה שירות ייחודי ואקסקלוסיבי לפלח העליון של לקוחות הבנקאות הפרטית הגבוהה (High Net Worth), הכולל שירותי ייעוץ השקעות ללקוחות בעלי תיקי השקעות פעילים ורמת תחכום גבוהה. בנוסף, מוזמנים לקוחות הפעילים מאוד בניירות ערך ישראלים, בניירות ערך זרים, פורקס ומעו"ף לעמוד בקשר ישיר עם חדרי העסקאות של הבנק. שירותי בנקאות פרטית גבוהה (High Net Worth) ניתנים גם באמצעות סניפי יובנק, אשר מוזג ביום 30 בספטמבר 2015 לתוך הבנק. ליובנק הצעת ערך ייחודית, המושתתת על שירות אישי בסטנדרט גבוה במיוחד.

פעילויות, מוצרים ושירותים

- הפעילויות העיקריות במגזר הינן בנקאות ופיננסיים, שוק ההון וכרטיסי אשראי - תוך שימת דגש על העמדת מגוון רחב של מוצרי השקעה ברמות תחכום וסיכון שונות, לרבות: פקדונות ותוכניות חיסכון, ייעוץ בהשקעות וייעוץ פנסיוני, פעילות בניירות ערך ישראלים וזרים, מט"ח, מכשירים פיננסיים נגזרים, מוצרים מובנים, הפצת קרנות נאמנות, וכן מתן אפשרות לניהול תיקי השקעות על ידי מנהלי תיקים חיצוניים.
- ייעוץ פנסיוני ניתן בכל סניפי הבנקים בעלי רשיון פנסיוני של הקבוצה. הייעוץ ניתן על ידי יועצים פנסיונים מורשים, שעברו הכשרות ייחודיות ותקופת התנסות מקצועית.
- בנוסף, נהנים לקוחות המגזר גם משירותים בנקאיים מקיפים בתנאים מועדפים.
- הקבוצה פועלת תדיר לשיפור תהליכים - לרבות טכנולוגיים, במטרה לשפר את השירות ולהרחיב את סל השירותים.

תחליפים למוצרים ושירותים

חברות ביטוח, בתי השקעות וברוקרים פרטיים, שירותי ייעוץ השקעות ומוצרי השקעה וחיסכון שונים בתחום שירותי ייעוץ פנסיוני ומוצרי פנסיה. הבנק מתחרה מול משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, סוכני ביטוח, מנהלי קופות גמל וקרנות פנסיה) וכן יועצים פנסיונים פרטיים ובנקים.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

- שנת 2015 נפתחה ברמת רבית נמוכה מאד של 0.25%, כאשר בחודש פברואר הוחלט על הורדת רבית נוספת לרמת שפל היסטורית של 0.1%. בשוק ההון המקומי נמשכה העלייה במחזורי המסחר היומיים. עלייה זו מוסברת, בין היתר, על רקע סביבת הרבית הנמוכה ונתוני מאקרו כלכליים חיוביים (בין היתר, ירידה בשיעור האבטלה, ירידה בגרעון הממשלתי ואשרור דירוג האשראי של ישראל). בשנה זו נרשמה תנודתיות בשווקים בשל חששות שמקורם בשוקי ההון הבינלאומיים. על פי ההערכות, סביבת הרבית הנמוכה צפויה להימשך גם בשנת 2016, כאשר לעומת הרבית בארה"ב שהחלה לעלות, הרבית בישראל צפויה להישאר נמוכה עד סוף 2016.

- בשנת 2015 הבנק המשיך לתת דגש לחיזוק ערוצי הפעילות הישירים, ביניהם אתר האינטרנט ואפליקציה בסלולר, ומערכות מקוונות לניהול השקעות (דוכיפת-נט).

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

להלן תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות הפרטית (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר									
2015					*2014				
בנקאות ופיגנסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	סך הכל	בנקאות ופיגנסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	סך הכל
הכנסות רבית, נטו	19	2	-	39	60	2	-	46	(23)
- מחיצוניים	104	(1)	-	(24)	79	(1)	-	(33)	184
- בינמגדרי	123	1	-	15	139	1	-	13	161
סך הכל הכנסות רבית, נטו	74	20	266	1	361	20	267	1	362
הכנסות שאינן מרבית	197	21	266	16	500	21	267	14	523
- מחיצוניים	2	-	-	-	2	-	-	-	10
סך כל ההכנסות	241	9	250	10	510	9	264	11	555
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(46)	12	16	6	(12)	12	3	3	(42)
הוצאות תפעוליות ואחרות	(20)	5	7	3	(5)	5	1	1	(17)
רווח (הפסד) לפני מסים	(26)	7	9	3	(7)	7	2	2	(25)
הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח									
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק									
תשואה להון									
יתרה ממוצעת של נכסים	2,455	445	-	1,861	4,761	429	-	1,697	4,372
יתרה ממוצעת של התחייבויות	25,183	-	-	-	25,183	-	-	-	23,382
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	3,596	-	77	1,083	4,756	-	11	970	4,403
יתרה ממוצעת של ניירות ערך									
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול מרכיבי ההכנסות רבית, נטו									
מרווח מפעילות מתן אשראי	59	1	-	16	76	1	-	13	69
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	64	-	-	-	64	-	-	-	92
- אחר	-	-	-	(1)	(1)	-	-	-	-
סך הכל הכנסות מרבית, נטו	123	1	-	15	139	1	-	13	161

* סווג מחדש.

סך כל הכנסות המגזר הסתכמו ב-500 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-523 מיליון ש"ח אשתקד, קיטון בשיעור של 4.4%. הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-139 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-161 מיליון ש"ח בשנת 2014. הקיטון בהכנסות הרבית, נטו מוסבר בירידה במרווח מפעילות קבלת פקדונות הציבור וזאת בעיקר עקב ירידת הרבית ב-0.5 נקודת האחוז בהשוואה לשנת 2014. כ-72% מהכנסות מגזר הבנקאות הפרטית מקורן בהכנסות שאינן מרבית, מתוכן כ-74% בסעיף שוק ההון.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-510 מיליון ש"ח בהשוואה ל-555 מיליון ש"ח בשנת 2014. הירידה בהוצאות מוסברת בעיקר מיישום הסכם השכר הקיבוצי המיוחד. ההפסד הנקי הסתכם ב-7 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-25 מיליון ש"ח בשנת 2014. יתרת ההתחייבויות הממוצעת של מגזר הבנקאות הפרטית הסתכמה בשנת 2015 ב-25,183 מיליון ש"ח, שהם כ-22% מיתרת ההתחייבויות הממוצעת של הבנק.

מגזר הבנקאות המסחרית

מבנה המגזר

- הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות עסקיים של הבנק בסדר גודל בינוני, רובם עם היקפי חבות של 5 עד 40 מיליון ש"ח ו/או מחזור הכנסות של 25 עד 200 מיליון ש"ח.
- ענפי המשק העיקריים בהם פועל המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובינוי ונדל"ן. פעילותם של מרבית הלקוחות מתבצעת בשוק המקומי, כשבנוסף מטפל המגזר גם בלקוחות המנהלים פעילות יצוא ויבוא.
- בבנק, ניהול המגזר המסחרי נעשה במטה החטיבה העסקית על ידי המחלקת המסחרית.
- הבנק מציע שירותים ללקוחות מסחריים בכל סניפיו. במטרה להדק את שיתוף הפעולה בין המערך הסניפי למטה ועל מנת לייעל ולשפר את השירות ללקוחות העסקיים, עשרת הסניפים העסקיים הגדולים של הבנק, בהם מרוכזים לקוחות מגזרי הבנקאות העסקית והמסחרית כפופים לחטיבה העסקית. במקביל, הוקמו בסניפים עתירי פעילות עסקית ומסחרית יחידות מתמחות, המרכזות את הטיפול בלקוחות העסקיים והמסחריים הגדולים, ועוסקות בגיוס לקוחות עסקיים חדשים.

פעילויות, מוצרים ושירותים

- המוצרים והשירותים המוצעים ללקוחות מגזר הבנקאות המסחרית דומים במהותם לאלה הניתנים ללקוחות הבנקאות העסקית, וכוללים: אשראי עסקי, ערבויות, השאלות, פקדונות, פעילות סחר חוץ, פעילות במטבע חוץ, פעילות במכשירים פיננסיים, פעילות בניירות ערך ונאמנות לקרנות נאמנות ופקטורינג.
- בנוסף, נהנים לקוחות המגזר גם משירותי ניהול חשבון, אשראי לשוק ההון וכן משירותי נאמנות.
- בנוסף, באוצר החייל, חלק מפעילות המגזר מתבצע באמצעות מגוון קרנות מימון שמטרתן לסייע בהקמה וביסוס של עסקים קטנים ובינוניים. הקרנות העיקריות המופעלות על ידי אוצר החייל הן קרן הסיוע לעסקים קטנים ובינוניים בערבות מדינה וקרנות הסוכנות. הקרנות מהוות שיתופי פעולה עם משרד האוצר, משרד התמ"ת, קרנות תורמים ועוד.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

- הנפקות ציבוריות ופרטיות של מניות, אגרות חוב וניירות ערך אחרים, בשוק ההון הישראלי ובשווקים בחו"ל, משמשות כמקורות מימון חליפיים לאשראי בנקאי.
- גופים חוץ בנקאיים שונים, כמו חברות ביטוח ומשקיעים מוסדיים, מציעים אף הם אשראי ללקוחות המגזר העסקי.
- בתי השקעות מספקים שירותים שונים בתחום ההשקעות, הפעילות במטבע חוץ והנגזרות הפיננסיות.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

מרבית לקוחות המגזר מרכזים כאמור את פעילותם בשוק המקומי, כאשר חלקם עוסק גם בפעילות יבוא ויצוא. ההשפעות על המגזר המסחרי הן בעיקר דרך סעיפי הביקושים בשוק המקומי, רמת הצריכה הפרטית ורמת ההשקעות. על פי נתוני האינדיקטורים האחרונים שפורסמו במהלך חודש פברואר 2016 הפעילות הכלכלית בשנת 2015 ממשיכה להתאפיין בקצב צמיחה נמוך יחסית לשנים קודמות, כך שבמחצית השנייה של שנת 2015 עלה התוצר העסקי ב-2.2% (במונחים שנתיים), שיעור נמוך בהשוואה לתקופות קודמות (שיעור של 2.9% בלבד בשנת 2014, ו-3.4% בשנת 2013). מגמה דומה ניתן לראות גם בקצב הצמיחה של התמ"ג, כאשר סקר החברות האחרון מחודש ינואר 2016 מצביע על שיפור קל ברבעון הרביעי לעומת הרבעון השלישי. תחזיות הצמיחה של בנק ישראל לשנת 2016 מצביעות על קצב צמיחת תמ"ג הצפוי לעמוד על 2.8%, לעומת 2.4% בשנת 2015, שיושפע להערכתו, בין היתר, בעיקר משיפור ביצוא על רקע ההערכות שחולשתו היחסית של היצוא בשנת 2015 נבעה בחלקה מגורמים זמניים וכי היצוא צפוי להתאושש בשיעור דומה לשיעור הגידול הצפוי ביבוא למדינות ה-OECD.

- קצב הצמיחה המתון יחסית מושפע ממצב הכלכלה הגלובלית, ורגישותו של המגזר המסחרי העוסק ביצוא ויבוא גבוהה יותר לכלכלה הגלובלית. לאור ההתפתחויות השליליות בשווקים הפיננסיים העולמיים הפחיתו המוסדות הבין-לאומיים (קרן המטבע הבינלאומית והבנק העולמי) את הערכותיהם בכל הקשור לקצב הצמיחה והסחר העולמיים, כך שקצב הצמיחה העולמית צפוי לעמוד בשנת 2016 על 3.4% (לעומת 3.6%) ותחזית צמיחת הסחר העולמי אף היא הופחתה ל- 3.6% (מ- 3.8%).

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

להלן תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הבנקאות המסחרית (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר									
2014*					2015				
סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים	סך הכל	בניה ונדל"ן	שוק ההון	כרטיסי אשראי	בנקאות ופיננסים
298	44	-	-	254	294	41	-	-	253
(43)	(8)	-	-	(35)	(35)	(6)	-	-	(29)
255	36	-	-	219	259	35	-	-	224
105	12	14	2	77	105	13	15	2	75
360	48	14	2	296	364	48	15	2	299
(8)	(17)	-	-	9	13	(10)	-	-	23
257	28	12	-	217	242	26	13	-	203
111	37	2	2	70	109	32	2	2	73
49	16	1	1	31	49	14	1	1	33
62	21	1	1	39	60	18	1	1	40
(4)	-	-	-	(4)	(9)	(2)	-	-	(7)
58	21	1	1	35	51	16	1	1	33
7.1%					5.9%				
7,738	1,231	-	31	6,476	8,152	1,272	-	31	6,849
4,920	481	-	-	4,439	5,324	460	-	-	4,864
8,393	1,408	-	-	6,985	8,947	1,654	-	-	7,293
3,575				3,555					
247	37	-	-	210	258	36	-	-	222
14	2	-	-	12	8	1	-	-	7
(6)	(3)	-	-	(3)	(7)	(2)	-	-	(5)
255	36	-	-	219	259	35	-	-	224

* סווג מחדש

סך כל הכנסות המגזר הסתכמו ב-364 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-360 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 1.1%. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-13 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 8 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-242 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-257 מיליון ש"ח בשנת 2014. הירידה בהוצאות מוסברת מיישום הסכם השכר הקיבוצי המיוחד ומירידה בהוצאות של פיבי לונדון עקב מכירת מניות פיבי לונדון אשתקד. הרווח הנקי של מגזר הבנקאות המסחרית הסתכם ב-51 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-58 מיליון ש"ח אשתקד. יתרת הנכסים הממוצעת המיוחסת למגזר זה הסתכמה בשנת 2015 ב-8,152 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של 5.4% בהשוואה לשנת 2014.

מגזר משקי הבית

כללי ומבנה המגזר

- המגזר מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים הפועלים בהיקפים כספיים נמוכים יחסית. השירותים ניתנים ללקוחות המגזר באמצעות 163 הסניפים והשלוחות של הקבוצה הפרוסים ברחבי הארץ. בנוסף, ניתנים שירותים גם באמצעות מגוון ערוצים ישירים: אינטרנט, סלולר, מכשירים אוטומטיים, מוקד טלפוני וכיוצ"ב.
- בשנת 2015 פעלו בקבוצה שלושה בנקים עם מיקוד עסקי במגזר משקי הבית, כאשר כל אחד מהם מתמחה בפלח אוכלוסייה ייעודי: פאג"י המתמקד במגזר הדתי-חרדי, אוצר החייל המתמחה בעובדי מערכת הבטחון וגמלאיה. פעילותו של אוצר החייל במסגרת מכרז משרד הבטחון למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הבטחון, חיילים משוחררים וזכאי אגף השיקום, מאפשרת לו לשמר באופן מיטבי את הקשר עם אוכלוסיות אלה. מסד מתמקד בעיקר באוכלוסיית המורים ובכלל זה מורים מהמגזר הערבי.

פעילויות, מוצרים ושירותים

להלן תיאור המוצרים והשירותים העיקריים המוצעים למגזר משקי הבית:

- שירותי בנקאות ופיננסיים
- אשראי וחשבונות עובר ושב - שירותי ניהול חשבון, הקצאת מסגרת אשראי ומתן אשראי למטרות שונות.
- פקדונות - הבנק מציע מגוון רחב של סוגי ותמהילי פקדונות לרבות תכניות חסכון ומוצרים מובנים.
- פעילות בכרטיסי אשראי.
- משכנתאות
- הבנק מעניק הלוואות לרכישת נכס מקרקעין ולבניה, לרוב למטרת מגורי הלווה. הבנק מציע מגוון רחב של תמהילים ומסלולים עד לתקופה של 30 שנה. הבנק נותן משכנתאות הן ללקוחות הקבוצה והן ללקוחות הבנקים האחרים.
- פעילות בשוק ההון.
- שירותי ייעוץ פנסיוני - הבנק מציע ללקוחותיו ייעוץ פנסיוני אובייקטיבי ובלתי תלוי.

פעילויות, שירותים ומוצרים

- אפליקציות חדשות - בראשית פברואר 2016 השיק הבנק אפליקציה סולרית משודרגת, המציעה מגוון רחב של מידע ופעולות, וחווית משתמש מתקדמת. במסגרת האפליקציה, מאפשר הבנק ללקוחותיו את שירות "נתונים בקליק" - קבלת יתרת העו"ש העדכנית ושיווי תיק ניירות ערך ללא צורך בהליך הזדהות.
- חשבון ירוק - במרס 2015 השיק הבנק את החשבון הירוק, חשבון דיגיטלי ללא נייר, המעניק פטור מעמלת ערוץ ישיר והחזרים יחסיים בעמלות ני"ע ומט"ח ללקוחות המבצעים בערוצים ישירים את מלוא פעילותם הניתנת לביצוע בערוצים אלו. ההצטרפות לחשבון הירוק פתוחה בפני לקוחות קיימים וחדשים.
- פתיחת חשבון מקוון - במאי 2015 הושקה האפשרות לפתיחת חשבון בנק באמצעות אתר האינטרנט של הבנק, ללא הגעה לסניף הבנק, ובהליך מתקדם של שיחת וידאו חזותית מול בנקאי. בחשבון ניתן לבצע מגוון רחב של פעולות, כגון: פקדונות וחשכונות, פעילות בניירות ערך, פעילות מט"ח ועוד. החשבון פועל על-פי המגבלות הקבועות בתקנות בנק ישראל.
- "פיבי" הבנקאית הווירטואלית - שירות הניתן בחינם באתר האון-ליין ובאפליקציות. הבנקאית הווירטואלית מלווה את הלקוח ומפנה את תשומת ליבו לאירועים בחשבון, מאתרת פעולות חריגות, מציעה דרכי חסכון ומעניקה טיפים ספציפיים להתנהלות פיננסית מושכלת.
- Life plan - במסגרת מוצרי התכנון הפיננסי, יצר הבנק מערכת ייחודית המסייעת ללקוח להיערך פיננסית להשגת יעדיו בעתיד.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

ככלל, חשבון עו"ש ניתן לניהול בבנקים, אולם מוצרים ושירותים אחרים ניתן לרכוש גם במוסדות פיננסיים אחרים בישראל ובאמצעות מוסדות פיננסיים בחו"ל.

- משכנתאות - המתחרים העיקריים הינם התאגידים הבנקאיים האחרים וכן חברות ביטוח וחברות בנייה.
- אשראי צרכני - המתחרים העיקריים הם: הבנקים המתחרים, חברות כרטיסי אשראי, רשתות קמעונאיות וחברות ביטוח.
- שירותי ייעוץ השקעות ומוצרי השקעה וחיסכון שונים - המתחרים העיקריים הם: הבנקים האחרים, בתי השקעות, חברות ביטוח, מנהלי קרנות וכיו"ב.
- שירותי ייעוץ פנסיוני ומוצרי פנסיה - המתחרים העיקריים הם: משווקים פנסיוניים (חברות ביטוח, סוכני ביטוח, מנהלי קופות גמל וקרנות פנסיה), יועצים פנסיוניים פרטיים, הבנקים המתחרים ועוד.

התפתחויות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

- על פי נתוני בנק ישראל שפורסמו לאחרונה, יתרת האשראי למשקי הבית נמצאת במגמת גידול במהלך חמש השנים האחרונות, כשלעלייה בקצב הגידול תרמו הגידול באשראי לדיור, בין היתר, על רקע ירידת הרבית והמשך סביבת הרבית הנמוכה והעלייה במחירי הדיור, אם כי על פי הערכות בנק ישראל יחס החוב של משקי הבית לתוצר עלה בשיעור מתון בלבד ורמתו נמוכה בהשוואה בין לאומית. יתרת החוב של משקי הבית עומדת בחודש נובמבר 2015 על כ- 472 מיליארד ש"ח, כאשר חלקו של החוב לדיור הינו כ-68%, כשחלקו מתוך סך תיק האשראי במערכת הבנקאית גם עלה.
- הבנק מודע לשינויים הגלומים בענף לטווח הרחוק יותר על רקע האפשרות הריאלית לעלייה בסביבת הרבית, מצב כלכלי פחות טוב של משקי הבית והאפשרות של ירידה במחיר הדירות, לאחר העלייה הרצופה במחירים בשנים האחרונות, ומנהל מדיניות שמרנית וזהירה במתן אשראי למגזר משקי הבית.
- בתחום המשכנתאות, הבנק פועל בהקפדה יתרה על בחינת החוסן הפיננסי של נוטלי המשכנתאות.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

להלן תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר משקי הבית (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר									
2015					*2014				
בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	סך הכל	בנקאות ופיננסים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	משכנתאות	סך הכל
הכנסות רבית, נטו	508	14	-	368	890	51	15	434	500
- מחיצוניים	34	(3)	-	(232)	(201)	527	(4)	(314)	209
- בינמגזרי	542	11	-	136	689	578	11	120	709
סך הכל הכנסות רבית, נטו	169	76	143	16	404	180	75	139	412
הכנסות שאינן מרבית	711	87	143	152	1,093	758	86	139	1,121
- מחיצוניים	43	-	-	3	46	98	-	2	100
סך כל ההכנסות	810	49	94	116	1,069	846	50	101	1,124
הוצאות בגין הפסדי אשראי	(142)	38	49	33	(22)	(186)	36	38	(103)
הוצאות תפעוליות ואחרות	(53)	15	18	12	(8)	(67)	13	14	(37)
רווח (הפסד) לפני מסים	(89)	23	31	21	(14)	(119)	23	24	(66)
הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח (הפסד)	(6)	(2)	(4)	-	(12)	(5)	(2)	(3)	(10)
רווח (הפסד) נקי:	(95)	21	27	21	(26)	(124)	21	21	(76)
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק									
תשואה להון	14,043	733	-	17,731	32,507	13,186	717	-	30,073
יתרה ממוצעת של נכסים	26,327	-	-	-	26,327	23,489	-	-	23,489
יתרה ממוצעת של התחייבויות	13,403	-	-	10,321	23,724	12,401	-	9,298	21,699
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון					19,216				19,422
יתרה ממוצעת של נירות ערך מרכיבי ההכנסות רבית נטו:	483	11	-	150	644	459	11	127	597
- מרווח מפעילות מתן אשראי	62	-	-	-	62	128	-	-	128
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	(3)	-	-	(14)	(17)	(9)	-	(7)	(16)
- אחר	542	11	-	136	689	578	11	120	709
סך הכל הכנסות רבית, נטו									

* סווג מחדש

סך כל הכנסות המגזר הסתכם ב-1,093 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,121 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 2.5%. סך כל ההכנסות מרבית הסתכם ב-689 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-709 מיליון ש"ח בשנת 2014. הקיטון בהכנסות הרבית מוסבר בעיקר מירידה במרווח מפעילות קבלת פקדונות וזאת בעיקר עקב ירידת הרבית ב-0.5 נקודות האחוז, בהשוואה לשנת 2014. ירידה זו קוזזה בחלקה מגידול, שנבע בעיקר מעלייה בהיקפי האשראי לרבות הלוואות לדיוור. ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-404 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-412 מיליון ש"ח בשנת 2014. סך הכנסות מגזר משקי הבית מהווה כ-31% מסך הכנסות הקבוצה. ההוצאות בגין הפסדי אשראי במגזר משקי הבית הסתכמו ב-46 מיליון ש"ח בהשוואה ל-100 מיליון ש"ח בשנת 2014. בשנת 2014 ההוצאות בגין הפסדי אשראי כוללות גידול בהפרשה הקבוצתית בסך של 45 מיליון ש"ח בגין יישום הוראת המפקח על הבנקים בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי צרכני לאנשים פרטיים". ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,069 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,124 מיליון ש"ח בשנת 2014. הירידה בהוצאות מוסברת בעיקר מיישום הסכם השכר הקיבוצי המיוחד ומצעדי התייעלות בצד ההוצאות, לרבות סגירה ואיחוד סניפים. ההפסד הנקי הסתכם ב-26 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד של 76 מיליון ש"ח בשנת 2014. יתרת הנכסים הממוצעת המיוחסת למגזר זה הסתכמה בשנת 2015 ב-32,507 מיליון ש"ח, גידול בשיעור של 8.1% בהשוואה לשנת 2014.

מגזר העסקים הקטנים

כללי ומבנה המגזר

הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם בעיקר לקוחות מסחריים קטנים, בעלי אובליגו של עד 5 מיליון ש"ח ומחזור הכנסות של עד 25 מיליון ש"ח.

כחלק מהאסטרטגיה של פעילות מוכוונת לקוח, הופרדה אוכלוסיית העסקים הקטנים בבנק מתוך אוכלוסיית הלקוחות המסחריים, והיא מטופלת תחת האחריות של החטיבה הבנקאית.

פעילויות, מוצרים ושירותים

הפעילויות והמוצרים העיקריים במגזר העסקים הקטנים הינם:

- שירותי בנקאות ופיננסיים - לרבות: שירותי ניהול חשבון, מתן אשראי למטרות שונות, פקדונות, מוצרים מובנים, שירותי ייעוץ השקעות, פעילות בניירות ערך ועוד.
- אשראי עסקי.
- ערבויות.
- פעילות יבוא ויצוא לרבות פעילות במטבע חוץ.
- פעילות בכרטיסי אשראי.
- מגוון שירותים בשוק ההון תוך הצעת פתרונות ייחודיים למאפייני וצרכי לקוחות המגזר ותנאי השוק המשתנים.

תחליפים למוצרים ולשירותים של המגזר והשינויים שחלו בהם

- ככלל, חשבון עו"ש ניתן לניהול בבנקים, אולם מוצרים ושירותים אחרים ניתן לרכוש גם במוסדות פיננסיים אחרים בישראל ובאמצעות מוסדות פיננסיים בחו"ל.
- אשראי: המתחרים העיקריים הם המערכת הבנקאית, חברות כרטיסי אשראי וחברות ביטוח.
- שירותי ייעוץ השקעות ומוצרי השקעה וחיסכון שונים: המתחרים העיקריים הם בתי השקעות, חברות ביטוח, מנהלי קרנות וכיו"ב.

התפתחות בשווקים של המגזר או שינויים במאפייני הלקוחות שלו

- מגזר העסקים הקטנים מושפע משינויים בנתונים הדמוגרפיים והכלכליים, משינויים בצריכה הפרטית וכן ממאפייני החיסכון ותיק הנכסים הפיננסיים שבידי הציבור.
- הבנק ממשיך להתאים את תמהיל האשראי במגזר זה, שיעורי הרבית ותמהיל הבטחונות, כפועל יוצא מההתפתחויות במשקים בכלל ומהאיתנות ויכולת החזר החוב של הלקוח בפרט.

שינויים בהיקף הפעילות של המגזר וברווח הנקי שלו

להלן תמצית תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר העסקים הקטנים (במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר									
2015					*2014				
בנקאות ופיננסיים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך הכל	בנקאות ופיננסיים	כרטיסי אשראי	שוק ההון	בניה ונדל"ן	סך הכל
הכנסות רבית, נטו	231	2	-	30	263	3	-	40	269
- מחיצוניים	(2)	(1)	-	(5)	9	(1)	-	(9)	(1)
- בינמגזרי	229	1	-	25	235	2	-	31	268
סך הכל הכנסות רבית, נטו	126	8	28	13	125	8	29	18	180
הכנסות שאינן מרבית	355	9	28	38	360	10	29	49	448
- מהחיצוניים	7	-	-	2	35	-	-	(6)	29
סך כל ההכנסות	305	3	22	29	314	4	24	36	378
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	43	6	6	7	11	6	5	19	41
הוצאות תפעוליות ואחרות	20	3	3	3	5	3	2	9	19
רווח לפני מסים									
הפרשה למסים על הרווח									
רווח נקי:									
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	23	3	3	4	6	3	3	10	22
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(3)	-	-	-	-	-	-	-	-
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	20	3	3	4	6	3	3	10	22
תשואה להון									
יתרה ממוצעת של נכסים	4,183	153	-	620	4,956	153	-	679	4,992
יתרה ממוצעת של התחייבויות	8,846	-	-	582	9,428	-	-	686	8,848
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון	4,075	-	-	677	4,752	-	-	941	4,676
יתרה ממוצעת של ניירות ערך					8,270				9,173
מרכיבי ההכנסות רבית, נטו	218	1	-	25	213	2	-	27	242
- מרווח מפעילות מתן אשראי	14	-	-	1	27	-	-	3	30
- מרווח מפעילות קבלת פקדונות	(3)	-	-	(1)	(5)	-	-	1	(4)
- אחר	229	1	-	25	235	2	-	31	268
סך הכל הכנסות רבית, נטו									

* סווג מחדש

סך כל הכנסות מגזר זה הסתכמו ב-430 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-448 מיליון ש"ח, קיטון בשיעור של 4.0% בהשוואה לשנת 2014. הקיטון בהכנסות נובע מירידה בהכנסות הרבית נטו המוסבר בירידה במרווח מפעילות קבלת פקדונות וזאת בעיקר עקב ירידת הרבית ב-0.5 נקודת האחוז. ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-29 מיליון ש"ח בשנת 2014. ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-359 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-378 מיליון ש"ח בשנת 2014. הירידה בהוצאות מוסברת בעיקר מיישום הסכם השכר הקיבוצי המיוחד. הרווח המיוחס למגזר העסקים הקטנים הסתכם ב-30 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-22 מיליון ש"ח בשנת 2014. יתרת הנכסים הממוצעת של מגזר העסקים הקטנים הסתכמה בשנת 2015 ב-4,956 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,992 מיליון ש"ח בשנת 2014.

מגזר ניהול פיננסי

ההכנסות במגזר זה, כוללות בעיקר את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, לרבות ניהול תיקי הנוסטרו וניהול הנדילות והחשיפה לסיכוני שוק. במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות, נכללת גם השפעת הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, בעיקר במסגרת ניהול מאזני ההצמדה של הבנק ופעילות בדסקים המתמחים. הכנסות המגזר כוללות גם את חלק הבנק ברווחי כאל.

סך כל ההכנסות המשויכות למגזר זה הסתכמו ב-363 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-517 מיליון ש"ח בשנת 2014. הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם ב-186 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-262 מיליון ש"ח בשנת 2014. הקיטון ברווח מוסבר מירידה בסך של 114 מיליון ש"ח, ברווח מממוש ניירות ערך, מהוצאה בסך של 37 מיליון ש"ח בגין פסק דין שהתקבל לגבי תביעה משפטית, ומרווח שנרשם בשנת 2014 ממכירת מניות פיבי לונדון, בסך של 31 מיליון ש"ח.

פעילות במוצרים

א. פעילות בשוק ההון

כללי

פעילות קבוצת הבנק בשוק ההון כוללת מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר בניירות ערך ובנכסים פיננסיים (כולל בתחום המעו"ף), פעילות משמורת (קסטודי) ניירות הערך, מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון, מתן שירותים למנהלי נכסים פיננסיים, ניהול תיקי השקעות בניירות ערך ובנכסים פיננסיים, שירותי נאמנות וכן שירותי יעוץ פנסיוני. הפעילויות והשירותים הפיננסיים המפורטים לעיל מתבצעים בחלקם ישירות על ידי הבנק ובחלקם על ידי חברות בנות. התמחותה וחוזקה של הקבוצה באה לידי ביטוי בנתחי השוק הגבוהים שהיא משיגה במגוון הפעילויות בשוק ההון. פעילות הלקוחות בניירות ערך מתנהלת באמצעות מערך יועצי ההשקעות של הבנק הפרוס בסניפי הבנק וכן באמצעות יחידות מקצועיות במטה, המתמחות בפעילות עם הלקוחות הפעילים בשוק ההון ובפעילות עם שוקי ההון בחו"ל.

ניהול תיקי השקעות

במסגרת הקבוצה פועלת הבינלאומי יוניק ניהול השקעות בע"מ (להלן - "יוניק"). יוניק עוסקת בניהול תיקי השקעות ללקוחות פרטיים ותאגידים וביעוץ בניירות ערך לתאגידים ולמוסדיים.

תפעול קופות הגמל

סך כל נכסי קופות הגמל המקבלות שירותי תפעול בקבוצה הסתכם ב-31 בדצמבר 2015 ב-47 מיליארד ש"ח, בדומה לסוף שנת 2014.

תפעול קרנות נאמנות

סך כל נכסי קרנות הנאמנות המקבלות שירותי תפעול מקבוצת הבנק הסתכם ב-31 בדצמבר 2015 ב-85 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-90 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

סך כל ההכנסות המיוחסות למגזר שוק ההון הסתכם ב-658 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-655 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 0.5%. התפלגות ההכנסות מתחום שוק ההון נובעת ברובה ממגזר הבנקאות הפרטית (כ-40% מההכנסות) וממגזר הבנקאות העסקית (כ-31% מההכנסות).

להלן נתוני הפעילות בשוק ההון כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים (במיליוני ש"ח):

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
פרטי	משקי בית	עסקים קטנים	עסקי	מסחרי	סך הכל	
266	143	28	206	15	658	הכנסות שאינן מרבית
266	143	28	206	15	658	סך כל ההכנסות
250	94	22	184	13	563	הוצאות תפעוליות ואחרות
16	49	6	22	2	95	רווח לפני מסים
7	18	3	9	1	38	הפרשה למסים על הרווח
9	31	3	13	1	57	רווח לאחר מסים
-	(4)	-	-	-	(4)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
9	27	3	13	1	53	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014*						
פרטי	משקי בית	עסקים קטנים	עסקי	מסחרי	סך הכל	
267	139	29	206	14	655	הכנסות שאינן מרבית
267	139	29	206	14	655	סך כל ההכנסות
264	101	24	192	12	593	הוצאות תפעוליות ואחרות
3	38	5	14	2	62	רווח לפני מסים
1	14	2	6	1	24	הפרשה למסים על הרווח
2	24	3	8	1	38	רווח לאחר מסים
-	(3)	-	-	-	(3)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
2	21	3	8	1	35	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* סווג מחדש.

ב. פעילות בכרטיסי אשראי

עיקר ההכנסות מתחום זה הינו עמלות המתקבלות מחברות כרטיסי האשראי ומחלק הבנק ברווחי כאל. סיכון האשראי הגלום ברכישות המבוצעות באמצעות כרטיסי האשראי אותם מפיק כל בנק ללקוחותיו, ובכלל זה רכישות באשראי, הינו על אותו בנק. באשר להשקעה בכאל ראה פרק "חברות מוחזקות עיקריות".

להלן נתוני הפעילות בכרטיסי אשראי כפי שהוצגו במגזרי הפעילות השונים (במיליוני ש"ח):

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015						
פרטי	משקי בית	עסקים קטנים	מסחרי	ניהול פיננסי	סך הכל	
1	11	1	-	-	13	הכנסות רבית, נטו
20	76	8	2	-	106	הכנסות שאינן מרבית
21	87	9	2	-	119	סך כל ההכנסות
9	49	3	-	-	61	הוצאות תפעוליות ואחרות
12	38	6	2	-	58	רווח לפני מסים
5	15	3	1	-	24	הפרשה למסים על הרווח
7	23	3	1	-	34	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	38	38	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה, לאחר השפעת המס
7	23	3	1	38	72	רווח נקי:
-	(2)	-	-	-	(2)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7	21	3	1	-	70	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
						רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						
פרטי	משקי בית	עסקים קטנים	מסחרי	ניהול פיננסי	סך הכל	
1	11	2	-	-	14	הכנסות רבית, נטו
20	75	8	2	-	105	הכנסות שאינן מרבית
21	86	10	2	-	119	סך כל ההכנסות
9	50	4	-	-	63	הוצאות תפעוליות ואחרות
12	36	6	2	-	56	רווח לפני מסים
5	13	3	1	-	22	הפרשה למסים על הרווח
7	23	3	1	-	34	רווח לאחר מסים
-	-	-	-	35	35	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה, לאחר השפעת המס
7	23	3	1	35	69	רווח נקי:
-	(2)	-	-	-	(2)	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7	21	3	1	-	67	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
						רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

סך כל ההכנסות מכרטיסי אשראי הסתכמו ב-119 מיליון ש"ח, בדומה לשנת 2014. הרווח הנקי מפעילות בכרטיסי אשראי הסתכם ב-70 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-67 מיליון ש"ח בשנת 2014.

חברות מוחזקות עיקריות

חברות מוחזקות בישראל

השקעת הבנק בחברות המוחזקות בישראל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-2,915 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,170 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2014, קיטון בשיעור של 8.0%. הירידה בהשקעת הבנק בחברות המוחזקות בישראל נובעת ממיזוג יובנק, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, עם ולתוך הבנק. חלקו של הבנק ברווח הנקי של החברות המוחזקות בארץ הסתכם ב-133 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-115 מיליון ש"ח בשנת 2014.

מיזוג הבנקים יובנק ופועלי אגודת ישראל

ביום 30 ביוני 2015 נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין יובנק ונחתם הסכם מיזוג נוסף בין הבנק לבין בנק פועלי אגודת ישראל (להלן - "פאג"י"). על פי ההסכמים יובנק ופאג"י יתמזגו עם ולתוך הבנק (על פי הוראות הפרק הראשון לחלק השמיני בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה' לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961) באופן בו הנכסים וההתחייבויות של כל אחד מהם, כפי שיהיו במועד המיזוג, יועברו לבנק ללא תמורה, יובנק ופאג"י יחוסלו, ללא פירוק, ורשם החברות ימחק אותם מרישומיו. מועד המיזוג של הבנק עם יובנק חל ביום 30 בספטמבר 2015 ומועד המיזוג של הבנק עם פאג"י חל ביום 31 בדצמבר 2015. לפרטים נוספים ראה באור 1.15' לדוחות הכספיים. כמו כן, לעניין ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם בין יובנק לבין ההסתדרות וועד עובדי יובנק, ראה פרק מממשל תאגידי פרטים נוספים - "מערכת יחסי עבודה בבנק".

בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ (להלן - "פאג"י") - עד למועד המיזוג, שחל ביום 31 בדצמבר 2015 כאמור לעיל, החזיק הבנק 100% מהון המניות. פאג"י פועל באמצעות 22 סניפים ושלוחות ועיקר לקוחותיו נמנים על הסקטור החרדי והדתי (החל מיום 1 בינואר 2016 סניפי פאג"י פועלים במסגרת הבנק). השקעת הבנק בפאג"י ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-396 מיליון ש"ח. סך המאזן ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-4,106 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,876 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 5.9%. סך כל ההון של פאג"י ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-392 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-354 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 10.7%.

הרווח הנקי של פאג"י הסתכם ב-39.4 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-25.9 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 52.1%. עיקר הגידול ברווח מוסבר מקיטון ההוצאות בגין הפסדי אשראי ומקיטון בהוצאות השכר, שקוזזו בחלקן מהשפעת ירידת רבית בנק ישראל על הכנסות הרבית ומקיטון ברווחים מממוש ניירות ערך. חלקו של הבנק ברווחי פאג"י, בניכוי הפחתת עודף עלות הרכישה, הסתכם ב-38.4 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-24.9 מיליון ש"ח בשנת 2014.

היתרה להפחתת של עודף עלות הרכישה בפאג"י המיוחסת לקשרי לקוחות הסתכמה ב-31 בדצמבר 2015 בכ-4 מיליון ש"ח. תשואת הרווח הנקי עמדה על 10.6%, בהשוואה ל-7.0% בשנת 2014. יחס ההון לרכיבי סיכון המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון (באזל) עומד על 16.40%, בהשוואה ל-16.70% בסוף שנת 2014. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 12.30%, בהשוואה ל-12.00% בסוף שנת 2014. דירקטוריון פאג"י קבע בהתאם למכתב בנק ישראל מיום 10 בדצמבר 2013 בנושא ה-SREP כי יחס ההון הכולל של פאג"י לא יפחת משיעור של 15.0% וכי יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-10.0%.

בנק אוצר החייל בע"מ (להלן - "אוצר החייל") - בו מחזיק הבנק 78.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 46 סניפים ושלוחות.

השקעת הבנק באוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-1,193 מיליון ש"ח. סך המאזן של אוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-19,172 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-16,892 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 13.5%. סך כל ההון של אוצר החייל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-1,165 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,107 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 5.2%.

הרווח הנקי של אוצר החייל הסתכם ב-65.6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-37.6 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 74.5%. עיקר הגידול ברווח מוסבר מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי הנובע בעיקר משינוי במקדמי ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי ומקיטון בהוצאות השכר. השפעות אלו קוזזו בחלקן מהשפעת ירידת רבית בנק ישראל על הכנסות הרבית מפעילות שוטפת והשפעת הכנסות רבית מתקופות קודמות שנרשמו אשתקד. חלק הבנק בתוצאות הפעילות של אוצר החייל, בניכוי הפחתת עודף עלות הרכישה הסתכם ב-17 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 2 מיליון ש"ח בשנת 2014.

היתרה להפחתה של עודף עלות הרכישה באוצר החייל הסתכמה ב-31 בדצמבר 2015 ב-28 מיליון ש"ח. תשואת הרווח הנקי עמדה על 5.8%, בהשוואה ל-3.4% בשנת 2014. יחס ההון לרכיבי סיכון המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון (באזל) עומד על 13.25%, בהשוואה ל-14.13% בסוף שנת 2014. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 9.83%, בהשוואה ל-9.59% בסוף שנת 2014. בחודש דצמבר 2014 החליט דירקטוריון אוצר החייל, לאחר דיון במסמך שהוכן במסגרת תהליך הערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP) כי בשנת 2015 יחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.51% ויחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.30%. בחודש נובמבר 2015 זכה אוצר החייל במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון לתקופה של 7 שנים המתחילה ביום 1 ביוני 2016. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון והזכויות להפעלת סניפי אוצר החייל במחנות צה"ל. הזכייה במכרז מאפשרת לאוצר החייל הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות, הינו בנק מסחרי הפועל באמצעות 22 סניפים ושלוחות. השקעת הבנק במסד ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-294 מיליון ש"ח. סך המאזן של מסד ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-6,421 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,701 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 12.6%. סך כל ההון של מסד ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-538 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-502 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2014, גידול בשיעור של 7.2%. הרווח הנקי של מסד הסתכם ב-36.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-38.7 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 5.7%. עיקר הקיטון ברווח מוסבר מהשפעת ירידת רבית בנק ישראל ומקיטון ברווחים מממוש ניירות ערך. חלק הבנק בתוצאות הפעילות של מסד הסתכם ב-18.6 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-19.7 מיליון ש"ח בשנת 2014, קיטון בשיעור של 5.8%. חלק הבנק בתוצאות הפעילות של מסד, בניכוי הפחתת עודף עלות הרכישה הסתכם ב-9.9 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11.0 מיליון ש"ח בשנת 2014.

היתרה להפחתה של עודף עלות הרכישה במסד הסתכמה ב-31 בדצמבר 2015 ב-19 מיליון ש"ח. תשואת הרווח הנקי עמדה על 7.1%, בהשוואה ל-8.0% בשנת 2014. יחס ההון לרכיבי סיכון המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון (באזל) עומד על 15.01%, בהשוואה ל-15.70% בסוף שנת 2014. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 13.76%, בהשוואה ל-14.50% בסוף שנת 2014. ביום 24 בדצמבר 2014 במסגרת קביעת יעדי הון, דירקטוריון מסד קבע כי עבור שנת 2015 יעד יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לא יפחת משיעור של 10.0% ויעד יחס הון כולל לא יפחת משיעור של 13%.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל. כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותג הבינלאומי "ויזה", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי אשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל ומשווקת באופן מצומצם בלבד גם כרטיסי אשראי של "מסטרקארד".

השקעת הבנק בכאל ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-438 מיליון ש"ח. חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם ב-42.3 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-39.4 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 7.4%.

סך כל הנכסים הסתכם בסוף דצמבר 2015 ב-10,991 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-10,081 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. יחס ההון לרכיבי סיכון המחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בנושא מדידה והלימות הון (באזל 3) עמד על 15.4%, בהשוואה ל-16.2% בסוף שנת 2014.

ביום 29 בנובמבר 2015 התקשרו כאל ודיינרס עם חברת דור אלון פינאנסים בע"מ (להלן: "דור אלון") מצד אחד, ועם חברת אלון ריבוע כחול ישראל בע"מ (להלן - "ריבוע כחול"), מצד שני, בהסכם, לפיו תרכוש כאל את מלוא אחזקותיהן של דור אלון וריבוע כחול כחול בדיינרס (49%) (להלן ביחד - "המניות הנמכרות"), כך שעם השלמת העסקה תחזיק כאל במלוא הזכויות (100%) בדיינרס. ביום 15 בדצמבר 2015 הושלמה העסקה. במועד זה שילמה כאל כנגד העברת המניות תמורה כוללת בסך של 130 מיליון ש"ח לריבוע כחול ולדור אלון. ההסכם קובע כי כאל תשלם למוכרים תמורה נוספת המותנה בתנאים מתלים.

ראה באור 25 באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות כנגד כאל, בקשה לאישור תביעה נגזרת כנגד נושאי משרה ובעלי תפקיד בתקופה הרלוונטית בכאל והודעה שקיבלה כאל מטעם פרקליטות המדינה לפיה שוקלת הפרקליטות להגיש כתב אישום כנגד כאל.

כאל דיווחה בדוחותיה לשנת 2015 כדלקמן:

במחצית השנייה של שנת 2009 ובתחילת שנת 2010, עמדה כאל בפני טענות של ויזה אירופה וארגון מאסטרקארד העולמי (להלן - "הארגונים הבינלאומיים") בדבר הפרות לכאורה של הכללים של ארגונים אלה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, בעסקאות שנשלקו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל (שמוזגה בינתיים עם ולתוך כאל). במסגרת זו, הוטלו על כאל קנסות ופעילותה בתחום זה הוגבלה לתקופה של מספר חודשים. במסגרת זו הודיע ארגון ויזה אירופה לכאל אינטרנשיונל כי הוא מצפה לפעולה נמרצת וקפדנית לטיפול בחריגות וליישום תכנית הפחתת הסיכונים לה היא מחויבת בפרק זמן שהוקצב לכך ואלמלא כן, עלולה היתה להישקל שלילת רישיונה לסליקה בינלאומית ובמקרים קיצוניים ביותר, אף הפסקת חברותה בארגון. כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה צעדים שונים, ובכלל זה שינויים בהנהלת כאל, ביצוע הליכי ניטור מתקדמים לאכיפת דרישות הציות, שינויים ארגוניים שונים ועוד. כמו כן נקטה כאל בצעדים לעמידה בכללי הציות של ויזה אירופה ומסטרקארד העולמית בנוסף להפסקת ההתקשרות עם מספר בתי עסק, אשר גרמו לעיקר החשיפה. בשלב מאוחר יותר, אף הופסקה פעילות הסחר האלקטרוני הבינלאומי (פרטים נרחבים בעניין זה נמסרו על ידי כאל בדוחות השנתיים לשנים 2009 ו-2010).

לאור הצעדים שנקטה כאל, הודיעה לה ויזה אירופה, במכתב מיום 15 במרס 2010, כי היא רשמה לפניה את השיפור בעמידה בכללי הציות של הארגון והתירה לכאל לחזור ולגייס בתי עסק חדשים.

במכתב נוסף מיום 17 בינואר 2011 חזר ארגון ויזה אירופה והביע שביעות רצון מהצעדים אותם נקטה כאל והודיע לכאל כי הוא הסיר באופן מידי את המגבלות שהושתו על פעילות הסליקה הבינלאומית של כאל. במכתב מיום 21 ביולי 2010, הודיעה מאסטרקארד לכאל כי היא מודעת לכל המאמצים המכוונים והברורים שנעשו על ידי כאל וכל הצעדים שננקטו על ידי כאל לתיקון הליקויים שהתגלו בפעילותה ומעריכה את האחריות שגילתה כאל, ובין היתר, מאמצים שהשקיעה מול בתי עסק להסדרת הליקויים. עוד הודיעה מאסטרקארד, בין היתר, כי לאור הצעדים שנוקטת כאל, לא יבדקו פעולות העבר שנעשו על ידי כאל בתקופת ההנהלה הקודמת ויפסקו הבדיקות שהחלו בנוגע לפעילויות אלה.

מספר בתי עסק ומאגדים העלו דרישות בגין העמסת הסנקציות הכספיות עליהם וצמצום פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי עימם, שהסבה להם, לטענתם, נזקים כבדים.

ביום 2 בנובמבר 2015 הודיעו חברת Visa Inc (להלן - "ויזה אינק") וחברת Visa Europe LTD (להלן - "ויזה אירופה") על התקשרות בהסכם, לפיו תרכוש ויזה אינק את ויזה אירופה. סכום העסקה הכולל מוערך בכ-21.2 מיליארד אירו, המורכב מתשלום במזומן ובמניות, וחלקו מותנה בהשגת יעדי הכנסות. העסקה כפופה לקבלת אישורים רגולטוריים שונים, ועל פי הדיווחים צפוי כי תושלם במהלך שנת 2016. כאל הינה חברה בויזה אירופה. ככל שתושלם העסקה, אומדן סכום התמורה הכוללת הצפוי להתקבל ממכירת מניות ויזה אירופה בגין חברות כאל בויזה אירופה הינו כ-89 מיליון אירו במזומן וכ-23 מיליון אירו במניות (להלן - "סכום התמורה"). כמו כן, בהתאם לתנאי העסקה, צפויה להתקבל תמורה עתידית המותנית בעמידה ביעדי הכנסות. יובהר, כי המידע האמור הינו מידע צופה פני עתיד, כמשמעו בחוק ניירות ערך, והוא מתבסס על מידע ראשוני והערכות ראשוניות בלבד, והוא עשוי להשתנות, בין היתר, על פי החלטת ויזה אירופה, בכפוף להליכי ערעור אשר צפויים להסתיים בסוף חודש פברואר 2016. עוד מובהר, כי אין כל ודאות שהעסקה תושלם.

חברה בת בחו"ל

פיבי בנק (שוויץ) - בה מחזיק הבנק 100% מהון המניות הינה חברה בת בנקאית הפועלת בציריך. תחום ההתמחות העיקרי של החברה הוא בנקאות פרטית ופעילות בשוקי ההון. פעילותה של השלוחה מפוקחת על ידי רשות הפיקוח המקומית ה-FINMA (Swiss Financial Market Supervisory Authority) באמצעות משרד רואי חשבון חיצוני המבקר את החברה והמשמש כזרוע ארוכה של רשות הפיקוח השוויצרית. השקעת הבנק בפיבי בנק (שוויץ) ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-242 מיליון ש"ח. סך המאזן של פיבי בנק (שוויץ) ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם ב-296 מיליון פר"ש, בהשוואה ל-379 מיליון פר"ש ביום 31 בדצמבר 2014, קיטון בשיעור של 21.9%. סך נכסי הלקוחות המנוהלים הסתכם ב-916 מיליון פר"ש, בהשוואה ל-1,126 מיליון פר"ש ביום 31 בדצמבר 2014. ההפסד הנקי הסתכם ב-204 אלפי פר"ש בהשוואה לרווח בסך של 223 אלפי פר"ש בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי עמדה על שיעור שלילי של 0.3%, בהשוואה לשיעור חיובי של 0.4% בשנת 2014.

סקירת הסיכונים

65	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
67	סיכון אשראי
84	סיכון שוק
100	סיכון נזילות ומימון
105	סיכון תפעולי
110	סיכונים אחרים

סקירת הסיכונים

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית (סיכון כלל מערכתי), סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים וסיכון ציות והלבנת הון. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה ממונים ובאחריותם. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.
- במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו - תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחומים והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות החטיבה לניהול סיכונים והבקרה הבלתי תלויות וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהל הסיכונים הראשי וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הוא רו"ח בנצי אדירי.
- ו. האחראים על ניהול הסיכונים בקבוצה הינם:
- רו"ח אילן בצרי, ראש החטיבה העסקית, משמש כמנהל סיכוני האשראי ומנהל סיכוני סליקה;
- מר אבי שטרנשוס, ראש המערך הפיננסי, משמש כמנהל הסיכונים הפיננסיים החל מיום 18 באוקטובר 2015. (עד ליום 17 באוקטובר 2015, שימשה רו"ח ליאת בן ארי כראש המערך הפיננסי וכמנהלת הסיכונים הפיננסיים).
- רו"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי, משמש כמנהל סיכון המוניטין.
- רו"ח בנצי אדירי, ראש החטיבה לניהול סיכונים, משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית וכמנהל ההמשכיות העסקית.
- מר יעקב קונורטוב משמש כמנהל סיכוני ציות והלבנת הון.
- מר יוסי לוי, ראש חטיבת משאבים, משמש כמנהל הסיכון האסטרטגי.
- מר אמנון בק, מנכ"ל מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, משמש כמנהל סיכוני ד.ז.
- עו"ד דליה בלנק, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי, משמשת כמנהלת הסיכונים המשפטיים.
- ז. סיכונים נוספים כדוגמת סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל ועל ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בנקאית בקבוצה בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון חברה הבת המתבססת על מדיניות הקבוצה, ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת. בכל חברה בת בנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק.

- ט. מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים על ידי החטיבה לניהול סיכונים, שהינה בלתי תלויה ביחידות נוטלות הסיכון. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.
- י. מסמך הסיכונים בוחן את כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.
- במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בקבוצה ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו ההתפתחויות בסביבה העסקית ובשווקים הפיננסיים, עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות דרגות הסיכון וכן טיפול החטיבה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי החטיבה ברבעון הרלוונטי.
- יא. החטיבה לניהול סיכונים מאתגרת את תוכנית העבודה של הבנק על מנת לתמוך בנאותותה על ידי הרצת תרחישי קיצון. תרחישי הקיצון מופעלים על תוכנית העבודה המתוכננת ונבחן האם הקבוצה עומדת ביעדי ההון שנקבעו תחת תרחישי קיצון.
- לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים המופיעים להלן.
- למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אשראי

א. כללי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. כדי למזער את הסיכון מוגדרת בקבוצה מדיניות האשראי ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות והמוצרים השונים. הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311.

ב. מדיניות ותיאבון סיכון

כללי

- מסמך מדיניות האשראי של הבנק, נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון שלו. החל משנת 2015 החטיבה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים נותני האשראי בשלבי התהליך השונים. מדיניות האשראי מתבססת על פיזור נאות של הסיכונים, וניהול זהיר ומבוקר של החשיפות, הן ברמת הלקוח הבודד, והן ברמת ענפי המשק והסקטורים העסקיים השונים.
- בהתבסס על המדיניות, הרחבת תיק האשראי תהא מבוקרת ומדודה, בהתבסס על הסביבה העסקית והכלכלית ותוך שמירה על איכות תיק האשראי ובמסגרת מגבלות החשיפה המתוארות במדיניות האשראי. מדיניות האשראי של הבנק נבדקת ומעודכנת על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים ובמשק הישראלי. נקודת ציון לגידול ולרחבת תיק האשראי של הבנק, תהא בין היתר, שיעור הגידול בתוצר במשק.
- מדיניות האשראי של הבנק כוללת מגוון מגבלות על מנת לשמר תיאבון סיכון נמוך, המשקף מידתיות סבירה לנטילת סיכונים:
- מדיניות האשראי כוללת מגבלות חשיפה בכל תחומי הפעילות בהם משתקפים סיכונים אשראי בולטים, ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, על מנת ליצור מידתיות בפעילויות השונות. היקף המגבלות יהא קשיח יותר ככל שתחום הפעילות משקף סיכון רחב יותר;
- מדיניות האשראי כוללת תחומי פעילות בהם הבנק לא יעניק אשראי לאור רמת הסיכון הגבוהה יותר הטמונה בהם או רמת השליטה והבקרה עליהם, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל בגין פעילויות אלה הינה גבוהה.
- הבנק מפעיל מנגנונים הולמים לביצוע בקרה ופיקוח על האשראי, חלקם בזמן אמת וחלקם בדיעבד. הבקרה והפיקוח מבוצעים באמצעות יחידות אקסוגניות ליחידות המנהלות את האשראי ובאמצעות יחידות אקסוגניות לחטיבה העסקית.

הקווים המנחים במדיניות האשראי של הבנק

- במסגרת מדיניות האשראי התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום חשיפה בלתי רצויה לסיכון האשראי הכוללת כיווני פעולה מנחים לרבות שוקי יעד.
- מדיניות האשראי של הבנק מתבססת על פיזור נאות של הסיכונים, וניהול זהיר ומבוקר של החשיפות, הן ברמת הלקוח הבודד והן ברמת ענפי המשק ומגזרי הפעילות העסקיים השונים.
- מדיניות האשראי של הבנק מושתתת על בחינת כושר ההחזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה.
- פעילות האשראי של הבנק תתנהל תוך שמירה על הנאותות ההונית של הבנק ובהתבסס על יעדי הלימות ההון של הבנק כפי שקבע הדירקטוריון.
- במהלך השנים האחרונות הורחבה תפיסת סיכון האשראי של הבנק ובהתאמה עובתה מדיניות האשראי שלו תוך שהיא כוללת מגבלות ואמות מידה המחמירות בחלקן מהמגבלות שקבע המפקח על הבנקים בבנק ישראל. בכלל זה נקבע כי הבנק ישמור על רמת ריכוזיות אשראי סבירה באמצעות קביעת מגבלות אשראי לקבוצות לווים בודדות, מגזרי פעילות בקבוצות הלווים, היקף האשראי הכולל של קבוצות הלווים הגדולות ביחס לתיק האשראי וכו'.

- במסגרת מסמך המדיניות הוגדרו אינדיקטורים כמותיים ברורים לבחינת הצורך בעדכון מסמך המדיניות בעקבות שינויים מאקרו כלכליים ורגולטוריים או שינויים בנתוני הבנק. אינדיקטורים אלו כוללים שינויים בתחזיות צמיחה במשק, שינוי בשערי חליפין, הוראות רגולטוריות חדשות בעלות השפעה על תחום האשראי, שינוי בחלקו של הבנק באשראי, הלימות הונו של הבנק ועוד.
- כחלק מניהול סיכוני האשראי השוטף ויישום מדיניות הדירקטוריון נבחנים, על בסיס שוטף, מאפייני הפעילות העסקית של הלווה, תזרים המזומנים ומבנה הנכסים וההתחייבויות שלו, טיב הביטחונות, המגזר הענפי בו הוא פועל ופרמטרים כגון: תלות גבוהה בלקוחות, ספקים וכיו"ב.
- הבנק פעל ופועל לשיפור המרווחים והרווחיות הכוללת מהלקוחות, כך שישקפו את רמת הסיכון הגלומה בפעילותם, תוך שימוש בתהליכים ובקורות ממוקדים, המביאים לידי ביטוי את שיעור ההכנסה הכוללת מהלקוח (מרווחים ועמלות), ביחס לתיק האשראי הכולל, לרבות קביעת רף מינימום לשיעור זה. רמת המרווחים משקפת גם את הקצאת ההון הנדרשת בשל מתן האשראי.

תיאבון הסיכון

- מדיניות הבנק כוללת דיון רחב ומפורט ביעדים ובאופן לפיתוח עסקי האשראי בענפים ובתחומי הפעילות השונים תוך הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי ענפים ומוצרים המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.
- תיאבון הקבוצה לסיכון אשראי, כפי שנוסח במסגרת מסמך המדיניות, הינו שמרני.
- במסגרת המדיניות התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום חשיפות בלתי רצויות לסיכון האשראי הכוללת מערך מגבלות רחב לסיכון האשראי לענפים ותחומי פעילות שונים.

ג. מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכוני האשראי

- לבנק מודלים פנימיים שפיתח לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוח. המודלים מתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלווה (מאפייני הלקוח, תמהיל הביטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים, נתונים נוספים וכיו"ב). על מנת להדק את הקשר שבין דירוג הסיכונים של הלקוח והתשואה הנובעת מפעילות, קבע הבנק רף תשואה מינימלית לכל דרגת סיכון.
- מערכות ממוכנות בחטיבה העסקית מספקות למנהלי סיכוני האשראי, הן בדרגי השטח והן בדרגי המטה - מנגנון מעקב שוטף אחרי פעילות הלקוחות, במכלול רחב, ובמגוון חתכים: רמות ותמהיל פעילות, ניצול מסגרות אשראי, רמת ביטחונות ומידע עדכני על מצבו הכספי של הלקוח. המערכת מאפשרת להעניק ללקוחות העסקיים את מיטב השירות ברמה גבוהה של מקצוענות ומיומנות.
- בנוסף, מיושמת בבנק מערכת ממוכנת של בקשות אשראי אשר משפרת ומיעלת את הליך קבלת ההחלטות והבקרה עליו.
- הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל ולשפר את כלי המדידה, הדיווח והבקרה הדרושים לה, לשם קבלת תמונת מצב עדכנית בכל הקשור למאפייני הסיכון השונים, הקיימים בסביבתם העסקית של מקבלי האשראי. לשם כך נעזרת הנהלת הבנק, בין היתר, בראשי סקטורים מתמחים בחטיבה העסקית וביחידות תחום ניהול סיכוני אשראי בחטיבה לניהול סיכונים.
- בנוסף בוחן הבנק תדיר עמידתו בהוראות הרגולטוריות בכל הקשור במגבלות הריכוזיות: לווה/קבוצת לוויים או חשיפה לענפי משק.
- בניהול האשראי הקמעונאי נסמך הבנק על מערכת דירוג אובייקטיבית.

ד. מדיניות ניהול מערך הביטחונות

כללי

- לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההשענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלת ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בהלים.
- במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שוויין של הבטוחות לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה, עקרונות המתחשבים גם במשתנים ואינדיקטורים כלכליים שונים.
- נקבעו נהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין, וכן מערכי בקרה בתחום ניהול ותפעול מערך הביטחונות.

- סוגי הביטחונות העיקריים עליהם נשען הבנק הינם: פקדונות, ניירות ערך, המחאות עתידיות, שעבודים שוטפים, כלי רכב, ציוד, שעבודי נדל"ן, ערבויות בנקאיות ומסמכי יצוא.
- הבנק שואף לקבל מלקוחותיו מגוון ביטחונות, כדי לא להתבסס על סוג ביטחון ספציפי.
- מדיניות ההשענות על ביטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחונות, על נזילותם ועל מהירות מימוש הביטחונות בעת הצורך. בקביעת מדיניות ההשענות על ביטחונות מתבסס הבנק על ניסיון העבר.
- לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכוני אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.

פיקוח ובקרה

- כל חביונות לקוחות הבנק, לרבות שווי הביטחונות העומדים כנגדן, מרוכזות במערכת האובליגו - באמצעותה מבצע הבנק מעקב יומי של מצבת הביטחונות אל מול חשיפות האשראי.
- מעקב יומי שוטף אחר חוסר ביטחונות ברמת הלקוח הבודד מתבצע בסניפים באמצעות דוח יומי מהמערכת בו מפורטות כל חביונות הלקוח ומערך הביטחונות שלו אל מול מסגרות האשראי שאושרו לו, והוא הנותן תמונת מצב שלמה בזמן אמת על חשיפת הלקוח.
- הסניף מטפל ברמת הלקוח הבודד.
- מתבצעת בקרת על לאובליגנטים עם סכום חבות עד 100 אלף ש"ח במחלקת הגביה.
- במקביל לטיפול הסניף ברמת הלקוח הבודד, מתבצעת עבודת פיקוח ובקרה לאובליגנטים עם סכום חבות מעל 100 אלף ש"ח גם במחלקת הפיקוח על ידי רפרנטים אזוריים או ייעודיים ללקוחות שוק ההון והנדל"ן.

ה. מדיניות איתור וטיפול בחובות בעייתיים והפרשות להפסדי אשראי

- בבנק קיימים תהליכים מובנים המוסדרים בנהלי עבודה לזיהוי ואיתור מוקדם של לווים בעייתיים. כמו כן, קיימים ומוסדרים בנהלים תהליכי עבודה מוגדרים בהתייחס לתהליך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי, המשקפים הערכה שמרנית להפסד האשראי הצפוי לבנק.
- במסגרת הבנק פועלות יחידות ייעודיות לטיפול בחובות בעייתיים. בנוסף, מחלקת הגביה מטפלת בגביית חובות בחשבונות שהוגדרו קשיי גביה (באמצעות גביה פנימית או באמצעות עורך דין חיצוני).
- כאמור בפרק מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים, בהתאם להוראה החדשה של המפקח על הבנקים בנושא מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור.

ו. פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכוני אשראי

- הבנק מקיים מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכוני האשראי. תפיסת הניהול והבקרה של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכוני אשראי ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו.
- הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון האשראי, בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקן 311.
- ניהול החשיפה לסיכוני האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף, במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט.

ז. ניהול סיכונים סביבתיים

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. הבנק יכול להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותו וסיכונים אלה עשויים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כגון: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון נזילות). סיכון סביבתי הכלול בסיכון האשראי הוא למשל, ירידה בערך הבטחונות או הרעה במצב הפיננסי של הלווה בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו כן קיימת אפשרות לסיכון מוניטין, כתוצאה מייחוס קשר בין הבנק לבין הגורם למפגע סביבתי.

במחצית השנייה של שנת 2009 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בעניין החשיפה לסיכונים סביבתיים ואופן ניהולם. בהוראת המפקח מתוארים ההיבטים השונים של החשיפה האפשרית לסיכונים סביבתיים ומודגש הצורך בזהוי מוקדם של הסיכונים, הערכתם וניהולם כסיכונים פרטניים.

במסגרת מדיניות האשראי של הבנק, אושרה על ידי הנהלת הבנק והדירקטוריון מדיניות לניהול סיכונים סביבתיים בתחום האשראי. גביש תהליכי כתיבת המדיניות והטיפול בנושא זה הסתייע הבנק ביועצים חיצוניים והטמיע מתודולוגיה קבוצתית לניהול סיכונים סביבתיים.

ח. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי, ובחתיכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, מדווחת החשיפה לסיכונים אשראי, בהשוואה למסגרות, למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ולסמכויות כנדרש בהוראות 310 ו-311 להוראות ניהול בנקאי תקין.

מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון. הבנק גיבש מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית. במסגרת זאת בוחן הבנק מתווה של תרחישי קיצון גם בתחום התממשות סיכונים אשראי (וכן תרחישים המשלבים התממשות סיכונים אשראי עם כמה סיכונים אחרים בו זמנית). במסגרת זאת, נבחנת השפעת התממשות הסיכון על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון.

ט. ניהול על בסיס קבוצתי של חשיפות האשראי

היבט מרכזי במדיניות ניהול סיכונים האשראי ותיאבון הקבוצה לסיכון אשראי הינו מיסוד תיאבון קבוצתי לרבות עקרונות מנחים לפעילות האשראי בחברות הבנות בקבוצה והגברת השליטה והבקרה על האשראי הניתן בחברות אלה. לכל אחת מחברות הבנות בקבוצה נקבע מיקוד עסקי מובהק וברור. קביעת המיקוד העסקי הינה היבט מרכזי בקביעת התיאבון הקבוצתי לסיכון אשראי. במסגרת זו גם מאותגרים מסמכי מדיניות האשראי של חברות בנות על ידי החטיבה לניהול סיכונים של חברת האם. הבנק ממשיך בהטמעתה של מדיניות אשראי על בסיס קבוצתי, תוך שימור מאפייניה הייחודיים של כל חברה בת.

י. חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 31 בדצמבר 2015, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות ההון.

יא. איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

סך סיכון האשראי הבעייתי למרכיביו השונים, הכולל רכיבים חוץ מאזניים, הסתכם ב-2,219 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,864 מיליון ש"ח בסוף שנת 2014, קיטון בשיעור של 22.5%.

יחס סיכון האשראי הבעייתי לסיכון האשראי הכולל בגין הציבור בקבוצה, עמד בסוף שנת 2015 על 2.0%, בהשוואה ל-2.7% בסוף שנת 2014. 32.1% מסיכון האשראי הבעייתי בקבוצה משויכים לענף התעשייה, 15.5% לענף הנדל"ן, 22.4% לענף הלקוחות הפרטיים לרבות הלוואות לדיור, 18.9% לענף המסחר ו-2.8% לענף המידע והתקשורת. יחס סיכון האשראי הבעייתי המאזני לסך האשראי לציבור עומד על 2.4%, בהשוואה ל-3.5% בסוף שנת 2014.

1. סיכון אשראי בעייתי

31 בדצמבר 2014			31 בדצמבר 2015			
מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	מאזני	חוץ מאזני	סך הכל	
במיליוני ש"ח						
771	151	922	771	151	922	סיכון אשראי פגום
220	45	265	220	45	265	סיכון אשראי נחות
770	262	1,032	770	262	1,032	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
1,761	458	2,219	1,761	458	2,219	סך סיכון אשראי בעייתי *
234	-	234	234	-	234	* מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר

יתרה ליום	יתרה ליום	
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
765	735	2. נכסים שאינם מבצעים
		חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית
34	29	3. נכסים פגומים מבצעים
7	7	חובות פגומים בארגון מחדש של חוב בעייתי שצוברים הכנסות רבית
41	36	אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית
		סך הכל נכסים פגומים מבצעים

לשנה שנסתיימה ביום		
31 בדצמבר 2015		
במיליוני ש"ח		
799		4. שינויים בחובות פגומים
435		יתרת חובות פגומים לתחילת שנה
(73)		סיווגים חדשים
(212)		ביטול סיווגים
(185)		גביית חובות
764		מחיקות חשבונאיות
		יתרת חובות פגומים לסוף שנה

2014	2015	
1.1%	1.0%	5. מדדי סיכון
0.4%	0.3%	שיעור יתרת האשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
2.7%	2.0%	שיעור יתרת האשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום ויותר מיתרת האשראי לציבור
0.13%	0.03%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.05%	0.15%	שיעור ההוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של אשראי לציבור
		שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור

יב. הפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום	יתרה ליום	
31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
1.3%	1.1%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
109.6%	107.9%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור פגום
83.7%	82.6%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור בפיגור של 90 יום או יותר
4.11%	12.74%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

י.ג. סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק

31 בדצמבר 2015									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)		
הפסדי אשראי (4)									
יחידת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	מזה: חובות (2)	סך הכל	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל
במיליוני ש"ח									
4	2	(1)	7	12	456	559	12	475	564
-	-	-	-	-	63	75	-	266	273
212	33	76	274	704	7,547	10,450	704	9,622	10,767
82	(4)	(69)	64	216	3,285	9,342	218	8,953	9,443
21	(23)	(20)	109	113	4,160	4,460	113	4,389	4,604
3	-	1	-	3	432	669	3	1,228	1,242
158	37	36	253	419	7,083	8,420	419	7,609	8,525
17	8	12	14	30	678	815	30	636	816
11	6	(17)	6	14	674	826	21	717	859
12	(6)	(30)	22	63	1,216	2,258	63	2,163	2,359
22	(5)	2	25	44	7,400	10,042	44	13,424	13,729
11	5	3	10	26	1,342	2,127	26	1,890	2,140
8	(1)	(4)	22	45	1,464	1,967	45	1,746	2,000
561	52	(11)	806	1,689	35,800	52,010	1,698	53,118	57,321
119	16	3	10	194	20,032	21,724	194	21,138	21,724
221	41	39	76	304	16,851	27,074	304	23,690	27,115
901	109	31	892	2,187	72,683	100,808	2,196	97,946	106,160
-	-	-	-	-	1,362	1,362	-	2,149	2,149
-	-	-	-	-	669	670	-	9,416	9,416
901	109	31	892	2,187	74,714	102,840	2,196	109,511	117,725

פעילות לווים בישראל
ציבור - מסחרי
חקלאות
כרייה וחציבה
תעשייה
בינוי ונדל"ן - בינוי (7)
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
אספקת חשמל ומים
מסחר
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
תחבורה ואחסנה
מידע ותקשורת
שירותים פיננסיים
שירותים עסקיים אחרים
שירותים ציבוריים וקהילתיים
סך הכל מסחרי (8)
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
אנשים פרטיים - אחר
סך הכל ציבור - פעילות בישראל
בנקים בישראל
ממשלת ישראל
סך הכל פעילות בישראל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 74,714 מיליון ש"ח, 10,188 מיליון ש"ח, 353 מיליון ש"ח, 1,220 מיליון ש"ח ו-31,250 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיר שביגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיר שביגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 397 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 890 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיר שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיר בסך 2,256 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

יג. סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)

31 בדצמבר 2014(8)										
חובות(2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים)(3)					סיכון אשראי כולל(1)					
הפסדי אשראי(4)										
פעילות לווים בישראל	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי(5)	בעייתי(6)	סך הכל	מזה: חובות(2)	בעייתי(6)	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
ציבור - מסחרי	561	490	15	558	463	15	10	-	(1)	7
חקלאות	231	225	1	51	39	1	1	-	-	-
כרייה וחציבה	10,772	9,680	760	10,284	7,141	760	146	(21)	12	172
תעשייה	9,467	8,780	301	9,373	3,296	299	142	(65)	(27)	146
בינוי ונדל"ן - בינוי(7)	4,540	4,327	48	4,452	4,197	48	38	-	12	14
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,304	1,276	2	597	379	2	2	2	-	2
אספקת חשמל ומים	8,611	7,841	518	8,515	7,277	507	218	80	13	156
מסחר	905	757	42	898	769	42	34	13	1	14
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1,133	987	48	1,100	917	41	31	9	(1)	35
תחבורה ואחסנה	2,139	1,678	382	2,020	1,469	382	43	(14)	(12)	37
מידע ותקשורת	14,249	13,906	89	10,026	6,749	89	11	(14)	(2)	18
שירותים פיננסיים	1,896	1,645	34	1,864	1,123	34	22	(6)	3	12
שירותים עסקיים אחרים	2,148	1,939	49	2,124	1,637	49	37	1	3	11
שירותים ציבוריים וקהילתיים	57,956	53,531	2,289	51,862	35,456	2,269	735	(15)	1	624
סך הכל מסחרי(9)	19,944	19,245	252	19,944	18,252	252	17	(4)	15	132
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	25,446	22,346	281	25,416	15,604	281	117	109	29	224
אנשים פרטיים - אחר	103,346	95,122	2,822	97,222	69,312	2,802	869	90	45	980
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	2,421	2,421	-	1,442	1,442	-	-	-	-	-
בנקים בישראל	8,953	8,953	-	659	658	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	114,720	106,496	2,822	99,323	71,412	2,802	869	90	45	980
סך הכל פעילות בישראל										

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 71,412 מיליון ש"ח, 9,717 מיליון ש"ח, 477 מיליון ש"ח, 2,574 מיליון ש"ח ו-30,540 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 336 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 888 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1. לדוחות הכספיים.
- (9) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,201 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

יג. סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)

31 בדצמבר 2015									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
פעילות לווים בחו"ל									
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	סך הכל	מזה: חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	פגום	הפסדי הפסדי בגין (הנכות) הוצאות	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
13	13	-	13	10	-	-	-	-	-
181	181	-	-	-	-	-	-	-	-
171	162	9	54	31	9	9	(3)	(3)	1
64	64	-	64	-	-	-	-	-	1
152	138	14	140	138	14	14	(9)	-	3
20	20	-	-	-	-	-	-	-	-
168	167	-	163	107	-	-	-	-	-
10	10	-	10	10	-	-	-	-	-
9	9	-	9	2	-	-	-	-	-
55	55	-	6	5	-	-	-	-	-
981	980	-	290	262	-	-	(4)	(1)	-
313	313	-	313	83	-	-	-	-	2
2,137	2,112	23	1,062	648	23	23	(13)	(4)	7
154	154	-	150	48	-	-	-	-	1
2,291	2,266	23	1,212	696	23	23	(13)	(4)	8
4,744	4,744	-	2,249	2,249	-	-	-	-	-
3,244	3,244	-	-	-	-	-	-	-	-
10,279	10,254	23	3,461	2,945	23	23	(13)	(4)	8

** מזה השקעות באגרות חוב מגובות משכנתא בסך של 510 מיליון ש"ח.

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 2,945 מיליון ש"ח, 5,990 מיליון ש"ח, 416 מיליון ש"ח ו-928 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

יג. סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)

31 בדצמבר 2014 ⁽⁷⁾									
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾					חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾									
פעילות לווים בחו"ל									
סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	סך הכל	מזה: חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח									
18	18	-	18	16	-	-	-	-	-
98	88	10	63	30	10	10	(1)	(1)	1
43	43	-	43	-	-	-	-	1	1
106	35	32	106	105	32	32	-	(11)	12
26	26	-	-	-	-	-	-	-	-
142	142	-	138	47	-	-	-	1	-
78	78	-	78	78	-	-	-	-	-
20	20	-	12	-	-	-	-	-	-
32	32	-	6	5	-	-	-	-	-
838	838	-	72	36	-	-	-	1	-
338	338	-	338	90	-	-	-	-	2
1,739	1,658	42	874	407	42	42	(1)	(9)	16
219	219	-	213	88	-	-	-	-	-
1,958	1,877	42	1,087	495	42	42	(1)	(9)	16
4,506	4,506	-	2,515	2,515	-	-	-	-	-
128	128	-	-	-	-	-	-	-	-
6,592	6,511	42	3,602	3,010	42	42	(1)	(9)	16

** מזה השקעות באגרות חוב מגובות משכנתא בסך של 633 מיליון ש"ח.

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 3,010 מיליון ש"ח, 2,526 מיליון ש"ח, 441 מיליון ש"ח ו-615 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג. לדוחות הכספיים.

יד. ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

א. כללי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי. בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד-צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. החשיפה לסיכון צד נגדי מאופיינת גם בשווי השוק של העסקאות. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק. מוסדות פיננסיים כוללים בנקים, בנקים להשקעות, חברות ביטוח, חברות ברוקרים/דילרים וגופים מוסדיים הכוללים בעיקר קרנות פנסיה. החשיפה למוסדות פיננסיים מושפעת, הן ממצבו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינה בה הוא פועל. פעילות הבנק מול מוסדות פיננסיים, ובכלל זה קביעת סמכויות וקריטריונים להעמדת מסגרות לפעילות מעוגנות במדיניות ובנהלים של הבנק שאושרו על ידי הדירקטוריון.

ב. מדיניות

במסגרת מסמך מדיניות האשראי של הבנק קבע דירקטוריון הבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הקבוצה לפעילות מול בנקים ובתי השקעות, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה והעסקה הבודדת, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק ומשקל החשיפות בו. מדיניות האשראי של הבנק בהתייחס לאופי והיקף החשיפות מול צדדים נגדיים מתבססת על מספר פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי ובכלל זה: דירוג האשראי שניתן למוסד על ידי חברות הדירוג המובילות בעולם (S&P-I, Moody's, Fitch), היקף ההון העצמי שלו, מבנה הבעלות, המדינה בה הוא פועל וכדומה. לצורך כימות ואמידת החשיפה של הצדדים הנגדיים עושה הבנק שימוש במודל פנימי המשקלל את הסיכון הגלום בעסקאות על פי מאפייני הסיכון - סוג העסקה ומאפייניה, תקופת העסקה וכדומה. הקבוצה מנהלת את החשיפות לצדדים נגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים המצמצמים את הסיכון להון הקבוצה במצבי חדלות פירעון של צדדים נגדיים אלו באופן משמעותי: - הסכם ISDA MASTER הוא ההסכם הבסיסי הנהוג בין בנקים ויתרוננו העיקרי הוא היכולת לבצע קיזוז (Netting) של התחייבויות במקרה של פשיטת רגל של אחד הצדדים כך שהחשיפה מצטמצמת לחשיפה נטו. - CSA הוא נספח להסכם ISDA ליצירת והפעלת מנגנון הדדי של העברת נכסים נזילים להבטחת חשיפות בעסקאות פתוחות בין שני בנקים, וזאת לאחר חישוב החשיפה. - הבנק פועל למזעור סיכוני הסליקה וסולק את רוב רובן של עסקאותיו דרך מסלקת ה-CLS לגבי אותם מטבעות ועסקאות המשתתפים ב-CLS. - כחלק מניהול סיכוני הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ובתי השקעות הכוללת בחינה ודיווח שוטפים על שינויים בדירוגי הצדדים הנגדיים להם מוקצים קווי אשראי, וכן שינויים במרווח האשראי בהם הם נסחרים. קווי האשראי למוסדות בהם, בין היתר, נצפו שינויים משמעותיים בפרמטרים האמורים נבחנים מחדש בהתאם במסגרת וועדות האשראי השונות.

ג. חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

חוב חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה, החשיפה למוסדות פיננסיים אחרים זניחה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾ על בסיס מאוחד

דירוג אשראי חיצוני			ליום 31 בדצמבר 2015			ליום 31 בדצמבר 2014		
סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
1,356	3	1,359	2,543	17	2,560	1,282	3	1,285
707	16	723	53	-	53	3,110	29	3,139
33	7	40	40	-	40	160	19	179
4,692	43	4,735	53	-	53	40	-	40
-	-	-	33	7	40	17	6	23
4,666	57	4,666	4,692	43	4,735	4,609	57	4,666
-	-	-	-	-	-	-	-	-

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. ההשקעה במניות בגין מוסדות פיננסיים זרים ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכמה ב-47 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2014 - 40 מיליון ש"ח).
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. אולם כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי ויתרות החובות הבעייתיים מוצגים לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. חשיפות האשראי אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים.
- ג. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים) ראה באור 27 לדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה הסתכם ליום 31 בדצמבר 2015 ב-308 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 355 מיליון ש"ח).

התיאבון לסיכון השמרני שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר רובה ככולה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

בנוסף הקבוצה מנהלת את החשיפות לחלק מהצדדים הנגדיים באמצעות הסכמי קיזוז (Netting) מול בנקים המצמצמים באופן משמעותי את הסיכון להכנסות ולהון הקבוצה במצבי חדלות פרעון של מוסדות אלו.

עיקר חשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה (83%) מיוחסת למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 29% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-1.9 מיליארד ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולל בדירוג השקעה (Investment Grade) - מזה כ-74% מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כשנתיים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-2.5 מיליארד ש"ח בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

להלן חשיפת האשראי למדינות בהן קיימת לקבוצת הבנק חשיפה העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-1,490 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון):

שם המדינה	סיכון אשראי כולל
	במיליוני ש"ח
ארצות הברית	1,922

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכונים אשראי צד נגדי, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

מערך הביניים מדווח מגוון דיווחים מיידיים ואחרים על גובה, היקף ואופי החשיפה.

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות. הבנק מחזיק, בין היתר, באגרת חוב של ממשלת ספרד בסך של 42 מיליון ש"ח, המדורגת בדירוג +BBB ומועד פרעונה בשנת 2017, ובאגרת חוב של ממשלת איטליה בסך של 82 מיליון ש"ח, המדורגת בדירוג -BBB ומועד פרעונה בשנת 2017. כל אגרות החוב האמורות משלמות את תשלומי הרבית כסדרם.

א. מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות⁽¹⁾ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך⁽⁵⁾ (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2015												
חשיפה מאזנית ⁽²⁾			חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾									
חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של חברות מאוחדות של הבנק במדינות זרות לתושבים מקומיים									
לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים	לאחרים	לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	סך כל החשיפה המאזנית	סיכון אשראי מאזני בעייתי	חובות פגומים	סך חשיפה חוץ מאזנית	מזה סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	לפרעון עד שנה	לפרעון מעל שנה
3,417	1,760	748	-	-	-	5,925	2	-	76	-	3,662	2,263
-	909	283	-	-	-	1,192	15	14	184	-	888	304
42	3	4	-	-	-	49	-	-	11	-	5	44
82	1	8	-	-	-	91	-	-	3	-	4	87
-	-	19	-	-	-	19	-	-	2	-	6	13
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
-	1,699	1,085	300	30	270	3,054	18	6	327	-	1,227	1,557
סך כל החשיפות למדינות זרות												
3,541	4,372	2,148	300	30	270	10,331	35	20	604	-	5,793	4,268
סך כל החשיפות למדינות LDC												
-	-	251	-	-	-	251	5	-	56	-	189	62

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) ניתן מידע גם בדבר כל החשיפות למדינות פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד (בחשיפה לאחרים במדינות ספרד, איטליה, אירלנד ופורטוגל, כולל כ-8 מיליון ש"ח אשראי פקטורינג מבוסס בביטוח אשראי בחברת ביטוח).

טו. סיכויי האשראי במכשירים פיננסיים בשוק המעו"ף

הבנק מאפשר לחלק מלקוחותיו לפעול באשראי בשוק המעו"ף. לבנק מדיניות אשראי מפורטת בכל הקשור בהסתמכות על בטחונות בשוק ההון. בצד זה מבצע הבנק מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק ביחס לבטחונות ולמסגרות הפעילות המאושרות על בסיס מדיניות האשראי שדירקטוריון הבנק קבע.

יז. סיכונים בתיק ההלוואות לדיור

פעילות המשכנתאות בקבוצת הבנק

בשנת 2015 העמיד הבנק משכנתאות לציבור, בניטרול מיחזורים, בסכום כולל של 4,799 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,711 מיליון ש"ח בשנת 2014, גידול בשיעור של 29.3%. נתונים אלה כוללים הלוואות לדיור ממקורות הבנק (ללא אשראי מכספי אוצר) בסך של 4,796 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,707 מיליון ש"ח בשנת 2014 גידול בשיעור של 29.4%. סך כל המיחזורים של הלוואות לדיור הנובעים מפרעונות מוקדמים בשנת 2015 הסתכם ב-1,173 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-710 מיליון ש"ח בשנת 2014.

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

על רקע הסיכון בו פועלת מערכת הבנקאות הישראלית בתחום האשראי למשכנתאות וכן על רקע השינויים וההתפתחויות בשוק האשראי לדיור והוראות המפקח על הבנקים, נוקט הבנק במדיניות אשראי שמרנית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מדי שנה. שמרנות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, שיעור ההחזר מהכנסת הלווה ויכולת עמידה בהחזרים שוטפים גם בתרחישים של שינוי רבית. כמו כן, קיימות מגבלות בדבר גודל הלוואה ללווה יחיד. במהלך בחינת האשראי מקפיד הבנק לקבל מידע ממערכת וסו"על "אורות אדומים". הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ושיעור המימון. הבנק מעניק אשראי לקבוצות רכישה ומתמקד בקבוצות הבונות באזורי ביקוש. הוראות המפקח על הבנקים בקשר לקבוצות הרכישה יושמו בבנק במלואן. הבנק מקיים, מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, דיון רבעוני בכל תיקי קבוצות הרכישה, בוחן את מצב הפרויקטים ובודק אם נדרשת הפרשה להפסדי אשראי בגין קבוצות הרכישה, מעבר לסיכון האשראי הפרטני של כל חבר בקבוצה. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב התשואה. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני סיכון, ביניהם: שיעור מימון, יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה וכדומה.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value). שיעור המימון מחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מס' 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV בהתייחס לשמאות עדכנית. תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 הסתכם לסך של 20,102 מיליון ש"ח, כולל כ-70% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בהשוואה ל-69% ב-31 בדצמבר 2014. כ-94% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בהשוואה ל-93% ב-31 בדצמבר 2014.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בשנת 2015, שהסתכמו לסך של 4,796 מיליון ש"ח, כוללים כ-71% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה ל-73% בשנת 2014. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לשנת 2014.

שיעור החזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיוור הינו שיעור החזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי הלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן הלוואה. תיק הלוואות לדיוור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 כולל כ-78% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה ל-75% ב-31 בדצמבר 2014. כ-89% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה ל-86% ב-31 בדצמבר 2014. ביצועי הלוואות לדיוור ממקורות הבנק בשנת 2015 כוללים כ-82% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה ל-78% בשנת 2014. כ-91% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בהשוואה ל-90% בשנת 2014. המידע כולל הלוואות בבטחון דירת מגורים.

הלוואות ברבית משתנה

תיק הלוואות לדיוור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 כולל שיעור של 65% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 13,080 מיליון ש"ח.

ביצועי הלוואות לדיוור ממקורות הבנק בשנת 2015 כוללים סך של 1,557 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 32% מסך הביצועים וסך של 876 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים 18% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק הלוואות לדיוור ממקורות הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 כולל כ-67% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 20 שנה ומסתכם לסך של 13,417 מיליון ש"ח.

ביצועי הלוואות לדיוור ממקורות הבנק בשנת 2015 כוללים 58% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 20 שנה ומסתכמים לסך של 2,801 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק הלוואות לדיוור בבנק בלבד לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים											
מגזר לא צמוד				מגזר צמוד מדד				מגזר צמוד			
רבית קבועה		רבית משתנה		רבית קבועה		רבית משתנה		רבית קבועה		רבית משתנה	
יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור
במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%
3,463	19.1	7,666	42.3	3,019	16.7	3,854	21.3	100	0.6	18,102	10.6
1,858	11.4	6,732	41.5	3,224	19.9	4,285	26.4	136	0.8	16,235	10.0
18,211	31.12.14	1,976	11.4	18,102	10.6	2,000	12.5	20,102	12.5	2,000	12.5
20,102	31.12.15	2,000	12.5	20,102	12.5	2,000	12.5	20,102	12.5	2,000	12.5

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות בבנק בלבד (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2015	שנת 2014	שנת 2013	שנת 2012	שנת 2011
4,796	3,707	3,550	3,744	3,459
29%	4%	(5%)	8%	(7%)
0.01%	0.01%	0.20%	0.08%	0.08%
0.60%	0.74%	0.86%	0.76%	0.81%

ביצועי הלוואות לדיוור (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי בביצועי הלוואות לדיוור ביחס לשנה קודמת

שיעור ההוצאה להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

שיעור הפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

יח. מימון ממונף - Leveraged Finance

הבנק מחשיב מימון ממונף כאשראי שניתן לעסקאות לרכישת אמצעי שליטה בהן שיעור המימון גבוה מהמקובל בבנק בתחום זה. לאור הוראת בנק ישראל 327 החדשה אשר חלה מיום 1 בינואר 2016, הבנק משנה ומתאים את הגדרת מימון ממונף בהתאם להגדרות בנק ישראל.

נוכח התנודתיות בשוק ההון, הבנק נוקט משנה זהירות במתן אשראי זה, ובעת מתן אשראי נערכות בדיקות מקיפות ביחס לרמת המינוף בעסקה ולכושר ההחזר הנובע מניירות הערך המשועבדים.

ליום 31 בדצמבר 2015 סך כל החשיפה המאזנית בגין עסקאות כאמור הסתכם ב-101 מיליון ש"ח בענף השירותים הפיננסיים. (31 בדצמבר 2014 - 375 מיליון ש"ח, מזה 105 מיליון ש"ח בענף השירותים הפיננסיים ו-270 מיליון ש"ח בענף המסחר).

אין חשיפה חוץ מאזנית למימון ממונף ליום 31 בדצמבר 2015 וליום 31 בדצמבר 2014.

בשנים 2015 ו-2014 לא נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי על בסיס קבוצתי בגין מימון ממונף.

יט. למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכוני אשראי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון שוק

א. כללי

1. סיכוני שוק (סיכונים פיננסיים) הינם סיכונים קיימים או עתידיים להכנסות, להון ולשחיקה בשווי ההון של הקבוצה כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם היא פועלת או עשויה לפעול והמשפיעים על ערך נכסי הקבוצה או התחייבויותיה: שיעורי הרבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות-ערך, התנודתיות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים.
2. לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים המאושרת מדי שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. מסמך המדיניות מתווה ומפרט, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות לסיכוני השוק אליהם חשוף הבנק וברמת המכשירים והיחידות השונות במערך הפיננסי.
- כחלק ממסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים נוסף מסמך מדיניות הנגזרים. מסמך זה מציג את המכשירים והשווקים בהם הבנק פועל ומבטא את תפיסת תיאבון הסיכון וניהול הסיכון ברמת הבנק והקבוצה, בכל הנוגע לפעילות בנגזרים פיננסיים. על הפעילות בנגזרים הושתו מגבלות על היקף הפעילות ועל החשיפה להפסד הנגזר מפעילות זו.
3. אחת לרבעון מתקיים דיון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון במסמך הסיכונים בנוגע לכלל הסיכונים של הבנק והקבוצה, במסגרתו מדווחות חשיפות הבנק והקבוצה לסיכונים בהשוואה למגבלות שנקבעו. כמו כן, נבחנים גם שינויים נדרשים בהתאם לשינויים בפעילויות הבנק והקבוצה ו/או שינויים בסביבת הבנק והקבוצה או בשווקים הפיננסיים.

ב. הפיקוח והבקרה על ניהול החשיפה לסיכוני השוק

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה בלתי תלויה וביקורת על תהליך ניהול סיכוני השוק. התפיסה הניהולית והבקרית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה שוטפים של החשיפה לסיכוני שוק ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו. ניהול החשיפה לסיכוני השוק נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון והנהלה וכן על ידי דרגי הביניים כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט.

ג. דיווח על החשיפות לסיכוני שוק

הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים והדירקטוריון מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני שוק, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה. בנוסף, החשיפות בפועל לסיכוני השוק, בהשוואה למסגרות וגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון, והסמכויות לניהול מרוכזות במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקן 310 הנדון אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

ד. ניהול חשיפות השוק על בסיס קבוצתי

היבט מרכזי במדיניות ניהול סיכוני השוק ותיאבון הקבוצה לסיכוני שוק הינו מיסוד תיאבון קבוצתי לרבות עקרונות מנחים לפעילות חברות הבנות הבנקאיות בקבוצה. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 339, והוראות אחרות של הפיקוח על הבנקים - ובכלל זה הוראות באזל, מערכת ניהול הסיכונים של הבנק מקיפה ומביאה בחשבון את החשיפה לסיכונים בחברות הבנות הבנקאיות בישראל ומחוץ לישראל.

ההנהלות והדירקטוריונים של חברות הבנות הבנקאיות בישראל קבעו מדיניות ומסגרות לחשיפה לסיכוני שוק, ואלה נמסרים לעיון מוקדם בבנק כחלק מיישום והטמעת מדיניות ניהול סיכונים קבוצתית. המידע על מצב החשיפות בהתאם למסגרות שנקבעו מתקבל בבנק מחברות הבנות, ומובא בחשבון בראייה הכוללת של חשיפת הקבוצה. בנוסף, הבנק בוחן לפחות אחת לשנה, את תיאבון הסיכון ואת סיכוני השוק בפועל של הבנק ושל חברות הבנות הבנקאיות.

ה. המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכוני השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכוני השוק באמצעים, הכוללים גם את הערך בסיכון ה- VAR וגם הפעלת תרחישי קיצון $Stress Tests$, כמפורט להלן:

- הערך בסיכון (ה- VAR)
- ה- VAR (הערך הנתון בסיכון) מודד את תוחלת ההפסד המקסימאלית בשווי ההוגן של הבנק (נכסים והתחייבויות, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), במהלך אופק השקעה נתון (21 ימי עסקים), בהינתן רמת מובהקות מסוימת (99%) ובהתקיים תנאי שוק נורמאליים.
- במהלך הרבעון השני של השנה הבנק אימץ את מדידת הערך בסיכון על ידי סימולציה היסטורית כשיטה ראשית וקבע כי ערך ה- VAR לא יעלה על 5% מסך כל ההון, עם אופק השקעה עבור הפעילות בתיק הבנקאי של 21 ימים.
- ה- VAR השוטף המחושב בבנק, הן על בסיס בנק והן על בסיס קבוצתי מתבסס על סימולציה היסטורית וכן על שיטת ה- $Variance\ Co-Variance$.
- נתוני ה- VAR מחושבים בבנק בתדירות יומית, על מרבית הנכסים וההתחייבויות הפיננסיות של הבנק (התיק הבנקאי, התיק למסחר והחזקות ריאליות). חישוב ה- VAR משתלב כחלק אינטגרלי בעבודת המערך הפיננסי והחטיבה לניהול סיכונים.
- יחידת תחום ניהול סיכוני שוק ונדילות בחטיבה לניהול סיכונים מבצעת תהליך בחינה בדיעבד ($Back\ Testing$) בלתי תלוי, על פי קריטריונים שהוגדרו בוועדת באזל במטרה לבחון את תקפות ה- VAR ברמת כל מגזר פעילות ורמת סך הפעילות.
- כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן, מבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית ותרחישי קיצון.
- כלי ניהול ובקרת סיכוני אופציות בחדר עסקאות מט"ח כגון: מטריצת $Vol-Spot$ המציגה את החשיפה כתוצאה משינוי של שער חליפין ותנודתיות בתרחישים שונים. בנוסף נעשה שימוש במדד הרגישות RHO הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הרבית. כמו כן נעשה שימוש במודל $Weighted\ Vega$ לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.
- מבחני רגישות: החשיפה לסיכון מבוטאת במבחני הפגיעה המקסימאלית בשווי ההוגן כתוצאה משינוי של עקום הרבית.
- תרחישי קיצון ($Stress\ Tests$).

בחינת $Back\ Testing$

הבנק פועל בהתמדה לשיפור איכות החיזוי של מודל ה- VAR ההיסטורי באמצעות בחינה שוטפת של ה- $Back\ Testing$. בחינת ה- $Back\ Testing$ של מודל ה- VAR ההיסטורי מראה כי בשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 נרשמו שישה מקרים בהם ההפסד התיאורטי היומי עלה על ערך ה- VAR שנחזה, כמפורט להלן:

מועד	גודל הפער
	במיליוני ש"ח
22.6.2015	7
1.6.2015	26
23.3.2015	8
16.2.2015	19
3.2.2015	8
27.1.2015	19

כתוצאה מכך תוקנן ערך ה- VAR כך ששיקף את סיכון השוק בצורה נאותה.

התיאבון לסיכון

הואיל והבנק בחן את אפקטיביות המגבלה, דירקטוריון הבנק עדכן כי סך החשיפה לסיכונים שוק כפי שמוצאת את ביטוייה בערך בסיכון (ערך ה-VAR) לא תעלה על 5% מסך כל ההון, לפי אופק של 21 ימים בשיטה ההיסטורית. ערך ה-VAR ההיסטורי של הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2015 עמד על כ-257 מיליון ש"ח. משקלו של ה-VAR ביחס לסך כל ההון ליום 31 בדצמבר 2015 עומד על כ-3.5%.

תרחישי קיצון לבחינת גובה השחיקה המקסימאלי של השווי ההון

דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההון של הבנק בגין הפעלתם של מספר תרחישי קיצון בתחום התממשות סיכונים פיננסיים. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך כל ההון.

תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית והשפעת התממשות תרחישי קיצון על יחס ההון לרכיבי סיכון

כחלק מיישום הוראות נדבך 2 של באזל, מיישם הבנק מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית תחת תרחישי קיצון. המתווה כולל תרחישים בתחום סיכונים השוק, הנזילות והאשראי (לרבות בתחום תיק ניירות-הערך בשקלים ובמט"ח, כולל תיק אגרות החוב מגובי משכנתאות) ותרחישים המשלבים התממשות של כמה סיכונים בו זמנית. התשתית התרחישית מורכבת ממגוון של תרחישים, ביניהם תרחיש הוליסטי גלובלי, תרחיש הוליסטי מקומי ותרחיש "הפוך". תוצאות תרחישי הקיצון והשפעותיהן על בסיס ההון ויחס ההון מוצגות במסמך הסיכונים, הנדון אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

ו. החשיפה ברבית

כללי

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית.

סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההון של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכונים הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), הוראה ייעודית בתחום ניהול סיכון הרבית ובדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. ההנהלה והדירקטוריון קבעו מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית בהתאם להוראות.

ניהול החשיפה

ניהול החשיפה לסיכונים ברבית נעשה, תוך התאמת משך החיים הממוצע של המקורות והשימושים, ותוך צמצום החשיפה לשחיקת השווי ההון, כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשיעורי הרבית. בכל מגזר נמדדת החשיפה לשינוי בלתי צפוי בשיעור הרבית לכל התקופות ובתרחישי רבית שונים, ונמדדת השפעתה על השחיקה הפוטנציאלית של השווי הכלכלי ושל הרווח החשבונאי עבור שנים עשר חודשים קדימה, בכל אחד מהמגזרים בנפרד, וגם בכל המגזרים יחד. החשיפה העיקרית לסיכונים רבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד, ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה. הבנק עושה שימוש בנגזרים כחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, ובכלל זה לצרכי גידור על מנת למזער את סיכון הרבית בפעילויות פרטניות בתיקי הנוסטרו.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על החשיפה הכוללת לסיכונים הרבית באמצעות תחזית החשיפה המקסימאלית לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי עם שינוי מקביל של 1% בעקום הרבית במגזר הצמוד, במגזר השקלי ובמגזר המט"ח. על פי המגבלות, החשיפה המקסימאלית המותרת לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי הינה בשיעור של 4% במגזר צמוד המדד, בשיעור של 3.5% במגזר השקלי הלא צמוד ובשיעור של 1% במגזר המט"ח. המגבלה על סך החשיפה בכלל מגזרי ההצמדה הינה 4%.
- בנוסף לקביעת מגבלות על תיאבון הסיכון הכולל לחשיפה לסיכונים רבית ברמת חשיפת השווי ההוגן, קבע דירקטוריון הבנק מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים רבית, על היקף חשיפת הרבית.
- תרחישי קיצון - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן הנבדקת באמצעות הפעלתם של מספר תרחישי קיצון בתחום החשיפה לסיכונים שוק - לרבות סיכונים רבית וכן מגבלות על השפעת זעזוע סטנדרטי רבית (2%) על התיק הבנקאי. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך כל ההון, לרבות הפעלת תרחיש זעזוע סטנדרטי בשינוי שיעור הרבית. בנוסף, מיישם הבנק מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית. במסגרת זאת בוחן הבנק מתווה של תרחישי קיצון גם בתחום סיכונים רבית (וכן תרחישים המשלבים התממשות סיכונים רבית עם כמה סיכונים אחרים ובו זמנית). במסגרת זאת, נבחנת השפעת התממשות הסיכון על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון. תוצאות התרחישים ומשמעותן מדווחות אחת לרבעון להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.

החשיפה בפועל ליום הדוח

סיכון הרבית נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפרעון של הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, ניהול החשיפה מביא בחשבון את השפעת הפרעונות המוקדמים של הלוואות לדיור הצמודות למדד. ביתרות חשבוניות העו"ש שאינן נושאות רבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. לאחרונה הבנק שינה את מתודולוגיית החישוב באמצעות מודל ייעודי וקבע כי תקופת הפרעון של יתרת העו"ש היציבה המשמשת בחישוב החשיפה לרבית תהיה למספר שנים. בעבר הבנק פרס את כל יתרות העו"ש שאינן נושאות רבית לשנה אחת.

להלן תיאור רגישות הון הקבוצה לשינויים במקביל בעקומי הרבית - השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מתרחיש של עלייה מקבילה של 1% בעקום הרבית:

31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015		
% המגבלה	% החשיפה בפועל	% המגבלה	% החשיפה בפועל	
(3.50)	(0.47)	(3.50)	(0.24)	מט"י לא צמוד
(4.00)	(1.32)	(4.00)	(1.69)	מט"י צמוד מדד
(1.00)	(0.40)	(1.00)	(0.74)	מט"ח וצמוד מט"ח

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע על נכסים והתחייבויות החשופים לשינויים ברבית על פי שוויים ההוגן, כולל ניתוח רגישות לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

להלן פרטים על השפעת שינויים ברבית על השווי ההוגן של עודף הנכסים במגזר:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

ליום 31 בדצמבר 2015						
סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד במיליוני ש"ח	
120,634	816	2,096	12,809	13,505	91,408	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
77,528	4,369	6,921	36,748	450	29,040	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
114,779	1,458	3,625	20,478	12,884	76,334	וחוץ מאזניים ⁽³⁾
						התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
77,561	3,851	5,403	28,965	962	38,380	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
5,822	(124)	(11)	114	109	5,734	וחוץ מאזניים
						שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

ליום 31 בדצמבר 2014						
סך הכל	מטבע חוץ ⁽²⁾			מטבע ישראלי		
	אחר	אירו	דולר	צמוד מדד	לא צמוד במיליוני ש"ח	
111,777	1,333	2,812	10,060	16,214	81,358 ⁽⁵⁾	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
77,973	5,211	6,593	36,751	871	28,547	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
106,534	1,689	3,719	19,998	14,483	66,645	וחוץ מאזניים ⁽³⁾
						התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
78,128	4,976	5,774	26,632	1,736	39,010	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
5,088	(121)	(88)	181	866	4,250	וחוץ מאזניים
						שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

2. השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

זמן הפרעון של חשבונות העו"ש שאינם נושאים רבית, המשמש לחישוב החשיפה כאמור, הוא עם דרישה עד חודש, כמו כן, חישוב החשיפה אינו כולל השפעה של פרעונות מוקדמים של הלוואות לדיר.

ליום 31 בדצמבר 2015		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי רבית ⁽⁴⁾					
מטבע ישראלי	מטבע חוץ ⁽²⁾	השפעות מקצות		מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי	מטבע חוץ ⁽²⁾
		מטבע חוץ ⁽²⁾	מטבע ישראלי	מטבע חוץ ⁽²⁾	מטבע ישראלי		
לא צמוד	צמוד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	סך הכל	שינוי בשווי הוגן
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
5,387	27	64	(18)	(125)	5,335	(487)	(8.36)
5,698	99	109	(11)	(125)	5,770	(52)	(0.89)
6,151	214	166	14	(124)	6,421	599	10.29

ליום 31 בדצמבר 2014		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי רבית ⁽⁴⁾					
מטבע ישראלי	מטבע חוץ ⁽²⁾	השפעות מקצות		מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי	מטבע חוץ ⁽²⁾
		מטבע חוץ ⁽²⁾	מטבע ישראלי	מטבע חוץ ⁽²⁾	מטבע ישראלי		
לא צמוד	צמוד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	סך הכל	שינוי בשווי הוגן
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
4,027 ⁽⁵⁾	762	152	(94)	(123)	4,724	(364)	(7.15)
4,227 ⁽⁵⁾	854	178	(89)	(121)	5,049	(39)	(0.77)
4,505 ⁽⁵⁾	996	219	(81)	(119)	5,520	432	8.49

- (1) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים ברביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן המוצג בכל שאר המטבעות ושאינם דולר ארה"ב ואינם מטבעות עיקריים שניתן להם גילוי נפרד.
- (4) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים המוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל שינוי שצוין בכל שיעורי הרבית במגזר ההצמדה. סך השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים), בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.
- (5) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1. לדוחות הכספיים.

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית ליום 31 בדצמבר 2015

עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חודשים ועד	מעל שנה ועד שלושה שנים	מעל חמש ועד חמש שנים	מעל עשר ועד עשר שנים	
במיליוני ש"ח						
מטבע ישראלי לא צמוד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
74,266	3,959	3,660	3,347	2,462	2,316	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
11,108	9,145	4,153	2,240	381	862	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
140	197	814	-	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
85,514	13,301	8,627	5,587	2,843	3,178	סך הכל שווי הוגן
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
65,123	2,486	4,719	1,752	1,994	260	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
16,701	11,896	4,888	2,100	492	980	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
189	231	903	-	-	-	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
82,013	14,613	10,510	3,852	2,486	1,240	סך הכל שווי הוגן
3,501	(1,312)	(1,883)	1,735	357	1,938	מכשירים פיננסיים, נטו
3,501	2,189	306	2,041	2,398	4,336	החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר החשיפה המצטברת במגזר
מטבע ישראלי צמוד למדד						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
803	376	1,713	4,598	3,357	1,859	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
-	100	37	142	21	150	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
803	476	1,750	4,740	3,378	2,009	סך הכל שווי הוגן
1,910	423	1,615	3,372	3,746	1,656	התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות
-	192	176	543	17	34	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
1,910	615	1,791	3,915	3,763	1,690	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
						סך הכל שווי הוגן
(1,107)	(139)	(41)	825	(385)	319	מכשירים פיננסיים, נטו
(1,107)	(1,246)	(1,287)	(462)	(847)	(528)	החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר החשיפה המצטברת במגזר

ראה הערות בעמוד 94

31 בדצמבר 2014								
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשרים שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים				במיליוני ש"ח
0.38	2.20	⁽⁵⁾ 81,358	0.58	2.36	91,408	226	108	1,064
0.70		26,810	0.62		27,889	-	-	-
0.16		1,737	0.15		1,151	-	-	-
⁽²⁾ 0.45		109,905	⁽²⁾ 0.59		120,448	226	108	1,064
0.06	0.70	66,645	0.20	0.94	76,334	-	-	-
0.59		35,842	0.52		37,057	-	-	-
0.24		3,168	0.23		1,323	-	-	-
⁽²⁾ 0.25		105,655	⁽²⁾ 0.30		114,714	-	-	-
							108	1,064
							5,508	5,400
3.43	1.83	16,214	3.42	2.27	13,505	4	81	714
1.89		871	2.88		450	-	-	-
⁽²⁾ 3.35		17,085	⁽²⁾ 3.41		13,955	4	81	714
2.94	0.81	14,483	2.81	1.24	12,884	-	-	162
1.52		1,736	1.84		962	-	-	-
⁽²⁾ 2.79		16,219	⁽²⁾ 2.74		13,846	-	-	162
							81	552
							105	24

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית
ליום 31 בדצמבר 2015 (המשך)

עם דרישה ועד חודש	מכל חודש ועד שלושה חודשים	מכל שלושה ועד חודשים ועד	מכל שנה ועד שלושה שנים	מכל חמש ועד חמש שנים	מכל עשר ועד עשר שנים	
במיליוני ש"ח						
מטבע חוץ⁽⁴⁾						
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים						
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾						
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)						
אופציות (במונחי נכס הבסיס)						
סך הכל שווי הוגן						
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות						
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾						
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)						
אופציות (במונחי נכס הבסיס)						
סך הכל שווי הוגן						
מכשירים פיננסיים, נטו						
החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר						
החשיפה המצטברת במגזר						
5,662	2,263	3,051	2,627	1,058	1,005	
21,927	15,959	5,967	1,338	363	649	
293	358	1,180	4	-	-	
27,882	18,580	10,198	3,969	1,421	1,654	
20,111	3,364	1,823	209	13	30	
15,421	10,694	5,630	2,011	1,199	1,618	
242	323	1,077	4	-	-	
35,774	14,381	8,530	2,224	1,212	1,648	
(7,892)	4,199	1,668	1,745	209	6	
(7,892)	(3,693)	(2,025)	(280)	(71)	(65)	

ראה הערות בעמוד 94

31 בדצמבר 2014								
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר ועד עשרים שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים			במיליוני ש"ח	
1.06	2.16	14,205	1.18	2.32	15,721	-	4	51
0.38		44,960	0.31		46,203	-	-	-
0.20		3,595	0.16		1,835	-	-	-
(2)0.53		62,760	(2)0.52		63,759	-	4	51
0.08	0.79	25,406	0.09	1.14	25,561	-	-	11
0.77		35,242	0.69		36,573	-	-	-
0.12		2,140	0.10		1,646	-	-	-
(2)0.47		62,788	(2)0.43		63,780	-	-	11
							4	40
							(21)	(25)

החשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הרבית ליום 31 בדצמבר 2015 (המשך)

עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד שנה	מעל שנה ועד שלושה שנים	מעל חמש ועד עשר שנים	מיליוני ש"ח	
						חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הרבית
						נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים
						ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונכסים פיננסיים מורכבים
						נכסים פיננסיים ⁽¹⁾⁽³⁾
						מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
						אופציות (במונחי נכס הבסיס)
						סך הכל שווי הוגן
80,731	6,598	8,424	10,572	6,877	5,180	התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים והתחייבויות פיננסיות מורכבות
33,035	25,204	10,157	3,720	765	1,661	התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾
433	555	1,994	4	-	-	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
114,199	32,357	20,575	14,296	7,642	6,841	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
						סך הכל שווי הוגן
87,144	6,273	8,157	5,333	5,753	1,946	מכשירים פיננסיים, נטו
32,122	22,782	10,694	4,654	1,708	2,632	החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית במגזר
431	554	1,980	4	-	-	החשיפה המצטברת במגזר
119,697	29,609	20,831	9,991	7,461	4,578	
(5,498)	2,748	(256)	4,305	181	2,263	
(5,498)	(2,750)	(3,006)	1,299	1,480	3,743	

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הרבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הרבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32.א. לדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- (3) כולל מניות המוצגות בטור "ללא תקופת פרעון".
- (4) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (5) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג. לדוחות הכספיים.

31 בדצמבר 2014								
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	מעל עשרים שנים	מעל עשר ועד עשרים שנים
בשנים	באחוזים	במיליוני ש"ח	בשנים	באחוזים				במיליוני ש"ח
0.91	1.99	(5) 112,791	0.98	2.32	121,828	1,424	193	1,829
0.52		72,794	0.44		74,772	230	-	-
0.19		6,869	0.15		3,617	631	-	-
(2) 0.74		192,454	(2) 0.77		200,217	2,285	193	1,829
0.46	0.80	107,245	0.47	1.15	115,710	931	-	173
0.70		72,973	0.62		74,822	230	-	-
0.19		6,837	0.16		3,600	631	-	-
(2) 0.55		187,055	(2) 0.52		194,132	1,792	-	173
							193	1,656
							5,592	5,399

ז. החשיפה בבסיס

כללי

סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן, או בשערי החליפין עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות). חשיפת הבסיס נמדדת ומנוהלת בכל אחד ממגזרי ההצמדה השונים: המגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, המגזר במטבע חוץ ובשקלים צמודים למטבע חוץ.

על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד (מגזר המדד ומגזר המט"ח וצמוד המט"ח) מוגדרת כחשיפת בסיס.

ניהול החשיפה

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון הפנוי במגזרי ההצמדה השונים נעשים בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של הגורמים הניהוליים השונים במערך הפיננסי לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון הפנוי במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות המוצגות להלן, ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס וברבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף או חוסר) של נכסים על התחייבויות וחשיפת ההון הפנוי, המוגדר כהון עצמי, בתוספת זכויות מיעוט ובניכוי פריטים לא כספיים נטו. סך עודף או חוסר הנכסים על התחייבויות במגזר השקלי הצמוד למדד ובמגזר מטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ מוגבל לרמה של 60%-20% בהתאמה.
- בנוסף לקביעת מגבלות על תיאבון הסיכון הכולל לחשיפה לסיכונים בסיס ברמת חשיפת ההון הפנוי, קבע דירקטוריון הבנק גם מגבלות פרטניות ברמת חדרי העסקאות והיחידות העסקיות השונות היוצרות סיכונים בסיס, על היקף החשיפה בבסיס.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור חשיפת ההון הפנוי בפועל, ברמת הקבוצה, בהשוואה למגבלות הדירקטוריון (במיליוני ש"ח):

תקרת החשיפה המאושרת כ- % מההון הפנוי	% מההון הפנוי		החשיפה בפועל		
	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	
	2014	2015	2014	2015	
אין	87	96	4,160	5,290	מט"י לא צמוד
± 60	14	4	665	197	מט"י צמוד מדד
± 20	(1)	-	(30)	(10)	מט"ח וצמוד מט"ח

הערות:

- (1) השיעורים השלישיים מבטאים עודף התחייבויות על נכסים כאחוז מההון הפנוי.
- (2) הבנק נוקט בגישה כלכלית בניהול חשיפות הבסיס, ומבצע התאמות לסיווג החשבונאי בהתחשב במהות הכלכלית. הבנק מביא בחשבון בניהול השוטף את חוסר ההתאמה שנוצרת לעתים בין החשיפה החשבונאית לחשיפה הכלכלית במטרה לגדר את הרווח החשבונאי המדווח.

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. עיקר הפעילות בנגזרים הינה בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכוי מטבע מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוזי מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין	דולר	איר
ירידה של 5%	1	2
ירידה של 10%	(2)	4
עלייה של 5%	6	5
עלייה של 10%	20	15

הערות:

- (1) השפעה זו חושבה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהינתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

ח. סיכויי אופציות

כללי

סיכויי אופציות הם הסיכון להפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של האופציות, לרבות סטיות התקן.

התיאבון לסיכון

- חדר העסקאות במט"ח של הבנק סוחר במגוון של מוצרים פיננסיים - ובכלל זה באופציות. בנוסף למגבלות שנקבעו על היקף החשיפה בבסיס וברבית ועל רקע רגישות השווי הכלכלי של האופציות לשינויים בבסיס, ברבית ובפרט לשינויים בתנודתיות נכסי הבסיס - קבע הדירקטוריון מגבלות נוספות על פעילות חדר העסקאות באופציות.
 - דירקטוריון הבנק קבע מגבלות ביחס לפעילות המותרת באופציות במונחי הפסד מקסימאלי בתרחישים. התרחישים מתייחסים לשינויים סימולטניים בשער החליפין ובתנודתיות של נכסי הבסיס. כמו כן נקבעו על ידי הדירקטוריון מגבלות על השינויים המקסימאליים בערכו של תיק האופציות במונחים של מדדי רגישות (Greeks).
 - תרחישי קיצון - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המקסימאלי בשווי ההוגן בגין הפעלתם של מספר תרחישי קיצון בתחום החשיפה לסיכויי שוק - לרבות סיכויי אופציות. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך כל ההון.
 - בנוסף, רגישות להפסדים בתיק האופציות נבדקת במסגרת תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית, והשפעתה על בסיס ההון ויחס ההון לרכיבי סיכון.
- תוצאות התרחישים ומשמעותן מדווחות אחת לרבעון להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.

ניהול החשיפה

כלי ניהול החשיפה לסיכויי אופציות כוללים מטריצת רגישויות Vol-Spot המציגה את החשיפה כתוצאה מהיווצרות שילוב של תרחישים שונים של שער חליפין ותנודתיות. בנוסף, נעשה שימוש בתרחיש חשיפה לסיכון עקום רבית (תרחיש-Rho) הבוחן את השינוי בשווי הפוזיציה במקרה של תזוזה של 1% בעקום הרבית, ובמודל Weighted Vega לניהול החשיפה לסיכון התנודתיות.

ט. ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

א. כללי

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכוני השוק (חשיפות בסיס, מטבע ורביית) וכן כשירות ללקוחותיו, בהם מהוות האופציות (לרבות מסלולי הברירה) תחום בעל מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. במסגרת זו פעיל הבנק בעיקר באופציות על שערי החליפין של מספר מטבעות זרים ביחס לשקל.

מדיניות ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים, לרבות היקפי הפעילות ומגוון המכשירים המותרים לשימוש, מאושרת במסגרת דירקטוריון הבנק, ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים וועדת ההנהלה לניהול נכסים והתחייבויות (ALCO) בראשות המנכ"ל. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות" וכן לגבי גובה ההפסד המרבי בהתקיים תרחישים מסוימים בגין האופציות שהבנק פועל בהן כעושה שוק.

ב. חדרי עסקאות

חדרי העסקאות בבנק מיועדים לפעילויות שונות ומגוונות בתחום שוקי ההון ומטבע החוץ. חדר העסקאות במט"ח סוחר במגוון גדול של מכשירים פיננסיים, והינו אחד מחדרי העסקאות הפעילים במערכת הבנקאית גם בתחום המכשירים הנגזרים, לרבות עשיית שוק במטבעות ובאג"ח מדינה. בין היתר פועל הבנק גם בתחום המעו"ף בבורסה לניירות ערך. החשיפה הנוצרת הן בבסיס והן ברביית כתוצאה מפעילות זו נכללת במסגרת המגבלות המאושרות על ידי הדירקטוריון לחשיפות בבסיס וברביית.

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
		עסקאות גידור:
1,746	2,350	חוזי רביית
379	402	חוזי מטבע חוץ
		עסקאות ALM ואחרות:
17,689	16,924	חוזי רביית
81,336	79,112	חוזי מטבע חוץ (כולל SPOT)
98,216	105,192	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
199,366	203,980	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

ג. מוצרים מובנים

במהלך שנת 2015 נמשכה פעילות הבנק במוצרים מובנים (Structured Products), שהינם פקדונות המשלבים אפשרות לקבלת מענק בכפוף לביצועי נכס הבסיס המוגדר במוצר (לדוגמה, סל מניות, שער חליפין, שיעורי רביית, מדדי מניות ישראליים), ובכך לאפשר תשואה משופרת ביחס למוצרים רגילים, וזאת כנגד לקיחת סיכון של הפסד הרביית האלטרנטיבית. קרן ההשקעה הנומינלית במוצרים מובטחת במטבע הבסיס. החל מחודש דצמבר 2014 משווקים גם פקדונות מובנים המשלבים קבלת רביית מובטחת על קרן הפיקדון, בנוסף לאפשרות לקבל מענק מותנה.

ד. פיקוח ובקרה על ניהול סיכונים במכשירים נגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים עבור עצמו מבוקרת ומפוקחת על ידי יחידת תחום ניהול סיכוני שוק ונזילות שבחטיבה לניהול סיכונים ועל ידי מערך הביניים שבמערך הפיננסי. החשיפות לסיכונים שבפעילות במכשירים נגזרים מול מגבלות החשיפה שנקבעו מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, המובא לדיון ולאישור בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

סיכון מחירי מניות

סקירת הסיכון ואופן ניהולו

ההשקעה במניות ובמכשירים המשקפים סיכון מנייתי, נועדה לשפר את פיזור הסיכונים ואת גיוון מקורות ההכנסה לטווח הבינוני-ארוך בהשקעת ההון הפנוי. ההשקעה מתבצעת ככלל במניות ישראליות הנסחרות במדד תל אביב 100 ובמדדי מניות מובילים בחו"ל, וזאת תוך בדיקת נאותות כדאיות ההשקעה טרם הרכישה.

תיאבון הסיכון

בנוסף למגבלות הרגולטוריות בכל הקשור להגבלת היקף ההשקעה המותר לתאגידים בנקאיים בתאגידים ריאליים, הגדיר דירקטוריון הבנק תיאבון סיכון עבור פעילות במניות. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על גובה ההשקעה, תמהיל ההשקעה - לרבות מגבלה על החשיפה המטבעית ומגבלות ענפיות.

למידע הכמותי והאיכותי על סיכון מחירי מניות הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות

א. כללי

- סיכון הנזילות הינו סיכון קיים או עתידי שהבנק יתקשה לספק את צרכי נזילותו במצבי ביקוש והיצע חריגים לרבות התחייבויות בלתי צפויות, משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי וודאות לגבי זמינות המקורות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים העומדים לרשות הבנק.
- הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח, שאישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342 ו-221 של הפיקוח על הבנקים.
- המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחסי כיסוי נזילות, יחסי הנזילות הפנימיים, אופק ההישרדות בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון, על תזרים המזומנים, והתייחסות לכלי המדידה, השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק והקבוצה נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה, ומערכי הניהול והבקרה שמופקדים על ניהול סיכון זה.

ג. פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול החשיפה לסיכונים הנזילות נבחן ומבוקר באופן שוטף על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה בקווי ההגנה הראשון, השני והשלישי.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים ובמט"ח מופק ממערכת הנזילות במחשב המרכזי, ומופץ לכל גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים ובמט"ח בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן שלוש פעמים בשבוע במסגרת הוועדה לעניינים שוטפים, בראשות המנכ"ל או ראש המערך הפיננסי.
- דיווח על החשיפות מרוכז במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בנוסף, הנהלת הבנק והדירקטוריון מעודכנים באופן שוטף ועל פי הצורך בהתפתחויות בחשיפות הבנק לסיכונים נזילות.

ה. ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הנזילות

קבוצת הבנק כוללת מספר בנקים בעלי אופי פעילות שונה וצורכי נזילות שונים. כדי להתמודד עם מצב זה, הקבוצה מנהלת מעקב אחר מצב הנזילות לטווח הקצר (עד 12 חודשים) ולטווח הארוך, הן ברמת הקבוצה כולה, והן ברמת הבנק הבודד - כל בנק לפי צרכיו ובהתאם למבנה הנכסים וההתחייבויות שלו ואופי פעילותו.

מדיניות ניהול הנזילות ברמת קבוצת הבנק נכתבה בהתאם להוראת ניהול בנקאי 342 ו-221, על פיה כל תאגיד בנקאי צריך לקיים מדיניות, למדוד את יחס כיסוי הנזילות שלו באופן עצמאי, ולקיים מודל נזילות פנימי שאושר בדירקטוריון. כמו כן, כל חברת בת אחראית לגבש ולקיים מדיניות עצמאית לניהול הנזילות לטווח הקצר (עד 12 חודשים) ולטווח הארוך, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות. כל אחת מחברות הבת בקבוצה עומדת ביחס כיסוי נזילות בפני עצמה. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות על העברת כספים בתוך הקבוצה מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג. הבנק והקבוצה פועלים לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמת נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שייב הכנסה לבנק.

ו. התשתית לניהול סיכון הנזילות - מערכות ומודלים למדידה וניהול של החשיפה

התשתית לניהול סיכון הנזילות בבנק משלבת מודלים שונים לניהול השוטף של הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח, הן בתרחיש של מצב עסקים רגיל, והן תחת תרחישים המדמים מצבי קיצון ולחץ.

מודל פנימי במטבע ישראלי ובמט"ח בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342

- לצורך ניהול הנזילות הכולל, נמדד ומנוהל סיכון הנזילות באמצעות מודל פנימי שפותח בבנק ושמטרתו מעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק תחת תרחיש של מצב עסקים רגיל והן תחת סט של תרחישים המדמים מצבי לחץ וקיצון שונים. המודל מאפשר ניהול, שליטה, פיקוח ובקרה ברמה היומית השוטפת על מצב הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח ולפרקי זמן שונים.
- בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס המדדים הכמותיים הבאים: יחס הנזילות, פער נזילות ואופק הישרדות.

תרחישי קיצון

- העקרונות העומדים בבסיס תרחישי הקיצון הינם שכלל שיש בידי הבנק יותר נכסים נזילים ביחס לתזרים היוצא (נטו) הצפוי להתממש בתרחישי הקיצון, כך מבטיח הבנק את יכולתו לעמוד בצורכי הנזילות. למטרה זו מסווגים הנכסים הנזילים במודל על פי רמת הנזילות, בהתאם להוראות בנק ישראל, והתזרים היוצא על בסיס פרמטרים שמוגדרים מכל אחד מהסעיפים המאזניים והחוך מאזניים על פי הערכות מומחה.
- המודל משמש כלי ניהול דינמי, ברמה היומית, לבחינת מצב הנזילות בבנק ולניהול סיכונים הנזילות. תוצאות המודל מוצגות בוועדה לעניינים שוטפים המתכנסת שלוש פעמים בשבוע ומבוקרות באופן שוטף על ידי הגורמים הרלוונטיים ובכללם יחידת תחום סיכונים שוק ונזילות.

מערכת זה"ב RTGS לניהול נזילות תוך יומי במטבע ישראלי

בנוסף, לצורך ניהול הנזילות השוטפת בשקלים משתמש הבנק במערכת פנימית שפותחה לצורך עמידה בדרישות הרפורמה במערכת התשלומים והסליקה (מערכת זה"ב-RTGS). המערכת מאפשרת סליקה בזמן אמת, ללא השהייה בין ביצוע הוראת התשלום לבין אישורה, ומאפשרת לבנק לזהות בכל רגע נתון את התזרים הכספי שעבר בחשבונו.

כרית ביטחון (Buffer) במט"ח

דירקטוריון הבנק קבע כרית ביטחון מינימאלית של נכסים נזילים מידיים במט"ח הניתנים למימוש מיידי.

תכנית חירום

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוגדרה בבנק תוכנית מימון לשעת חירום (Contingency Funding Plan - CFP). מטרת התוכנית היא להגדיר את הפעולות הדרושות בניהול סיכוני הנזילות להגנה על המפקידים, הזכאים ובעלי המניות, ולקבוע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק. התוכנית מציינת מהם הקריטריונים להפעלתה, מהם תרחישי הלחץ האפשריים, ניטור הסיכון ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות, תחומי אחריות וסמכות של בעלי תפקידים, אופן המענה והדיווח וההתנהלות מול גורמי חוץ. בנוסף, הבנק עורך אחת לשנה תרגיל חירום המדמה תרחיש קיצון שמשפיע גם על מצב הנזילות, ובוחן את תפקוד הבנק ואת יישום תכנית החירום.

יחס כיסוי נזילות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221

ביום 28 בספטמבר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי נזילות הינו תקן הנועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר, ומבטיח זאת באמצעות דרישה שתאגידים בנקאיים יחזיקו מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets - HQLA) לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות בשווקים הפרטיים, כדי לענות על צרכי הנזילות בתרחיש קיצון של נזילות המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכת, והנמשך 30 ימים קלנדריים. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית. היחס מונהג החל מ-1 באפריל 2015, כאשר הדרישה המזערית נקבעה על יחס כיסוי נזילות כולל יחס כיסוי נזילות במט"ח של 60% שיהיה ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש.

היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים.

יחס כיסוי הנזילות במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות חודשיות לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015 עמד על 104% בממוצע ועל 98% בבנק (במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות).

יחס המימון היציב - NSFR, מכיל שני רכיבים:

(א) כמות זמינה של מקורות מימון יציבים,

(ב) כמות דרושה של מימון לשימושים.

היחס מחושב כשיעור של כמות זמינה של מקורות מימון יציבים מתוך הכמות הדרושה של מימון לשימושים.

מצב הנדללות והרכב הנכסים והתחייבויות

היקף יתרות המערכת הבנקאית בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים) לסוף דצמבר 2015 עמד על כ-159 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-137 מיליארד ש"ח בסוף דצמבר 2014.

עיקר הנכסים הנדילים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך נדילים, הסתכמו ליום 31 בדצמבר 2015 ב-43.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-38.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-30.7 מיליארד ש"ח, וכ-12.6 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל.

יחס הפקדונות לאשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2015, עומד על 142.3%, בהשוואה ל-138.0% ב-31 בדצמבר 2014. בסוף דצמבר 2015 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-109.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-100.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2014.

הרכב הנכסים והתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, תוך דגש על גיוס מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמטבעות שונים.

הבנק מנטר את היקף וריכוזיות המקורות על פי קריטריונים שונים, כגון: גודל ומח"מ, באופן שוטף, ומציב יעדים ומגבלות להיקף הפקדונות הגדולים ולתמהיל המקורות בכלל.

הבנק פועל בנגזרים ונדרש לביטחונות במסלקות השונות בגין פעילות זו. לדרישת הביטחונות הנ"ל קיימת השפעה נמוכה על רמת הנדללות ויחס כיסוי הנדללות של הקבוצה.

במהלך תקופת הדיווח (החל מחודש אפריל 2015) בוצעו פעולות לעמידה ביחסי כיסוי גבוהים מהנדרש על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 221 ו-342.

למידע בדבר פירוט נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון - ראה באור 31 לדוחות הכספיים.

יתרת סך פקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

ליום 31 בדצמבר		
2015	2014	
במיליוני ש"ח		
3,369	3,300	1
3,742	2,171	2
1,921	2,066	3

סיכון מימון

כללי

סיכון מימון נובע מהתייקרות בלתי צפויה בעלות המימון, כאשר מקורות מימון ממוחזרים או נפרעים ומוחלפים על ידי מקורות חדשים ויקרים יותר, או כאשר הבנק נאלץ לממש שימושים כתוצאה ממחסור במקורות זמינים. סיכון זה מנוטר באמצעות מודל קצר/ארוך המגביל את היקפי המימון הארוכים בשקלים ובמט"ח למרות שאלה ניתנים ברבית משתנה ו/או סיכון הרבית הגלום בהם מנוטרל באמצעות עסקאות להחלפת רבית קבועה ברבית משתנה.

א. מודל "קצר/ארוך" בשקלים ברבית משתנה

בשנים האחרונות עלתה החשיפה במגזר השקלי ברבית משתנה, עקב ביקוש למשכנתאות לתקופות ארוכות במגזר זה. פעילות זו ממומנת ממקורות קצרים ברבית משתנה. הסיכון העיקרי לבנק הוא עלייה במרווחי הגיוס במועדי גיוס המקורות. נקבעה מגבלה לסכום ההפסד המקסימלי כתוצאה מייקור עלות גיוס המקורות, שתבחן מעת לעת.

ב. מודל "קצר/ארוך" במגזר המט"ח

פעילות הבנק בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות במט"ח מאופיינת ביצירת שימושים ארוכי טווח, בעיקר דרך תיק הנוסטרו, הממומנים ממקורות קצרים. חשיפות הרבית מגודרות בדרך כלל באמצעות עסקאות להחלפת רבית קבועה במשתנה, אך סיכון המימון לא מגודר ולכן הוא הוגבל באמצעות מודל קצר/ארוך. במסגרת זו נקבעה מגבלה לסכום ההפסד המקסימלי כתוצאה מייקור עלות גיוס מקורות במט"ח, שתבחן מעת לעת.

למידע המפורט על סיכונים הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון תפעולי

א. כללי

- סיכון תפעולי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכונים מעילות והונאות וסיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין (היבטי החשיפה והניהול של הסיכון המשפטי על היבטיו השונים נדונים בהרחבה בפרק נפרד).
- הסיכון התפעולי גלום בכל אחת מהפעילויות הבנקאיות והאחרות המתבצעות בקבוצת הבנק כולה. משכך מושם עיקר הדגש בניהול החשיפה לסיכון התפעולי על מיפוי, איתור וזיהוי מוקדם, ככל שניתן, של מוקדי הסיכון העיקריים, אומדן ומזעור הסיכונים באמצעות הטמעת בקורות מונעות מפצות וביצוע מעקב קפדני אחר יישומן.
- הבנק רואה בניהול הסיכונים התפעוליים חלק בלתי נפרד מתהליכי ניהול פעילותו העסקית. הסיכונים התפעוליים גלומים בכל הפעילויות ותהליכי העבודה בבנק, במגוון המוצרים והמערכות, ובשל כך מהווה ניהול הסיכונים התפעוליים חלק אינטגרלי מניהול הפעילות העסקית.
- מנהל היחידה לניהול הסיכונים התפעוליים, הנהלת הבנק והגורמים האחראים לתחומי הפעילות השונים, משקיעים מאמצים רבים כדי לשפר את כלי המדידה, הפיקוח והבקרה הקיימים בבנק, במטרה למזער את הסיכונים התפעוליים בתחומים השונים, לרבות בנושא מניעת מעילות והונאות והתנהגות לא אתית.

ב. מדיניות

- דירקטוריון הבנק קבע מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים הקובעת את תיאבון הסיכון וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק ובקבוצה. כמו כן מעוגנים במסגרת המדיניות מנגנוני זיהוי אומדן הסיכונים, הבקרה, הניטור, המעקב וכן מערכי הדיווח.
- המדיניות הינה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 350 של המפקח על הבנקים.
- דירקטוריון הבנק מינה את מנהל הסיכונים הראשי (CRO) של הבנק כמנהל הסיכונים התפעוליים הקבוצתי, אשר באמצעות היחידה לניהול סיכונים תפעוליים, אחראי לגיבוש ויישום המדיניות לניהול הסיכונים התפעוליים שאושרה על ידי הדירקטוריון, להנחיית היחידות השונות בקבוצה, לעיגון סטנדרטים של מעקב, דיווח ובקרה, וליישום והטמעת המדיניות בקבוצה.
- תיאבון הסיכון - הבנק יפעל למזעור הסיכונים התפעוליים ככל האפשר בהתאם לשיקולי עלות מול הפחתת הסיכון.

ג. ניהול החשיפות

1. איתור, מיפוי, מיזעור וניטור

- סקר למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים הינו אחד מהכלים המרכזיים לשליטה ובקרה בהם. בקבוצה מבוצע תהליך מובנה של מיפוי הסיכונים התפעוליים ביחידות הבנק השונות על בסיס מיפוי תהליכים ופעילויות. במסגרת תהליך מיפוי וזיהוי הסיכונים בסקר, הוטמעה מתודולוגיה המשלבת הערכות מומחים בשילוב עם שיטות סטטיסטיות לדירוג ולאומדן הסיכונים התפעוליים. הסקר כולל אומדן של הנזק הפוטנציאלי הנובע מכל סיכון שאותר והמלצות על דרכי הפעולה למזעור הסיכונים. כמו כן ממופות הבקורות הקיימות.
- במסגרת הסקר נכלל גם נושא מיפוי החשיפה לסיכונים הונאות ומעילות, לפי הנחיית בנק ישראל.
- בעקבות ממצאי סקר הסיכונים נוספו בקורות חדשות, לרבות בקורות מיכוניות ואחרות במערכות התפעוליות, שונו ואורגנו מחדש תהליכי ונהלי עבודה, ונוספו מידע ניהולי ודיווחים המסייעים למנהלים בתהליך הבקרה.
- הבנק מבצע באופן שוטף סקרי סיכונים לאיתור מוקדי סיכון בפעילויות, תהליכים ויחידות חדשות בבנק.
- בשנת 2013 הבנק סיים עדכון שלישי של סקר סיכונים תפעוליים (תלת שנתי).
- בבנק הוגדרו אינדיקטורים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים (ARI) על ידי מנהלי התהליכים.

2. מנהלי תהליכים

לכל תהליך מרכזי בבנק מונה מנהל תהליך האחראי לניהול הסיכון התפעולי לרבות קיום הבקורות ולמזעור הסיכונים התפעוליים בתהליך ודיווח למנהל הסיכונים התפעוליים.

3. איסוף אירועי כשל

בסוף שנת 2013 השיק הבנק מערכת המסייעת בניטור אירועים החשודים ככשלים תפעוליים, ובנוסף הבנק באמצעות היחידה לניהול סיכונים תפעוליים מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל (אירועים שגרמו או כמעט גרמו להפסד/רווח), לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכים העסקיים וביחידות ארגוניות ולשמירת היסטוריית כשלים ולהפקת לקחים ושיפור תהליכים. איסוף הנתונים, המתודולוגיה, וספי הדיווח עוגנו בנוהל עבודה מפורט המעגן בין היתר את: אופן תיעוד האירועים שהתרחשו בקבוצה, בדיקת כיסוי הסיכונים הרלוונטיים במסמך הסיכונים ובמידת הצורך, שינוי סדרי עדיפויות לטיפול בבקורות המומלצות בסקרי הסיכונים התפעוליים. בהתאם לנוהל, מונו נאמני דיווח בסניפים וביחידות שהפעילות העסקית בהן רגישה, והתקיימו ומתקיימות הדרכות לנאמנים. אירועים מועלים רבעוניות להנהלה, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים, לדירקטוריון ולפורום לניהול סיכונים תפעוליים בהתאם לספים שנקבעו בנוהל, לצורך דיון בהפקת לקחים ועדכון מפת החשיפות. בנוסף, מקיים הבנק תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

4. הגדרת KRI (Key Risk Indicators)

כחלק מהמלצות הוראת ניהול בנקאי תקין 350 הוגדרו KRI לתהליכים עסקיים נבחרים, קויימו הדרכות בנושא ומתקיים מעקב בפורום לניהול סיכונים תפעוליים וכן על ידי היחידה לניהול סיכונים תפעוליים.

5. שיפור ושדרוג מנגנוני הבקרה ותהליכי העבודה

בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממציא הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, שולבו בקורות מיכוניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן שופרו ושודרגו נהלי ותהליכי העבודה.

ד. המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. חבר הנהלת הבנק וראש החטיבה לניהול סיכונים אחראי לריכוז הנושא באופן קבוצתי, ובאמצעות היחידה לניהול סיכונים תפעוליים מתבצעת בבנק היערכות אשר מורכבת מכמה נדבכים: גיבוש מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, שאושר על ידי דירקטוריון הבנק, מסמך מסגרת עבודה הכולל פירוט לגבי תשתיות טכנולוגיות נאותות, גיבוש והטמעת תוכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בבנק קיים חדר מצב קבוצתי ופורום הערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים אשר מרכז פעילות זו בכל הקבוצה. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. מתקיים דיווח רבעוני בהנהלה ובדירקטוריון בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור ההיערכות להמשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם. הבנק העביר במהלך חודש יולי 2015 את מתקן המחשב הראשי מתל אביב לאזור ראשון לציון, מהלך המהווה צעד משמעותי נוסף בשימור המשכיות העסקית, מאחר שמדובר במתקן חדיש וממוגן המרוחק מאתר הגיבוי שנמצא בתל אביב.

ה. אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא מדיניות אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראת ניהול בנקאי תקין 357. הבנק נערך לכל הנדרש מהנחיות בנק ישראל בנושא מדיות חברתיות. הבנק מינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכונים אבטחת מידע.

השלכות של סיכוני אבטחת מידע ואירועי סייבר

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מאסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהל הגנת הסייבר.

להלן תיאור היערכות הבנק:

- בחינת הסיכונים העיקריים וסקירת הסיכונים הרלוונטיים, תוך התייחסות לגורמי הסיכון, עלויות הסיכון והשלכותיו.
 - ממצאי סקרים ותרגילים, אירועי התקפות סייבר על הבנק והערכת הסיכון הנובע מתקריות סייבר ידועות (שלא התממשו בבנק), נדונים בהנהלת הבנק ובדירקטוריון.
 - אחת לשנה מתבצע סקר לבחינת העמידות בפני התקפות סייבר. בכלל זה תרגול מערך ההגנה, על פי תרחישי התקיפה שהוגדרו.
 - ברבעון השני של שנת 2015 בוצעה סימולציה מקיפה להתקפת סייבר על מערכות הבנק ושירותיו אשר מטרתה הייתה לבחון את תגובת צוותי המחשוב וחדרי המצב.
- הבנק יעדכן מעת לעת את מאפייני ההתקפות המהותיות בגין יידרש לבצע דיווח/גילוי במסגרת דוח הדירקטוריון, תוך התייחסות לאופי הסיכונים המהותיים והשפעתם על הבנק.

במהלך השנה התבצעו ניסיונות תקיפה אך הבנק לא חווה עד כה התקפות סייבר בעלות השפעה מהותית על תפקוד הבנק. ביום 1 בספטמבר 2015 נכנסה לתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר. הוראה זו מסדירה את הדרישות והציפיות של הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בנושא זה, בהתאם לעקרונות יסוד להגנת הסייבר. בהוראה מפורטים תפקידי הדירקטוריון, ההנהלה הבכירה ומנהל הגנת הסייבר. כמו כן, ההוראה דורשת להתוות אסטרטגיית הגנת סייבר, לקיים מסגרת לניהול סיכוני הסייבר, להגדיר מדיניות הגנת סייבר ולגבש תכנית עבודה. בנוסף, ההוראה מדגישה את הצורך בניהול מסודר של סיכוני סייבר וביסוס מערך בקורות אפקטיבי כדי לצמצם את החשיפה לאיומי הסייבר. ההנהלה והדירקטוריון של כל אחד מהבנקים בקבוצה הגדירו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר. מנהל אבטחת המידע של הקבוצה מונה גם כמנהל הגנת הסייבר הקבוצתי בהתאם להיתר מבנק ישראל.

ו. פיקוח ובקרה על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח וביקורת על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים, כמפורט בדוח הסיכונים באינטרנט.

ז. דיווח על החשיפה לסיכונים תפעוליים

החשיפות לסיכונים תפעוליים מרוכזות ומדווחות ב"מסמך הסיכונים" הרבעוני כנדרש בהוראות 310 ו-350 להוראות ניהול בנקאי תקין. במסגרת מסמך הסיכונים מתוארות החשיפות התפעוליות הן על פי הקטגוריות שנקבעו על ידי באזל והן על פי המבנה הארגוני, וכל זאת בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. מסמך הסיכונים מפרט גם התפתחויות בנושא ניהול החשיפות הקבוצתי ואירועי הכשל.

ח. ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים התפעוליים

בבנק ובקבוצה קיימת מתודולוגיה אחידה לניהול הסיכון התפעולי. בהמשך למסמך המדיניות שאושר על ידי דירקטוריון הבנק, אושר המסמך, בהתאמות המתבקשות בכל הדירקטוריונים של חברות הבנות הבנקאיות. למידע המפורט האיכותי והכמותי על סיכון תפעולי הניתן בהתאם לדרישות הגילוי של נדבך 3 ומידע נוסף על סיכונים - ראה פרק משנה "גילויים פיקוחיים נוספים" בפרק "מידע כספי" באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון משפטי

א. כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".

הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי וגיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבויים הנגזרות מהן. מבלי לגרוע מהאמור, הבנק ינקוט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מינהלית.

ג. מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו.

מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, מערך הייעוץ המשפטי עורך, על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות.

בנוסף, פועל מערך הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.

כן נקבעים בבנק נהלים לעבודת המטה והסניפים ונעשות הדרכות שוטפות ליישומם, תוך שימת דגש על הנושאים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק.

במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים התקופתי נסקרות גם פעילויות מערך הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות ב"מסמך הסיכונים" הרבעוני כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין. מסמך הסיכונים המשפטיים משולב במסמך הסיכונים הכולל של החטיבה לניהול סיכונים ונדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובדירקטוריון.

- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, כגון תביעה או התממשות סיכון משפטי, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מיידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך בעובדי מערך הייעוץ המשפטי, הביקורת הפנימית, קצין הציות והממונה על אכיפה פנימית, בהתאם לצורך. אירועים מהותיים כאמור מדווחים מיידית למנכ"ל הבנק.

ה. ניהול על בסיס קבוצתי של הסיכונים המשפטיים

מערך הייעוץ המשפטי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים, ובאחריותו הגדרת מדיניות ניהול הסיכונים המשפטיים הקבוצתית.

סיכונים משפטיים מהותיים בקבוצה מדווחים למנהלת מערך הייעוץ המשפטי, הן בדיווחים מידיים והן בדיווחים תקופתיים. כמו כן, ועדה קבוצתית לניהול סיכונים משפטיים מתכנסת תקופתית ונדונים בה נושאים וחשיפות משפטיים מהותיים.

סיכונים אחרים

ניהול סיכונים בתיק ניירות הערך במטבע חוץ ובשקלים - סיכוני שוק וחבות

- א. דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מסמך מדיניות הסיכונים הפיננסיים מדיניות ותיאבון סיכון מפורטים ביחס לפעילות הבנק בתיק ניירות ערך במטבע חוץ ובשקלים, וקבע מגבלות השקעה וקווים מנחים, הן בהיבט האשראי, הן בהיבט של חשיפה לסיכונים צד נגדי והן בהיבט של חשיפה לסיכונים שוק. מדיניות זו נבחנת על ידי הדירקטוריון וועדותיו לפחות אחת לשנה, ובאופן דינאמי יותר על בסיס השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים.
- ב. הבנק משקיע רק באגרות חוב של חברות שדורגו בדירוג השקעה מינימאלי ביום הרכישה, כפי שנקבע במדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים וזאת לאחר בחינת איכות האשראי של המנפיק, סיכונים השוק הגלומים בהשקעה ונדיליות אגרות החוב.
- ג. לאחר ביצוע ההשקעה, מקיים הבנק באופן שוטף, כחלק מניהול הסיכונים השוטף בתיק ניירות הערך במט"ח ובשקלים מעקב מאקרו כלכלי וענפי הרלוונטי להשקעותיו השונות. הניתוח מתבצע ברמת הנייר, ברמת החברה הבודדת וברמת כלל התיק, תוך הסתמכות על פרסומים הנוגעים לחברה המנפיקה ולשוקי היעד, על תוצאות כספיות ועל פרמטרים אחרים מהם ניתן ללמוד על מצב החברה או ההשקעה. ניהול הסיכונים והמעקב אחר ההשקעות מתבצעים באופן שוטף, ובהתבסס על מערכות תומכות החלטה, המספקות ומנתחות מידע שוק ואחר.
- ד. כחלק ממנגנוני הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכונים גובשה בבנק שגרת דיווח לגבי אופי והיקף החשיפות בתיק ניירות הערך המנוהל. הדיווחים נמסרים הן לגורמים מקבלי ההחלטה והן לגורמי הבקרה. עיקר מתכונת הדיווח בבנק הינה:
- דיווח מיידי עם גילוי חריגה ממגבלות ונהלים.
 - דיווח מיידי על פתיחת מרווחים, חריגה, הרעה משמעותית בדירוג וכל אירוע חריג משמעותי אחר בתיק, וככל שנדרש.
 - ישיבות השקעה דו שבועיות בראשות ראש המערך הפיננסי.
 - דיווח אחת לשבוע לוועדה לעניינים שוטפים בראשות המנכ"ל על רכישות חדשות, מכירות, ואירועים חריגים.
 - דיווח אחת לחודש בראשות המנכ"ל בתמהיל התיק, בהתפתחויות בחשיפה ובמגמות בשווקים הפיננסיים.
 - דיווח שש פעמים בשנה לוועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון.
 - דיווח רבעוני במסגרת מסמך הסיכונים הכולל להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק.
 - דיווח מעת לעת לוועדת ניהול נכסים והתחייבויות של ההנהלה בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהל הסיכונים הראשי.
- לפירוט תיק ניירות הערך - ראה פרק המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון.

סיכון ציות

א. כללי

- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים חייבה את הבנקים לפעול לקיום ההוראות הצרכניות החלות על יחסי הבנק עם לקוחותיו. ביום 3 ביוני 2015 הפיץ בנק ישראל תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 308 - "ציות ופונקציית הציות בתאגיד בנקאי" שנכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2016.
- ההוראה נועדה לעדכן ולערוך התאמות להוראה הקיימת, שפורסמה ביום 17 בינואר 2002. עיקרי השינויים מתבססים על הנחיות ועדת באזל מאפריל 2005 בעניין ציות ופונקציית הציות בבנקים, התאמה לרשויות במדינות אחרות והתאמה לרגולציה המקומית. כמו כן, ההוראה מרחיבה את חובת הציות לכלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק.
- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את ההוראות הציות.

- הוראות ציות, כמוגדר בתיקון להוראה 308 האמור לעיל, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לעניין זה, לרבות עמדות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק. ההוראה מאפשרת לבנק לקבוע כי הוראות ציות מתחומים שאינם בליבת הפעילות הבנקאית כגון דיני עבודה, הוראות הדיווח לציבור וכדומה ואו הוראות יציבותיות, יהיו באחריות ובפיקוח גורם בקרה בקו ההגנה השני, שאינו חלק מפונקציית הציות (להלן: "מנהל סיכון ציות").
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, הליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תוכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התוכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפירסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק השלים ביצועו של סקר פערים בנושא אכיפה פנימית בניירות ערך, והשלים את סגירת כל הפערים שעלו במהלך הסקר. הבנק מינה את ראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תוכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית, אשר הועברה לכל חברות הבת הבנקאיות בישראל לאישור במוסדותיהן תוך התאמה לאופי המיוחד של כל אחד מהבנקים. הבנק עדכן את מדיניות הציות בהתאם להוראה החדשה במסגרתה הוסדרו, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה. כמו כן דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את תוכנית העבודה של מחלקת הציות של הבנק.

ג. תיאבון הסיכון

הבנק והקבוצה אימצו מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הקבוצה תמלא אחר הוראות ציות החלות עליה ותפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדי הקבוצה. כל עסקיה של הקבוצה יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הקבוצה פועלת להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ד. ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה הוקמה בבנק מחלקת ציות (להלן: "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לראש החטיבה לניהול סיכונים (CRO). בראש הפונקציה עומד קצין ציות ראשי, אשר אחראי ליישום החקיקה הקשורה במניעת הלבנת הון ומימון טרור ועל האכיפה המנהלית בקבוצה. כמו כן, מונה קצין הציות הראשי כ-RO (הממונה) על יישום הוראות ה-FATCA בקבוצת הבנק.
- הפונקציה אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריות בהתאם למדיניות הציות ותוכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים, כולל על פערים שנמצאו על ידי מנהלי סיכון ציות לכל מדרג הסמכויות בבנק, בין היתר על ידי בחינת מוצרים חדשים ואו פעילויות חדשות, כמו גם ביצוע בקורות שוטפות על מוצרים ופעילויות קיימות כי הם תואמים את ההוראות הציות השונות ועל ידי קבלת דיווחים ממנהלי סיכון הציות. כחלק מתפקידה, בוחנת גם הפונקציה חוזרים ונהלים חדשים, טרם פרסומם.
- הפונקציה בודקת את קיום הוראות הציות שבאחריותה ועוקבת באופן שוטף, בסיוע המערך המשפטי, אחר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות.

- על פי הוראת בנק ישראל בוצע סקר תשתיות, אשר במסגרתו מופו ההוראות הצרכניות, והוגדרו בקורות למניעת הסיכון שבהפרתן. הבנק השלים עדכון מקיף לסקר התשתיות בשנת 2014. על פי ממצאי הסקר עולה כי קיימת בבנק תשתית ענפה הכוללת מספר בלתי מבוטל של טפסים, נהלים, מערכות ומנגנוני בקרה והדרכה שמטרתם לסייע לבנק לעמוד בחובות הציות שחלות עליו.
- לצד קצין הציות הראשי פועלים:
- נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובמטה, אשר מתפקדים, בין היתר, לזהות ולאתר אירועים המצריכים דיווח או טיפול מיוחד של המחלקה.
- ועדת תיאום לאכיפת הציות אשר כוללת נציגים של יחידות הבנק השונות (המערך המשפטי, מחלקת ארגון ושיטות, מחלקת מיכון, מדור הדרכה, מדור פניות הציבור ונציגים מהחברות הבנות של הבנק שהן תחת אחריותו של קצין הציות).
- פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות מתכנס בראשות מנכ"ל מתף, ומתפקידו לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטת הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.
- כמו כן, מסתייעת הפונקציה במערך הביקורת הפנימית של הבנק, ביחידה לפניות הציבור, במחלקת שיטות ותהליכים, במערך המשפטי, במתף ובמחלקת ההדרכה.
- בבנק מבוצעים תהליכי הטמעה שוטפים בנושא הציות על ידי לומדה, קיום ימי עיון והדרכות למטה ולסניפים.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח קצין הציות להנהלת הבנק על פעילותו במהלך הרבעון שחלף. הדיווח המפורט כולל סיכום פעילות הפונקציה, פירוט המלצות, פרטים ביחס להפרות של הוראות ציות שזוהו במהלך התקופה המדווחת והמלצות לגבי צעדים שיש לנקוט בגין ההפרות ומניעת הישנותן והיערכות הבנק ליישום הוראת ציות חדשה.
- לפחות אחת לשנה מדווח קצין הציות לדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט ובו הוא מסכם את פעילותו בשנה הקודמת וכן מציג את תכנית העבודה לשנה הבאה. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מתומצתת פעילות קצין הציות וממצאיו העיקריים לרבעון שחלף.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מיידיים לדירקטוריון.

ו. ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הציות

- קצין הציות הראשי פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכונים הציות, ובאחריות לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא הציות בקרב חברות הבת הבנקאיות בארץ, הכוונה וליווי חברות הבת בבניית מערכות, בכתובת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטעמה של ההוראות. בכל חברה בת בנקאית פועל קצין ציות.
- תחולת המדיניות הינה על כלל חברות הקבוצה, בהתאמות הנדרשות.
- מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתוכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא הציות בבנק ובחברות הבת בקבוצה.

ז. ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross Border

קבוצת הבנק פועלת בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיה, מספקת קבוצת הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצת גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

בחודש מרס 2015, התקבל חוזר המפקח על הבנקים המורה על עדכון המדיניות, הנהלים והבקורות בכל הנוגע לניהול סיכונים חוצי גבולות של לקוחות הבנק בדגש על חבויות מס מחוץ למדינה בה נפתח החשבון.

במכתב המפקח, נדרש הבנק לבצע שורה של פעולות לצמצום הסיכון כגון קביעת מדיניות ייעודית, החתמת לקוחות על הצהרות לעניין חבות המס שלהם, ויתור על סודיות, זיהוי לקוחות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות ועוד. הבנק וחברות הבת נערכו במועד ליישום הוראות המפקח על הבנקים. בין היתר, נקבעה מדיניות ייעודית לנושא שאומצה על ידי חברות הבת הבנקאיות בקבוצה, נקבעו נהלי עבודה, הוחלט על שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, זהו וסומנו חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות ובוצע וממשיך להתבצע מהלך להחתמת לקוחות אלו על הצהרות לעניין חבויות המס וויתור על סודיות. הבנק עמד בשנת 2015 בהנחיות המפקח וממשיך לפעול ליישום הנחיות שיישומן נקבע לשנת 2016.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

א. כללי

- סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרום התממשות של סיכון מוניטין.
- על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, החוק לאיסור מימון טרור, צו איסור הלבנת הון, תקנות איסור מימון טרור, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור של הקבוצה.

ג. תיאבון הסיכון

- קבוצת הבנק נוהגת מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום דווקני של הוראות החוק והכרה נאותה של הלקוח את מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים למניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהול התקין של הבנק.
- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון כוללת הגדרה ברורה של איסורים ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהן ישנן הגבלות.
- מדיניות ניהול הסיכון מתייחסת לדרישות "הכר את הלקוח" בהתאם לחקיקה מחייבת ומגדירה תהליכים וכלים הנדרשים לצורך עמידה מיטבית בדרישות אלו.

ד. ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, הכפופה לראש החטיבה לניהול סיכונים (CRO), אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. בראש היחידה עומד, כאמור, האחראי על איסור הלבנת הון, המכהן אף כקצין הציות הראשי של הבנק.
- תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר: פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין כולל בקורות אחר ביצוע הדיווחים על פי סוג וגודל הפעולה, כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, ביצוע ו/או בקרה אחר קיום הדרכות, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק בכל תאגידי העזר בקבוצה.
- לשם יישום החוק והטמעה דווקנית של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים, האחראים על הפעילות השוטפת למניעת הלבנת הון ומימון טרור בהתאם למדיניות ולנהלים. נאמנים אלו נבחרים מתוך אוכלוסיית מורשי החתימה בבנק וכפופים מקצועית בתחום איסור הלבנת הון, לאחראי על איסור הלבנת הון.

- הבנק, מפעם לפעם, עורך ימי עיון לכל נאמני איסור הלבנת הון, כנסים למנהלים, הרצאות בסניפים עצמם וכן השתלמויות והדרכות לכלל העובדים במסגרת הקורסים במחלקת ההדרכה של הבנק. כמו כן, נערכות הדרכות והשתלמויות ביחידה. בנוסף מפיץ הבנק לומדה ממוחשבת הכוללת מבדק לבחינת הטמעת תוכן הלומדה בקרב העובדים. הלומדה מתעדכנת בהתאם לשינויים והתפתחויות בתחום ובהוראות הדיון. עובדי הבנק הרלבנטיים נבחנו במבדק ונבדקת עמידתם בו בהצלחה. אחת לתקופה מהלך זה חוזר על עצמו לרענון הידע. מהלכי ההדרכה שבוצעו הגבירו את המודעות לנושא.
- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיוב נתונים באמצעות דוחות בקרה המופצים לסניפים בצירוף הנחיות מתאימות. כמו כן, משקיע הבנק משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם ליחידה על מנת לייעל את הבקורות לאיתור פעולות בלתי רגילות.
- בשל החשיבות המיוחדת שיש לנושא הוחלט על ביצוע של סקר תשתיות נפרד לחקיקה הקשורה בהלבנת הון ומימון טרור. במהלך שנת 2012 בוצע סקר פערים וכל הפערים שנמצאו בסקר זה טופלו.
- בהמשך לתגובת הבנק לדוח הביקורת הסופי בתחום איסור הלבנת הון שבוצע על ידי בנק ישראל במהלך שנת 2013, החליטה וועדת העיצומים כי הבנק הפר את הוראות הצו לאיסור הלבנת הון, ובשל הפרות אלו החליטה הוועדה להטיל על הבנק עיצום כספי בסך של 2.3 מיליון ש"ח. עם זאת, בהתחשב בשינוי ובשיפור שעבר הבנק בטרם הליך הביקורת, ובהתחשב בכך שבמהלך הליך הביקורת הבנק שיתף פעולה בגילוי ההפרות ותוצאותיהן, וכן נקט פעולות אפקטיביות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם בסמוך לאחר קבלת טיוטת דוח הביקורת, הופחת סכום העיצום הכספי בשל הפרות אלו לסך של 1.15 מיליון ש"ח.
- המערך המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכויי איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- ועדה מייעצת הוקמה לצורך תמיכה במילוי תפקידיו של האחראי אשר עיקרי תפקידיה כוללים: דיון בפעולות בלתי רגילות אשר קיים ספק באם יש צורך בהעברתן לרשות לאיסור הלבנת הון, דיון בחשבונות בהם קיימות פעילויות מורכבות על מנת לבחון ולקבל החלטה האם מדובר בפעילות בלתי רגילה ועוד.
- במסגרת דיון חצי שנתי במסגרת פורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים מתקיים דיון בהתפתחויות טכנולוגיות כגון שימוש באינטרנט, טלפונים סלולאריים, כרטיסי חיוב נטענים ועוד, העלולות לסייע בידי לקוחות בביצוע הלבנת הון ו/או מימון טרור על מנת לגבש ולבחון אמצעי הגנה נאותים להתמודדות בהתפתחויות אלו ובחשיפות הנובעות מהן.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווח הממונה על איסור הלבנת הון להנהלת הבנק על פעילותו במהלך הרבעון שחלף. הדיווח המפורט כולל בין היתר התייחסות למוקדי סיכון שאותרו על ידי הממונה ודרכי הטיפול בהם ודיווח על יישום מדיניות "הכר את הלקוח".
- אחת לשנה לפחות מדווח הממונה על איסור הלבנת הון לדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט. בנוסף, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מתומצתת פעילות הממונה על איסור הלבנת הון וממצאיו העיקריים לרבעון שחלף.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מיידיים לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ו. ניהול על בסיס קבוצתי של סיכון הלבנת הון ומימון טרור

- האחראי למילוי החובות בבנק לפי חוק איסור הלבנת הון פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול סיכויי איסור הלבנת הון ומימון טרור, ובאחריותו לוודא יישום המדיניות הקבוצתית בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור בחברות הבנות בארץ ובחו"ל - כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 411, הכוונת וליווי חברות הבנות בבניית מערכות, בכתיבת נהלים, בפעולות הדרכה ובהטמעה של ההוראות.
- תחולת המדיניות הינה על כלל חברות הקבוצה, לרבות חברת הבת בחו"ל בהתאמות הנדרשות. חברת הבת בחו"ל מצייתת למדיניות הקבוצתית, גם כאשר זו מחמירה יותר לעומת הדרישות המקומיות ובלבד שאין זה נוגד את הוראות הדיון המקומי.

- מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתוכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא יישום מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור בבנק ובחברות הבנות בקבוצה.

ז. סיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או אויב

ביום 27 בנובמבר 2011 פרסמה רשות ניירות ערך הנחיות גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם אויב. על פי הנחיות אלו, על תאגיד מדווח לכלול גילוי אודות הסיכונים והמגבלות אשר התאגיד חשוף להם עקב קשריו, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם האויב, לרבות מכוח הוראות הדין, ואשר יש להם או עשויה להיות להם השפעה מהותית על התאגיד. בהמשך לפרסום הנחיות אלו פרסם בנק ישראל ביום 23 בדצמבר 2012 עדכון להוראות הדיווח לציבור. במסגרת עדכון זה נוספה דרישה לפיה על התאגידים הבנקאיים לכלול בדוחות הכספיים לשנת 2012 ואילך גילוי בנוגע לסיכונים ומגבלות עקב קשרים עם איראן או עם האויב, בהתאם לאמור בהנחיית רשות ניירות ערך דלעיל. מדיניות הבנק אינה מתירה קיום קשרים או פעילות, במישרין או בעקיפין, עם איראן או עם גוף אשר הוגדר "כאויב" על ידי רשויות החוק. מערכות הבנק הותאמו כדי לתת מענה למדיניות זו בהתאם לרשימות שפורסמו בתיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, מיום 26 בדצמבר 2011. לאור ההיערכות המתוארת דלעיל, להערכת הבנק החשיפה לגורמי הסיכון הללו במידה וקיימת, נמוכה ביותר.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון נקבעה בהתאם למתודולוגיה שמשמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים הרבעוני. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכויי שוק	סיכויי השוק הם סיכונים קיימים או עתידיים לפגיעה בהכנסות והון הקבוצה כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם פועלת הקבוצה והמשפיעים על ערך נכסי הקבוצה או על התחייבויותיה: שיעורי הרבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, מחירי מוצרים, התנודתיות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים. כדי למזער את החשיפה לסיכויי שוק לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכויי שוק המפרטת, בין היתר: תיאבון כולל לסיכויי שוק ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות ברמת המכשירים והדסקים השונים, דיווח תקופתי להנהלה ולדירקטוריון על החשיפה לסיכויי שוק, הגדרת מערך סמכויות, כלי המדידה, הבקרה והפיקוח אחר החשיפה לסיכונים.	קטנה - בינונית
1.1 סיכון רבית	סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. בשל גידול בחשיפת הרבית הכללית, בעיקר כתוצאה מגידול בביצועי משכנתאות ברבית קבועה, הועלתה הערכת השפעת הסיכון מקטנה לקטנה-בינונית.	קטנה - בינונית
1.2 סיכון האינפלציה	סיכון האינפלציה הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות והון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות).	קטנה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון שער החליפין הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות והון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים בשערי החליפין עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות).	קטנה
1.4 סיכון מניות / אופציות	הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות והון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מירידת מחירי מניות שהבנק מחזיק או כתוצאה מהפסד הנובע משינויים בפרמטרים המשפיעים על שווי של אופציות, לרבות סטיות התקן.	קטנה
2. סיכון אשראי	סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. כדי למזער את החשיפה לסיכון אשראי מוגדרת בקבוצה מדיניות ניהול סיכויי האשראי ומגבלות חשיפה לגבי לווים/ענפים במגזרי הפעילות השונים.	קטנה - בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
2.1 איכות לווים ובטחונית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בכושר ההחזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב הבטחונית שהועמדו כבטוחה לאשראי, כלהלן: - חוסנו הפיננסי של הלווה - איתנות, נזילות, רוחניות, כושר החזר, רמת המינוף וכו', ו/או פגיעה בהם כתוצאה מתמורות בפרמטרים כלכליים שונים (שע"ח, שערי הרבית וכו'), ו/או סיבות עסקיות ותמורות בענף פעילותו של הלווה. - שווי, איכות או תמהיל הבטחונית הניתנים על ידי הלווה להבטחת האשראי בחשבונותיו.	קטנה-בינונית
2.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים בטחונים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הבטחונית שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה לענפי המשק השונים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה ולדירקטוריון.	קטנה
2.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מהרעה במצב של לווה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי, ובהתאמה על שווי נכסי הקבוצה ורווחיותה. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר. כדי למזער את החשיפה לסיכון קבע דירקטוריון הבנק מגבלות חשיפה לגבי החשיפה ללווה/קבוצת לווים שבחלקן מחמירות מהמגבלות של בנק ישראל. כמו כן, קיים תהליך של בקרת קיום המגבלות ודיווח להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.	קטנה-בינונית
3. סיכון תפעולי	סיכון תפעולי הינו סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הקבוצה, בהכנסות והון הקבוצה הנובע מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, לרבות מערכות יישומיות ותשתיות טכנולוגיות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים ובכלל זה איומים קיברנטיים (סייבר). ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין. כדי למזער את החשיפה לסיכון תפעולי מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול הסיכונים התפעוליים המתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים. כמו כן, מעוגנים במסגרת המדיניות מנגנוני המדידה, הבקרה והניטור וכן מערכי הדיווח. הבנק נערך לשיפור מתמיד של סביבת הבקרה והמסגרות הארגוניות לניהול הסיכון התפעולי בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל המתייחסות לסיכון התפעולי ול-Sound Practices של ועדת באזל שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים. בשל התעצמות איומי הסייבר במגזר הפיננסי והתרחבות מרחב התקיפה האפשרי בין היתר בגלל התרחבות הפעילות בבנקאות בתקשורת, הועלתה רמת הסיכון של הסיכון התפעולי מקטנה לקטנה-בינונית.	קטנה-בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
4. סיכון נזילות	סיכון הנזילות הינו סיכון קיים או עתידי שהבנק יתקשה לספק את צרכי נזילותו במצבי ביקוש והיצע חריגים, לרבות התחייבויות בלתי צפויות לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים העומדים לרשות הבנק, משיכות בלתי צפויות, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי וודאות לגבי זמינות המקורות. כדי למזער את החשיפה לסיכון נזילות מיישם הבנק מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמט"ח וצמוד מט"ח, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 221 ו-342 של הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. המדיניות כוללת, בין היתר: מגבלות על יחס הכיסוי (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221), מגבלות על פער יחס הנזילות בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצוני (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342), וכן התייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף.	קטנה-בינונית
5. סיכון משפטי	סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנוהל בנקאי תקין מס' 350 - ניהול הסיכון התפעולי וכולל גם, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטיים (private settlements)". במטרה למזער את הסיכון הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי אשר מוגשת לאישור ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיעורו. במסגרת זאת פועל הבנק לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר/שירות או פעילות חדשה ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר.	קטנה
6. סיכון מוניטין	סיכון מוניטין הינו סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משיקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציזות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרום התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, הפסד כספי גבוה וכו').	קטנה
7. סיכונים חקיקה ורגולציה	סיכון חקיקה ורגולציה הינו סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הקבוצה העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הקבוצה ועסקיה. הבנק, כתאגיד בנקאי, והחברות המוחזקות על ידו, כפופות להוראות רגולטוריות רבות הבאות לידי ביטוי בחקיקה, חקיקת משנה ומדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה כגון: הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, אגף שוק ההון וחיסכון באוצר, הרשות לניירות ערך, הרשות להגבלים עסקיים, גופים סטאטוטוריים בתחום הגנת הצרכן וכיו"ב. תחום המחשוב רגיש אף הוא לשינויים בחקיקה ורגולציה, על רקע שדרוגים ושינויים שנדרש לעיתים לעשות במערכות המחשוב. בתחומים אלו קיימים שינויים ו/או חידושים תכופים בחקיקה ובמדיניות הרשויות השונות. שינויים כאמור בחקיקה ובמדיניות רשויות הפיקוח והאכיפה השונות עלולים להשפיע על פעילות הקבוצה ועל עסקיה, וכן לרוב דורשים השקעות והקצאת משאבים על מנת להתאים את הפעילות אליהם, הן בהשקעה במערכות והן בכח אדם ובהכשרתו. בשל התגברות הרגולציה ותכיפותה, בכל הנוגע למערכת הבנקאית הועלתה הערכת השפעת הסיכון מקטנה לקטנה-בינונית.	קטנה - בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
8. סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי-מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין הצרכניות כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בהתאם לחוק יעול האכיפה בדיני ניירות ערך ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין Cross border risk-I. ההשפעה של סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה בינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA.	קטנה-בינונית
9. סיכון תחרות ואסטרטגיה	סיכון התחרות נובע מחשיפת הקבוצה לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותה השוטפת מתמודדת הקבוצה עם גורמים מתחרים בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידה, כגון: חברות ביטוח ובתי השקעות. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרזוחים. סיכון האסטרטגיה הינו הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. לאור אופי תהליך ניהול הסיכונים האסטרטגי הסדור בבנק, הכולל זיהוי, מיפוי, מדידה ונקיטת פעולות להפחתת הסיכון, בצד מדיניות שמרנית, מוערכת השפעת הסיכון כקטנה.	קטנה

בנוסף לסיכונים כאמור לעיל, התוצאות העסקיות של הבנק וביצועיו מושפעים באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים במשק הישראלי, ו/או הרעה בתנאים הפוליטיים ו/או הבטחוניים עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הקבוצה. עיקר פעילותו של הבנק וכן של חלק ניכר מהחברות המוחזקות על ידו הינה במדינת ישראל. לפיכך, מיתון במשק, הוצאה משמעותית של ההשקעות הזרות שהושקעו במשק בשנים האחרונות, האטה כלכלית מהותית וירידה ברמת החיים בישראל עלולים להשפיע באופן מהותי על תוצאות הבנק. מיתון במשק עשוי להגדיל את היקף החובות הבעייתיים, להקטין את מחזורי הפעילות בשוק ההון, להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים שוטפים שצורכים משקי הבית, להביא לירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי ועוד.

**מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים,
בקות ונהלים**

121	מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים
121	אומדנים חשבונאיים קריטיים
127	בקות ונהלים

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בבאור 1 לדוחות הכספיים. הדוחות הכספיים כוללים תוצאות של חישובים, הנחות ואומדנים המתייחסים לפעילויות, אירועים והתפתחויות שונות, המשפיעים על רווחיותו של הבנק. הנהלת הבנק מתבססת בהערכותיה על הנחות סובייקטיביות והערכות של עובדים וגורמים מקצועיים חיצוניים בעלי מיומנויות והתמחויות בתחומים בהם נדרשים האומדנים השונים.

לבעלי המקצוע החיצוניים ולעובדים העוסקים בפיקוח, בקרה והכנת האומדנים וההערכות בנושאים המוגדרים כבעלי השפעה קריטית על התוצאות הכספיות של הבנק, אין, ככל שהדבר מתאפשר, מעורבות וקשר עסקי שוטף עם הגורם או הסוגיה נשוא האומדן.

הנהלת הבנק והדירקטוריון סבורים כי האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק.

להלן סקירה תמציתית של התחומים בהם נדרשת הנהלת הבנק לבצע הערכות ואומדנים חשבונאיים בנושאים שהשפעתם על הרווח והפסד עשויה להיות קריטית ומהותית. לשינויים באומדנים ובהערכות בנושאים שיתוארו להלן, ובכלל זה התממשות שונה של אירוע מהאומדן שנעשה לגביו, יכולה להיות השפעה מהותית על תוצאותיו העסקיות של הבנק ועל מבנה הנכסים וההתחייבויות שלו (לרבות - תלויות).

א. הפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2011 מיישם הבנק את הוראת הדיווח לציבור בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" המאמצת את תקני החשבונאות האמריקאיים בנושא (ASC 310) ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. כמו כן, הבנק קבע מדיניות למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

ההפרשה הפרטנית, הרלוונטית לחובות בעייתיים בסיווג פגום, נעשית בהתבסס על הערכות הנהלה לגבי הפסדים הגלומים בתיק האשראי המאזני והחוץ מאזני. הפרשה זו נאמדת באמצעות הפער שבין יתרת החוב הרשומה לבין הערך הנוכחי של התקבולים הצפויים לפירעון החוב, או השווי ההוגן של הבטוחות.

אמידת התקבולים הצפויים לפירעון החוב, המתבססת על מגוון מקורות ההחזר הרלוונטיים, לרבות פעילותו העסקית של הלווה, ערך הבטוחות שהעמיד הלווה, מקורות פרטיים וערך מימוש ערבויות שניתנו על ידי הלווה או צדדים שלישיים, מחייבת שימוש בשיקול דעת ואומדנים אשר הנהלת הבנק מאמינה כי הינם סבירים במועד ההערכה, אולם, מטבע הדברים, אין ודאות כי הסכומים שיתקבלו בפועל יהיו זהים לאומדנים שנקבעו.

בנוסף, הבנק בוחן את החובות ומבצע מחיקה חשבונאית בחובות אשר עומדים בתנאי המחיקה החשבונאית.

ההפרשה הקבוצתית, הרלוונטית לכלל החובות שלא סווגו כפגומים, מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית, הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שאינם פגומים.

ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי בגין סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מחושבת על בסיס שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים (בגין התקופה של חמש השנים האחרונות), תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי.

הבנק משתמש בממוצע שיעורי ההפסד ההיסטוריים בענפי המשק השונים בטווח השנים כאמור לעיל, ובנוסף, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין זה, בקשר לאשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית, נקבע כי שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכוי הגביה לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי המאזני שאינו בעייתי לאנשים פרטיים במועד הדיווח, וזאת לאור חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015 לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים". בהלוואות לדיור מחושבת הפרשה מזערית לחובות מסופקים לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפסד גדלים ככל שמעמיק הפיגור. כמו כן, על יתרת ההלוואות לדיור שאין בהן הפרשה לפי עומק פיגור או הפרשה פרטנית מבוצעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בשיעור שלא יפחת מ-0.35% מיתרת ההלוואות האמורות למועד הדיווח.

ב. תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות

הערכת הסיכון ומתן ביטוי חשבונאי לתביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של עורך הדין המטפל, על סמך בקיאותו וידיעתו את החוק והפסיקה, נסיונו בעבודה המשפטית, הכרת הפעילות הבנקאית, וכן, גם בחינת התשתית העובדתית. הערכת הסיכון מבוקרת על ידי ראש מדור ליטיגציה במערך המשפטי, ובסכומים גבוהים גם על ידי ועדה בראשות מנהלת המערך המשפטי של הבנק.

לשם השגת מטרה זו פועל המערך המשפטי במספר מישורים:

1. הכרת הדין הכללי.

קיימת הקפדה, שמוצאת את ביטוייה בנהלים הפנימיים של המערך המשפטי, על עדכון שוטף בחקיקה ובפסיקה. תשומת לב מיוחדת ניתנת לנושאים שיש להם השלכה על פעילות הבנק לענפיה ולגווניה השונים, לרבות הסקת מסקנות והמלצה על היערכות בעקבות אירועים רלוונטיים בבנקים אחרים.

2. טפול בתביעות ותלונות נגד הבנק.

כנגד הבנק תלויות ועומדות תביעות משפטיות (לרבות בקשה להכיר בקצתן כתובענות ייצוגיות) בנושאים שונים, לרבות בתחום שוק ההון, יחסי בנק-לקוח, היעדר גילוי וכיו"ב.

התביעות נגד הבנק עוברות לטיפולו של המערך המשפטי, המטפל בתביעות בין בעצמו ובין באמצעות עורכי דין חיצוניים, תוך ליווי ופיקוח של המערך המשפטי, ככל הנדרש. לתלונות בסכום שמעל 10,000 דולר ולכל תביעה משפטית (ללא רצפת סכום) מבוצעת הערכת סיכון. ועדה בראשות מנהלת המערך המשפטי של הבנק מבצעת בקרה תקופתית על הערכת הסיכון בתלונות ובתביעות שסכומן מעל 5 מיליון ש"ח. אומדנים לחשיפות שיש לבנק בתביעות ובתלויות לגביהן נדרשה הפרשה או נדרש גילוי לגבי רמת החשיפה הגלומה בהן, נעשים בשיתוף פעולה עם הגורמים המקצועיים הרלבנטיים בבנק. למנכ"ל מועבר דיווח מיידי במקרה של תביעה מהותית, דיווח חודשי על עדכונים ושינויים מהותיים בתיקי תביעות ותלונות נגד הבנק מעל סכום מסוים ודיווח רבעוני על עדכונים ושינויים כאמור בכלל התביעות והתלונות נגד הבנק.

לגבי מרבית התביעות והתלויות ישנם אומדנים לרמת הסיכון שיש לבנק ובהתאם לכך מבוצעות הפרשות. בדוחות הכספיים ניתן גילוי לרמת החשיפה שיש לבנק ביחס לתביעות ותלויות שהאומדן להתממשותן נע בין 20% ל-70% ואשר לא נעשתה בגין הפרשה. בתביעות ותלויות שהתממשותן מוערכת כקלושה (פחות מ-20%) ואשר לא נעשתה בגין הפרשה ניתן גילוי אם החשיפה הגלומה בהן הינה מהותית, בהתייחס להון של הבנק.

כמו כן ניתן גילוי לתלויות מהותיות בגין תביעות ייצוגיות או תביעות להכרה באותן תביעות כייצוגיות, לגביהן אין ביכולתם של היועצים המשפטיים לחוות דעה לגבי רמת החשיפה של הבנק בגין.

ג. זכויות עובדים

עובדים של חלק מחברות הקבוצה, ובכללם הבנק, זכאים להטבות מסוימות בתקופת עבודתם, בעת פרישתם ולאחר פרישתם לגמלאות. הטבות אלו כוללות, בין השאר:

- תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויי פרישה, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים.
- הטבות אחרות - מענקי ותק, הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו.

ההתחייבות בגין הטבות אלו מחושבת על בסיס אקטוארי בהתאם להוראות המפקח על הבנקים המאמצות החל מיום 1 בינואר 2015 את כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, כאשר בעת היישום לראשונה תוקנו למפרע מספרי השוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013.

לצורך עריכת החישובים האקטואריים נעזר הבנק באקטואר חיצוני. החישובים האקטואריים מבוססים על מספר פרמטרים ובכלל זה, ההסתברות שיתמלאו כל התנאים לתשלום, תוחלת החיים הצפויה, גיל הפרישה, שיעורי הפרישה של העובדים טרם מועד הפרישה לגמלאות, שיעור עליית השכר הצפויה ושיעור ההיוון. פרמטרים אלו נקבעו, בין היתר, על פי תצפיות שערך האקטואר בנוגע לשיעור עליית השכר בבנק ושיעורי עזיבה בבנק והחלטות הנהלת ודירקטוריון הבנק בקשר עם הזכויות השונות. שיעור ההיוון מחושב על בסיס תשואות אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח בגובה ההפרש בין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב לבין שיעורי התשואה לפדיון על אגרות חוב של ממשלת ארה"ב.

חישוב ההפרשה האקטוארית לתוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ומענקי ותק רגיש לשינויים בכל אחד מהערכים של הפרמטרים שצוינו לעיל.

להלן ניתוח רגישות של השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על חישוב ההפרשות האקטואריות:

31 בדצמבר 2015			
עליה של 1%	ירידה של 1%		
במיליוני ש"ח			
18	(16)	השפעת השינוי בשכר על	
96	(82)	מענקים בגין ותק	
9	(7)	התחייבות אקטוארית לפיצויים ופנסיה	
4	(4)	הטבות אחרות לאחר פרישה והעסקה	
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
(15)	17	השפעת השינוי בשיעור ההיוון על	
(80)	96	מענקים בגין ותק	
(22)	29	התחייבות אקטוארית לפיצויים ופנסיה	
(3)	4	הטבות אחרות לאחר פרישה והעסקה	
		הטבות בגין ימי מחלה שלא נוצלו	
(15)	15	השפעת השינוי בשיעור העובדים שעוזבים על	
110	(117)	מענקים בגין ותק	
(3)	4	התחייבות אקטוארית לפיצויים ופנסיה	
(3)	3	הטבות אחרות לאחר פרישה והעסקה	
		הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו	

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על תוכניות להטבה מוגדרת לאחר פרישה ולאחר העסקה - פיצויים, פנסיה, הטבות לגמלאים ואחרים, נזקפת לרווח כולל אחר.

השפעת השינוי בפרמטרים העיקריים על הטבות אחרות - מענקי ותק והטבות בגין אי ניצול ימי מחלה, נזקפת לרווח והפסד. לעניין היישום לראשונה מיום 1 בינואר 2015 של הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים, המעדכנת את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים, ראה באור 1.ג. לדוחות הכספיים. חוות דעת האקטואר עומדת לעיון באתר מגג של רשות ניירות ערך ובאתר מאיה של הבורסה לניירות ערך בתל אביב.

ד. אומדן השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל בהיקפים משמעותיים בתחום המכשירים הפיננסיים הנגזרים, שהצגתם בדוחות הכספיים מושתתת על בסיס השווי ההוגן, להבדיל מהשווי על פי עקרון הצבירה.

הבנק מיישם את כללי FAS 157 למדידת השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים החל משנת 2012.

FAS 157 מגדיר את השווי ההוגן כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או היה משולם לצורך סילוק התחייבות בעסקה בין מוכר מרצון לקונה מרצון במועד המדידה. התקן מחייב לעשות שימוש מירבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים, לצורך הערכת שווי הוגן. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק אשר מתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של התאגיד הבנקאי.

סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג של שווי הוגן כלהלן:

- נתוני רמה 1 - מחירים מצוטטים משוק פעיל.

- נתוני רמה 2 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר הנתונים המשמעותיים בהם נצפים בשוק או נתמכים על ידי נתוני שוק נצפים.

- נתוני רמה 3 - מחירים הנגזרים ממודלים להערכה אשר אחד או יותר מהנתונים בהם אינם נצפים.

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק עיקרי הוערכו לפי שווי שוק, שנקבע בשוק העיקרי ובהעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכדומה). חישובי השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים הנגזרים, בגין מרכיב המט"ח שלהם, מתבססים על הנתונים השוררים בשוקי הכספים הבינלאומיים ובשוק המקומי, ובגין המרכיב של המטבע הישראלי, על שיעורי רבית לא צמודה ורבית צמודת מדד, בהתחשב במחירי השוק, הנדירות והסחירות הקיימת בשוק המקומי בהתחשב בסוג המכשיר ובתקופת העסקה. בהתאם להוראות FAS 157 שעורי הרבית הם אחידים, בין אם שווי המכשירים מהווה נכס בבנק ובין אם הוא מהווה התחייבות (אין מרווח בין רבית הקניה לרבית המכירה). סיכון האשראי הגלום במכשירים הפיננסיים הנגזרים בא לידי ביטוי בשווי ההוגן, על ידי הכללת פרמיית סיכון בחישוב השווי.

פרמיית סיכון נכללה בחישוב כל העסקאות. בעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה נכס נכללה פרמיית סיכון האשראי של הצד הנגדי לעסקה ובעסקאות שהשווי ההוגן שלהן מהווה התחייבות נכללה פרמיית הסיכון של הבנק.

פרמיית סיכון האשראי של הבנקים בארץ ושל הבנקים בחו"ל התקבלה מגורמים חיצוניים המסתמכים על מכשירי חוב ונגזרי אשראי הנסחרים בשוק פעיל. לגבי יתר הלקוחות, פרמיית הסיכון נקבעה לפי מודל פנימי המדרג את טיב הלקוחות וסיכון האשראי שלהם.

השווי ההוגן של אופציות לסוגיהן השונים מתבסס ברובו הגדול, על מודל Black and Scholes והוא מושפע מהתנודתיות הגלומה בשערי החליפין, הרבית והמדדים הרלבנטיים לאופציה שהבנק רכש או כתב. נתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-שקל ונתוני התנודתיות של שערי החליפין מט"ח-מט"ח נקבעים על ידי חברה חיצונית המתחמה בשערוך אופציות על פי הנתונים הנגזרים משוקי הכספים בארץ ובעולם. לגבי מכשירים פיננסיים נגזרים מורכבים שאין להם שוק סחיר, מתקבלים, בדרך כלל, ציטוטי שווי הוגן מגורמים בחו"ל, וסבירותם נבחנת על ידי חדרי העסקאות של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים ראה באורים 27א, 27ב ו-32ב.

ה. שווי הוגן של ניירות ערך

פעילות הבנק בניירות הערך בתיק הזמין למכירה ובתיק למסחר נמדדת במאזן על פי שוויים ההוגן. השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, ההערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

תהליך קביעת שווי הוגן של תיק נוסטרו אג"ח חו"ל

תהליך קביעת השווי ההוגן מבוצע במערך הביניים שבמערך הפיננסי של הבנק. בתמחור אגרות חוב מסוג יורבונדס ותיק אג"ח מגובות במשכנתאות, נסמך הבנק על ציטוט ממקור חיצוני בלתי תלוי, שעיסוקו במתן ציטוטים למוסדות פיננסיים רבים וגדולים בעולם.

תיק אגרות חוב מסוג יורבונדס

המצטט החיצוני מספק לבנק באופן יומי נתונים על מרווחי האשראי לגבי כל הניירות הקיימים בתיק. במערך הביניים מבוצעת בקרת סבירות על מרווחי האשראי כגון, בדיקת סבירות מול ציטוט ממערכת הבלומברג של עסקאות שבוצעו בכמות ניירות ערך הקרובה לסך ההשקעה של הבנק בנייר, בדיקת מתאם למרווחים הגלומים בעסקאות CDS (credit default swap) רלוונטיים ובדיקת סבירות לעומת אגרות חוב אחרות של אותו מנפיק עם מועדי פירעון קרובים למועד הפרעון של אגרת החוב המוחזקת. במקרים בהם אין אינדיקציות כאמור לעיל, מתבצעת פניה לברוקר חיצוני לקבל ציטוט.

תיק אגרות חוב מגובות במשכנתאות

המצטט החיצוני מספק לבנק נתונים על מחיריהם של כל הניירות הקיימים בתיק. פעם בחודש מבוצעת בקרת סבירות על מחירי המצטט החיצוני באמצעות מחירים ממערכות פיננסיות אחרות.

ניתוח רגישות

על פי חישובי הבנק גידול (קיטון) של 0.05% במרווח, הנובע מסיכון האשראי של מנפיקי אגרות החוב, לגבי תיק אגרות החוב במטבע חוץ של הבנק הנסמך על ציטוטים המתקבלים מספק מחירים חיצוני, יביא לקיטון (גידול) בשיעורן אגרות החוב בסך של כ-8.8 מיליון ש"ח. בהתייחס לניירות ערך ששוויים ההוגן נקבע על פי מחירי בורסה, הרי שאלה לא בהכרח משקפים את המחיר שהתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים. לפרטים נוספים בדבר שווי הוגן של ניירות ערך ראה באורים 12 ו-332.

ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;

- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי איגרות חוב- העלות המופחתת) ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחים ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

בנוסף, הבחינה בדבר קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים:

- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
 - במקרה של איגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
 - במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.
- כמו כן, הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין זכויות מוטב שנרכשו ובגין זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, כאשר מידע עדכני או אירועים אחרים מצביעים על שינוי לרעה צפוי (probable) בתחזית תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר הפיננסי.
- כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה שנזקף בעבר לסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגינו ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואין נזקפות לרווח והפסד (בסיס העלות החדש).

בקורות ונהלים

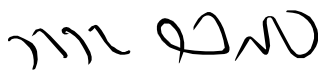
הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים זה מספר שנים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, שיושם לראשונה בדוח הכספי, לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2008.

ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה פנימית על דיווח כספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על דיווח כספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB. לדוחות צורף דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר מערך בקרה פנימית על דיווח כספי, וכן הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 31 בדצמבר 2015 את אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2015 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק, למעט התאמת בקורות בקשר עם מיזוג יובנק עם ולתוך הבנק, והתאמת בקורות הגילוי בקשר עם מבנה הדוחות הכספיים החדש.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רוני חזקיהו
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 28 בפברואר 2016
י"ט באדר א', תשע"ו

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, סמדר ברבר-צדיק, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2015 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

סמדר ברבר-צדיק

סמדר ברבר - צדיק

מנהל כללי

28 בפברואר 2016

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לשנת 2015 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי⁽¹⁾. וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח דירקטוריון".

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

28 בפברואר 2016

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

הדירקטוריון וההנהלה של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של הבנק תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות, הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת הבנק בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2015, הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של הבנק, ה"ה סומך חייקין, כפי שצוין בדוח שלהם בעמוד מספר 133. אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רוני חזקיהו
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 28 בפברואר 2016

דוחות כספיים שנתיים מבוקרים

132	דוח רואי החשבון המבקרים על הדוחות הכספיים
133	דוח רואי החשבון על הבקרה הפנימית על דיווח כספי
134	דוח רווח והפסד
135	דוח על הרווח הכולל
136	מאזן
137	דוח על השינויים בהון
138	דוח על תזרימי המזומנים
141	באורים לדוחות הכספיים

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל - דוחות כספיים שנתיים

ביקרנו את המאזנים המצורפים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת המאזנים המאוחדים לאותם תאריכים ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק והמאוחדים - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של הבנק. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו. לא ביקרנו את הדוחות הכספיים של חברה שאוחדה אשר נכסיה הכלולים באיחוד מהווים כ-0.8% וכ-1.3% מכלל הנכסים המאוחדים לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014, בהתאמה והכנסותיה מרבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי הכלולות בדוחות הרווח וההפסד המאוחדים מהוות כ-0.5% מכלל ההכנסות במאוחד מרבית, נטו לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2015, 2014 ו-2013. הדוחות הכספיים של אותה חברה בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותה חברה, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים. ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973 ותקני ביקורת מסוימים שישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. על-פי תקנים אלה, נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של הבנק וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו. לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי - של הבנק ובמאוחד לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים - של הבנק ובמאוחד - לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כמו כן, לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO 1992) והדוח שלנו מיום 28 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

סומך חייקין
רואי חשבון

28 בפברואר 2016

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בערבון מוגבל בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וחברות בנות (להלן "הבנק") ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - "COSO 1992"). הדירקטוריון והנהלת הבנק אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הבנק בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב, בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. בקרה פנימית על דיווח כספי של בנק כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הבנק (לרבות הוצאתם מרשות); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הבנק נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של הבנק; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הבנק, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות, או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הבנק קיים, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2015, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO 1992.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ותקני ביקורת מסיימים שיישומם בביקורת של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, את המאזנים - של הבנק ומאוחדים לימים 31 בדצמבר 2015 ו-2014 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים - של הבנק ומאוחדים - ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015, והדוח שלנו, מיום 28 בפברואר 2016, כלל חוות דעת בלתי מסייגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

28 בפברואר 2016

דוח רווח והפסד לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			באור	
2013 ⁽²⁾	2014 ⁽²⁾	2015 ⁽²⁾	2013	2014	2015		
2,261	1,798	1,521	3,322	2,664	2,260	2	הכנסות רבית
920	486	283	1,135	563	307	2	הוצאות רבית
1,341	1,312	1,238	2,187	2,101	1,953	2	הכנסות רבית, נטו
64	16	11	97	89	18	13,29	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,277	1,296	1,227	2,090	2,012	1,935		הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מרבית							
135	152	93	200	230	149	3	הכנסות מימון שאינן מרבית
851	809	839	1,418	1,375	1,378	4	עמלות
232 ⁽¹⁾	264	192	46 ⁽¹⁾	62	14	5	הכנסות אחרות
1,218	1,225	1,124	1,664	1,667	1,541		סך כל ההכנסות שאינן מרבית
הוצאות תפעוליות ואחרות							
1,139 ⁽¹⁾	1,176 ⁽¹⁾	1,054	1,746 ⁽¹⁾	1,780 ⁽¹⁾	1,629	6	משכורות והוצאות נלוות
274	276	269	438	444	428		אחזקה ופחת בנינים וציוד
91	85	86	145	139	131	17	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
396	414	416	531	549	522	7	הוצאות אחרות
1,900	1,951	1,825	2,860	2,912	2,710		סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
595	570	526	894	767	766		רווח לפני מסים
239 ⁽¹⁾	230 ⁽¹⁾	212	366 ⁽¹⁾	328 ⁽¹⁾	326	8	הפרשה למסים על הרווח
356	340	314	528	439	440		רווח לאחר מסים
182 ⁽¹⁾	115 ⁽¹⁾	132	30	35	38	15	חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
רווח נקי:							
538	455	446	558	474	478		לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	20 ⁽¹⁾	19 ⁽¹⁾	32		המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
538	455	446	538	455	446		המיוחס לבעלי מניות הבנק

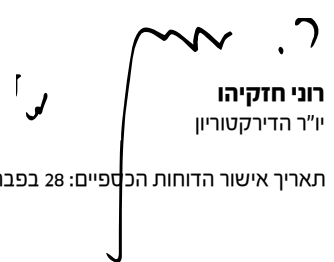
המאוחד והבנק			באור	
2013	2014	2015		
		בשקלים חדשים	9	רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
5.36 ⁽¹⁾	4.54 ⁽¹⁾	4.45		רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח

- (1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.ג.1.
(2) ראה באור 1.15. בדבר מיזוג יובנק עם ולתוך הבנק.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

סמיר בר-זור
מנהל כללי

רוני חזקיה
יו"ר הדיקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 28 בפברואר 2016

דוח על הרווח הכולל לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר

(במיליוני ש"ח)

המאוחד			
2013	2014	2015	
(4)558	(4)474	478	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(4)(20)	(4)(19)	(32)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
538	455	446	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
			רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:
(64)	(40)	(75)	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן נטו
5	(1)	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים נטו ⁽¹⁾ , לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾
(4)17	(4)(35)	11	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים ⁽³⁾
(42)	(76)	(64)	הפסד כולל אחר, לפני מסים
(4)13	(4)29	24	השפעת המס המתייחס
(29)	(47)	(40)	הפסד כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(4)1	(4)1	2	בניכוי הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(28)	(46)	(38)	הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
529	427	438	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(19)	(18)	(30)	הרווח הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
510	409	408	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(2) גידורים - רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(3) בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף השנה של תכניות פנסיה להטבה מוגדרת והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

(4) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.1.1.

הבאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

מאזן ליום 31 בדצמבר

(במיליוני ש"ח)

הבנק	2015	2014	2015	באור	
(5)2014					
					נכסים
18,071	24,916	29,182	30,727	11	מזומנים ופקדונות בבנקים
7,725	13,312	12,554	16,439	12, 26	ניירות ערך
319	353	477	353		ניירות ערך שנשאלו
50,437	55,075	(4)69,807	73,379	13, 29	אשראי לציבור
(619)	(612)	(876)	(824)		הפרשה להפסדי אשראי
49,818	54,463	68,931	72,555		אשראי לציבור, נטו
-	-	658	669	14	אשראי לממשלה
(4)3,413	3,157	(4)396	438	15	השקעות בחברות מוחזקות
1,042	1,078	1,222	1,229	16	בנינים וציוד
217	207	335	272	17	נכסים בלתי מוחשיים
2,748	1,655	3,015	1,636	227, א	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(4)625	874	(4)1,037	1,158	18	נכסים אחרים(2)
83,978	100,015	117,807	125,476		סך כל הנכסים
					התחייבויות, הון זמני והון
64,774	80,212	95,155	103,262	19	פקדונות הציבור
2,048	3,809	1,469	1,565	20	פקדונות מבנקים
234	276	556	511		פקדונות הממשלה
4,069	3,841	4,903	5,862	21	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
2,856	1,654	3,162	1,659	227, א	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(4)3,200	2,824	(4)5,519	4,954	22	התחייבויות אחרות(1)(3)
77,181	92,616	110,764	117,813		סך כל ההתחייבויות
-	326	-	326		הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
(4)6,797	7,073	(4)6,797	7,073		הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	246	264		זכויות שאינן מקנות שליטה
6,797	7,073	7,043	7,337		סך כל ההון
83,978	100,015	117,807	125,476		סך כל ההתחייבויות, הון זמני וההון

(1) מזה: הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים בסך 85 מיליון ש"ח ו-120 מיליון ש"ח במאוחד, ו-71 מיליון ש"ח ו-90 מיליון ש"ח בבנק ב-31.12.15 וב-31.12.14, בהתאמה.

(2) מזה: נכסים אחרים הנמדדים בשווי הוגן בסך של 317 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.14 - 142 מיליון ש"ח במאוחד ו-46 מיליון ש"ח בבנק).

(3) מזה: התחייבויות אחרות הנמדדות בשווי הוגן בסך של 495 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31.12.14 - 695 מיליון ש"ח במאוחד ו-497 מיליון ש"ח בבנק).

(4) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1.

(5) ראה באור 1.15. בדבר מיזוג יובנק עם ולתוך הבנק.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוח על השינויים בהון (במיליוני ש"ח)

הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	עודפים ⁽²⁾	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
927	88	5,444 ⁽³⁾	6,459	209	6,668
-	(81)	(13)	(94)	-	(94)
927	7	5,431	6,365	209	6,574
-	-	538 ⁽³⁾	538	20 ⁽³⁾	558
-	-	(200)	(200)	-	(200)
-	(28) ⁽³⁾	-	(28)	(1) ⁽³⁾	(29)
-	-	(2)	(2)	-	(2)
927	(21)	5,767	6,673	228	6,901
-	-	455 ⁽³⁾	455	19 ⁽³⁾	474
-	-	(285)	(285)	-	(285)
-	(46) ⁽³⁾	-	(46)	(1) ⁽³⁾	(47)
927	(67)	5,937	6,797	246	7,043
-	-	446	446	18	464
-	-	(130)	(130)	-	(130)
-	(38)	-	(38)	-	(38)
-	-	(2)	(2)	-	(2)
927	(105)	6,251	7,073	264	7,337

(1) כולל פרמיה על מניות בסך 313 מיליון ש"ח (משנת 1992 ואילך).

(2) כולל סך של 2,391 מיליון ש"ח שאינם ניתנים לחלוקה כדיבידנד - ראה באור 33.

(3) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
(1)538	(1)455	446	(1)558	(1)474	478	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
						רווח נקי לשנה
						ההתאמות הדרושות כדי להציג את המזומנים מפעילות שוטפת:
						חלק הבנק בהפסד (ברווח) הבלתי מחולק של חברות מוחזקות, נטו
(24)	12	(94)	(1)	(19)	(38)	שערוך כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברות בנות פחת על בנינים וציוד
(4)	-	3	-	-	-	הפחותות של נכסים בלתי מוחשיים
72	73	66	96	98	89	רווח מממוש בנינים וציוד
(1)91	85	86	(1)145	139	131	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(28)	(13)	-	(28)	(13)	(6)	רווח מממוש השקעה בחברה מוחזקת
64	16	11	97	89	18	הפסד (רווח) משינוי ערך ניירות ערך לפדיון, משינוי ערך וממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
-	(31)	-	-	(31)	-	הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות ערך למסחר
69	(230)	105	191	(346)	163	מסים נדחים, נטו
(4)	(18)	(3)	(11)	(32)	3	תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת
(1)47	(1)2	67	(1)53	(1)20	62	שערוך אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(1)8	(1)27	36	(1)22	(1)45	65	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות המזומנים
84	(7)	(33)	136	19	5	
*107	*(212)	216	*177	*(254)	218	
						שינוי נטו בנכסים שוטפים:
150	(363)	(42)	(5)	(59)	98	פקדונות בבנקים
(618)	(72)	197	(433)	(185)	272	ניירות ערך למסחר
(118)	530	(34)	(58)	513	124	שאלת ניירות ערך מהאוצר
(222)	(817)	(2,502)	(364)	(1,016)	(3,529)	אשראי לציבור
-	-	-	(20)	(635)	(11)	אשראי לממשלה
(1)	48	(337)	98	(112)	(159)	נכסים אחרים
(227)	(1,399)	1,491	(208)	(1,551)	1,367	נכסים בגין מכשירים נגזרים
						שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות:
3,716	3,982	5,261	4,141	6,569	8,634	פקדונות הציבור
21	(35)	5,125	(49)	134	96	פקדונות מבנקים
(11)	16	(595)	25	50	(656)	פקדונות הממשלה
(1)329	(1)181	(80)	(1)321	(1)54	(184)	התחייבויות אחרות
156	1,226	(1,573)	96	1,370	(1,503)	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,101	3,090	7,817	4,873	5,173	5,737	מזומנים נטו מפעילות שוטפת

* סווג מחדש.

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1.

דוחות על תזרימי המזומנים לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
תזרימי מזומנים לפעילות השקעה:						
(9,979)	(11,985)	(22,541)	(15,943)	(18,666)	(28,784)	רכישת ניירות ערך המוחזקים לפדיון וזמינים למכירה
24	10	36	136	17	153	תמורה מפדיון אגרות חוב מוחזקות לפדיון
6,892	8,696	9,468	11,554	13,309	12,166	תמורה ממכירת ניירות ערך זמינים למכירה
1,480	2,912	9,565	3,212	4,104	11,937	תמורה מפדיון ניירות ערך זמינים למכירה
(98)	(143)	(99)	(111)	(157)	(114)	רכישת בנינים וציוד
48	30	8	48	30	18	תמורה מממוש בנינים, ציוד ונכסים אחרים
(72) ⁽¹⁾	(65)	(75)	(84) ⁽¹⁾	(67)	(76)	השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(97)	-	-	-	-	-	השקעה בכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברות בנות
17	68	-	-	-	-	תמורה מפרעון שטר הון שהונפק על ידי חברה בת
-	148	1	5	148	-	תמורה מממוש השקעות בחברות בת שיצאו מאיחוד (נספח א')
-	-	3,164	-	-	-	מיזוג חברה בת
(1,785)	(329)	(473)	(1,183)	(1,282)	(4,700)	מזומנים נטו לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון:						
380	-	-	380	-	1,352	הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(294)	(690)	(195)	(434)	(818)	(398)	פדיון אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
(200)	(285)	(130)	(200)	(285)	(130)	דיבידנד ששולם לבעלי המניות
-	-	-	(2)	-	-	דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(114)	(975)	(325)	(256)	(1,103)	824	מזומנים נטו מפעילות (לפעילות) מימון
2,202	1,786	7,019	3,434	2,788	1,861	גידול במזומנים
13,185	15,280	17,278	22,264	25,566	28,615	יתרת מזומנים לתחילת השנה
(107)	212	(216)	(132)	261	(211)	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
15,280	17,278	24,081	25,566	28,615	30,265	יתרת מזומנים לסוף השנה
רבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו:						
3,876	2,030	2,031	5,306	3,220	3,071	רבית שהתקבלה
2,058	757	430	2,605	1,174	734	רבית ששולמה
52	31	37	76	53	37	דיבידנדים שהתקבלו
276	239	178	480	493	346	מסים על הכנסה ששולמו
119	33	28	82	81	48	מסים על הכנסה שהתקבלו

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

נספח א' - תמורה ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר

נכסים והתחייבויות של חברות בת שאוחדו בעבר, וזרימת מזומנים ממימוש השקעה בחברות בת שאוחדו בעבר ליום המכירה

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2013	2014	
5	124	נכסים
-	(7)	התחייבויות
-	31	רווח הון ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר
5	148	סך כל התמורה שהתקבלה ממימוש השקעות בחברות בת שאוחדו בעבר

באורים לדוחות הכספיים

באור 1 - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

(1) הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") הינו תאגיד בישראל. הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2015 כוללים את אלה של הבנק ושל חברות הבנות וחברה כלולה שלו (להלן - "הקבוצה"). הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) וכן בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הבאורים לדוחות הכספיים מתייחסים לדוחות הכספיים של הבנק ולדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק והחברות המאוחדות שלו, פרט למקרים בהם צוין בבאור כי הוא מתייחס לבנק בלבד או למאוחד בלבד. הבנק הינו חברה בת ישירה של פ.י.ב.י אחזקות בע"מ (להלן - "פ.י.ב.י אחזקות"). פ.י.ב.י אחזקות נשלטת על ידי בינוהן בע"מ, דולפין אנרגיות בע"מ (שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה) ואינסטנז מספר 2 בע"מ (שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה). בין בעלי השליטה קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון הבנק ביום 28 בפברואר 2016.

(2) הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS") - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הוועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הוועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.

כללי חשבונאות מקובלים בבנקים בארה"ב - כללי החשבונאות שבנקים אמריקאיים שנסחרים בארה"ב נדרשים ליישם. כללים אלה נקבעים על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב, רשות ני"ע בארה"ב, המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וגופים נוספים בארה"ב, ומיושמים בהתאם להיררכיה שנקבעה בתקן חשבונאות אמריקאי (FAS 168 (ASC 105-10), הקודיפיקציה של תקני החשבונאות של המוסד לתקינה בחשבונאות כספית בארה"ב וההיררכיה של כללי החשבונאות המקובלים. בנוסף לכך, בהתאם לקביעת הפיקוח על הבנקים, למרות ההיררכיה שנקבעה ב-FAS 168, הובהר כי כל עמדה שנמסרה לציבור על ידי רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב או על ידי צוות רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב לגבי אופן היישום של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב היא כלל חשבונאות המקובל בבנקים בארה"ב.

חברות מאוחדות - חברות שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות הבנק.

חברות כלולות - חברות, למעט חברות מאוחדות, ולרבות שותפות או מיזם משותף, שהשקעת הבנק בהן, במישרין או בעקיפין, כלולה בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.

חברות מוחזקות - חברות מאוחדות או חברות כלולות.

שלוחות בחו"ל - חברות בנות של הבנק מחוץ לישראל.

מטבע הפעילות - המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית שבה הבנק פועל; בדרך כלל, זהו המטבע של הסביבה שבה התאגיד מפיק ומוציא את עיקר המזומנים. מטבע הפעילות של חברות הקבוצה הינו שקל, למעט השלוחה הבנקאית בשווייץ אשר מטבע פעילותה הינו הפרנק השווייצרי.

מטבע ההצגה - המטבע לפיו מוצגים הדוחות הכספיים.

צדדים קשורים - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

בעלי עניין - כמשמעותם בסעיף 80 להוראות הדיווח לציבור.

מדד - מדד המחירים לצרכן בישראל שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

סכום מותאם - סכום נומינלי היסטורי שהותאם למדד בגין חודש דצמבר 2003, בהתאם להוראות גילוי דעת 23 ו-36 של לשכת רואי חשבון בישראל.

דיווח כספי מותאם - דיווח כספי בערכים המותאמים על פי השינויים בכח הקניה הכללי של המטבע הישראלי בהתאם להוראות גילוי הדעת של לשכת רואי החשבון בישראל.

סכום מדווח - סכום מותאם למועד המעבר (31 בדצמבר 2003), בתוספת סכומים בערכים נומינליים, שנוספו לאחר מועד המעבר, ובניכוי סכומים שנגרעו לאחר מועד המעבר.

עלות - עלות בסכום מדווח.

דיווח כספי נומינלי - דיווח כספי המבוסס על סכומים מדווחים.

ב. בסיס עריכת הדוחות הכספיים

(1) עקרונות הדיווח

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

(2) מטבע פעילות ומטבע הצגה

השקל הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועל הבנק. הדוחות הכספיים המאוחדים מוצגים בש"ח ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. למידע בדבר מטבע פעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל ראה באור ד.1.(1).

(3) בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות המפורטים להלן:

- מכשירים פיננסיים נגזרים ומכשירים פיננסיים אחרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד (כגון: השקעות בניירות ערך בתיק למסחר);
- מכשירים פיננסיים המשווים כזמינים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים;
- השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני.

ערכם של נכסים לא כספיים ופריטי הון שנמדדו על בסיס העלות ההיסטורית, הותאם לשינויים במדד המחירים לצרכן עד ליום 31 בדצמבר 2003, היות ועד למועד זה נחשבה כלכלת ישראל ככלכלה היפר-אינפלציונית. החל מיום 1 בינואר 2004 עורך הבנק את דוחותיו הכספיים בסכומים מדווחים.

(4) שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הבנק להשתמש בשיקול דעת בהערכות אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק, נדרשת הנהלת הבנק להניח הנחות באשר לנסיבות ולאיורעים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הבנק על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים והנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

בשנת 2015 מיישם הבנק תקנים חשבונאיים והוראות חדשות בנושאים המפורטים להלן:

1. אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים.
2. יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא עלויות תוכנה.
3. יישום הנחיות המפקח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה.
4. דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות והון.
5. גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים.
6. עדכון מבנה הדוח לציבור.
7. סיכון אשראי לפי ענפי משק.
8. קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים.
9. מגדרי פעילות פיקוחיים ואזורים גאוגרפיים.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

1. זכויות עובדים

אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים

ביום 9 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא אימוץ כללי החשבונאות בארה"ב בנושא זכויות עובדים. החוזר מעדכן את דרישות ההכרה, המדידה והגילוי בנושא הטבות לעובדים בהוראות הדיווח לציבור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. החוזר קובע כי התיקונים להוראות הדיווח הציבור יחולו מיום 1 בינואר 2015 כאשר בעת היישום לראשונה בנק יתקן למפרע את מספרי השוואה לתקופות המתחילות מיום 1 בינואר 2013 ואילך כדי לעמוד בדרישות הכללים כאמור. כמו כן, ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר לתיקון הוראות הדיווח לציבור בנושא זכויות עובדים, לרבות מתכונת גילוי והוראות מעבר. בחוזר מצוין כי בנק ישראל הגיע למסקנה שבישראל לא קיים שוק עמוק לאיגרות חוב קונצרניות באיכות גבוהה. בהתאם, שיעור ההיוון להטבות לעובדים יחושב על בסיס תשואת אגרות החוב הממשלתיות בישראל בתוספת מרווח ממוצע על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (בינלאומי) ומעלה במועד הדיווח. משיקולים פרקטיים, נקבע כי המרווח ייקבע לפי הפרש בין שיעורי התשואה לפדיון, לפי תקופות פירעון, על איגרות חוב קונצרניות בדירוג AA ומעלה בארה"ב, לבין שיעורי התשואה לפדיון, לאותן תקופות לפירעון, על איגרות חוב של ממשלת ארה"ב, והכול במועד הדיווח. בנק הסבור ששינויים במרווח המתקבל לעיל בתקופה מסוימת נובעים מתנודות חריגות בשווקים, באופן שהמרווחים המתקבלים על פיהן אינם מתאימים לשמש להיוון כאמור לעיל, נדרש לפנות לקבל הנחיה מקדמית מהפיקוח על הבנקים. בהתאם לחוזר, דוגמאות למצבים אלה יכולים לכלול, בין היתר, שינויים בגינם המרווח המתקבל יהיה גבוה מהמרווח על אגרות חוב קונצרניות בדירוג AA (מקומי) בישראל.

הבנק נדרש לתקן למפרע מספרי השוואה לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2013 ואילך. באשר לטיפול החשבונאי ברווחים והפסדים אקטואריים, נקבע כדלקמן:

- ההפסד האקטוארי ליום 1 בינואר 2013 הנובע מהפער שבין שיעור ההיוון לחישוב עתודות לכיסוי זכויות עובדים צמודות למדד המחירים לצרכן שנקבע על פי הוראת השעה בהוראות הדיווח לציבור (4%) לבין שיעורי ההיוון למועד זה של התחייבויות לעובדים צמודות למדד, שנקבעו על פי הכללים החדשים כמוסבר לעיל (להלן - ההפסד), ייכלל במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר.
- רווחים אקטואריים שירשמו מיום 1 בינואר 2013 ואילך, כתוצאה משינויים שוטפים בשיעורי ההיוון במהלך שנת דיווח, יירשמו ברווח הכולל האחר המצטבר, ויקטינו את יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, עד שיתרה זו תתאפס.
- הפסדים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח, ורווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעורי היוון במהלך שנת דיווח לאחר איפוס יתרת ההפסד הרשומה כאמור לעיל, יופחתו בשיטת קו ישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.
- רווחים והפסדים אקטואריים אחרים (שאינם נובעים כתוצאה משינוי בשיעור ההיוון) ליום 1.1.2013, ובתקופות לאחר מכן, ייכללו במסגרת הרווח הכולל האחר המצטבר ויופחתו בשיטת הקו הישר על פני תקופת השירות הממוצעת הנותרת של העובדים הצפויים לקבל הטבות על פי התכנית.
- השפעת היישום לראשונה על הטבות אחרות לעובדים, אשר כל השינויים בהן נזקפים באופן שוטף לרווח והפסד (כגון מענקי יובל), תיזקף לעודפים.

בנוסף, מעדכן החוזר את דרישות הגילוי בנושא זכויות עובדים ובנושא תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב.

כמו כן, ביום 12 בינואר 2015 פורסם קובץ שאלות ותשובות בנושא הטבות לעובדים, אשר כולל, בין היתר, דוגמאות לאופן הטיפול בהטבות שכיחות במערכת הבנקאית בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.

א. עיקרי ההוראות החדשות בנושא זכויות עובדים

הטבות לאחר פרישה - פנסיה, פיצויים והטבות אחרות - תכניות להטבה מוגדרת

- הבנק מכיר בסכומים המתייחסים לתכניות פנסיה ותכניות אחרות לאחר פרישה על בסיס חישובים הכוללים הנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעורי היוון, לוחות תמורתה, שיעור תשואה חזוי לטווח ארוך על נכסי תכנית, גידול בתגמול ותחלופה.
- שינויים בהנחות מוכרים ככלל, ובכפוף להוראות שפורטו לעיל, תחילה ברווח כולל אחר מצטבר ומופחתים לרווח והפסד בתקופות עוקבות.
- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה הרלוונטית שנקבעה בהתאם לכללים המפורטים בנושא 715 לקודיפיקציה.
- הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, לרבות לעניין בחינת "מחויבות שבמהות" להעניק לעובדיו הטבות בגין פיצויים מוגדלים.

הטבות לאחר פרישה - תכניות להפקדה מוגדרת

- תכנית להפקדה מוגדרת הינה תכנית שלפיה הבנק משלם תשלומים קבועים לישות נפרדת מבלי שתהיה לו מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים. מחויבויות הבנק להפקיד בתכנית הפקדה מוגדרת, נזקפות כהוצאה לרווח והפסד בתקופות שבמהלכן סיפקו העובדים שירותים קשורים.

הטבות אחרות לזמן ארוך לעובדים פעילים

- ההתחייבות נצברת לאורך התקופה המזכה בהטבה.
- לצורך חישוב ההתחייבות מובאים בחשבון שיעורי היוון והנחות אקטואריות.
- כל מרכיבי עלות ההטבה לתקופה, לרבות רווחים והפסדים אקטואריים, נזקפים מידיית לדוח רווח והפסד.

היעדרויות מזכות בפיצוי - חופשה ומחלה

- ההתחייבות בגין ימי חופשה נמדדת על בסיס שוטף, ללא שימוש בשיעורי היוון ובהנחות אקטואריות.
- הבנק לא צובר התחייבות בגין ימי מחלה שינוצלו במהלך השירות השוטף.

ב. המדיניות החשבונאית טרם יישום הכללים החדשים

- שיעור ההיוון של העתודות היה 4% בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.
- רווחים והפסדים אקטואריים נזקפו מיידי לרווח והפסד.
- בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים בדבר בקרה פנימית על תהליך הדיווח הכספי בנושא זכויות עובדים, התחייבות בגין תשלום פיצויי פיטורין הוצגה בסכום הגבוה מבין (1) סכום ההתחייבות המחושב על בסיס אקטוארי, המביא בחשבון את העלות הנוספת שתיגרם בגין מתן הטבות כאמור, לבין (2) סכום ההתחייבות המחושב כמכפלת השכר החודשי של העובד במספר שנות הותק שלו, כנדרש בגילוי דעת 20 של לשכת רואי חשבון בישראל.
- למידע נוסף באשר למדיניות החשבונאית שיישם הבנק טרם יישום הכללים החדשים בנושא זכויות עובדים, ראה באור ד.1 (17) לדוחות הכספיים לשנת 2014.

ג. דרישות גילוי בדוחות לשנת 2015:

בדוחות הכספיים לשנת 2015 נכלל גילוי בדבר השפעת החוזר על תקופות השוואה לשנים 2013 ו-2014 המוצגות בדוח. כמו כן, ניתן גילוי על השפעת האימוץ לראשונה ליום 1 בינואר 2013 בשורה נפרדת בדוח על השינויים בהון העצמי ובבאור 10 על רווח כולל אחר מצטבר. שורה זו תבהיר בין היתר את ההשפעה המצטברת על העודפים ואת ההשפעה המצטברת שנרשמה ברווח כולל אחר מצטבר במסגרת "התאמות בגין הטבות לעובדים". בנוסף, נכלל גילוי בבאור 23 בדבר זכויות עובדים בהתאם למתכונת שנקבעה על ידי הפיקוח על הבנקים.

לצורך הצגת מספרי השוואה לשנים 2013 ו-2014 בנק רשאי משיקולים פרקטיים להשתמש בשיעורי התשואה בפועל בשנים אלה לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים.

2. הנחיות המפקח על הבנקים בנושא עלויות תוכנה

ראה באור ד.1 (13) לדוחות הכספיים לשנת 2014 בדבר יישום למפרע של הנחיות המפקח על הבנקים בנושא עלויות תוכנה החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2014.

חברה כלולה מיישמת למפרע את ההנחיות האמורות החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2015.

3. חובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה

המפקח על הבנקים קבע, כי החל מיום 1 ביולי 2015 לאשראי שניתן במסגרת קרנות מדינה לעידוד עסקים קטנים ובינוניים המובטח בערבות מדינה, הנמדד במסלול הקבוצתי ונמצא בפיגור של מ-150 יום ועד שנתיים, יינתן מקדם מחיקה חשבונאית מתאים לשיעור מימוש הערבות בתקופה. לאחר תקופה זו תמחק יתרת החוב הרשומה במלואה. ההפרשה בגין חובות מובטחים כאמור הנמדדים במסלול פרטני הותאמה לשיעור המימוש האמור. שינוי המדיניות החשבונאית, כאמור יושמה בדרך של יישום למפרע, לרבות תיקון של מספרי השוואה.

להלן השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות הברית בנושא זכויות עובדים, הנחיות המפקח על הבנקים בנושא עלויות תוכנה ובנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה, כאמור בסעיפים 1-3 לעיל.

להלן השפעת היישום למפרע על מספרי ההשוואה:

מאוחד					ליום 31 בדצמבר 2014				
סעיפי המאזן	כפי שדווח במיליוני ש"ח	כפי שדווח בעבר	עלויות תוכנה	זכויות עובדים	חובות בעייתיים	כפי שדווח בדוחות אלו	השפעת היישום למפרע		
השקעה בחברה כלולה	404	(8)	-	-	-	396			
אשראי לציבור	69,833	-	-	-	(26)	69,807			
נכסים אחרים	939	-	-	88	10	1,037			
התחייבויות אחרות	5,287	-	-	232	-	5,519			
עודפים	6,014	(8)	(53)	(16)	(16)	5,937			
רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר	24	-	(91)	-	-	(67)			
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק	6,965	(8)	(144)	(16)	(16)	6,797			
הבנק					ליום 31 בדצמבר 2014				
סעיפי המאזן	כפי שדווח במיליוני ש"ח	כפי שדווח בעבר	עלויות תוכנה	זכויות עובדים	חובות בעייתיים	כפי שדווח בדוחות אלו	השפעת היישום למפרע		
השקעה בחברות מוחזקות	3,455	(8)	(8)	(18)	(16)	3,413			
נכסים אחרים	548	-	-	77	-	625			
התחייבויות אחרות	2,997	-	-	203	-	3,200			
מאוחד					לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
כפי שדווח במיליוני ש"ח	כפי שדווח בעבר	השפעת היישום למפרע	כפי שדווח בדוחות אלו	כפי שדווח בעבר	זכויות עובדים	השפעת היישום למפרע	כפי שדווח בדוחות אלו	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013	
הכנסות אחרות	-	-	-	-	64	(18)	46		
משכורות והוצאות נלוות	1,746	34	1,780	10	1,736	10	1,746		
הפרשה למסים על הרווח	340	(12)	328	(10)	376	(10)	366		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	478	(23)	455	(17)	555	(17)	538		
רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(18)	(1)	(19)	(21)	1	(20)	(20)		
רווח נקי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק (בשקלים חדשים)	4.76	(0.22)	4.54	(0.17)	5.53	(0.17)	5.36		
רווח כולל					לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
כפי שדווח במיליוני ש"ח	כפי שדווח בעבר	השפעת היישום למפרע	כפי שדווח בדוחות אלו	כפי שדווח בעבר	זכויות עובדים	השפעת היישום למפרע	כפי שדווח בדוחות אלו	לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013	
הפסד כולל אחר, לפני מסים	(41)	(35)	(76)	(59)	17	(42)	(42)		
השפעת המס המתחייס	16	13	29	18	(5)	13	13		
הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים	(25)	(21)	(46)	(39)	11	(28)	(28)		
הפסד כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	(1)	(1)	(2)	1	(1)	(1)		
רווח כולל המיוחס לבעלי מניות הבנק	453	(44)	409	(6)	516	(510)	510		

זה בדוח לציבור ניתן לגבי כל בעל עניין לפי תקנות ניירות ערך, איש קשור לפי הוראה 312, וכל צד קשור אחר לפי כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב. הבנק מיישם הוראות אלה החל מיום 1.1.2015.

ליישום החוזר לא הייתה השפעה מהותית על הבנק למעט עדכון הגילוי בנושא צדדים קשורים. ראה גם באור 33 בדבר בעלי עניין וצדדים קשורים של הבנק וחברות מאוחדות שלו.

6. עדכון מבנה הדוח לציבור

ביום 28 באפריל 2015 פורסם חוזר בנושא עדכון מבנה הדוח השנתי לציבור של תאגיד בנקאי. מטרת הנחיות החוזר הן בין השאר: שיפור איכות הדיווח לציבור על ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי ונגיש יותר; הגברת האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות השנתיים; וכן גיבוש מתכונת דוח השנתי לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה מובילות של בנקים מובילים בארה"ב ואירופה. החוזר מתייחס בין השאר לשינוי סדר ההצגה בדוח הכספי: הצגת דוח רווח והפסד לפני המאזן; הצגת באורים תוצאתיים לפני באורים מאזניים; פיצול באור 4 בדבר "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" לתמצית ברמת סף הכל לפי סוגי אשראי עיקריים, ולמידע רחב יותר שייכלל במסגרת פרק סיכונים בדוח הכספי. כמו כן, החוזר מעדכן בצורה משמעותית את מתכונת הגילוי של דוח הדיסקטוריון, מבטל את פרק סקירת ההנהלה, תוך שילוב הגילויים שנכללו בו בפרקים אחרים במסגרת הדוח לציבור, וכן קובע דרישות לדיווח מפורט באינטרנט בדבר סיכונים. הבנק מיישם את הנחיות החוזר החל מהדוח לציבור לשנת 2015.

ליישום החוזר לא הייתה השפעה על הבנק למעט השפעה הצגתית של עדכון מבנה הדוח הכספי כאמור לעיל.

7. סיכון אשראי לפי ענפי משק

ביום 9 באפריל 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר בנושא "סיכון אשראי לפני ענפי משק". החוזר מאמץ את הסיווג האחד של ענפי הכלכלה - 2011 שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. בהתאם לחוזר התאים הבנק את הגילוי בדבר חשיפות האשראי לפי ענפי משק במטרה להתאים לשיטת הסיווג ולהגדרות החדשות בנוגע לענפים השונים.

הבנק יישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2015 בדרך של יישום למפרע.

ליישום ההוראה לא הייתה השפעה מהותית.

8. קובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים

ביום 10 בספטמבר 2015 פורסם קובץ שאלות ותשובות מעודכן בנושא יישום הוראות הדיווח לציבור בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי. בקובץ השאלות והתשובות הובהרו הדרישות לקביעת הרף לצורך ביצוע בחינה פרטנית לירידת ערך וכן הובהר כי לא ניתן לשנות את אופן בחינת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חוב מסוים, למעט במצב של ארגון מחדש של חוב בעייתי. בנוסף, נקבעו הכללים לביצוע מחיקה חשבונאית בגין חוב בעייתי בארגון מחדש שכשל.

הבנק יישם את ההוראות באופן של מכאן ואילך.

השפעת היישום לראשונה הינה קיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי בשנת 2015 בסך של 5 מיליון ש"ח, קיטון של 18 מיליון ש"ח ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי וקיטון של 12 מיליון ש"ח ביתרת האשראי לציבור, נטו ליום 31 בדצמבר 2015.

9. דיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ואזורים גאוגרפיים

ביום 3 בנובמבר 2014 פורסם חוזר בנושא דיווח על מגזרי פעילות אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בכל הנוגע לדרישת הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים ובין השאר כולל שינוי הגדרות מסוימות והנחיות על פיהם ידרשו הבנקים לבצע סיווג לקוחות למגזרים פיקוחיים ולעדכן את דיווחיהם.

התיקונים להוראות נועדו לחייב דיווח על מגזרי פעילות בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים. בנוסף, בחוזר נקבע כי הגילוי על "מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה" יינתן בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מגזרי פעילות (הנכללים ב-ASC 280) ככל שקיים הבדל מהותי בין גישת ההנהלה לבין מגזרי הדיווח על פי הנחיות הפיקוח.

הכללים החדשים יחולו מהדוחות הכספיים לשנת 2015 ואילך באופן המפורט להלן:

- בדוחות לשנת 2015 תחול דרישת הגילוי בקשר לנתונים מאזניים ביחס למגזרי פעילות פיקוחיים כמוגדר בהוראות החדשות. בהתאם להוראות החדשות ניתן שלא לתת גילוי למספרי השוואה לנתונים המאזניים על מגזרי הפעילות הפיקוחיים. כמו כן, נדרש לתת גילוי על מגזרי פעילות בהתאם להוראות הדיווח לציבור שהיו בתוקף ערב כניסת החוזר ולא נדרש גילוי נפרד על מגזר הניהול הפיננסי.
 - החל מהדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת 2016 נדרש גילוי מלא לפי הכללים החדשים, למעט הגילוי על מגזר ניהול פיננסי. מספרי השוואה יותאמו למפרע. ניתן להציג בדוחות בשנת 2016 מספרי השוואה של שנה אחת בלבד בהתייחס לבאור על מגזרי פעילות פיקוחיים. לצורך הצגת מספרי השוואה ניתן יהיה להסתמך על סיווג הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים נכון ליום 1 בינואר 2016.
 - החל מהדוחות לרבעון הראשון לשנת 2017 נדרש ליישם את הנחיות החוזר במלואן.
- יישום ההוראות החדשות אינו צפוי להביא להשפעה מהותית למעט אופן ההצגה והגילוי. באור 28 הותאם כדי לכלול את הגילוי החדש בכפוף להוראות המעבר כמפורט לעיל.

ד. מדיניות חשבונאית שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים

(1) מטבע חוץ והצמדה

- עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של הבנק ושלוחותיו לפי שער החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים היום הפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לרביית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה, לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שער החליפין לסוף השנה.
- נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שער החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי הוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שער החליפין שבתוקף למועד העסקה.
- הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים ברווח והפסד, פרט להפרשים הבאים אשר מוכרים ברווח כולל אחר, הנובעים מתרגום של:
- מכשירים פיננסיים הוניים המסווגים כזמינים למכירה (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד);
 - התחייבויות פיננסיות המגדרות השקעות בפעילות חוץ, בגין החלק האפקטיבי בגידור.

מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל

הבנק מיישם את IAS 21, השפעת השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ, החל מיום 1 בינואר 2011, למעט הנחיות התקן בנושא סיווג של שלוחות בנקאיות הפועלות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה מהשקל.

שלוחות בנקאיות בחו"ל

עד שנת 1994 סווגו שלוחות בנקאיות מסוימות בחו"ל כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלהן שונה משקל והפרשי השער בגין התרגום נזקפו ישירות להון, כחלק מקרן תרגום. החל משנת 1995, על פי הנחיות המפקח על הבנקים, סווגו שלוחות בנקאיות בחו"ל כפעילויות חוץ שמטבע הפעילות שלהן זהה למטבע הפעילות של הבנק.

בהתאם ל- IAS 21, כדי לקבוע את מטבע הפעילות, על הבנק לשקול, בין היתר, את הגורמים הבאים:

- המטבע אשר משפיע בעיקר על מחירי המכירה של הסחורות והשירותים (בדרך כלל יהיה זה המטבע שבו נקובים ומסולקים מחירי המכירה של הסחורות והשירותים) וכן המטבע של המדינה אשר הכוחות התחרותיים והפיקוח (רגולציה) שלה קובעים בעיקר את מחירי המכירה של הסחורות והשירותים;
 - המטבע אשר משפיע בעיקר על עלויות העבודה, החומרים ועלויות אחרות להספקת סחורות או שירותים (בדרך כלל, יהיה זה המטבע שבו נקובות ומסולקות עלויות אלה);
 - גורמים נוספים היכולים לספק ראייה למטבע הפעילות של הישות, כגון: המטבע בו מופקים מקורות כספיים מפעילויות מימון והמטבע בו בדרך כלל מוחזקים תקבולים מפעילות שוטפת;
 - יחסיה של השלוחה עם הבנק - אם יש לפעילות החוץ מידה ניכרת של עצמאות, אם עסקאות של השלוחה עם התאגיד הבנקאי מהוות שיעור גבוה או נמוך מפעילות החוץ, אם תזרימי המזומנים מפעילות החוץ משפיעים באופן ישיר על תזרימי המזומנים של הבנק והם זמינים בנקל להעברה אליה ואם תזרימי המזומנים מפעילות חוץ מספיקים למימון התחייבויותיה הקיימות והחזויות באופן רגיל של הישות, ללא העמדת מקורות על ידי הבנק.
- בהתבסס על בחינה של קריטריונים אלו, נקבע כי מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית מסוימת אינו זהה לשקל. עם זאת, לצורך שינוי הסיווג של שלוחה בנקאית בחו"ל כשלוחה שמטבע הפעילות שלה שונה משקל נדרש הבנק לקבל הנחיה מקדמית מהפיקוח על הבנקים. עד לקבלת הנחיה מקדמית כאמור, המשיך הבנק לטפל בשלוחות הבנקאיות בחו"ל שמטבע הפעילות שלה זהה לשקל.
- ביום 14 בפברואר 2012, פורסם חוזר בדבר מטבע פעילות של שלוחות הפועלות בחו"ל, אשר כולל קריטריונים שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים לצורך קביעת מטבע הפעילות של שלוחה בנקאית בחו"ל. בפרט הובהר כי בקביעת מטבע הפעילות נדרש הבנק לבחון קיום/אי קיום של כל אחד מהקריטריונים המפורטים להלן ולתעד את תוצאות הבחינה:
- הסביבה הראשית בה השלוחה מפיקה ומוציאה מזומנים היא מטבע זר ואילו פעילות השלוחה בשקלים הינה שולית;
 - גיוס אוטונומי של הלקוחות על ידי השלוחה - פעילות השלוחה מול לקוחות הבנק ו/או צדדים קרובים אליהם ו/או צדדים שהופנו לשלוחה על ידי הבנק אינה משמעותית;
 - פעילות השלוחה מול הבנק ו/או מול הצדדים הקשורים לו אינה משמעותית. כמו כן, אין תלות משמעותית של השלוחה במקורות המימון מהבנק ו/או הצדדים הקשורים לו;
 - פעילות השלוחה במהותה הינה עצמאית ועומדת בפני עצמה ואינה הרחבה או השלמה של הפעילות המקומית של הקבוצה. כמו כן, השלוחה מבצעת את הפעילויות שלה עם מידה משמעותית של אוטונומיות.
- כאשר אחד הקריטריונים כאמור אינו מתקיים במובהק (לדוגמה: העסקאות של השלוחה המבוצעות עם לקוחות התאגיד הבנקאי הן משמעותיות עד כדי כך שהן מהוות את רוב העסקאות של השלוחה) הדבר מצביע על כך שיש לטפל בשלוחה כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה הינו שקל. במצב אחר, הקביעה תבוצע בהתאם לבחינת מכלול הקריטריונים.
- הבנק בחן מחדש את הסיווג של השלוחות הבנקאיות שלו בחו"ל בהתאם לקריטריונים החדשים. לאור הבחינה המחודשת סיווג הבנק את השלוחה הבנקאית פיבי בנק (שוויץ) כפעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה משקל. שינוי הסיווג טופל באופן של מכאן ולהבא כשינוי של מטבע הפעילות של השלוחה כך שהפרשי שער בגין התרגום הוכרו החל מיום 1 בינואר 2012 ברווח כולל אחר והוצגו במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים".

פעילות חוץ

הנכסים וההתחייבויות של פעילויות חוץ, כולל מוניטין והתאמות לשווי הוגן שנוצרו ברכישה, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף למועד הדיווח. ההכנסות וההוצאות של פעילויות החוץ, תורגמו לש"ח לפי שערי החליפין שבתוקף במועדי העסקאות. הפרשי השער בגין התרגום מוכרים ברווח כולל אחר החל מיום 1 בינואר 2012, מועד השינוי של מטבע הפעילות, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים".

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

הקבוצה מיישמת חשבונאות גידור בגין הפרשי שער בין מטבע הפעילות של פעילות החוץ לבין מטבע הפעילות של הבנק (ש"ח). הפרשי שער הנובעים מחוזה Forward המגדר השקעה נטו בפעילות חוץ, נזקפים לרווח כולל אחר, בגין החלק האפקטיבי בגידור, ומוצגים בהון במסגרת "התאמות מתרגום דוחות כספיים". החלק שאינו אפקטיבי נזקף לרווח והפסד. כאשר ממומשת ההשקעה בגינה בוצע הגידור, מועבר הסכום המתאים שנצבר ב"התאמות מתרגום דוחות כספיים" לרווח והפסד, כחלק מהרווח או ההפסד ממימוש ההשקעה.

נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד, נכללים לפי תנאי ההצמדה שנקבעו לגבי כל יתרה.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ומדד המחירים לצרכן ושיעורי השינוי בהם:

שיעור השינוי בשנת			31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
%	%	%				
(7.0)	12.0	0.3	3.471	3.889	3.902	שער החליפין של הדולר של ארה"ב (בש"ח)
(2.8)	(1.2)	(10.1)	4.782	4.725	4.247	שער החליפין של האירו (בש"ח)
(4.9)	5.6	(4.6)	5.742	6.064	5.784	שער החליפין של הליש"ט (בש"ח)
(4.4)	0.8	(0.1)	3.897	3.929	3.925	שער החליפין של הפר"ש (בש"ח)
						מדד המחירים לצרכן -
1.9	(0.1)	(0.9)	102.2	102.1	101.2	לחודש נובמבר (בנקודות)
1.8	(0.2)	(1.0)	102.3	102.1	101.1	לחודש דצמבר (בנקודות)

(2) בסיס האיחוד

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (acquisition method). מועד הרכישה הינו המועד בו הרוכשת משיגה שליטה על הנרכשת. הקבוצה שולטת בנרכשת כאשר היא חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים.

צירופי עסקים שאירעו לפני 1 בינואר 2011

בהתאם להנחיית המפקח על הבנקים, רשאי הבנק בנפרד לגבי כל צירוף עסקים ולגבי כל השקעה בחברה כלולה שבוצעו לפני יום 1 בינואר 2011:

(1) לאמץ את ההקלה שנקבעה בסעיפים C4 - C5 ל- IFRS 1, אימוץ לראשונה של תקני דיווח כספי בינלאומיים. בהתאם לכך הקבוצה לא מיישמת את IFRS 3 (2008) למפרע לגבי צירופי עסקים, רכישות של חברות כלולות, ורכישות של זכויות שאינן מקנות שליטה שהתרחשו לפני 1 בינואר 2011. לפיכך, עבור רכישות אשר אירעו לפני 1 בינואר 2011, אשר לגביהן הבנק בחר ליישם חלופה זו, המוניטין שהוכר ועודפי העלות שנוצרו מייצגים את הסכומים שהוכרו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל. או;

(2) ליישם את IFRS 3 (2008) למפרע לעניין עודפי עלות בלבד, כאשר על הבנק לייחס לצורך יישום למפרע כאמור את כל יתרת עודף העלות הלא מיוחסת לקשרי לקוחות ולהפחיתה על פני 10 שנים ממועד צירוף העסקים.

הבנק בחר ליישם את החלופה השנייה לגבי צירופי העסקים של בנק אוצר החייל בע"מ, בנק מסד בע"מ ובנק פועלי אגודת ישראל בע"מ, וליישם את החלופה הראשונה לגבי יתרת הרכישות וצירופי העסקים.

חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות על ידי הקבוצה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום הפסקת השליטה. המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה במידת הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה האם. זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן. רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של הבנק ולזכויות שאינן מקנות שליטה. עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה נזקף לחלק הבעלים של הבנק ישירות להון. הסכום שבו מתואמות הזכויות שאינן מקנות שליטה מחושב כלהלן:

- בעלייה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי הנרכש מיתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה בדוחות הכספיים המאוחדים ערב העסקה.
- בירידה בשיעור ההחזקה, לפי החלק היחסי שמומש על ידי הבעלים של חברת הבת בנכסים נטו של החברה הבת, לרבות מוניטין.

כמו כן, בעת שינויים בשיעור ההחזקה בחברה בת, תוך שימור שליטה, הבנק מייחס מחדש את הסכומים המצטברים שהוכרו ברווח כולל אחר בין הבעלים של הבנק לבין הזכויות שאינן מקנות שליטה.

השקעה בחברות כלולות

חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית, אך לא הושגה בהן שליטה. קיימת הנחה לפיה החזקה בשיעור של 20% עד 50% במוחזקת מקנה השפעה מהותית. בבחינת קיום השפעה מהותית, מובאות בחשבון זכויות הצבעה פוטנציאליות, הניתנות למימוש או להמרה באופן מיידי למניות החברה המוחזקת. השקעה בחברות כלולות מטופלת בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרת לראשונה לפי עלותה. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה בהכנסות ובהוצאות, ברווח או הפסד וברווח כולל אחר של ישויות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית.

עסקאות בין חברתיות

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות בין חברתיות, בוטלו במסגרת הכנת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד לא הייתה קיימת ראייה לירידת ערך.

(3) בסיס ההכרה בהכנסות ובהוצאות

(א) הכנסות והוצאות רבית נכללות על בסיס צבירה, למעט:

- רבית שנצברה על חובות בעייתיים שסווגו כחובות שאינם מבצעים מוכרת כהכנסה על בסיס מזומן כאשר לא קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנותרת של חוב פגום. במצבים אלה סכום שנגבה על חשבון הרבית שיוכר כהכנסת רבית, מוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי שיעור הרבית החוזי. הכנסות רבית על בסיס מזומן מסווגות בדוח רווח והפסד כהכנסות רבית בסעיף הרלוונטי. כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה

הרשומה הנותנת, כל התשלומים שנגבו משמשים להקטנת קרן ההלוואה. כמו כן, רבית על סכומים בפיגור בגין הלוואות לדיור מוכרת בדוח רווח והפסד על בסיס הגבייה בפועל.

(ב) הכנסות מעמלות בגין מתן שירותים (כגון: מפעילות בניירות ערך ומכשירים נגזרים, מכרטיסי אשראי, ניהול חשבון, טיפול באשראי, הפרשי המרה ופעילות סחר חוץ) מוכרות ברווח והפסד כאשר לבנק נצמחת זכאות לקבלתן.

(ג) ניירות ערך - ראה סעיף ד.5) להלן.

(ד) מכשירים פיננסיים נגזרים - ראה סעיף ד.6) להלן.

(ה) הכנסות והוצאות אחרות - מוכרות על בסיס צבירה.

(4) חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראה של המפקח על הבנקים בנושא "מדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקן חשבונאות אמריקאי ASC 310 ועמדות של רשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור, בעמדות ובהנחיות הפיקוח על הבנקים. בנוסף, החל מאותו מועד מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, הבנק מיישם את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדיור ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים.

אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות

ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב, כגון: פקדונות בבנקים, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה וכו'. אשראי לציבור ויתרות חוב אחרות לגביהם לא נקבעו בהוראות הדיווח לציבור כללים ספציפיים בנושא מדידת הפרשה להפסדי אשראי (כגון: אשראי לממשלה, פקדונות בבנקים וכד') מדווחים בספרי הבנק לפי יתרת חוב רשומה. יתרת החוב הרשומה מוגדרת כיתרת החוב, לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות, אך לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי בגין אותו חוב. יתרת החוב הרשומה אינה כוללת רבית צבורה שלא הוכרה, או שהוכרה בעבר ולאחר מכן בוטלה. יובהר כי לפני 1 בינואר 2011 הבנק יישם כללים שונים לפיהם יתרת החוב בספרי הבנק כללה את מרכיב הרבית שנצברה לפני שהחוב סווג כחוב בעייתי שאינו נושא הכנסה. לגבי יתרות חוב אחרות, לגביהן קיימים כללים ספציפיים בנושא מדידה והכרה של הפרשה לירידת ערך (כגון: אגרות חוב) הבנק ממשיך ליישם את אותם כללי מדידה.

זיהוי וסיווג חובות פגומים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חוב מסווג כפגום כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכוח הפירעון של הלווה, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'. בכל מקרה חוב מסווג כחוב פגום כאשר הקרן או הרבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. לצורך כך הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הרבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושר למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים. החל ממועד הסיווג כפגום החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות רבית (חוב כאמור ייקרא "חוב שאינו מבצע").

כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראות ניהול בנקאי תקין 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות.

החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום

חוב פגום חוזר להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

- (1) אין בגינו רכיבי קרן או רבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו והבנק צופה פירעון של הקרן הנותרת והרבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונית או הופרשו).
 - (2) כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה.
- כללי ההחזרה מסיווג פגום כאמור לא יחולו על חובות שסווגו כפגומים כתוצאה מביצוע ארגון מחדש של חוב בעייתי.

החזרה של חוב פגום למצב פגום וצובר

חוב אשר עבר פורמאלית ארגון מחדש, כך שלאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב ייפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, מוחזר לטיפול כחוב שצובר הכנסות רבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים. הערכה מבוססת על ביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווה מזומן למשך תקופה סבירה הנמשכת לפחות שישה חודשים ורק לאחר שהתקבלו תשלומים שהפחיתו באופן מהותי את יתרת החוב הרשומה שנקבעה לאחר הארגון מחדש.

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בחוב בעייתי בארגון מחדש

במטרה לשפר ניהול האשראי וגבייתו, וכן במטרה למנוע מצבי כשל או תפיסת הנכסים המשועבדים, הבנק מבצע לעיתים עם לקוחותיו הסדרי חוב שעשויים לכלול, בין היתר, דחיית מועדי תשלומים, שינוי פריסת התשלומים התקופתיים, שינוי תנאי החוב במטרה להתאימם לכושר ההחזר של הלווה, בחינה מחודשת של אמות המידה הפיננסיות המוטלות על הלווה ועוד.

חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו).

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי הבנק מהווה ארגון מחדש של חוב בעייתי, הבנק מבצע בחינה איכותית של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע, וזאת במטרה לקבוע האם: (1) החייב מצוי בקשיים פיננסיים ו- (2) במסגרת ההסדר הבנק העניק ויתור לחייב.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, הבנק בוחן האם קיימים סממנים המצביעים על היותו של הלווה בקשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, הבנק בוחן קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

- למועד ההסדר החוב הלווה נמצא בכשל, לרבות כאשר חוב אחר כלשהו של הלווה הינו בכשל;
 - לגבי החובות שלמועד ההסדר אינם בפיגור הבנק מעריך האם בהתאם ליכולת הפירעון הנוכחית קיימת סבירות כי בעתיד הנראה לעין הלווה ייקלע למצב של כשל ולא יעמוד בתנאים החוזיים המקוריים של החוב;
 - החייב הוכרז כפושט רגל, נמצא בתהליך של כינוס נכסים או קיימים ספקות משמעותיים להמשך קיומו של הלווה כעסק חי; וכן
 - ללא שינוי תנאי החוב, החייב לא יהיה מסוגל לגייס חוב ממקורות אחרים ברבית שוק המקובלת לגבי חייבים שאינם בכשל.
- הבנק מסיק כי במסגרת ההסדר הוענק לחייב ויתור, גם אם במסגרת ההסדר בוצעה העלאה ברבית החוזית, אם מתקיים אחד או יותר מהמצבים הבאים:
- כתוצאה מארגון מחדש, הבנק לא צפוי לגבות את כל סכומי החוב (לרבות רבית שנצברה בהתאם לתנאים החוזיים);

- שווי הוגן עדכני של הביטחון לגבי חובות מותנים בביטחון אינו מכסה את יתרת החוב החוזית ומצביע על היעדר יכולת גביה של כל סכומי החוב;
- לחייב לא קיימת אפשרות לגייס מקורות בשיעור הנהוג בשוק עבור חוב בעל תנאים ומאפיינים כגון אלו של החוב שהועמד במסגרת ההסדר.

בנוסף, הבנק לא מסווג חוב כחוב בעייתי שאורגן מחדש אם במסגרת ההסדר הוענקה לחייב דחיית תשלומים שאינה מהותית בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים הממוצע הצפוי של החוב המקורי. לעניין זה, אם בוצעו מספר הסדרים הכרוכים בשינוי תנאי החוב, הבנק מביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים הקודמים לצורך קביעה האם הדחייה בתשלומים אינה מהותית.

חובות שתנאיהם שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי, לרבות כאלה שטרם הארגון מחדש נבחנו על בסיס קבוצתי, יסווגו כחוב פגום ויוערכו על בסיס פרטני לצורך ביצוע הפרשה להפסדי אשראי. לאור העובדה שהחוב שלגביו בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי לא ייפרע בהתאם לתנאים החוזיים המקוריים שלו, החוב ממשיך להיות מסווג כחוב פגום גם לאחר שהחייב חוזר למסלול פירעון בהתאם לתנאים החדשים. למרות האמור לעיל, לגבי החובות שנבחנו על בסיס קבוצתי שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי אשר כשל, נבחן הצורך במחיקה חשבונאית מיידי. בכל מקרה, לגבי חובות כאמור מבוצעת מחיקה חשבונאית לא יאוחר מהמועד שבו החוב הופך לחוב בפיגור של 60 ימים או יותר.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים לקיום הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים כחשבון התחייבותי נפרד (כגון: התקשרויות למתן אשראי, מסגרות אשראי שלא נוצלו וערבויות).

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית".

הבחינה כאמור של החובות לצורך קביעת ההפרשה והטיפול בחוב מיושמת באופן עקבי לגבי כל החובות בהתאם לרף הכמותי ומדיניות ניהול האשראי של הבנק ולא מבוצעים מעברים בין מסלול הבחינה הפרטנית לבין מסלול לבחינה על בסיס קבוצתי במשך חיי החוב אלא אם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי כאמור לעיל.

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי

הבנק בחר לזהות לצורך בחינה פרטנית חובות שסך יתרתם החוזית הינה מעל 1 מיליון ש"ח. הפרשה פרטנית להפסדי אשראי מוכרת לגבי כל חוב שנבחן על בסיס פרטני ואשר סווג כפגום. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונו במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב פגום, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנסיגה להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בנושא הערכה נאותה של סיכוני אשראי ומדידה נאותה של חובות. ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהווים בשיעור הרבית האפקטיבית המקורית של החוב. כאשר החוב הינו מותנה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס, ההפרשה הפרטנית מוערכת בהתבסס על השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו חוב, לאחר הפעלת מקדמים זהירים ועקביים שמשקפים, בין היתר, את התנודתיות בשווי ההוגן של הביטחון, את הזמן שיעבור עד למועד המימוש בפועל ואת העלויות הצפויות במכירת הביטחון.

לעניין זה הבנק מגדיר חוב כחוב מותנה בביטחון כאשר פרעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מהביטחון המשועבד לטובת הבנק או כאשר הבנק צפוי להיפרע מהנכס שמוחזק על ידי הלווה, גם אם לא קיים שיעבוד ספציפי על הנכס, והכל כאשר אין ללווה מקורות חוזר מהותיים זמינים ומהימנים אחרים.

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי

הלוואות לדיר

ההפרשה המזערית בגין הלוואות לדיר מחושבת לפי נוסחה שקבע המפקח על הבנקים, בהתחשב בעומק הפיגור, באופן שבו שיעורי ההפרשה גדלים ככל שמעמיק הפיגור. במועד תחילת יישום ההוראה החדשה, נכנס לתוקף תיקון לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314, הערכה נאותה של סיכונים אשראי ומדידה נאותה של חובות, המרחיב את תחולת חישוב ההפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור לכלל הלוואות לדיר, למעט הלוואות שאינן נפרעות בתשלומים תקופתיים של קרן וריבית והלוואות המממנות פעילות בעלת אופי עסקי.

בנוסף, הבנק מיישם את הוראות נב"ת 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיר".
הבנק גיבש מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות וכי החל מיום 30 ביוני 2013 יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיר לא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות האמורות למועד הדיווח.

אשראי שאינו לדיר

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מחושבת כדי לשקף הפרשות לירידת ערך בגין הפסדי אשראי בלתי מזוהים פרטנית הגלומים בקבוצות גדולות של חובות קטנים בעלי מאפייני סיכון דומים, וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי מחושבת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450), טיפול חשבונאי בתלויות, בהתבסס על הנחיות המפורטות בהוראות הדיווח לציבור. חישוב ההפרשה מבוסס על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, תוך חלוקה בין אשראי בעייתי לאשראי לא בעייתי, בטווח של 5 שנים שהסתכמו במועד הדיווח.

בנוסף לממוצע שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, כאמור לעיל, לצורך קביעת שיעור ההפרשה הנאות בקשר לאשראי לציבור הבנק לוקח בחשבון נתונים נוספים (התאמות איכותיות). לעניין זה, בקשר לאשראי לאנשים פרטיים שאינם בעייתיים, למעט סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית, נקבע כי שיעור ההתאמות האיכותיות בגין גורמים איכותיים הרלוונטיים לסיכויי הגבייה לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינם בעייתיים לאנשים פרטיים במועד הדיווח בהתייחס לממוצע שיעורי הפסד בטווח השנים. מהאמור מוחרג אשראי הנובע מחייבים בכרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב רבית.

ביום 19 בינואר 2015 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים לעדכון הוראות הדיווח בנושא "הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים". בהתאם לאמור בחוזר, הבנק גיבש ויישם מדיניות שנועדה להבטיח כי הוא עומד בדרישות החדשות ונערך לפיתוח ויישום מתודולוגיית חישוב ההפרשה הקבוצתית המביאה בחשבון מקדם ההתאמה האיכותי כנדרש בהוראות. בהתאם להנחיות שנקבעו בהוראת השעה, החל מיום 1 בינואר 2011 הבנק לא שומר הפרשה כללית ונוספת, אולם ממשיך לחשב את ההפרשה הנוספת ובדק כי בכל מקרה סכום ההפרשה הקבוצתית בתום כל תקופת דיווח לא יפחת מסכום ההפרשה הכללית והנוספת שהיו מחושבות לאותו מועד, ברוטו ממס.

אשראי חוץ מאזני

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לכללים שנקבעו ב-FAS 5 (ASC 450). ההפרשה המוערכת על בסיס קבוצתי עבור מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (כמפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני. שיעור המימוש לאשראי מחושב על ידי הבנק בהתבסס על מקדמי המרה לאשראי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, מדידה והלימות הון - סיכון אשראי - הגישה הסטנדרטית.

בנוסף, הבנק בוחן את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים הגלומים בתיק האשראי ובשיטות הערכה שמיושמות על ידי הבנק לקביעת ההפרשה.

מחיקה חשבונאית

הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרו כנס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהל הבנק מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי חוב שגביתו מותנית בבטחון, הבנק מבצע באופן מיידי מחיקה חשבונאית של כל יתרת הפרשה להפסדי אשראי. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי הבנק.

למרות האמור לעיל, לגבי חובות אשר נבחנו באופן קבוצתי וסווגו כפגומים בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי נבחן הצורך במחיקה המיידית. בכל אופן, חובות כאמור נמחקים חשבונאית לא יאוחז מהמועד שבו החוב הפך להיות בפיגור של 60 ימים או יותר, ביחס לתנאי הארגון מחדש.

הכרה בהכנסה

במועד סיווג החוב כפגום הבנק מגדיר את החוב כחוב שאינו צובר הכנסות רבית ומפסיק לצבור בגינו הכנסות רבית, למעט האמור להלן לגבי חובות מסוימים שאורגנו מחדש. כמו כן, במועד סיווג החוב כפגום הבנק מבטל את כל הכנסות הרבית שנצברו וטרם נגבו, ואשר הוכרו כהכנסה ברווח והפסד. החוב ממשיך להיות מסווג כחוב שאינו צובר רבית, כל עוד לא בוטל לגביו הסיווג כחוב פגום. חוב אשר פורמאלי עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר הארגון מחדש קיים ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות רבית. לפירוט לגבי הכרה בהכנסה על בסיס מזומן בגין חובות שסווגו כפגומים ראה סעיף ד. (3) לעיל.

לגבי חובות שנבחנו ומופרשים על בסיס קבוצתי אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, הבנק אינו מפסיק צבירת הכנסות רבית. חובות אלה כפופים לשיטות הערכה של הפרשה להפסדי אשראי שמבטיחות שהרווח של הבנק אינו מוטא כלפי מעלה. עמלות בגין איחור על חובות אלה נכללות כהכנסה במועד שבו נוצרה לבנק הזכות לקבלן מהלקוח, ובלבד שהגביה מובטחת באופן סביר.

דרישות הגילוי

הבנק מיישם דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי כפי שנקבעו במסגרת עדכון תקינה חשבונאית ASU 2010-20. הנ"ל מחייב את הבנק לספק גילוי רחב בקשר ליתרות חוב, תנועות ביתרות ההפרשה להפסדי אשראי, אינדיקציות לאיכות האשראי, רכישות ומכירות מהותיות של חובות במהלך התקופה. כמו כן, החל משנת 2015, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בדבר שינוי מבנה דוחות הכספיים הבנק מציג ריכוז מידע עיקרי בדבר סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (ראה באור 13) ומידע נוסף על סיכון אשראי כאמור (ראה באור 29).

(5) ניירות ערך

- ניירות ערך בהם משקיע הבנק מסווגים לשלושה תיקים כלהלן:
- אגרות חוב מוחזקות לפדיון - אגרות חוב אשר לבנק יש כוונה ויכולת להחזיקן עד למועד הפדיון, למעט אגרות חוב אשר ניתנות לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהבנק לא יכסה, במהות את כל (substantially all) השקעתו הרשומה. אגרות חוב מוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי העלות בתוספת רבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער שנצברו, בהתחשב בחלק היחסי של הפרמיה או הניכיון ובניכוי הפסדים בגין ירידת ערך שהינה בעלת אופי אחר מזמני.
- ניירות ערך למסחר - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים במטרה למוכרם בתקופה הקרובה, למעט מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין. ניירות ערך למסחר מוצגים במאזן לפי השווי ההוגן ביום הדיווח. רווחים והפסדים מהתאמות לשווי הוגן נזקפים לדוח רווח והפסד.

- ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך אשר לא סווגו כאגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר. מניות שקיים לגביהן שווי הוגן זמין ואגרות חוב נכללות במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. מניות שלא קיים לגביהן שווי הוגן זמין נמדדות במאזן לפי עלות. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא נכללים בדוח רווח והפסד ומדווחים נטו, בניכוי עתודה מתאימה למס, בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר.
- הכנסות מדיבידנד, צבירת רבית, הפרשי הצמדה ושער, הפחתת פרמיה או ניכיון (לפי שיטת הרבית האפקטיבית), וכן הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני נזקפים לדוח רווח והפסד.
- השקעותיו של הבנק בקרנות השקעה פרטיות מטופלות לפי עלות בניכוי הפסדים מירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. רווח מההשקעות הון סיכון נזקף לדוח רווח והפסד בעת מימוש ההשקעה.
- עלות ניירות ערך שמומשו מחושבת על בסיס "נכנס ראשון יוצא ראשון".
- לעניין חישוב שווי הוגן - ראה סעיף ד. (7) להלן.
- לעניין טיפול בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני - ראה סעיף ד. (8) להלן.

(6) מכשירים פיננסיים נגזרים, לרבות חשבונאות גידור

הבנק מחזיק מכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור סיכונים מטבע חוץ וסיכונים רבית, וכן נגזרים שאינם משמשים לגידור, לרבות נגזרים משובצים שהופרדו.

חשבונאות גידור

במועד יצירת הגידור הבנק מתעד באופן פורמאלי את יחסי הגידור בין המכשיר המגדר והפריט המגודר, לרבות מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הבנק לביצוע הגידור, וכן האופן בו הבנק יעריך את אפקטיביות יחסי הגידור. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.

גידור שווי הוגן

כאשר נגזר משמש כמכשיר המגדר את החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של נכס או התחייבות, או חלק מזוהה שלהם, שניתן לייחס אותה לסיכון מסוים, שינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. הפריט המגודר מוצג אף הוא בשווי הוגן, בהתייחס לסיכונים שגודרו, והשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד. אם המכשיר המגדר אינו עונה עוד לקריטריונים לגידור חשבונאי, או שהוא פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש, או שהבנק מבטל את הייעוד של גידור שווי הוגן, אזי נפסק הטיפול לפי חשבונאות גידור.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים כחלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק (ניהול ALM). השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה מוכרים ברווח והפסד עם היווצרותם.

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

ראה סעיף ד(1) לעיל.

נגזרים שאינם משמשים לגידור

שינויים בשווי ההוגן של נגזרים שאינם משמשים לגידור נזקפים מיידית לרווח והפסד.

נגזרים משובצים שהופרדו ושאין משמשים לגידור

מכשירים נגזרים משובצים מופרדים מהחזזה המארח ומטופלים בנפרד אם: (א) אין קשר ברור והדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החזזה המארח ושל המכשיר הנגזר המשובץ, לרבות סיכונים אשראי הנובעים מנגזרי אשראי משובצים מסוימים; (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל המכשיר הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר; ו- (ג) המכשיר המשולב אינו נמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החזזה המארח, שינויים בשוויים ההוגן של נגזרים משובצים שהופרדו נזקפים מיידית לרווח והפסד.

במקרים מסוימים (כגון מקרים בהם לבנק אין את היכולת להפריד נגזר משובץ מהחוזזה המארח), בהתאם לתקן חשבונאות אמריקאי FAS 155 (ASC 815-15), הטיפול החשבונאי במכשירים פיננסיים משולבים מסוימים, הבנק בוחר לא להפריד את הנגזר המשובץ ולמדוד את המכשיר הפיננסי המשולב (hybrid instrument) בשלמותו בשווי הוגן, תוך דיווח על שינויים בשווי הוגן בדוח רווח והפסד בעת היווצרותם. הבחירה כאמור נעשית במועד רכישת המכשיר המשולב או בקורות אירועים מסוימים בהם המכשיר כפוף למדידה מחדש (remeasurement event), כגון כתוצאה מצירופי עסקים או משינויים מהותיים של מכשירי החוב. בחירה במדידה לפי שווי הוגן כאמור הינה בלתי חוזרת.

(7) קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

החל מיום 1 בינואר 2011 הקבוצה מיישמת את הכללים שנקבעו ב-FAS 157 (ASC 820-10) אשר מגדיר שווי הוגן וקובע מסגרת עבודה עקבית למדידת שווי הוגן על ידי הגדרת טכניקות הערכת שווי הוגן לגבי נכסים והתחייבויות וקביעת מדרג שווי הוגן והנחיות יישום מפורטות. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2012, מיישם הבנק את הוראת הפיקוח על הבנקים בנושא מדידות שווי הוגן, המשלבת בהוראות הדיווח לציבור את הכללים שנקבעו בעדכון תקינה חשבונאית ASU 2011-04 בנושא מדידת שווי הוגן (ASC 820): תיקונים להשגת מדידת שווי הוגן ודרישות גילוי אחידות ב-U.S. GAAP וב-IFRS.

שווי הוגן מוגדר כמחיר אשר היה מתקבל ממכירת נכס או שהיה משולם בהעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בין היתר, התקן מחייב לצורך הערכת שווי הוגן, לעשות שימוש מרבי ככל שניתן בנתונים נצפים ולמזער שימוש בנתונים לא נצפים. נתונים נצפים מייצגים מידע הזמין בשוק המתקבל ממקורות בלתי תלויים ואילו נתונים לא נצפים משקפים את ההנחות של הבנק. FAS 157 מפרט היררכיה של טכניקות מדידה בהתבסס על השאלה האם הנתונים ששימשו לצורך קביעת השווי ההוגן הינם נצפים או לא נצפים. סוגים אלו של נתונים יוצרים מדרג שווי הוגן כמפורט להלן:

- נתוני רמה 1: מחירים מצוטטים (לא מותאמים) בשווקים פעילים לנכסים או להתחייבויות זהים, אשר לבנק יש יכולת לגשת אליהם במועד המדידה.
 - נתוני רמה 2: נתונים הנצפים עבור הנכס או ההתחייבות, במישרין או בעקיפין, שאינם מחירים מצוטטים הנכללים ברמה 1.
 - נתוני רמה 3: נתונים לא נצפים עבור הנכס או ההתחייבות.
- היררכיה זו דורשת שימוש בנתוני שוק נצפים, כאשר מידע זה קיים. כאשר הדבר הינו אפשרי, הבנק שוקל מידע שוק נצפה ורלבנטי במסגרת הערכתו. היקף ותדירות העסקאות, גודל מרווח ה-bid-ask וכן גודל ההתאמה הנדרשת כאשר משווים עסקאות דומות הינם כולם גורמים אשר נלקחים בחשבון כאשר קובעים את הנזילות של שווקים ואת הרלבנטיות של מחירים נצפים באותם שווקים.
- לצורך מדידת שווי הוגן, לא מיושמת הנחת היסוד "בשימוש" (in-use) לגבי מכשירים פיננסיים.
- בנוסף, מדידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים נעשית ללא הבאה בחשבון של פקטור גודל ההחזקה (blockage factor) הן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי נתוני רמה 1 והן לגבי מכשירים פיננסיים המוערכים לפי רמות 2 או 3, למעט מצבים בהם פרמיה או ניכיון היו מובאים בחשבון במדידת שווי הוגן על ידי משתתפים בשוק בהיעדר נתוני רמה 1.

ניירות ערך

השווי ההוגן של ניירות ערך למסחר וניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נצפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).

מכשירים פיננסיים נגזרים

מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי ובהיעדר שוק עיקרי, לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים הוערכו לפי מודלים אשר לוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הנגזר (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיוצא באלה). ליתר פירוט ראה בהמשך לגבי מתודולוגיית הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע.

מכשירים פיננסיים נוספים שאינם נגזרים

לרוב המכשירים הפיננסיים בקטגוריה זו (כגון: אשראי לציבור ואשראי לממשלה, פקדונות הציבור ופקדונות בבנקים, כתבי התחייבות נדחים ומלוות שאינם סחירים) לא ניתן לצטט "מחיר שוק", מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ברביית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. לצורך כך, תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות. כמו כן, במקרים מסוימים, לצורך מדידת שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות לא סחירות, הבנק מיישם הנחיות שנקבעו ב- ASU 2009-05, מדידת התחייבויות לפי שווי הוגן. בפרט, הבנק מעריך את שוויי ההוגן תוך שימוש במחירים מצוטטים של ההתחייבויות (או של התחייבויות דומות) אשר נסחרות כנכסים.

הערכה של סיכון אשראי וסיכון לאי ביצוע

FAS 157 דורש לשקף את סיכון האשראי (credit risk) ואת הסיכון לאי ביצוע (nonperformance risk) במדידת השווי ההוגן של חוב, לרבות מכשירים נגזרים, אשר הונפקו על ידי הבנק ונמדדים לפי שווי הוגן. סיכון אי ביצוע כולל את סיכון האשראי של הבנק, אך לא מוגבל לסיכון זה בלבד. להרחבה לגבי השיטות וההנחות העיקריות המשמשות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 32א, "תורות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים".

(8) ירידת ערך מכשירים פיננסיים

ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח האם ירידה בשוויי ההוגן של ניירות ערך המסווגים לתיק הזמין למכירה ולתיק המוחזק לפדיון הינה בעלת אופי אחר מזמני.

הבנק מכיר בתקופת הדיווח בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, לכל הפחות, בגין ירידת ערך של כל נייר המקיים אחד או יותר מהתנאים הבאים:

- נייר ערך אשר נמכר עד מועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו;
- נייר ערך אשר סמוך למועד פרסום הדוח לציבור לתקופה זו, הבנק מתכוון למכור אותו בתוך פרק זמן קצר;
- איגרת חוב אשר לגביה חלה ירידת דירוג משמעותית בין דירוגה במועד שבו היא נרכשה על ידי הבנק לבין דירוגה במועד פרסום הדוח לתקופה זו. לעניין זה, ירידת דירוג משמעותית תחשב כירידת דירוג הנייר מתחת לדירוג השקעה;
- איגרת חוב אשר לאחר רכישתה סווגה על ידי הבנק כבעייתית;
- איגרת חוב שלגביה חל כשל בתשלום לאחר רכישתה;
- נייר ערך, אשר השווי ההוגן שלו לסוף תקופת דיווח וגם במועד הסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים, היה נמוך בשיעור העולה על 40% מהעלות (לגבי אגרות חוב - העלות המופחתת), ומשך התקופה בה השווי ההוגן של נייר הערך נמוך מעלותו הינה מעל 3 רבעונים ברציפות. זאת, אלא אם בידי הבנק ראיות אובייקטיביות ומוצקות וניתוח זהיר של כל הגורמים הרלוונטיים, אשר מוכיחות ברמה גבוהה של ביטחון כי ירידת הערך הינה בעלת אופי זמני.

- בנוסף, הבחינה בנושא קיום ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני מתבססת על השיקולים הבאים.
- שינוי לרעה במצב המנפיק או במצב השוק בכללותו;
 - הכוונה והיכולת של הבנק להחזיק את נייר הערך לתקופת זמן ארוכה מספיק שתאפשר עליה בשווי ההוגן של נייר הערך או עד לפדיון;
 - במקרה של אגרות חוב - שיעור התשואה לפדיון;
 - במקרה של מניות - הפחתה של חלוקת דיבידנדים או ביטול שלה.
- כמו כן, הבנק מכיר בירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בגין זכויות מוטב שנרכשו ובגין זכויות מוטב שהמשיכו להיות מוחזקות על ידי הבנק באיגוח נכסים פיננסיים, כאשר מידע עדכני או אירועים אחרים מצביעים על שינוי לרעה צפוי (probable) בתחזית תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר הפיננסי.
- כאשר חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני, עלותו של נייר הערך מופחתת לשווי ההוגן ומשמשת כבסיס עלות חדש. ההפסד המצטבר, המתייחס לנייר ערך המסווג כזמין למכירה, שנזקק בעבר לסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר, מועבר לרווח והפסד כאשר מתקיימת בגין ירידת ערך שאינה בעלת אופי אחר מזמני. עליות ערך בתקופות דיווח עוקבות מוכרות בסעיף נפרד בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר ואין נזקפות לרווח והפסד (בסיס עלות חדש).

אשראי לציבור ויתרות חוב

ראה סעיף ד. (4) לעיל.

(9) קיזוז נכסים והתחייבויות פיננסיים

הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר המפקח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012 אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים בנושא קיזוז נכסים והתחייבויות. התיקונים המפורטים בחוזר זה נועדו להתאים את סעיף 15א בהוראות הדיווח לציבור לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב. בהתאם להוראות, הבנק מקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי ויציג במאזן את יתרם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות, קיימת זכות חוקית ניתנת לאכיפה (legally enforceable right) לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים;
 - קיימת כוונה לפרוע את ההתחייבות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית;
 - גם הבנק וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה (determinable amounts).
- הבנק מקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים ומציג במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישינו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות הבנק בגין אותן ההתחייבויות, לקיזוז.
- כמו כן, הבנק מקזז פקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.
- הבנק לא מקזז בין נכסים בגין מכשירים נגזרים כנגד התחייבויות בגין מכשירים נגזרים אלא אם מתקיימים כל התנאים המצטברים שלעיל. עם זאת בהוראות נקבע כי במקרים מסוימים בנק רשאי לקזז סכומי שווי הוגן שהוכרו בגין מכשירים נגזרים וסכומי שווי הוגן שהוכרו בגין הזכות לדרוש חזרה בטחון במזומן (חייבים) או המחויבות להשיב בטחון במזומן (זכאים) הנובעים ממכשירים נגזרים שבוצעו עם אותו צד נגדי בהתאם להסדר להתחשבנות נטו (master netting arrangement).
- עם זאת, בהתאם להוראות בנק אינו רשאי לקזז מאזנית סכומים אלא אם קיבל לכך אישור מראש של המפקח על הבנקים. לאור זאת, הבנק לא מקזז מאזנית סכומים אלו.

(10) העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות

הבנק מיישם את כללי המדידה והגילוי שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי FAS 140 (ASC 860-10), העברות ושירות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות, כפי שתוקן על ידי FAS 166, העברות ושירות של נכסים פיננסיים (ASC 860-10), לצורך הטיפול בהעברות של נכסים פיננסיים וסילוק של התחייבויות.

בהתאם לכללים אלו העברת נכס פיננסי תטופל חשבונאית כמכירה, אם ורק אם, מתקיימים כל התנאים הבאים: (1) הנכס הפיננסי שהועבר בודד מהגורם המעביר, גם במצב של פשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר; (2) כל מקבל (או, אם המקבלת היא ישות שכל יעודה הינו לעסוק באיגוח או בפעילות מימון מגובה נכסים ואשר אותה ישות מנועה מלשעבד או להחליף את הנכסים הפיננסיים שקיבלה, כל צד שלישי שמחזיק בזכויות מוטב) יכול לשעבד או להחליף את הנכסים (או את זכויות המוטב) שקיבל, ולא קיים תנאי שגם מגביל את המקבל (או צד שלישי אשר מחזיק בזכויות המוטב) מלנצל את זכותו לשעבד או להחליף וגם מעניק למעביר הטבה גדולה יותר מאשר הטבה טריוויאלית; (3) המעביר, או חברות מאוחדות שנכללו בדוחותיו הכספיים, או הסוכנים שלו, אינם שומרים שליטה אפקטיבית בנכסים הפיננסיים או בזכויות המוטב המתייחסים לנכסים המועברים האלה. החל מיום 1 בינואר 2012 הבנק מיישם את עדכון תקינה חשבונאית 2011-03 ASU בנושא בחינה מחדש של שליטה אפקטיבית בעסקאות רכש חוזר, שמהווה עדכון לכללים שנקבעו ב-FAS 166 (ASC 860). בהתאם לעדכון הערכת קיום שליטה אפקטיבית מתמקדת בזכויות החוזיות ובהתחייבויות החוזיות של המעביר, ולכן לא מובאים בחשבון: (1) קריטריון שדורש שלמעביר תהיה יכולת לרכוש ניירות שהועברו גם במקרה כשל של הנעבר; וכן (2) הנחיות בנושא דרישת הביטחונות בקשר לקריטריון הנ"ל. בעסקאות העברת נכסים פיננסיים הבנק קובע כי למעביר נותרת שליטה אפקטיבית על הנכסים שהועברו (ולכן העברת הנכסים תטופל כחוב מובטח) אם מתקיימים כל התנאים שלהלן:

- הנכסים שיירכשו חזרה או ייפדו זהים או זהים במהות לנכסים שהועברו;
- ההסכם הוא לרכוש אותם חזרה או לפדות אותם לפני מועד הפירעון, במחיר קבוע או במחיר הניתן לקביעה; וכן
- ההסכם נערך בעת ובעונה אחת עם ההעברה.

בנוסף, כדי שהעברה של חלק מנכס פיננסי תחשב כמכירה, החלק המועבר חייב לקיים את ההגדרה של זכויות משתתפות. זכויות משתתפות חייבות לעמוד בקריטריונים הבאים: הזכות צריכה לייצג זכויות פרופורציונאליות ביחס למלוא הנכס הפיננסי; כל תזרימי מזומנים המתקבלים מהנכסים מחולקים בין זכויות המשתתפות באופן פרופורציונלי לחלקם בבעלות; הזכויות אינן זכויות נחותות (subordinated) ביחס לזכויות אחרות; לא קיימת זכות חזרה למעביר או למחזיקים אחרים בזכויות משתתפות (למעט במקרה של הפרת מצגים או התחייבויות, התחייבויות חוזיות שוטפות לשירות בנכס פיננסי בשלמותו וניהול חוזה ההעברה, ומחויבויות חוזיות להתחלק בקיזוז הטבות כלשהן שהתקבלו על ידי מחזיק כלשהו בזכויות משתתפות); ולמעביר וגם למחזיק בזכויות משתתפות אין זכות לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו, למעט אם כל המחזיקים בזכויות משתתפות מסכימים לשעבד או להחליף את הנכס הפיננסי בשלמותו.

במידה והעסקה עומדת בתנאים לטיפול בעסקה כמכירה, הנכסים הפיננסיים המועברים נגרעים מהמאזן של הבנק. במידה ולא מתקיימים תנאי המכירה, ההעברה נחשבת לחוב מובטח. מכירה של חלק מנכס פיננסי שאינו זכות משתתפת מטופלת כחוב מובטח, היינו, הנכסים המועברים ממשיכים להירשם במאזן של הבנק והתמורה מהמכירה תוכר כהתחייבות של הבנק. הבנק מיישם הוראות ספציפיות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור לטיפול בעסקאות השאלה או שאילה של ניירות ערך שבהן השאלה מבוצעת כנגד איכות האשראי הכללית והביטחונות הכלליים של השואל, כאשר השואל אינו מעביר אל המשאיל כביטחון מכשירים נזילים המתייחסים ספציפית לעסקת השאלת ניירות הערך, אשר המשאיל רשאי למכור או לשעבד אותם. טיפול בהשאלה ובשאילה כאמור מטופלות כאשראי או כפיקדון אשר נמדדים לפי השווי ההוגן של נייר הערך המתייחס. הכנסות על בסיס צבירה בגין ניירות ערך אלו נרשמות כהכנסות רבית מאשראי ושינויים בשווי ההוגן (מעבר לשינויים בבסיס צבירה) נרשמים במסגרת הכנסות מימון שאינן מרבית כאשר מדובר בניירות ערך בתיק למסחר, או ברווח כולל אחר, כאשר מדובר בניירות ערך זמינים למכירה.

הבנק גורע התחייבות אם ורק אם ההתחייבות סולקה, כלומר התקיים אחד מהתנאים הבאים (א) הבנק שילם למלווה והשתחרר ממחויבותו בגין ההתחייבות, או (ב) הבנק שוחרר משפטית בהליך משפטי או בהסכמת המלווה מהיותו החייב העיקרי בגין ההתחייבות.

(11) רכוש קבוע (בנינים וציוד)

הכרה ומדידה

פריטי רכוש קבוע נמדדים לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. העלות כוללת יציאות הניתנות לייחוס במישרין לרכישת הנכס. עלות נכסים שהוקמו באופן עצמי כוללת את עלות החומרים ושכר העבודה הישיר, וכן כל עלות נוספת שניתן לייחס במישרין להבאת הנכס למיקום ולמצב הדרושים לכך שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה. עלות תוכנה שנרכשה, המהווה חלק בלתי נפרד מתפעול הציוד הקשור, מוכרת כחלק מעלות ציוד זה. כאשר לחלקי רכוש קבוע משמעותיים (לרבות עלויות של בדיקות תקופתיות משמעותיות) יש אורך חיים שונה, הם מטופלים כפריטים נפרדים (רכיבים משמעותיים) של הרכוש הקבוע. רווח או הפסד מגריעת פריט רכוש קבוע נקבעים לפי השוואת התמורה מגריעת הנכס לערכו בספרים, ומוכרים נטו, בסעיף "הכנסות אחרות" בדוח רווח והפסד.

עלויות עוקבות

עלות החלפת חלק מפריט רכוש קבוע מוכרת כחלק מהערך בספרים של אותו פריט אם צפוי כי ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בחלק שהוחלף יזרמו אל הבנק ואם עלותו ניתנת למדידה באופן מהימן. הערך בספרים של החלק שהוחלף נגרע. עלויות תחזוקה שוטפות של פריטי רכוש קבוע נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן.

פחת

פחת הוא הקצאה שיטתית של הסכום בר-פחת של נכס על פני אורך חייו השימושיים. סכום בר-פחת הוא העלות של הנכס, או סכום אחר המחליף את העלות, בניכוי ערך השייר של הנכס. פחת נזקף לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של כל חלק מפריט הרכוש הקבוע, מאחר ושיטה זו משקפת את תבנית הצריכה החזויה של ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס בצורה הטובה ביותר. נכסים חכורים מופחתים על פני התקופה הקצרה מבין תקופת החכירה ותקופת השימוש בנכסים. קרקעות בבעלות הבנק אינן מופחתות. נכס מופחת כאשר הוא זמין לשימוש, דהיינו כאשר הוא הגיע למיקום ולמצב הדרושים על מנת שהוא יוכל לפעול באופן שהתכוונה ההנהלה.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות ההשוואה הינו:

- בנינים ומקרקעין	50 - 25 שנים.
- ריהוט וציוד	17 - 7 שנים.
- כלי רכב	5 שנים.
- שיפורים במושכר	18 - 7 שנים.
- ציוד IT	8 - 3 שנים.

האומדנים בנושא שיטת הפחת, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת כספים ומותאמים בעת הצורך.

(12) חכירות

חכירות, לרבות חכירות של קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל או מצדדים שלישיים אחרים בהן נושאת הקבוצה באופן מהותי בכל הסיכונים והתשואות מהנכס, מסווגות כחכירות מימוניות. בעת ההכרה לראשונה נמדדים הנכסים החכורים בסכום השווה לנמוך מבין השווי ההוגן והערך הנוכחי של דמי החכירה המינימאליים העתידיים. תשלומים עתידיים לשימוש אופציה להארכת תקופת החכירה מול מנהל מקרקעי ישראל אינם מוכרים כחלק מהנכס וההתחייבות המתייחסת מאחר והם מהווים דמי חכירה מותנים, הנגזרים משווה ההוגן של הקרקע במועדי החידוש העתידיים של הסכם החכירה. לאחר ההכרה לראשונה, מטופל הנכס בהתאם למדיניות החשבונאית הנהוגה לגבי נכס זה.

יתר החכירות מסווגות כחכירות תפעוליות, כאשר הנכסים החכורים אינם מוכרים במאזן של הקבוצה. דמי חכירה ששולמו מראש למינהל מקרקעי ישראל בגין חכירות של קרקעות המסווגות כחכירות תפעוליות מוצגים במאזן כהוצאות מראש, ונזקפים לדוח רווח והפסד לאורך תקופת החכירה. תקופת החכירה וסכומי ההפחתות מביאים בחשבון אופציה להארכת תקופת החכירה, במידה ובמועד ההתקשרות בחכירה היה וודאי באופן סביר שהאופציה תמומש. תשלומים במסגרת חכירה תפעולית נזקפים לרווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תמריצי חכירה שנתקבלו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך כל הוצאות החכירה לפי שיטת הקו הישר, לאורך תקופת החכירה. תשלומי חכירה מינימאליים, המשתלמים במסגרת חכירה מימונית, נחלקים בין הוצאות המימון לבין הפחתת יתרת ההתחייבות. הוצאת המימון מוקצית לכל תקופה מתקופת החכירה, כך שמתקבל שיעור רבית תקופתית קבוע על היתרה הנותרת של ההתחייבות. תשלומי החכירה המינימאליים מתעדכנים, בגין דמי חכירה מותנים, כאשר ההתניה מתבררת.

(13) נכסים בלתי מוחשיים

עלויות תוכנה

תוכנה אשר נרכשה על ידי הבנק נמדדת לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות הקשורות לפיתוח תוכנה או התאמתה לצורך שימוש עצמי מהוונות אם ורק אם: ניתן למדוד באופן מהימן את עלויות הפיתוח; התוכנה ישימה מבחינה טכנית ומסחרית; צפויות הטבות כלכליות עתידיות; ולבנק כוונה ומקורות מספיקים על מנת להשלים את הפיתוח ולהשתמש בתוכנה. העלויות שהוכרו כנכס בלתי מוחשי כוללות עלויות ישירות של חומרים ושירותים ושכר עבודה ישיר לעובדים. עלויות אלו נמדדות לפי העלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך. עלויות תקורה שלא ניתן לייחס באופן ישיר לפיתוח התוכנה ועלויות מחקר יוכרו כהוצאה עם התהוותן.

עלויות עוקבות

עלויות עוקבות מוכרות כנכס בלתי מוחשי אך ורק כאשר הן מגדילות את ההטבה הכלכלית העתידית הגלומה בנכס בגינו הן הוצאו. יתר העלויות, לרבות עלויות הקשורות למוניטין או למותגים שפותחו באופן עצמי, נזקפות לדוח רווח והפסד עם התהוותן.

הפחתה

הפחתה נזקפת לדוח רווח והפסד לפי שיטת הקו הישר על פני אומדן אורך החיים השימושי של נכסים בלתי מוחשיים, לרבות נכסי התוכנה, החל מהמועד שבו הנכסים זמינים לשימוש. נכסים בלתי מוחשיים אשר נוצרים בבנק (כגון: תוכנות בתהליך פיתוח) אינם מופחתים באופן שיטתי כל עוד הם אינם זמינים לשימוש. לפיכך, נכסים בלתי מוחשיים אלה נבחנים לירידת ערך לפחות אחת לשנה, עד למועד בו הופכים להיות זמינים לשימוש. בהתאם להוראות הדיווח לציבור, הבנק מיישם את תקן חשבונאות בינלאומי 38 בדבר נכסים בלתי מוחשיים (IAS 38), וכן הנחיות שנקבעו במסגרת SOP 98-1, בדבר "accounting for the cost computer software developed or obtained for internal use". לאור המורכבות החשבונאית בתהליך היוון עלויות תוכנה ולאור מהותיות סכומי עלויות התוכנה שהוונו, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות לבנק בנושא היוון עלויות תוכנה לפיהן, בין היתר, יוגדר סף מהותיות להיוון, שלא יפחת מ- 600 אלפי ש"ח. כל פרויקט פיתוח תוכנה, אשר סך כל עלויות התוכנה שניתן להוון בגינו נמוכות מסף המהותיות שנקבע, ייזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. בנוסף, קבע הפיקוח על הבנקים הנחיות נוספות המתייחסות להיבטים שונים בתהליך היוון עלויות התוכנה בבנק.

אומדן אורך החיים השימושיים לתקופה השוטפת ולתקופות השוואה הינו:

קשרי לקוחות - 10 שנים

עלויות תוכנה - 5 שנים

האומדנים בדבר שיטת ההפחתה, אורך החיים השימושיים וערך השייר נבחנים מחדש לפחות בסוף כל שנת דיווח ומותאמים בעת הצורך.

(14) נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה - או חלק ממבנה - או שניהם) המוחזק (על ידי הבנק כבעלים או בחכירה מימונית) לצורך הפקת הכנסות שכירות או לשם עליית ערך הונית או שניהם, ושלא לצורך:

1. שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים למטרות מנהליות; או
2. מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות הרכישה בתוספת עלויות עסקה. בתקופות עוקבות הנדל"ן להשקעה נמדד לפי עלות בניכוי פחת שנצבר והפסדים מירידת ערך.

(15) ירידת ערך נכסים שאינם פיננסיים

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, למעט נכסי מסים נדחים ולרבות השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים כאמור, מחושב אומדן של סכום בר ההשבה של הנכס.

הסכום בר ההשבה של נכס או של יחידה מניבת מזומנים הינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו (שווי הוגן, בניכוי הוצאות מכירה).

בקביעת שווי השימוש, מהוות הקבוצה את תזרימי המזומנים העתידיים החזויים לפי שיעור היוון לפני מסים, המשקף את הערכות השוק לגבי ערך הזמן של הכסף והסיכונים הספציפיים המתייחסים לנכס. למטרת בחינת ירידת ערך, הנכסים אשר אינם ניתנים לבחינה פרטנית מקובצים יחד לקבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרימי מזומנים משימוש מתמשך, אשר הינם בלתי תלויים בעיקרם בנכסים ובקבוצות אחרות ("יחידה מניבת מזומנים").

נכסי מטה הבנק אינם מפיקים תזרימי מזומנים נפרדים ומשרתים יותר מיחידה מניבת מזומנים אחת. חלק מנכסי המטה מוקצים ליחידות מניבות מזומנים על בסיס סביר ועקבי ונבחנים לירידת ערך כחלק מבחינת ירידת ערך בגין יחידות מניבות המזומנים להן הם מוקצים.

נכסי מטה אחרים, אותם לא ניתן להקצות באופן סביר ועקבי ליחידות מניבות מזומנים, מוקצים לקבוצת יחידות מניבות מזומנים במידה וקיימים סממנים לכך שחלה ירידת ערך בנכס השייך למטה הבנק או כאשר קיימים סממנים לירידת ערך בקבוצת היחידות מניבות המזומנים. במקרה זה, נקבע סכום בר השבה של קבוצת היחידות מניבות המזומנים שאותן משרת המטה.

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של הנכס או של יחידה מניבת מזומנים אליה הנכס משתייך עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה, ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

הפסד מירידת ערך מוקצה בין בעלי מניות הבנק ובין בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה לפי אותו בסיס שהרווח או ההפסד מוקצה. הפסדים מירידת ערך שהוכרו בתקופות קודמות נבדקים מחדש בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים לכך שההפסדים קטנו או לא קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבוטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

ירידת ערך של עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב

בנוסף לסממנים לבחינת קיום ירידת ערך שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים, בחינת קיום ירידת ערך לגבי עלויות פיתוח עצמי של תוכנות מחשב תבצע גם בהתקיים הסממנים שצוינו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב: SOP 98-1. Accounting For The Costs Of Computer Software Developed Or Obtained For Internal Use (ASC 350-40).

(1) לא צפוי כי התוכנה תספק שירותים פוטנציאליים משמעותיים;

- (2) חל שינוי מהותי באופן או בהיקף השימוש בתוכנה או בשימוש הצפוי בתוכנה;
- (3) בוצע או יבוצע בעתיד שינוי מהותי בתוכנה;
- (4) העלויות לפיתוח או הסבת התוכנה המיועדת לשימוש עצמי חורגות משמעותית מהסכומים שנצפו מראש;
- (5) לא צפוי יותר שפיתוח התוכנה יושלם וייעשה בה שימוש.
- באם מתקיים סימן אחד או יותר מהסימנים שצוינו לעיל, נדרש לבחון ירידת ערך בהתאם לכללים שנקבעו ב- IAS 36, ירידת ערך נכסים.

השקעות בחברות כלולות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

השקעה בחברה כלולה נבחנת לירידת ערך, כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על ירידת ערך בהתאם ל- IAS 39, מכשירים פיננסיים הכנה ומדידה, ובהתאם להחלטת רשות ניירות ערך 4-1 קווים מנחים לבחינת הצורך בהפחתת השקעות קבע. מוניתין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה הכלולה אינו מוכר כנכס נפרד ולכן אינו נבחן בנפרד לירידת ערך. ירידת הערך נבחנת ביחס להשקעה בכללותה. במידה וקיימת ראייה אובייקטיבית המצביעה על כך שיתכן שנפגם ערכה של ההשקעה, הקבוצה מבצעת הערכה של סכום בר ההשבה של ההשקעה שהינו הגבוה מבין שווי השימוש ומחיר המכירה נטו שלה. בקביעת שווי שימוש של השקעה בחברה כלולה הקבוצה אומדת את חלקה בערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים, אשר חזוי שיופקו על ידי החברה הכלולה, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה הכלולה והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדיבידנדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי.

הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של ההשקעה, לאחר יישום שיטת השווי המאזני, עולה על הסכום בר ההשבה, ומוכר בסעיף "חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר השפעת המס" בדוח רווח והפסד. הפסד מירידת ערך אינו מוקצה לנכס כלשהו, לרבות למוניתין המהווה חלק מחשבון ההשקעה בחברה כלולה. הפסד מירידת ערך יבוטל אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר ההשבה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, אחרי ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אילולא הוכר הפסד מירידת ערך. ביטול הפסד מירידת ערך יוכר בסעיף "חלק הבנק ברווחים של חברות כלולות, לאחר השפעת המס".

(16) עסקאות תשלום מבוסס מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים נזקף כהוצאת שכר במקביל לגידול בהון על פני התקופה בה מושגת זכאות בלתי מותנית למענקים. הסכום שנזקף כהוצאה בגין מענקי תשלום מבוסס מניות, המותנים בתנאי הבשלה שהינם תנאי שירות או תנאי ביצוע שאינם תנאי שוק, מותאם על מנת לשקף את מספר המענקים אשר צפויים להבשיל.

(17) התחייבויות תלויות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד הבנק מסווגות לשלוש קבוצות:

1. סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
2. סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
3. סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי הבנק נדרש להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שהבנק נדרש להשיב.

במקרים נדירים הבנק קבע, שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה. בבאור 17 בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה. בתביעות ותלויות שהתממשותן מוערכת כקלושה (פחות מ-20%) ניתן גילוי אם החשיפה הגלומה בהן הינה מהותית, בהתייחס להון של הבנק.

(18) הוצאות מסים על ההכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד אלא אם המסים נובעים מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתחייבים לשנים קודמות. ההפרשה למסים על ההכנסה של הבנק וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. אולם, הקבוצה לא מכירה במסים נדחים לגבי ההפרשים הזמניים הבאים:

- ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאינה משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס,
- הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות בנות ובחברות כלולות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך ההפרש, וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש ההשקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין ההשקעה. המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו יוממשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה לתאריך המאזן.

נכס מס נדחה בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי מוכר בספרים כאשר צפוי (more likely than not) שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות יתממשו, הם מופחתים.

לצורך הקביעה כי ניתן להכיר בנכס מס נדחה, הקבוצה מביאה בחשבון את כל הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות, התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות השוללות הכרה בנכס מס נדחה.

במידה ואין זה צפוי שלקבוצה תהיה הכנסה חייבת מספיקה נכסי מסים נדחים נטו לא יעלו על סכום הפרשים זמניים החייבים במס.

קיצוז נכסי והתחייבויות מסים נדחים

הבנק מקזז נכסי והתחייבות מסים נדחים במידה וקיימת זכות חוקית הניתנת לאכיפה לקיצוז של נכסים והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס בגין אותה ישות נישומה, או בחברות שונות בקבוצה, אשר בכוונתן לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים מיושבים בו זמנית. הקבוצה עשויה להתחייב בתוספת מס במקרה של חלוקת דיבידנדים על ידי חברות הקבוצה. תוספת מס זו לא נכללת בדוחות הכספיים, כאשר מדיניות חברות הקבוצה היא שלא לגרום לחלוקת דיבידנד הכרוכה בתוספת מס לחברה המקבלת, בעתיד

הנראה לעין. במקרים בהם צפויה חברה מוחזקת לחלק דיבידנד מרווחים הכרוכים בתוספת מס לחברה, יוצרת הקבוצה עתודה למס בגין תוספת המס שעשויה הקבוצה להתחייב בה, בגין חלוקת הדיבידנד.

פוזיציות מס לא וודאיות

הבנק מכיר בהשפעת פוזיציות מס רק אם צפוי (more likely than not) שהפוזיציות יתקבלו על ידי רשויות המס או בית המשפט. פוזיציות מס שמוכרות נמדדות לפי הסכום המקסימלי שסבירות התממשותו עולה על 50%. שינויים בהכרה או במדידה באים לידי ביטוי בתקופה בה חלו שינויים בנסיבות אשר הובילו לשינוי בשיקול הדעת.

(19) רווח למניה

הקבוצה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי לגבי הון המניות הרגילות שלה. הרווח הבסיסי למניה מחושב על ידי חלוקת הרווח או ההפסד המיוחסים לבעלי המניות הרגילות של הקבוצה במספר הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שהיו במחזור במשך התקופה.

(20) דיווח על מגזרי פעילות

מגזר פעילות פיקוחי הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות מסוימות או אשר מאגד לקוחות בסיווגים מסוימים, שהוגדרו על ידי הפיקוח על הבנקים. המתכונת לדיווח על מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק נקבעה בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

מגזר פעילות פיקוחי מוגדר בעיקר בהתבסס על סיווג הלקוחות. לקוחות פרטיים מסווגים בהתאם להיקף הנכסים הפיננסיים למגזר משקי הבית ומגזר הבנקאות הפרטית. לקוחות שאינם אנשים פרטיים מסווגים בעיקר על פי מחזור הפעילות שלהם למגזרים עסקיים (תוך הפרדה בין עסקים זעירים וקטנים, עסקים בינוניים ועסקים גדולים) גופים מוסדיים ומגזר ניהול פיננסי. בנוסף, הבנק נדרש ליישם את דרישות הדיווח על מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה כאשר מגזרי הפעילות לפי גישה זו שונים מהותית ממגזרי הפעילות הפיקוחיים. הגילוי הנוסף בהתאם לגישת ההנהלה הינו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב ASC 280. (ראה באור 28 להלן).

מתכונת הדיווח החדשה יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, לפירוט ראה באור 9.ג.1.

מגזר פעילות המוגדר לפי גישת ההנהלה הוא מרכיב בתאגיד בנקאי אשר עוסק בפעילויות שמהן הוא עשוי להפיק הכנסות ולשאת בהוצאות; תוצאות פעולותיו נבחנות באופן סדיר על ידי ההנהלה והדירקטוריון לצורך קבלת החלטות בנוגע להקצאת משאבים והערכת ביצועיו; וכן קיים לגביו מידע פיננסי נפרד.

חלוקת המגזרים בבנק מבוססת על איפיון של מגזרי לקוחות. מגזרים אלו כוללים גם מוצרים בנקאיים.

מתכונת הדיווח החדשה יושמה לראשונה החל מהדוח לשנת 2015, זאת בכפוף להקלות והוראות מעבר שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים.

(21) עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב לצורך טיפול חשבונאי בפעולות בין תאגיד בנקאי לבין בעל שליטה בו ובין חברה בשליטת הבנק. במצבים בהם בכללים כאמור לא קיימת התייחסות לאופן הטיפול, מיישם הבנק את הכללים שנקבעו בתקן מספר 23 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא הטיפול החשבונאי בעסקאות בין ישות לבין בעל השליטה בה. נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה, נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת הקבוצה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

נטילת התחייבות או ויתור

הבנק גורע את ההתחייבות מהדוחות הכספיים לפי שוויה ההוגן במועד הסילוק. ההפרש בין הערך בספרים של ההתחייבות לבין

שוויה ההוגן במועד הסילוק נזקף כרווח או כהפסד. במקרה של נטילת התחייבות ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות במועד הסילוק לבין סכום התמורה שנקבעה נזקף להון. במקרה של ויתור השווי ההוגן של ההתחייבות שנמחלה נזקף להון.

שיפוי

סכום השיפוי נזקף להון.

הלוואות, לרבות פקדונות

במועד ההכרה לראשונה, ההלוואה שניתנה לבעל השליטה או פקדון שהתקבל מבעל השליטה, מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק לפי שוויים ההוגן כנכס או כהתחייבות, לפי העניין. ההפרש בין סכום ההלוואה שניתנה או פקדון שהתקבל לבין שוויים ההוגן במועד ההכרה לראשונה נזקף להון.

בתקופות הדיווח שלאחר מועד ההכרה לראשונה ההלוואה או הפקדון כאמור מוצגים בדוחות הכספיים של הבנק בעלותם המופחתת תוך יישום שיטת הרבית האפקטיבית, למעט מקרים בהם בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים הם מוצגים בשווי הוגן.

(22) הוראה בנושא מתכונת דוח רווח והפסד לתאגיד בנקאי ואימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב

בנושא מדידת הכנסות רבית

החל מיום 1 בינואר 2014, הבנק מיישם את ההנחיות שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים בנושא אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הכנסות רבית (ASC 310-20), אשר, בין היתר, קובע כללים לטיפול בעמלות יצירת אשראי, התחייבויות למתן אשראי, שינוי בתנאי חוב ועמלות פירעון מוקדם.

עמלות ליצירת אשראי

עמלות אשר חיבו ביצירת אשראי, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות לאורך חיי ההלוואה כהתאמת התשואה. הכנסות מעמלות כאמור נזקפות לפי שיטת הרבית האפקטיבית ומדווחות כחלק מהכנסות רבית.

עמלות הקצאת אשראי

עמלות הקצאת אשראי מטופלות בהתאם לסבירות המימוש של המחויבות למתן האשראי. במידה והסבירות קלושה, העמלה מוכרת על בסיס קו ישר לאורך תקופת המחויבות, אחרת הבנק דוחה את ההכרה בהכנסה מעמלות אלה עד למועד מימוש המחויבות או עד למועד פקיעתה, לפי המוקדם. אם המחויבות מומשה, אזי העמלות מוכרות בדרך של התאמת התשואה לאורך חיי ההלוואה כאמור לעיל. באם המחויבות פקעה מבלי שמומשה העמלות מוכרות במועד הפקיעה ומדווחות במסגרת הכנסות מעמלות.

שינוי בתנאי חוב

במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחן הבנק אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך, בוחן הבנק האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב-10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים, או האם מדובר בשינוי מטבע של ההלוואה. במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד. אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.

עמלות פירעון מוקדם

עמלות פירעון מוקדם שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לפני 1 בינואר 2014 ושטרם הופחתו, מוכרות על פני תקופה של שלוש שנים או התקופה הנותרת של ההלוואה, לפי הקצר מביניהם.

עמלות שחויבו בגין פירעון מוקדם שבוצע לאחר 1 בינואר 2014 מוכרות מיידי במסגרת הכנסות רבית.

ה. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

(1) הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות

ביום 11 בינואר 2015 פורסם חוזר בנושא אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות". החוזר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור לאור פרסום ASU 2014-09 המאמץ בכללי החשבונאות האמריקאים תקן חדש בנושא הכרה בהכנסה. התקן קובע כי הכנסה תוכר בסכום שצפוי שיתקבל בתמורה להעברת הסחורות או מתן שירותים ללקוח. בהתאם לטיוטת הוראות המעבר לשנת 2015, נדרש ליישם את התיקונים להוראות הדיווח לציבור בהתאם לחוזר בדבר אימוץ עדכון לכללי חשבונאות בנושא "הכנסה מחוזים עם לקוחות" החל מיום 1.1.2018.

בעת היישום לראשונה ניתן לבחור בחלופה של יישום למפרע תוך הצגה מחדש של מספרי ההשוואה או בחלופה של יישום בדרך של מכאן ולהבא תוך זקיפת ההשפעה המצטברת להון במועד היישום לראשונה. התקן החדש אינו חל, בין השאר, על מכשירים פיננסיים וזכויות או מחויבויות חוזיות אשר בתחולת פרק 310 לקודיפיקציה. הבנק טרם החל לבחון את ההשפעה של התקן על דוחותיו הכספיים, וטרם בחר בחלופה ליישום הוראות המעבר.

(2) דיווח של תאגידים בנקאיים וחברת כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות

ביום 10 ביוני 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא צירופי עסקים, איחוד דוחות כספיים והשקעות בחברות מוחזקות. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושאים אלו כמפורט להלן:

- כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 805 בקודיפיקציה בדבר "צירופי עסקים".
 - הוראות נושא 810 בקודיפיקציה בדבר "איחוד".
 - הוראות נושא 20-350 בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניטין ונכסים אחרים" בקשר לטיפול החשבונאי בירידת ערך מוניטין שנרכש בצירוף עסקים.
 - כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא חברות מוחזקות, לרבות כללי ההצגה, המדידה והגילוי וכן את ההנחיות הנוגעות לירידת ערך שנקבעו בהוראות נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות - שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות".
 - הטיפול שנקבע בסעיף 174 ב.ב. בהוראות הדיווח לציבור בדבר נכסים לא שוטפים המוחזקים למכירה לפי IFRS 5 לא יחול על השקעות בחברות כלולות.
 - יודגש כי הוראת המעבר שאפשרה לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית, המתייחסת לנושאים בליבת העסק הבנקאי, שיושמה על ידי חברה כלולה ריאלית, לצורך יישום מדיניות חשבונאית אחידה עם זו של הבנק בוטלה. במקומה נוסף סעיף בהוראות המעבר לשנת 2015 שמאפשר לבנק משיקולים פרקטיים בשנים 2016 ו-2017 לא לבצע תיאומים למדיניות חשבונאית שמיושמת על ידי חברה כלולה ריאלית, העורכת את דוחותיה הכספיים בהתאם ל-IFRS.
 - ההוראות שנקבעו בחוזר יחולו מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, נדרש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו באותם נושאים בתקינה האמריקאית בשינויים המתחייבים, לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה אם הדבר נדרש על פי כללי התקינה האמריקאית בנושאים אלו. ההוראות בנושא "push down accounting" יחולו על צירופי עסקים שיבוצעו החל מיום 1 בינואר 2016.
- הבנק בוחן את ההשפעה של החוזר על דוחותיו הכספיים.

(3) דיווח לפי כללי החשבונאות המקובלים ארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחברות כרטיסי אשראי בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא נכסים בלתי מוחשיים ובין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים - מוניתין ואחרים".

בנקים נדרשים ליישם את ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזר החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך. בעת היישום לראשונה, יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית באותם נושאים, בשינויים המתחייבים. האמור כולל תיקון לנתונים המתייחסים לתקופות קודמות, אם הדבר נדרש בהתאם לנושאים אלה. ליישום החוזר לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

(4) מיסים על הכנסה

ביום 22 באוקטובר 2015 פורסם חוזר בנושא דיווח של תאגידים בנקאיים וחכ"א בישראל לפי כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה. בהתאם לחוזר נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מיסים על הכנסה, ובין היתר את כללי ההצגה, המדידה והגילוי בהתאם לפרק 740 בקודיפיקציה בדבר "סוגיות במטבע חוץ - מיסים על הכנסה".

בהתאם לחוזר נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2017. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בתקינה האמריקאית לרבות תיקון למפרע של מספרי השוואה, אם הדבר נדרש. אין חובה לתת בדוחות בשנת 2017 את הגילוי בדבר הטבות מס שלא הוכרו. הבנק בוחן את השלכות החוזר על דוחותיו הכספיים.

(5) תיקון מספר 11-2014 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון

ביום 15 ביולי 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "תיקון מספר 11-2014 לקודיפיקציה של ה-FASB לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון". בהתאם לטיוטה, בחודש יוני 2014 פרסם ה-FASB את תיקון מספר 11-2014 לקודיפיקציה לגבי עסקאות רכש חוזר לפדיון ועסקאות רכש חוזר במימון. בין היתר, התיקון מבהיר כי עסקאות רכש חוזר לפדיון יטופלו מבחינה חשבונאית כחוב מובטח, בעקביות לטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר אחרות. בנוסף, התיקון מבהיר את הטיפול החשבונאי בעסקאות רכש חוזר במימון, בהן צד אחד מעביר לצד נגדי נכס פיננסי, ובו זמנית מתקשר עם הצד הנגדי בהסכם לרכישה ומכירה חוזרת של הנכס הפיננסי, וכן כולל דרישות גילוי מסוימות. בנקים נדרשים ליישם את התיקונים החל מיום 1 בינואר 2016 ואילך, בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בארה"ב, בשינויים המתחייבים. ליישום הטיוטה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

באור 2 - הכנסות והוצאות רבית (במיליוני ש"ח)

הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2014	2013	2015	2014	2013
א. הכנסות (הוצאות) רבית⁽¹⁾					
2,120	2,394	2,831	1,413	1,619	1,969
(3)	3	-	-	-	-
9	17	33	5	11	16
28	106	192	19	64	107
1	6	15	1	4	11
99	136	246	72	87	138
-	-	-	9	12	18
6	2	5	2	1	2
2,260	2,664	3,322	1,521	1,798	2,261
ב. הוצאות רבית⁽¹⁾					
132	322	728	146	278	573
6	7	9	6	6	7
1	1	8	8	10	17
168	222	354	123	182	291
-	11	36	-	10	32
307	563	1,135	283	486	920
1,953	2,101	2,187	1,238	1,312	1,341
ג. פירוט ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות רבית					
הוצאות רבית ⁽³⁾					
(25)	(13)	(11)	(23)	(16)	(14)
ד. פירוט הכנסות רבית על בסיס צבירה מאגרות חוב					
20	21	30	17	15	20
74	104	176	51	64	92
5	11	40	4	8	26
99	136	246	72	87	138

(1) כולל מרכיב אפקטיבי ביחסי הגידור.

(2) כולל הכנסות רבית בגין אגרות חוב מגובות משכנתאות בסך של 5 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק בשנת 2015 (שנת 2014 - הכנסות רבית בסך של 9 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, שנת 2013 - הכנסות רבית בסך של 8 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק).

(3) פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים לסעיף משנה א'.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית

(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר					
1. מפעילות במכשירים נגזרים					
2	(2)	(1)	2	(2)	(1)
(437)	613	(70)	(584)	865	(46)
(435)	611	(71)	(582)	863	(47)
2. מהשקעה באגרות חוב					
89	78	48	167	164	87
(4)	(1)	-	(5)	(1)	-
85	77	48	162	163	87
388	(628)	91	507	(897)	76
3. הפרשי שער, נטו					
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות					
36	30	20	43	30	28
(3)	(3)	(44)	(4)	(3)	(44)
47	35	37	47	35	38
80	62	13	86	62	22
118	122	81	173	191	138

סך הכל הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

- (1) למעט מרכיב אפקטיבי ביחסי גידור.
(2) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הקבוצה, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) בשנת 2013 כולל הפרשה לירידת ערך בסך של 3 מיליון ש"ח ו-2 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה.
(4) כולל הפסד בסך של 37 מיליון ש"ח בגין פסק דין שהתקבל לגבי תביעה משפטית. ראה באור 4.ז.25.
(5) סווג מרווח כולל אחר מצטבר.

באור 3 - הכנסות מימון שאינן מרבית (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק			המאוחד		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
ג. הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר⁽³⁾					
13	12	9	16	7	14
5	20	2	12	34	(3)
(1)	(2)	1	(1)	(2)	-
17	30	12	27	39	11
135	152	93	200	230	149
פירוט על הכנסות מימון שאינן מרבית בגין פעילויות למטרת מסחר לפי חשיפת סיכון					
5	20	2	14	28	(1)
1	1	-	1	1	1
11	9	10	12	10	11
17	30	12	27	39	11
ג. חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור - פעילות חוץ⁽⁵⁾					
-	-	-	-	-	-
2	(2)	(1)	2	(2)	(1)
2	(2)	(1)	2	(2)	(1)

- (1) אין רווחים הקשורים לאגרות חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן (שנת 2014 - 7 מיליון ש"ח ו-8 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה, שנת 2013 - 1 מיליון ש"ח ו-5 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק, בהתאמה).
- (2) אין רווחים/הפסדים הקשורים למניות למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן.
- (3) כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.
- (4) להכנסות רבית מהשקעה באג"ח למסחר ראה באור 2.
- (5) לגילוי על ההשפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות רבית ראה באור 2.

באור 4 - עמלות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
155	144	136	307	287	271	ניהול חשבון
66	53	54	118	104	105	כרטיסי אשראי
277	302	320	421	449	453	פעילות בניירות ערך ובמכשירים נגזרים מסוימים
39	45	46	64	81	81	עמלות הפצת מוצרים פיננסיים ⁽¹⁾
32	33	33	86	109	108	ניהול, תפעול ונאמנות לגופים מוסדיים ⁽²⁾
64	14	13	114	34	34	טיפול באשראי
75	82	93	120	130	141	הפרשי המרה
44	44	45	58	57	56	פעילות סחר חוץ
69	65	72	75	70	77	עמלות מעסקי מימון
30	27	27	55	54	52	עמלות אחרות
851	809	839	1,418	1,375	1,378	סך הכל עמלות

(1) דמי הפצת קרנות נאמנות ומוצרים פנסיוניים.

(2) תפעול קופות גמל, קרנות נאמנות ומנהלי חסכון לטווח ארוך.

באור 5 - הכנסות אחרות

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
28	13	-	28	13	6	רווח הון ממכירת בניינים וציוד
-	31	-	-	31	-	רווח הון ממכירת חברה מאוחדת
204	220	192	18	18	8	אחרות
232	264	192	46	62	14	סך הכל הכנסות אחרות

באור 6 - משכורות והוצאות נלוות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013 ⁽¹⁾	2014 ⁽¹⁾	2015	2013 ⁽¹⁾	2014 ⁽¹⁾	2015	
763	780	726	1,172	1,181	1,099	משכורות
86	82	83	128	122	130	הוצאות נלוות אחרות לרבות קרן השתלמות, חופשה ומחלה
23	27	(59)	27	35	(43)	הטבות לזמן ארוך
214	214	220	325	326	309	ביטוח לאומי ומס שכר
15	26	34	31	45	60	הוצאות בגין פנסיה לרבות פיצויים ותגמולים (ראה באור 23):
35	44	46	56	65	66	הטבה מוגדרת
						הפקדה מוגדרת
3	3	4	7	6	8	הטבות אחרות לאחר סיום העסקה והטבות לאחר פרישה
1,139	1,176	1,054	1,746	1,780	1,629	שאינן פנסיה
						סך כל המשכורות וההוצאות נלוות
-	-	-	28	24	22	מזה משכורות והוצאות נלוות בחו"ל

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבוונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.ג.1.

באור 7 - הוצאות אחרות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק			המאוחד			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
18	20	22	52	51	51	שווק ופרסום
51	50	59	82	79	88	תקשורת
112	109	100	124	125	111	מחשב
10	9	9	17	16	15	משרדיות
2	2	2	5	6	6	ביטוח
30	33	32	59	61	58	משפטיות, ביקורת וייעוץ מקצועי
6	5	5	13	11	12	שכר חברי דירקטוריון
3	3	3	6	6	5	הדרכה והשתלמות מקצועית
109	124	130	102	113	108	עמלות
55	59	54	71	81	68	אחרות
396	414	416	531	549	522	סך הכל הוצאות אחרות

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2014	2013	2015	2014	2013
279	351	421	163	233	284
(12)	(3)	(2)	(12)	(1)	2
267	348	419	151	232	286
58	(21) ⁽¹⁾	(54) ⁽¹⁾	61	(2) ⁽¹⁾	(47) ⁽¹⁾
1	1	1	-	-	-
59	(20)	(53)	61	(2)	(47)
326	328	366	212	230	239
1	(3)	4	-	-	-
56	(20) ⁽¹⁾	(33) ⁽¹⁾	59	(2) ⁽¹⁾	(34) ⁽¹⁾
3	-	(20)	2	-	(13)
59	(20)	(53)	61	(2)	(47)

* כולל הפרשה למסים (חסכון במס) בחו"ל

** מסים נדחים

יצירה והיפוך של הפרשים זמניים

שינוי בשיעור המס

סך הכל מסים נדחים

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.ג.1.

ב. התאמת סכום המס התיאורטי לסכום הפרשה למסים

להלן ההתאמות בין סכום המס התיאורטי שהיה חל אילו הרווח היה מתחייב במס לפי שיעור המס הסטטוטורי החל על בנק בישראל, לבין הפרשה המותאמת למסים על הרווח כפי שנזקפה בדוח רווח והפסד:

המאוחד			הבנק		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2014	2013	2015	2014	2013
37.6%	37.7%	36.2%	37.6%	37.7%	36.2%
288	290 ⁽¹⁾	323 ⁽¹⁾	198	215 ⁽¹⁾	214 ⁽¹⁾
32	35	38	11	12	15
-	(5)	(2)	-	(5)	(2)
-	1	1	-	1	1
(4)	(7)	(4)	(5)	(6)	(4)
13	13	21	13	10	18
4	5	4	4	5	5
-	(1)	4	-	-	-
(11)	(2)	(1)	(12)	(1)	2
3	-	(20)	2	-	(13)
1	(1)	2	1	(1)	3
326	328	366	212	230	239

שיעור המס החל על הבנק

סכום המס לפי שיעור המס שבתוקף

תוספת (חסכון) במס בגין:

הוצאות לא מוכרות

הכנסות פטורות

הפרשי מס בארץ על הכנסות חברות מאוחדות בחו"ל

התאמת שיעור המס הסטטוטורי לשיעורי המס החלים על

הכנסות חברות מאוחדות

סכומים נוספים לשלם על חובות פגומים

הפרשי תאום פחת והפחתות

הפרשי שער ריאליים מחברות מאוחדות בחו"ל

מסים בגין שנים קודמות

שינוי ביתרות מסים נדחים עקב שינויים והבדלים

בשיעורי המס

אחרים

הפרשה למסים על ההכנסה

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.ג.1.

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

(במיליוני ש"ח)

ג. שומות מס ונושאים נוספים הקשורים בהפרשה למסים

- (1) לבנק שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2010. לבנק הוצאו שומות מס ללא הסכם לשנות המס 2011-2013 בעקבות הגיש השגה. סכום המס השנוי במחלוקת (כולל רבית והפרשי הצמדה) הוא כ-5 מיליון ש"ח. להערכת הנהלת הבנק קיימות בדוחות הכספיים הפרשות מתאימות.
- (2) לחברות המוחזקות שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2010.

ד. יתרות מסים נדחים לקבל ועתודה למסים נדחים

(1) הרכב:

המאוחד		מסים נדחים לקבל		עתודה למסים נדחים	
יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה	
במיליוני ש"ח		ב-%		במיליוני ש"ח	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015	2014	2015
מסים נדחים בגין:					
105	97 ⁽¹⁾	37.2	37.7	-	3
182	226 ⁽¹⁾	37.2	37.7	-	-
258	281	37.2	37.7	-	-
4	3	37.2	37.7	-	-
2	13	37.2	37.7	49	43
-	-	-	-	14	9
11	5	31.2	37.7	-	3
562	625			63	58
סך הכל					

הבנק		מסים נדחים לקבל		עתודה למסים נדחים	
יתרה		שיעור מס ממוצע		יתרה	
במיליוני ש"ח		ב-%		במיליוני ש"ח	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015	2014	2015
מסים נדחים בגין:					
84	80 ⁽¹⁾	37.2	37.7	-	1
141	178 ⁽¹⁾	37.2	37.7	-	-
179	193	37.2	37.7	-	-
2	-	37.2	-	-	-
-	10	-	37.7	49	43
-	-	-	-	14	9
8	-	30.0	-	-	2
414	461			63	55
סך הכל					

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 8.1.

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

(במיליוני ש"ח)

(2) התנועה בנכסי והתחייבויות המסים הנדחים מיוחסת לפריטים הבאים:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
המאוחד	הפרשה להפסדי אשראי	רביית וניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה לחופשה ולהטבות אחרות	עודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית	אחרים
סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
יתרת נכס (התחייבות)							
מס נדחה ליום 1 בינואר 2015	281	3	(9)	(30)	(1)	94	2
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	(21)	1	(5)	(17)	(43)	15	9
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	-	-	-	-	(4)	-
השפעת השינוי בשיעור המס	(2)	-	-	-	(1)	-	-
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	258	4	(14)	(47)	182	105	11
נכס מס נדחה	258	4	-	2	182	105	11
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות מס נדחה	-	-	14	49	-	-	-
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	-	-	-	-	-	-	-
הבנק							
יתרת נכס (התחייבות)							
מס נדחה ליום 1 בינואר 2015	193	-	(9)	(33)	(1)	79	(2)
מיזוג חברה בת	6	2	-	(1)	2	2	2
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	(19)	-	(5)	(15)	(38)	5	8
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	-	-	-	-	(2)	-
השפעת השינוי בשיעור המס	(1)	-	-	-	(1)	-	-
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	179	2	(14)	(49)	141	84	8
נכס מס נדחה	179	2	-	-	141	84	8
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	-	-	-	-	-	-	-
התחייבויות מס נדחה	-	-	14	49	-	-	-
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2015	-	-	-	-	-	-	-

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

(במיליוני ש"ח)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014							
המאוחד	הפרשה להפסדי אשראי	רביית וניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה לחופשה ולהטבות אחרות	עודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית	סך הכל
יתרת נכס (התחייבות)							
מס נדחה ליום 1 בינואר 2014	267	3	(9)	(19)	(1)221	(1)64	534
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	14	-	-	(11)	(1)5	(1)17	20
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	-	-	-	-	(1)13	13
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014	281	3	(9)	(30)	226	94	567
נכס מס נדחה	281	3	-	13	226	(1)97	625
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014							(24)
							601
התחייבויות מס נדחה	-	-	9	43	-	3	58
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014							(24)
							34

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014							
הבנק	הפרשה להפסדי אשראי	רביית וניירות ערך	השקעות בחברות מוחזקות	התאמת נכסים לא כספיים בני פחת	הפרשה לחופשה ולהטבות אחרות	עודף התחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית	סך הכל
יתרת נכס (התחייבות)							
מס נדחה ליום 1 בינואר 2014	197	-	(9)	(20)	(1)176	(1)49	392
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	(4)	-	-	(13)	(1)2	(1)18	2
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	-	-	-	-	(1)12	12
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014	193	-	(9)	(33)	178	79	406
נכס מס נדחה	193	-	-	10	178	(1)80	461
יתרות הניתנות לקיזוז נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014							(21)
							440
התחייבויות מס נדחה	-	-	9	43	-	1	55
יתרות הניתנות לקיזוז התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2014							(21)
							34

(1) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 8.1.

באור 8 - הפרשה למסים על הרווח (המשך)

(במיליוני ש"ח)

(3) המסים הנדחים נקבעו כדלקמן:

מסים נדחים לקבל, הנובעים מתשלומים לשלטונות המס על פי הסדר איתם בקשר לעיתוי ההכרה בהפרשה להפסדי אשראי, הוצגו בהתאם לתנאי ההסדר.

מסים נדחים אחרים חושבו לפי שיעורי המס הסטטוטורי של הבנק והחברות בקבוצה.

ה. ראה באור 10.ב. לגבי מסים על ההכנסה שהוכרו מחוץ לרווח והפסד.

ו. (1) מימוש מסים נדחים מבוסס על תחזית של קיום הכנסות שתתחייבנה במס, בעתיד הנראה לעין.

(2) סך כל הפסדי ההון להעברה, לצורך מס, ליום 31 בדצמבר 2015, אשר בגינם לא נרשמו מסים נדחים במאזן המאוחד, הינו 45

מיליון ש"ח (31.12.14 - הפסדים מעסק - 2 מיליון ש"ח).

ז. שינויי חקיקה בתחום המס

1. מס חברות

להלן שיעורי מס החברות הרלוונטיים לבנק בשנים 2013-2015:

2013 - 25%

2014 - 26.5%

2015 - 26.5%

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מספר 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

אילו החקיקה הייתה מושלמת למעשה עד ליום 31 בדצמבר 2015, השפעת השינוי על הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 הייתה מתבטאת בקיטון ביתרות נכסי המסים הנדחים בסך של 18 מיליון ש"ח. עדכון יתרות המסים הנדחים היה מוכר כנגד הוצאות מסים נדחים בסך של 16 מיליון ש"ח, כנגד רווח כולל אחר בסך של 2 מיליון ש"ח.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

2. עדכון מס ערך מוסף, מס רווח ומס שכר

ביום 2 ביוני 2013 פורסם ברשומות צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ג-2013, אשר מעדכן את שיעור מס שכר ומס רווח, כך שיעמוד על 18% החל מיום 2 ביוני 2013. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים עלה בשנת 2013 לשיעור של 36.21%, ובשנת 2014 ואילך עלה לשיעור של 37.71%.

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכר"ים ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים ירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015. כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015.

השינוי בשיעור מס הרווח ומס השכר המפורט לעיל הביא לקיטון ביתרת ההתחייבויות בגין זכויות עובדים בסך של 6 מיליון ש"ח וקיטון ביתרת המסים הנדחים, נטו בסך של 6 מיליון ש"ח. בגין השינויים כאמור, 2 מיליון ש"ח הוכרו כהוצאות ברווח והפסד ו-2 מיליון ש"ח הוכרו כהכנסות ברווח כולל אחר.

3. לאור שינויי החקיקה האמורים לעיל, שיעור המס הסטטוטורי משנת 2016 ואילך יעמוד על 35.89%.

באור 9 - רווח למניה

להלן מספר המניות לצורך חישוב הרווח הבסיסי למניה

מספר מניות לשנים 2013-2014, 2015	מניות של 0.05
100,330,040	

באור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (במיליוני ש"ח)

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

רווח (הפסד) כולל אחר מניית הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה				יתרה ליום 1 בינואר 2013 השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ⁽³⁾
		סך הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים ⁽³⁾	התאמות מתרגום ⁽¹⁾ , נטו לאחר השפעת גידורים ⁽²⁾	התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
88	2	90	-	(1)	91	יתרה ליום 1 בינואר 2013 השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים ⁽³⁾
(81)	-	(81)	(81)	-	-	יתרה ליום 1 בינואר 2013 היישום לראשונה של הכללים החדשים
7	2	9	(81)	(1)	91	שינויים נטו בשנת 2013
(28)	(1)	(29)	12	-	(41)	יתרה ליום 1 בינואר 2014
(21)	1	(20)	(69)	(1)	50	שינויים נטו בשנת 2014
(46)	(1)	(47)	(22)	-	(25)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2014
(67)	-	(67)	(91)	(1)	25	שינויים נטו בשנת 2015
(38)	(2)	(40)	7	-	(47)	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
(105)	(2)	(107)	(84)	(1)	(22)	

(1) התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

(2) רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(3) הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.ג.1.

באור 10 - רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	
									השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה: התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
99	(36)	63	181	(68)	113	(21)	8	(13)	רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן
(163)	59	(104)	(221)	83	(138)	(54)	20	(34)	רווחים (הפסדים) בגין ניירות ערך זמינים למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾
(64)	23	(41)	(40)	15	(25)	(75)	28	(47)	שינוי נטו במהלך השנה
(11)	-	(11)	2	-	2	-	-	-	התאמות מתרגום*
16	(5)	11	(3)	1	(2)	-	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים גידורים**
5	(5)	-	(1)	1	-	-	-	-	שינוי נטו במהלך השנה
17	(5)	12	(34)	12	(22)	-	-	-	הטבות לעובדים
-	-	-	(1)	1	-	11	(4)	7	רווח (הפסד) אקטוארי נטו
17	(5)	12	(35)	13	(22)	11	(4)	7	רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾
(2)	1	(1)	(2)	1	(1)	(3)	1	(2)	שינויים נטו במהלך השנה
									השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
									סך הכל השינוי נטו במהלך השנה
(40)	12	(28)	(74)	28	(46)	(61)	23	(38)	השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר המיוחס לבעלי מניות הבנק
									סך הכל השינוי נטו במהלך השנה

* התאמות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ שמטבע הפעילות שלה שונה ממטבע הפעילות של הבנק.

** רווחים (הפסדים) נטו בגין גידור השקעה נטו במטבע חוץ.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מרבית. לפירוט נוסף ראה באור 3.

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הטבות לעובדים, ראה באור 23.

באור 11 - מזומנים ופקדונות בבנקים
(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
15,288	21,604	25,225	27,116	מזומנים ופקדונות בבנקים מרכזיים
2,783	3,312	3,957	3,611	פקדונות בבנקים מסחריים
18,071	24,916	29,182	30,727	סך הכל ⁽¹⁾
17,278	24,081	28,615	30,265	(1) כולל מזומנים ופקדונות בבנקים לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים

באור 12 - ניירות ערך (במיליוני ש"ח)

המאוחד					א. הרכב
31 בדצמבר 2015					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
539	539	21	-	560	של ממשלת ישראל
63	63	11	-	74	של מוסדות פיננסיים בישראל
75	75	-	-	75	של מוסדות פיננסיים זרים
243	243	19	1	261	של אחרים בישראל
920	920	51	1	970	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
7,080	7,091	15	26	7,080	אגרות חוב ומלוות -
3,244	3,253	-	9	3,244	של ממשלת ישראל
458	463	1	6	458	של ממשלות זרות
1,709	1,718	1	10	1,709	של מוסדות פיננסיים בישראל
510	518	1	9	510	של מוסדות פיננסיים זרים
915	917	11	13	915	מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾
360	361	-	1	360	של אחרים בישראל
14,276	14,321	29	74	14,276	של אחרים זרים
258 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	244	18	4	258	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
14,534	14,565	47 ⁽²⁾	78 ⁽²⁾	14,534	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
774	771	3	-	774	אגרות חוב ומלוות -
69	70	-	1	69	של ממשלת ישראל
72	72	-	-	72	של מוסדות פיננסיים בישראל
47	47	-	-	47	של מוסדות פיננסיים זרים
20	20	-	-	20	של אחרים בישראל
982	980	3	1	982	של אחרים זרים
3	3	-	-	3	סך כל אגרות החוב למסחר
985	983	3 ⁽³⁾	1 ⁽³⁾	985	מניות -
16,439	16,468	101	80	16,489	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3, באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.

(1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", למעט ניירות ערך בסך 19 מיליון ש"ח הכוללים נגזר משוּבץ הנמדדים לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים בשווי הוגן לרווח והפסד (31.12.14 - 31 מיליון ש"ח).

(3) נקפו לרווח רווח והפסד.

(4) כולל השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך 115 מיליון ש"ח ושטרי הון צמיתים בסך 19 מיליון ש"ח (31.12.14) - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך 119 מיליון ש"ח, שטרי הון צמיתים בסך 31 מיליון ש"ח וקרנות הון גידור בסך 1 מיליון ש"ח.

(5) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך 128 מיליון ש"ח (31.12.14 - 139 מיליון ש"ח).

(6) ניירות ערך בערבות GNMA וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד					א. הרכב
31 בדצמבר 2014					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון
497	497	21	-	518	של ממשלת ישראל
67	67	11	-	78	של מוסדות פיננסיים בישראל
91	91	-	-	91	של מוסדות פיננסיים זרים
229	229	18	-	247	של אחרים בישראל
884	884	50	-	934	סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווח כולל אחר מצטבר	הפסדים	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ב) ניירות ערך זמינים למכירה
6,098	6,082	23	7	6,098	אגרות חוב ומלוות -
128	130	-	2	128	של ממשלת ישראל
504	503	1	-	504	של ממשלות זרות
1,523	1,523	3	3	1,523	של מוסדות פיננסיים בישראל
633	630	8	5	633	של מוסדות פיננסיים זרים
1,023	1,022	11	10	1,023	מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾
89	89	-	-	89	של אחרים בישראל
9,998	9,979	46	27	9,998	של אחרים זרים
310 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾	285	25	-	310	סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה
10,308	10,264	71 ⁽²⁾	27 ⁽²⁾	10,308	מניות -
					סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות עלות)	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾	(ג) ניירות ערך למסחר
1,222	1,218	6	2	1,222	אגרות חוב ומלוות -
40	39	1	-	40	של ממשלת ישראל
56	56	-	-	56	של מוסדות פיננסיים בישראל
37	37	-	-	37	של מוסדות פיננסיים זרים
6	6	-	-	6	של אחרים בישראל
1,361	1,356	7	2	1,361	של אחרים זרים
1	1	-	-	1	סך כל אגרות החוב למסחר
1,362	1,357	7 ⁽³⁾	2 ⁽³⁾	1,362	מניות -
12,604	12,505	128	29	12,604	סך כל ניירות הערך למסחר
					סך כל ניירות הערך

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הרכב					הבנק
					31 בדצמבר 2015
					הערך במאזן
					עלות מופחתת (במניות עלות)
					רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
					שווי הוגן ⁽¹⁾
(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון					
של ממשלת ישראל					420
של מוסדות פיננסיים בישראל					63
של אחרים בישראל					201
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון					684
(ב) ניירות ערך זמינים למכירה					
אגרות חוב ומלוות -					4,533
של ממשלת ישראל					3,240
של ממשלות זרות					183
של מוסדות פיננסיים בישראל					1,709
של מוסדות פיננסיים זרים					510
מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾					881
של אחרים בישראל					360
של אחרים זרים					11,416
סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה					240 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾
מניות -					11,656
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה					11,656
(ג) ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב ומלוות -					774
של ממשלת ישראל					66
של מוסדות פיננסיים בישראל					71
של מוסדות פיננסיים זרים					39
של אחרים בישראל					19
של אחרים זרים					969
סך כל אגרות החוב למסחר					3
מניות -					972
סך כל ניירות הערך למסחר					972
סך כל ניירות הערך					13,312

- הערות: פירוט תוצאות הפעילות מהשקעות באגרות חוב ובמניות - ראה באורים 2 ו-3, באשר לשעבוד ניירות ערך - ראה באור 26.
- (1) נתוני שווי הוגן המבוססים על שערי בורסה, לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
- (2) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן", למעט ניירות ערך בסך 7 מיליון ש"ח הכוללים נגזר משובץ הנמדדים לפי שווי הוגן תוך זקיפת השינויים בשווי הוגן לרווח והפסד (31.12.14 - 31 מיליון ש"ח).
- (3) נקפו לרווח רווח והפסד.
- (4) כולל השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך 112 מיליון ש"ח ושטרי הון צמיתים בסך 7 מיליון ש"ח (31.12.14 - השקעה בקרנות השקעה פרטיות בסך 119 מיליון ש"ח ושטרי הון צמיתים בסך 31 מיליון ש"ח).
- (5) כולל השקעה במניות וקרנות השקעה פרטיות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין המוצגות לפי עלות בסך 122 מיליון ש"ח (31.12.14 - 127 מיליון ש"ח).
- (6) ניירות ערך בערבות GNMA וניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC.

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הרכב					הבנק
					31 בדצמבר 2014
					הערך במאזן
					עלות מופחתת (במניות עלות)
					רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
					הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן
					שווי הוגן ⁽¹⁾
(א) אגרות חוב המוחזקות לפדיון					
של ממשלת ישראל					306
של מוסדות פיננסיים בישראל					65
של אחרים בישראל					186
סך כל אגרות החוב המוחזקות לפדיון					557
(ב) ניירות ערך זמינים למכירה					
אגרות חוב ומלוות -					2,681
של ממשלת ישראל					128
של ממשלות זרות					322
של מוסדות פיננסיים בישראל					1,505
של מוסדות פיננסיים זרים					633
מגובי משכנתאות (MBS) ⁽⁶⁾					368
של אחרים בישראל					66
של אחרים זרים					5,703
סך כל אגרות החוב הזמינות למכירה					298 ⁽⁴⁾⁽⁵⁾
מניות -					6,001
סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה					5,978
(ג) ניירות ערך למסחר					
אגרות חוב ומלוות -					1,063
של ממשלת ישראל					22
של מוסדות פיננסיים בישראל					53
של מוסדות פיננסיים זרים					28
של אחרים בישראל					-
של אחרים זרים					1,166
סך כל אגרות החוב למסחר					1
מניות -					1,167
סך כל ניירות הערך למסחר					7,725
סך כל ניירות הערך					7,762
					המאוחד
					31 בדצמבר
					2014
					2015
					הבנק
					31 בדצמבר
					2014
					2015
(ד) מידע לגבי אגרות חוב פגומות					
יתרת חוב רשומה של -					7
אגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות רבית					-
אגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות רבית					7
סך הכל יתרת חוב רשומה					3

באור 12 - ניירות ערך (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של אגרות חוב המוחזקות לפדיון, ושל ניירות ערך זמינים למכירה הנמצאים בפוזיציות הפסד שטרם מומש

31 בדצמבר 2015								מאוחד
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	
סך הכל	20%-40%		סך הכל		20%-40%	0-20%		
-	-	-	1	1	-	1	90	אגרות חוב המוחזקות לפדיון של אחרים בישראל ⁽¹⁾
ניירות ערך זמינים למכירה								
אגרות חוב								
1	-	1	732	25	-	25	4,125	של ממשלת ישראל
2	-	2	124	7	-	7	3,120	של ממשלות זרות
-	-	-	-	6	-	6	344	של מוסדות פיננסיים בישראל
4	-	4	369	6	-	6	1,127	של מוסדות פיננסיים זרים
4	-	4	127	5	1	4	367	מגובי משכנתאות (MBS)
10	2	8	387	3	-	3	190	של אחרים בישראל
-	-	-	-	1	-	1	322	של אחרים זרים
-	-	-	-	4	-	4	41	מניות
21	2	19	1,739	57	1	56	9,636	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

31 בדצמבר 2014								מאוחד
12 חודשים ומעלה				פחות מ-12 חודשים				
הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו	שווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו		שווי הוגן	
סך הכל	20%-40%		סך הכל		20%-40%	0-20%		
-	-	-	-	7	-	7	2,513	ניירות ערך זמינים למכירה
אגרות חוב								
-	-	-	-	-	-	-	-	של ממשלת ישראל
2	-	2	128	-	-	-	-	של ממשלות זרות
-	-	-	-	3	-	3	757	של מוסדות פיננסיים זרים
4	-	4	206	1	-	1	66	מגובי משכנתאות (MBS)
-	-	-	-	10	2	8	705	של אחרים בישראל
6	-	6	334	21	2	19	4,041	סך כל ניירות הערך הזמינים למכירה

(1) יתרת העלות המופחתת של אגרות החוב המוחזקות לפדיון מסתכמת ב-91 מיליון ש"ח.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2015						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
36,772	4,280	32,492	426	-	32,066	יתרת חוב רשומה:
40,887	-	40,887	16,473	20,032	4,382	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
20,429	-	20,429	-	20,032	397	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
77,659	4,280	73,379	16,899	20,032	36,448	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
229	-	229	69	-	160	חובות בארגון מחדש
535	-	535	6	10	519	חובות פגומים אחרים
764	-	764	75	10	679	סך הכל חובות פגומים
234	-	234	31	182	21	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
754	-	754	173	2	579	חובות בעייתיים אחרים
1,752	-	1,752	279	194	1,279	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
464	-	464	15	-	449	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
360	-	360	192	119	49	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
120	-	120	-	119	1	מזה: לפי עומק פיגור
824	-	824	207	119	498	סך הכל
197	-	197	7	-	190	מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2014						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי	
37,323	4,615	32,708	463	-	32,245 ⁽¹⁾	יתרת חוב רשומה:
37,099	-	37,099	15,229	18,252	3,618	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
18,588	-	18,588	-	18,252	336	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
74,422	4,615	69,807	15,692	18,252	35,863	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה:
247	-	247	60	-	187	חובות בארגון מחדש
552	-	552	53	17	482	חובות פגומים אחרים
799	-	799	113	17	669	סך הכל חובות פגומים
248	-	248	9	234	5	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
1,359	-	1,359	139	1	1,219	חובות בעייתיים אחרים
2,406	-	2,406	261	252	1,893	סך הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי:
527	-	527	39	-	488	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
349	-	349	171	132	46	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
133	-	133	-	132	1	מזה: לפי עומק פיגור
876	-	876	210	132	534	סך הכל
233	-	233	33	-	200	מזה: בגין חובות פגומים

(1) הוצג מחדש בגין שינוי במדיניות החשבונאית בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה. ראה באור 3.ג.1.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

1. חובות, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2015						הבנק
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
27,662	-	272	27,934	3,312	31,246	יתרת חוב רשומה:
2,257	19,823	5,061	27,141	-	27,141	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
397	19,823	-	20,220	-	20,220	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
29,949	19,823	5,333	55,075	3,312	58,387	מזה: לפי עומק פיגור
110	-	31	141	-	141	סך הכל
453	10	2	465	-	465	מזה:
563	10	33	606	-	606	חובות בארגון מחדש
13	182	21	216	-	216	חובות פגומים אחרים
449	-	79	528	-	528	סך הכל חובות פגומים
1,025	192	133	1,350	-	1,350	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
374	-	8	382	-	382	חובות בעייתיים אחרים
21	117	92	230	-	230	סך הכל חובות בעייתיים
1	117	-	118	-	118	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
395	117	100	612	-	612	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
162	-	3	165	-	165	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה: בגין חובות פגומים

31 בדצמבר 2014						הבנק
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
25,586	-	223	25,809	2,783	28,592	יתרת חוב רשומה:
1,946	18,008	4,674	24,628	-	24,628	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
336	18,008	-	18,344	-	18,344	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
27,532	18,008	4,897	50,437	2,783	53,220	מזה: לפי עומק פיגור
127	-	28	155	-	155	סך הכל
342	16	20	378	-	378	מזה:
469	16	48	533	-	533	חובות בארגון מחדש
3	234	5	242	-	242	חובות פגומים אחרים
1,146	-	69	1,215	-	1,215	סך הכל חובות פגומים
1,618	250	122	1,990	-	1,990	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
378	-	17	395	-	395	חובות בעייתיים אחרים
17	132	75	224	-	224	סך הכל חובות בעייתיים
1	132	-	133	-	133	בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני
395	132	92	619	-	619	בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
143	-	13	156	-	156	מזה: לפי עומק פיגור
						סך הכל
						מזה: בגין חובות פגומים

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

המאוחד		אשראי לציבור			
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל
		בנקים וממשלות			
		סך הכל			
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות		566	126	144	836
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2012		30	33	21	84
הוצאות בגין הפסדי אשראי		(183)	(8)	(101)	(292)
- מחיקות חשבונאיות		129	-	70	199
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		(54)	(8)	(31)	(93)
מחיקות חשבונאיות, נטו		542	151	134	827
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013		(16)	(4)	105	85
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי		(112)	(15)	(104)	(231)
- מחיקות חשבונאיות		120	-	75	195
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		8	(15)	(29)	(36)
מחיקות חשבונאיות, נטו		534	132	210	876
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014		12	3	38	53
הוצאות בגין הפסדי אשראי		(207)	(16)	(122)	(345)
- מחיקות חשבונאיות		159	-	81	240
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות		(48)	(16)	(41)	(105)
מחיקות חשבונאיות, נטו		498	119	207	824
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015					

המאוחד		אשראי לציבור				סך הכל	בנקים וממשלות
		מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל		
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים							
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2012		93	-	10	103	-	103
גידול בהפרשה		13	-	-	13	-	13
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2013		106	-	10	116	-	116
גידול בהפרשה		-	-	4	4	-	4
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2014		106	-	14	120	-	120
גידול (קטיון) בהפרשה		(36)	-	1	(35)	-	(35)
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015		70	-	15	85	-	85

* לפירוט בדבר יישום לראשונה של קובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא חובות פגומים ראה באור 8.ג.1.

באור 13 - סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

הבנק		אשראי לציבור			
		מסחרי	לדיר	פרטי אחר	סך הכל
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2012					
הוצאות בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2013					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2014					
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי					
- מחיקות חשבונאיות					
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות					
מחיקות חשבונאיות, נטו					
מיזוג חברה בת					
יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2015					

בנקים וממשלות		אשראי לציבור			
סך הכל		מסחרי	לדיר	פרטי אחר	סך הכל
401	126	49	576	-	576
3	34	18	55	-	55
(59)	(10)	(46)	(115)	-	(115)
79	-	31	110	-	110
20	(10)	(15)	(5)	-	(5)
424	150	52	626	-	626
(30)	(3)	61	28	-	28
(70)	(15)	(49)	(134)	-	(134)
71	-	28	99	-	99
1	(15)	(21)	(35)	-	(35)
395	132	92	619	-	619
(3)	1	34	32	-	32
(129)	(17)	(52)	(198)	-	(198)
121	-	25	146	-	146
(8)	(17)	(27)	(52)	-	(52)
11	1	1	13	-	13
395	117	100	612	-	612

הבנק		אשראי לציבור				סך הכל	בנקים וממשלות
		מסחרי	לדיר	פרטי אחר	סך הכל		
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי							
חוץ מאזניים							
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2012							
גידול בהפרשה							
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2013							
גידול (קיטון) בהפרשה							
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2014							
גידול (קיטון) בהפרשה							
מיזוג חברה בת							
יתרת ההפרשה ליום 31 בדצמבר 2015							

88	-	5	93	-	93
9	-	-	9	-	9
97	-	5	102	-	102
(15)	-	3	(12)	-	(12)
82	-	8	90	-	90
(22)	-	1	(21)	-	(21)
2	-	-	2	-	2
62	-	9	71	-	71

* לפרוט בדבר יישום לראשונה של קובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא חובות פגומים ראה באור 8.ג.1.

באור 14 - אשראי לממשלה
(במיליוני ש"ח)

הרכב:		המאוחד	
		31 בדצמבר	
		2015	2014
אשראי אחר		669	658
סך הכל אשראי לממשלה		669	658

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות
(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

	המאחד					
	ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2014
	חברה כלולה	חברות מאוחדות	סך הכל	חברה כלולה	חברות מאוחדות	סך הכל
השקעות במניות לפי שיטת השווי המאזני	438	-	438	396 ⁽⁵⁾	-	396
השקעות אחרות:	-	-	-	-	-	-
שטרי הון וכתבי התחייבות נדחים	438	-	438	396	-	396
סך הכל השקעות בחברות מוחזקות	201	-	201	163	-	163
רווחים שנצברו ממועד הרכישה, נטו	-	-	-	-	-	-
סעיפים שנצברו בהון ממועד הרכישה:	-	-	-	-	-	-
התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה	-	-	-	-	-	-
הטבות לעובדים	-	-	-	-	-	-

ב. פרטים על חברות מוחזקות עיקריות בספרי הבנק:

שם החברה	תחום פעילות עיקרי	חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים		חלק בזכויות ההצבעה		השקעה במניות לפי שווי מאזני ⁽³⁾	
		31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014	2015	2014
		%	%	%	%	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
חברות מאוחדות רשומות בישראל-							
יובנק בע"מ	בנק מסחרי	-	100.0	-	100.0	- ⁽⁶⁾	280
יובנק השקעות והחזקות בע"מ	חברת החזקות	100.0	100.0	100.0	100.0	150	144
יובנק חברה לנאמנות בע"מ	שירותי נאמנות	100.0	100.0	100.0	100.0	22	32
בנק אוצר החייל בע"מ	בנק מסחרי	78.0	78.0	78.0	78.0	1,193	1,177 ⁽⁵⁾
בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ	בנק מסחרי	100.0	100.0	100.0	100.0	396 ⁽⁶⁾	359 ⁽⁵⁾
בנק מסד בע"מ	בנק מסחרי	51.0	51.0	51.0	51.0	294	284
הבינלאומי ליסינג בע"מ	השכרת ציוד	100.0	100.0	100.0	100.0	7	10
רשומה בחוץ לארץ							
פ.י.ב.י. בנק (שוויץ) (רשומה בשוויץ)	בנק מסחרי	100.0	100.0	100.0	100.0	242	243
חברה כלולה							
חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ	כרטיסי אשראי	28.2	28.2	21.0	21.0	438	396 ⁽⁵⁾

- (1) ברשימה הנ"ל לא נכללו חברות מאוחדות בבעלות ובשליטה מלאה, שהן חברות נכסים או מספקות שירותים לבנק, אשר נכסיהן ותוצאות פעילותן נכללים בדוחות הכספיים של הבנק.
- (2) מניותיהן של כל החברות ברשימה הנ"ל אינן רשומות למסחר בבורסה.
- (3) לרבות יתרות עודפי עלות המיוחסים לקשרי לקוחות.
- (4) כולל הפחתת עודף עלות המיוחס לקשרי לקוחות: בנק אוצר החייל בע"מ - 34 מיליון ש"ח (2014 - 41 מיליון ש"ח), בנק מסד בע"מ - 9 מיליון ש"ח (2014 - 9 מיליון ש"ח).
- (5) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג.
- (6) ראה האמור בסעיף ו' להלן באשר למיזוג הבנקים יובנק ופאג"י.

הבנק					
ליום 31 בדצמבר 2014			ליום 31 בדצמבר 2015		
חברה כלולה	חברות מאוחדות	סך הכל	חברה כלולה	חברות מאוחדות	סך הכל
438	2,371	2,809	396 ⁽⁵⁾	2,582 ⁽⁵⁾	2,978
-	348	348	-	435	435
438	2,719	3,157	396	3,017	3,413
201	1,060	1,261	163	1,004 ⁽⁵⁾	1,167
-	(3)	(3)	-	16	16
(1)	(2)	(3)	-	(5) ⁽⁵⁾	(5)

השקעות הוניות אחרות							
31 בדצמבר		תרומה לרווח הנקי		דיבידנד שנרשם		סעיפים אחרים שנצברו בהון	
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
-	-	(5)	17	-	-	(9)	(4)
-	-	6	1	-	-	-	-
-	-	25	25	35	155	-	-
-	-	(4) ⁽⁴⁾ 17	(4) ⁽⁴⁾ 2	-	-	(6)	(14)
-	-	(4) ⁽⁴⁾ 38	(5) ⁽⁴⁾ 24	-	20	(1)	(5) ⁽¹⁾
5	5	(4) ⁽⁴⁾ 10	(5) ⁽⁴⁾ 11	-	-	-	(5) ⁽²⁾
-	-	-	-	3	17	-	-
-	-	(1)	1	-	-	-	2
-	-	43	40	-	17	(1)	-

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ג. חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות:

הבנק			המאוחד		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
*185	*120	137	33	40	43
(2)	(5)	-	(2)	(5)	-
(1)	-	(5)	(1)	-	(5)
182	115	132	30	35	38

חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות
מסים שוטפים
מסים נדחים
חלקו של הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס

* הוצג מחדש לאור יישום למפרע של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים. ראה באור 1.ג.1.

ד. מידע תמציתי בנושא חברות כלולות, ללא התאמה לשיעורי הבעלות המוחזקים בידי הקבוצה

1. להלן מידע תמציתי על המצב הכספי

הון שמיחוס לבעלים של החברה	סך התחייבויות	סך נכסים במיליוני ש"ח	שיעור בעלות %
1,225	9,766	10,991	28.2
1,192	8,889	10,081	28.2

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
31 בדצמבר 2015
31 בדצמבר 2014

2. להלן מידע תמציתי על תוצאות הפעילות

רווח שמיחוס לזכויות שאינן מקנות שליטה	רווח שמיחוס לבעלים של החברה	רווח נקי לשנה במיליוני ש"ח	שיעור בעלות %
16	149	165	28.2
4	139	143	28.2
-	125	125	28.2

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
31 בדצמבר 2015
31 בדצמבר 2014
31 בדצמבר 2013

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ה. זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות בנות

הטבלאות שלהלן מרכזות מידע בדבר החברות הבנות של הקבוצה לרבות התאמות לשווי הוגן שנעשו במועד הרכישה, אשר בהן קיימות זכויות שאינן מקנות שליטה שהינן מהותיות לקבוצה.

מידע תמציתי על המצב הכספי:

בנק מסד בע"מ		בנק אוצר החייל בע"מ*		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
49%	49%	22%	22%	שיעור זכויות הבעלות שמוחזקות על ידי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,701	6,421	16,892	19,172	סך נכסים
5,199	5,883	15,785	18,007	סך התחייבויות
502	538	1,107	1,165	סך הכל נכסים, נטו
246	263	-	-	הערך בספרים של הזכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	326	הערך בספרים של ההון הזמני - זכויות שאינן מקנות שליטה

מידע תמציתי על תוצאות הפעילות:

בנק מסד בע"מ			בנק אוצר החייל בע"מ*			
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
246	241	239	673	594	627	הכנסות
37	39	37	100	38	66	רווח נקי
2	(3)	(1)	(29)	(14)	(8)	הפסד כולל אחר
39	35	36	71	23	58	סך הכל רווח כולל
20	19	17	-	-	15	רווח שמוקצה לזכויות שאינן מקנות שליטה הנכללות בהון
-	-	-	-	-	5	רווח שמוקצה לזכויות שאינן מקנות שליטה המסווגות כהון זמני
(161)	(289)	272	(124)	558	2,019	תזרים מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת
94	246	(287)	606	(556)	(42)	תזרים מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה
-	-	-	10	(71)	(134)	תזרים מזומנים מפעילות מימון ללא דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	(2)	-	-	דיבידנד ששולם לזכויות שאינן מקנות שליטה
(67)	(43)	(15)	490	(69)	1,843	סך הכל גידול (קטיון) במזומנים ושווי מזומנים

* ראה האמור בסעיף ז' להלן באשר לאופציית מכר (PUT) אשר הוענקה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה באוצר החייל. בשנים קודמות אופציות מכר שהונפקו לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המסולקות במזומן או במכשיר פיננסי אחר הוכרו כהתחייבות בגובה הערך הנוכחי של תוספת המימוש. כמו כן, חלק הקבוצה ברווחי החברה הבת כלל את חלקם של בעלי הזכויות שאינן מקנות שליטה, להם הנפיקה הקבוצה אופציות מכר. כאמור בבאור 4.1, במסגרת יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבויות להון החל מיום 1 בינואר 2015, הבנק מטפל במניות החברה המאוחדת המוחזקות על ידי בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה ואשר עליהן יש לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה אופציית מכר, כזכויות שאינן מקנות שליטה הניתנות לפדיון ובהתאם מצגין כהון זמני מחוץ להון. מידי תקופה מיוחס רווח לזכויות שאינן מקנות שליטה בהתאם לחלקן ברווחי החברה הבת.

באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות (המשך)

ו. מיזוג הבנקים יובנק ופועלי אגודת ישראל

ביום 30 ביוני 2015 נחתם הסכם מיזוג בין הבנק לבין יובנק בע"מ (להלן - "יובנק"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, ונחתם הסכם מיזוג נוסף בין הבנק לבין בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ (להלן - "פאג"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. על פי ההסכמים יובנק ופאג יתמזגו עם ולתוך הבנק (על פי הוראות הפרק הראשון לחלק השמיני בחוק החברות, התשנ"ט-1999 ובהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה' לפקודת מס הכנסה, התשכ"א-1961) באופן בו הנכסים וההתחייבויות של כל אחד מהם, כפי שיהיו במועד המיזוג, יועברו לבנק ללא תמורה, ויובנק ופאג יחוסלו, ללא פירוק, ורשם החברות ימחק אותם מרישומיו.

בהתאם להסכמי המיזוג ותעודות המיזוג שהתקבלו מרשם החברות, מועד המיזוג של הבנק עם יובנק חל ביום 30 בספטמבר 2015 (על פי תעודה מיום 1 באוקטובר 2015) ומועד המיזוג של הבנק עם פאג חל ביום 31 בדצמבר 2015.

המיזוגים הושלמו לאחר שהתמלאו כל התנאים המתלים שנקבעו לביצועם, ובכלל זה: קבלת אישור מראש (Pre Ruling) ממנהל רשות המיסים, בהתאם להוראות הפרק השני לחלק ה' לפקודה (לעיל ולהלן - "אישור מס הכנסה"); קבלת אישורי רשויות, ככל שידרשו; וביצוע כל הפעולות והתקיימות כל התנאים למיזוג בהתאם לחוק החברות.

בהתאם להסכמי המיזוג, התחייבות יובנק והתחייבות פאג לשיפוי הדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים ושכיהנו בהם, כפי שהיתה בתוקף במועד המיזוג של יובנק או פאג, לפי העניין, בגין כל תביעה ו/או הליך משפטי שהוגשו או שיוגשו נגדם בקשר לכהונתם ביובנק או פאג, לפי העניין, לרבות בקשר למיזוג הרלוונטי, הועברה לבנק במסגרת השלמת המיזוג הרלוונטי. בכפוף לכל דין, הבנק ימשיך לפעול לכך שפוליסת ביטוח הדירקטורים ונושאי המשרה של הבנק תמשיך לכסות את הדירקטורים ונושאי המשרה של יובנק ושל פאג, כפי שיהיו עד למועד המיזוג הרלוונטי, בגין הפעולות שביצעו במהלך תפקידם ביובנק או בפאג, לפי העניין, עד למועד האמור, וזאת לפחות למשך שבע שנים ממועד המיזוג הרלוונטי, כפי שתחול על הדירקטורים ונושאי המשרה בבנק.

הבנקים המתמזגים קיבלו אישור מס הכנסה לכך שכל מיזוג יהיה מיזוג פטור ממס הכנסה וממס שבח מקרקעין על פי הוראות הפרק השני לחלק ה' לפקודה (להלן - "הטבות המס"), למעט תשלום מס הרכישה בגין העברת זכויות במקרקעין של יובנק ושל פאג לבנק הבינלאומי, אשר יחול על הבנק ואשר צפוי להיות בסכום לא מהותי עבור הבנק.

הטבות המס מותנות בתנאים על פי הוראות הפרק השני לחלק ה' לפקודה, ובין היתר בתנאי שלפיו הבנק לא ימכור את מרבית נכסיו ומרבית נכסי יובנק או פאג, לפי העניין, במהלך תקופה שתחילתה במועד המיזוג הרלוונטי וסופה שנתיים מתום שנת המס שבה חל מועד המיזוג הרלוונטי (להלן - "התקופה הנדרשת"). תנאי נוסף הינו שבתקופה הנדרשת לא יפחתו זכויותיהם של מי שהיו בעלי זכויות בבנק במועד המיזוג הרלוונטי (המוגדרים על פי הפקודה, בין היתר, כמי שמחזיקים 5% לפחות מהון המניות של הבנק למעט קופת גמל וקרן נאמנות - להלן - "בעלי הזכויות") מ-51% מכל אחת מהזכויות בו, בכפוף לתנאים שנקבעו בפקודה. כל זאת, למעט אם זכויותיהם של בעלי הזכויות פחתו בשל כך שמי מבעלי הזכויות מכר זכויות בבנק שלא מרצון או מכר בתקופה שתחילתה שנה ממועד המיזוג הרלוונטי, את כל הזכויות שהיו לו בבנק בתמורה למזומן בלבד (ובין היתר, על הרוכש יחולו התנאים שנקבעו בפקודה כאילו היה מי מבעלי הזכויות במועד המיזוג).

במסגרת קבלת אישור מס הכנסה כאמור, הודיעה פיבי, בעלת השליטה בבנק, לבנק ולמס הכנסה כי הואיל והיא מחזיקה למועד זה 48.34% מהון המניות המונפק של הבנק; והואיל ופיבי והבנק הוגדרו כגוף פיננסי משמעותי במסגרת רשימת התאגידים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה ביום 11 בדצמבר 2014 על פי החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן - "חוק הריכוזיות"); ופיבי ופז חברת נפט בע"מ (להלן - "פז"), חברה בשליטת בעלי השליטה בבנק, הוגדרו כתאגיד יראלי משמעותי במסגרת רשימת התאגידים היראליים המשמעותיים, שפורסמה באותו מועד על פי חוק הריכוזיות (ופיבי, פז והבנק הוגדרו גם כגורם ריכוזי); ובהתאם למצב הדברים הקיים, לאחר תקופת המעבר שנקבעה בחוק הריכוזיות, בעלי השליטה בפיבי לא יוכלו עוד לשלוט במקביל בבנק ובפז; והואיל והבנק, פיבי ובעלי השליטה בפיבי כפופים לאילוצים נוספים, ובין היתר, לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים ועל גרעיני שליטה בהם, ובכלל זה בקשר לשליטה בבנק; הרי שפיבי עשויה להידרש לבחינה, במהלך התקופה הנדרשת, של מכירה, ביזור או חלוקה של החזקותיה בבנק ו/או למצוא עצמה במצב בו עליה לבצע אילו מהפעולות האמורות לעיל, ובכלל האמור לעיל, חלוקה

שנועדה להביא את כל בעלי המניות להחזקה ישירה במניות הבנק תוך ביטול פיבי כחברת "שכבה". הובהר כי למועד זה לא התקבלו החלטות בפיבי בקשר לביצוע פעולה כלשהי כאמור.

יובהר כי מימוש הטבות המס בפועל אינו מהווה תנאי להשלמת המיזוג.

האמור בסעיף זה בדבר אפשרות מימוש הטבות המס, שהתממשות התנאים להן אינה ודאית ולגבי חלקם אינה בשליטתו של הבנק, הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע כאמור עשוי שלא להתממש, כולו או חלקו, או להתממש באופן שונה מהותית מכפי שנצפה, בין היתר, כתוצאה מאירועים או עסקאות שיביאו לאי התקיימות התנאים שנקבעו להטבות המס כאמור לעיל. בעקבות המיזוג עם יובנק נחתם ביום 30 ביולי 2015 הסכם קיבוצי מיוחד בין הבנק, יובנק, נציגות עובדי יובנק וההסתדרות, שבו סוכמו תנאי קליטתם של העובדים שיעברו לבנק בעקבות המיזוג ותנאי פרישתם של העובדים שעבודתם ביובנק תסתיים במועד המיזוג ו/או ייקלטו בבנק אך עבודתם תסתיים ביוזמת הבנק בתקופת הניסיון תוך קביעת פיצויי פרישה מוגדלים. בגין האמור נכללה בשנת הדוח הוצאה לפיצויי פרישה מוגדלים והפרשות שכן נוספות בסך של 25 מיליון ש"ח.

להלן תמצית דוחות פרפורמה המשקפים את המצב הכספי ליום 31 בדצמבר 2014 ואת תוצאות הפעולות לשלוש השנים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015 של הבנק ויובנק (במיליוני ש"ח):

תמצית מאזן פרפורמה:

ליום 31 בדצמבר 2014			
נכסי פרופורמה	הכללת נתוני יובנק	כפי שדווח בדוחות אלו	
23,683	5,612	18,071	נכסים
9,746	2,021	7,725	מזומנים ופקדונות בבנקים
477	158	319	ניירות ערך
52,332	1,895	50,437	ניירות ערך שנשאלו
(631)	(12)	(619)	אשראי לציבור
51,701	1,883	49,818	הפרשה להפסדי אשראי
3,062	(351)	3,413	אשראי לציבור, נטו
1,053	11	1,042	השקעה בחברות מוחזקות
218	1	217	בנינים וציוד
3,056	308	2,748	נכסים בלתי מוחשיים
753	128	625	נכסים בגין מכשירים נגזרים
93,749	9,771	83,978	נכסים אחרים
			סך כל הנכסים
73,820	9,046	64,774	התחייבויות והון
2,161	113	2,048	פקדונות הציבור
263	29	234	פקדונות מבנקים
4,069	-	4,069	פקדונות הממשלה
3,177	321	2,856	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,462	262	3,200	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
86,952	9,771	77,181	התחייבויות אחרות
6,797	-	6,797	סך כל ההתחייבויות
93,749	9,771	83,978	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
			סך כל ההתחייבויות והון

תמצית דוחות רווח והפסד פרופורמה:

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
כפי שדווח אלו	הכללת נתוני פרופורמה	נתוני יובנק	כפי שדווח אלו	הכללת נתוני פרופורמה	נתוני יובנק	כפי שדווח אלו	הכללת נתוני פרופורמה	נתוני יובנק	
1,521	39	1,560	1,798	77	1,875	2,261	128	2,389	הכנסות רבית
283	2	285	486	10	496	920	29	949	הוצאות רבית
1,238	37	1,275	1,312	67	1,379	1,341	99	1,440	הכנסות רבית, נטו
11	-	11	16	(2)	14	64	(3)	61	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,227	37	1,264	1,296	69	1,365	1,277	102	1,379	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
93	19	112	152	39	191	135	13	148	הכנסות שאינן מרבית
839	70	909	809	90	899	851	84	935	הכנסות מימון שאינן מרבית
192	(24)	168	264	(32)	232	232	(29)	203	עמלות
1,124	65	1,189	1,225	97	1,322	1,218	68	1,286	הכנסות אחרות
1,054	63	1,117	1,176	74	1,250	1,139	74	1,213	סך כל ההכנסות שאינן מרבית
269	16	285	276	25	301	274	27	301	הוצאות תפעוליות ואחרות
86	-	86	85	1	86	91	1	92	משכורות והוצאות נלוות
416	27	443	414	38	452	396	41	437	אחזקה ופחת ובנינים וציוד
1,825	106	1,931	1,951	138	2,089	1,900	143	2,043	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
526	(4)	522	570	28	598	595	27	622	הוצאות אחרות
212	-	212	230	12	242	239	8	247	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
314	(4)	310	340	16	356	356	19	375	רווח לפני מסים
132	4	136	115	(16)	99	182	(19)	163	הפרשה למסים על הרווח
446	-	446	455	-	455	538	-	538	רווח לאחר מסים
									חלק הבנק ברווח של חברות מוחזקות לאחר השפעת המס
									רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ז. במסגרת הסדרים משנת 2006, בין הבנק לבין חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן - "חבר"), שהינה בעלת מניות נוספת באוצר החייל, לבנק התחייבויות מסוימות כלפי חבר, וביניהן זכות לאופציית מכר (PUT), לפיה חבר רשאית, לחייב את הבנק לרכוש ממנה את החזקותיה באוצר החייל, כולן או חלקן, במחיר הנגזר ממחיר העסקה שבה רכש הבנק את השליטה באוצר החייל בשנת 2006 (בהתאמות מסויימות).

באוגוסט 2011 ובפברואר 2014 התקשרו הבנק וחבר בהסכמים להארכת האופציה וכיום האופציה בתוקף עד ליום 17 בפברואר 2018 וניתנת למימוש על ידי חבר בשיעורים שנתיים של 2% לשנה מההון המונפק והנפרע של אוצר החייל, במצטבר עד 8% למשך כל תקופת האופציה, מתוכם מומשו עד כה על ידי חבר 2% (להלן - "האחזקות הממומשות") וזאת בנוסף לזכותה של חבר לממש בתום תקופת האופציה את מלוא אחזקותיה או חלקן. עם השלמת רכישת האחזקות הממומשות מחזיק הבנק בכ-78% מזכויות ההון וההצבעה וחבר זכאית להמליץ על דירקטור אחד פחות, כך שהבנק מחזיק בכ-73% מהזכות למנות דירקטורים באוצר החייל. בנוסף, לחבר זכות הצטרפות יחסית במכירת מניות אוצר החייל על ידי הבנק.

ראה באור 4.1.2 לגבי יישום כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב הנוגעים להבחנה בין התחייבות והון בקשר עם האופציה האמורה.

ח. ביום 29 באוגוסט 2013 נחתם הסכם בין ממשלת שווייץ לבין משרד המשפטים בארה"ב, שנועד להסדיר את המחלוקות בנושא העלמות מס של אזרחים אמריקאיים באמצעות בנקים בשווייץ. במסגרת ההסכם, כל הבנקים השווייצריים שאינם תחת חקירה פלילית של הרשויות האמריקאיות היו אמורים להודיע לרגולטור בשווייץ, עד ליום 31 בדצמבר 2013, על החלטתם בנוגע להצטרפותם או אי הצטרפותם להסכם.

פיבי בנק (שווייץ) התקשרה עם יועצים משפטיים שווייצריים ואמריקאיים המתמחים בתחום, ולאחר בחינה שבוצעה בעזרתם החליטה פיבי בנק (שווייץ) עד ליום 31 בדצמבר 2013 שלא להצטרף להסכם במסלול המיועד לבנק שאינו מצהיר כי לא ביצע הפרה (הקטגוריה השנייה) וביום 30 באוקטובר 2014 החליטה שלא להצטרף להסכם במסלול המיועד לבנק המצהיר כי לא ביצע הפרה (הקטגוריה השלישית). הסביבה העסקית הנוכחית כרוכה בסיכונים משפטיים ורגולטוריים וקיים קושי להעריך את השפעתם על המצב הכספי והרווחיות של פיבי בנק (שווייץ). בהתאם למצב העניינים הנוכחי לדעת פיבי בנק (שווייץ) ויועציה, לא נדרש בשלב זה ביצוע הפרשה בדוחות הכספיים המבוקרים.

ט. בחודש יוני 2015 מונתה "הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים" בראשות עו"ד דרור שטרם, אשר נתבקשה להמליץ על הצעדים הנדרשים להגברת התחרות בתחומים הנ"ל. ביום 14 בדצמבר 2015, הציגה הוועדה את דוח הביניים שגיבשה, הכולל המלצות לגבי השינויים הנדרשים בענף. הוועדה המליצה, בין היתר, להגביר את התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים על ידי הכנסת שחקנים חדשים, לרבות באמצעות הפרדת הבעלות והשליטה של הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי תוך 3 שנים, מתוך כוונה שחברות אלה יוכלו להציע למשקי הבית והעסקים הקטנים אשראי מתחרה לבנקים. לעניין זה, קבעה הוועדה כי "בנקים גדולים" הינם בנקים להם פעילות קמעונאית באשראי למשקי בית של 20% ויותר מסך האשראי הניתן למשקי הבית על ידי המערכת הבנקאית. עוד הומלץ, כי בתוך ארבע שנים ייבדק האם יש צורך בהפרדת חברת כאל מבעלות בנק דיסקונט והבנק, וזאת בשים לב להתפתחות התחרות בתחום. השפעת המס הצפויה לחול אם וכאשר הבנק ימכור את כאל בשווי המאדני שלה בספרים, מוערכת בכ-27 מיליון ש"ח. יתרת התחייבות מסים נדחים בגין ההשקעה בכאל ליום 31 בדצמבר 2015 עומדת על 14 מיליון ש"ח. לעניין הפסד הון מועבר של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015 ראה באור 1.8.

י. ביום 2 בנובמבר 2015 הודיעו חברת Visa Inc. (להלן - "ויזה אינק.") וחברת Visa Europe LTD. (להלן - "ויזה אירופה") על התקשרות בהסכם, על פיו תרכוש ויזה אינק. את ויזה אירופה.

סכום העסקה הכולל מוערך בכ-21.2 מיליארד אירו, המורכב מתשלום במזומן בסך של 11.5 מיליארד אירו ובמניות בכורה מיוחדות בסכום של כ-5 מיליארד אירו, וכן מתמורה עתידית של כ-4.7 מיליארד אירו, הכפופה להשגת יעדי הכנסות, במהלך 16 הרבעונים שאחרי השלמת העסקה, שישולמו בתום התקופה.

ביום 21 בדצמבר 2015 הודיעה ויזה אירופה לכאל, כי אומדן סכום התמורה הכוללת הצפויה להתקבל בגין מעמדה כ"Principal Member" בוֹיזה אירופה הינו כ-89 מיליון אירו (כ-66 מיליון אירו במזומן וכ-23 מיליון אירו במניות שאין רשומות למסחר) (להלן - "סכום התמורה"). כמו כן, בהתאם לתנאי העסקה, צפויה להתקבל תמורה עתידית המותנית בעמידה ביעדי הכנסות.

העסקה כפופה לקבלת אישורים רגולטורים שונים, ועל פי הדיווחים צפוי כי תושלם במהלך שנת 2016. עוד דווח כי לשם השלמת העסקה, מתכננת ויזה אינק לגייס הון במהלך הרבעון הראשון של שנת 2016.

יובהר כי המידע האמור מבוסס על מידע ראשוני והערכות ראשוניות בלבד, והוא עשוי להשתנות, בין היתר, על פי החלטת ויזה אירופה, בכפוף להליכי ערעור אשר צפויים להסתיים בסוף חודש פברואר 2016. עוד מובהר כי אין כל וודאות להשלמת העסקה, וכי טרם נקבע אופן חלוקת סכום התמורה בין כאל לבין בנק דיסקונט והבנק הבינלאומי, אשר משמשים אף הם במעמד "Principal Member" בוֹיזה אירופה.

באור 16 - בנינים וציוד

(במיליוני ש"ח)

א. הרכב:

המאוחד			הבנק		
בנינים ומקרקעין (1)	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל	בנינים ומקרקעין (1)	ציוד, ריהוט וכלי רכב	סך הכל
עלות נכסים					
ליום 31 בדצמבר 2013	1,793	816	2,609	1,334	541
תוספות	111	46	157	100	43
גרועות	(38)	(10)	(48)	(36)	(9)
ליום 31 בדצמבר 2014	1,866	852	2,718	1,398	575
תוספות	78	36	114	65	34
גרועות	(90)	(180)	(270)	(71)	(125)
מיזוג חברה בת	-	-	-	26	8
ליום 31 בדצמבר 2015	1,854	708	2,562	1,418	492
פחת שנצבר (2)					
ליום 31 בדצמבר 2013	716	713	1,429	427	459
פחת	64	34	98	44	29
גרועות	(21)	(10)	(31)	(19)	(9)
ליום 31 בדצמבר 2014	759	737	1,496	452	479
פחת	56	33	89	38	29
גרועות	(74)	(178)	(252)	(63)	(125)
מיזוג חברה בת	-	-	-	15	7
ליום 31 בדצמבר 2015	741	592	1,333	442	390
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2015	1,113	116	1,229	976	102
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2014	1,107	115	1,222	946	96
יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר 2013	1,077	103	1,180	907	82
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב- ליום 31.12.15	4.3%	15.3%		3.5%	16.8%
שיעור פחת ממוצע משוקלל ב- ליום 31.12.14	4.8%	15.5%		4.2%	17.2%

(1) לרבות התקנות ושיפורים במושכר.

(2) פחת שנצבר כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך.

- ב. הבנק וחברות מאוחדות שלו הינם בעלי זכויות בדרך של שכירות או חכירה בבנינים בסך של 488 מיליון ש"ח (31.12.14 - 457 מיליון ש"ח), מתוכם 408 מיליון ש"ח זכויות חכירה מהוונות (31.12.14 - 369 מיליון ש"ח).
- ג. זכויות במקרקעין בסך של 394 מיליון ש"ח (31.12.14 - 343 מיליון ש"ח) טרם נרשמו על שם הבנק או חברות מוחזקות שלו בלשכות רישום המקרקעין.
- ד. היתרה המאזנית של בנינים וציוד העומדים למכירה הסתכמה בסך של 6 מיליון ש"ח (31.12.14 - 19 מיליון ש"ח).
- ה. היתרה המאזנית של בנינים וציוד שאינם בשימוש הבנק או הקבוצה ואשר מסווגים כנדל"ן להשקעה הסתכמה בסך של 14 מיליון ש"ח (31.12.14 - 7 מיליון ש"ח).
- ו. בקבוצה קיימים נכסים שהופחתו במלואם ועדיין מופעלים. עלותם המקורית של נכסים כאמור ליום 31 בדצמבר 2015 הינה בסך של 686 מיליון ש"ח (31.12.14 - 777 מיליון ש"ח).

באור 17 - נכסים בלתי מוחשיים (במיליוני ש"ח)

הבנק	המאוחד			
	תוכנות	סך הכל	קשרי לקוחות	
1,136	1,682	1,150	532	עלות
65	67	66	1	ליום 31 בדצמבר 2013
(9)	(9)	(9)	-	תוספות
1,192	1,740	1,207	533	גריעות
75	76	76	-	ליום 31 בדצמבר 2014
(466)	(466)	(466)	-	תוספות
8	-	-	-	גריעות
809	1,350	817	533	מיזוג חברה בת
				ליום 31 בדצמבר 2015
				הפחתות
899	1,275	911	364	ליום 31 בדצמבר 2013
85	139	87	52	הפחתה לשנה
(9)	(9)	(9)	-	גריעות
975	1,405	989	416	ליום 31 בדצמבר 2014
86	139	86	53	הפחתה לשנה
(466)	(466)	(466)	-	גריעות
7	-	-	-	מיזוג חברה בת
602	1,078	609	469	ליום 31 בדצמבר 2015
				הערך בספרים
237	407	239	168	ליום 31 בדצמבר 2013
217	335	218	117	ליום 31 בדצמבר 2014
207	272	208	64	ליום 31 בדצמבר 2015

באור 18 - נכסים אחרים (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
440 ⁽¹⁾	386	601 ⁽¹⁾	534	מסים נדחים לקבל, נטו (ראה באור 8)
11	58	111 ⁽¹⁾	156	מקדמות למס הכנסה, בניכוי הפרשות ומוסדות אחרים
- ⁽¹⁾	-	6 ⁽¹⁾	-	עודף נכסי התכנית על ההתחייבות בגין הטבות לעובדים (ראה באור 23)
-	38	9	38	יתרת סליקה נטו בקשר עם פעילות בניירות ערך
46	317	142	317	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
128	75	168	113	חייבים אחרים ויתרות חובה
625	874	1,037	1,158	סך הכל נכסים אחרים

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1.

באור 19 - פקדונות הציבור (במיליוני ש"ח)

א. סוגי פקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
				בישראל
				לפי דרישה
16,978	25,396	28,512	36,770	- אינם נושאים רבית
3,535	5,852	5,418	6,145	- נושאים רבית
20,513	31,248	33,930	42,915	סך הכל לפי דרישה
44,261	48,964	60,018	59,463	לזמן קצוב*
64,774	80,212	93,948	102,378	סך הכל פקדונות בישראל**
				מחוץ לישראל
				לפי דרישה
-	-	1,207	884	- אינם נושאים רבית
-	-	1,207	884	סך הכל פקדונות לפי דרישה מחוץ לישראל
64,774	80,212	95,155	103,262	סך כל פקדונות הציבור
2,089	1,562	2,089	1,566	* מזה: פקדונות שאינם נושאים רבית
				** מזה:
24,954	30,773	44,030	50,253	פקדונות של אנשים פרטיים
18,400	20,214	21,048	20,440	פקדונות של גופים מוסדיים
21,420	29,225	28,870	31,685	פקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד

31 בדצמבר		
2014	2015	תקרת הפקדון
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
33,715	37,450	עד 1
22,716	25,120	מעל 1 עד 10
15,262	14,624	מעל 10 עד 100
7,773	4,732	מעל 100 עד 500
15,689	21,336	מעל 500
95,155	103,262	סך הכל

באור 20 - פקדונות מבנקים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
				בישראל
				בנקים מסחריים:
1,193	2,617	1,077	665	פקדונות לפי דרישה
742	1,107	273	807	פקדונות לזמן קצוב
113	85	113	85	קיבולים
				מחוץ לישראל
				בנקים מסחריים:
-	-	6	8	פקדונות לפי דרישה
2,048	3,809	1,469	1,565	סך הכל פקדונות מבנקים

באור 21 - אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

(במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		שיעור תשואה פנימי ⁽¹⁾	משך חיים ממוצע ⁽¹⁾	
31 בדצמבר		31 בדצמבר		%	שנים	
2014	2015	2014	2015			
-	-	87	780	2.13	3.56	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
4,069	3,841	4,816	5,082	2.89	2.61	- במטבעי ישראל - לא צמוד
4,069	3,841	4,903	5,862			- במטבעי ישראל - צמוד למדד ⁽²⁾
						סך הכל אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
812	681	4,645	4,300			מזה: כתבי התחייבות נדחים

(1) שיעור תשואה פנימי, הינו, שיעור רבית המנכה את זרם התשלומים הצפוי אל היתרה המאזנית הכלולה בדוח הכספי.

משך חיים ממוצע, הינו, ממוצע תקופות התשלומים משוקללות בתזרים המהווה לפי שיעור תשואה פנימי.

נתוני שיעור התשואה הפנימי ומשך החיים הממוצע הם ליום 31 בדצמבר 2015 ומתייחסים למאוחד.

(2) כולל שטרי הון נדחים לא סחירים למשקיעים מוסדיים בסך של 260 מיליון ש"ח שהונפקו על ידי הבנק בהנפקה פרטית ביום 25 במאי 2009. בשטרי הון אלה נקבע מנגנון לספיגת הפסדים על בסיס שוטף, בהתאם להוראות הפיקוח על בנקים. על פי מנגנון זה לא תשולם רבית אם במועד הרלוונטי לתשלומה התקיימו נסיבות משעות, כהגדרתן בשטרי ההון. תשלומי רבית שהושעו ישולמו, בין היתר, אם יוסרו הנסיבות המשעות והבנק הכריז על חלוקת דיבידנד. לעניין זה נקבע כי הבנק לא ישלם דיבידנד כל עוד לא שולמו במלואם תשלומי רבית שסילוקם הושעה כאמור.

באור 22 - התחייבויות אחרות (במיליוני ש"ח)

הרכב:

הבנק		המאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
34	35	34	35	עתודה למסים נדחים, נטו (ראה באור 8)
34	15	40	26	עודף הפרשות שוטפות למס על מקדמות ששולמו
(1)239	249	(1)283	285	עודף ההתחייבות בגין הטבות לעובדים על נכסי התכנית (ראה באור 23)
36	36	57	49	הכנסות מראש
1,197	1,297	2,952	3,116	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
46	317	142	317	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
(1)517	398	(1)694	543	זכאים בגין משכורות והוצאות נלוות (ראה גם באור 23)
451	178	553	178	מכירת ניירות ערך בחסר
646	299	764	405	זכאים אחרים ויתרות זכות
3,200	2,824	5,519	4,954	סך הכל התחייבויות אחרות

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג.

באור 23 - הטבות לעובדים

א. הטבות מהותיות

1. פנסיה ופיצויי פרישה

חלק מהתחייבויות הקבוצה לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה מכוסה על ידי הפקדות שוטפות על שם העובדים בקופות גמל ופנסיה או על ידי רכישת פוליסות ביטוח. ההתחייבות לפיצויי פרישה ופנסיה הכלולה במאזן מייצגת את יתרת ההתחייבות שאינה מכוסה על ידי הפקדות ו/או פוליסות ביטוח כאמור לעיל. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, גידול בתגמול, פיצויים מוגדלים, תמורתה ופרישה.

2. מענקים בגין ותק

מרבית עובדי הקבוצה זכאים למענק ותק מיוחד ("מענק יובל") ולתקופת חופשה מיוחדת, עם השלימים תקופות עבודה מוגדרות. סכום המענק שווה למספר משכורות חודשיות וימי חופשה כפי שנקבע לגבי כל תקופת ותק. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית שכר, תמורתה ופרישה.

3. הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו

עובדי הבנק וחברות מאוחדות זכאים להטבה בגין אי ניצול ימי מחלה שנצברו. הטבה זו תומר לימי חופשה לניצול בפועל, לקראת הפרישה לגמלאות, בהתאם לנוסחת המרה שנקבעה. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, שיעור עליית שכר, תמורתה ופרישה.

4. הטבות אחרות לאחר העסקה

עובדי חברות מאוחדות זכאים למענק לאחר העסקה בגין ימי מחלה שלא נוצלו. התחייבות זו נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור עליית שכר, שיעור היוון, תמורתה ופרישה.

5. הטבות אחרות לאחר פרישה

עובדי הקבוצה זכאים להטבות מסוימות לאחר פרישתם. התחייבות זו, נמדדת על בסיס אקטוארי תוך שימוש בהנחות אקטואריות והנחות אחרות, לרבות: שיעור היוון, תמורתה ופרישה.

6. חופשה

עובדי הבנק זכאים על פי חוק והסכמי עבודה לימי חופשה שנתיים. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס שכרם האחרון של העובדים וימי החופשה שנצברו לזכותם בתוספת ההוצאות הנלוות המתחייבות.

באור 23 - הטבות לעובדים (המשך)

ב. הרכב ההטבות

הבנק		מאוחד		
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
816	829	1,116	1,079	פנסיה ופיצויי פרישה
(577)	(580)	(839)	(794)	סכום ההתחייבות
239	249	277	285	השווי ההוגן של נכסי התכנית
239	249	283	285	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית
-	-	6	-	עודף ההתחייבות שנכלל בסעיף "התחייבויות אחרות"
268	167	307	196	עודף נכסי התכנית שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"
-	32	-	34	מענקים בגין ותק - סכום ההתחייבות
5	6	22	22	הטבה בגין ימי מחלה שלא נוצלו - סכום ההתחייבות
74	76	119	121	הטבות אחרות לאחר העסקה
57	60	79	76	הטבות אחרות לאחר פרישה
113	57	167	94	חופשה
				אחר
				סך הכל
756	647	977	828	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"
-	-	6	-	עודף נכסי התכנית מעל ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים שנכלל בסעיף "נכסים אחרים"

ג. תכניות פיצויים ופנסיה להטבה מוגדרת

(1) מחויבויות ומצב המימון

הבנק		מאוחד		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
				א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה
772	816	1,053	1,116	מחויבות בגין הטבה חזויה בתחילת תקופה
-	59	-	-	מיזוג חברה בת
10	11	24	25	עלות שירות
35	30	47	41	עלות רבית
23	(7)	30	(13)	הפסד (רווח) אקטוארי
(29)	(88)	(46)	(111)	הטבות ששולמו
5	8	8	21	אחר, לרבות הפסד מצמצום או סילוק ושינויים מבניים
816	829	1,116	1,079	מחויבות בגין הטבה חזויה בסוף התקופה
716	741	987	980	מחויבות בגין הטבה מצטברת בסוף התקופה
				ב. שינוי בשווי ההוגן של נכסי התכנית ומצב המימון של התכנית
574	577	821	839	שווי הוגן של נכסי התכנית בתחילת תקופה
-	45	-	-	מיזוג חברה בת
23	8	34	9	תשואה בפועל על נכסי התכנית
5	6	17	16	הפקדות לתכנית על ידי התאגיד הבנקאי
(25)	(56)	(33)	(70)	הטבות ששולמו
577	580	839	794	שווי הוגן של נכסי התכנית בסוף התקופה
239	249	277	285	מצב המימון - התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה*

* נכלל בסעיף "נכסים אחרים/התחייבויות אחרות".

באור 23 - הטבות לעובדים (המשך)

מאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2014	2015	2014
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
-	6	-	-
285	283	249	239
285	277	249	239
ג. סכומים שהוכרו במאזן המאוחד			
סכומים שהוכרו בסעיף נכסים אחרים			
סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות			
התחייבות נטו שהוכרה בסוף תקופה			
ד. סכומים שהוכרו בהפסד כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס			
הפסד אקטוארי נטו			
התחייבות נטו בגין המעבר*			
יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר			
83	16	72	8
41	108	41	107
124	124	113	115
ה. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת עולה על נכסי התכנית			
מחויבות בגין הטבה חזויה			
מחויבות בגין הטבה מצטברת			
שווי הוגן של נכסי התכנית			
1,024	1,011	829	816
927	896	741	716
740	728	580	577
ו. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה חזויה עולה על נכסי התכנית			
מחויבות בגין הטבה חזויה			
שווי הוגן של נכסי התכנית			
1,079	1,066	829	816
794	782	580	577

* הפסד אקטוארי הנובע מהפער שבין שיעורי ההיוון ליום 1 בינואר 2013 בניכוי רווחים אקטואריים הנובעים משינויים שוטפים בשיעור ההיוון שקיזזו את ההפסד כאמור.

(2) הוצאה לתקופה

הבנק			מאוחד		
31 בדצמבר			31 בדצמבר		
2013	2014	2015	2013	2014	2015
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
10	10	11	25	24	25
35	35	30	46	47	41
*(37)	*(23)	(22)	*(51)	*(34)	(31)
-	-	3	-	-	3
-	5	14	2	8	27
8	27	36	22	45	65

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד**
עלות שירות
עלות רבית
תשואה חזויה על נכסי תכנית הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
הפסד אקטוארי נטו
אחר, לרבות הפסד מצמצום או סילוק ושינויים מבניים
סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו כהפסד (רווח) כולל אחר לפני השפעת מס
הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה הפחתה של הפסד אקטוארי
סילוק
סך הכל הוכר ברווח כולל אחר
סך עלות ההטבה נטו
סך הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה וברווח כולל אחר

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעורי התשואה החזויים בתקופות אלו. ראה גם באור 1.ג.1.

** לרבות סכומים שהונו לעלויות תוכנה.

במיליוני ש"ח	
	ג. אומדן של הסכומים הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר שצפוי כי יופחתו מרווח כולל אחר מצטבר לרווח רווח והפסד כהוצאה (כהכנסה) בשנת 2016 לפני השפעת המס
3	הפסד אקטוארי נטו
3	סך הכל צפוי כי יופחת מרווח כולל אחר מצטבר

באור 23 - הטבות לעובדים (המשך)

(3) הנחות

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
באחוזים		באחוזים		
1.9	1.9	1.9	1.9	1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה
2.0	2.0	2.0	2.0	שיעור היוון
2.0	2.0	2.0	2.1	שיעור עליית המדד החזוי
1.6	1.7	1.6	1.6	שיעור עדיבה
				שיעור גידול בתגמול ריאלי

הבנק			מאוחד			
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	2013	2014	2015	
באחוזים			באחוזים			
2.6	2.6	1.1-2.1	2.6	2.6	1.1-2.1	2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה
7.2	4.3	3.8-4.0	7.7	4.2	3.8-4.0	שיעור היוון
2.0	1.7-2.0	1.7	1.9	1.6-1.9	1.6	תשואה חזויה לטווח ארוך על נכסי התכנית*
						שיעור גידול בתגמול ריאלי

* משיקולים פרקטיים הבנק בחר להשתמש בשיעורי התשואה בפועל לצורך קביעת שיעור התשואה החזויה בשנים 2014 ו-2013. ראה גם באור 1.1.1.

ב. השפעה על שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת המס

הבנק		מאוחד		
גידול בנקודת אחוז אחת		גידול בנקודת אחוז אחת		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
79	78	(70)	(68)	שיעור היוון
(98)	(101)	89	96	שיעור עדיבה
(74)	(69)	83	79	שיעור גידול בתגמול

(4) נכסי תכנית
א. הרכב השווי ההוגן של נכסי תוכנית

31 בדצמבר 2014				31 בדצמבר 2015				מאוחד
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
73	-	11	62	39	-	10	29	מזומנים ופקדונות בבנקים
235	1	-	234	235	-	-	235	מניות
								אגרות חוב:
319	-	20	299	305	-	29	276	ממשלתיות
185	-	55	130	184	-	35	149	קונצרניות
504	-	75	429	489	-	64	425	סך הכל
27	9	9	9	31	6	15	10	אחר
839	10	95	734	794	6	89	699	סך הכל

31 בדצמבר 2014				31 בדצמבר 2015				הבנק
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח				
55	-	10	45	32	-	9	23	מזומנים ופקדונות בבנקים
176	-	-	176	182	-	-	182	מניות
								אגרות חוב:
210	-	-	210	221	-	-	221	ממשלתיות
136	-	41	95	145	-	22	123	קונצרניות
346	-	51	305	366	-	22	344	סך הכל
-	-	-	-	-	-	-	-	אחר
577	-	51	526	580	-	31	549	סך הכל

באור 23 - הטבות לעובדים (המשך)

ב. השווי ההוגן של נכסי תכנית לפי סוגי נכסים ויעד הקצאה לשנת 2016

הבנק		מאוחד		יעד הקצאה	
% מנכסי התכנית		% מנכסי התכנית			
31 בדצמבר		31 בדצמבר			
2014	2015	2014	2015	2016	
באחוזים		באחוזים		באחוזים	
9.6	5.4	8.7	4.9	6.8	מזומנים ופקדונות בבנקים
30.4	31.4	28.0	29.6	28.8	מניות
					אגרות חוב:
36.4	38.1	38.0	38.4	38.2	ממשלתיות
23.6	25.1	22.1	23.2	22.6	קונצרניות
60.0	63.2	60.1	61.6	60.8	סך הכל
-	-	3.2	3.9	3.6	אחר
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סך הכל

ג. תזרימי מזומנים

(1) הפקדות

הבנק		מאוחד		תחזית	
הפקדות בפועל		הפקדות בפועל			
לשנה שנתיימה		לשנה שנתיימה			
ביום 31 בדצמבר		ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2014	2015	*2016	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
5	6	17	17	17	הפקדות

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתוכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2016.

(2) הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד**

הבנק	מאוחד	שנה
	במיליוני ש"ח	
55	67	2016
55	67	2017
54	69	2018
58	70	2019
54	69	2020
241	317	2021-2025
383	568	2026 ואילך
900	1,227	סך הכל

** בערכים לא מהוונים. לא כולל עלות שירות עתידית.

ד. הסכם קיבוצי מיוחד

בנק לאומי וארגון עובדי בנק לאומי חתמו בחודש ינואר 2015 על הסכם קיבוצי מיוחד (להלן - "ההסכם הקיבוצי") לתקופה של ארבע שנים עד ליום 31 בדצמבר 2018.

בבנק ובפאג"י קיימים הסכמים קיבוציים הקובעים הצמדה של תנאי ההעסקה של כ-2,920 פקידים ומנהלים להסכמים שנחתמים בין הנהלת בנק לאומי לבין ארגון עובדי בנק לאומי.

להלן עיקרי השינויים שנקבעו בהסכם הקיבוצי ביחס להסכם הקיבוצי הקודם:

- מנגנון עדכון השכר השנתי, בשיעור ממוצע לכלל העובדים של 5%, שונה והוא יהיה כדלקמן:
 - בשנת 2015 - 4%
 - בשנת 2016 - 4%
 - בשנת 2017 - 3.5%
 - בשנת 2018 - 3.5%
- תשלום מענק חד פעמי לעובדים בגובה משכורת אחת.
- יישום מוקדם של עדכון סכום שכר המינימום שנקבע בהחלטת הממשלה, באופן שעדכון שכר המינימום ל-5,000 ש"ח יבוצע בפעימה אחת ובאופן מיידי (ולא באופן מדורג כפי שנקבע בהחלטת הממשלה), לכלל העובדים שמשתכרים שכר מינימום.
- נקבעו הוראות נוספות להפחתת סכומי היובלות (מענקים וחופשות), עדכון שיעור הפרשות המעסיק לתגמולים עבור עובדים הזכאים ל"פנסיה צוברת", עידוד עובדים שאינם מנצלים ימי מחלה ועדכון התקופה המקסימלית לקבלת תוספות ותק. יישום ההסכם הקיבוצי בשנת 2015 הביא לקיטון חד פעמי בהוצאות משכורות ונלוות בסך 72 מיליון ש"ח לפני השפעת המס.

באור 24א - הון

(במיליוני ש"ח)

א. הון המניות - הרכב:

ההון המונפק והנפרע	ההון הרשום	
31 בדצמבר 2015 2014-ו	31 בדצמבר 2015 2014-ו	
5	18	מניות רגילות בנות 0.05 ש"ח

כל המניות הרגילות הינן רשומות על שם.

המניות הרגילות בנות 0.05 ש"ח רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. כל מניה מקנה זכות לקול אחד באסיפה הכללית של הבנק. כל מניה מקנה זכות השתתפות בחלוקת רווחים וזכות השתתפות ביתרת נכסי הבנק במקרה של פירוק באופן יחסי לערכה הנקוב.

ב. דיבידנדים

1. חלוקת דיבידנד

ביום 4 ביוני 2013 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 200 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 12 ביוני 2013, ויום התשלום היה 24 ביוני 2013. ביום 14 בינואר 2014 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 100 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 22 בינואר 2014, ויום התשלום היה 3 בפברואר 2014. ביום 25 במרס 2014 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 130 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 3 באפריל 2014, ויום התשלום היה 16 באפריל 2014. ביום 18 בנובמבר 2014 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 55 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 27 בנובמבר 2014, ויום התשלום היה 9 בדצמבר 2014. ביום 9 ביוני 2015 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 60 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 18 ביוני 2015, ויום התשלום היה 30 ביוני 2015. ביום 18 בנובמבר 2015 החליט דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 70 מיליון ש"ח. המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד חל ביום 26 בנובמבר 2015, ויום התשלום היה 6 בדצמבר 2015.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
200	285	130	דיבידנד שהוכרז ושולם על ידי הבנק

2. לפירוט ההוראות בנושא מדיניות ומגבלות בחלוקת דיבידנד ראה באור 33.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

בחודש מאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, על מנת להתאימן להנחיות באזל.

יודגש, כי הוראות באזל קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
- טיפול בחשיפות לתאגידים פיננסיים
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים
- הקצאת הון בגין סיכון CVA.

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן זכויות המיעוט שאינן כשירות להיכלל בהון הפיקוחי ינוכו מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי הון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי יוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת תופחת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. נכון לשנת 2015 שיעור הניכויים מההון הרגולטורי עומד על 40% ותקרת המכשירים הכשירים בהון פיקוחי עומדת על 70%.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

31 בדצמבר		
2014	2015	
במיליוני ש"ח		
א. בנתוני המאוחד		
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
הון רובד 2, לאחר ניכויים		
סך הכל הון כולל		
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
סיכון אשראי		
סיכונים שוק		
סיכון תפעולי		
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
3. יחס ההון לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון		
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
ב. חברות בת משמעותיות		
בנק אוצר החייל בע"מ		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון		
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון		
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
בנק מסד בע"מ		
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון		
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון		
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים		

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבוונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

31 בדצמבר	
2014	2015
במיליוני ש"ח	
6,797 ⁽²⁾	7,073
466 ⁽³⁾	467 ⁽³⁾
144	60
7,407	7,600
196	154
45 ⁽³⁾	94 ⁽³⁾
9	3
250	251
7,157	7,349
2,613	1,878
747	703
3,360	2,581
3	1
3,357	2,580

31 בדצמבר		
2014	2015	
	באחוזים	
		ד. השפעת הוראות המעבר על יחס הון עצמי רובד 1
		יחס ההון לרכיבי סיכון
(4)(2)9.12	9.44	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299
(4)0.57	0.37	השפעת הוראות המעבר
(2)9.69	9.81	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לאחר יישום השפעת הוראות המעבר בהוראה 299

- (1) יחסי ההון המזערי הנדרשים לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015 תתווסף דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר למועד הדיווח. דרישה נוספת זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחסי ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.27%-12.77%. בנוגע לדרישות הון נוספות בנושא הלימות הון, ראה סעיף ה' להלן.
- (2) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג.
- (3) באשר לסכום של 154 מיליון ש"ח, בתאום עם המפקח על הבנקים, הבנק יישם את הוראות המעבר של באזל בקשר עם אופציית המכר שניתנה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה (31.12.14 - 240 מיליון ש"ח).
- (4) לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים באר"ב בנושא זכויות עובדים. מספרי ההשוואה סווגו מחדש כדי לשקף השפעה זו. ראה באור 1.ג.1.
- (5) יחסי ההון המזערי הנדרשים לפי הוראות המפקח על הבנקים מיום 1 בינואר 2015.
- (6) ליחסי ההון המזערי, החל מיום 1 בינואר 2015 תתווסף דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר למועד הדיווח. דרישה נוספת זו מיושמת בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחסי ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.02%-12.52%. בהתאמה.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

ה. יעדי הלימות הון

לקבוצה מדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון והנהלה להחזיק רמת הלימות הון, בהתאם ליעד הון הנקבע בתהליך פנימי, אשר לא יפחת מיעדי ההון המינימליים הנדרשים על ידי המפקח על הבנקים. יעד ההון שנקבע על ידי הדירקטוריון והנהלה משקף, לדעת הקבוצה, את רמת ההון הנאותה הנדרשת בהתחשב בפרופיל הסיכון ובתאבון הסיכון שלה.

כחלק מתהליך הדרגתי של אימוץ הוראות באזל בישראל, ביום 28 במרס 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב הנחיה בנושא מסגרת באזל - יחסי הון ליבה מינימליים, הדורש מבנקים ומחברות כרטיסי אשראי לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 בשיעור של 9% וביחס הון כולל בשיעור של 12.5% עד ליום 1 בינואר 2015. בנוסף, נקבע כי בנק אשר סך נכסיו המאזניים, על בסיס מאוחד, מהווה לפחות 20% מסך נכסי המערכת הבנקאית, יידרש להגדיל את היחסים הנ"ל בנקודת אחוז אחת ולעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 10% ויחס הון כולל מזערי של 13.5% עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לאמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שיידרש מהבנק הוא 9% ויחס ההון הכולל המזערי שיידרש מהבנק הוא 12.5%. כמו כן, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיוור", נדרשים תאגידים בנקאיים להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור. יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל יגדל בשיעורים רבעוניים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. ליתרת ההלוואות לדיוור ראה באור 3.ב.29.

במסגרת תהליך ה-ICAAP נקבעו על ידי הדירקטוריון יעדי ההון המינימאליים בהתייחס להון עצמי רובד 1 ולהון הכולל במצב עסקים רגיל ובמצב קיצון. יעדי ההון נקבעו, בין היתר, לאור האמור לעיל ולאור ממצאי ה-ICAAP לנתוני ה-30 ביוני 2015. יעדי ההון המינימאליים הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.30% ויחס ההון הכולל נקבע הדרגתי והוא לא יפחת מ-12.70% עד ליום 30 ביוני 2016 ולא יפחת מ-12.73% עד ליום 31 בדצמבר 2016.
 - במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.
- חלוקת דיבידנד תתאפשר במידה שלא תפגע ביכולתו של הבנק לעמוד בדרישות ההון החדשות.

ו. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף. ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה של הבנק היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, הבנק לא מורשה להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה הבנק מחשב את החשיפה בגין נגזרים בהתאם לנספח ג' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203, ואת החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

באור 24 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%.

31 בדצמבר 2015		
במיליוני ש"ח		
		א. בנתוני המאוחד
		הון רובד 1
7,349		סך החשיפות
135,221		
		יחס המינוף
		באחוזים
	5.43%	
		ב. חברות בת משמעותיות
		בנק אוצר החייל בע"מ
		יחס המינוף
	5.73%	
		בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ
		יחס המינוף
	8.82%	
		בנק מסד בע"מ
		יחס המינוף
	7.59%	
		יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
	5.00%	

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף המזערי החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע על פי ההוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, נדרש להגדיל את יחס המינוף בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.

ז. יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים

ביום 28 בספטמבר 2014 הפיץ המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא יחס כיסוי נזילות אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופן זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכונה).

תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

תאגיד בנקאי שיחס כיסוי הנזילות שלו ירד מתחת לדרישה המזערית, נדרש לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית עומדת על 60% ותגדל באופן הדרגתי ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימאליות אלו.

תאגיד בנקאי שיחס כיסוי הנזילות שלו היה נמוך מהדרישה המזערית במשך 3 ימים, נדרש לדווח על החריגה למפקח על הבנקים, בליווי תכנית לסגירת הפער.

יחס כיסוי הנזילות מונהג מיום 1 באפריל 2015.

באור 224 - הלימות הון, מינוף ונזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (המשך)

בעקבות אימוץ הוראות באזל בישראל כאמור לעיל, החליט דירקטוריון הבנק כי יעד היחס של הבנק והקבוצה החל מיום 1 באפריל 2015 יעמוד על שיעור הגבוה ב-10% מהדרישה המזערית.

במהלך התקופה הנסקרת הבנק והקבוצה עמדו ביחס כיסוי נזילות הנדרש.

בנוסף, ביום 28 בספטמבר 2014 פורסם חוזר הפיקוח על הבנקים בנושא הוראת שעה - יישום דרישות גילוי לפי נדבך 3 של באזל - גילוי בגין יחס כיסוי נזילות (להלן: "החוזר"). במסגרת החוזר תוקנו הוראות הדיווח לציבור כדי לשלב את דרישות הגילוי שיידרשו הבנקים לכלול כחלק מאימוץ יחס כיסוי הנזילות.

שלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2015		
באחוזים		
104%	א. בנתוני המאוחד*	יחס כיסוי הנזילות
98%	ב. בנתוני הבנק**	יחס כיסוי הנזילות
376%	ג. חברות בת משמעותיות**	יחס כיסוי הנזילות
208%	בנק אוצר החייל בע"מ	יחס כיסוי הנזילות
340%	בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ	יחס כיסוי הנזילות
60%	בנק מסד בע"מ	יחס כיסוי הנזילות
	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים	

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות חודשיות במשך הרבעון המדווח.

** במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

ח. דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים

ביום 22 באוקטובר 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר סופי בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים" (להלן: "החוזר"). החוזר מתקן את הוראות ניהול בנקאי תקין 203 ו-204 במטרה להתאימן להמלצות ועדת באזל בכל הקשור לדרישות הון בגין חשיפות של תאגידים בנקאיים לצדדים נגדיים מרכזיים. החוזר מפרט את ההנחיות החדשות, אשר יחולו על חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים הנגרמות מנגזרי OTC, עסקאות נגזרים סחירים בבורסה ועסקאות מימון ניירות ערך. ההנחיות מבדילות בין צד נגדי מרכזי שאינו כשיר לבין צד נגדי מרכזי כשיר, כאשר לאחרון נקבעו דרישות הון מופחתות.

האמור בחוזר יחול מיום 1 ביולי 2016, כאשר עד ליום 30 ביוני 2017 ניתן להתייחס לבורסה בתל אביב כצד נגדי מרכזי כשיר. הבנק פועל לעדכן את אופן חישוב יחסי ההון ויחס המינוף בהתאם לעדכון ההוראה כאמור. כמו כן הבנק בוחן את השפעת העדכון כאמור על תכנון ההון, יעדי ההון ויעד המינוף שלו.

ההוראות הנ"ל עשויות להעלות את דרישות ההון של הבנק בגין חשיפות כאמור, אם כי בשלב זה הבנק נערך ליישום ההוראה ובוחן את ההשפעה מיישומה.

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (במיליוני ש"ח)

א. התקשרות חוץ מאזנית בגין פעילות לפי מידת הגביה ⁽¹⁾ לסוף השנה

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2014	2015	2014
יתרת אשראי מפקדונות לפי מידת גביה ⁽²⁾			
מטבע ישראלי לא צמוד	48	46	48
מטבע ישראלי צמוד למדד	583	780	583
מטבע חוץ	5	-	5
סך הכל	636	826	636

- (1) אשראים מפקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית אשראים, עם מרווח או עם עמלת גביה (במקום מרווח).
(2) הלוואות עומדות ופקדונות ממשלה שניתנו בגינם בסך 1,043 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק (31 בדצמבר 2014 - 1,077 מיליון ש"ח במאוחד ובבנק), לא נכללו בלוח זה.

תזרימים בגין עמלת גביה ומרווחי רבית בגין הפעילות על פי מידת הגביה במאוחד ⁽¹⁾

31 בדצמבר						
2015						
2014	2015	מטבע ישראלי לא צמוד	מטבע ישראלי צמוד למדד	מטבע חוץ	סך הכל	סך הכל
תזרימים חוזיים עתידיים	5	9	8	9	2	33
תזרימים עתידיים צפויים לאחר הערכת הנהלה	5	7	5	4	-	21
תזרימים צפויים מהוונים לאחר הערכת הנהלה	5	7	5	4	-	21
לפרעונות מוקדמים ⁽²⁾						

- (1) יתרת הפקדונות לפי מידת הגביה במגזר השקלי הלא צמוד איננה עולה על 10% מסך כל הפקדונות לפי מידת הגביה, לפיכך מוצגים הנתונים בגין סך כל הפעילות.
(2) ההיוון בוצע לפי שיעור של 0.3% (2014 - 0.4%).

מידע על העמדת הלוואות לדיור במהלך השנה

31 בדצמבר	
2015	2014
1	2
3	2

הלוואות מפקדונות לפי מידת הגביה
הלוואות עומדות

ב. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

המאוחד		הבנק	
31 בדצמבר		31 בדצמבר	
2015	2014	2015	2014
14	100	11	96
49	57	49	57

1. שיפורים במבנים, רכישת והקמת מבנים, ציוד ותכנה
התחייבות להשקעה בקרנות השקעה פרטיות

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(במיליוני ש"ח)

2. הבנק והחברות המוחזקות שלו שכרו מבנים וציוד לתקופות ארוכות. דמי השכירות (חלקם צמודים למדד המחירים לצרכן וחלקם צמודים למטבע חוץ) שישולמו בעתיד, בשל התקשרויות אלו הינם:

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2014	2015	
42	45	87	81	שנה ראשונה
40	42	80	77	שנה שניה
32	36	70	68	שנה שלישית
27	33	62	65	שנה רביעית
24	31	57	61	שנה חמישית
133	179	342	387	שנה שישית ואילך
298	366	698	739	סך הכל

ג. 1. ביום 29 ביוני 2004 החליטה האסיפה הכללית של הבנק (לאחר אישור ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק) לאשר מתן פטור מאחריות בשל הפרת חובת זהירות כלפי הבנק, וכן מתן התחייבות מראש לשיפוי, לדירקטורים ונושאי משרה אחרים המכהנים ושיכהנו מעת לעת בבנק (לרבות בעלי שליטה בבנק, להלן - "נושאי משרה"). האסיפה הכללית האמורה גם הסמיכה את דירקטוריון הבנק לאשר מתן פטור והתחייבות שיפוי גם לנושאי משרה לשעבר בבנק, כלפיהם התחייב הבנק כי יהיו זכאים להסדרי שיפוי כפי שיהיו מפעם לפעם לנושאי המשרה בבנק. כן אישר דירקטוריון הבנק מתן פטור והתחייבות שיפוי כאמור גם לדירקטורים הממונים מטעם הבנק בתאגידים אחרים. כל ההתחייבויות כאמור אושרו בהתאם לחוק החברות, במגבלות הקבועות בו, ובכפוף לתנאים הקבועים בכתב התחייבות השיפוי.

התחייבות השיפוי תחול על פעולות הקשורות במישרין או בעקיפין לאחד או יותר מסוגי האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות לשיפוי.

גובה התחייבות השיפוי לפי החלטה זו, לכל נושאי המשרה בבנק ובחברות בת במצטבר, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בתוספת לכתב ההתחייבות, לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבנק, על פי הדוחות הכספיים האחרונים של הבנק שפורסמו סמוך לפני מתן השיפוי בפועל.

בהתאם להחלטות, נתנו כתבי פטור והתחייבות שיפוי כאמור, לנושאי משרה בבנק. כמו כן, ניתנו התחייבויות שיפוי ופטור על פי העקרונות דלעיל למפורטים להלן:

- לדירקטורים שניהנו בחברה לניהול קופות גמל שבשליטת הבנק, ולכאלה שניהנו בקופות הגמל שהיו בשליטת הבנק ערב מכירת פעילותם.
 - לדירקטורים מטעם הבנק בחברות מאוחדות, פיבי בנק (י.ק.י.) ופיבי בנק (שוויץ).
 - לדירקטורים שניהנו מטעם הבנק בבינלאומי חיתום בתקופה שהיתה לה פעילות חיתום.
- גובה התחייבות השיפוי הינו בהתאם למדיניות הבנק בעניין זה.

באור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות (המשך)

(במיליוני ש"ח)

ביום 29 בנובמבר 2011 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון הבנק, להרחיב את החביונות ו/או ההוצאות אשר בגין יהיה רשאי הבנק להעניק שיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק ייעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק החברות (תיקון מס' 16), התשע"א-2011, וכן בגין כל הליך מנהלי נוסף אשר על פי דין ניתן להעניק שיפוי בגין תשלומים הקשורים אליו או הוצאות המוצאות בקשר אליו, ולהעניק התחייבויות שיפוי מתוקנות בהתאם לכך לדירקטורים ונושאי משרה שכינהו באותו מועד ואשר יכהנו מעת לעת בבנק ובחברות בהחזקת הבנק, לרבות לדירקטורים מבעלי השליטה (מר צדיק בינו ומר גיל בינו) ולרבות לנושאי משרה לשעבר (בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004) וליתר נושאי המשרה בבנק שאינם דירקטורים.

ביום 30 באוקטובר 2014 החליטה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול והדירקטוריון, לאשר מחדש הענקת כתבי שיפוי לדירקטורים שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהענקת כתבי שיפוי להם, באותם תנאים ובאותו נוסח של כתב השיפוי אשר ניתן לדירקטורים בשנת 2011, כמפורט לעיל, לתקופה של 3 שנים נוספות, שתחילתה ביום 29 בנובמבר 2014 (המועד בו יחלפו 3 שנים ממועד אישור האסיפה הכללית להענקת כתבי השיפוי לדירקטורים, לרבות דירקטורים שהינם מבעלי השליטה).

2. בסוף שנת 1990 ובתחילת שנת 1991 הוציא הבנק מכתבי שיפוי למספר דירקטורים, שכינהו באותה עת, בחלק מהחברות המוחזקות שלו. בהתאם למכתבי השיפוי התחייב הבנק לשפות כל דירקטור בגין כל סכום שיחויב בו על פי פסק דין סופי של בתי משפט בישראל בשל תביעה שהוגשה נגדו בגין כל מעשה או מחדל שנעשו בתום לב אגב מילוי תפקידו כדירקטור וכן בגין ההוצאות הכרוכות בהגנה כנגד התביעה. החל מסוף שנת 2011 לא מכהנים יותר בקבוצת הבנק דירקטורים שקיבלו מכתבי שיפוי מסוג זה.

3. א. על פי החלטת דירקטוריון יובנק בע"מ (להלן - "יובנק") מיום 15 במרס 2005, אשר התקבלה בהתאם לתקנון יובנק פטר יובנק את הדירקטורים ביובנק ואת נושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי, חשבונאי ראשי ומזכיר יובנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי יובנק החל מיום 22 בדצמבר 2004 וויתור על כל תביעה של יובנק נגדם בגין האמור. פטור וויתור אלו אינם חלים על מקרים אשר לגביהם, על פי חוק החברות, יובנק אינו רשאי לפטור את נושא המשרה מאחריותו.

כמו כן, באותה ישיבת דירקטוריון, התחייב יובנק לשפות את הדירקטורים ונושאי המשרה הנ"ל בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל ביובנק, הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה. סכום השיפוי הכולל שישולם על ידי יובנק (בנוסף ומעבר לסכומים שיתקבלו על פי פוליסת הביטוח, בין שישולמו ליובנק ובין שישולמו לנושא המשרה) לכל נושאי המשרה ביובנק ובחברות בנות שלו במצטבר, בהתאם לכתב ההתחייבות הנ"ל ו/או לכתבי התחייבות לשיפוי שיוצאו על פי כתב זה, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בה, לא יעלה על 25% מההון העצמי של יובנק במאוחד לפי הדוח הכספי (השנתי או הרבעוני) האחרון שיפורסם סמוך לפני התשלום בפועל בגין השיפוי.

הפטור וההתחייבות לשיפוי המפורטים לעיל אושרו באסיפה הכללית המיוחדת של בעלי המניות של יובנק מיום 18 במאי 2005, ככל שנדרש אישור זה.

ב. ביום 21 בדצמבר 2004, התחייבה חברת האם של בעלת השליטה הקודמת ביובנק INVESTEC BANK (UK) LIMITED, לשפות את יובנק בגין כל תשלום בו ישא כלפי הדירקטורים ונושאי משרה אחרים ביובנק או עבורם בהתאם להוראות כתב הפטור והשיפוי, בגין פעולות שבוצעו עד למועד העברת השליטה ביובנק לבנק. התחייבות זו הוגבלה לסכום השיפוי המירבי על פי כתב הפטור והשיפוי, כמפורט בסעיף א. לעיל.

- ג. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 15 במרס 2005, בה הוענק פטור לדירקטורים ביובנק ולנושאי משרה (ראה סעיף א' לעיל) מאחריות בשל הפרת חובת זהירות כלפי יובנק, אישרה ועדת הביקורת של יובנק באוקטובר 2006, מתן התחייבות שיפוי לדירקטורים שמונו על ידי יובנק ביובנק פיננסיים (2005) בע"מ (להלן - "החברה"), ושאינם נושאי משרה ביובנק. כתב השיפוי ניתן בנוסח ובמתכונת ההתחייבות לשיפוי לנושאי משרה ביובנק, תוך התאמת נוסח כתב השיפוי למאפייני החברה.
- ד. בחודש פברואר 2012 אישרה האסיפה הכללית של יובנק, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון יובנק (ולאחר תיקון תקנון ההתאגדות של יובנק כנדרש), מתן התחייבויות שיפוי בנוסח מתוקן, המרחיב את החביות ו/או ההוצאות עליהן חלה התחייבות השיפוי וזאת בהתאם לחוק יעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010 וחוק החברות (תיקון מספר 3), התשס"ה-2005 (להלן - "כתב שיפוי מתוקן"), לדירקטורים, למעט דירקטורים מבעלי השליטה, המכהנים במועד אישור האסיפה ואשר יכהנו מעת לעת ביובנק ובחברות בהחזקת יובנק. יצוין כי בהתאם לאישור האמור מתוקנות כל התחייבויות השיפוי שנתן יובנק גם לנושאי משרה לשעבר, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 29 ביוני 2004.
- בנוסף, ובהתאם להחלטת דירקטוריון יובנק (לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת ולאור תיקון התקנון) אושר מתן כתב שיפוי מתוקן גם ליתר נושאי המשרה ביובנק שאינם דירקטורים.
- ה. עם מיזוג יובנק לתוך הבנק הועברו גם כל התחייבויות וזכויות יובנק המפורטות בסעיף זה לבנק (לעניין זה ראה באור 15 בעניין מיזוג הבנקים יובנק ופאג").
4. אוצר החייל ומסד התחייבויות לשפות נושאי משרה כמשמעותו בחוק החברות התשנ"ט-1999. סכום השיפוי שיעמידו מכוח ההתחייבות כאמור, לכל נושאי המשרה בו, במצטבר, בגין אחד או יותר מאירועי השיפוי, לא יעלה על 33% מההון העצמי של אוצר החייל ומסד לפי דוחותיהם הכספיים האחרונים שפורסמו בסמוך לפני מועד השיפוי בפועל.
5. בחודש אפריל 2010 אישרה האסיפה הכללית של פאג" מתן פטור לדירקטורים ולנושאי המשרה בו (כהגדרתם בחוק החברות התשנ"ט-1999, לרבות מבקר פנימי ומזכיר הבנק), מאחריות בשל הפרת חובת הזהירות כלפי פאג" וויתור על כל תביעה של פאג" נגדם בגין האמור. פטור וויתור אלו אינם חלים על מקרים אשר לגביהם, על פי חוק החברות, פאג" אינו רשאי לפטור את נושא המשרה מאחריותו. כמו כן, אושר לתת לנושאי המשרה האמורים התחייבות שיפוי בגין חבות או הוצאה שיוטלו עליהם עקב פעולות שעשו בתוקף תפקידם הנ"ל בפאג", הכל בתנאים המפורטים בהתחייבות לשיפוי נושא משרה.
- סכום השיפוי הכולל שישולם על ידי פאג" (בנוסף ומעבר לסכומים שיתקבלו על פי פוליסת הביטוח, בין שישולמו לפאג" ובין שישולמו לנושא המשרה) לכל נושאי המשרה בפאג", בהתאם לכתב ההתחייבות הנ"ל ו/או לכתבי התחייבות לשיפוי שיוצאו על פי החלטה זו, בגין מסכת אירועים אחת מן האירועים המפורטים בה, לא יעלה על 25% מההון של פאג" לפי הדוח הכספי (השנתי או הרבעוני) האחרון שיפורסם סמוך לפני התשלום בפועל בגין השיפוי.
- בחודש נובמבר 2012 אישרה האסיפה הכללית של פאג", לאחר שהתקבלו אישורי ועדת הביקורת ודירקטוריון פאג" (ולאחר תיקון תקנון ההתאגדות של פאג" כנדרש), מתן התחייבויות שיפוי בנוסח מתוקן, המרחיב את החביות ו/או ההוצאות עליהן חלה התחייבות השיפוי וזאת בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 3) התשס"ה-2005, חוק יעול האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2010, וחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 (להלן - "כתב שיפוי מתוקן"), לדירקטורים המכהנים במועד אישור האסיפה ואשר יכהנו מעת לעת בפאג".
- יצוין כי בהתאם לאישור האמור מתוקנות כל התחייבויות השיפוי שנתן פאג" גם לנושאי משרה לשעבר, בהתאם להחלטת האסיפה הכללית מאפריל 2010.
- בנוסף, ובהתאם להחלטת דירקטוריון פאג" (לאחר שהתקבל אישור ועדת הביקורת ולאור תיקון התקנון) אושר מתן כתב שיפוי מתוקן גם ליתר נושאי המשרה בפאג" שאינם דירקטורים.
- עם מיזוג פאג" לתוך הבנק הועברו גם כל התחייבויות וזכויות פאג" המפורטות בסעיף זה לבנק (לעניין זה ראה באור 15 בעניין מיזוג הבנקים יובנק ופאג").

6. בהתאם להחלטה מיום 29 בספטמבר 2009, הבינלאומי חיתום התחייב לשפות את נושאי המשרה בו (כולל - דירקטורים, מנכ"ל, מבקר פנימי ומזכיר החברה, אך למעט מי מהם שהינו בעל שליטה בחברה או קרובו או שהינו עובד או נושא משרה במי מבעלי המניות בו). סכום השיפוי לכל נושאי המשרה, במצטבר, בגין אירוע מאירועי השיפוי המפורטים בכתב השיפוי לא יעלה על 25% מההון העצמי של הבינלאומי חיתום לפי דוחותיו האחרונים שיפורסמו סמוך לפני מועד השיפוי בפועל. ביום 30 בדצמבר 2015 הושלם חיסולה של הבינלאומי חיתום בעקבות פירוק מרצון.

ד. מסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ (להלן - "מסלקת הבורסה") הקימה קרן סיכונים שמטרתה הבטחת התחייבויות חברי המסלקה בגין פעילות כל חבר מסלקה. סכום קרן הסיכונים מתעדכן ב-1 במרס בכל שנה והוא בגובה מחזור הסליקה הכללי היומי הממוצע בשנה קלנדרית שהסתיימה טרם מועד העדכון ובכל מקרה לא יפחת מ-150 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק מסתכם ב-88 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 127 מיליון ש"ח).

על פי החלטת דירקטוריון הבורסה וחוקי העזר של מסלקת הבורסה נדרש הבנק להפקיד בטוחות נזילות בלבד (אגרות חוב של מדינת ישראל או מזומנים) בהתאם לנדרש בחוקי העזר וכן לחתום על הסכם שעבוד להבטחת התחייבותו כלפי מסלקת הבורסה בגין פעילותו כחבר מסלקה.

בהתאם להחלטות דלעיל, מסלקת הבורסה פתחה על שמה חשבון במסלקה עבור הבנק, ובו הפקיד הבנק, ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת הבורסה.

בנוסף על כך, פתחה מסלקת הבורסה חשבון על שמה בבנק אחר, עבור הבנק, בו ניתן יהיה להפקיד מזומנים כבטוחה, וכן בו תפקיד המסלקה מזומנים שישולמו לבנק, כפירות על ניירות ערך שלו שהופקדו ושוועבדו כאמור לעיל.

כערובה לקיום כל התחייבויות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור לעיל, ללא הגבלה בסכומן הכולל, יצר הבנק, ביום 17 באפריל 2005, לטובת מסלקת הבורסה, שעבוד קבוע ראשון בדרגה והמחאה על דרך השעבוד לטובת מסלקת הבורסה, על חשבון המסלקה במסלקה ועל חשבון המסלקה בבנק אחר. יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים כחבר במסלקת הבורסה בקשר עם פעילות בנכסים הנסלקים במסלקת הבורסה, לרבות בקשר עם בטוחות הנדרשות לפעילות במערכת זה"ב (RTGS) גם למסד ולאוצר החייל, שהינם חברי בורסה שאינם חברי מסלקה. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלקת הבורסה, כלפי המסלקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותם של מסד ואוצר החייל ולקוחותיהם. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלקת הבורסה, קיבל הבנק ממסד ומאוצר החייל, לפי העניין, ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת הבורסה בגין פעילותם ופעילות לקוחותיהם. לעניין השעבוד למסלקת הבורסה - ראה באור ג.26 לעיל.

ה. מסלקת מעו"ף הקימה קרן סיכונים, שסכומה יקבע מעת לעת על ידי דירקטוריון המסלקה. הסכום ההתחלתי שנקבע לקרן הסיכונים הינו 290 מיליון ש"ח צמודי מדד. חלקו של כל חבר מסלקה בקרן הסיכונים, לרבות הבנק, נגזר מהיקף פעילותו במסלקה עבור לקוחותיו (ועבור עצמו במידה שהייתה כזאת). דרישת הבטוחות מהבנק בגין קרן הסיכונים הינה 167 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015, בהשוואה ל-174 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014.

כל אחד מהבנקים החברים במסלקת מעו"ף התחייב כלפי המסלקה, לתשלום כל חיוב כספי הנובע מעסקאות עבור לקוחותיו. הסכום ליום המאזן הנובע מעסקאות עבור לקוחות הבנק בגין אופציות מעו"ף מוצא במאזן בסעיפים נכסים בגין מכשירים נגזרים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים בסכום זה על פי השווי ההוגן. יתרת ההתחייבות של הבנק למסלקת מעו"ף מעבר לסכום הרשום במאזן המבוססת על תרחישים של הבורסה הינה 353 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 517 מיליון ש"ח).

הבנק יצר לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד קבוע והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על הזכויות בחשבון של בטוחות מעו"ף המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף במסלקת הבורסה (להלן - "החשבון הראשי") וכן על הזכויות בחשבון המתנהל ע"ש מסלקת מעו"ף בבנק אחר (להלן - "החשבון הכספי"). בנוסף, יצר הבנק לטובת מסלקת מעו"ף שעבוד צף והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלה בסכום על כל ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות הבנק במסלקת הבורסה, לרבות ניירות הערך המופקדים ו/או שיופקדו לזכות החשבון הראשי ולזכות חשבון נוסף המתנהל במסלקת הבורסה, ופירותיהם וכל זכות הנובעת מהם, וכן נוצר שעבוד צף על כל הזכויות בחשבון הכספי. יובהר כי החל משנת 2010 נותן הבנק שירותים במסלקת מעו"ף גם למסד ולאוצר החייל, שהינם

חברי בורסה שאינם חברי מסלקת מעו"ף. לפיכך, התחייבויות הבנק, כחבר מסלקת מעו"ף, כלפי המסלקה, כוללות אף התחייבויות בגין פעילותם של מסד ואוצר החייל ולקוחותיהם. בגין התחייבויות אלו של הבנק כלפי מסלקת מעו"ף, קיבל הבנק ממסד ומאוצר החייל, לפי העניין, ערבות בלתי מוגבלת בסכום, לתשלום כל סכום הנובע מחובות או התחייבויות הבנק כלפי מסלקת מעו"ף בגין פעילותם ופעילות לקוחותיהם.

לעניין השעבוד למסלקת המעו"ף - ראה באור 26א. לעיל.

1. CLS Bank International הוא מסלקה בין בנקאית בבעלות הבנקים הגדולים בעולם המטפלת בהעברת תשלומים הנובעים מעסקאות חליפין במטבע, ואופן פעולתה מונע את סיכון המסירה (delivery risk) בעסקאות אלו. מסלקת CLS בחרה את הבנק להיות הבנק השלישי שיהיה ספק נזילות בשקלים, בנוסף לבנקים לאומי והפועלים. סכום המחויבות המקסימלי של הבנק במסגרת זאת עומד על 1 מיליארד ש"ח, וזאת לאחר קבלת מחויבות של בנק ישראל לקו אשראי מקביל בסכום זה כנגד שיעבוד צף על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחייבים כספיים בש"ח המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים.
2. במהלך העסקים השוטף הוגשו כנגד הבנק וחברות מאוחדות מסוימות תובענות משפטיות, ובכלל זה בקשות לאישור תובענות ייצוגיות. לדעת הנהלת הבנק והנהלות החברות המאוחדות, המתבססות על חוות דעת משפטיות, באשר לסיכויי התובענות, לרבות הבקשות לאישור התביעות הייצוגיות כמפורט בסעיף זה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות, אם נדרשו, לכיסוי נזקים כתוצאה מהתובענות כאמור.
- להלן פירוט של תובענות נגד הבנק וחברות מאוחדות שהסכום הנטען בהן הוא מהותי, או שבמהותן הינן בעלות מאפיינים דומים לתביעות נוספות שסכומן המצרפי משקף סכום מהותי:
1. בחודש אפריל 2007 הוגשה נגד הבנק ובנקים נוספים תביעה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית בטענה שהבנק גבה מקרנות נאמנות קשורות עמלת ברוקראד' בשיעור העולה על עמלות ששילמו לקוחות אחרים לבנק וזאת בניגוד לדין. סכום התביעה נגד הבנק הועמד על כ-75.5 מיליון ש"ח.
2. ביום 20 במרס 2008 הוגשה נגד הבנק תביעה ובקשה להכיר בתביעה כתביעה ייצוגית בטענה כי הבנק תאם את סכום העמלות שגבה מלקוחות עם בנקים אחרים וזאת בניגוד לדין וכתוצאה מכך סכומי העמלות שגבה הבנק היו גבוהים מסכומי העמלות שהבנק היה גובה אילו לא היה תאום כאמור. אין בתביעה כימות לסכום התביעה הייצוגית. הצדדים הגיעו להסכם פשרה בתיק זה במסגרתו סוכם כי הבנק ישלם בגין הליך זה וההליך כאמור בסעיף 3 להלן סך כולל של 8 מיליון ש"ח (סכום שיופחת מהסכום שיש לשלם לאוצר המדינה בהתאם לצו המוסכם) אשר הופקד על ידי הבנק בחשבון נאמנות כאמור בסעיף י' להלן ובצירוף שכר טרחה וגמול לתובע הייצוגי. ביום 31 במאי 2015 ההסכם קיבל תוקף של פסק דין והסכומים שהיה על הבנק לשלם בהתאם להסכם הפשרה, שולמו בהתאם למועדים שנקבעו בו (כאמור מתוך הסכום ששולם לאוצר המדינה בהתאם לצו המוסכם).
3. ביום 12 במאי 2009 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה להכיר בה כתביעה ייצוגית. התביעה והבקשה הוגשו נגד בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק מזרחי טפחות והבנק (להלן - "הבנקים"). התובעים העמידו את סכום התביעה נגד הבנקים על סך 1 מיליארד ש"ח.
- לטענת התובעים הבנקים שותפים להסדר כובל של תאום עמלות, אשר גרם למחירים מופרזים בגין שירותים בנקאיים וכך גרם נזק לתובעים. הצדדים הגיעו להסכם פשרה בתיק זה במסגרתו סוכם כי הבנק ישלם בגין הליך זה וההליך האמור בסעיף 2 לעיל סך כולל של 8 מיליון ש"ח (סכום שיופחת מהסכום שיש לשלם לאוצר המדינה בהתאם לצו המוסכם) אשר הופקד על ידי הבנק בחשבון נאמנות כאמור בסעיף י' להלן ובצירוף שכר טרחה וגמול לתובע הייצוגי. ביום 31 במאי 2015 ההסכם קיבל תוקף של פסק דין והסכומים שהיה על הבנק לשלם בהתאם להסכם הפשרה, שולמו בהתאם למועדים שנקבעו בו (כאמור מתוך הסכום ששולם לאוצר המדינה בהתאם לצו המוסכם).
4. ביום 29 באוקטובר 2009 הוגשה על ידי שתי תובעות תביעה בדרך של המרצת פתיחה נגד הבנק ושישה בנקים נוספים.

לטענת התובעות, הבנקים אינם זכאים לחייב אותן ברבית הפרה ביחס לחוב התובעות לבנקים הנובע מהלוואה שנתנה לתובעות על ידי הבנקים.

לטענת התובעות יש להפחית את חובן לבנקים בגובה רבית ההפרה שהיא, לטענת התובעות בסך של כ-800 מיליון ש"ח.

לשיטת התובעות חלקו של הבנק הוא 16% מהסכום.

בפסק דין שניתן ביום 21 ביולי 2013 ובפסק הדין משלים מיום 3 בנובמבר 2013, התקבלו טענות התובעות בחלקן, הבנקים חוייבו להשיב חלק קטן מרבית ההפרה הנטענת ולשלם חלק מהוצאות התובעות. התובעות והבנקים הגישו ערעור במסגרתו אף הגיעו להסכמה עם התובעות על עיכוב ביצוע פסק הדין, עד להכרעה בערעור, כנגד תשלום סכום ההוצאות שנפסק לחובתם בלבד. על פי פסק דין מיום 23 באוגוסט 2015 ערעור התובעות התקבל באופן חלקי וערעור הבנק נדחה, כך שנקבע כי על הבנקים להשיב לתובעות סך של כ-287 מיליון ש"ח. חלקו של הבנק בפסק הדין בסך של כ-46 מיליון ש"ח שולם במלואו. בקשה לדיון נוסף שהגישו הבנקים, נדחתה ביום 12 באוקטובר 2015.

5. ביום 3 באוקטובר 2011 הוגשה נגד הבנק תביעה ובקשה להכיר בתביעה כתביעה ייצוגית נגד הבנק בטענה כי:

- הבנק אינו נוהג לדווח ללשכת ההוצאה לפועל על תקבולים שהתקבלו אצלו, תוך 7 ימים מיום קבלת התקבול אצלו, כנדרש על פי דין, אלא במועד מאוחר יותר.
- לעיתים הבנק אינו מדווח על תקבולים כלל.
- כאשר הבנק מדווח על התקבולים בדיעבד, הזיכוי המבוצע לתיק ההוצאה לפועל נעשה בהתאם לרבית פיגורים רגילה ולא בהתאם לרבית הפיגורים הבנקאית, בה מחויב תיק ההוצאה לפועל.

כתב התביעה אינו מצוין את סכום התביעה האישית של התובע ולא את סכום התביעה הייצוגית.

6. ביום 4 ביולי 2012 התקבלה בבנק תביעה על סך כ-74 מיליון ש"ח. לטענת התובעים הבנק פיתה אותם להשקיע באופציות מט"ח מבלי לגלות להם את הסיכון הכרוך בכך. כן נטען על ידי התובעים כי ניתן להם ייעוץ רשלני על ידי מי שאינם מורשים ליתן ייעוץ מבלי שיגלו להם על ניגוד האינטרסים שבין הבנק ללקוח.

7. בחודש ספטמבר 2013 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתביעה ייצוגית בסכום שלא יפחת מ-10.5 מיליארד ש"ח (להלן - "התביעה והבקשה"). התביעה והבקשה הוגשו כנגד הבנק, בנקים נוספים וכן המנכ"לים של כל אחד מהבנקים הנ"ל, כאשר בשלב מאוחר יותר, הוגשה בקשה למחוק את התביעות כנגד האחרונים. סכום התביעה מתייחס לכל הבנקים. לטענת המבקשים הבנקים לא מספקים גילוי נאות ואף מטעים את לקוחותיהם בנוגע לעלויות הכרוכות בשירותי ההמרה אותם הם מספקים, כאשר הם מוכרים ללקוח מט"ח, בשער הגבוה משער הקניה. ההפרש בין שער הקניה של הבנקים לשער המכירה ללקוח (המכונה בבקשה כ-"עמלת ייקור"), מהווה לטענת המבקשים "עמלת תיווך" הנגבית ללא גילוי באיזה מתעריפוני הבנקים. עוד טוענים המבקשים כי הבנקים פועלים כמקשה אחת על מנת להסתיר את "עמלת הייקור" הנטענת וכי קיים בניהם הסדר כובל. בחודש ינואר 2014 אישר בית המשפט את בקשת התובעים להסתלקות מהתביעה נגד המנכ"לים.

- בחודש מרס 2014 הוגשה בקשה לאשר תובענה כתובענה ייצוגית המוערכת בסכום של כ-2 מיליארד ש"ח נגד חברה מאוחדת וארבעה בנקים נוספים (מרכנתיל, מזרחי, איגוד ויהב) בעילה זהה לתובענה שהתקבלה בבנק בחודש ספטמבר 2013 כאמור לעיל. ביום 30 בספטמבר 2015 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בתיק וזה קיבל תוקף של פסק דין ביום 21 בדצמבר 2015. המשמעות הכספית של ההסדר לגבי החברה המאוחדת זניחה.

8. ביום 20 באוקטובר 2014 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כייצוגית שעניינה דמי הניהול הנגבים בכל הבנקים בקבוצת הבנק (להלן כולם ביחד - "הבנק") בגין ניהול פיקדון ניירות ערך בארץ ובחול"ל (להלן - "דמי הניהול"). לטענת המבקשים, בשנים 2007-2012, הנוסחה בה עשה הבנק שימוש לצורך גביית דמי הניהול (להלן - "הנוסחה הראשונה"), שונה מהנוסחה בה היה עליו לעשות שימוש ועליה ניתן גילוי, בתעריפון הבנק.

לטענת המבקשים, כתוצאה משימוש בנוסחה הראשונה, נוצרו עיוותים חוזרים ונשנים לרעת הלקוחות, כך שבפועל הבנק חייב את הלקוחות בדמי ניהול, אשר שיעורם האפקטיבי עלה על שיעור דמי הניהול הרבעוני אותו מותר היה לבנק לגבות בהתאם לתעריפון.

לטענת המבקשים, ברבעון השלישי לשנת 2013, חדל הבנק לעשות שימוש בנוסחה הראשונה והחל מאותו מועד, אינו גובה דמי ניהול ביתר.

לטענת המבקשים, הנזק הכספי המצרפי הנומינלי שנגרם לחברי הקבוצה בצירוף נזקים לא ממוניים עולה על 40 מיליון ש"ח, אולם הם העמידו את הבקשה על סך של 30 מיליון ש"ח בלבד. ביום 30 בספטמבר 2015 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה בתיק וזה קיבל תוקף של פסק דין ביום 21 בדצמבר 2015.

9. ביום 1 במרס 2015 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה ייצוגית. לטענת המבקשים, בהתאם לסעיף 2(ב) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, אשר נכנס לתוקף רק ביום 1 באוגוסט 2013, "עמלה שרשאי בנקאי לגבות בעד שירות הכלול בתעריפון המלא, תחושב באופן שלא תעלה על סכום או שיעור העמלה הנגבית בעד אותו שירות מתאגיד שאינו עסק קטן". לטענת המבקשים, הבנק פועל בניגוד להוראה ברורה זו ובגין שירותים רבים, העמלה החלה על יחידים ועסקים קטנים לפי התעריפון המלא, גבוהה מזו הנגבית מעסקים גדולים לפי התעריפון העסקי. אין בבקשה כימות לסכום התובענה הייצוגית.

10. ביום 1 בינואר 2015 התקבלה כנגד חברה מאוחדת בקשה לאישור תובענה כייצוגית כנגד 15 נתבעים, 9 מנהלי קרנות ו-6 חברות נאמנות.

נטען לתשלום עודף עבור שירותי ברוקראז' תוך הפרה של חובות אמון וחובות נוספות כלפי בעלי היחידות. עוד נטען כי מנהלי הקרנות ביצעו עסקאות עבור הקרנות שבניהולן מבלי לנקוט במאמצים כלשהם על מנת להוזיל את עמלות הברוקראז' המשולמות על ידי המשקיעים בקרנות וכן כי הנתבעות עשו יד אחת עם הגורם המספק את שירותי הברוקראז', על מנת שיקבל תמורה גבוהה בעד השירותים שבעלותם נושאים בעלי היחידות ומנגד יספק בחינם שירותי תפעול, אשר לו היתה משולמת עבורם התמורה, היו מנהלי הקרנות צריכים לשאת בה. עוד נטען כי החברה המאוחדת אף גבתה שכר נאמן בשיעור גבוה בהרבה לעומת שכר שגבו הנתבעות האחרות וזאת על מנת לפצות את החברה המאוחדת עבור שירותי התפעול שסופקו ללא תמורה למנהלי הקרנות.

התובענה מתייחסת לכל מי שהחזיק ביחידות השתתפות של קרן נאמנות כלשהי, אשר היתה בניהול אחד או יותר ממנהלי הקרנות הנתבעים בתקופה שהסתיימה ביום 27 בדצמבר 2011 או חלק ממנה, אשר חוייבה בעמלות ברוקראז' ו/או חוייבה במישרין או בעקיפין בתשלום בגין שירותי תפעול. סכום התביעה הוערך בסך נומינאלי של כ-220 מיליון ש"ח, מתוכו חלקה של החברה המאוחדת כ-54 מיליון ש"ח.

11. ביום 1 באפריל 2015 התקבלה בחברה מאוחדת בקשה לאישור תובענה בסך 661 מיליון ש"ח כתובענה ייצוגית שעניינה הטעיית לקוחות בנוגע למהות ערבות המדינה בהלוואות הניתנות לעסקים על ידי החברה המאוחדת בערבות המדינה. לטענת המבקשים לא הוסבר להם כערבים להלוואות אלו כי ערבות המדינה היא ערבות שירות אשר תמומש על ידי החברה המאוחדת רק לאחר מימוש בטחונות ומיצוי הליכים נגד הערבים להלוואה.

סכום החשיפה הנוספת של הבנק ושל החברות הבנות של הבנק ליום 31 בדצמבר 2015, בגין תביעות תלויות שלהערכת הנהלת הבנק אפשרות התממשותן כולן, או חלקן, אינה קלושה ושלא בוצעה בגין הפרשה, מסתכם בכ-24 מיליון ש"ח.

ח. כמו כן, תלויות ועומדות כנגד הבנק וחברה מאוחדת בקשות לאישור תובענות ייצוגיות כפי שיפורט להלן. לדעת הנהלת הבנק והנהלת חברה מאוחדת, המתבססת על חוות דעת משפטית, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכויי תביעות אלו, ולא נעשתה בגין כל הפרשה.

1. ביום 7 בינואר 2016 התקבלו בבנק כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה ייצוגית. לטענת המבקש הבנק נתן ייעוץ השקעות ללקוחותיו בקשר לרכישה ו/או מכירה של תעודות סל, בלי שהייתה בידו היכולת לתת ייעוץ בצורה מקצועית

הנדרשת ממנו, וזאת בהעדר מערכות ממוכנות התומכות בהחלטת השקעה כזו, ולכן תוך הפרה כביכול של חובות האמון, הנאמנות והזהירות המוטלים על הבנק. בנוסף טוען המבקש לנזקים בשל ייעוץ לקניה / מכירה של תעודות סל שלא בשווי ההוגן שלהן. המבקש מעריך כי הנזק שנגרם לקבוצה הינו לא פחות מסך של כ-30 מליון ש"ח ולחילופין לא פחות מסך של כ-143 מליון ש"ח.

2. ביום 18 בינואר 2016 התקבלה בבנק תביעה חדשה בסך של 37 מליון ש"ח (לצורכי אגרה). לטענת התובעים, הבנק הפר הסכם ליווי בנקאי שהיה לו עמם מבלי שהיתה בידו עילה להפרת הסכם זה וכן פעל ברשלנות ובניגוד לנורמות בנקאיות ובכללן הפרת חובת הנאמנות ו/או הפרת חובת הזהירות, תוך עשיית עושר ולא במשפט, באופן שגרם לתובעים נזקים כספיים ניכרים ובלתי הפיכים. התובעים שמרו לעצמם את הזכות לתקן את התביעה, בין השאר בדרך של הגדלת סכום התביעה למלוא הנזקים שנגרמו להם בפועל.

3. ביום 31 בינואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית בסך של כ-698 מליון ש"ח אשר הוגשה נגד הבנק, חברה בת ושלווה בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "הבנקים"), מתוכו סך של כ-658 מליון ש"ח בגין נזק לא ממוני וסך של כ-40 מליון ש"ח בגין נזק ממוני.

לטענת המבקשים הבנקים אינם מחזיקים סניפים (או אינם מחזיקים מספיק סניפים) בקרב האוכלוסייה הערבית ואינם מנגישים את שירותיהם הבנקאיים לאוכלוסייה זו. בכך, טוענים המבקשים, מפרים הבנקים את סעיף 3 (א) לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, התשס"א-2000, סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 וחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

הקבוצה אותה מבקשים המבקשים לייצג היא כל אזרחי מדינת ישראל מוסלמים, נוצרים ודרוזים, אשר סובלים מהפליה בנגישות לשירותים בנקאיים של הבנקים, עקב אי נוכחות סניפי בנק של הבנקים במקומות יישובם.

4. ביום 18 בפברואר 2016 התקבלה בבנק בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית המשפט המחוזי בתל אביב נגד הבנק ו-4 בנקים נוספים (להלן כולם ביחד - "המשיבים").

לטענת המבקשת המשיבים מפלים על רקע גיל בין "סטודנטים צעירים" לבין סטודנטים "לא צעירים" באופן שמונע מאוכלוסיית ה"סטודנטים הלא צעירים" הטבות ו/או הנחות המוצעות ל"סטודנטים הצעירים" בלבד.

המבקשת הגדירה את הקבוצה כדלקמן: "... כלל הסטודנטים שהופלו מחמת גילם בהשוואה לסטודנטים צעירים יותר, ונמנע מהם לקבל מהמשיבים הטבות לסטודנטים בשבע השנים האחרונות ולמצער החל מיום 15 ביולי 2014...".

המבקשת טוענת כי כתוצאה מהתנהלות המשיבים נגרמו לקבוצה נזקים ממוניים ונזקים לא ממוניים ומבקשת לחייב את הבנקים ביחד ולחוד לשלם לקבוצה סך של 219 מליון ש"ח.

ט. 1. להלן פירוט של תובענות כנגד חברה כלולה, כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") שהסכום הנתען בהן הוא מהותי:

א. ביום 14 באפריל 2013 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, אשר הוגשו נגד כאל וחברה נוספת בבית המשפט המחוזי בתל אביב.

הבקשה עוסקת בשיווק כרטיסי המתנה Wish U card. לטענת המבקש, שיווק כרטיסי המתנה נעשה תוך שהמשיבות מציגות מצגים מטעים וקובעות תנאים אסורים, בניגוד לחוק הוראות הגנת הצרכן (התשמ"א-1981 ותקנותיו). לטענת המבקש, מעשים אלה הטעו אותו ומנעו ממנו ביצוע פעולות שהיה זכאי להן בדיון.

המבקש העמיד סכום תביעתו לכלל חברי הקבוצה על סך של כ-214 מיליון ש"ח, וזאת מתוך הנחה כי קבוצת הלקוחות מונה כחצי מיליון לקוחות.

ביום 17 בפברואר 2015 הודיע המבקש לבית המשפט על סיומו של הליך הגישור בינו לבין החברה הנוספת, מבלי שנשא פרי. ביום 17 באוגוסט 2015 הגישה כאל בקשה לסילוק על הסף של בקשת התביעה.

לאחר שהצדדים השלימו את הגשת כתבי טענותיהם במסגרת בקשה לסילוק על הסף שהגישה כאל (ובכלל זה בקשת התובע למחוק את התשובה לתגובה שהגישה כאל, שלא התקבלה), החליט בית המשפט לקבל את טענות כאל לגבי

סילוק על הסף של עילות התביעה המרכזיות, וקבע כי בקשת האישור תדחה על הסף ככל האמור בעילות מכח חוק הגנת הצרכן והעוולה של הפרת חובה חקוקה. אלא שבית המשפט לא סילק לחלוטין את בקשת האישור, בקובעו כי המבקש טען לעילות נוספות.

על אף שבית המשפט הסכים לטענת כאל כי מרבית העילות הנוספות קשורות בטבורן לעילה הצרכנית, הוא קבע שאינו צריך בשלב זה להתייחס לכל העילות, ודי לו בכך שאין למחוק על הסף את העילה של תנאי מקפח בחוזה אחיד. בקשת האישור קבועה להוכחות ביום 7 במרס 2016.

ב. ביום 30 בינואר 2014 הוגשו כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, נגד כאל ונגד בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו (להלן - "התביעה והבקשה").

עניינה של הבקשה הינו כרטיס אשראי "אקטיב" למתן אשראי מתגלגל. לטענת המבקש, כאל מחייבת מדי חודש את חשבון מחזיקי כרטיס "אקטיב" בגין חיובים שנצברו באמצעות הכרטיס, בסכום מזערי בלבד שנקבע על ידה. יתרת החיובים הופכת להיות הלוואה נושאת רבית בשיעורים גבוהים במיוחד.

עוד נטען כי בעת שיווק התוכנית, נמנעה כאל להדגיש בפני הלקוחות שביטול האשראי כרוך במתן דרישה מפורשת מהלקוח וכן מהו מחיר האשראי שניתן. הפעלת מנגנון אשראי מתגלגל על הלקוחות וחובם ברבית, נעשה ללא בסיס חוזי תקף ותוך פגיעה באוטונומיה של הלקוחות.

עילות התביעה הן הפרת הוראות חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א, 1981, חוק החוזים האחדים, תשמ"ג-1982. הקבוצה אותה מבקש המבקש לייצג הוגדרה ככל מי ששווק לו על ידי כאל כרטיס אשראי ככרטיס מועדון לקוחות ברשתות השיווק ששיתפו ומשתפות עמה פעולה בשיווק הכרטיסים הנ"ל, ואשר בו שולבה תכנית אשראי מתגלגל המופעל כברירת מחדל לפי תוכנית "אקטיב" או אחת מחלופותיהם לרבות תוכנית "CAL CHOICE". המבקש העמיד סכום תביעתו לכלל חברי הקבוצה על סך 2,225 מיליון ש"ח.

על פי החלטת בית המשפט, הדיון בבקשה יידחה עד לקיום הדיון בבית המשפט העליון בערעור שהגיש המבקש על ההחלטה למחוק על הסף את בקשת האישור כנגד בנק דיסקונט. ביום 2 בדצמבר 2015 התקיים דיון תזכורת בתיק. בית המשפט קבע כי חקירות המצהירים בבקשת האישור יתקיימו ביום 13 באפריל 2016.

2. סכום החשיפה בשל תביעות שהוגשו כנגד כאל, שאפשרות התממשותן, כולן או חלקן, הינה אפשרית (Reasonably Possible) מסתכם בכ-1,483 מיליון ש"ח.

3. כנגד כאל תלויות ועומדות בקשות לאישור תובענות כתובענות ייצוגיות ותובענות אחרות, כפי שיפורט להלן. כאל מציינת בדוחותיה כי לדעת הנהלת כאל, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייה ולפיכך לא נערכה בגין כל הפרשה:

א. ביום 28 באפריל 2014 התקבלה בכאל, כתב תביעה ובקשה לאישורה וניהולה כתובענה ייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, שהוגשו נגד כאל וחברות כרטיסי אשראי אחרות לבית המשפט המחוזי, מחוז מרכז (להלן - "התביעה והבקשה").

עניינה של הבקשה הינו שני הסדרים כובלים בתחום כרטיסי החיוב המיידי ("דביט") וכרטיסי תשלום נטענים מראש ("pre paid"), העולים לטענת המבקשים כדי הונאה שיטתית ומתמשכת של לקוחות חברות כרטיסי האשראי.

ההסדר הכובל הראשון, לטענת המבקשים, הינו ההסדר לגביית עמלה צולבת בגין עסקאות המבוצעות בכרטיסי "דביט" - "pre paid". ההסדר הכובל השני, לטענת המבקשים, הינו עיכוב, שלא כדין, של כספים המגיעים לבתי עסק לתקופה של כ-20 יום, לאחר שהכסף נגבה על ידי חברות כרטיסי האשראי.

קבוצת הנפגעים הישירים אותה מבוקש לייצג הוגדרה כ"כלל בתי העסק במדינת ישראל המקבלים כרטיסי חיוב", קבוצת הנפגעים העקיפים אותה מבוקש לייצג "כל מי שרכש מוצרים או שירותים בבתי עסק שמקבלים כרטיסי חיוב ובכלל זה המבקשים".

המבקשים העמידו סכום תביעתם לכלל חברי הקבוצה, ביחס לכלל הנתבעים, על סך 1,736 מיליון ש"ח. ביום 24 בפברואר 2015 הגישו המבקשים, בהסכמת המשיבות, בקשה להסתלקות מבקשת האישור ומהתובענה, ללא צו להוצאות.

ביום 19 באפריל 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה, במסגרתה נתבקש בית המשפט להורות על החלפת מבקשי ההסתלקות ובאי כוחם, במבקש ובאי כוחו, ולהורות על המשך ההליכים באמצעות המבקש. במסגרת בקשה זו, נטען כי בקשת ההסתלקות אינה מפרטת מדוע ראוי לאשר הסתלקות, ונסמכת רק על פעולות עתידיות שיבצע הרגולטור (בנק ישראל) ללא פיצוי בגין העבר.

ביום 1 ביולי 2015 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות. במקביל, אישר בית המשפט איתור מבקש ובא כח חליפיים אשר יטלו עליהם את ניהול ההליך בשם הקבוצה.

בהמשך להחלטה זו, הגישו באי כוח המבקשים ביום 6 ביולי 2015 נוסח מודעה לפרסום בעיתונות, בדבר ההסתלקות מהתובענה אשר אושר על ידי בית המשפט. כמו כן, בהמשך להחלטת בית המשפט, הוגשו לבית המשפט שלוש בקשות למינוי מבקשים ובאי כוח מייצגים בתובענה. ביום 20 באוקטובר 2015, קבע בית המשפט, כי כל אחת מקבוצות המבקשים לשמש כמייצגי הקבוצה בתובענה, מתבקשת להגיש עד ליום 17 בנובמבר 2015, מסמך בו יתייחסו לאפשרות לשתף פעולה בניהול התביעה; מיהם עורכי הדין והמומחים אשר בכוונתם להעסיק צורך ניהול התובענה; מהו הניסיון שלהן בניהול תובענות ייצוגיות וניהול תובענות בתחום ההגבלים העסקיים.

לאחר ההודעות תינתן החלטה ביחס לזהות המבקשים ובאי כוח במייצגים, וייקבע מועד להגשת בקשת אישור מתוקנת. טרם ניתנה החלטה בעניין זהות המבקש הייצוגי, ובהתאם לכך, טרם הוגשה בקשת אישור חדשה.

ב. ביום 7 במאי 2015, כפי שנמסר לכל על ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "דיסקונט"), התקבלו בדיסקונט תביעה ובקשה לאישור הגשתה כתביעה נגזרת (מרובה), אשר הוגשו לבית המשפט המחוזי בת"א-יפו. בית המשפט מתבקש לאשר הגשתה של תביעה נגזרת כנגד 16 נושאי משרה ובעלי תפקיד בתקופה הרלוונטית בכל (ביניהם נושאי משרה לשעבר בדיסקונט ובבנק), ובחברת "כ.א.ל. אינטרנשיונל בע"מ", אשר מוזגה לכלל ומחקה ביום 31 בדצמבר 2009 ("כאל אינטרנשיונל"), בגין נזקים נטענים שנגרמו לכלל ולכאל אינטרנשיונל ונזקים הצפויים להיגרם לה, לפי הנטען, בקשר לפעילות הסליקה הבינלאומית שלהן בשנים 2006-2009.

המבקש טוען כי נושאי המשרה ובעלי התפקיד המשיבים, הפרו, בין היתר, את חובותיהם וגרמו, לטענתו, לנזקים הנטענים והמוערכים על ידו בכ-100 מיליון ש"ח. כן טוען המבקש לסיכון פוטנציאלי של חילוט כספים בהיקפים של מיליארדי ש"ח, במסגרת הליכים פליליים, אם יוגשו, ולנזקי מוניטין ואחרים שאינם מוערכים, הכל כנטען על ידי המבקש. ביום 10 באוגוסט 2015 הגישה כאל (בהסכמת הצדדים האחרים) בקשה למתן ארכה להגשת תשובות המשיבים, בין היתר, בשל הליך פלילי המתנהל בעניין. בית המשפט קיבל את הבקשה, ולכן על כאל ועל יתר המשיבים להשיב לבקשה עד ליום 15 במרס 2016.

4. כאל דיווחה בדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2015 כדלקמן:

א. במחצית השניה של שנת 2009 ובתחילת שנת 2010, עמדה כאל בפני טענות של ויזה אירופה וארגון מאסטרקארד העולמי (להלן - "הארגונים הבינלאומיים") בדבר הפרות לכאורה של הכללים של ארגונים אלה בתחום סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי, בעסקאות שנשלחו על ידי חברה בת של כאל, כאל אינטרנשיונל (שמוזגה בינתיים עם ולתוך כאל). במסגרת זו, הוטלו על כאל קנסות ופעילותה בתחום זה הוגבלה לתקופה של מספר חודשים.

כאל פעלה מיידית ליישום תכנית הפחתה לצורך עמידה בדרישות הארגונים הבינלאומיים, אשר במסגרתה ננקטו על ידה צעדים שונים, ובכלל זה שינויים בהנהלת כאל. מספר בתי עסק ומאגדים העלו דרישות בגין העמסת הסנקציות הכספיות עליהם וצמצום פעילות סליקת הסחר האלקטרוני הבינלאומי עמם, שהסבה להם, לטענתם, נזקים כבדים.

ב. הודעות פרקליטות המדינה: בהמשך לחקירה שניהלה המשטרה, התקבלה בכאל ביום 3 בדצמבר 2014 הודעה מטעם המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, לפיה תיק בו נחקרו חשדות כלפי כאל, הועבר לעיון הפרקליטות. ביום 20

באפריל 2015, התקבלה בכאל הודעה מטעם פרקליטות המדינה, אליה צורף "מכתב חשדות", לפיו הפרקליטות שוקלת להגיש כתב אישום כנגד כאל, בגין ביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות והלבנת הון. מכתב החשדות מפרט שתי פרשות בהן, לטענת התביעה, מעורבת כאל ביחד עם אחרים. בפרשה הראשונה נטען כי במהלך השנים 2006 עד 2009 (להלן - "התקופה הרלבנטית"), כאל, באמצעות מי שכיהן כמנכ"ל כאל בתקופה הרלוונטית ומנכ"ל כאל אינטרנשיונל בתקופה הרלבנטית (להלן ביחד ולחוד - "המנהלים"), ביחד עם אחרים, פעלו במרמה ביחס לקידוד כוזב של עסקאות שסלקה כאל, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. בפרשה השנייה נטען, כי כאל, באמצעות המנהלים וביחד עם גורמים אחרים, הציגה מצגים כוזבים ביחס לפיצול רישומי בתי עסק שסלקו באמצעות כאל, ובדרך זו קיבלו כספים והפיקו רווחים במרמה, וכן פעלו בניגוד לקבוע בחוק איסור הלבנת הון. מחזור הפעולות שלפי הטענה מיוחס לכאל בהקשר לעבירות לכאורה הנטענות כלפיה הוא מיליארדי ש"ח. כאמור בהודעת הפרקליטות, לכאל ניתנה הזכות לפנות בבקשה להימנע מהגשת כתב אישום בין בכתב ובין בדרך של שימוע בעל פה.

בחודש מאי 2015, התקבל בידי בא כחה של כאל העתק מליבת חומר החקירה בתיק. בא כחה של כאל למד את החומרים שהובאו לעיונו והכין את התייחסותו לגביהם. בהמשך לכך, התקיים שימוע בחודש אוקטובר 2015. להערכת יועציה המשפטית, לכאל טענות טובות כנגד העמדתה לדין והיא העלתה אותן בשימוע שהתקיים. ההחלטה באם להגיש אישום כנגד כאל אם בכלל, וכן ההחלטה באילו עבירות ועל בסיס אלו עובדות יוגש כתב האישום, תתקבל לאחר שהפרקליטות תגבש עמדתה.

על פי הדין, לבית המשפט סמכות להטיל על כאל קנסות בגין העבירות הנטענות, וכן להורות על חילוט כספים אשר לגביהם יוכח וייקבע שהם כספי עבירה.

להערכת כאל, וכן בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטית, בשלב זה, טרם שהתקבלה ההחלטה האם להעמיד את כאל לדין, לא ניתן להעריך אם יוגש כתב אישום, ואם אכן יוגש, אזי באלו אישומים וכנגד אלו גורמים יוגש. כמו כן, לא ניתן להעריך מה תהיינה תוצאות ההליך שיינקט, אם וככל שיינקט, והשלכותיו על כאל. היה והטענות המועלות במכתב החשדות תתקבלנה, הן עשויות לחשוף את כאל לסיכונים שונים נוספים, שלא ניתן להעריך את סיכויי התממשותם. עם זאת, לכאל טענות טובות לגביהן.

ביום 20 באפריל 2015 הודיע המפקח על הבנקים לכאל, כי נוכח הודעת הפרקליטות כאמור ו"מכתב החשדות" שצורף לה, הוא מורה לכאל שלא לחלק דיבידנדים עד לסיום ההליך, התבהרות תוצאותיו והשלכותיו על מצבה הפיננסי של כאל.

1. ביום 26 באפריל 2009 פרסמה הממונה דאז על הגבלים עסקיים (להלן - "הממונה") קביעה על פי סעיף 43(א)(1) לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן - "החוק") לפיה בין חמשת הבנקים הגדולים בישראל - בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק מזרחי ובהנק הבינלאומי - התקיימו הסדרים כובלים בעניין העברת מידע הנוגע לעמלות. לפי הנטען בקביעה, הסדרים כובלים אלה התקיימו מראשית שנות ה-90 של המאה הקודמת ועד תחילת חקירת הרשות בעניין, בחודש נובמבר 2004. לדברי הממונה בגין הסדרים אלה לא נתבקש מראש כל אישור וממילא גם לא ניתן ובכך הופרו הוראות החוק. על פי החוק, קביעת הממונה תהא ראייה לכאורה לנקבע בה בכל הליך משפטי.

ביום 15 ביוני 2014 ניתן על ידי בית הדין להגבלים עסקיים (להלן - "בית הדין") תוקף של צו, על פי סעיף 35 לחוק, להסכמה שהושגה בין הממונה לבין חמשת הבנקים. על פי המוסכם, תבוטל הקביעה ולא ינקטו צעדי אכיפה על ידי הממונה או הרשות כנגד מי מהבנקים ו/או מי מטעמם בקשר עם כל עניין הנוגע לחקירה במערכת הבנקאות שהובילה לפרסום הקביעה (בין בעניינים נשוא הקביעה ובין בעניין אחר בו עסקה החקירה). בהתאם למוסכם ישלמו הבנקים סכום של 70 מיליון ש"ח, מתוכם סך של 8 מיליון ש"ח ישולם על ידי הבנק. ככל שהבנקים או מי מהם יגיעו להסדר פשרה בתובענות הייצוגיות כהגדרתן בצו המוסכם, אשר יכלול הסכמה על תשלום מזומן וככל שהסדר הפשרה יוגש לאישור בית המשפט הדין בתובענה הייצוגית בתוך פרק הזמן שנקבע בהוראות, אזי יופחת סכום תשלום המזומן מתוך חלקו של הבנק בסכום התשלום. ככל שתיוותר יתרה, זו

תעבור לאוצר המדינה. הצו כולל הוראות נוספות למקרה שהסדר הפשרה לא יאושר על ידי בית המשפט הדן בתובענה הייצוגית, כמו גם למקרה שלא יוגש הסדר פשרה כלשהו הכולל תשלום מזומן במהלך התקופה שנקבעה, או אז יעבור סכום התשלום כולו לאוצר המדינה. הבנקים אינם מודים בחבות על פי הוראות החוק או בהפרה מצדם של הוראות החוק. בית הדין מצא כי ההסכמה הנ"ל הנה ראויה והיא לטובת הציבור. הבנק הפקיד את חלקו כאמור בחשבון נאמנות שנפתח לעניין זה בחברה לנאמנות של בנק איגוד. הסכום האמור שימש לתשלום בהתאם לתובענות הייצוגיות כאמור בסעיפים 2.2 ו-3.2 לעיל.

יא. מאז חודש יולי 2006 מפרסם החשב הכללי הודעה על מינוי גופים מסוימים, ביניהם גם הבנק, כעושי שוק ראשיים לאגרות חוב ממשלתיות על פי סעיף 6 א' לחוק מלווה מדינה, התשל"ט-1979, וזאת במסגרת רפורמה שיזם משרד האוצר, בהליך הנפקת אגרות חוב ממשלתיות ובפעילות בשוק ההון המשני בתחום אגרות החוב, על מנת לעודד כניסה של גורמים נוספים לשוק ההון לשם הגדלת הנדירות והשקיפות במסחר ולשם הוזלת עלויות גיוס כספים לקופת המדינה. הבנק התחיל לפעול כעושה שוק ביום 4 בספטמבר 2006.

במסגרת פעילות עשיית השוק העמיד האוצר לבנק ולחברה מאוחדת שלו קו לשאילות של אגרות חוב ממשלתיות עד לשווי של 2 מיליארד ש"ח וזאת על מנת לכסות עסקאות של מכירה בחסר של אגרות חוב ממשלתיות במסגרת עשיית השוק. כנגד ניצול שאילות במסגרת זו, מפיק הבנק כספים באוצר בגובה הניצול המשמשים כבטוחה עבור השאילות. ראה גם באור 26.ח. החל מיום 1 במאי 2015 חדלה החברה המאוחדת לשמש כעושה שוק ומינייה כעושה שוק בוטל, בהתאם הוקטן הקו שהעמיד האוצר לשאילות של אגרות חוב ממשלתיות לסך של 1 מיליארד ש"ח.

יב. הבנק נוהג לתת מעת לעת, בתנאים ובנסיבות המקובלים בעסקי הבנקאות, כתבי שיפוי מוגבלים בסכום ובתקופה ושאינם מוגבלים, והכל במהלך העסקים הרגיל של הבנק. בין היתר ניתנים כתבי שיפוי כאלה במסגרת דיני המסלוקה בגין אבדן שיקים, לכוני נכסים ומפרקים, לנותני שירותים שונים או כחלק מהתחייבות הסכמית ולחברות כרטיסי האשראי. כמו כן הבנק והבינלאומי הנפקות נותנים מעת לעת שיפוי לנאמנים של שטרי הון המונפקים על ידם, בכפוף לשטרי הנאמנות הרלוונטיים.

יג. במהלך שנת 2013 ערך בנק ישראל ביקורת בתחום איסור הלבנת הון, הבנק מסר את התייחסותו לדוח הביקורת. ביום 21 ביולי 2014 התקבלה בבנק הודעה על הגשת בקשה להטלת עיצום כספי על פי סעיף 17 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000 בגין הפרות לכאורה של צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), תשס"א - 2001 לעניין חובות אימות פרטים ומסמכי זיהוי של לקוחות ואי דיווח לרשות לאיסור הלבנת הון של פעולות הנחזות כבלתי רגילות.

ביום 6 בינואר 2015 התכנסה הוועדה להטלת עיצום כספי לעניין תאגידים בנקאיים (להלן: "הוועדה") לישיבה והבנק הציג בפניה את טיעוניו.

ביום 6 במאי 2015 התקבלה בבנק החלטת הוועדה, לפיה הוטל על הבנק עיצום כספי בסך של 1.15 מיליון ש"ח. הוועדה הדגישה את התרשמותה מהשיפור שחל בבנק, מאז שנת 2008, בטיפול בנושא איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וקבעה את העיצום בהתחשב בשיתוף הפעולה של הבנק במהלך תהליך הביקורת ובפעולות האפקטיביות שנקט הבנק לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם, בסמוך לאחר קבלת טיוטת דוח הביקורת.

באור 26 - שעבודים

א. להבטחת התחייבויות כלפי מסלקת המעו"ף עבור לקוחותיו ועבור עצמו כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת מעו"ף, על פי הסכם מיום 29 במרס 2004.
להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת המעו"ף (במיליוני ש"ח):

יתרה גבוהה לשנת 2015		יתרה ממוצעת לשנת 2015		ליום 31 בדצמבר 2015		
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	
810	146	643	122	410	115	ניירות ערך
-	51	-	47	-	52	מזומנים המופקדים כביטחון

יתרה גבוהה לשנת 2014		יתרה ממוצעת לשנת 2014		ליום 31 בדצמבר 2014		
בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	בגין פעולות לקוחות ונוסטרו	בגין קרן סיכונים	
847	130	700	103	727	130	ניירות ערך
-	44	-	40	-	44	מזומנים המופקדים כביטחון

ב. הבנק חבר במסלקת ה-Euroclear שהינה מערכת סליקה לניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילות בניירות ערך באמצעות המסלקה הנ"ל וכבטוחה לקו אשראי בסך של 40 מיליון דולר (או בסכום גבוה יותר שהוסכם/יוסכם מעת לעת עם הבנק במקרים חריגים, שלא יעלה על 200 מיליון דולר) שהעמיד/יעמיד מפעיל המסלקה לטובת הבנק, יצר הבנק שעבוד ללא הגבלה בסכום של מזומנים וניירות ערך להבטחת מסגרת הפעילות.

ג. להבטחת התחייבות הבנק כלפי מסלקת הבורסה כאמור בבאור 25, שעבד הבנק ניירות ערך ומזומנים לטובת מסלקת הבורסה.

להלן יתרת הבטחונות שהועמדו למסלקת הבורסה (במיליוני ש"ח):

יתרה גבוהה		יתרה ממוצעת		ליום 31 בדצמבר		
לשנת 2014	לשנת 2015	לשנת 2014	לשנת 2015	2014	2015	
106	115	94	97	101	115	ניירות ערך
35	30	29	26	33	30	מזומנים המופקדים כביטחון

ד. (1) להבטחת אשראי מבנק ישראל, יצרו הבנק וחברות מאוחדות שלו אגרות חוב לפיהן שיעבדו לטובת בנק ישראל, בשעבוד קבוע מדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום, את כל הנכסים והזכויות אשר הפקידו ו/או רשמו לזכות ו/או יפקידו ו/או ירשמו לזכות חשבונות הבטחות המתנהלים על שם בנק ישראל במסלקת הבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ וכן במסלקת Euroclear, לרבות כל הכספים וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים בחשבונות הנ"ל. ניירות הערך אשר הופקדו ו/או נרשמו לזכות ו/או יופקדו ו/או ירשמו לזכות חשבון הבטחות במסלקת Euroclear משועבדים גם בשעבוד צף. (2) להלן נתונים לגבי אגרות החוב ששועבדו לבנק ישראל (במיליוני ש"ח):

לימים 31 בדצמבר	יתרה ממוצעת		יתרה גבוהה	
	2015	2014	לשנת 2015	לשנת 2014
ניירות ערך	120	119	120	120

(3) ראה באור 1.25. באשר לשעבוד צף לטובת בנק ישראל, על זכויות הבנק לקבלת סכומים וחובים כספיים בש"ח, המגיעים ו/או שיגיעו מאת לקוחותיו שהינם תאגידים ישראלים, במסגרת פעילות הבנק כספק במסלקת ה-CLS.

ה. הבנק מתקשר מעת לעת עם צדדים נגדיים, בעיקר בנקים ישראלים וזרים בנספחים להסכמי ISDA מסוג CSA (credit support annex) שנועדו למזער את סיכויי האשראי ההדדיים הנוצרים בין הצדדים במסחר בנגזרים. על פי נספחי ה-CSA, מבוצעת מדידה תקופתית של שווי מלאי העסקאות בנגזרים שבוצעו בין הצדדים, ואם החשיפה נטו של אחד הצדדים עוברת סף שנקבע מראש אזי אותו צד מקבל מהצד השני פקדונות כספיים לכיסוי חלקי של החשיפה. ליום 31 בדצמבר 2015 העביר הבנק לטובת צדדים נגדיים כאמור פקדונות בסך כולל של 192 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 348 מיליון ש"ח). ליום 31 בדצמבר 2015 קיבל הבנק מצדדים נגדיים כאמור פקדונות בסך 41 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2014 - 151 מיליון ש"ח).

ו. לצורך מתן שירותים ללקוחות הבנק ופעילות נוסטרו של הבנק בכל הנוגע לפעילויות מסוימות בניירות ערך זרים, לרבות בחוזים עתידיים גלובליים, באופציות ובהשאלות ומכירות בחסר, התקשר הבנק עם בנקים ו/או גופים זרים אחרים (להלן - "הברוקרים הזרים") לצורך קבלת שירותי משמורת ניירות ערך (global custody), סליקה, ברוקראז', שירותים לפעילות Margin ושירותים גלובליים נוספים. על פי ההסכמים עם הברוקרים הזרים, ניירות ערך מסויימים ומזומנים של הבנק (נוסטרו) המופקדים אצל איזה מהברוקרים הזרים משמשים (בין בדרך של שיעבוד, עכבון או העברת בעלות) כבטוחה לטובת הברוקר הזר להבטחת קיום התחייבויות הבנק ו/או כיסוי חשיפתו האשראית של הברוקר הזר בקשר עם פעילות לקוחות הבנק ו/או פעילות הנוסטרו של הבנק; כמו כן, לכל אחד מהברוקרים הזרים זכות עיכבון וקיזוז כלפי יתרות מזומן העומדות לזכות הבנק אצלו, לרבות פקדונות במזומן שהופקדו אצל הברוקר הזר כבטוחה, בקשר עם קיום התחייבויות הבנק ו/או החשיפה האשראית כאמור. קיימים הסדרים שונים בין הבנק לבין כל אחד מהברוקרים הזרים בקשר לשווי הבטחות ו/או סכומי המזומן אשר צריכים להיות מופקדים אצל הברוקר הזר. נכון ליום 31 בדצמבר 2015 מופקדים אצל כלל הברוקרים הזרים כבטוחה ניירות ערך של הבנק (נוסטרו) בשווי מצטבר של כ-50 מיליון דולר (31 בדצמבר 2014 - 52.7 מיליון דולר), וכמו כן עומדים לזכות הבנק אצל כלל הברוקרים הזרים יתרות מזומן (לרבות פקדונות במזומן כאמור) בשווי מצטבר של כ-86.1 מיליון דולר (31 בדצמבר 2014 - 114.3 מיליון דולר).

באור 26 - שעבודים (המשך)

ז. להלן פירוט ניירות ערך אשר שועבדו למלווים על ידי קבוצת הבנק, כאמור בסעיפים א', ג', ד' ו-ו' לעיל, כאשר המלווים אינם רשאים למכרם או לשעבדם (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
229	311	ניירות ערך מוחזקים לפדיון
1,053	644	ניירות ערך זמינים למכירה
1,282	955	סך הכל

ח. להלן המקורות של ניירות ערך שהתקבלו ואשר הבנק רשאי למכור (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	
477	353	ניירות ערך שהתקבלו בעסקות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן
220	-	ניירות ערך שהתקבלו בעסקת שאילה לא מובטחת
697	353	סך הכל

באור 27א - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור

א. כללי

1. הבנק חשוף לסיכוני שוק, לרבות סיכוני בסיס וסיכוני רבית. סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הקבוצה שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן או בשערי החליפין של מטבעות חוץ עקב ההפרש בין שווי הנכסים לשווי ההתחייבויות. סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית. שינויים ברבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, כיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכוני בסיס וסיכוני רבית הבנק משתמש במכשירים נגזרים מסוג עסקאות פרוורד על מטבע חוץ ומדד המחירים לצרכן, אופציות על מטבע חוץ ועסקאות החלפת רבית קבועה ברבית משתנה. לבנק יש נגזרים המיועדים וכשירים כגידורי שווי הוגן והשקעה נטו בפעילות חוץ.
 2. אם נגזר אינו מיועד ליחס גידור כשיר, הנגזר נרשם לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד.
 3. הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. לגבי כל חוזה, התאגיד הבנקאי מעריך האם המאפיינים הכלכליים של הנגזר המשובץ קשורים באופן ברור והדוק לאלה של החוזה המארח וקובע האם מכשיר נפרד עם אותם תנאים כשל המכשיר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של מכשיר נגזר. כאשר נקבע שהנגזר המשובץ בעל מאפיינים כלכליים שאינם קשורים באופן ברור והדוק למאפיינים הכלכליים של החוזה המארח, וכן שמכשיר נפרד עם אותם תנאים היה כשיר כמכשיר נגזר, הנגזר המשובץ מופרד מהחוזה המארח ומטופל כנגזר בפני עצמו. נגזר משובץ שהופרד מוצג במאזן יחד עם החוזה המארח. כאשר החוזה המארח נמדד לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן שלו מדווחים באופן שוטף בדוח רווח והפסד או כאשר הבנק אינו יכול לזהות ולמדוד באופן מהימן נגזר משובץ לצורך הפרדה מהחוזה המארח, החוזה בשלמותו נרשם במאזן לפי שווי הוגן.
 4. הבנק מתעד בכתב את כל יחסי הגידור בין מכשירים מגדרים לבין פריטים מגודרים, ואת המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים באמצעות יצירת יחסי הגידור השונים. התייעוד כולל זיהוי ספציפי של הנכס אשר יועד כפריט המגודר וציון האופן שבו המכשיר המגדר צפוי לגדר את הסיכונים הקשורים לפריט המגודר. הבנק מעריך את האפקטיביות של יחסי הגידור הן בתחילת הגידור והן על בסיס מתמשך בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים שלו.
 5. הבנק מפסיק חשבונאות גידור מכאן ואילך כאשר:
 - (א) נקבע שהנגזר אינו אפקטיבי עוד בקיזוז השינויים בשווי הוגן או תזרימי המזומנים של פריט מגודר;
 - (ב) הנגזר פוקע, נמכר, מבוטל או ממומש;
 - (ג) ההנהלה מבטלת את הייעוד של הנגזר כמכשיר מגדר.
- כאשר חשבונאות גידור מופסקת כיוון שנקבע שהנגזר אינו כשיר עוד כגידור שווי הוגן אפקטיבי, הנגזר ימשיך להירשם במאזן לפי שווי הוגן אך הנכס או ההתחייבות המגודרים לא יותאמו עוד בגין שינויים בשווי הוגן.

גידורי שווי הוגן

הבנק מייעד נגזרים מסוימים כגידורי שווי הוגן. שינוי בשווי הוגן של נגזרים, המגדרים חשיפה לשינוי בשווי הוגן של נכס, מוכר באופן שוטף בדוח רווח והפסד, כמו גם השינוי בשווי הוגן של הפריט המגודר, שניתן לייחס אותו לסיכון המגודר. לנתונים בנושא חוסר אפקטיביות הקשור לגידורי שווי הוגן, מרכיב הרווח (ההפסד) בגין מכשירים נגזרים אשר הוצא לצורך הערכת אפקטיביות הגידורים, ראה באור 3 - "הכנסות מימון שאינן מרבית" בסעיף ג- "חלק לא אפקטיבי ביחסי הגידור".

גידור השקעה נטו בפעילות חוץ

ראה באור 1.ד.1 (1)

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד-

31 בדצמבר 2015					
חוזי רבית		חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי סחורות ואחרים	סך הכל
שקל - מדד	אחר				
-	-	-	402	-	402
-	2,350	-	-	-	2,350
-	2,350	-	402	-	2,752
-	2,350	-	-	-	2,350
-	23	-	-	-	23
703	1,300	-	50,138	-	52,141
-	-	-	538	-	538
-	-	-	585	-	585
-	-	-	3,395	-	3,395
-	-	-	3,750	-	3,750
75	11,447	-	541	-	12,063
778	12,770	-	58,947	-	72,495
75	6,330	-	-	-	6,405
-	3,076	23,937	2,300	130	29,443
-	-	-	4	4	8
-	-	39,983	7,346	-	47,329
-	-	39,983	7,346	-	47,329
-	-	569	317	-	886
-	-	391	301	-	692
-	300	-	152	-	452
-	3,376	104,863	17,766	134	126,139
-	150	-	-	-	150
-	-	-	-	195	195
-	-	-	2,399	-	2,399

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים	
א. נגזרים מגדרים ⁽¹⁾	
חוזי FORWARD	
SWAPS	
סך הכל	
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע	
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾	
חוזי FUTURES	
חוזי FORWARD	
חוזי אופציות שנסחרים בבורסה	
- אופציות שנכתבו	
- אופציות שנקנו	
חוזי אופציה אחרים	
- אופציות שנכתבו	
- אופציות שנקנו	
SWAPS	
סך הכל	
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע	
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾	
חוזי FUTURES	
חוזי FORWARD	
חוזי אופציות שנסחרים בבורסה	
- אופציות שנכתבו	
- אופציות שנקנו	
חוזי אופציה אחרים	
- אופציות שנכתבו	
- אופציות שנקנו	
SWAPS	
סך הכל	
מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (swaps) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע	
ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT	
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	
חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT	

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2014					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
379	-	-	379	-	-
1,746	-	-	-	1,746	-
2,125	-	-	379	1,746	-
1,746	-	-	-	1,746	-
680	-	-	-	680	-
49,463	-	-	46,590	1,300	1,573
1,415	-	-	1,415	-	-
1,662	-	-	1,662	-	-
4,773	-	-	4,744	29	-
5,496	-	-	5,496	-	-
13,576	-	-	856	12,645	75
77,065	-	-	60,763	14,654	1,648
7,407	-	-	-	7,332	75
21,233	338	19,526	82	1,287	-
159	156	-	3	-	-
45,323	-	38,776	6,547	-	-
45,323	-	38,776	6,547	-	-
1,760	11	233	1,516	-	-
1,745	11	195	1,539	-	-
268	-	-	168	100	-
115,811	516	97,506	16,402	1,387	-
50	-	-	-	50	-
194	194	-	-	-	-
4,171	-	-	4,171	-	-

1. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

א. נגזרים מגזרים⁽¹⁾

חוזי FORWARD

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ב. נגזרים ALM⁽¹⁾⁽²⁾

חוזי FUTURES

חוזי FORWARD

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ג. נגזרים אחרים⁽¹⁾

חוזי FUTURES

חוזי FORWARD

חוזי אופציות שנסחרים בבורסה

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

חוזי אופציה אחרים

- אופציות שנכתבו

- אופציות שנקנו

SWAPS

סך הכל

מתוך זה חוזי החלפת שיעורי רבית (SWAPS) בהם התאגיד הבנקאי הסכים לשלם שיעור רבית קבוע

ד. נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב

חוזי החלפת מטבע חוץ SPOT

(1) למעט נגזרי אשראי וחוזי החלפת מטבע חוץ SPOT.

(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
12	-	-	8	4	-
28	-	-	-	28	-
629	-	-	378	224	27
648	-	-	343	297	8
994	2	859	127	6	-
993	2	859	126	6	-
1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
1,636	3	859	513	234	27
-	-	-	-	-	-
1,636	3	859	513	234	27
-	-	-	-	-	-
1,669	2	859	469	331	8
-	-	-	-	-	-
1,669	2	859	469	331	8
-	-	-	-	-	-

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים
א. נגזרים מגדרים ⁽¹⁾
שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾
שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾
שווי הוגן ברוטו חיובי
שווי הוגן ברוטו שלילי
ד. נגזרי אשראי
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב
שווי הוגן ברוטו חיובי
ה. סך הכל
שווי הוגן ברוטו חיובי ⁽³⁾
סכומי שווי הוגן שקוּדְזו במאזן
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים* ⁽³⁾
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים
שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾
סכומי שווי הוגן שקוּדְזו במאזן
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים* ⁽³⁾
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
שאינם כפופים להסדר התחשבנות נטו או הסדרים דומים

- (1) למעט נגזרי אשראי.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 10 מיליון ש"ח.

באור 27 - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. היקף הפעילות על בסיס מאוחד - (המשך)

31 בדצמבר 2014					
סך הכל	חוזי סחורות ואחרים	חוזים בגין מניות	חוזי מטבע חוץ	חוזי רבית	
				שקל - מדד	אחר
1	-	-	-	1	-
67	-	-	12	55	-
1,131	-	-	870	230	31
1,223	-	-	880	325	18
1,881	13	1,678	182	8	-
1,880	13	1,678	181	8	-
2	2	-	-	-	-
3,015	15	1,678	1,052	239	31
-	-	-	-	-	-
3,015	15	1,678	1,052	239	31
-	-	-	-	-	-
3,170	13	1,678	1,073	388	18
-	-	-	-	-	-
3,170	13	1,678	1,073	388	18
-	-	-	-	-	-

2. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים	
א. נגזרים מגזרים ⁽¹⁾	
שווי הוגן ברוטו חיובי	
שווי הוגן ברוטו שלילי	
ב. נגזרים ALM ⁽¹⁾ ⁽²⁾	
שווי הוגן ברוטו חיובי	
שווי הוגן ברוטו שלילי	
ג. נגזרים אחרים ⁽¹⁾	
שווי הוגן ברוטו חיובי	
שווי הוגן ברוטו שלילי	
ד. נגזרי אשראי	
נגזרי אשראי בהם התאגיד הבנקאי ערב	
שווי הוגן ברוטו חיובי	
ה. סך הכל	
שווי הוגן ברוטו חיובי	
סכומי שווי הוגן שקוּדוּ במאזן	
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים*	
מזה: יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים דומים להסדר התחשבות נטו או הסדרים	
שווי הוגן ברוטו שלילי ⁽³⁾	
סכומי שווי הוגן שקוּדוּ במאזן	
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים*	
מזה: יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים	

- (1) למעט נגזרי אשראי.
(2) נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
(3) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 8 מיליון ש"ח.

באור 27ב - פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

31 בדצמבר 2015						
בורסות	בנקים	דילרים / ברוקרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	אחרים	סך הכל	
210	393	141	-	892	1,636	יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	(311)	-	-	-	(311)	סכומים ברוטו שלא קודזו במאזן:
-	(19)	-	-	-	(19)	הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים
210	63	141	-	892	1,306	הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל
-	429	-	-	579	1,008	סכום נטו של נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	(217)	-	-	(1)	(218)	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾
-	212	-	-	578	790	הפחתת סיכון אשראי חוץ מאזני
210	275	141	-	1,470	2,096	סיכון אשראי חוץ מאזני נטו בגין מכשירים נגזרים
212	552	396	-	509	1,669	סך הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים
-	(311)	-	-	-	(311)	יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾
-	(125)	-	-	-	(125)	סכומים ברוטו שלא קודזו במאזן:
212	116	396	-	509	1,233	מכשירים פיננסיים
						ביטחון במזומן ששועבד
						סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

- (1) מזה שווי הוגן ברוטו שלילי של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משובצים בסך 10 מיליון ש"ח (31.12.14 - 8 מיליון ש"ח).
- (2) ההפרש, אם הוא חיובי, בין סך כל הסכומים בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי) שנכללו בחבות הלווה, כפי שחושבו לצורך מגבלות על חבות של לווה, לפי הפחתת סיכון אשראי, לבין היתרה המאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים של הלווה.

ג. פירוט מועדי פרעון - סכומים נקובים: יתרות לסוף השנה

31 בדצמבר 2015					
עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	סך הכל	
50	234	494	-	778	חוזי רביית
4,170	2,599	7,481	4,246	18,496	- שקל - מדד
59,633	18,742	955	184	79,514	- אחר
99,799	4,052	1,012	-	104,863	חוזי מטבע חוץ
169	121	39	-	329	חוזים בגין מניות
163,821	25,748	9,981	4,430	203,980	חוזי סחורות ואחרים
					סך הכל

31 בדצמבר 2014					
סך הכל	אחרים	ממשלות ובנקים מרכזיים	דילרים / ברוקרים	בנקים	בורסות
3,015	1,445	-	169	699	702
(525)	-	-	-	(525)	-
(115)	-	-	-	(115)	-
2,375	1,445	-	169	59	702
1,297	790	-	-	507	-
(194)	-	-	-	(194)	-
1,103	790	-	-	313	-
3,478	2,235	-	169	372	702
3,170	1,295	-	265	921	689
(525)	-	-	-	(525)	-
(220)	-	-	-	(220)	-
2,425	1,295	-	265	176	689

31 בדצמבר 2014				
סך הכל	מעל 5 שנים	מעל 5 שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
1,648	-	483	964	201
17,787	3,834	7,472	3,068	3,413
81,715	222	1,049	31,265	49,179
97,506	-	1,659	6,973	88,874
710	-	194	60	456
199,366	4,056	10,857	42,330	142,123

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים

א. כללי

בשנת 2015, הבנק זיהה את מגזרי הפעילות בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים והוראות הדיווח שהיו קיימות עד לפרסום ההוראות החדשות בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים (לפירוט ראה באור 9.ג.1).

ב. הגדרות

מידע על מגזרי פעילות

- קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון מחלקת את מקורות ההכנסה שלה למגזרי הפעילות הבאים, שכל אחד מהם מהווה מרכז רווח.
- **מגזר הבנקאות העסקית** - המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל, כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילות המגזר. הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם חברות גדולות ובינוניות, לרבות גופים הקשורים להן של הבנק ושל חברת הבת פאג", אשר היקף החבות הכולל שלהם הינו 40 מיליון ש"ח ומעלה ו/או מחזור הכנסות מעל 200 מיליון ש"ח, גופים עסקיים ומוסדיים גדולים הפעילים בשוקי ההון.
 - **מגזר הבנקאות הפרטית** - המגזר משרת לקוחות ישראלים ותושבי חוץ, בעלי עושר פיננסי בינוני-גבוה. הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים של הבנק ושל חברת הבת פאג", שרובם בעלי תיק השקעות של 200 אלפי ש"ח ומעלה, וכן את לקוחות פיבי בנק (שוויץ).
 - **מגזר הבנקאות המסחרית** - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות הבנק בסדר גודל בינוני, רובם עם היקפי חבות של 5 עד 40 מיליון ש"ח ו/או מחזור הכנסות של 25 עד 200 מיליון ש"ח. בנוסף, כולל המגזר את לקוחות חברות הבנות שסממני הפעילות של רובם אופייניים לאלו של מגזר הבנקאות המסחרית כהגדרתו בבנק.
 - **מגזר משקי הבית** - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים רובם בעלי תיק השקעות של עד 200 אלפי ש"ח בבנק. בנוסף, כולל המגזר את לקוחות חברות הבנות, שסממני הפעילות של רובם אופייניים לאלו של מגזר משקי הבית כהגדרתו בבנק.
 - **מגזר העסקים הקטנים** - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם חברות ועסקים בהיקף חבות של עד 5 מיליון ש"ח בבנק. בנוסף, כולל המגזר את לקוחות חברות הבנות, שסממני הפעילות של רובם אופייניים לאלו של מגזר העסקים הקטנים כהגדרתו בבנק.
 - **מגזר הניהול הפיננסי** - המגזר כולל את תוצאות הפעילות מניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק - לרבות ניהול סיכוני השוק והנזילות בכללותם, את הפער בין השווי ההוגן לבין השווי על בסיס צבירה של מכשירים פיננסיים נגזרים, ואת התוצאות מניהול תיק הנוסטרו, לרבות פעולות מול בנקים ובנק ישראל. כמו כן כולל המגזר את חלק הבנק ברווחי כ.א.ל.
- הבנק ביצע מהלך של שינוי בסיווג הלקוחות העסקיים בבנק. בתהליך זה הוגדרה מחדש החלוקה בין מגזרי העסקים השונים. בנוסף, בוצע עדכון של מפתחות העמסת התוצאות בגין מגזרי הפעילות השונים. השינויים האמורים באו לידי ביטוי בתוצאות מגזרי הפעילות לשנת 2015 ומספרי ההשוואה סווגו מחדש בהתאם לשינויים האמורים.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. מידע על מגזרי פעילות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							המאוחד
פרטי	משקי בית	עסקים קטנים	עסקי	מסחרי	ניהול פיננסי	סך הכל	
60	890	263	408	294	38	1,953	הכנסות רבית, נטו
79	(204)	(8)	(27)	(35)	192	-	- מחיצוניים
139	689	255	381	259	230	1,953	- בינמגזרי
361	404	175	363	105	133	1,541	הכנסות רבית, נטו
500	1,093	430	744	364	363	3,494	הכנסות שאינן מרבית
2	46	9	(52)	13	-	18	- מחיצוניים
510	1,069	359	439	242	91	2,710	סך כל ההכנסות
(12)	(22)	62	357	109	272	766	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(5)	(8)	29	145	49	116	326	הוצאות תפעוליות ואחרות
(7)	(14)	33	212	60	156	440	- מחיצוניים
-	-	-	-	-	38	38	רווח (הפסד) לפני מסים
(7)	(14)	33	212	60	194	478	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח
-	(12)	(3)	-	(9)	(8)	(32)	רווח (הפסד) לאחר מסים
(7)	(26)	30	212	51	186	446	חלק הבנק ברווחים של חברה כלולה
(1.6%)	(1.1%)	6.3%	9.6%	5.9%	31.9%	122,079	רווח (הפסד) נקי
-	-	-	-	-	423	423	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
25,183	26,327	9,428	32,005	5,324	16,570	114,837	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	41,459	-	-	41,459	המיוחס לבעלי מניות הבנק
40,971	19,216	8,270	189,037	3,555	-	261,049	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
4,756	23,724	4,752	22,829	8,947	9,856	74,864	יתרה ממוצעת של נכסים
76	644	244	374	258			מזה: השקעה בחברה כלולה
64	62	15	37	8			יתרה ממוצעת של התחייבויות
(1)	(17)	(4)	(30)	(7)			יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות השתלמות
139	689	255	381	259			יתרה ממוצעת של ניירות ערך
							יתרה ממוצעת של נכסי סיכון

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

(במיליוני ש"ח)

ג. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 *							המאוחד
פרטי	משקי בית	עסקים קטנים	עסקי	מסחרי	ניהול פיננסי	סך הכל	
(23)	500	269	494	298	563	2,101	הכנסות רבית, נטו
184	209	(1)	(41)	(43)	(308)	-	- מחיצוניים
161	709	268	453	255	255	2,101	- בינמגזרי
362	412	180	346	105	262	1,667	הכנסות רבית, נטו
523	1,121	448	799	360	517	3,768	הכנסות שאינן מרבית
10	100	29	(42)	(8)	-	89	- מחיצוניים
555	1,124	378	481	257	117	2,912	סך כל ההכנסות
(42)	(103)	41	360	111	400	767	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(17)	(37)	19	146	49	168	328	הוצאות תפעוליות ואחרות
(25)	(66)	22	214	62	232	439	- מחיצוניים
-	-	-	-	-	35	35	רווח (הפסד) לפני מסים
(25)	(66)	22	214	62	267	474	הפרשה למסים (חסכון במס) על הרווח
-	(10)	-	-	(4)	(5)	(19)	רווח (הפסד) לאחר מסים
(25)	(76)	22	214	58	262	455	חלק הבנק ברווחים של חברה כלולה
(5.8%)	(3.6%)	4.8%	9.5%	7.1%	44.6%	111,278	רווח (הפסד) נקי
4,372	30,073	4,992	21,383	7,738	42,720	394	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	394	394	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
23,382	23,489	8,848	28,286	4,920	15,130	104,055	המיוחס לבעלי מניות הבנק
-	-	-	37,901	-	-	37,901	תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)
40,056	19,422	9,173	167,966	3,575	-	240,192	יתרה ממוצעת של נכסים
204	-	-	-	-	-	204	מזה: השקעה בחברה כלולה
4,403	21,699	4,676	22,973	8,393	10,283	72,427	יתרה ממוצעת של התחייבויות
69	597	242	419	247	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות השתלמות
92	128	30	53	14	-	-	יתרה ממוצעת של ניירות ערך
-	(16)	(4)	(19)	(6)	-	-	יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול
161	709	268	453	255	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
69	597	242	419	247	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
92	128	30	53	14	-	-	מרווח מפעילות קבלת פקדונות
-	(16)	(4)	(19)	(6)	-	-	אחר
161	709	268	453	255	-	-	סך הכל הכנסות רבית, נטו

* סווג מחדש.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)

(במיליוני ש"ח)

ג. מידע על מגזרי פעילות (המשך)

המאוחד							לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013 *
פרטי	משקי בית	עסקים קטנים	עסקי	מסחרי	ניהול פיננסי	סך הכל	
הכנסות רבית, נטו	(68)	1,007	275	548	327	98	2,187
- מחיצוניים	257	(272)	16	(97)	178	-	-
- בינמגזרי	189	735	291	451	245	276	2,187
הכנסות רבית, נטו	339	450	218	326	126	205	1,664
הכנסות שאינן מרבית	528	1,185	509	777	371	481	3,851
- מחיצוניים	5	49	34	12	(3)	-	97
סך כל ההכנסות	519	1,117	418	442	238	126	2,860
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	4	19	57	323	136	355	894
הוצאות תפעוליות ואחרות	1	12	25	125	56	147	366
- מחיצוניים	3	7	32	198	80	208	528
רווח לפני מסים	-	-	-	-	-	30	30
הפרשה למסים על הרווח	3	7	32	198	80	208	528
רווח לאחר מסים	-	-	-	-	-	30	30
חלק הבנק ברווחים של חברה כלולה	3	7	32	198	80	208	528
רווח (הפסד) נקי	-	(12)	-	-	(4)	(4)	(20)
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	3	(5)	32	198	76	234	538
המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	3	(5)	32	198	76	234	538
המיוחס לבעלי מניות הבנק	0.6%	(0.3%)	6.2%	8.8%	9.3%	30.7%	105,153
תשואה להון (אחוז רווח נקי מההון הממוצע)	-	-	-	-	-	383	383
יתרה ממוצעת של נכסים	23,600	25,528	8,919	21,156	4,390	14,575	98,168
מזה: השקעה בחברה כלולה	-	-	-	33,760	-	-	33,760
יתרה ממוצעת של התחייבויות	34,476	17,374	9,318	147,031	4,241	-	212,440
יתרה ממוצעת של נכסי קופות גמל וקרנות השתלמות	670	-	-	-	-	-	670
יתרה ממוצעת של ניירות ערך	4,100	20,084	5,102	22,560	8,237	7,515	67,598
יתרה ממוצעת של נכסים אחרים בניהול	66	525	242	397	225	-	-
מרווח מפעילות מתן אשראי	122	209	49	54	19	-	-
מרווח מפעילות קבלת פקדונות	1	1	-	-	1	-	-
אחר	189	735	291	451	245	-	-
סך הכל הכנסות רבית, נטו	189	735	291	451	245	-	-

* סווג מחדש.

באור 28 - מגזרי פעילות ואזורים גיאוגרפיים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. מידע על אזורים גיאוגרפיים
(במיליוני ש"ח)

סך נכסים		רווח נקי			הכנסות ⁽¹⁾			
ליום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015	
115,907	124,556	532	458	447	3,793	3,726	3,458	ישראל
1,900	920	6	(3)	(1)	58	42	36	מערב אירופה
117,807	125,476	538	455	446	3,851	3,768	3,494	סך הכל מאוחד

(1) הכנסות מרבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

באור 28א - מגזרי פעילות פיקוחיים

א. כללי

כאמור לעיל, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 7 בנובמבר 2014, החל מהדוח הכספי לשנת 2015, הדיווח על מגזרי פעילות פיקוחיים מתבצע בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

ב. הגדרות

- **אנשים פרטיים** - יחידים, לרבות יחידים המנהלים חשבון משותף, אשר למועד הדיווח אין להם חבות לבנק, או שהחבות שלהם סווגה בענף משק "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר".
- **מגזר בנקאות פרטית** - אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק הנכסים הפיננסיים שיש להם בבנק על בסיס מאוחד (לרבות פקדונות כספיים, תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון ש"ח.
- **משקי בית** - אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
- **עסק** - לקוח שאינו נכלל בהגדרת "אנשים פרטיים" ואינו גוף מוסדי או תאגיד בנקאי.
- **מחזור פעילות** - מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי.
- **עסק זעיר** - עסק שמחזור פעילותו קטן מ- 10 מיליון ש"ח.
- **עסק קטן** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 10 מיליון ש"ח וקטן מ- 50 מיליון ש"ח.
- **עסק בינוני** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 50 מיליון ש"ח וקטן מ- 250 מיליון ש"ח.
- **עסק גדול** - עסק שמחזור פעילותו גדול או שווה ל- 250 מיליון ש"ח.
- **מגזר ניהול פיננסי** - יכלול את הפעילויות הבאות: פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך ובמכשירים נגזרים, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של התאגיד הבנקאי, עסקות רכש חוזר ושאיילה של ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך; פעילות ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב המוחזקות לפדיון, שלא שויכו למגזרי פעילות אחרים (כאשר ללווה אין חבות לבנק מלבד ניירות ערך), מכשירים נגזרים ומכשירים נגזרים שהם חלק מניהול נכסים והתחייבויות, פקדונות בבנקים ומבנקים בארץ ובעולם, גידור או הגנה על הפרשי שער של השקעות בשלוחות בחו"ל, פקדונות בממשלות ושל ממשלות; פעילות השקעה ריאלית - השקעה במניות זמינות למכירה והשקעות בחברות כלולות של עסקים; אחר - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, שירותי ייעוץ, פעילויות מכירה וניהול תיקי אשראי, פעילויות פיתוח מוצרים פיננסיים.
- **מגזר אחר** - לרבות פעילויות שהופסקו, רווחים מיעודות ותוצאות אחרות הקשורות לזכויות עובדים שלא שויכו למגזרי הפעילות האחרים, פעילויות שלא שויכו למגזרים האחרים, והתאמות בין סך כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך הכל הפריטים בדוח הכספי המאוחד.
- **נכסים בניהול** - לרבות נכסי קופות גמל, קרנות נאמנות, קרנות השתלמות, ניירות ערך של לקוחות, הלוואות בניהול הבנק ונכסים הנובעים מפעילות לפי מידת גבייה.

באור 28א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2015							
פעילות ישראל							
משקי בית	בנקאות פרטית	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	גופים מוסדיים	מגזר ניהול פיננסי	סך הכל פעילות ישראל
במיליוני ש"ח							
37,228	56	12,752	4,716	17,471	803	-	73,026
85	-	246	99	332	2	-	764
213	-	20	-	-	1	-	234
40,876	8,224	15,859	5,328	11,651	20,440	-	102,378
26,894	138	14,187	5,655	16,692	844	9,821	74,231

יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח

יתרת חובות פגומים

יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום

יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2015			
פעילות חו"ל			
אנשים פרטיים	פעילות עסקית	סך הכל פעילות חו"ל	סך הכל
במיליוני ש"ח			
48	305	353	73,379
-	-	-	764
-	-	-	234
884	-	884	103,262
671	-	671	74,902

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

באור 28א - מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

ג. מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים - מאוחד (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2015									
אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל, מאוחד									
מגזר משקי בית					מגזר בנקאות פרטית				
הלוואות	כרטיסי	אחר	סך הכל	משקי	הלוואות	כרטיסי	אחר	סך הכל	סך הכל
לדיוור	אשראי		במיליוני ש"ח	בית	לדיוור	אשראי		בנקאות פרטית	סך הכל
20,749	2,858	13,621	37,228	-	25	31	56	37,284	
10	-	75	85	-	-	-	-	85	
182	-	31	213	-	-	-	-	213	
-	-	40,876	40,876	-	-	8,224	8,224	49,100	
11,860	2,111	12,923	26,894	-	26	112	138	27,032	

יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
יתרת חובות פגומים
יתרת חובות בפיגור מעל 90 יום

יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2015									
עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל, מאוחד									
מגזר עסקים קטנים וזעירים			מגזר עסקים בינוניים			מגזר עסקים גדולים			
בינוי	אחר	סך הכל	בינוי	אחר	סך הכל	בינוי	אחר	סך הכל	סך הכל
ונדל"ן		במיליוני ש"ח	ונדל"ן		ונדל"ן	ונדל"ן		ונדל"ן	סך הכל
3,230	9,522	12,752	1,053	3,663	4,716	2,363	15,108	17,471	34,939
95	151	246	-	99	99	26	306	332	677
2	18	20	-	-	-	-	-	-	20
1,916	13,943	15,859	909	4,419	5,328	684	10,967	11,651	32,838
4,475	9,712	14,187	1,987	3,668	5,655	4,072	12,620	16,692	36,534

(1) נכסי סיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 ⁽²⁾						המאוחד
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
534	132	210	876	-	876	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
12	3	38	53	-	53	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(207)	(16)	(122)	(345)	-	(345)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
159	-	81	240	-	240	- מחיקות חשבונאיות
(48)	(16)	(41)	(105)	-	(105)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
498	119	207	824	-	824	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
						תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
106	-	14	120	-	120	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
(36)	-	1	(35)	-	(35)	גידול (קיסון) בהפרשה
70	-	15	85	-	85	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
568	119	222	909	-	909	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						המאוחד
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
542	151	134	827	-	827	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
(16)	(4)	105	85	-	85	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(112)	(15)	(104)	(231)	-	(231)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
120	-	75	195	-	195	- מחיקות חשבונאיות
8	(15)	(29)	(36)	-	(36)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
534	132	210	876	-	876	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
						תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
106	-	10	116	-	116	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
-	-	4	4	-	4	גידול בהפרשה
106	-	14	120	-	120	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
640	132	224	996	-	996	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

המאונד						לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013					
						אשראי לציבור					
						מסחרי	לדיר	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל
תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות						566	126	144	836	-	836
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה						30	33	21	84	-	84
הוצאות בגין הפסדי אשראי						(183)	(8)	(101)	(292)	-	(292)
- מחיקות חשבונאיות						129	-	70	199	-	199
- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות						(54)	(8)	(31)	(93)	-	(93)
מחיקות חשבונאיות, נטו						542	151	134	827	-	827
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה											
תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						93	-	10	103	-	103
יתרת ההפרשה לתחילת שנה						13	-	-	13	-	13
גידול בהפרשה						106	-	10	116	-	116
יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים						648	151	144	943	-	943
יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים											

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) לפירוט בדבר יישום לראשונה של קובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא חובות פגומים ראה באור 8.ג.1.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾ ועל החובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2015 ⁽²⁾						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי ⁽⁴⁾	
36,772	4,280	32,492	426	-	32,066	יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾
40,887	-	40,887	16,473	20,032	4,382	שנבדקו על בסיס פרטני
20,429	-	20,429	-	20,032	397	שנבדקו על בסיס קבוצתי
77,659	4,280	73,379	16,899	20,032	36,448	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל חובות
464	-	464	15	-	449	הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾
360	-	360	192	119	49	שנבדקו על בסיס פרטני
120	-	120	-	119 ⁽³⁾	1	שנבדקו על בסיס קבוצתי
824	-	824	207	119	498	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2014						המאוחד
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי ⁽⁴⁾	
37,323	4,615	32,708	463	-	32,245 ⁽⁵⁾	יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾
37,099	-	37,099	15,229	18,252	3,618	שנבדקו על בסיס פרטני
18,588	-	18,588	-	18,252	336	שנבדקו על בסיס קבוצתי
74,422	4,615	69,807	15,692	18,252	35,863	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל חובות
527	-	527	39	-	488	הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾
349	-	349	171	132	46	שנבדקו על בסיס פרטני
133	-	133	-	132 ⁽³⁾	1	שנבדקו על בסיס קבוצתי
876	-	876	210	132	534	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) לפירוש בדבר יישום לראשונה של קובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא חובות פגומים ראה באור 8.ג.1.
- (3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 72 מיליון ש"ח (31.12.14 - 69 מיליון ש"ח).
- (4) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 2,256 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.14 - 2,201 מיליון ש"ח).
- (5) הוצג מחדש בגין שינוי במדיניות החשבונאית בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה. ראה באור 3.ג.1.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 ⁽²⁾						הבנק
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
395	132	92	619	-	619	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
(3)	1	34	32	-	32	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(129)	(17)	(52)	(198)	-	(198)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
121	-	25	146	-	146	- מחיקות חשבונאיות
(8)	(17)	(27)	(52)	-	(52)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
11	1	1	13	-	13	מחיקות חשבונאיות, נטו
395	117	100	612	-	612	מיזוג חברה בת
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
						תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
82	-	8	90	-	90	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
(22)	-	1	(21)	-	(21)	גידול (קיטון) בהפרשה
2	-	-	2	-	2	מיזוג חברה בת
62	-	9	71	-	71	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
457	117	109	683	-	683	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014						הבנק
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
424	150	52	626	-	626	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
(30)	(3)	61	28	-	28	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(70)	(15)	(49)	(134)	-	(134)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
71	-	28	99	-	99	- מחיקות חשבונאיות
1	(15)	(21)	(35)	-	(35)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
395	132	92	619	-	619	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
						תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
97	-	5	102	-	102	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
(15)	-	3	(12)	-	(12)	גידול (קיטון) בהפרשה
82	-	8	90	-	90	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
477	132	100	709	-	709	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013						הבנק
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
401	126	49	576	-	576	תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי - חובות
3	34	18	55	-	55	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(59)	(10)	(46)	(115)	-	(115)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
79	-	31	110	-	110	- מחיקות חשבונאיות
20	(10)	(15)	(5)	-	(5)	- גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
424	150	52	626	-	626	מחיקות חשבונאיות, נטו
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה
						תנועה ביתרת ההפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
88	-	5	93	-	93	יתרת ההפרשה לתחילת שנה
9	-	-	9	-	9	גידול בהפרשה
97	-	5	102	-	102	יתרת ההפרשה לסוף השנה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
521	150	57	728	-	728	יתרת הפרשה להפסדי אשראי - חובות ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) לפירוט בדבר יישום לראשונה של קובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא חובות פגומים ראה באור 8.ג.1.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

א. חובות⁽¹⁾ ומכשירי אשראי חוץ מאזניים (המשך)

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות⁽¹⁾ ועל החובות⁽¹⁾ בגינם היא חושבה:

31 בדצמבר 2015 ⁽²⁾						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי ⁽⁴⁾	
31,246	3,312	27,934	272	-	27,662	יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾
27,141	-	27,141	5,061	19,823	2,257	שנבדקו על בסיס פרטני
20,220	-	20,220	-	19,823	397	שנבדקו על בסיס קבוצתי
58,387	3,312	55,075	5,333	19,823	29,919	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל חובות
382	-	382	8	-	374	הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾
230	-	230	92	117	21	שנבדקו על בסיס פרטני
118	-	118	-	117 ⁽³⁾	1	שנבדקו על בסיס קבוצתי
612	-	612	100	117	395	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

31 בדצמבר 2014						הבנק
אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי ⁽⁴⁾	
28,592	2,783	25,809	223	-	25,586	יתרת חוב רשומה של חובות: ⁽¹⁾
24,628	-	24,628	4,674	18,008	1,946	שנבדקו על בסיס פרטני
18,344	-	18,344	-	18,008	336	שנבדקו על בסיס קבוצתי
53,220	2,783	50,437	4,897	18,008	27,532	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל חובות
395	-	395	17	-	378	הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות: ⁽¹⁾
224	-	224	75	132	17	שנבדקו על בסיס פרטני
133	-	133	-	132 ⁽³⁾	1	שנבדקו על בסיס קבוצתי
619	-	619	92	132	395	מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק פיגור
						סך הכל הפרשה להפסדי אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
 (2) לפירוש בדבר יישום לראשונה של קובץ שאלות ותשובות של הפיקוח על הבנקים בנושא חובות פגומים ראה באור 8.ג.1.
 (3) כולל יתרת הפרשה מעבר למתחייב לפי שיטת עומק הפיגור שחושבה על בסיס קבוצתי בסך 72 מיליון ש"ח (31.12.14 - 69 מיליון ש"ח).
 (4) יתרת החובות המסחריים כוללת הלוואות לדיור בסך 1,948 מיליון ש"ח, המשולבות במערך העסקאות והבטחונות של עסקי לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (31.12.14 - 1,872 מיליון ש"ח).

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾

1. איכות אשראי ופיגורים

31 בדצמבר 2015						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		סך הכל	בעייתיים ⁽²⁾		לא בעייתיים	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾		פגומים ⁽³⁾	לא פגומים		
5	2	3,285	47	49	3,189	פעילות לווים בישראל
1	-	4,160	60	4	4,096	ציבור - מסחרי
9	1	7,400	25	17	7,358	בינוי ונדל"ן - בינוי
32	18	20,955	524	530	19,901	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
47	21	35,800	656	600	34,544	שרותים פיננסיים
168	182	20,032	10	184 ⁽⁶⁾	19,838	מסחרי - אחר
50	31	16,851	75	204	16,572	סך הכל מסחרי
265	234	72,683	741	988	70,954	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
-	-	1,362	-	-	1,362	אנשים פרטיים - אחר
-	-	669	-	-	669	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
265	234	74,714	741	988	72,985	בנקים בישראל
						ממשלת ישראל
						סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
						ציבור - מסחרי
-	-	138	14	-	124	בינוי ונדל"ן
-	-	510	9	-	501	מסחרי אחר
-	-	648	23	-	625	סך הכל מסחרי
-	-	48	-	-	48	אנשים פרטיים
-	-	696	23	-	673	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	2,249	-	-	2,249	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	2,945	23	-	2,922	סך הכל פעילות בחו"ל
265	234	73,379	764	988	71,627	סך הכל ציבור
-	-	3,611	-	-	3,611	סך הכל בנקים
-	-	669	-	-	669	סך הכל ממשלות
265	234	77,659	764	988	75,907	סך הכל

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
- (2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (3) ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות רבית, למידע על חובות פגומים מסויימים שאורגנו מחדש באירגון מחדש של חוב בעייתי ראה באור 29.ב.ג.2. להלן.
- (4) מסווגים כחובות בעייתיים שאינם פגומים, צוברים הכנסות רבית.
- (5) צוברים הכנסות רבית. חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך 97 מיליון ש"ח (31.12.14 - 72 מיליון ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים שאינם פגומים.
- (6) כולל הלוואות לדיור בסך 7 מיליון ש"ח (31.12.14 - 8 מיליון ש"ח) עם הפרשה לפי עומק פיגור, בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת ההלוואה שטרם הגיע מועד פרעונה.
- (7) הוצג מחדש בגין שינוי במדיניות החשבונאית בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה. ראה באור 3.ג.1.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2014						המאוחד
חובות לא פגומים - מידע נוסף		בעייתיים ⁽²⁾				
בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽⁵⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾	סך הכל	פגומים ⁽³⁾	לא פגומים	לא בעייתיים	
						פעילות לווים בישראל
						ציבור - מסחרי
2	-	3,296	108 ⁽⁷⁾	43	3,145	בינוי ונדל"ן - בינוי
2	-	4,197	30	10	4,157	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
4	1	6,749	11	76	6,662	שרותים פיננסיים
21	4	21,214	478 ⁽⁷⁾	1,095	19,641	מסחרי - אחר
29	5	35,456	627	1,224	33,605	סך הכל מסחרי
224	234	18,252	17	235 ⁽⁶⁾	18,000	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
43	9	15,604	113	148	15,343	אנשים פרטיים - אחר
296	248	69,312	757	1,607	66,948	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	1,442	-	-	1,442	בנקים בישראל
-	-	658	-	-	658	ממשלת ישראל
296	248	71,412	757	1,607	69,048	סך הכל פעילות בישראל
						פעילות לווים בחו"ל
						ציבור - מסחרי
-	-	105	32	-	73	בינוי ונדל"ן
-	-	302	10	-	292	מסחרי אחר
-	-	407	42	-	365	סך הכל מסחרי
-	-	88	-	-	88	אנשים פרטיים
-	-	495	42	-	453	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	2,515	-	-	2,515	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	3,010	42	-	2,968	סך הכל פעילות בחו"ל
296	248	69,807	799	1,607	67,401	סך הכל ציבור
-	-	3,957	-	-	3,957	סך הכל בנקים
-	-	658	-	-	658	סך הכל ממשלות
296	248	74,422	799	1,607	72,016	סך הכל

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מדיניות ניהול סיכון האשראי בבנק מגדירה סממנים עיקריים לבחינת איכות האשראי, ביניהם מצב הפיגור, דירוג הלקוח, מצב הבטחונות ועוד. מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות האשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות רבית) לאחר 90 ימי פיגור. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב למעט במקרים בהם הועבר לטיפול באמצעים משפטיים, נכון באופן פרטי ונמצא כי לא צפויים ממנו הפסדי אשראי מעבר לסכום שנמחק או הופרש. לגבי ההלוואות לדירור למעט הלוואות ללא תשלום רבעוני או חודשי, הבנק קובע הפרשה לפי שיטת עומק הפיגור. הבנק משתמש באינדיקציות נוספות כגון דירוג לקוחות ומצב הבטחונות המנוהלים במערכות ממוכנות בהתאם למדיניות ניהול סיכון האשראי שקבע הדירקטוריון.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים:

31 בדצמבר 2015					המאוחד
ייתרת קרן חוזית של חובות פגומים	סך הכל ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	ייתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
743	47	36	6	11	בינוי ונדל"ן - בינוי
488	60	60	-	-	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
381	25	23	1	2	שירותים פיננסיים
2,234	524	110	180	414	מסחרי - אחר
3,846	656	229	187	427	סך הכל מסחרי
10	10	10	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר
146	75	67	7	8	אנשים פרטיים - אחר
4,002	741	306	194	435	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
4,002	741	306	194	435	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
14	14	-	3	14	בינוי ונדל"ן
85	9	-	-	9	מסחרי אחר
99	23	-	3	23	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
99	23	-	3	23	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
99	23	-	3	23	סך הכל פעילות בחו"ל
4,101	764	306	197	458	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
4,101	764	306	197	458	סך הכל
					מזה:
	715	257	197	458	נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
	229	203	15	26	חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) יתרת חוב רשומה.

(3) הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

(4) הוצג מחדש בגין שינוי במדיניות החשבונאית בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה. ראה באור 3.ג.1.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2014					המאוחד
יתרת פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית ⁽³⁾	סך הכל יתרת ⁽²⁾ חובות פגומים	יתרת קרן חוזית של חובות פגומים	א. חובות פגומים והפרשה פרטנית
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
21 ⁽⁴⁾	15	87	108	936	בינוי ונדל"ן - בינוי
4	1	26	30	292	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	-	10	11	570	שרותים פיננסיים
312 ⁽⁴⁾	172	166	478	2,124	מסחרי - אחר
338	188	289	627	3,922	סך הכל מסחרי
-	-	17	17	17	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
35	33	78	113	406	אנשים פרטיים - אחר
373	221	384	757	4,345	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
373	221	384	757	4,345	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
32	12	-	32	57	בינוי ונדל"ן
10	-	-	10	90	מסחרי אחר
42	12	-	42	147	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
42	12	-	42	147	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
42	12	-	42	147	סך הכל פעילות בחו"ל
415	233	384	799	4,492	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
415	233	384	799	4,492	סך הכל
					מזה:
412 ⁽⁴⁾	233	273	685		נמדד לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים
44	22	203	247		חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר									המאוחד
2015			2014			2013			ב. יתרה ממוצעת והכנסות רבית
יתרה ממוצעת של חובות פגומים (2)	הכנסות רבית שנרשמו (3)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים (2)	הכנסות רבית שנרשמו (3)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	יתרה ממוצעת של חובות פגומים (2)	הכנסות רבית שנרשמו (3)	מזה: נרשמו על בסיס מזומן	
פעילות לווים בישראל									
ציבור-מסחרי									
66	-	-	176 ⁽⁵⁾	2	2	320	2	1	בינוי ונדל"ן - בינוי בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן שרותים פיננסיים מסחרי - אחר
42	-	-	25	-	-	44	-	-	
16	-	-	10	-	-	11	-	-	
543	6	6	448 ⁽⁵⁾	6	5	498	8	6	
667	6	6	659	8	7	873	10	7	סך הכל מסחרי אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור אנשים פרטיים - אחר
17	-	-	16	-	-	16	-	-	
108	3	2	108	2	2	129	5	5	
792	9	8	783	10	9	1,018	15	12	סך הכל ציבור - פעילות בישראל בנקים בישראל ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
792	9	8	783	10	9	1,018	15	12	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל									
ציבור-מסחרי									
21	-	-	29	-	-	37	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי מסחרי - אחר
2	-	-	10	-	-	2	-	-	
23	-	-	39	-	-	39	-	-	סך הכל מסחרי אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	-	1	-	-	
23	-	-	39	-	-	40	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל בנקים בחו"ל ממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
23	-	-	39	-	-	40	-	-	
815	9	8	822	10	9	1,058	15	12	סך הכל ציבור סך הכל בנקים סך הכל ממשלות
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	
815	9 ⁽⁴⁾	8	822	10 ⁽⁴⁾	9	1,058	15 ⁽⁴⁾	12	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) יתרת חוב רשומה ממוצעת של חובות פגומים בתקופת הדיווח.

(3) הכנסות רבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הפגומים, בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(4) אילו החובות הפגומים היו צוברים רבית לפי התנאים המקוריים, היו נרשמות הכנסות רבית בסך 72 מיליון ש"ח בשנת 2015 (שנת 2014 - 90 מיליון ש"ח, שנת 2013 - 99 מיליון ש"ח).

(5) הוצג מחדש בגין שינוי במדיניות החשבונאית בנושא טיפול בחובות בעייתיים מובטחים בערבות מדינה. ראה באור 3.ג.1.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2015					המאוחד
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
14	1	-	-	13	בינוי ונדל"ן - בינוי
10	2	-	-	8	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
5	1	-	-	4	שרותים פיננסיים
122	14	-	-	108	מסחרי - אחר
151	18	-	-	133	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
69	11	-	-	58	אנשים פרטיים - אחר
220	29	-	-	191	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
220	29	-	-	191	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
9	-	-	-	9	מסחרי אחר
9	-	-	-	9	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
9	-	-	-	9	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
9	-	-	-	9	סך הכל פעילות בחו"ל
229	29	-	-	200	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
229	29	-	-	200	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

31 בדצמבר 2014					המאוחד
יתרת חוב רשומה					
סך הכל ⁽³⁾	צובר ⁽²⁾ לא בפיגור	צובר ⁽²⁾ של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽²⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות רבית	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
					פעילות לווים בישראל
					ציבור - מסחרי
11	2	-	-	9	בינוי ונדל"ן - בינוי
5	4	-	-	1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
8	1	-	-	7	שרותים פיננסיים
153	19	-	-	134	מסחרי - אחר
177	26	-	-	151	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
60	8	-	-	52	אנשים פרטיים - אחר
237	34	-	-	203	סך הכל ציבור - פעילויות בישראל
-	-	-	-	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
237	34	-	-	203	סך הכל פעילות בישראל
					פעילות לווים בחו"ל
					ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן
10	-	-	-	10	מסחרי אחר
10	-	-	-	10	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
10	-	-	-	10	סך הכל ציבור - פעילויות בחו"ל
-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
10	-	-	-	10	סך הכל פעילות בחו"ל
247	34	-	-	213	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
247	34	-	-	213	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) צובר הכנסות רבית.

(3) נכלל בחובות פגומים.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

המאוחד								
ארגונים מחדש שבוצעו								
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר								
2013			2014			2015		
יטרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יטרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יטרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יטרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יטרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יטרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש								
פעילות לווים בישראל								
ציבור-מסחרי								
8	8	30	5	6	31	6	8	41
3	3	12	1	1	2	1	1	5
-	-	4	-	-	2	3	3	6
65	69	291	127	145	299	59	64	300
76	80	337	133	152	334	69	76	352
-	-	-	-	-	-	-	-	-
37	39	1,141	47	48	1,100	50	53	1,227
113	119	1,478	180	200	1,434	119	129	1,579
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
113	119	1,478	180	200	1,434	119	129	1,579
פעילות לווים בחו"ל								
ציבור-מסחרי								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	10	1	-	-	-
-	-	-	10	10	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	10	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	10	10	1	-	-	-
113	119	1,478	190	210	1,435	119	129	1,579
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
113	119	1,478	190	210	1,435	119	129	1,579
סך הכל ממשלות								
סך הכל								

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות⁽¹⁾ (המשך)

2. מידע נוסף על חובות פגומים: (המשך)

ארגונים מחדש שכשלו ⁽²⁾						המאונד
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר						
2013	2014	2015				
מספר חוזים	מספר חוזים	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	יתרת חוב רשומה	ג. חובות בעייתיים בארגון מחדש
4	7	14	6	20	2	פעילות לווים בישראל
-	3	-	-	2	-	ציבור-מסחרי
-	-	1	-	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
15	56	62	7	110	-	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
19	66	77	13	132	-	שרותים פיננסיים
-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
5	171	142	3 ⁽³⁾	321	-	סך הכל מסחרי
24	237	219	16	453	-	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים - אחר
-	-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
24	237	219	16	453	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	ממשלת ישראל
-	-	-	-	-	-	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	פעילות לווים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	ציבור-מסחרי
-	-	-	-	-	-	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	-	-	-	-	-	מסחרי - אחר
-	-	-	-	-	-	סך הכל מסחרי
-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
-	-	-	-	-	-	סך הכל ציבור - פעילות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	ממשלות בחו"ל
-	-	-	-	-	-	סך הכל פעילות בחו"ל
24	237	219	25	455	-	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	-	סך הכל בנקים
-	-	-	-	-	-	סך הכל ממשלות
24	237	219	25	455	-	סך הכל

(1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.

(2) חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

(3) החל מהדוחות לשנת 2015 מיישם הבנק עדכון לקובץ שאלות ותשובות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, אשר מחייב, בין היתר, כי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי שאורגנו מחדש וארגון מחדש כשל יימחקו לכל המאוחר תוך 60 יום. הבנק יישם את ההוראה בדרך של מכאן ולהבא. לפירוט נוסף ראה באור 8.2.1.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. חובות (המשך)

3. מידע נוסף על הלוואות לדיור

יתרות לסוף שנה לפי שיעור המימון (LTV)** , סוג החזר וסוג הרבית

31 בדצמבר 2015				
יתרת הלוואות לדיור				
סך הכל	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל	
1,076	8,792	435	14,017	שיעבוד ראשון:
607	4,010	116	5,903	שיעור המימון - עד 60%
9	61	5	112	שיעור המימון - מעל 60%
1,692	12,863	556	20,032	שיעבוד משני או ללא שיעבוד
				סך הכל

31 בדצמבר 2014*				
יתרת הלוואות לדיור				
סך הכל	מזה: רבית משתנה	מזה: בולט ובלון	סך הכל	
1,071	8,433	577	12,645	שיעבוד ראשון:
612	4,015	178	5,521	שיעור המימון - עד 60%
9	49	5	86	שיעור המימון - מעל 60%
1,692	12,497	760	18,252	שיעבוד משני או ללא שיעבוד
				סך הכל

* הוצג מחדש.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק להערכת סיכון הלקוח בעת העמדת המסגרת. מיד ירבעון נבדקת ההפרשה הקבוצתית המינימלית בשיעור של 0.35% כנדרש בהוראות בנק ישראל מול ההפרשה בשיעור של 0.75% הנדרשת על אשראי בעל LTV הגבוה מ-60%. יש לציין כי ההפרשה הקבוצתית גבוהה מההפרשה הנדרשת על פי LTV.

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. אשראי וסיכון אשראי חוץ מאזני לפי גודל האשראי של הלווה

המאוחד			ליום 31 בדצמבר		
			2015		
			2014		
תחום אשראי ללווה			סיכון		
באלפי ש"ח			אשראי חוץ		
			מספר		
			ליונים (5)		
עד 10	176,382	281	606	170,255	258
מ-10 עד 20	72,247	446	700	69,754	455
מ-20 עד 40	93,678	1,245	1,577	93,650	1,277
מ-40 עד 80	98,762	3,100	2,638	99,365	3,143
מ-80 עד 150	71,388	5,252	2,617	68,478	4,992
מ-150 עד 300	45,017	7,223	2,183	40,971	6,526
מ-300 עד 600	24,733	9,013	1,554	23,052	8,624
מ-600 עד 1,200	14,593	10,063	1,991	13,048	10,138
מ-1,200 עד 2,000	3,085	3,700	943	2,835	3,348
מ-2,000 עד 4,000	1,605	3,372	1,126	1,616	3,316
מ-4,000 עד 8,000	806	3,170	1,302	806	3,169
מ-8,000 עד 20,000	610	5,188	2,331	643	5,436
מ-20,000 עד 40,000	250	4,231	2,632	247	3,945
מ-40,000 עד 200,000	219	11,144	6,518	224	11,638
מ-200,000 עד 400,000	29	5,016	2,323	29	4,980
מ-400,000 עד 800,000	5	2,051	359	3	1,334
מ-800,000 עד 1,200,000	1	999	3	-	-
מ-1,200,000 עד 1,600,000	1	1,238 (6)	316 (6)	-	-
מעל 1,600,000	-	-	-	1	1,619 (6)
סך הכל	603,411	76,732	31,719	584,977	74,198

באור 29 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ד. מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים

הבנק				המאוחד			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾		יתרת ההפרשה להפסדי אשראי		יתרת החוזים ⁽¹⁾	
ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר	
2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
עסקאות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:							
-	-	167	123	-	-	178	130
6	8	652	721	11	11	891	972
17	11	1,741	1,985	24	14	2,303	2,614
-	-	132	156	-	-	-	-
29	21	3,295	3,166	35	22	3,697	3,529
-	-	23,179	32,802	1	-	31,130	32,967
14	18	7,013	9,249	17	21	11,472	12,400
8	3	3,374	2,324	10	4	4,122	2,755
3	3	2,664	2,898	4	5	6,037	6,509
-	-	154	110	-	-	154	110
-	-	200	254	-	-	301	254
13	7	1,524	1,397	18	8	2,034	1,513
עסקאות בהן הסכום הנקוב אינו מייצג סיכון אשראי:							
-	-	72	104	-	-	72	104

(1) יתרת החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי.

(2) בנוסף, המציא הבנק לבתי המשפט כתבי התחייבות עצמית ללא הגבלת סכום, הניתנים במסגרת הליך משפטי, על מנת להבטיח את נזקי הנתבעים במידה שנדחתה התביעה נגדם או שבוטל ההליך המשפטי מסיבה אחרת.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2015						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
30,727	-	382	483	1,907	113	27,842
16,439	261	115	466	7,027	1,655	6,915
353	-	-	-	-	-	353
72,555	631	308	1,153	3,855	10,700	55,908
669	-	-	-	-	618	51
438	438	-	-	-	-	-
1,229	1,229	-	-	-	-	-
272	272	-	-	-	-	-
1,636	861	29	75	339	53	279
1,158	328	9	-	17	102	702
125,476	4,020	843	2,177	13,145	13,241	92,050
103,262	640	1,430	3,583	20,122	7,095	70,392
1,565	-	12	30	223	-	1,300
511	-	1	3	65	90	352
5,862	-	-	-	-	5,082	780
1,659	851	21	86	343	60	298
4,954	343	15	6	61	212	4,317
117,813	1,834	1,479	3,708	20,814	12,539	77,439
7,663	2,186	(636)	(1,531)	(7,669)	702	14,611
-	-	(394)	-	-	-	394
-	-	903	1,739	7,400	(505)	(9,537)
-	-	1	(207)	(19)	-	225
-	-	-	(3)	406	-	(403)
7,663	2,186	(126)	(2)	118	197	5,290
-	-	1	(291)	(51)	-	341
-	-	1	(107)	1,725	-	(1,619)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

אשראי לממשלה

השקעה בחברה כלולה

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

(4) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאוחד						
31 בדצמבר 2014						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
29,182	-	671	446	3,008	213	24,844
12,554	311	150	1,558	2,762	2,228	5,545
477	-	-	-	-	-	477
68,931	565	489	808	4,286	12,207	50,576 ⁽⁴⁾
658	-	-	-	-	621	37
396	396 ⁽⁴⁾	-	-	-	-	-
1,222	1,222	-	-	-	-	-
335	335	-	-	-	-	-
3,015	1,690	48	36	867	56	318
1,037	164	20	1	4	68	780 ⁽⁴⁾
117,807	4,683	1,378	2,849	10,927	15,393	82,577
95,155	567	1,650	3,694	19,571	8,111	61,562
1,469	4	19	19	285	-	1,142
556	-	1	2	99	-	454
4,903	-	-	-	-	4,816	87
3,162	1,682	29	99	799	80	473
5,519	182	20	5	41	880	4,391 ⁽⁴⁾
110,764	2,435	1,719	3,819	20,795	13,887	68,109
7,043	2,248	(341)	(970)	(9,868)	1,506	14,468
-	-	(379)	-	-	-	379
-	-	595	740	8,770	(841)	(9,264)
-	-	-	(4)	825	-	(821)
-	-	-	146	456	-	(602)
7,043	2,248	(125)	(88)	183	665	4,160
-	-	-	(11)	1,185	-	(1,174)
-	-	-	626	2,505	-	(3,131)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

אשראי לממשלה

השקעה בחברה כלולה

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגזרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגזרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2015						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
24,916	-	139	386	1,728	349	22,314
13,312	243	102	302	6,763	1,073	4,829
353	-	-	-	-	-	353
54,463	631	170	1,031	3,489	10,081	39,061
3,157	2,814	-	-	-	343	-
1,078	1,078	-	-	-	-	-
207	207	-	-	-	-	-
1,655	861	22	88	348	53	283
874	301	-	-	16	5	552
100,015	6,135	433	1,807	12,344	11,904	67,392
80,212	640	1,262	2,963	18,264	6,215	50,868
3,809	-	53	285	590	574	2,307
276	-	-	-	59	89	128
3,841	-	-	-	-	3,841	-
1,654	852	12	86	345	61	298
2,824	336	1	5	52	151	2,279
92,616	1,828	1,328	3,339	19,310	10,931	55,880
7,399	4,307	(895)	(1,532)	(6,966)	973	11,512
-	-	(394)	-	-	-	394
-	-	930	1,738	6,675	(604)	(8,739)
-	-	1	(207)	(19)	-	225
-	-	-	(3)	406	-	(403)
7,399	4,307	(358)	(4)	96	369	2,989
-	-	1	(291)	(51)	-	341
-	-	1	(107)	1,725	-	(1,619)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

השקעות בחברות מוחזקות

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

(1) כולל צמוד מטבע חוץ.

(2) לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.

(3) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

(4) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.1 ג.

באור 30 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

הבנק						
31 בדצמבר 2014						
סך הכל	פריטים שאינם כספיים ⁽²⁾	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
		אחר	אירו	דולר ארה"ב	צמוד מדד	לא צמוד
18,071	-	128	130	2,071	388	15,354
7,725	299	131	904	2,305	995	3,091
319	-	-	-	-	-	319
49,818	446	225	628	3,729	11,247	33,543
3,413	2,982 ⁽⁴⁾	-	-	-	431	-
1,042	1,042	-	-	-	-	-
217	217	-	-	-	-	-
2,748	1,507	32	45	785	57	322
625	43	-	-	3	3	576 ⁽⁴⁾
83,978	6,536	516	1,707	8,893	13,121	53,205
64,774	449	1,077	2,522	14,376	6,317	40,033
2,048	4	39	101	525	336	1,043
234	-	-	-	62	-	172
4,069	-	-	-	-	4,069	-
2,856	1,500	23	69	742	79	443
3,200	77	1	4	29	805	2,284 ⁽⁴⁾
77,181	2,030	1,140	2,696	15,734	11,606	43,975
6,797	4,506	(624)	(989)	(6,841)	1,515	9,230
-	-	(379)	-	-	-	379
-	-	628	747	5,732	(1,064)	(6,043)
-	-	-	(4)	825	-	(821)
-	-	-	146	463	-	(609)
6,797	4,506	(375)	(100)	179	451	2,136
-	-	-	(12)	1,185	-	(1,173)
-	-	-	626	2,537	-	(3,163)

נכסים

מזומנים ופקדונות בבנקים

ניירות ערך

ניירות ערך שנשאלו

אשראי לציבור, נטו⁽³⁾

השקעות בחברות מוחזקות

בנינים וציוד

נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בגין מכשירים נגזרים

נכסים אחרים

סך כל הנכסים

התחייבויות

פקדונות הציבור

פקדונות מבנקים

פקדונות הממשלה

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים

התחייבויות בגין מכשירים נגזרים

התחייבויות אחרות

סך כל ההתחייבויות

הפרש

מכשירים נגזרים מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

מכשירים נגזרים שאינם מגדרים

מכשירים נגזרים (למעט אופציות)

אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס בסיס)

סך הכל כללי

אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						המאוחד
31 בדצמבר 2015						
עם דרישה ועד חודש ⁽⁵⁾	מעל חודש ועד שלושה חודשים ⁽⁵⁾	מעל שלושה חודשים ועד שנה ⁽⁵⁾	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים		
במיליוני ש"ח						
42,018	7,745	11,213	10,688	7,061		נכסים
66,267	3,877	10,097	2,875	1,708		התחייבויות
(24,249)	3,868	1,116	7,813	5,353		הפרש
(5,759)	(3,094)	(532)	(79)	(140)		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
(6)	(20)	(17)	-	-		אופציות (במונחי נכס הבסיס)
(30,014)	754	567	7,734	5,213		הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
4,068	2,536	3,318	2,672	1,005		מטבע חוץ
20,317	3,569	1,779	200	177		נכסים
(16,249)	(1,033)	1,539	2,472	828		התחייבויות
(12,886)	(1,117)	1,618	2,332	612		הפרש
(164)	73	10	28	18		מזה: הפרש בדולר
5,759	3,094	532	79	140		מזה: הפרש בגין פעילות חוץ
6	20	17	-	-		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
(10,484)	2,081	2,088	2,551	968		אופציות (במונחי נכס הבסיס)
46,086	10,281	14,531	13,360	8,066		הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
86,584	7,446	11,876	3,075	1,885		סך הכל
(40,498)	2,835	2,655	10,285	6,181		נכסים*
14,850	9,111	10,167	8,941	6,500		התחייבויות**
82,379	6,373	9,787	1,705	942		הפרש
						* מזה: אשראי לציבור
						** מזה: פקדונות הציבור

31 בדצמבר 2014						
עם דרישה ועד חודש ⁽⁶⁾	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים ועד שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים		
במיליוני ש"ח						
44,360 ⁽⁶⁾	9,137	14,208	9,696	7,919		נכסים
84,471 ⁽⁶⁾	6,539	7,262	3,678	2,202		התחייבויות
(40,111)	2,598	6,946	6,018	5,717		הפרש

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן ו/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 2,052 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.14 - 1,620 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 4,988 מיליון ש"ח (31.12.14 - 4,109 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 256 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.14 - 1,444 מיליון ש"ח).
- (6) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1.

יתרה מאזנית ⁽³⁾								
שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾	סך הכל	סך הכל	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש שנים	מעל ארבע שנים	מעל שלוש שנים
באחוזים	במיליוני ש"ח							
2.53	105,409	1,123	112,521	1,765	8,283	12,190	5,152	6,406
2.05	90,134	98	91,543	386	249	1,292	1,598	3,194
	15,275	1,025	20,978	1,379	8,034	10,898	3,554	3,212
	(9,648)	-	(9,645)	-	-	-	(20)	(21)
	(178)	-	(43)	-	-	-	-	-
	5,449	1,025	11,290	1,379	8,034	10,898	3,534	3,191
2.49	16,047	45	16,886	20	79	1,465	645	1,078
1.29	25,845	-	26,371	-	14	191	56	68
	(9,798)	45	(9,485)	20	65	1,274	589	1,010
	(7,591)	7	(7,242)	8	64	921	394	812
	226	-	9	12	-	-	17	15
	9,648	-	9,645	-	-	-	20	21
	178	-	43	-	-	-	-	-
	28	45	203	20	65	1,274	609	1,031
2.53	121,456	1,168	129,407	1,785	8,362	13,655	5,797	7,484
2.01	115,979	98	117,914	386	263	1,483	1,654	3,262
	5,477	1,070	11,493	1,399	8,099	12,172	4,143	4,222
2.71	71,924	376	78,529	1,650	7,901	10,615	3,877	4,917
1.03	102,622	-	102,846	-	38	296	606	720

שיעור תשואה חוזי	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך הכל	סך הכל	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש שנים	מעל ארבע שנים	מעל שלוש שנים
באחוזים								במיליוני ש"ח
2.66	113,124 ⁽⁶⁾	2,065	119,006	1,500	7,171	13,636	5,979	5,400
2.47	108,329 ⁽⁶⁾	72	110,428	158	319	1,458	2,663	1,678
	4,795	1,993	8,578	1,342	6,852	12,178	3,316	3,722

באור 31 - נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופת פרעון⁽¹⁾ (המשך)
(במיליוני ש"ח)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים						הבנק
31 בדצמבר 2015 ⁽⁵⁾						
עם דרישה ועד חודש ⁽⁵⁾	מעל חודש ועד שלושה חודשים ⁽⁵⁾	מעל שלושה ועד חודשים שנה ⁽⁵⁾	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים		
במיליוני ש"ח						
34,297	4,908	7,159	7,442	4,754		מטבע ישראלי (לרבות צמוד מט"ח)
46,801	2,970	8,195	2,476	1,461		נכסים
(12,504)	1,938	(1,036)	4,966	3,293		התחייבויות
(5,681)	(2,474)	(532)	(79)	(140)		הפרש
(6)	(20)	(17)	-	-		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
(18,191)	(556)	(1,585)	4,887	3,153		אופציות (במונחי נכס הבסיס)
						הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
3,433	2,123	3,175	2,646	981		מטבע חוץ
18,299	3,486	1,669	215	179		נכסים
(14,866)	(1,363)	1,506	2,431	802		התחייבויות
(11,783)	(1,325)	1,563	2,322	606		הפרש
5,681	2,474	532	79	140		מזה: הפרש בדולר
6	20	17	-	-		מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
(9,179)	1,131	2,055	2,510	942		אופציות (במונחי נכס הבסיס)
						הפרש לאחר השפעת מכשירים נגזרים
37,730	7,031	10,334	10,088	5,735		סך הכל
65,100	6,456	9,864	2,691	1,640		נכסים*
(27,370)	575	470	7,397	4,095		התחייבויות**
						הפרש
12,133	6,102	6,707	6,098	4,406		* מזה: אשראי לציבור
60,869	5,635	8,258	1,501	815		** מזה: פקדונות הציבור

31 בדצמבר 2014						
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש ועד שלושה חודשים	מעל שלושה ועד חודשים שנה	מעל שנה ועד שנתיים	מעל שנתיים ועד שלוש שנים		
במיליוני ש"ח						
29,901 ⁽⁶⁾	5,291	9,214	6,462	5,373		נכסים
55,411 ⁽⁶⁾	5,168	5,512	3,090	1,914		התחייבויות
(25,510)	123	3,702	3,372	3,459		הפרש

- (1) בבאור זה מוצגים תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין סעיפי הנכסים וההתחייבויות (כולל החוץ מאזניים) לפי בסיסי הצמדה, בהתאם לתקופה הנותרת למועד הפרעון החוזי של כל תזרים. נקבעו כללים לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מנכסים והתחייבויות ברבית משתנה שמועד ההשתנות שלהם קודם למועד הפרעון של הקרן/או הרבית שלהם. הנתונים מוצגים בניכוי ההשפעה של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי.
- (2) כולל נכסים בסך 1,972 מיליון ש"ח שזמן פרעונם עבר (31.12.14 - 1,318 מיליון ש"ח).
- (3) כפי שנכללה בבאור 30 "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים.
- (4) שיעור תשואה חוזי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים המוצגים בבאור זה בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (5) אשראי בתנאי חח"ד סווג בהתאם לתקופת מסגרת האשראי במסגרת בסך של 3,314 מיליון ש"ח (31.12.14 - 2,111 מיליון ש"ח). אשראי בחריגה מהמסגרת בסך של 157 מיליון ש"ח, סווג ללא מועד פרעון (31.12.14 - 1,222 מיליון ש"ח).
- (6) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 4.1.

יתרה מאזנית ⁽³⁾								
שיעור תשואה חוזי ⁽⁴⁾	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾⁽⁵⁾	סך הכל	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש שנים	מעל ארבע שנים	מעל שלוש שנים
באחוזים		במיליוני ש"ח						
2.49	79,455	856	85,238	1,760	7,759	9,720	3,139	4,300
2.18	67,006	79	68,176	378	180	1,274	1,523	2,918
	12,449	777	17,062	1,382	7,579	8,446	1,616	1,382
	(8,949)	-	(8,947)	-	-	-	(20)	(21)
	(178)	-	(43)	-	-	-	-	-
	3,322	777	8,072	1,382	7,579	8,446	1,596	1,361
2.48	14,425	43	15,309	8	78	1,260	601	1,004
1.47	23,782	-	24,194	-	14	182	71	79
	(9,357)	43	(8,885)	8	64	1,078	530	925
	(6,887)	-	(6,569)	8	64	840	390	746
	8,949	-	8,947	-	-	-	20	21
	178	-	43	-	-	-	-	-
	(230)	43	105	8	64	1,078	550	946
2.49	93,880	899	100,547	1,768	7,837	10,980	3,740	5,304
2.14	90,788	79	92,370	378	194	1,456	1,594	2,997
	3,092	820	8,177	1,390	7,643	9,524	2,146	2,307
2.59	53,832	224	59,279	1,646	7,443	8,544	2,808	3,392
1.41	79,572	-	79,889	-	23	670	1,011	1,107

שיעור תשואה חוזי	סך הכל	ללא תקופת פרעון ⁽²⁾	סך הכל	מעל עשרים שנה	מעל עשר שנה	מעל חמש שנים	מעל ארבע שנים	מעל שלוש שנים
באחוזים								במיליוני ש"ח
2.59	77,442 ⁽⁶⁾	1,579	82,332	1,411	6,635	10,044	4,223	3,778
2.67	75,151 ⁽⁶⁾	16	76,778	151	221	1,404	2,357	1,550
	2,291	1,563	5,554	1,260	6,414	8,640	1,866	2,228

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

(במיליוני ש"ח)

המאחד					
31 בדצמבר 2015					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	
30,741	128	30,010	603	30,727	נכסים פיננסיים
16,489	128	8,113	8,248	16,439	מזומנים ופקדונות בבנקים
353	-	353	-	353	ניירות ערך ⁽²⁾
73,158	69,381	1,941	1,836	72,555	ניירות ערך שנשאלו
651	599	52	-	669	אשראי לציבור, נטו
1,636	278	400	958	1,636	אשראי לממשלה
436	119	-	317	436	נכסים בגין מכשירים נגזרים
123,464	70,633	40,869	11,962	122,815 ⁽³⁾	נכסים פיננסיים אחרים
					התחייבויות פיננסיות
103,509	14,919	87,006	1,584	103,262	פקדונות הציבור
1,568	25	1,543	-	1,565	פקדונות מבנקים
531	102	269	160	511	פקדונות הממשלה
6,141	1,088	-	5,053	5,862	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,659	68	633	958	1,659	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
3,971	1,535	1,941	495	3,973	התחייבויות פיננסיות אחרות
117,379	17,737	91,392	8,250	116,832 ⁽³⁾	סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות
34	34	-	-	34	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
					עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

(1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.

רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.

רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

(2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".

(3) מזה: נכסים בסך 19,180 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 3,908 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן).

למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32.ב-32.ד.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

המאחד					
31 בדצמבר 2014					
שווי הוגן ⁽¹⁾					
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	יתרה במאזן	
29,192	221	28,400	571	29,182	נכסים פיננסיים
12,604	139	4,758	7,707	12,554	מזומנים ופקדונות בבנקים
477	-	477	-	477	ניירות ערך ⁽²⁾
69,599	65,183 ⁽⁴⁾	1,746	2,670	68,931 ⁽⁴⁾	ניירות ערך שנשאלו
634	597	37	-	658	אשראי לציבור, נטו
3,015	458	756	1,801	3,015	אשראי לממשלה
285	143	-	142	285	נכסים בגין מכשירים נגזרים
115,806	66,741	36,174	12,891	115,102 ⁽³⁾	נכסים פיננסיים אחרים
					סך הכל הנכסים הפיננסיים
					התחייבויות פיננסיות
95,477	10,990	81,976	2,511	95,155	פקדונות הציבור
1,473	26	1,447	-	1,469	פקדונות מבנקים
566	100	394	72	556	פקדונות הממשלה
5,377	1,300	-	4,077	4,903	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
3,162	97	1,237	1,828	3,162	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
4,352	1,911	1,746	695	4,354	התחייבויות פיננסיות אחרות
110,407	14,424	86,800	9,183	109,599 ⁽³⁾	סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות
32	32	-	-	32	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים
					עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.
 (2) לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות ערך, ראה באור 12, "ניירות ערך".
 (3) מזה: נכסים בסך 17,358 מיליון ש"ח והתחייבויות בסך 6,448 מיליון ש"ח, אשר היתרה שלהם במאזן זהה לשווי ההוגן (מכשירים המוצגים במאזן לפי שווי הוגן).
 למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה באור 32.ב-32.ד.
 (4) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הבאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים.

לרוב המכשירים הפיננסיים לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווה ברבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומן העתידי וקביעת שיעור רבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן דלעיל אינה בהכרח אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הרבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הרבית. תחת הנחת שיעורי רבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיכול שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים ברבית קבועה לרבות אלו שאינם נושאים רבית.

בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן לא ניתן ביטוי להשפעת המס הנובעת מהפער בין ערכי השווי ההוגן לערכים המופיעים במאזן. יש לציין, כי הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן יתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפרעון.

בשל כל אלו יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בבאור זה כדי להצביע על שווי הבנק כעסק ח'. כמו כן, בשל הקשת הרחבה של טכניקות הערכה והאומדנים האפשריים לישום במהלך ביצוע הערכת השווי ההוגן, יש להזהר בעת עריכת השוואת ערכי שווי הוגן בין בנקים שונים.

באור 32א - יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פקדונות בבנקים, אגרות חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעורי רבית שבהם הבנק ביצע עסקאות דומות במועד הדיווח.

ניירות ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומן עתידיים מנוכים בשיעור ניכיון מתאים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות. בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן ורבית). תקבולים אלו הונו בשיעור רבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה. בדרך כלל שיעור רבית זה נקבע לפי שיעור רבית לפיו נעשות בבנק עסקאות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות פגומים חושב תוך שימוש בשיעורי רבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הרבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקאותיו במועד הדיווח. תזרימי המזומן העתידיים עבור חובות פגומים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי בגין החובות.

מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי יוחסו לתקופות שבהן מוין אותו חוב, מקום בו ניתן לעשות זאת (לדוגמה, כאשר חושבה הפרשה על בסיס פרטני, לפי ערך נוכחי של תזרים מזומנים). בהעדר נתונים אלה מחיקות חשבונאיות ויתרת ההפרשות מיוחסים באופן יחסי ליתרת האשראי לפי תקופות לפרעון בסוף התקופה.

פקדונות, אגרות חוב וכתבי התחייבות - בשיטת היוון תזרימי מזומן עתידיים לפי שיעור רבית בו התאגיד מגייס פקדונות דומים, או בהנפקת כתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על ידי הקבוצה, ביום הדיווח. לגבי אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק המועיל ביותר. מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הקבוצה בפעילותה השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב).

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים עסקות בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן הוערך בהתאם לעמלות בעסקאות דומות במועד הדיווח תוך התאמה ליתרת תקופת העסקה ולאיכות האשראי של הצד הנגדי.

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן

(במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2015				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
5,735	1,345	-	-	7,080
-	3,244	-	-	3,244
458	-	-	-	458
-	1,709	-	-	1,709
-	510	-	-	510
635	280	-	-	915
-	360	-	-	360
111	19	-	-	130
6,939	7,467	-	-	14,406
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר:				
774	-	-	-	774
69	-	-	-	69
-	72	-	-	72
39	8	-	-	47
-	20	-	-	20
3	-	-	-	3
885	100	-	-	985
1,836	-	-	-	1,836
סך הכל ניירות ערך למסחר				
אשראי בגין השאלת ניירות ערך				
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	27	-	27
4	220	10	-	234
103	169	241	-	513
849	10	-	-	859
2	1	-	-	3
958	400	278	-	1,636
317	-	-	-	317
10,935	7,967	278	-	19,180
סך הכל נכסים				
התחייבויות				
פקדונות בגין השאלות בין לקוחות				
1,584	-	-	-	1,584
160	-	-	-	160
פקדונות הממשלה				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	8	-	8
4	327	-	-	331
103	306	60	-	469
849	10	-	-	859
2	-	-	-	2
958	643	68	-	1,669
סך סחורות ואחרים				
סך התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
התחייבויות אחרות				
317	-	-	-	317
178	-	-	-	178
495	-	-	-	495
3,197	643	68	-	3,908
סך הכל התחייבויות				

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2015				
רווחים (הפסדים)	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1
(67)	46	46	-	-

אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך) (במיליוני ש"ח)

א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2014				
מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-				
מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	השפעת הסכמי קיזוז	יתרה מאזנית
נכסים				
ניירות ערך זמינים למכירה:				
4,379	1,719	-	-	6,098
-	128	-	-	128
504	-	-	-	504
-	1,523	-	-	1,523
-	633	-	-	633
776	247	-	-	1,023
-	89	-	-	89
140	31	-	-	171
5,799	4,370	-	-	10,169
סך הכל ניירות ערך זמינים למכירה				
ניירות ערך למסחר:				
1,222	-	-	-	1,222
40	-	-	-	40
-	56	-	-	56
37	-	-	-	37
-	6	-	-	6
1	-	-	-	1
1,300	62	-	-	1,362
2,670	-	-	-	2,670
נכסים בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	31	-	31
6	213	20	-	239
113	532	407	-	1,052
1,670	8	-	-	1,678
12	3	-	-	15
1,801	756	458	-	3,015
142	-	-	-	142
11,712	5,188	458	-	17,358
סך הכל נכסים				
התחייבויות				
פקדונות בגין השאלות בין לקוחות				
2,511	-	-	-	2,511
72	-	-	-	72
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:				
-	-	18	-	18
6	382	-	-	388
140	854	79	-	1,073
1,670	8	-	-	1,678
12	1	-	-	13
1,828	1,245	97	-	3,170
סך התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
התחייבויות אחרות				
142	-	-	-	142
553	-	-	-	553
695	-	-	-	695
5,106	1,245	97	-	6,448
סך הכל התחייבויות				

באור 32 - פריטים הנמדדים בשווי הוגן (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

31 בדצמבר 2014					
רווחים (הפסדים)	סך הכל שווי הוגן	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
(78)	113	109	-	4	אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון אחר
-	3	3	-	-	

באור 32 - שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

(במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015							
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות ברוטו אל רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2015	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2015
נכסים							
31	14	-	(18)	-	-	27	10
20	5	-	(15)	-	-	10	5
-	14	-	(14)	-	-	-	-
407	2,174	114	(2,454)	-	-	241	66
458	2,207	114	(2,501)	-	-	278	81
התחייבויות							
18	(6)	-	(16)	-	-	8	(3)
79	(13)	-	(32)	-	-	60	(14)
97	(19)	-	(48)	-	-	68	(17)
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014							
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2013	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	רכישות	סילוקים	העברות ברוטו אל רמה 3	העברות ברוטו מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2014	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2014
נכסים							
8	15	-	8	-	-	31	25
13	14	-	(7)	-	-	20	13
2	6	-	(8)	-	-	-	-
218	1,947	66	(1,824)	-	-	407	281
241	1,982	66	(1,831)	-	-	458	319
התחייבויות							
5	(17)	-	(4)	-	-	18	(12)
196	52	-	(65)	-	-	79	41
201	35	-	(69)	-	-	97	29

(1) רווחים (הפסדים) שמומשו נכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאין מרבית.

באור 32 - מידע כמותי על פריטים הנמדדים בשווי הוגן שנכללו ברמה 3

ליום 31 בדצמבר 2015					
טווח	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי		
באחוזים			במיליוני ש"ח		
				א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה	
				נכסים	
				נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
				- חוזי רבית שקל-מדד	
				- חוזי רבית אחר	
				- חוזי מטבע חוץ	
				התחייבויות	
				התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
				- חוזי רבית שקל מדד	
				- חוזי מטבע חוץ	
				ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
				שווי בטחונות	
				46	
ליום 31 בדצמבר 2014					
טווח	שווי הוגן	נתונים לא נצפים	טכניקת הערכת שווי		
באחוזים			במיליוני ש"ח		
				א. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה	
				נכסים	
				נכסים בגין מכשירים נגזרים:	
				- חוזי רבית שקל-מדד	
				- חוזי רבית אחר	
				- חוזי מטבע חוץ	
				התחייבויות	
				התחייבויות בגין מכשירים נגזרים:	
				- חוזי רבית שקל מדד	
				- חוזי מטבע חוץ	
				ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה	
				אשראי פגום שגבייתו מותנית בביטחון	
				שווי בטחונות	
				109	

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (במיליוני ש"ח)

א. יתרות

31 בדצמבר 2015				
בעלי עניין ⁽¹⁾				
מחזיקי מניות				
אחרים ⁽³⁾		בעלי שליטה ⁽²⁾		
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	
64	-	-	-	מזומנים ופקדונות בבנקים
-	-	-	-	ניירות ערך ⁽⁹⁾
-	-	-	-	אשראי לציבור
-	-	-	-	השקעה בחברה כלולה ⁽⁹⁾
19	16	-	-	נכסים אחרים
10	1	-	-	פקדונות מבנקים
1	-	3	2	פקדונות הציבור
6	3	-	-	התחייבויות אחרות
656	656	3,419	3,419	מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
23	23	-	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽⁹⁾⁽¹¹⁾

31 בדצמבר 2014				
בעלי עניין				
מחזיקי מניות				
אחרים ⁽¹²⁾		בעלי שליטה		
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	
129	75	-	-	מזומנים ופקדונות בבנקים
-	-	-	-	ניירות ערך
-	-	-	-	אשראי לציבור
-	-	-	-	השקעה בחברה כלולה
20	18	-	-	נכסים אחרים
34	27	-	-	פקדונות מבנקים
-	-	-	-	פקדונות הציבור
1	1	-	-	אגרות חוב ושטרי הון
1	-	-	-	התחייבויות אחרות
1,796	1,135	3,424	3,367	מניות (כלול בהון) ⁽¹⁰⁾
13	9	-	-	סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ⁽¹¹⁾

1. בשנת 2015 מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בדבר "גילוי על בעל עניין וצדדים קשורים" ראה באור 1.ג.5).

מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

2. הערות לטבלה ראה עמוד 295.

בעלי עניין ⁽¹⁾									
צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק ⁽¹⁾									
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה									
נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽⁶⁾		חברה כלולה ⁽⁷⁾		אחרים ⁽⁸⁾			
היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	1	-	-
10	4	5	40	88	200	600	200	49	72
-	-	-	-	-	-	438	438	-	-
-	-	4	4	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	30	103	30	-	-	3	2	1	3
30	30	-	-	-	-	2	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	3	15	9	-	-	11	6	-	-

בעלי עניין									
צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק									
מי שהיה בעל עניין בעת שנעשתה העסקה									
אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹³⁾		אחרים ⁽¹⁴⁾		חברה כלולה		אחרים ⁽¹⁵⁾			
יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾	יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך השנה ⁽⁵⁾
-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	3	4	-	-
8	16	65	107	43	43	350	643	-	-
-	-	-	-	-	-	396	396	-	-
-	-	3	3	-	-	-	-	-	-
-	-	1	54	-	-	-	-	-	-
14	23	19	146	-	-	2	3	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	33	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	3	17	40	-	-	6	7	-	-

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ב. תמצית תוצאות עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעלי עניין ⁽¹⁾				
מחזיקי מניות				
נושאי משרה ⁽⁴⁾		אחרים ⁽³⁾	בעלי שליטה ⁽²⁾	
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				הסעיף ברווח והפסד
-	-	-	-	הכנסות רבית, נטו*
-	-	-	-	הכנסות שאינן מרבית
33	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(33)	-	-	-	סה"כ

בעלי עניין						
מחזיקי מניות						
אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹³⁾		אחרים ⁽¹²⁾		בעלי שליטה		
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2013	2014	2013	2014	הסעיף ברווח והפסד
-	-	5	3	-	-	הכנסות רבית, נטו*
-	-	2	1	-	-	הכנסות שאינן מרבית
41	36	-	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות**
(41)	(36)	7	4	-	-	סה"כ

* פירוט בסעיף קטן ד. להלן.

** פירוט בסעיף קטן ג. להלן.

1. בשנת 2015 מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בדבר "גילוי על בעל עניין וצדדים קשורים" ראה באור ג.1.(5).

מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

2. הערות לטבלה ראה עמוד 295.

בעלי עניין		צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק ⁽¹⁾		
אחרים ⁽⁶⁾		חברה כלולה ⁽⁷⁾	אחרים ⁽⁸⁾	
-	-	3	-	-
-	-	-	-	-
11	11	2	-	-
(11)	(11)	1	-	-

בעלי עניין		צדדים קשורים המוחזקים על ידי הבנק			
אחרים ⁽¹⁴⁾		חברה כלולה		אחרים ⁽¹⁵⁾	
לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2013	2014	2013	2014	2013	2014
3	-	3	3	-	-
-	-	6	7	-	-
12	12	-	-	-	-
(9)	(12)	9	10	-	-

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)
(במיליוני ש"ח)

ג. תגמול וכל הטבה אחרת לבעלי עניין (מהתאגיד הבנקאי ומחברות מוחזקות)

שכר ומשכורות לבעלי עניין מהבנק ומחברות מוחזקות שלו*		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
נושאי משרה ⁽⁴⁾		
מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	
17	28**	
13	5	בעלי עניין המועסקים בבנק דירקטורים שאינם מועסקים בבנק

שכר ומשכורות לבעלי עניין מהבנק ומחברות מוחזקות שלו*				
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹³⁾		אנשי מפתח ניהוליים ⁽¹³⁾		
מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	מספר מקבלי ההטבות	סך ההטבות	
17	35	18	31**	
12	6	11	5	בעלי עניין המועסקים בבנק דירקטורים שאינם מועסקים בבנק

* לא כולל מס שכר.

** מזה: הטבות עובד לזמן קצר - 26 מיליון ש"ח (2014 - 28 מיליון ש"ח), הטבות אחרות לאחר סיום העסקה - 2 מיליון ש"ח (2014 - 3 מיליון ש"ח).

ד. הכנסות רבית, נטו בעסקאות של התאגיד הבנקאי וחברות מאוחדות שלו עם בעלי עניין וצדדים קשורים*

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		
מזה: חברה כלולה	המאוחד	
3	3	בגין נכסים
3	3	מאשראי לציבור
		סך כל ההכנסות רבית, נטו

מזה: חברה כלולה		המאוחד		
לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	2013	2014	
2	2	5	2	בגין נכסים
-	-	5	3	מאשראי לציבור
1	1	1	1	מפקדונות בבנקים
3	3	11	6	מאגרות חוב
				סך כל ההכנסות רבית, נטו

* למידע בדבר תנאי העסקאות והיתרות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ראה באור 33. להלן.

1. בשנת 2015 מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בדבר "גילוי על בעל עניין וצדדים קשורים" ראה באור 1.ג.5).

מספרי ההשוואה לא הוצגו מחדש.

2. הערות לטבלה ראה עמוד 295.

מתכונת הגילוי בבאור עודכנה בהתאם לחוזר בנושאי גילוי על בעלי עניין וצדדים קשורים מיום 10 ביוני 2015. ראה גם באור 1.ג.5).

הערות:

- (1) בעל עניין, צד קשור, איש קשור - כהגדרתו בסעיף 7.80 בהוראות הדיווח לציבור.
- (2) מחזיקי מניות בעלי שליטה וקרוב שלהם - בהתאם לסעיף 7.80(1) בהוראות הדיווח לציבור.
- (3) מחזיקים אחרים - לרבות מי שמחזיק 5% או יותר מאמצעי השליטה בתאגיד הבנקאי, ומי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של התאגיד הבנקאי או את מנהלו הכללי - בהתאם לסעיף 7.80(2) בהוראות הדיווח לציבור.
- (4) נושאי משרה - בהתאם לסעיף 7.80(3) בהוראות הדיווח לציבור.
- (5) על בסיס היתרות בסופי החודשים.
- (6) מזה: סך הכל נכסים לתאריך המאזן בסך 2 מיליון ש"ח וסך הכל התחייבויות לתאריך המאזן בסך 20 מיליון ש"ח, בגין תאגידים, שאדם או תאגיד, שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין לעיל לפי חוק ניירות ערך, מחזיקים עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם, או רשאי למנות עשרים וחמישה אחוזים או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (7) חברות כלולות או חברות המוחזקות בשליטה משותפת - בהתאם לסעיף 7.80(7) בהוראות הדיווח לציבור.
- (8) בהתאם לסעיף 7.80(8) בהוראות הדיווח לציבור.
- (9) פירוט של סעיפים אלה כלול גם בבאורים כדלקמן: באור 12 - ניירות ערך, באור 15 - השקעות בחברות מוחזקות ובאור 26 - ערבויות.
- (10) אחזקות בעלי עניין וצדדים קשורים בהון התאגיד הבנקאי.
- (11) סיכונים אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה.
- (12) לרבות מי שרשאי למנות דירקטור אחד או יותר מהדירקטורים של הבנק או את מנהלו הכללי.
- (13) לרבות בני משפחתם הקרובים כהגדרתם ב- IAS24.
- (14) תאגידים, שאדם או תאגיד שנכלל באחת הקבוצות של בעלי העניין, שולט בהם, מחזיק בהם שליטה משותפת, יש לו בהם השפעה מהותית או מחזיק 25% או יותר מהון המניות המונפק שלהם או מכח ההצבעה בהם או רשאי למנות 25% או יותר מהדירקטורים שלהם.
- (15) צדדים העומדים בהגדרת צד קשור על פי IAS24 שלא נכללו בעמודות אחרות וצד שפעילותיו של הבנק והחברות המאוחדות שלו תלויות בהיקף משמעותי בעסקיו.

באור 33 - בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך) (במיליוני ש"ח)

ה. רכישת השליטה בבנק

ביום 19 בספטמבר 2003 הועברה השליטה בחברת פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "פיבי"), החברה האם של הבנק, שהחזיקה ב-48.3% בהון וב-67.2% בזכויות ההצבעה בבנק, באופן שחברת Palimon B.V (להלן - "פלימון"), שהחזיקה ב-51.89% מההון וב-70.59% בזכויות ההצבעה בפיבי, העבירה אל בינוהון בע"מ (להלן - "בינוהון") וקבוצת ליברמן האוסטרלית את המניות של פלימון בפיבי, בשיעור של 55% לבינוהון שבשליטת צדיק בינו ו-45% לקבוצת ליברמן (המורכבת ממשפחת מיכאל והלן אבלס וממשפחת ליברמן, (ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן) באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ ודולפין אנרגיות בע"מ בחלקים שווים ביניהן). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושיתוף פעולה. המכירה נעשתה בעסקה מחוץ לבורסה. העברת השליטה בבנק נעשתה בהתאם להיתר נגיד בנק ישראל מיום 27 באוגוסט 2003 לרכישת שליטה ואמצעי שליטה בחברת פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, שניתן לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981. בהיתר נקבעו תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר לבין פיבי ולבין הבנק.

ההיתר קובע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 וכי אם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה - לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך 2,391 מיליון ש"ח.

עוד קובע ההיתר, כי מינוי יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים. כמו כן נקבע, כי מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים שבשליטת הבנק, אולם הם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים וקבלת אישורו, בתנאים הנקובים בהיתר. הוראה זו אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.

בהתאם לתיקון בהיתר משנת 2008, מר צדיק בינו החזיק ב-52.5% מאמצעי השליטה בבינוהון, וילדיו (ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור - להלן, ביחד - "ילדי בינו") החזיקו ביתר אמצעי השליטה בבינוהון בחלקים שווים. מר צדיק בינו החזיק בכל זכויות ההצבעה ובכל הזכויות למינוי דירקטורים בבינוהון מתוקף יפוי כוח שניתן לו כאמור בתיקון להיתר. ביום 2 באפריל 2015 דיווחה פיבי כי נמסר לה על ידי בינוהון, כי מר צדיק בינו העביר באותו יום (2 באפריל 2015) לילדי בינו מניות של בינוהון, ללא תמורה, כך שלאחר ההעברה שיעור ההחזקות של כל אחד מילדי בינו בבינוהון עלה מכ-16% (החזקה שהועברה ממר צדיק בינו לילדי בינו ביום 28 בפברואר 2008) ל-25% ושיעור ההחזקות של מר צדיק בינו בבינוהון ירד ל-25%. בנוסף, נמסר כי בוטלו ייפוי הכוח שניתנו למר צדיק בינו על ידי ילדי בינו להצביע באסיפות הכלליות של בעלי המניות של בינוהון.

ביום 24 במרס 2013 אינסטנז הולדינגס העבירה לאינסטנז מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנז 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 ממניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. אינסטנז 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנז הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנז 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהון ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן ההחזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנז 2 במקום Instanz Pty LTD ואינסטנז הולדינגס.

בהתאם לדיווח פיבי, נכון למועד הדוחות, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הן כדלהלן: בינוהון בע"מ - 38.29%, אינסטנז מספר 2 בע"מ - 15.66% ודולפין אנרגיות בע"מ - 15.66%.

ו. הסכם בין פיבי אחזקות בע"מ ובנק דיסקונט לישראל בע"מ

למיתב ידיעת הבנק, בין פיבי לבין דיסקונט היה קיים מכתב הסכמות מיום 31 ביולי 1983 (להלן - "ההסדר המקורי"). בנוסף, ביום 28 במרס 2010 נחתם הסכם בין פיבי לבין דיסקונט, הנוגע לאחזקותיו של דיסקונט בבנק (להלן בסעיף זה - "ההסכם הנוסף"). ההסכם הנוסף נכנס לתוקף ביום 6 בספטמבר 2010, לאחר שהתקיימו על פי דין כל התנאים המתלים שנקבעו בו, לרבות חלוקת דיבידנד על ידי הבנק וקבלת אישורים רגולטוריים רלבנטיים. כמו כן הושלם ביצוע איחוד הון המניות של הבנק.

עיקרי התנאים שנגעו לאחזקות דיסקונט בבנק, בהתאם להסדר המקורי, להסכם הנוסף ולהליכים על פיו, שנותרו רלבנטיים למועד הדוחות הכספיים לשנת 2014 מפורטים בבאור 1.19' לדוחות הכספיים האמורים.

ביום 19 בפברואר 2015 דיווח דיסקונט כי הוא מכר, בעסקאות מחוץ לבורסה, 7,054,625 מניות של הבנק במחיר של 49.51 ש"ח למניה (חלק מהעסקאות נסלקו ביום 22 בפברואר 2015). על פי הודעות דיסקונט הוא התחייב, במסגרת העסקה, כי לא ימכור מניות נוספות של הבנק, בתקופה של 30 הימים לאחר העסקה במחיר הנמוך ממחיר העסקה. בנוסף, ביום 2 בפברואר 2016 דיווח דיסקונט כי יום קודם ביצע עסקה למכירת כל יתרת המניות של הבנק שהיו בהחזקתו (ושהיו 9.28% מההון המונפק וזכויות ההצבעה בבנק). בהתאם לדיווח, המכירה בוצעה בעסקה מחוץ לבורסה במחיר של 44.70 ש"ח למניה.

עם מכירת כל ההחזקות של דיסקונט בבנק, כל תנאי ההסדרים שהתקיימו בין פיבי לבין דיסקונט כבר אינם רלבנטיים.

ז. מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 30 באוגוסט 2010 החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת רווחים, וביום 9 ביוני 2015 החליט לעדכנה. בהתאם למדיניות חלוקת הדיבידנד העדכנית, הבנק יחלק כדידידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של הבנק הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים שנקבעו ושיקבעו על ידי דירקטוריון הבנק מעת לעת. רווחים מעודפי עבר יחולקו לפי החלטות אד הוק. חלוקות כאמור תבוצענה בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל.

מובהר בזאת כי כל חלוקה של דיבידנד (לרבות לפי ההחלטות האמורות) תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים על פי דין.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות הנוספות הבאות:

- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 331 על פיה תאגיד בנקאי לא יחלק דיבידנד בכל אחד מן המקרים הבאים (אלא אם קיבל אישור לכך מן המפקח על הבנקים): (1) כשיתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנקללו ברווח כולל אחר מצטבר, לפי הדוחות הכספיים אינה חיובית או שהחלוקה תגרום לכך שלא תהיה חיובית; (2) כשאחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (3) כשהתוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל; (4) אם בדוח הכספי של הבנק הנכסים הלא כספיים עולים על ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק, או שהחלוקה תגרום לכך. בכל מקרה מותנית החלוקה בעריכת תחזית בכתב לגבי השנה הסמוכה לאחר ביצוע החלוקה, ובתנאי שלפיה, יחס ההון של התאגיד הבנקאי לנכסי הסיכון שלו לא יפחת מן הנדרש לגביו.
- ביום 30 במאי 2013 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראה הכוללת את אופן חישוב דרישות ההון ויעדי ההון המזעריים. נקבע יחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים בשיעור של 9% ויחס הון כולל של 12.5% עד ל-1 בינואר 2015. לתאגיד

בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקים, נקבע יחס הון עצמי רובד 1 של 10% ויחס הון כולל של 13.5%. מועד התחילה הוא 1 בינואר 2017. הוראה נוספת זו אינה חלה על הבנק. "מגבלות למתן הלוואות לדיור" - כתוצאה מיישום התיקון להוראת ניהול בנקאי תקין 329 יש להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור. הגדלת יעד ההון בשיעורים קבועים מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

בהתאם להוראת המפקח על הבנקים מיוני 2010, בתקופת הביניים, עד להתאמת הוראות המפקח לשינויים שיפורסמו על ידי ועדת באזל בנושא "חיזוק העמידות של הסקטור הבנקאי", על תאגיד בנקאי לאמץ יעד ליחס הון ליבה, כהגדרתו בהוראה, לפחות של 7.5%.

- בהתאם למכתב הפיקוח על הבנקים לבנק מיום 2 בפברואר 2015 על חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 33% מהרווח השנתי, יש להודיע למפקח מראש.

- היתר נגיד בנק ישראל לבעלי השליטה בבנק, משנת 2003, שבו נקבע כי לא יחולק דיבידנד מרווחים שנצברו בבנק עד ליום 31 במרס 2003 (שהסתכמו ב-2,391 מיליון ש"ח) וכי אם נצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולק דיבידנד אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה.

- תנאי שטרי הון נדחים שהנפיק הבנק למשקיעים מוסדיים ביום 25 במאי 2009 בגין פקדון שהפקידו בבנק בסך 235 מיליון ש"ח. בהתאם לאישור בנק ישראל שטר ההון האמור נחשב הון משני עליון של הבנק. בשטרי הון אלה נקבע מנגנון לספיגת הפסדים על בסיס שוטף, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים. על פי מנגנון זה לא תשולם רבית אם במועד הרלבנטי לתשלומה התקיימו נסיבות משעות, כהגדרתן בשטרי ההון. לעניין זה נקבע כי הבנק לא ישלם דיבידנד כל עוד לא שולמו במלואם תשלומי רבית שסילוקם הושעה כאמור, אם הושעה. על חלוקת דיבידנד בשנים 2013, 2014 ו-2015, ראה באור 24א.

ח. (1) הסכם ההעסקה של מנכ"ל הבנק, הגב' סמדר ברבר-צדיק, היה לתקופה של חמש שנים החל מיום 19 במרס 2007 כאשר נקבע כי בתום תקופת ההסכם המקורי, יימשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד יהיה רשאי להביאו לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים מראש.

משכורתה של המנכ"ל צמודה למדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. המנכ"ל זכאית להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות (לרבות גילום המס בגין הפרשות לקרן השתלמות מעבר לתקרה המותרת), לדמי הבראה ולהחזר הוצאות סבירות במילוי תפקידה, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם להסכם. המנכ"ל זכאית לרכב של הבנק. הבנק יגלם את המס בגין הזכאות לרכב. ההפרשות הסוציאליות תופרשנה מהמשכורת בצירוף גילום המס בגין הזכאות לרכב כאמור. בהסכם הוגדרה תקופת הגבלת תחרות של 3 חודשים במשכורת מלאה כאשר שמורה לדירקטוריון הבנק הזכות לוותר על תקופת הצינון או חלקה ובמקרה כזה לא תהיה זכאית המנכ"ל לתשלום.

זכאותה של המנכ"ל למענק שנתי בגין שנת 2014 ואילך הינה בהתאם לתכנית המענקים המעודכנת כפי שאושרה במאי 2014 (ואשר בעיקרה התאימה את תכנית המענקים שאושרה בשנת 2012 למדיניות התגמול של הבנק לנושאי המשרה, כפי שאושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של הבנק).

עם סיום העסקתה, מכל סיבה שהיא (למעט בנסיבות שנקבעו אשר בעיקרן נסיבות שבהן ניתן לשלול פיצויי פיטורים), תהיה המנכ"ל זכאית ל-200% מסכום הפיצויים על פי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 ותקנותיו על בסיס השכר החודשי כפי שיהיה במועד סיום יחסי העבודה. הסכום שהופרש לקופת הפיצויים האישית של המנכ"ל במהלך תקופת העסקתה יימנה במסגרת הסכום האמור.

(2) הסכם ההעסקה של יו"ר הדירקטוריון, מר רוני חזקיהו, היה לתקופה קצובה של שנתיים (שהסתיימה במהלך חודש מאי 2014) שלאחריה נמשך ההסכם לתקופה בלתי קצובה, וכל צד יהיה רשאי להביא לסיומו בהודעה כתובה של שלושה חודשים.

בהתאם להסכם העסקתו, מר חזקיהו יכהן כיו"ר דירקטוריון הבנק במשרה מלאה (100%). משכורתו של היו"ר צמודה למדד המחירים לצרכן. במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת את ירידת המדד. היו"ר זכאי להפרשות סוציאליות לביטוח מנהלים או לקופת גמל, לקרן השתלמות (לרבות גילום המס בגין הפרשות לקרן ההשתלמות מעבר לתקרה המותרת), לדמי הבראה ולהחזר הוצאות סבירות במילוי תפקידו, וחופשה שנתית וחופשת מחלה בהתאם להסכם. היו"ר זכאי לרכב של הבנק כמקובל בתפקיד יו"ר דירקטוריון בנק. הבנק יגלם את המס בגין הזכאות לרכב. ההפרשות הסוציאליות תופרשנה מהמשכורת בצירוף גילום המס בגין הזכאות לרכב כאמור.

בהסכם הוגדרה תקופת הגבלת תחרות של 3 חודשים במשכורת מלאה (ללא תנאים נלווים למעט הרכב) כאשר שמורה לדירקטוריון הבנק הזכות לוותר על תקופת הצינון או חלקה ובמקרה כזה לא יהיה זכאי היו"ר לתשלום. עם סיום העסקתו בבנק מכל סיבה שהיא, למעט סיום ביוזמת היו"ר במהלך התקופה הקצובה, יהיה היו"ר זכאי ל-200% מסכום הפיצויים על פי חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 ותקנותיו, על בסיס המשכורת החודשית כפי שתהיה במועד סיום יחסית העבודה.

זכאותו של היו"ר למענק שנתי בגין שנת 2014 ואילך, הינה בהתאם לתכנית המענקים המעודכנת כפי שאושרה בחודש מאי 2014 (ואשר בעיקרה התאימה את תכנית המענקים שאושרה בשנת 2012 למדיניות התגמול של הבנק לנושאי המשרה, כפי שאושרה על ידי אסיפת בעלי המניות של הבנק).

באור 34 - מידע על בסיס נתונים נומינליים של הבנק בלבד
(במיליוני ש"ח)

א. תמצית נתונים מאזניים

31 בדצמבר		
2014	2015	
⁽¹⁾ 83,853	99,697	סך כל הנכסים
⁽¹⁾ 77,097	92,452	סך כל ההתחייבויות
-	326	הון זמני
⁽¹⁾ 6,756	6,919	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. רווח נקי

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2013	2014	2015	
⁽¹⁾ 551	⁽¹⁾ 467	456	רווח נקי נומינלי המיוחס לבעלי מניות הבנק

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור ג.1.

רשימת לוחות - ממשל תאגידי

1	פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם	314
2	שכר רואי החשבון המבקרים	317
3	שכר נושאי משרה בכירה	318
4	ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק	326
5	תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק	332
6	המבנה הארגוני של הבנק	333
7	רכוש קבוע	337
8	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה	338
9	נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות	338
10	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית	358
11	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2014-2015 - מידע רב רבעוני	366
12	נספח 3 - מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 - מידע רב רבעוני	367

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי

ממשל תאגידי

303	חברי הדירקטוריון
307	דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית
308	מינויים ופרישות
309	חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם
312	גילוי בדבר המבקר הפנימי
315	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים
317	שכר רואי החשבון המבקרים
318	שכר נושאי משרה בכירה
322	עסקאות עם בעלי עניין
327	פרטים על בעלי השליטה בבנק

חברי הדירקטוריון

מר רוני חזקיהו, יו"ר

מר צדיק בינו

מר דוד אסיא

גב' פנינה ביטרמן-כהן

מר גיל בינו

מר זאב בן אשר

מר דב גולדפריינד (החל מיום 16.7.2015)

מר יוסף הורביץ

גב' דליה לב

מר יעקב סיט

מר אילן (אילון) עייש (החל מיום 10.6.2015)

מר מנחם ענבר (החל מיום 10.6.2015)

מר דניאל פורמן

מר אמנון גולדשמידט (עד 12.4.2015)

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון

שם הדירקטור: מר רוני חזקיהו

יו"ר הדירקטוריון של הבנק מיום 16.5.2012.

מכהן כיו"ר חוג הידידים של עמותת "ילדים בסיכוי - המועצה לילד החוסה".

מכהן כיו"ר אגודת הידידים שוחרי האקדמיה ללשון העברית, חבר בועד המנהל בחברה מידות - שיקוף ודירוג מלכ"רים בע"מ, חבר בחבר הנאמנים במכללת בית ברל.

כיהן כמפקח על הבנקים בבנק ישראל וכדירקטור בחברה Fibi Bank (U.K.) PLC.

שם הדירקטור: מר צדיק בינו

דירקטור בבנק מיום 21.9.2003.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: פז חברת נפט בע"מ*.

מכהן כדירקטור בחברות: בינו אחזקות בע"מ; בינוהן בע"מ; ברבינו בע"מ; BIGRO Commodities Limited; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ; נרוטק בע"מ (עד לחיסולה מרצון ביום 19.1.2016); דאדא ניהול בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: פיבי אחזקות בע"מ; פיבי בית השקעות בע"מ; פיבי בית השקעות א' (1998) בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: בינופרי בע"מ; פז בית זיקוק אשדוד בע"מ; נרו חברה להשקעות בע"מ; צוהר הדמיה מתקדמת (השקעות 1996) בע"מ.

שם הדירקטור: מר דוד אסיא

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נהל בנקאי תקין) בבנק מיום 24.12.2012.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ביוקאץ' בע"מ; איי אנג'לס קראוד בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: איטורו ישראל בע"מ; אראר סאט גלובל קומיוניקייטנס נטוורק בע"מ; מוב-ארט קונסולטינג בע"מ; ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ; נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש.מ. טלקום בע"מ; אנפורמיה תוכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום החינוך ליוצאי עיראק בע"מ; משוב השקעות וטכנולוגיות (1993) בע"מ (לא פעילה); קיסמט השקעות בע"מ; די.בי. מאסטרו בע"מ וכדירקטור בעמותות: IMPACT; מועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע; איגוד תעשיות האלקטרוניקה והתוכנה.

שם הדירקטור: גב' פנינה ביטרמן-כהן

מכהנת כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 3.6.2009.

שימשה כסמנכ"ל ויועצת משפטית בפולאר השקעות בע"מ וכיהנה כדירקטור בחברות הבנות בקבוצת פולאר.

מכהנת כדירקטור בחברות: על דף הנדסה בע"מ; פוליגיר קפיטל בע"מ.

שם הדירקטור: מר גיל בינו

דירקטור בבנק מיום 21.9.2003.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: פיבי אחזקות בע"מ.

מכהן כסמנכ"ל בחברות: בינו אחזקות בע"מ; ברבינו בע"מ; ג.ה.ד. השקעות (2006) בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: פז חברת נפט בע"מ*; Alden Hotel AG.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: פיבי בית השקעות בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: פז תעשיות ושרותים (נפט) בע"מ, פז בית זיקוק אשדוד בע"מ; פיבי בית השקעות א' (1998) בע"מ.

* תקופת הכהונה בתאגיד זה מוגבלת בהתאם להוראת המעבר של החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות התשע"ד-2013.

שם הדירקטור: **מר זאב בן אשר**

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 23.12.2010.

מכהן כדירקטור בחברה: סקולובסקי לור בע"מ.

מאמן מנהלים.

כיהן כדירקטור בחברה: אקסלנס השקעות בע"מ; כלל תעשיות בע"מ (עד 10.12.2015).

שם הדירקטור: **מר דב גולדפריינד**

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 16.7.2015.

מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר.ן. ניהול וייעוץ בע"מ.

כיהן כד"ר בחברות: לאומי קרד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ.

כיהן כמנכ"ל: בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.

כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.

שם הדירקטור: **מר יוסף הורביץ**

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי חוק החברות) בבנק מיום 15.11.2011.

דירקטור בחברה יוסף הורביץ יעוץ בע"מ וביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה.

כיהן כמבקר ראשי בקבוצת בנק לאומי ובתפקידים בכירים אחרים בבנק לאומי.

שם הדירקטור: **גב' דליה לב**

מכהנת כדירקטור בבנק מיום 24.12.2012.

מכהנת כדירקטור בחברות: שטראוס גרופ בע"מ; פז חברת נפט בע"מ; בלגל בע"מ.

מכהנת כחברה בחבר הנאמנים של אוניברסיטת תל אביב ושל אוניברסיטת באר שבע.

כיהנה כיו"ר דירקטוריון בחברה: מי אביבים בע"מ.

כיהנה כדירקטור בחברות: רשות שדות התעופה; הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; פז בית זיקוק אשדוד בע"מ.

שם הדירקטור: **מר יעקב סיט**

מכהן כדירקטור בבנק מיום 30.8.2010.

מכהן כמנכ"ל בחברה: פיבי אחזקות בע"מ; וכדירקטור בחברות: סיט ניהול נכסים בע"מ; פנמר בע"מ.

כיהן כמנכ"ל ודירקטור בחברה: פיבי בית השקעות בע"מ, כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל

פיתוח עסקי בחברה: ברבינו בע"מ.

* תקופת הכהונה בתאגיד זה מוגבלת בהתאם להוראת המעבר של החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות התשע"ד-2013.

פרטים אודות הדירקטורים של התאגיד בהתאם להוראות הדיווח לציבור (630) של בנק ישראל בנושא דוח הדירקטוריון (המשך)

שם הדירקטור: מר אילן (אילון) עייש

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 10.6.2015.
מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: יבול שוקי הון בע"מ.
כיהן כדירקטור חיצוני בבנק דיסקונט לישראל בע"מ.

שם הדירקטור: מר מנחם ענבר

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 10.6.2015.
מכהן כדירקטור בחברות: שיפמן ענבר בע"מ; שיפמן ענבר יועצים בע"מ.
כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.

שם הדירקטור: מר דניאל פורמן

מכהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 30.10.2014.
מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: אל. אפ. פיתוח חומרי הלחמה בע"מ.
מכהן כדירקטור בחברות: אורעד מערכות הייטק בע"מ; ארבע וי סי חברת ניהול בע"מ; Cohanzick Absolute Return Master Fund Ltd; Cohanzick Absolute Return Fund Ltd.
מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ.
מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: Societe Palais De La Promenade SARL.
חבר בועד המנהל ויו"ר ועדת קרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.

שם הדירקטור: מר אמנון גולדשמידט (עד 12.4.2015)

כיהן כדירקטור חיצוני (לפי הוראות נוהל בנקאי תקין) בבנק מיום 11.4.2006.
כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: א. גולדשמידט ייזום והשקעות בע"מ.
מכהן כדירקטור בחברות: פירסט ישראל מזנין אינבסטורס בע"מ; קרן המזנין לישראל (בישראל) שותפות מוגבלת; פימי אופרטיוניטי 2005 בע"מ; פימי 2001 בע"מ; פימי אופרטיוניטי IV שותפות מוגבלת; פימי IV (בישראל) שותפות מוגבלת; פימי IV 2007 בע"מ; קרן פימי אופרטיוניטי II שותפות מוגבלת; קרן פימי אופרטיוניטי ישראל II שותפות מוגבלת; קרן פימי אופרטיוניטי שותפות מוגבלת; קרן פימי אופרטיוניטי ישראל שותפות מוגבלת.
מכהן כיועץ לחשב הכללי במשרד האוצר.
כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברת ממאדור בע"מ.
כיהן כיו"ר ועדת השקעות בהראל פיננסים ניהול והשקעות בע"מ וכיועץ ברשות שדות התעופה.
כיהן כראש החטיבה הפיננסית בבנק דיסקונט.
עוסק בתחום הפיננסים.

פרטים נוספים על חברי דירקטוריון הבנק, ניתן למצוא בתקנה 26 "דירקטוריון הבנק" בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 המתפרסם באתר מגג של רשות ניירות ערך.

דיווח על דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

- בהתאם לחוק החברות התשנ"ט-1999, לפחות אחד מהדירקטורים החיצוניים יהיה בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, והיתר יהיו בעלי כשירות מקצועית או בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית (כהגדרת מונחים אלה בחוק). כמו כן, בהתאם להוראת בנק ישראל לפחות חמישית מכלל חברי הדירקטוריון ולפחות שניים מחברי ועדת הביקורת יהיו בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.
- בפועל, מתוך שלושה עשר הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון כיום, שנים עשר דירקטורים (ובכללם שני דח"צים) הם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בוועדת הביקורת חמישה דירקטורים מתוך ששת חברי הוועדה הם בעלי המומחיות.
- להלן פרטים אודות דירקטורים המכהנים בדירקטוריון הבנק, שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, תוך ציון חברותם בוועדת הביקורת ותאור הרקע המקצועי ו/או ההשכלה, לפיהם יש לראותם כדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית:
1. **יו"ר הדירקטוריון, מר רוני חזקיהו**, בעל BSc הנדסת תעשייה וניהול באוניברסיטת בן גוריון באר שבע. כיהן כמפקח על הבנקים בבנק ישראל.
 2. **מר צדיק בינו**, כיהן כיו"ר דירקטוריון וכמנכ"ל הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכמנכ"ל בנק לאומי לישראל בע"מ. כיהן כיו"ר דירקטוריון פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. דירקטור בחברות.
 3. **מר גיל בינו**, עורך דין, בוגר משפטים ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים (EMBA), מכהן כיו"ר פיבי אחזקות בע"מ, החברה האם של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; מנכ"ל בינו אחזקות בע"מ, דירקטור בחברות.
 4. **מר דוד אסיא**, בוגר בכלכלה ומדעי החברה ומוסמך במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: ביוקאץ' בע"מ; איי אנג'לס קראוד בע"מ; כדירקטור בחברות: אראר סאט גלובל קומיוניקייטנס נטוורק בע"מ; מוב-ארט קונסולטינג בע"מ; ידע חברה למחקר ופיתוח בע"מ; נדיר השקעות בע"מ; נדיר אחזקות מילניום בע"מ; ש. מ. טלקום בע"מ; אנפורמיה תוכנה בע"מ; קרן לקידום החינוך בישראל מיסודה של קרן לקידום החינוך ליוצאי עיראק בע"מ; משוב השקעות וטכנולוגיות (1993) בע"מ (לא פעילה); קיסמט השקעות בע"מ; די. בי. מאסטרו בע"מ וכדירקטור בעמותות: IMPACT; מועצת הנגידים של מכון ויצמן למדע; איגוד תעשיות האלקטרוניקה והתוכנה.
 5. **מר זאב בן אשר**, (דח"צ, חבר בוועדת ביקורת); בעל תואר שני (MBA) במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב; תעודת סיום בתוכנית מתקדמת לניהול מנהל עסקים באוניברסיטת הארווארד. כיהן כחבר הנהלה בבנק הפועלים ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות: אקסלנס השקעות בע"מ; כלל תעשיות בע"מ. מאמן מנהלים.
 6. **מר דב גולדפריינד**, (חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון, בוגר חשבונאות וכלכלה ומוסמך במינהל עסקים באוניברסיטת תל אביב. מכהן כמנכ"ל בחברה: א.ת.ר.ן. ניהול וייעוץ בע"מ. כיהן כדח"צ בחברות: לאומי קרד בע"מ; סקורפיו נדל"ן בע"מ. כיהן כמנכ"ל: בנק פועל אגודת ישראל בע"מ. כיהן כסמנכ"ל, חבר הנהלה וראש חטיבת החשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות בנות בקבוצת הבינלאומי.
 7. **מר יוסף הורביץ**, (דח"צ, יו"ר ועדת ביקורת), עו"ד, בוגר (LLB) במשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים (השלוחה בתל אביב); מכהן כדירקטור ביד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה; כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.
 8. **גב' דליה לב**, (חברה בוועדת ביקורת); רואת חשבון, מוסמכת במשפטים באוניברסיטת בר-אילן, תעודת ISMP באוניברסיטת הרווארד, מגשרת מוסמכת, מנהלת סיכונים. כיהנה כיו"ר דירקטוריון בחברה: מי אביבים בע"מ וכדירקטור בחברות: רשות שדות התעופה; הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; פז בית זיקוק אשדוד בע"מ. מכהנת כדירקטור בחברות: שטראוס גרופ בע"מ; פז חברת נפט בע"מ.

9. **מר יעקב סייט**, עורך דין, בוגר (LLB) במשפטים, בעל תואר ראשון (BA) בכלכלה באוניברסיטת תל אביב ותואר שני במנהל עסקים (מוסמך במימון) (MBA) במרכז הבינתחומי הרצליה. מכהן כמנכ"ל פיבי אחזקות בע"מ וכדירקטור בחברות. כיהן כמנכ"ל ודירקטור: פיבי בית השקעות בע"מ, כיהן כמנכ"ל משותף: בלאומי ושות' חתמים בע"מ וכמנהל השקעות וסמנכ"ל פיתוח עסקי בחברה: ברבינו בע"מ.
10. **מר אילן (אילון) עייש**, (חבר בוועדת ביקורת), רואה חשבון; בוגר כלכלה וחשבונאות באוניברסיטת תל אביב. מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: יכול שוקי הון בע"מ. כיהן כדירקטור חיצוני בבנק דיסקונט לישראל בע"מ
11. **מר מנחם ענבר**, בוגר (B.A.) במדעי החברה ומוסמך (M.A.) במשפטים באוניברסיטת בר אילן. כיהן כדירקטור בחברות: בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ; בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ; אלרוב (ישראל) בע"מ; קבוצת כרמל בע"מ.
12. **מר דניאל פורמן**, בוגר כלכלה וסטטיסטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, מוסמך (MBA) במנהל עסקים ב-INSEAD צרפת. מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: אל.אפ. פיתוח חומרי הלחמה בע"מ. מכהן כדירקטור בחברות: אורעד מערכות הייטק בע"מ; ארבע וי סי חברת ניהול בע"מ; Cohanzick Absolute Return Master; Cohanzick Absolute Return Fund Ltd. מכהן כדירקטור ומנכ"ל בחברה: ארבע חברה למימון בע"מ. מכהן כמנכ"ל משותף בחברה: Societe Palais De La Promenade SARL. חבר בוועד המנהל ויו"ר ועדת קרנות של האוניברסיטה העברית בירושלים.

דירקטוריון הבנק קיים בשנת 2015 30 ישיבות מליאה ו-52 ישיבות של ועדות הדירקטוריון.

מינויים ופרישות

- ביום 11 באפריל 2015 הסתיימה כהונתו של ד"ר אמנון גולדשמידט בבנק במלאת תשע שנות כהונה כדירקטור חיצוני לפי הוראות בנק ישראל. דירקטוריון הבנק מודה לו על תרומתו לעבודת הדירקטוריון וועדותיו.
- ביום 10 ביוני 2015 אישרה האסיפה הכללית את מינויים של מר אילן (אילון) עייש ומר מנחם ענבר לדירקטורים חיצוניים לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301, לתקופה של 3 שנים.
- ביום 16 ביולי 2015 אישרה האסיפה הכללית את מינויו של מר דב גולדפריינד לדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301, לתקופה של 3 שנים.
- ביום 1 באוקטובר 2015 מונה מר אביאל שטרנשוס (שכיהן כמנכ"ל יובנק עד למיזוגו עם הבנק ביום 30 בספטמבר 2015) כסמנכ"ל וחבר הנהלה וביום 18 באוקטובר מונה גם כראש המערך הפיננסי בבנק.
- ביום 17 באוקטובר 2015 הסתיימה כהונתה של גב' ליאת בן ארי כראש המערך הפיננסי בבנק.
- ביום 1 בינואר 2016 מונה מר ינון שויקה (שכיהן כמנכ"ל בנק פאג"י עד למיזוגו עם הבנק ביום 31 בדצמבר 2015) כסמנכ"ל חבר הנהלה וראש מערך פאג"י.

חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם

גב' סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי
מר אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית
מר יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים
מר יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות
מר נחמן ניצן, רו"ח	סמנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי
מר בנצי אדירי	סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי (CRO)
גב' יעל חונן, רו"ח	סמנכ"ל, מבקרת פנימית ראשית
גב' אלה גולן	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית
מר אביאל שטרנשוס	סמנכ"ל, ראש המערך הפיננסי (החל מיום 18 באוקטובר 2015)
מר ינון שויקה	סמנכ"ל, ראש מערך פאג"י (החל מיום 1 בינואר 2016)
מר אביעד בילר, עו"ד	מזכיר כללי
סומך חייקין, רו"ח	ראי החשבון המבקרים של הבנק

חברי ההנהלה הבכירה ותחומי אחריותם

שם נושא המשרה הבכירה: **גב' סמדר ברבר-צדיק**

תאריך שבו החלה כהונתה (*): 20.3.2007

התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: מנהל כללי.

מכהנת כיו"ר דירקטוריון בחברות: בנק אוצר החייל בע"מ; FIBI Bank (Switzerland) Ltd.

מכהנת כדירקטור בחברה: שי.ש.י.ס. אחזקות (1999) בע"מ.

מכהנת כחברת הוועד הפועל וממלאת מקום קבועה לנשיא איגוד הבנקים.

כיהנה כחברת הוועד המנהל בעמותת "מתן" (עד 4.1.2016).

כיהנה כיו"ר הדירקטוריון ב-Fibi Bank (U.K.) PLC.

כיהנה כמנהלת כללית בחברות: פ.י.ב.י. אחזקות בע"מ; פיבי בית השקעות בע"מ; סהר פיתוח ואחזקות בע"מ.

כיהנה כראש אגף עסקים בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר אילן בצרי**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 20.3.2007

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: משנה למנכ"ל, חבר הנהלה וראש החטיבה העסקית.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון: בנק מסד בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: פאנקה בע"מ; FIBI Bank (Switzerland) Ltd.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: Fibi Bank (U.K.) PLC.

כיהן כראש אגף ניהול פיננסי וניהול סיכונים בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר יוסי לוי**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 1.12.2003

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש חטיבת משאבים.

מכהן כדירקטור בחברות: בנק מסד בע"מ; פורטראב חברה להשקעות בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: הבינלאומי הראשון ושות' חיתום והשקעות בע"מ.

כיהן כמנכ"ל ויו"ר מתף מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ;

כיהן כדירקטור בחברות: יובנק בע"מ (עד 30.9.15), בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ (עד 31.12.15).

כיהן כראש אגף תפעול ומערכות מידע בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר יורם סירקיס**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 20.3.2007

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: יובנק חברה לנאמנות בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ; הבורסה לניירות ערך בת"א בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברות: יובנק בע"מ (עד 30.9.15); הבינלאומי סוכנות לביטוח (2005) בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברה לרישומים של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

כיהן כמנהל מחלקת ניירות ערך בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר נחמן ניצן**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 1.9.2011

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.

מכהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ.

מכהן כדירקטור בחברות: בנק אוצר החייל בע"מ; מתף מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברה: כרטיסי אשראי לישראל בע"מ.

כיהן כממלא מקום ומשנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית וחבר הנהלה בבנק ירושלים; סמנכ"ל כספים ב-ו.ס. חברה לביטוח (ביטוח

ישיר); חשבונאי ראשי וסמנכ"ל בבנק ירושלים.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר בנצי אדירי**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 23.2.2012

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, מנהל סיכונים ראשי (CRO) וראש החטיבה לניהול סיכונים. כיהן כמנהל האגף העסקי, סמנכ"ל וחבר הנהלת בנק ירושלים בע"מ.

שם נושאת המשרה הבכירה: **גב' יעל רונן**

תאריך שבו החלה כהונתה (*): 23.5.2011

התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: מבקרת פנימית ראשית ומבקרת פנימית בחברות הבנות הבנקאיות בקבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (למעט פיבי שווייץ).

מכהנת כדירקטור באיגוד המבקרים הפנימיים (החל מיום 1.1.2015).

כיהנה כיו"ר ועדת SOX בהתאחדות חברות הביטוח; חברת ועדת ביקורת מערכות מידע בלשכת המבקרים הפנימיים; מרצה בקורס ההכנה לבחינות CISA של האיגוד הישראלי לביקורת ואבטחת מערכות מידע ובקורס לביקורת מערכות מידע של לשכת המבקרים הפנימיים.

שימשה כמנהלת מחלקת SOX בקבוצת כלל ביטוח בע"מ ומנהלת (מנכ"ל) במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רו"ח סומך חייקין.

שם נושאת המשרה הבכירה: **גב' אלה גולן**

תאריך שבו החלה כהונתה (*): 1.1.2014

התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: סמנכ"ל, חברת הנהלה, ראש החטיבה הבנקאית.

מכהנת כדירקטור בחברה: בנק מסד בע"מ.

כיהנה כדירקטור בחברות: יובנק בע"מ (עד 30.9.15) ומסלקת הבורסה.

כיהנה כסגנית ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות וכמנהלת מחלקת ניירות ערך ארצית בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר אביאל שטרנשוס**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 18.10.2015 (**)

התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש המערך הפיננסי.

מכהן כדירקטור בחברות: סטוקופין (ישראל) בע"מ; כרטיסי אשראי לישראל בע"מ; יובנק חברה לנאמנות בע"מ; יובנק השקעות והחזקות בע"מ; יובנק חיתום וייעוץ בע"מ; יובנק פיננסים (2005) בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל בחברה: הבינלאומי הנפקות בע"מ.

כיהן כמנכ"ל החברה הבת: יובנק בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברות: FIBI Bank (Switzerland) Ltd; מכון למחקר עסקים.

שימש כסמנכ"ל ומנהל תחום השקעות ביטוח וגמל במנורה מבטחים ביטוח בע"מ.

כיהן כיו"ר הדירקטוריון בחברה: מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ.

כיהן כדירקטור בחברה: מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ.

שם נושא המשרה הבכירה: **מר ינון שויקה**

תאריך שבו החלה כהונתו (*): 1.1.2016

התפקיד שהוא מילא בתאגיד: סמנכ"ל, חבר הנהלה, ראש מערך פאג".

כיהן כמנכ"ל החברה הבת בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ.

(*) המועד בו קיבלו נושאי המשרה את התואר הנוכחי.

(**) ביום 1.10.2015 התמנה לסמנכ"ל וחבר הנהלה. ביום 18.10.2015 התמנה גם כראש המערך הפיננסי.

פרטים נוספים על חברי ההנהלה הבכירה, ניתן למצוא בתקנה 26' "נושאי משרה בכירה בבנק" בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2015 המתפרסם באתר מגנא של רשות ניירות ערך.

גילוי בדבר המבקר הפנימי

פרטי המבקרת הפנימית

גב' יעל רונן, רו"ח מכהנת כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק החל מחודש מאי 2011, ומשמשת כמבקרת פנימית בכל החברות הבנקאיות בקבוצת הבנק למעט בחברה בת בחו"ל פיבי בנק (שוויץ). בחברות הבנות הלא בנקאיות מונו מנהלים ממערך הביקורת הפנימית כמבקרים ראשיים.

המבקרת הפנימית הינה בעלת תואר ראשון בכלכלה ופסיכולוגיה ומסלול בחשבונאות לבעלי תואר מטעם אוניברסיטת תל אביב. בתפקידיה הקודמים עסקה בניהול מחלקת SOX של חברת כלל ביטוח בע"מ והיתה מנהלת במחלקת ניהול סיכונים מערכות מידע במשרד רואי החשבון KPMG סומך חייקין, עם דגש על פעילויות ביקורת וייעוץ בתחום הבנקאי.

המבקרת הפנימית הראשית הינה עובדת הבנק ועומדת בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית. המבקרת הפנימית ועובדיה משמשים בתפקידי ביקורת בלבד, ללא ניגוד עניינים, ופועלים בהתאם להוראות המבקר הפנימי כאמור בסעיף 146(ב) לחוק החברות, הוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית (התשנ"ב - 1992 (להלן "חוק הביקורת הפנימית") והוראות ניהול בנקאי 307.

דרך המינוי וכפיפות אירגונית

מינוי המבקרת הפנימית אושר בוועדת הביקורת ביום 15 במרס 2011 ובדירקטוריון הבנק ביום 22 במרס 2011. הממונה בארגון על המבקר הפנימי הינו יו"ר הדירקטוריון.

תכנית העבודה של הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק, לרבות החברות הבנות בישראל. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי סיכון לסיכונים תפעוליים, מעילות והונאות, ולממצאים שהועלו בביקורות קודמות שבוצעו על ידי ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישות/הפעילות המבוקרת.

תכנית העבודה מובאת לדיון בוועדת הביקורת אשר ממליצה בפני הדירקטוריון על אישורה ומאשרת על ידי הדירקטוריון. תכנית העבודה מותירה בידי המבקרת הפנימית הראשית את שיקול הדעת לסטות ממנה וכן לבצע ביקורות בלתי מתוכננות. שינויים מהותיים מתוכנית העבודה שאושרה, מובאים לדיון בפני ועדת הביקורת.

חברות בנות בחו"ל

בפיבי בנק (שוויץ) מועסק מבקר פנימי מקומי במיקור חוץ. עבודתו נסקרת ומפוקחת על ידי המבקרת הפנימית, תכנית העבודה שלו מועברת למבקרת הפנימית הראשית ומדווחת לוועדת הביקורת של הבנק. דוחות הביקורת שלו מועברים דרך קבע למבקרת הפנימית הראשית.

היקף משרות

כאמור, המבקרת הפנימית הינה עובדת הבנק ומועסקת במשרה מלאה. מספר העובדים העוסקים בביקורת הפנימית של הבנק והחברות הבנות שלו עמד במהלך שנת 2015 על כ-60 משרות בממוצע. היקף משרות זה, נגזר מתכנית העבודה הרב שנתית, וכולל מיקור חוץ.

עריכת הביקורת

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקן 307, והנחיות של גופים רגולטוריים אחרים. הוראת ניהול בנקאי תקן 307 מסדירה את נושא פונקציית הביקורת הפנימית בתאגידים הבנקאיים בהתאמה למסגרת העבודה של באזל, תוך חתירה לחיזוק עקרונות הממשל התאגידי. ההוראה מסדירה, בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר.

הביקורת הפנימית מבצעת את עבודתה בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים. הדירקטוריון וועדת הביקורת, אשר בחנו את תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ואת ביצועה בפועל, הניחו את דעתם כי הביקורת הפנימית של הבנק עומדת בדרישות האמורות.

גישה למידע

למבקרת הפנימית ניתנת גישה מלאה לכל המידע הנדרש על ידה, כאמור בסעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית, ובכלל זה גישה מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע של הבנק, לרבות נתונים כספיים. יודגש כי, גם בביצוע ביקורת בחברות הבנות ניתנה גישה מלאה כאמור, למעט בחברה בת בחו"ל פיבי בנק (שוויץ).

דין וחשבון המבקרת הפנימית הראשית

דוחות הביקורת הפנימית, לרבות דיווחים תקופתיים, מוגשים בכתב. דוחות הביקורת הפנימית מוגשים לחברי ההנהלה הממונים על היחידות/הנושאים המבוקרים, ועל פי קריטריונים שנקבעו בנהלי הדירקטוריון, למנכ"ל הבנק וליו"ר הדירקטוריון. דוחות ביקורת משמעותיים, לפי העניין נדונים בישיבות אצל מנכ"ל הבנק. יו"ר ועדת הביקורת, קובע בהתייעצות עם המבקרת הפנימית הראשית, אלו דוחות ביקורת יוצגו בשלמותם לדיון בועדת הביקורת. בנוסף, מוגש לחברי ועדת הביקורת הדיווח החודשי של הביקורת הפנימית הכולל תקצירים של כל דוחות הביקורת שהופצו בחודש שחלף, והם רשאים לעיין בכל דוח ביקורת שהם מוצאים לנכון ולבקש מהיו"ר להציגו לדיון בשלמותו בועדת הביקורת. הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חודשי, דיווח חצי שנתי ודיווח שנתי. הדיווח החודשי מוגש למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, ליו"ר ולחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח החצי שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית. לחברי הדירקטוריון נמסרים עותקי פרוטוקולים של ועדות הביקורת, על מנת להביא את תוכן הדיונים לידיעת חברי הדירקטוריון, שאינם חברים בועדת הביקורת.

במקרים של ממצאים חמורים במיוחד, נמסר דווח מיידי למנכ"ל, ליו"ר ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2014 נדון בועדת הביקורת של הבנק ביום 31 במרס 2015 וביום 5 במאי 2015. הדיווח של הביקורת הפנימית למחצית הראשונה של שנת 2015 נדון בועדת הביקורת של הבנק ביום 8 בספטמבר 2015. הדיווח של הביקורת הפנימית לשנת 2015 ידון בחודש אפריל 2016.

עסקאות מהותיות שבוצעו במהלך שנת 2015 נבחנו על ידי הביקורת הפנימית לרבות הליכי אישור.

הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת הדירקטוריון וועדת הביקורת, היקף, אופי ורציפות הפעילות ותכנית העבודה של המבקרת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרות הביקורת הפנימית בבנק.

תגמול

להלן פירוט היקף התשלומים למבקרת הפנימית הראשית ורכיביהם (באלפי ש"ח) - לפי הפירוט הנדרש בטבלת מקבלי השכר הגבוה בבנק:

שנת		
2014	2015	
971	960	משכורת ומענקים
285	287	פיצויים, תגמולים, קרן השתלמות, חופשות, בטוח לאומי והטבות נוספות
75	68	שווי הטבות
1,331	1,315	סך הכל שכר והוצאות נלוות

תגמול המבקרת הולם את משרתה. להערכת הדירקטוריון אין בתגמול המבקרת הפנימית כדי לגרום להטייה בשיקול דעתה המקצועי.

גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים

נושאי המשרה העוסקים בהכנת הדוחות הכספיים של הבנק הינם מנכ"ל הבנק, גב' סמדר ברבר-צדיק והחשבונאי הראשי, רו"ח נחמן ניצן.

בהתאם להוראות SOX 302, מדי רבעון מתכנסת ועדת גילוי, בראשות המנכ"ל ובהשתתפות ראש חטיבת החשבונאי הראשי, ראשי חטיבות ומנהלי המחלקות הכפופים למנכ"ל ו/או לדירקטוריון, מתאם הגילוי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. ועדת הגילוי דנה בנושאים מהותיים שעשויה להיות להם השלכה על נתוני הדוחות הכספיים, וכן בליקויים שנתגלו במערך הבקרה על דיווח כספי, ומעקב אחר תיקון אותם ליקויים.

בטרם מובאים הדוחות הכספיים לדיון במליאה, נערכים דיונים מקדימים בעניינם בהנהלת הבנק, בוועדת הגילוי וכן בהשתתפות המנכ"ל, ראש חטיבת החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק, במסגרתם מתקיים דיון בסוגיות מהותיות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים ובמדיניות החשבונאית שיש ליישם.

הדירקטוריון הסמיך את ועדת הביקורת לשמש כועדה לבחינת הדוחות הכספיים, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לענין הליך אישור הדוחות הכספיים) התש"ע-2010. בראש ועדת הביקורת מכהן דירקטור חיצוני, רוב חבריה הינם בכשירות של דירקטורים בלתי תלויים וכל חברה הנם בעלי היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים.

בהתאם להחלטת הדירקטוריון, נדרש כי יכהנו בדירקטוריון ובוועדת הביקורת לפחות שני דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. כיום בפועל 12 מתוך 13 חברי הדירקטוריון, ו-5 מתוך 6 חברי ועדת הביקורת הינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. בוועדת הביקורת מכהנים ששה דירקטורים כמפורט להלן:

1. **מר יוסף הורביץ**, יו"ר ועדת הביקורת. מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהן במשך כ-15 שנה כמבקר הפנימי הראשי וחבר הנהלה בבנק לאומי לישראל בע"מ ולפני כן כיהן בתפקידים בכירים שונים בבנק לאומי.
2. **גב' פנינה ביטרמן-כהן**, חברת ועדת הביקורת, מכהנת כדירקטורית חיצונית (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. איננה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית. הנה בעלת יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתמה כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: כיהנה במשך למעלה מ-20 שנה כנושאת משרה בכירה בחברה ציבורית שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה לני"ע בת"א, כיהנה במשך למעלה מ-20 שנה כדירקטורית בחברות הפעילות בתחומים מגוונים, השתתפה בקורסים בנושאים של ניתוח דוחות כספיים וניהול סיכונים.
3. **מר זאב בן אשר**, חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני (דח"צ) לפי חוק החברות התשנ"ט-1999 (וכדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים), ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: בעל תואר שני (MBA) במינהל עסקים באוניברסיטת תל אביב; תעודת סיום בתוכנית מתקדמת לניהול באוניברסיטת הארווארד. כיהן כחבר הנהלה בבנק הפועלים ובבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ. כיהן כדירקטור בחברות אקסלנס השקעות בע"מ, כלל תעשיות בע"מ; מאמן מנהלים.
4. **מר דב גולדפריינד** (החל מיום 16 ביולי 2015), חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 301 של הפיקוח על הבנקים ולא סווג כדירקטור בלתי תלוי. הנו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם כדן על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות ותואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כמנכ"ל בנק פועל אגודת ישראל בע"מ, כסמנכ"ל חבר הנהלה והחשבונאי הראשי בבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ וכדירקטור בחברות.

5. **גב' דליה לב**, חברת ועדת הביקורת, אינה מכהנת כדירקטור חיצוני ולא סווגה כדירקטור בלתי תלוי. הנה בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעלת יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתמה כדיון על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואת חשבון, תעודת ISMP מאוניברסיטת הרווארד, מוסמכת במשפטים מאוניברסיטת בר-אילן, מגשרת מוסמכת, מנהלת סיכונים. כיהנה כיו"ר דירקטוריון בחברות: מי אביבים בע"מ ושופרסל בע"מ. כיהנה כמנכ"ל משותף באי.די.בי חברה לפיתוח בע"מ וכדירקטור בחברות: רשות שדות התעופה; פז בית זיקוק אשדוד בע"מ. מכהנת כדירקטור בחברות: שטראוס גרופ בע"מ; פז חברת נפט בע"מ; בלגל בע"מ.

6. **מר אילן (אילון) עייש** (החל מיום 10 ביוני 2015), חבר ועדת הביקורת, מכהן כדירקטור חיצוני לפי הוראות ניהול בנקאי תקן 301 של הפיקוח על הבנקים ובכשירות של דירקטור בלתי תלוי. הינו בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית, ובעל יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים (וחתם על הצהרה המאשרת זאת), מן הנימוקים המפורטים להלן: רואה חשבון, בעל תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל-אביב. כיהן כדירקטור חיצוני בבנק דיסקונט לישראל בע"מ. מכהן כדירקטור ומנכ"ל משותף בחברת יכול שוקי הון בע"מ.

כמדי רבעון, קיימה ועדת הביקורת של הדירקטוריון, בישיבתה מיום 16 בפברואר 2016, דיון בהפרשות להפסדי אשראי, לצורך אישור ההפרשות להפסדי אשראי וההפרשות בגין ירידת ערך בתיק הנוסטרו בטרם יובאו הדוחות הכספיים לאישור הדירקטוריון. הדיון התקיים בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

כמו כן, בישיבתה מיום 21 בפברואר 2016 דנה ועדת הביקורת בממצאי ועדת הגילוי לפי הוראות SOX בהשתתפות חברי ועדת הביקורת ובהשתתפות המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק.

כמו כן, ועדת הביקורת של הדירקטוריון קיימה דיון מקדמי מפורט בטיטות הדוחות הכספיים. הדיון נערך ביום 21 בפברואר 2016 בהשתתפות חברי ועדת הביקורת, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר של הבנק. בדיון נדונו גם סוגיות עיקריות, ככל שהתעוררו, בהכנת הדוחות הכספיים והמדיניות החשבונאית שיושמה. בעקבות ישיבת ועדת הביקורת נשלחו לחברי הדירקטוריון הדוחות הכספיים, בהם הוכנסו התיקונים שהתבקשו על ידי ועדת הביקורת, ובהתאם לכך, המליצה ועדת הביקורת לחברי הדירקטוריון לאשר את הדוחות הכספיים לאחר שגיבשה המלצות לדירקטוריון בכל הנושאים הנדרשים בתקנות ניירות ערך.

ועדת הביקורת מעבירה לדירקטוריון את המלצותיה לעניין אישור הדוחות הכספיים זמן סביר לפני הדיון בדירקטוריון ומדווחת לו על כל ליקוי או בעיה אם וככל שהתגלו במהלך הבחינה.

במסגרת הליך אישור הדוחות הכספיים על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון, מועברות טיטות של הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון לעיונם ולהערותיהם של הדירקטורים, מספר ימים לפני מועד הישיבה הקבועה לדיון בדוחות הכספיים.

הדירקטוריון הוא האורגן המופקד על בקרת העל בבנק.

הדירקטוריון, בישיבתו ביום 28 בפברואר 2016, דן באישור הדוחות הכספיים של הבנק, בהשתתפות חברי הנהלת הבנק לרבות, המנכ"ל, החשבונאי הראשי ורואה החשבון המבקר. המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל הועברו לחברי הדירקטוריון ביום 23 בפברואר 2016, זמן סביר לפני הדיון במליאה. במסגרת הדיון במליאה, הציגה המנכ"ל את התוצאות הכספיות של הבנק והשוואה לתקופות קודמות. במעמד זה התקיים דיון במהלכו השיבו נושאי המשרה בבנק לשאלות הדירקטורים בנושאים הקשורים לתוצאות הפעילות ולדוחות הכספיים. בתום הדיון קיבל הדירקטוריון את המלצות ועדת הביקורת כאמור לעיל, והתקבלה החלטת הדירקטוריון בדבר אישור הדוחות הכספיים של הבנק, והסמכת יו"ר הדירקטוריון, המנכ"ל והחשבונאי הראשי לחתום על הדוחות הכספיים.

שכר רואי החשבון המבקרים⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾
(באלפי ש"ח)

הבנק		המאוחד		
שנת 2014	שנת 2015	שנת 2014	שנת 2015	
				עבור פעולות הביקורת ⁽⁴⁾ :
4,999	5,253	10,524	9,863	רואי החשבון המבקרים
-	-	1,806	1,865	רואה חשבון מבקר אחר
4,999	5,253	12,330	11,728	סך הכל
				עבור שירותים הקשורים לביקורת ⁽⁵⁾ :
62	-	92	-	רואי החשבון המבקרים
				עבור שירותי המס:
248	322	311	322	רואי החשבון המבקרים
				שירותים אחרים:
979	867	1,404	1,080	רואי החשבון המבקרים
1,289	1,189	1,807	1,402	סך הכל
6,288	6,442	14,137	13,130	סך הכל שכר של רואי חשבון מבקרים

- (1) דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואי החשבון המבקרים בעבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות, התשנ"ט-1999.
- (2) שכר רואי החשבון המבקרים כולל תשלומים לשותפויות ולתאגידים בשליטתם וכן כולל תשלומים על פי חוק מע"מ.
- (3) כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.
- (4) ביקורת דוחות כספיים שנתיים, סקירת דוחות ביניים, ביקורת הבקרה הפנימית על הדוח הכספי.
- (5) Audit related fees, כולל בעיקר: תשקיפים, אישורים מיוחדים, מכתבי נוחות.

שכר נושאי משרה בכירה
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015
(באלפי ש"ח)

שנת 2015						
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק	הטבה ⁽³⁾
רוני חזקיהו	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,445	-	130
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	3,032	-	153
שולי גרבורג	מנהל כללי פיבי בנק (שוויץ)	100%	-	1,690	*255	-
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,327	-	81
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	100%	-	1,387	-	117
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,271	-	96
אמנון בק	מנהל כללי מתך	100%	-	1,129	-	79

שנת 2014						
שם	תפקיד	היקף משרה	שיעור החזקה בהון הבנק	שכר	מענק	הטבה ⁽³⁾
רוני חזקיהו	יו"ר הדירקטוריון	100%	-	2,546	-	152
סמדר ברבר-צדיק	מנהל כללי	100%	-	3,033	-	154
אלה גולן	סמנכ"ל, ראש החטיבה הבנקאית	100%	-	998	-	61
שולי גרבורג	מנהל כללי פיבי בנק (שוויץ)	100%	-	1,633	*157	-
אילן בצרי	משנה למנכ"ל, ראש החטיבה העסקית	100%	-	1,436	-	89
יוסי לוי	סמנכ"ל, ראש חטיבת משאבים	100%	-	1,389	-	134
יורם סירקיס	סמנכ"ל, ראש החטיבה לניהול נכסי לקוחות	100%	-	1,272	-	96

- (1) לא כולל מס שכר.
- (2) כולל הלוואות ומשכנתאות שניתנו לנושאי המשרה הבכירה בתנאים שתאמו להלוואות שניתנו לכלל העובדים וסכומיהן נקבעו על פי קריטריונים אחידים.
- (3) שווי הטבות שונות (כולל שווי רכב, שווי טלפון נייד, שווי שכר דירה, שווי ביטוחי בריאות ועוד).
- (4) הנתונים לשנת 2014 לא הוצגו מחדש בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים.
- * כולל מענק המותנה בשלוש שנות העסקה.

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽¹⁾	תשלומים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽²⁾
803	-	3,378	-	-
1,116	-	4,301	-	-
383	-	2,328	-	-
392	-	1,800	-	63
259	-	1,763	-	3,448
315	-	1,682	-	-
362	-	1,570	-	48

תגמולים, פיצויים, פנסיה הסתגלות, קרן השתלמות, חופשה, מענק יובל, ביטוח לאומי והטבות נוספות ⁽⁴⁾	השלמת עתודות בגין הוצאות נלוות עקב שינויים בשכר בשנת החשבון	סך הכל שכר והוצאות נלוות ⁽¹⁾	תשלומים אחרים	הלוואות שניתנו בתנאים רגילים ⁽²⁾
738	-	3,436	-	-
1,084	-	4,271	-	-
417	795	2,271	-	833
429	-	2,219	-	-
331	-	1,856	-	153
219	-	1,742	-	3,596
273	-	1,641	-	-

הערות:

- א. על רקע עמדה משפטית שפרסמה רשות ניירות ערך ביום 13 בפברואר 2011 לגבי הגילוי הנדרש מתאגידים מדווחים בדוח הדירקטוריון על פי תקנה 10(ב)(4) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ובשים לב להבהרה שפורסמה על ידי רשות ניירות ערך ביום 11 בפברואר 2014 בעקבות אימוץ מדיניות תגמול לנושאי משרה, ועל אף שהתקנה האמורה אינה חלה על הבנק, מצא דירקטוריון הבנק כי התגמולים שניתנו בשנת 2014 לנושאי המשרה הבכירה המתוארים לעיל, הינם הוגנים וסבירים בין משום שהינם תואמים את מדיניות התגמול של הבנק (לגבי אלה שמדיניות התגמול חלה בעניינם) ובין בהתחשב במעמדו ותפקידו של מי מהם, התרומה שתרם לפעילותו ולקידומו של הבנק או חברה בת של הבנק וקריטריונים נוספים שנקבעו על ידי הדירקטוריון והיוו בסיס לבחינתו האמורה.
- ב. התנאים לניהול החשבונות בבנק לנושאי המשרה הבכירה, לרבות כל הפעילות במסגרתם, דומים לתנאים ללקוחות אחרים בעלי מאפיינים דומים.
- ג. לפרטים בדבר תכנית המענקים לבכירים ראו דיווח מידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 (מספר אסמכתא- 070887-01-2014). בשנת 2015 התשואה על ההון של הבנק היתה נמוכה מ-8.5% והבנק לא עמד בתנאי הסף של תכנית המענקים. בהתאם לכך, לא שולמו מענקים לבכירים על פי התכנית בגין שנת 2015.

מר רוני חזקיהו מונה ליו"ר הדירקטוריון של הבנק החל מיום 16 במאי 2012.

לתאור הסכם העסקתו של מר רוני חזקיהו - ראה באור 33.ח.2) לדוחות הכספיים. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 ואילך, בין היתר למר חזקיהו, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל.

גב' סמדר ברבר-צדיק - מועסקת בבנק מיום 9 בינואר 2005 ומכהנת כמנכ"ל הבנק מיום 19 במרס 2007.

לתאור הסכם העסקתה של גב' ברבר-צדיק - ראה באור 33.ח.1) לדוחות הכספיים. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 ואילך, בין היתר לגב' ברבר-צדיק, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל.

מר אילן בצרי - מועסק בבנק מיום 4 באוקטובר 1978 בהסכם קיבוצי ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 באוקטובר 2000 לתקופה בלתי קצובה.

כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר בצרי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו בבנק. משכורתו של מר בצרי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 ואילך, בין היתר למר בצרי, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל.

מר יוסי לוי - למר לוי הסכם עבודה אישי עם מתף והינו מושאל לבנק.

מר לוי החל עבודתו במתף ביום 1 באפריל 1979 והסכם העבודה האישי הנוכחי בתוקף מיום 1 בספטמבר 1980. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים. עם סיום העסקתו, זכאי מר לוי לפיצויי פיטורין רגילים בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בביטוח המנהלים אליו הפריש מתף כספים לטובתו. משכורתו של מר לוי צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2015 ואילך, בין היתר למר לוי, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל.

מר יורם סירקיס - מועסק בבנק מיום 9 בפברואר 1993 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 20 במרס 2007 לתקופה קצובה עד יום 20 במרס 2010. לאחר מועד זה החוזה ימשך לתקופה נוספת בלתי קצובה בה כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. עם סיום העסקתו בבנק, זכאי מר יורם סירקיס לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרו האחרון או 200% משכר אחרון לפני החתימה על ההסכם האישי, הגבוה מביניהם. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו. במקרה של סיום עבודה שלא בפיטורין, יוכל הבנק לוותר על הגבלת התחרות בהודעה בכתב חודש מראש. משכורתו של מר יורם סירקיס צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 ואילך, בין היתר למר סירקיס, ראו הדיווח המיידית של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל.

גב' אלה גולן - מועסקת בבנק מיום 16 בינואר 1994 בהסכם קיבוצי, ובהסכם אישי בתוקף מיום 1 בדצמבר 2013 לתקופה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שישה חודשים. עם סיום העסקתה בבנק זכאית הגברת אלה גולן לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרה האחרון או 200% משכרה האחרון לפני החתימה על ההסכם האישי, הגבוה מבניהם במקרה של פיטורין ובמקרה של התפטרות תהיה זכאית לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרה האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בקרן הפנסיה אליה הפריש הבנק כספים לטובתה. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שלושה חודשים מיום סיום עבודתה. משכורתה של גב' גולן צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 ואילך, בין היתר לגב' גולן, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל.

מר אמנון בק - מכהן מנכ"ל מתף מיום 1 בנובמבר 2006. מר בק החל את עבודתו במתף ביום 1 במרס 1980 בהסכם אישי. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת שלושה חודשים. עם סיום העסקתו, זכאי מר בק לפיצויי פיטורין בגובה 100% משכרו האחרון. מסכומים אלו יופחתו ערך פדיון הפיצויים בביטוח המנהלים אליו הפרישה מתף כספים לטובתו. משכורתו של מר בק צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן. לפרטי תוכנית המענקים במסגרתה הוסדר אופן קביעת המענק השנתי בגין שנת 2014 ואילך, בין היתר למר בק, ראו הדיווח המידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 הנזכר לעיל.

מר יעקב מלכין - הועסק בבנק מיום 10 ביוני 2011 עד יום 30 בנובמבר 2013 ומיום 1 בדצמבר 2013 מכהן כמנכ"ל אוצר החייל. בתנאי העבודה שאושרו על ידי דירקטוריון אוצר החייל ההעסקה הינה בלתי קצובה. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה, תוך הודעה כתובה מוקדמת בת 6 חודשים. עם סיום העסקתו באוצר החייל זכאי מר מלכין לשחרור כספי הפיצויים שהפקיד הבנק בקופת פיצויים לטובתו. תקופת הגבלת התחרות הינה בת שישה חודשים מיום סיום עבודתו מהם שלושה בתשלום. משכורתו של מר מלכין צמודה לעליית מדד המחירים לצרכן, במקרה של ירידת מדד, השכר לא ישתנה עד לעליית המדד המקזזת אותה.

גב' שולי גרבורג - מכהנת כמנכ"ל פיבי שוויץ ומועסקת בהסכם אישי החל מה-1 בדצמבר 2012 למשך 3 שנים. כל אחד מהצדדים רשאי לסיים את ההתקשרות תוך הודעה מוקדמת של 6 חודשים ובהתאם לתנאים שנקבעו בהסכם העסקה. גברת גרבורג תהיה זכאית למענק שנתי שנגזר מהתשואה השנתית על ההון של פיבי בנק (שוויץ) מעל ללייבור לפי מדרג. החל מתשואה של 4% ועד לתשואה של 7.5% תהיה זכאית למענק של 50,000 פר"ש ועד לתקרה של 180,000 פר"ש בהתאמה. הגברת גרבורג תהיה זכאית למענק מותנה בסך 120,000 פר"ש אשר ישולם לה בתום 3 שנות עבודתה (40,000 פר"ש עבור כל שנה).

עסקאות עם בעלי עניין

א. תיקונים לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970 - דיווח על עסקאות עם בעלי שליטה

הבנק מתקשר או עשוי להתקשר מעת לעת בעסקאות במהלך העסקים הרגיל עם בעלי שליטה או קרוביהם או עם תאגידים אשר בעלי שליטה בבנק עשויים להיחשב כבעלי עניין אישי לגביהם (להלן - "בעלי שליטה").

בהתאם לתיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 משנת 2008 (להלן: "תקנות ני"ע"), תאגיד מדווח נדרש לפרסם דיווח מידי אודות פרטים בדבר עסקה עם בעל השליטה או שלבעל השליטה יש עניין אישי באישורה, לרבות עיקרי העסקה או ההתקשרות, פרטי האורגן שאישר את העסקה ותמצית נימוקיו, וזאת למעט בקשר לעסקאות מסוג שנקבע בדוחות הכספיים האחרונים כי הן זניחות כמשמעות המונח בתקנה 41(א)(6)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010.

הוראה דומה חלה גם על דיווח לגבי עסקאות כאמור בדוח התקופתי. הואיל ועל בנקים לא חלות התקנות האמורות בדבר עריכת דוחות כספיים שנתיים, אלא הוראות המפקח לעניין עריכת הדוחות, פנה איגוד הבנקים לרשות ניירות ערך באשר לאופן יישום הוראה לעניין "עסקה זניחה" לגבי בנקים ולעניין מתכונת הגילוי. בהתאם לסיכומים בין איגוד הבנקים לבין רשות ניירות ערך, קיבלו הבנקים פטור מדיווח מידי לגבי עסקאות בנקאיות, שאינן חריגות, ובלבד שנקבעו על ידי הבנקים קריטריונים לעסקאות חריגות וזניחות. בעקבות פניה זו וישיבות שנערכו בעקבותיה, הנחתה הרשות את הבנק לתת גילוי בתשקיף הבנק ולאחר מכן בדוחות השנתיים, במתכונת המפורטת להלן:

- לעניין עסקאות בנקאיות עם בעלי שליטה שאינן עסקאות חריגות, הבנק ידווח במסגרת התשקיף וכן בדיווח תקופתי על יתרות האשראי ויתרות הפיקדונות, על פי המתכונת המופיעה בטבלה בסוף פרק זה להלן.
- בטבלת האשראי יפוצל הגילוי בין יתרת האשראי של בעל השליטה לבין יתרת האשראי של קרובי בעל השליטה (במצטבר). האשראי לכל תאגיד מדווח הקשור לבעל השליטה, ינתן ברמת התאגיד המדווח, במאוחד.
- לאור האמור, קבעה ועדת הביקורת של הבנק קריטריונים להיוון של עסקאות כאמור חריגות או שאינן חריגות או להיותן של עסקאות כאמור זניחות, בקשר לעסקאות עם בעלי שליטה או שלבעל שליטה יש עניין אישי בהן.
- הקריטריונים יחולו גם לגבי עסקאות במהלך העסקים הרגיל המבוצעות על ידי חברות שבשליטת הבנק, כגון תאגידים בנקאיים שבשליטת הבנק.
- יצוין כי הקריטריונים עשויים להיבחן מעת לעת על ידי ועדת הביקורת, בין השאר, לאור שינויים במדיניות הבנק, בעיסוקיו או בתנאי השוק, וכי ועדת הביקורת עשויה לשנותם מעת לעת ו/או להוסיף להם סוגי עסקאות נוספות ו/או קריטריונים שונים.
- בהתאם לתיקון נוסף של תקנות ניירות ערך משנת 2015 (בתוקף מינואר 2016), בוטלה החובה לפרסם דיווח מידי על עסקאות כאמור, ונותרה החובה למסור לגביהן דיווח בדוח התקופתי בלבד.
- בהתאם לאמור, ולעניין עסקאות בנקאיות, מפרסם הבנק את הדיווח המפורט בסוף פרק זה להלן.

לעניין עסקה שאינה עסקה בנקאית, קבע הבנק כי "עסקה זניחה" היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, העונה על הקריטריונים המפורטים להלן:

עסקה חד פעמית לרכישת שירותים או מוצרים מבעל שליטה או עסקה כאמור שלבעל שליטה יש בה עניין אישי שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי (כהגדרתו להלן) או עסקה מתמשכת כאמור (מספר עסקאות זהות במהותן עם אותה חברה), אשר סכומה המצטבר במשך שנה קלנדרית אינו עולה 0.75% מהסך השנתי של ההוצאות התפעוליות והאחרות לפי הדוחות הכספיים השנתיים האחרונים של הבנק. יובהר כי האמור לעיל לא יחול על התקשרות עם בעל שליטה או קרובו באשר לתנאי כהונתו והעסקתו.

לעניין זה, הגדרת המונח "הסכום המזערי" תהיה כהגדרתו בהוראה 312 להוראות ניהול בנקאי תקין בעניין "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים".

עסקאות של שכירת שטחים מבעל שליטה או עסקאות כאמור שיש לבעל שליטה עניין אישי בהן, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, ובלבד שהיקפן הכולל של העסקאות אינו עולה על הסכום המזערי.

עסקאות של השכרת שטחים לבעל השליטה או עסקאות כאמור שיש לבעל שליטה בהן עניין אישי, שאושרו בשנה קלנדרית אחת, ובלבד שהיקפן הכולל של העסקאות אינו עולה על הסכום המזערי.

כל עסקה אחרת שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי או שסך העסקאות מסוגה לשנה הקלנדרית לא יעלה על הסכום המזערי.

לעניין עסקה שהינה עסקה בנקאית, קבע הבנק כי "עסקה זניחה" היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק, העונה על הקריטריונים המפורטים להלן:

1. עסקה המתבצעת כאשר סכום החבות או כשתוצאה ממנה סכום החבות אינו עולה על הסכום המזערי (כהגדרתו לעיל).

2. כל עסקה אחרת, שסכומה אינו עולה על הסכום המזערי.

על עסקאות שאינן בנקאיות ושאין זניחות יימסר דיווח מיידי ככל שנדרש בתקנות ניירות ערך.

בנוסף לאמור יצוין כי לגבי עסקאות חבות אשר הוראת ניהול בנקאי תקין 312 אינה חלה לגביהן, במידה ויוודע לבנק על עסקה כאמור, הבנק מתחייב להביא כל עסקה כאמור לאישור בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 312, ולתת לגביה גילוי בדוח השנתי של הבנק. הגדרת "עסקה זניחה" ו-"עסקה חריגה" לגבי עסקאות אלו תהיה בדומה להגדרה שקבע הבנק לעניין תקנות ני"ע כאמור לעיל.

ב. קביעת קריטריונים לצורך עסקאות של הבנק עם בעלי עניין

בהתאם לסעיף 117(א1) לחוק החברות, תשנ"ט-1999 (להלן - "חוק החברות") אשר תוקן במסגרת תיקון מס' 16 לחוק החברות, הוטל על ועדת הביקורת להחליט על יסוד נימוקים שיפורטו לגבי עסקאות של הבנק עם נושאי משרה בו או עסקאות של נושאי משרה יש בהן עניין אישי ולגבי עסקאות של הבנק עם בעל השליטה או לעסקאות של בעל השליטה יש בהן עניין אישי, האם הן עסקאות חריגות או עסקאות שאינן חריגות. עוד קובע סעיף 117(א1) כי ועדת הביקורת רשאית להחליט כאמור לגבי סוג של פעולות או עסקאות, לפי אמות מידה שתקבע אחת לשנה מראש.

בהתאם לאמור, וועדת הביקורת של הבנק קבעה אמות מידה, וכן קבעה כי אחת לשנה יתקיים דיון לקביעה או אישור מחדש של אמות המידה.

אמות המידה נקבעו על פי קריטריונים כמותיים וכן נקבע כי עסקה שאינה חריגה היא עסקה המתבצעת במהלך העסקים הרגיל של הבנק ובתנאי שוק. ועדת הביקורת קבעה אמות מידה לעניין בחינת תנאי השוק.

הקריטריונים שנקבעו יחולו גם לגבי עסקאות במהלך העסקים הרגיל המבוצעות על ידי חברות שבשליטת הבנק, כגון תאגידים בנקאיים שבשליטת הבנק. הקריטריונים האמורים לא יחולו בקשר לעסקאות של הבנק עם תאגידים בשליטתו. כמו כן הובהר כי הקריטריונים אינם נוגעים לעניין אישור תנאי העסקה וכהונה בבנק.

יצוין כי הקריטריונים עשויים להיבחן מעת לעת על ידי ועדת הביקורת, בין השאר, לאור שינויים במדיניות הבנק, בעיסוקיו או בתנאי השוק, וכי ועדת הביקורת עשויה לשנותם מעת לעת ו/או להוסיף להם סוגי עסקאות נוספות ו/או קריטריונים שונים.

בחודש ינואר 2014 נכנסו לתוקפם סעיפים 117(ב1) ו-117(א2) לחוק החברות, במסגרת תיקון עקיף לחוק החברות שנכלל בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, תשע"ד-2013. בהתאם לסעיפים האמורים נדרשת ועדת הביקורת לקבוע לגבי עסקאות עם בעל שליטה או אשר לבעל שליטה יש בהן עניין אישי, אף אם אינן עסקאות חריגות, חובה לקיים הליך תחרותי, בפיקוחה של הוועדה או מי שתקבע לעניין זה ולפי אמות מידה שתקבע, או לקבוע כי יקוימו הליכים אחרים שתקבע ועדת הביקורת, בטרם התקשרות בעסקאות כאמור, והכל בהתאם לסוג העסקה, ורשאית היא לקבוע לעניין זה אמות מידה אחת לשנה מראש. כמו כן, בהתאם לסעיפים האמורים, נדרשת ועדת הביקורת לקבוע את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות, ובכלל זה לקבוע סוגי עסקאות כאמור שיהיו טעונות את אישורה של ועדת הביקורת.

ועדת הביקורת אישרה אמות מידה בכל הנוגע לחובה לקיים הליך תחרותי בהתאם לסעיף 117 (ב1) לחוק החברות וכן את אופן האישור של עסקאות שאינן זניחות בהתאם לסעיף 117 (א2) לחוק החברות.

ג. מגבלות "אנשים קשורים" לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 312

בסוף חודש פברואר 2010 הודיע הפיקוח על הבנקים לבנק, כי בנוסף למגבלות הקבועות בניהול בנקאי תקין 312 על סך החבות של בעלי שליטה לבנק, הוא מבקש להחיל מגבלה נוספת כך שהחבות המקסימלית של כל אחד ממרכיבי גרעין השליטה בבנק, מתוך סך החבות המותרת לכלל האנשים הקשורים על פי נוהל בנקאי תקין 312, תהיה בהתאם לחלקו היחסי בגרעין השליטה, וזאת אף אם החבות של אותו מרכיב בקבוצה אינה בעיקרה לבנק. בנק ישראל הבהיר כי בכוונתו ליישם מגבלה כזו באופן מערכתי ובהתאם לתקן את הנוהל האמור. בעקבות המכתב פנה הבנק לפיקוח לקבל הבהרות בעניין החלת המגבלה ואופן יישומה. יובהר, כי הבנק אינו חורג מהמגבלה האמורה גם אם היא לא תבוטל או לא תתקבלנה הבהרות/הנחיות נוספות.

ביום 10 ביולי 2014 פירסם בנק ישראל תיקון לניהול בנקאי תקין מס' 312 בעניין "עסקי תאגיד בנקאי עם אנשים קשורים", שייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015. הנוהל תוקן הן בנושא המגבלה האמורה לעיל והן בנושאים רבים נוספים, כמפורט בפרק החקיקה.

ד. עסקאות עם בעלי שליטה או שלבעלי שליטה יש עניין אישי בהן שאושרו בשנת הדיווח בהתאם לסעיף 270(4) לחוק החברות (כולל עסקאות מסגרת שעדיין בתוקף במועד הדיווח ועסקאות שאושרו במסגרת תקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס-2000 (להלן - "תקנות ההקלות")):

1. ביום 29 ביוני 2014 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאור סיומה של עסקת מסגרת מאוקטובר 2009 ולאחר שהתקבלו אישור ועדת הביקורת, ועדת התגמול והדירקטוריון, את ההחלטות הבאות, בעניין ביטוח דירקטורים ונושאי משרה:

- חידוש פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה" לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 ביולי 2014 ("תקופת הביטוח") באמצעות כלל חברה לביטוח בע"מ עבור הבנק וקבוצת הבנק, לרבות חברות בנות של הבנק וכן בעלת השליטה, פיבי אחזקות בע"מ (להלן - "חברות הקבוצה"), אשר תחול לגבי נושאי המשרה, כפי שיכהנו בבנק ובחברות הקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה בבנק ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.

- אישור מראש להתקשרות הבנק בפוליסות ביטוח כאמור לעיל עבורו ועבור חברות הקבוצה לאחר תום תקופת הביטוח ועד לתקופה של 5 שנים, לרבות בדרך של הארכת הפוליסות המקוריות ו/או באמצעות רכישת פוליסות חדשות, ואשר יחולו לגבי נושאי המשרה, כפי שיכהנו בבנק ובקבוצה מעת לעת, לרבות המנכ"ל ולרבות נושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין בהכללתם בפוליסת הביטוח.

ההחלטה האמורה לעיל מהווה אף החלטה לאישור עסקת מסגרת כהגדרתה בתקנה 1(3) בתקנות ההקלות וכן החלטה לפי סעיף 267א לחוק החברות כחלק ממדיניות התגמול של הבנק (למשך תוקפה של מדיניות התגמול הקיימת בבנק, אשר פרטיה פורסמו בדיווח מיידי של הבנק מיום 5 בינואר 2014 מס' אסמכתא 004648-01-2014), כאמור בתקנה 1(ב) לתקנות ההקלות.

- אישור אופן חלוקת דמי הביטוח כאמור בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו אשר תבחרנה להשתתף בפוליסת הביטוח החל מיום 1 ביולי 2014.

התנאים לחידוש הפוליסה לאחר תום תקופת הביטוח בגדר עסקת המסגרת ומדיניות התגמול ואופן חלוקת דמי הביטוח בין פיבי אחזקות בע"מ לבין הבנק וחברות הבנות שלו, מפורטים בדיווח מיידי של הבנק מיום 22 במאי 2014 (מס' אסמכתא 01-2014-071067). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה.

בהתאם לאמור, ביום 1 בדצמבר 2015 החליט דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת הביקורת ואישור ועדת התגמול מיום 18 בנובמבר 2015, בהתאם לתקנות 1(3), 1(א), 1(ב) ו-1(5) לתקנות ההקלות, לאשר את חידוש הפוליסה לתקופה של 18 חודשים החל מיום 1 בינואר 2016 ועד ליום 30 ביוני 2017 (כולל) (להלן: "תקופת הביטוח הנוכחית") באמצעות מנורה מבטחים ביטוח בע"מ עבור חברות הקבוצה, כהגדרתן לעיל. הפוליסה כאמור תחול גם לגבי המנכ"ל ונושאי משרה שהינם בעלי שליטה ו/או קרוביהם ו/או אשר לבעלי השליטה עשוי להיות עניין אישי בהכללתם בפוליסת הביטוח. תנאי הפוליסה לתקופת הביטוח הנוכחית מפורטים בדוח מיידי של הבנק מיום 1 בדצמבר 2015 (מס' אסמכתא 01-2015-170883) והאמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה.

2. ביום 30 באוקטובר 2014 אישרה האסיפה הכללית, לאחר שהתקבלו אישורי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק, את המשך העסקתה של הגברת יהודית דגן, שהינה "קרוב של בעל השליטה" בבנק, כפקידה באגף לתפעול בנקאי במתף-מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן- "מתף"), חברה בת בבעלותו ובשליטתו המלאה של הבנק, לתקופה של עד 3 שנים נוספות שתחילתה ביום 15 בנובמבר 2014 (המועד בו יחלפו 3 שנים ממועד אישור האסיפה הכללית משנת 2011 להמשך העסקתה) או עד לפרישתה לגמלאות, לפי המוקדם, וזאת בתנאי ההעסקה הקיימים של גב' דגן, המתבססים על הסדרי עבודה קיבוציים. כמו כן, אושרו שינויים אפשריים מסויימים בתנאי ההעסקה, כמקובל וסביר בהעסקת עובד בבנק ובמתף, בעלי ותק ודרגה של הגב' דגן והכל כמפורט באישור העסקה.
3. ביום 23 בספטמבר 2014 אישר מחדש דירקטוריון הבנק, לאחר שהתקבל אישור ועדת התגמול ובהתאם לתקנה 1ב לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי עניין), התש"ס - 2000, להמשיך ולשלם גמול לדירקטורים, מקרב בעלי השליטה בבנק, בהתאם לגמול שאושר לכלל הדירקטורים (למעט ליו"ר הדירקטוריון) באסיפה הכללית של הבנק מיום 14 בספטמבר 2008. הגמול שאושר תואם את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, אשר פרטיה לעניין גמול דירקטורים מפורטים בסעיף 7 לנספח א' לדוח מיידי מיום 5 בינואר 2014 ולדוח מתקן מאותו היום (אסמכתאות 003511-01-2014 ו-004648-01-2014 בהתאמה) אשר האמור בהם נכלל כאן על דרך ההפניה. סכומי הגמול שאושר והנימוקים לאישורו מפורטים בדוח מיידי של הבנק מיום 23 בספטמבר 2014 (מס' אסמכתא 163920-01-2014). האמור בדוח זה נכלל כאן על דרך ההפניה.
4. מתן התחייבויות לשיפוי לדירקטורים ונושאי משרה בבנק (לרבות דירקטורים מבעלי השליטה בבנק), ועדכון בשנת 2011, כמפורט בביאור ג.25. לדוחות הכספיים.

ה. מידע נוסף לגבי עסקאות עם בעלי עניין

1. לפירוט יתרות ותמצית תוצאות עסקיות עם בעלי עניין וצדדים קשורים ראה גם באור 33 לדוחות הכספיים.
2. הקבוצה, רוכשת במשותף פוליסות ביטוח שונות, לרבות ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה אשר בו משתתפת גם פיבי אחזקות וכולל אף דירקטורים שהינם בעלי שליטה וקרוביהם.
3. בנוסף, הבנק והחברות הבנות שלו מבצעים עסקאות עם בעלי עניין בבנק מעת לעת, שהינן במהלך העסקים הרגיל ובתנאי שוק.
4. הקבוצה רוכשת במהלך העסקים הרגיל מקבוצת פז (פז חברת הנפט בע"מ וחברות בנות וקשורות אליה), הנשלטת על ידי בעלי השליטה בבנק, דלקים עבור רכבים המשמשים עובדים של החברה (לרבות רכבי ליסינג). בשנת 2015 רכשה קבוצת הבנק דלקים מקבוצת פז בסך כולל של כ-6.6 מיליון ש"ח (שנת 2014 - 7.6 מיליון ש"ח). כמו כן, הבנק שוכר מקבוצת פז נכס נדל"ן לצורך סניף של הבנק בנתניה בשטח של כ-345 מ"ר עד לחודש ספטמבר 2017 וחברה מאוחדת שוכרת מקבוצת פז נכס נדל"ן לצורך סניף בכפר קרע בשטח של 25 מ"ר עד לחודש פברואר 2020. שכר הדירה לשנת 2015 הסתכם בכ-0.8 מיליון ש"ח (שנת 2014 - 0.8 מיליון ש"ח).

5. להלן ריכוז נתונים בעניין עסקאות בנקאיות שנעשו על ידי הבנק והחברות שבשליטתו עם בעלי שליטה בבנק (לרבות חברות שבעלי שליטה בבנק הינם בעלי עניין בהן) ובכלל זה נכללים גם נתונים בדבר עסקאות העומות לקרטריונים שנקבעו לעניין עסקאות זניחות כמפורט לעיל (הנתונים נקובים באלפי ש"ח):

חביוות	אשראי	השקעה באגרות חוב	שווי הוגן של מכשירים נגזרים	סך הכל חבות כספית מאזנית	יתרת אשראי שלא נוצלה	ערביוות שניתנו על ידי הבנק להבטחת אשראי של בעל שליטה או צד קשור אליו	ערביוות שניתנו לבעל שליטה, לטובת צד ג'	חבות של בעל השליטה בגין עסקאות בנגזרים	סך הכל
באלפי ש"ח									
31 בדצמבר 2015									
קבוצת פז(2)	47,808	-	-	47,808	2,736	886	-	-	51,430
אחרים(4)	11	-	-	11	145	-	92	-	248
סך הכל	47,819	-	-	47,819	2,881	886	92	-	51,678
31 בדצמבר 2014									
קבוצת פז(2)	37,043	-	4	37,047	14,133	828	-	156 ⁽¹⁾	52,164
קבוצת פיבי אחזקות(3)	-	-	-	-	100	-	-	-	100
אחרים(4)	30	-	-	30	104	-	100	-	234
סך הכל	37,073	-	4	37,077	14,337	828	100	156	52,498
פקדונות									
				31 בדצמבר 2015			31 בדצמבר 2014		
				יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה (5)		יתרה לתאריך המאזן	היתרה הגבוהה ביותר במשך התקופה (5)	
באלפי ש"ח									
קבוצת פז(2)	15,149			109,525			6,559	122,981	
קבוצת פיבי אחזקות(3)	-			2,730			2,730	2,849	
אחרים(4)	1,766			4,624			1,608	4,247	
סך הכל	16,915			116,879			10,897	130,077	

- (1) ליום 31 בדצמבר 2014 הערך הנקוב של העסקאות בנגזרים הסתכם ב-15,600 אלפי ש"ח.
- (2) פז חברת נפט בע"מ וחברות בנות וקשורות אליה. קבוצת פז נשלטת על ידי בעלי השליטה בבנק.
- (3) פיבי אחזקות בע"מ וחברות בנות וקשורות אליה. פיבי אחזקות הינה חברת האם של הבנק ונשלטת על ידי בעלי השליטה בבנק.
- (4) קרוביהם של בעלי שליטה בבנק, כהגדרת קרוב בחוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981.
- (5) על בסיס היתרות בסוף כל יום.

פרטים על בעלי השליטה בבנק

רכישת השליטה בפיבי ובבנק בשנת 2003 והיתר בנק ישראל

ביום 19 בספטמבר 2003 רכשו בינוהון בע"מ וקבוצת ליברמן האוסטרלית מניות בפיבי באופן שבינוהון שבשליטת מר צדיק בינו החזיקה כ-28.54% מזכויות בהון בפיבי וכ-50.59% מזכויות ההצבעה וקבוצת ליברמן החזיקה 23.35% מהזכויות בהון ו-20% מהזכויות בהצבעה (בחלקים שווים באמצעות אינסטנז הולדינגס בע"מ שבשליטת ה"ה מיכאל והלן אבלס מאוסטרליה ודולפין אנרגיות בע"מ, שבשליטת ה"ה ברי ליברמן, קסי ליברמן-הריס, לי ליברמן וג'ושוע ליברמן מאוסטרליה, כולם באמצעות שרשרת גופים אוסטרליים). בין הרוכשים קיים הסכם הצבעה ושותף פעולה במסגרתו נקבעו הסדרים שונים בנוגע לאחזקותיהם בגרעין השליטה בפיבי ובעקיפין בבנק, הכוללים למיטב ידיעת הבנק, בין השאר:

- (1) בכפוף לכל דין, הסדר למינוי דירקטורים בפיבי ובבנק: בקשר לדירקטוריון פיבי - נקבע כי ימנה לפחות תשעה דירקטורים: חמישה דירקטורים או יותר שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס, דירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות ושני דירקטורים חיצוניים שימונו לפי המלצת בינוהון לאחר היוועצות באינסטנז הולדינגס ובדולפין אנרגיות. בקשר לדירקטוריון הבנק נקבע כי הצדדים יפעלו כך שדירקטוריון הבנק ימנה לפחות 11 דירקטורים, שפיבי תתמוך במינוי חמישה דירקטורים שיומלצו על ידי בינוהון, דירקטור אחד שיומלץ על ידי אינסטנז הולדינגס ודירקטור אחד שיומלץ על ידי דולפין אנרגיות, וכי הדירקטורים החיצוניים בבנק ייבחרו בהסכמה וכן נקבע הסדר במקרה שאין הסכמה כאמור;
- (2) בנוגע להשתתפות הצדדים באסיפות בעלי מניות של פיבי, נקבע כי הצדדים יצביעו באסיפות האמורות לפי עמדת בינוהון (לאחר דיון בין הצדדים), למעט לגבי החלטות למינוי דירקטורים בפיבי ובבנק (לגביהן נקבע ההסדר האמור לעיל) ולמעט עסקאות של פיבי, הבנק ו/או חברת בת שלהם עם הצדדים או בעלי עניין בהם, לגביהן נקבעו הסדרים, לפיהם עסקאות כאלו לא יבוצעו ללא הסכמה בכתב של בינוהון ושל אחת מהשתיים, אינסטנז הולדינגס או דולפין אנרגיות;
- (3) בכפוף לכל דין, הסדרים ביחס לשימוש בכח השליטה שלהם בפיבי בנוגע להצבעה של פיבי באסיפות בעלי מניות של הבנק כדלקמן: (א) בכל הנוגע לנושאים העומדים על סדר היום של אסיפת הבנק, לגביהם ניתנו החלטות או המלצות של דירקטוריון הבנק לאסיפה, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי; (ב) בכל הנוגע לנושאים לגביהם לא ניתנו החלטות או המלצות כאמור של דירקטוריון הבנק או שהובאו לאסיפת הבנק לפי בקשת בעל מניות, ללא שנדונו בדירקטוריון הבנק, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי, ובלבד שאחד מהדירקטורים שמונו על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות יתמוך בעמדה, ובהיעדר תמיכה כאמור, תצביע נגד הצעת ההחלטה. במקרה שלשני הדירקטורים שמונו כאמור על ידי אינסטנז הולדינגס או על ידי דולפין אנרגיות קיים עניין אישי, תצביע פיבי בהתאם לעמדת דירקטוריון פיבי. יובהר כי הסדרים אלו אינם חלים לגבי מינוי דירקטורים בבנק, שאז חל ההסדר המתואר לעיל. עוד הובהר בהסכם כי אין בהסכם בעלי המניות כדי להוות הסכם הצבעה החל על הדירקטורים בבנק.
- (4) הסכמה לפעול בהתאם להיתר בנק ישראל להחזקת אמצעי השליטה בבנק שניתן לבעלי השליטה;
- (5) מנגנון זכות סירוב ראשונה לבינוהון לרכישת מניות פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור, שבידי אינסטנז הולדינגס ודולפין אנרגיות (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), אם מי מהן תתקשר בהסכם למוכר;
- (6) מנגנון זכות הצטרפות לדולפין אנרגיות ולאינסטנז הולדינגס בעת מכירת מניות של פיבי, שהן חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003 כאמור (לרבות מניות הטבה או מניות אחרות שיוקצו בקשר אליהן), על ידי בינוהון;
- (7) זכות לבינוהון לחייב את דולפין אנרגיות ואינסטנז הולדינגס להצטרף למכירה של מניות פיבי על ידה.

העברת השליטה בפיבי נעשתה בהתאם להיתר בנק ישראל מיום 27 באוגוסט 2003 (להלן - "ההיתר"), בו נקבעו, בין היתר, תנאים שונים והתחייבויות שונות לגבי אופן החזקת אמצעי השליטה במישרין ובעקיפין בפיבי ובבנק, העברתם והיחסים בין מקבלי ההיתר, פיבי והבנק, לרבות, למיטב ידיעת הבנק, כדלקמן:

- (1) כל עוד שולטים מקבלי ההיתר בפיבי, פיבי לא תמכור ולא תעביר, במישרין או בעקיפין, אמצעי שליטה בבנק, אם כתוצאה מכך יפחת שיעור ההחזקה שלה בבנק מתחת לשיעור המזערי שנקבע (כ-48.34% מהון המניות וכ-67.25% מזכויות ההצבעה) וכן נקבע שיעור מזערי להחזקות בפיבי. בהיתר נקבע, כי קבוצת השליטה תשמור בכל עת על החזקת השיעור המזערי בפיבי ובבנק. לצורך כך תרכוש קבוצת השליטה אמצעי שליטה אם שיעור החזקתה בסוג כלשהו של אמצעי שליטה ירד מתחת לשיעור המזערי. עוד נקבע, כי אם פיבי או הבנק ינפיקו זכויות למניות או כל נייר ערך הניתן להמרה למניות, תשמור קבוצת השליטה על החזקת השיעור המזערי בניכוי שלוש נקודות האחוז בחישוב על פי דילול מלא. על אף האמור לעיל, אם תבוצע השוואת זכויות בין סוגי המניות השונים הקיימים בפיבי או בבנק, יושווה גרעין השליטה או השיעור המזערי בהתייחס לזכויות ההצבעה, לשיעור המזערי בהתייחס להון המניות ובלבד שהקבוצה תמשיך לשמור על שליטה בלעדית בלבדית בפיבי ובבנק. ניתן לרכוש אמצעי שליטה נוספים בבנק שיוחזקו ישירות על ידי פיבי בשיעור שלא יעלה על 3% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות ההצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו (אמצעי שליטה בשיעור זה נרכשו על ידי פיבי בשנת 2005 ונמכרו על ידה בחודש אפריל 2013). כמו כן, נקבע כי עיסוקה העיקרי של פיבי יהיה החזקת השליטה בבנק.
- (2) מכיוון שחלפה תקופה של חמש שנים ממתן ההיתר, מקבלי ההיתר רשאים למכור או להעביר אמצעי שליטה בפיבי, רק אם (א) ימכרו או יעבירו ביחד את כל אמצעי השליטה, המהווים את השיעור המזערי בפיבי, ליחיד או לקבוצה שקיבלו היתר כדין לקבלתם; או (ב) הקונה או הנעבר קיבל היתר כדין לרכישה ולקבלה של אמצעי השליטה ויפעל בתיאום דרך קבע עם יתר מקבלי ההיתר על פי הסכם בעלי המניות בפיבי הנזכר לעיל או הסכם אחר שאושר על ידי המפקח על הבנקים.
- (3) אמצעי השליטה בפיבי, שנרכשו בעת רכישת השליטה, המוחזקים במישרין על ידי בעלי ההיתר וכן אמצעי השליטה בבנק המוחזקים בידי פיבי (בשיעור המזערי המצויין בסעיף 1 לעיל) יופקדו בידי נאמן תושב ישראל, אשר זהותו, כתב נאמנותו וההוראות שניתנו לו יהיו כפופים לאישור של המפקח על הבנקים. אמצעי השליטה האמורים בפיבי ובבנק מוחזקים באופן האמור לפי תנאי ההיתר באמצעות גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ.
- (4) לא יחולקו דיבידנדים מרווחים שנצברו בבנק עד יום 31 במרס 2003 ואם ייצברו הפסדים לאחר מועד זה, לא יחולקו דיבידנדים, אלא לאחר כיסוי הפסדים אלה. יתרת העודפים בבנק שהיו ניתנים לחלוקה נכון ליום 31 במרס 2003 הסתכמה בסך של 2,391 מיליוני ש"ח.
- (5) מינויים של יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל הבנק יהיה כפוף להסכמת המפקח על הבנקים.
- (6) מקבלי ההיתר, לרבות קרוביהם ותאגידים בשליטת מי מהם, לא יקבלו דמי ניהול או כל תמורה והטבה אחרת, מהבנק או מתאגידים בשליטת הבנק, אולם יהיו רשאים לתת שירותים הניתנים כרגיל על ידי נותנם ובמחירי שוק, לאחר הודעה מראש למפקח על הבנקים בתנאים הנקובים בהיתר. הודיע המפקח כי השירות אינו מסוג הניתן כרגיל לאחרים או כי התמורה בעדו אינה סבירה, לא יינתן השירות. הוראה זאת אינה חלה על גמול לדירקטורים המשולם בסכום זהה לכל הדירקטורים בבנק.
- (7) ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יעסקו מקבלי ההיתר או תאגידים בשליטתם, לרבות פיבי והתאגידים שבשליטתה, בכל עסק, בישראל או מחוץ לישראל, של קבלת פיקדונות, של מתן אשראי, או כל עיסוק פיננסי אחר שיש בו משום תחרות בעסקי הבנק. כמו כן, ללא אישור של המפקח על הבנקים, לא יהיו מקבלי ההיתר או מי מהם או תאגידים בשליטתם, בעלי עניין (כהגדרתם בהיתר), דירקטורים או מנהלים בכירים בתאגידים העוסקים בעיסוקים האמורים.
- (8) מימון רכישת אמצעי שליטה בפיבי או בבנק, לרבות מתן ערבות למימון כאמור, לא ייעשה, במישרין או בעקיפין, על ידי הבנק או תאגידים בנקאיים שבשליטתו.
- (9) נקבעו שיעורי החזקה מינימליים של מקבלי ההיתר בפיבי וכן הוראות בדבר הסדרים בתוך קבוצת מקבלי ההיתר, לרבות הוראות שונות בדבר רכישת אמצעי שליטה נוספים בפיבי על ידם, מבחינת אופן החזקתם של אמצעי שליטה נוספים שירכשו ומבחינת יחס שיעורי ההחזקה במניות פיבי בין חברי קבוצת השליטה.
- (10) קבוצת השליטה התחייבה להביא את ההיתר ותנאיו לידיעת דירקטוריון הבנק, למעט תנאים מסויימים.

בעקבות תיקונים שבוצעו בהיתר, הותר לפיבי להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור שלא יעלה על 8% מהון המניות של הבנק, מעבר לשיעורי החזקה שפורטו בהיתר. בהתאם לכך ובהתחשב בהחזקותיה של פיבי בבנק למועד דוח זה, פיבי רשאית להגדיל את החזקותיה בבנק בשיעור של עד ל-8% מהון המניות של הבנק ושיעור זכויות ההצבעה הנובעות מהחזקה נוספת זו. בהיתר נקבע כי משפחת בינו תחזיק את אמצעי השליטה בפיבי (שהינם חלק מגרעין השליטה שנרכש בשנת 2003) באמצעות בינוהון בע"מ במישרין; כמו כן, בעקבות תיקונים להיתר, המחזיקים בבינוהון יכול שיהיו מר צדיק בינו ו/או ילדיו של מר צדיק בינו - מר גיל בינו (המכהן כדירקטור בבנק), גב' הדר בינו שמואלי, גב' דפנה בינו אור (להלן, ביחד - "משפחת בינו"). משפחת בינו רשאית להחזיק את השיעור העודף בפיבי (מעבר לשיעור המזערי שנקבע בהיתר כאמור לעיל), על ידי תאגיד אחר.

פרטים נוספים לגבי החזקות בעלי השליטה בפיבי

בהתאם לתיקון בהיתר משנת 2008, מר צדיק בינו החזיק ב-52.5% מאמצעי השליטה בבינוהון, וילדיו (ה"ה גיל בינו, הדר בינו שמואלי ודפנה בינו אור - להלן, ביחד: "ילדי בינו") החזיקו ביתר אמצעי השליטה בבינוהון בחלקים שווים. מר צדיק בינו החזיק בכל זכויות ההצבעה ובכל הזכויות למינוי דירקטורים בבינוהון מתוקף יפוי כח שניתן לו כאמור בתיקון להיתר. ביום 2 באפריל 2015 דיווחה פיבי כי נמסר לה על ידי בינוהון, כי מר צדיק בינו העביר באותו יום (2 באפריל 2015) לילדי בינו מניות של בינוהון, ללא תמורה, כך שלאחר ההעברה שיעור ההחזקות של כל אחד מילדי בינו בבינוהון עלה מ-16% (החזקה שהועברה ממר צדיק בינו לילדי בינו ביום 28 בפברואר 2008) ל-25% ושיעור ההחזקות של מר צדיק בינו בבינוהון ירד ל-25%. בנוסף, נמסר כי בוטלו יפויי הכח שניתנו למר צדיק בינו על ידי ילדי בינו להצביע באסיפות הכלליות של בעלי המניות של בינוהון.

בשנת 2009 השלימה פיבי איחוד הון של מניותיה.

פיבי דיווחה כי ביום 24 במרץ 2013 אינסטנז הולדינגס העבירה לאינסטנז מספר 2 בע"מ (להלן - "אינסטנז 2"), בעסקה מחוץ לבורסה, 4,139,233 ממניות פיבי, המהוות 15.77% מההון המונפק והנפרע של פיבי ומלוא החזקותיה של אינסטנז הולדינגס בפיבי. אינסטנז 2 הינה חברה שהתאגדה בישראל בבעלות מלאה של Sing Acquisitions Pte. Ltd (להלן - "סינג"), שהינה חברה שהתאגדה בסינגפור ונשלטת באופן מלא (באמצעות גופים אוסטרליים) על ידי ה"ה הלן ומיכאל (מייקל) אבלס, אשר שולטים באופן מלא גם באינסטנז הולדינגס (באמצעות אותם גופים אוסטרליים). המניות שהועברו מוחזקות בנאמנות עבור אינסטנז 2 על ידי גיא חברה לנאמנות ולניהול בע"מ. עם העברת המניות אינסטנז 2 הצטרפה כצד להסכם בעלי המניות בין אינסטנז הולדינגס, בינוהון ודולפין אנרגיות, כפי שתוקן מעת לעת, ואינסטנז הולדינגס ממשיכה להיות צד להסכם בעלי המניות והינה ערבה להתחייבויות אינסטנז 2. כמו כן, ההיתר תוקן כך שאופן החזקה של מקבלי ההיתר הנזכרים לעיל בפיבי יהיה באמצעות סינג ואינסטנז 2 במקום באמצעות Intanz Pty Ltd. ואינסטנז הולדינגס.

בהתאם לדיווחי פיבי, נכון למועד פרסום הדוחות, החזקות בעלי השליטה בפיבי (בהון ובהצבעה) הינן כלדהלן: בינוהון בע"מ - 38.29%, אינסטנז מספר 2 בע"מ - 15.66%, ודולפין אנרגיות בע"מ - 15.66%.

ביום 10 בדצמבר 2014 דיווחה פיבי כי נמסר לה על ידי בעלי השליטה כי מגעים, שעליהם דיווחה בינואר 2013 שהם ניהלו עם הפיקוח על הבנקים לצורך תיקון ההיתר (כהגדרתו לעיל) באופן שיאפשר להם להחזיק במישרין את גרעין השליטה בבנק, הסתיימו לפי שעה.

פרטים לגבי החזקות פיבי בבנק

למיטב ידיעת הבנק, נכון למועד פרסום הדוחות, מחזיקה פיבי ב-48.34% בהון ובזכויות ההצבעה בבנק (שיעור המהווה את גרעין השליטה, בהתאם להיתר השליטה מבנק ישראל).

פיבי הינה חברה ציבורית אשר מניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

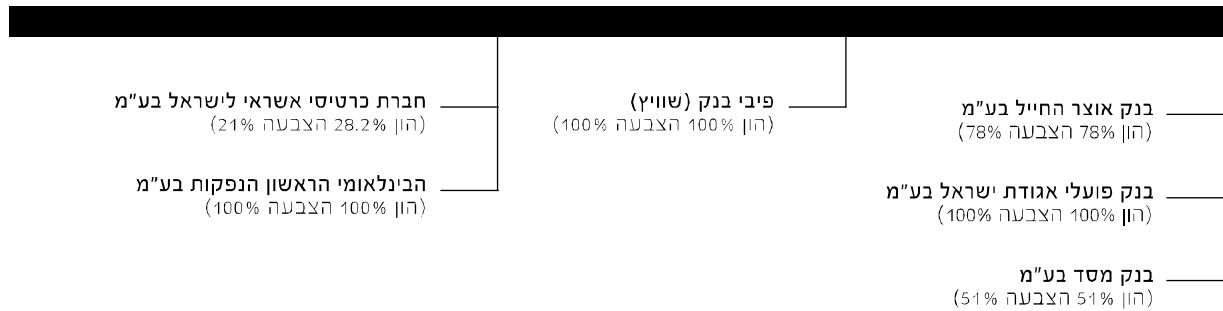
יצוין כי בהתאם לחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 ולרשימות הגורמים הריכוזיים שפרסמה הוועדה לצמצום הריכוזיות לאחרונה, הבנק הוגדר כגוף פיננסי משמעותי ופז חברת נפט בע"מ (להלן - "פז") הוגדרה כתאגיד ריאלי משמעותי. לאור זאת, ובהתאם למצב הדברים הקיים במועד זה, לאחר תום תקופת המעבר של 6 שנים מפרסומו של החוק, בעלי השליטה בבנק לא יוכלו לשלוט במקביל בבנק ובפז.

למיטב ידיעת הבנק, בין פיבי לבין בנק דיסקונט לישראל בע"מ (להלן - "דיסקונט"), חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ואשר החזיקה במניות הבנק במהלך תקופת דוח זה, התקיימו הסדרים כמפורט בבאור 1.33' לדוחות הכספיים. כאמור בביאור, עם מכירת כל אחזקות דיסקונט בבנק, בהתאם לדיווח של דיסקונט מיום 2 בפברואר 2016, כל תנאי ההסדרים האמורים כבר אינם רלוונטיים.

פרטים נוספים

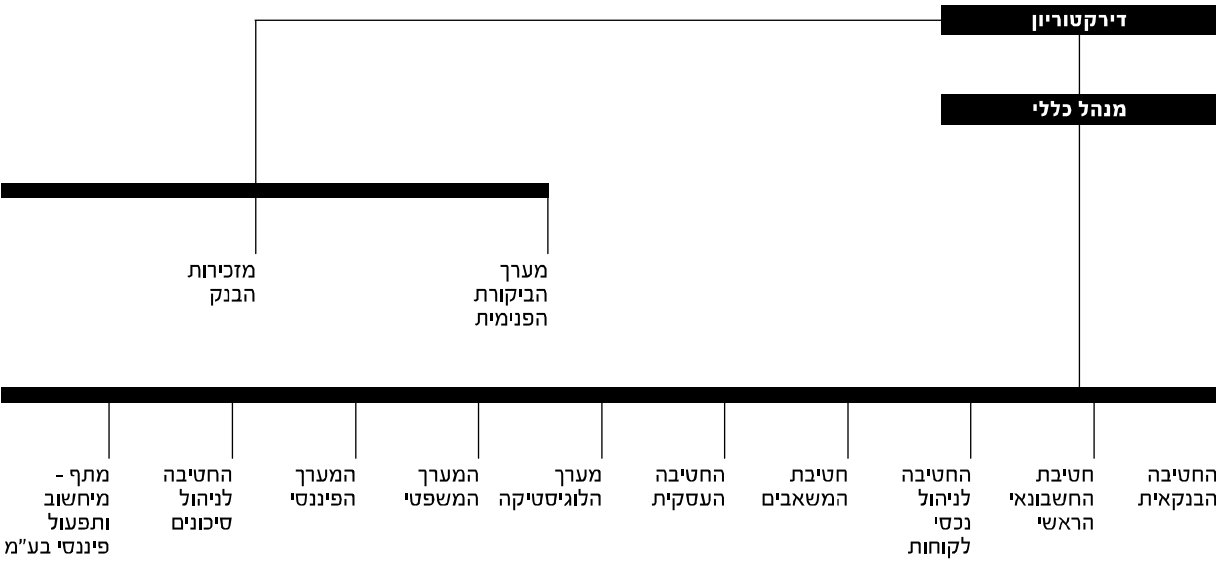
332	תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק
333	המבנה הארגוני של הבנק
337	רכוש קבוע
338	הון אנושי
340	מערכת יחסי העבודה בבנק
341	עניינים אחרים
341	הסכמים מהותיים
343	מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על קבוצת הבנק
353	דירוג הבנק על ידי חברות דירוג
354	מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק
356	תרומה לקהילה

תרשים חברות מוחזקות עיקריות של הבנק

הצבעה - אחוזי האחזקה בזכויות ההצבעה
הון - אחוזי האחזקה בהון החברה

המבנה הארגוני של הבנק

להלן תיאור תחומי העיסוק והאחריות של החטיבות והמערכים השונים בבנק:

החטיבה העסקית - המחלקה העסקית של החטיבה מרכזת את מכלול הפעילות של לקוחות עסקיים גדולים ובינלאומיים, בעלי מסגרות אשראי של 40 מיליון ש"ח ומעלה, או מחזור הכנסות של 200 מיליון ש"ח ומעלה וכן את פעילותם של אובליגנטים בתחומי אשראי מורכבים, כגון: תקשורת, יהלומים, ליווי פרויקטים וכדומה. המחלקה המסחרית מטפלת בלקוחות הבנק בעלי מסגרות אשראי של 5 עד 40 מיליון ש"ח ומחזור הכנסות של 25 עד 200 מיליון ש"ח. במסגרת החטיבה פועל אזור עסקים, המרכז את פעילות הסניפים העסקיים המרכזיים של הבנק. בנוסף, כפופים לחטיבה העסקית מחלקת בנקאות בינלאומית וסחר חוץ והמרכז לסחר בינלאומי, המעניקים שירותים לכלל הבנקים בקבוצה. החטיבה גם אחראית לטיפול בלקוחות עסקיים ומוסדיים, שפעילים בראש ובראשונה בתחום ההשקעות. ראש החטיבה הוא חבר הנהלת הבנק, וכן משמש כיו"ר בנק מסד.

החטיבה הבנקאית - אחראית למערך הסינוף של הבנק (למעט עשרת הסניפים העסקיים הגדולים, שהוכפפו לחטיבה העסקית וסניף רוטשילד הכפוף לחטיבה לניהול נכסי לקוחות). החטיבה מרכזת את הפעילויות של לקוחות הבנקאות הפרטית, משקי הבית והעסקים הקטנים. החטיבה ממונה על תחום השיווק והפרסום של הבנק, על תחום הבנקאות הישירה על מגוון פעילויותיה (לרבות "הבינלאומי Call"). עוד כפופים לחטיבה מחלקת הגבייה והיחידה לפניות הציבור. כמו כן, החטיבה אחראית על תחום כרטיסי האשראי, ועל מחלקת המשכנתאות, התומכת בפעילות המשכנתאות של כל הבנקים בקבוצה, ופועלת באמצעות 97 דלפקי משכנתאות הפרוסים בכל רחבי הארץ והממוקמים בסניפי הבנק, אוצר החייל, פאג"י ומסד. ראש חטיבת בנקאות הינה חברת הנהלת הבנק.

החטיבה לניהול נכסי לקוחות - מרכזת בבנק את תחומי שוק ההון ופקדונות, לרבות חדרי העסקאות המתמחים בפעילות מול סניפים, לקוחות מקצוענים וגופים מוסדיים בתחומים הבאים: ניירות ערך ישראלים, ניירות ערך זרים, פקדונות במטבעי ישראל ובמט"ח ונגזרים. החטיבה ממונה על מערך יועצי ההשקעות המוסמכים הפרוסים בסניפי הבנק ועל שירותי הבנק למנהלי תיקים, מרכזי הבנקאות הפרטית והייעוץ היזום וסניף רוטשילד, שהינו סניף ייעודי לבנקאות פרטית. ברמת הקבוצה ממונה החטיבה על הפעילות בתחומי הייעוץ הפנסיוני, המוצרים המובנים ושירותי תפעול קופות גמל, וכן על מערכת הייעוץ בהשקעות ושירותי המחקר בשוק ההון. כמו כן, אחראית החטיבה על החברות הבנות: הבינלאומי יוניק ניהול השקעות בע"מ (להלן - הבינלאומי יוניק), הבינלאומי סוכנות לביטוח (2005) בע"מ (להלן - הבינלאומי סוכנות לביטוח) ויובנק חברה לנאמנות בע"מ. ראש החטיבה הינו חבר הנהלת הבנק.

חטיבת משאבים - החטיבה ממונה על מחלקת משאבי אנוש, שאחראית לניהול המשאב האנושי בבנק ולרווחתו, כולל שיבוץ וקידום עובדי הבנק ומנהליו, וכן, על מחלקת הדרכה, האחראית להדרכה ולהכשרה של עובדי מנהלי הבנק והקבוצה. תחתיה פועלים גם המערך העורפי בניירות ערך זרים ובמט"ח, המערך העורפי בשוק ההון, הכולל את יחידת ביצוע ניירות ערך ויחידת תפעול קרנות נאמנות וכן מחלקת הנדסת ניהול, מחלקת אסטרטגיה ומיתוג, והיחידה לבקרת ניהול פרויקטים (Project Management Office). ראש החטיבה הינו חבר הנהלת הבנק.

חטיבת החשבונאי הראשי - אחראית על הנהלת החשבונות והדיווח הכספי והניהולי בתחומים שונים. כמו כן, כוללת החטיבה את יחידת התכנון, יחידת התאמות בנקים, מחלקת תשלומים, יחידת המיסוי וה-SOX. החטיבה תומכת בפעילות כלל הקבוצה בניהול פרויקטים רגולטוריים. ראש החטיבה הינו חבר הנהלת הבנק.

חטיבת ניהול סיכונים - החטיבה לניהול סיכונים הינה פונקציה ניהול הסיכונים המרכזית של הקבוצה המשמשת ככלי העיקרי לפיתוח וקידום ניהול הסיכונים בקבוצה ותפקידה להבטיח הבנה מעמיקה של הסיכונים הטבועים בפעילות כלל הקבוצה ולספק פיקוח בלתי תלוי על ניהולם.

סמכות החטיבה ומשימותיה מעוגנים במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 310 וכוללים בין היתר: הטמעת תרבות ניהול סיכונים בקבוצה כולה, תכנון אסטרטגיית סיכון, לרבות גיבוש תאבון ומדיניות הסיכון, בחינת מדיניות ומתודולוגיה בכל תחומי ניהול הסיכונים, מעורבות בגיבוש כלים ומודלים להערכת ניהול הסיכונים והחשיפות, ריכוז וניתוח המידע בתחומי ניהול הסיכונים השונים ויישום תהליכי ניהול

סיכונים בבנק ובקבוצה, הערכת הנאותות ההונית של קבוצת הבנק וגיבוש המלצות לגבי יעדי ההון, הערכת דרכים אפשריות לניהול החשיפות לסיכון והמלצה במידת הצורך על הקטנת או גידור הסיכון במטרה להגביל חשיפה. במסגרת החטיבה לניהול סיכונים פועלות 9 יחידות, כאשר 3 מתוכן עוסקות באשראי (היחידה להערכת סיכונים אשראי, היחידה לבקרת אשראי והיחידה לבקרת תהליכי אשראי), 4 יחידות כפופות למנהל מחלקת בקורות וסיכונים ראשי; יחידת ניהול סיכונים תפעוליים, יחידה אנליטית ליישום, תיקוף וחקר מודלים, יחידת תחום ניהול סיכונים שוק ונדילות, והיחידה לניהול סיכונים ופיקוח על חברות הבנות. בנוסף פועלות בחטיבה, היחידה ליישום הוראות באזל ומחלקת ציות (הכוללת את היחידה לאיסור הלבנת הון, ציות לרבות FATCA ואכיפה פנימית בניירות ערך). ראש החטיבה הינו חבר הנהלת הבנק.

המערך הפיננסי - אחראי על ניהול המקורות והשימושים של הבנק (ALM), ניהול הנוסטרו, ניהול הנדילות, ניהול הסיכונים הפיננסיים של הקבוצה, קביעת מחירי הכסף במגזרי ההצמדה השונים וגיוס ההון המשני עבור הבנק. כמו כן, כפופה למערך יחידת מערך ביניים, המהווה גורם בקרה ראשון במעגלי הפיקוח והבקרה הפועלים בבנק בתחום סיכונים השוק והנדילות, וכן יחידת הביטוח. ראש המערך הינו חבר הנהלת הבנק.

מערך הלוגיסטיקה - אחראי על מחלקת הרכש הקבוצתית, המרכזת את כל רכישת הטובין והשירותים ומנהלת את ההתקשרויות עם ספקים חיצוניים ברמת הקבוצה. תחת המערך פועלות גם מחלקות הבינוי ונכסים, הבטחון והבטיחות וקצין הרכב, שגם הן מעניקות שירותים לכלל הקבוצה.

מתף - מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - מתף) - חברה בת בבעלות מלאה, המספקת שירותי מיחשוב ותפעול לכלל הבנקים של הקבוצה בישראל ולקופות הגמל המתופעלות על ידי הבנק. מתף פועלת לפיתוח מערכות טכנולוגיות מתקדמות ולתחזוקת היישומים העסקיים בבנק, תוך ניסיון לשפר את האפקטיביות, האיכות והיעילות של שירותי המיחשוב של הקבוצה. במסגרת החברה פועלים גם אגף שיטות וניתוח תהליכים בנקאיים, האחראי על כתיבה והפצה של נוהלי עבודה וחוזרים ואגף תפעול בנקאי. כמו כן, מתף אחראית לכל נושאי אבטחת המידע ולוחמת הסייבר.

המערך המשפטי - המערך אחראי על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק, בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים המוטות על ידי הדירקטוריון, וכן פועל כיחידת המטה של הקבוצה בנושא ניהול הסיכונים המשפטיים. המערך פועל לאיתור, מיפוי והערכה של הסיכונים המשפטיים בכל מגוון פעילות הבנק וכן פועל למניעתם או למזעורם. מערך הייעוץ המשפטי של הבנק מקיים מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות.

מערך הביקורת הפנימית - מערך הביקורת הפנימית נמצא בכפיפות ישירה לדירקטוריון. מתפקידו של המערך לקיים ביקורת שוטפת על הפעילויות העסקיות והמינהליות של הבנק וחברות הבנות שלו בארץ. בראש המערך עומדת המבקר הפנימית הראשית של הבנק המשמשת גם כמבקר הפנימית הראשית של כל חברות הבנות הבנקאיות בישראל, כמתואר בפרק "גילוי בדבר מבקר פנימי בתאגיד" להלן. המבקר הפנימית הראשית הינה חברת הנהלת הבנק.

החטיבות והמערכים הכפופים למנכ"ל תומכים מקצועית בכל סיפי הבנק ובחטיבות האחרות בתחומי מומחיות. כך, למשל, החטיבה העסקית תומכת בכל החטיבות בתחומים של תפעול ופיקוח אשראי; החטיבה הבנקאית מעניקה תמיכה בתחומי הבנקאות הישירה - האינטרנט, "הבינלאומי Call", משכנתאות, כרטיסי אשראי וכדומה, וכן בתחום השיווק והגביה; החטיבה לניהול נכסי לקוחות תומכת מקצועית בשירותים בתחום הפסיבה, באמצעות מרכזי הבנקאות הפרטית, חדרי העסקאות המתמחים בניירות ערך זרים וישראלים וחדר עסקאות פקדונות; כאמור, בעקבות אימוץ מודל השירותים הקבוצתי, חלק הארי משירותים אלו מוענק גם לכלל הבנקים בקבוצה.

מעורר הסניפים - נכון ליום 31 בדצמבר 2015 מנתה קבוצת הבנק 172 סניפים ושלוחות (82 סניפים ושלוחות בבנק, 46 סניפים ושלוחות באוצר החייל, 22 סניפים ושלוחות בפאג", ו-22 סניפים ושלוחות במסד) הקבוצה בוחנת באופן שוטף את ההתפתחות ברווחיות ובפעילות העסקית של הסניפים, ביחס לאוכלוסיות המטרה אותן הם נועדו לשרת, היעדים שנקבעו בתוכניות העבודה של הבנקים בקבוצה והיכולת למצות את הפוטנציאל באזור הגיאוגרפי בו פועל כל סניף. במסגרת זו נבחנת באופן שוטף התאמת הפריסה הסניפית לסביבה העסקית ולשינויים באיזורים המהווים פוטנציאל לפיתוח עסקי באוכלוסיית המטרה של כל אחד מהבנקים בקבוצה.

בנקאות ישירה - הקבוצת פועלת על מנת לשפר את איכות השירות הניתן ללקוחותיה ולהרחבת מעגל הלקוחות הצורך שירותים בנקאיים פיננסיים מחוץ לכותלי הסניף. במסגרת זו פועל "הבינלאומי Call", המאפשר קבלת מידע וביצוע פעולות גם מחוץ לשעות הקבלה בסניפים, ופועלים גם אתרי האינטרנט של הבנקים בקבוצה. בנוסף, הורחבו ערוצים ישירים נוספים לרבות אפליקציות הסלולר למיניהן.

פעילות בשוק ההון - במסגרת הקבוצה פועלת הבינלאומי יוניק ניהול השקעות בע"מ. יוניק עוסקת בניהול תיקי השקעות ללקוחות פרטיים ותאגידים ובייעוץ בניירות ערך לתאגידים ולמוסדיים.

רכוש קבוע

ליום 31 בדצמבר				
2014	2015			
יתרה	יתרה	פחת שנצבר	עלות	
במיליוני ש"ח				
1,107	1,113	741	1,854	בניינים ומקרקעין (לרבות התקנות ושיפורים במושכר)
115	116	592	708	ציוד (לרבות מחשבים ריהוט וכלי רכב)
1,222	1,229	1,333	2,562	סך הכל

נכון לתאריך 31 בדצמבר 2015 קבוצת הבנק הינה הבעלים או החוכרת של שטחים המשתרעים על כ-71 אלף מ"ר, ב-72 נכסים שונים. בנוסף, הקבוצה שוכרת שטחים ברחבי הארץ, המשתרעים על כ-48 אלף מ"ר, ב-165 נכסים שונים ברחבי הארץ. חוזי השכירות של השטחים המושכרים הינם לתקופות שונות, כאשר לרוב ניתנות לבנק אופציות להארכת תקופות השכירות. על פי רוב, חוזי השכירות הינם צמודים למדד המחירים לצרכן.

מידע נוסף לגבי היבטים נוספים הקשורים להשקעה בבנינים וציוד, ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

הון אנושי

אסטרטגיית משאבי אנוש

אסטרטגיית משאבי אנוש של הבנק נבנית בהתאמה למדיניות הבנק ויעדיו העסקיים ועיקרה שותפות אסטרטגית בהשגת היעדים העסקיים של הבנק ומימוש מלוא הפוטנציאל של ההון האנושי. בהתאם, במהלך שנת 2015 התמקדה אסטרטגיית משאבי אנוש במספר תחומים עיקריים:

פיתוח ההון האנושי - חיזוק ההון האנושי ופיתוחו בהתאם לצרכי הבנק ויעדיו העסקיים ותוך ראייה לטווח ארוך: איתור ומיצוי הפוטנציאל בקרב העובדים, מיפוי פערי ידע והקניית יכולות ליבה מרכזיות, הכשרות מקצועיות וניהוליות ופיתוח מנהלים.

תכנון כח אדם לטווח ארוך - מיפוי ותכנון צרכי ההון האנושי בהלימה ליעדי הבנק, התאמת מסלולי קריירה, גיוס והכשרת עתודות ניהול ועתודות מקצועיות בהתאם לצרכי הבנק.

פיתוח ארגוני - פיתוח כלים מתקדמים בכל תחומי הטיפול בהון האנושי בארגון, ביניהם: טיוב תהליכי גיוס, קליטה ושימור עובדים, הוקרת עובדים, ייעול תהליכים ארגוניים ובניית כלי בקרה, הערכת ביצועים, תמיכה ביחידות הבנק ועוד.

תקשורת פנים ארגונית - ניהול התקשורת הפנים ארגונית לשם יצירת שיח ושיתוף פעולה חוצה ארגון תוך העצמת ההון האנושי, דגש על פתיחות ושקיפות מידע, עידוד דיאלוג שוטף בבנק באמצעים שונים ומיתוג פעילויות הרווחה של הבנק.

תרבות ארגונית - תמיכה בתרבות המחזקת את ערכי ויעדי הבנק תוך שימת דגש על מצויינות בכל התחומים, אתיקה, אחריות חברתית ותרומה לקהילה.

כח אדם

מספר המועסקים בהיקף משרה מלאה בקבוצת הבנק ביום 31 בדצמבר 2015 עמד על 4,682 עובדים, בהשוואה ל-4,940 עובדים בסוף התקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 5.2%.

להלן נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה:

שנת 2014				שנת 2015				
סך הכל בקבוצה	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	הבנק	סך הכל בקבוצה	חברות בנות בחו"ל	חברות בנות בארץ	הבנק	
4,940	32	1,758	3,150	4,682	29	1,485	3,168	מספר המועסקים בהיקף משרה מלאה לסוף השנה
5,120	31	1,791	3,298	4,991	32	1,700	3,259	ממוצע שנתי של מספר המועסקים בהיקף משרה מלאה(*)

(*) כולל שעות נוספות.

להלן נתונים לגבי מצבת כח האדם בקבוצה לפי מגזרי פעילות:

שנת 2014	שנת 2015	
792	753	מגזר בנקאות עסקית
913	809	מגזר בנקאות פרטית
405	410	מגזר בנקאות מסחרית
2,061	2,023	מגזר משקי בית
613	587	מגזר עסקים קטנים
156	100	מגזר ניהול פיננסי
4,940	4,682	סך הכל

מאפייני המשאב האנושי

הוותק הממוצע של עובדי הבנק עומד על 17.7 שנים, בהשוואה ל-17.8 שנים בתקופה המקבילה אשתקד. הגיל הממוצע של עובדי הבנק עומד על 46.5 בהשוואה ל-46.0 בשנת 2014.

ניוד עובדים

על מנת להקטין ככל הניתן סיכונים ותלות בנושאי תפקידים שונים וכחלק מהפיתוח האישי והמקצועי של העובדים, הבנק מקפיד על ניוד עובדים בתוך הבנק ועל נהלי רוטציה בתפקיד. לשם כך פועל הבנק באופן שוטף לניוד בעלי תפקידים רגישים בסוף תקופת הכהונה הקבועה בנהלי הבנק בהתאם לתוכנית רוטציה רב שנתית, על פי סוג התפקיד ו/או הצרכים הפרסונליים ובכפוף למגבלות של הסכמי העבודה בבנק.

איכות ההון האנושי ואיכות הניהול

במהלך שנת 2015 נמשכה המגמה של טיפוח ההון האנושי בבנק באמצעות יצירת תהליכים מתקדמים בשלבים שונים של חיי העובד בארגון: גיוס, מיון וקליטת עובדים חדשים, הענקת קביעות ומינויים חדשים, פיתוח מנהלים, וכד'.

מאגר עתודות ניהול ותוכניות פיתוח מנהלים

מאגר עתודות הניהול של הבנק נבנה על בסיס הפרופיל הניהולי וכישורי הליבה הקריטיים. באמצעות המאגר מנוהל מעקב אחר עובדים בעלי פוטנציאל ניהולי לצרכי תכנון ופיתוח אישי ולצורך מיפוי פערים איכותיים וכמותיים. כתוצאה, נפתחו בשנים האחרונות מסלולים שונים לפיתוח מנהלים, במטרה להכשיר עתודות ניהול לטווחים שונים.

במסגרת זו ממשיך הבנק לפעול גם לגידול בשיעור העובדים האקדמאים. נכון לדצמבר 2015 שיעור האקדמאים בבנק עומד על 58%, בהשוואה ל-57% ב-31 בדצמבר 2014. העלייה נובעת ממדיניות של גיוס עובדים אקדמאיים או לקראת סיום הלימודים, התניית קידום לדרג ניהולי בהשלמת לימודים, וכן עידוד ומימון הבנק להשלמת לימודים אקדמאיים של עובדיו.

קוד אתי

הקוד האתי של הבנק נכתב בשיתוף עם העובדים ופורסם בשנת 2009. מאז פירסומו פועל הבנק למיסוד ופיתוח כלים להטמעה של הקוד ולקידום תרבות של אתיקה ואחריות חברתית. לשם כך מונו מוסדות אתיקה בבנק, ביניהם ועדת אתיקה בראשות חבר הנהלה אשר אחראית על הטמעת הקוד ועל מתן ייעוץ והדרכה בהתאם לערכי הקוד האתי, בין היתר, באמצעות פורטל הקוד האתי הכולל כלים אינטראקטיביים שונים לשימוש כלל העובדים.

תקשורת פנים ארגונית

תקשורת פנים ארגונית משמשת ככלי ניהולי אסטרטגי שתפקידו לתמוך ביעדי הבנק ובפעילותו, ללוות את מכלול התהליכים והאירועים המרכזיים וליצור דיאלוג וחיבור של העובדים לארגון. הבנק שם דגש על ניהול אפקטיבי של התקשורת הפנים ארגונית במטרה לקדם שקיפות, להגדיל את שביעות רצון העובדים ולחזק את הקשר בין כלל עובדי הבנק.

הדרכה והכשרות מקצועיות

במהלך שנת 2015 הושם דגש על פיתוח אקלים של למידה ומצוינות בקרב העובדים והוכנסו לשימוש תהליכים וכלי מידע חדשניים למיפוי פערי ידע ולפיתוח הכשרות מקצועיות מתקדמות בקבוצת הבנק. בנוסף, הושם דגש על הכשרות בתחומי הליבה של הבנק ועל פיתוח מנהלים לפני ובמהלך תפקיד.

מספר ימי ההדרכה של קבוצת הבנק הסתכם בשנת 2015 ב-18,723, המהווים כ-73 משרות וכ-3.6 ימי הדרכה בממוצע לעובד בקבוצה בשנה (לעומת 20,766 ימי הדרכה בשנת 2014, אשר היוו כ-81 משרות וכ-4 ימי הדרכה בממוצע לעובד בשנה).

מערכת יחסי העבודה בבנק

בבנק ובפאג"י קיימים שני ארגוני עובדים: ארגון המנהלים ומורשי החתימה אשר מייצג כ-800 עובדים וארגון הפקידים אשר מייצג כ-2,120 עובדים. בבנק ובפאג"י קיים הסכם קיבוצי הקובע הצמדה של תנאי הפקידים והמנהלים להסכמים הנחתמים בין הנהלת בנק לאומי לישראל (להלן - בל"ל) לבין ועדי העובדים אצלו.

א. ביום 29 בינואר 2015 נחתם בבל"ל הסכם קיבוצי מיוחד לארבע השנים 2015 ועד 2018. לפרטים נוספים ראה באור 23 לדוחות הכספיים. ב. ביום 17 ביוני 2015 הודיע הבנק על מיזוג יובנק לתוכו וביום 1 באוקטובר 2015 הושלם המיזוג וכל זאת תוך שמירה על המותג יובנק (לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים).

ביום 30 ביולי 2015 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין יובנק, יובנק חברה לנאמנות והבנק לבין ההסתדרות וועד עובדי יובנק. ההסכם מסדיר את אופן יישום המיזוג בין יובנק לבנק. להלן הנושאים העיקריים שהוסדרו בהסכם:

1. רוב עובדי יובנק ישובצו לעבודה בבנק או בחברות אחרות בקבוצת הבנק. במסגרת זו, כל סניפי יובנק ועובדיהם יעברו לבנק תוך שהם ממשיכים לעבוד באותן שעות פעילות וסדרי עבודה.

2. עובדים שלא יהיו מעוניינים להשתבץ בבנק ויעברו עד מועד המיזוג יהיו זכאים לתנאי סיום עבודה מוגדלים (פיצויי פיטורים מוגדלים וחודשי הסתגלות בשיעור דיפרנציאלי לפי ותק העובד). לתנאים אלה יהיו זכאים גם עובדים שייקלטו לבנק אך לא יקבלו קביעות וסיימו שם את עבודתם ביוזמת הבנק.

3. הקליטה בבנק תהיה תוך שמירת ותק ומכסות חופשה ומחלה מהתקופה ביובנק. למרבית העובדים יישמר לפחות גובה השכר שהיה ביובנק, כולל השכר הפנסיוני. הוותק מיובנק לא יובא בחשבון לעניין קביעות ולעניין מענק יובלות והוא ייספר ממועד המיזוג ואילך.

4. הוסכם כי יתנהל משא ומתן לחתימת הסכם קיבוצי בין יובנק חברה לנאמנות לבין ההסתדרות שיסדיר את העסקתם של עובדי יובנק חברה לנאמנות.

במסגרת המיזוג פרשו כ-120 עובדי יובנק.

ג. ביום 17 ביוני 2015 הודיע הבנק על מיזוג פאג"י לתוכו וביום 1 בינואר 2016 הושלם המיזוג וכל זאת תוך שמירה על המותג פאג"י. (לפרטים נוספים ראה באור 15 לדוחות הכספיים).

ד. ביום 29 באפריל 2013 הודיעו ההסתדרות הכללית וועד ארגון הפקידים בבנק על סכסוך עבודה במסגרתו יוכל להכריז על צעדים ארגוניים החל מיום 16 במאי 2013 ואילך, וזאת מהעילות הבאות: טענה בדבר ניסיון להצר את צעדי ועד ארגון הפקידים; טענה בדבר דחיית הדרישה של העובדים להארכת הסכמי העבודה; טענה בדבר התעלמות מדרישת העובדים להסדיר נושא עומס העבודה. ביום 11 בנובמבר 2015 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין הבנק לבין ההסתדרות ולבין ועד הפקידים, על פיו הסתיים סכסוך העבודה, ובכך מוצו כל תביעות העבר של ועד הפקידים, למעט תביעות משפטיות.

בנוסף, במסגרת ההסכם נקבעו הסדרים שונים וביניהם התחייבות ועד הפקידים לשקט תעשייתי מלא למשך שלוש שנים, למעט שביתה ארצית או ענפית או אירוע קיצוני בחיי הבנק; הפרשות חלק המעסיק לתגמולים לפקידים הבנק יוגדלו ויעמדו על 7.5% מהשכר, בדומה להסכם הקיבוצי שנחתם בתחילת השנה בבל"ל; ותשלום יתרת הבונוס לפקידים עבור שנת 2013, שעוכב עקב סכסוך העבודה.

בנוסף מתייחס ההסכם למיזוג יובנק עם ולתוך הבנק, וקובע כי הצדדים יפעלו לקליטה חלקה וקלה של יובנק ועובדיה בבנק כמתחייב מצרכי המיזוג תוך שימור שעות העבודה הייחודיות של סניפי יובנק על כן.

כמו כן, נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין הבנק ופאג"י לבין ההסתדרות ולבין ועד הפקידים ובו נקבעו הסדרים שונים ביחס לעובדי פאג"י שיחולו במסגרת יישום המיזוג בין הבנק לפאג"י. ההסכם קובע, בין היתר, כי הפעילות בסניפי פאג"י, כמו גם תנאי העסקת עובדי פאג"י, לאחר המיזוג, תימשך במתכונת הקיימת.

ליישום ההסכמים אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

ה. בהתאם לדיווח המייד שפרסם בל"ל ביום 17 בפברואר 2016, נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין בל"ל לבין נציגות עובדי בל"ל בעניין המרת זכויות עובדים למניות בל"ל כהיערכות לעמידה במדרגות ההון הרגולטורי. ההסכם טעון חתימה של הסתדרות העובדים הכללית החדשה.

בשלב זה בוחן הבנק את תחולת ההסכם הקיבוצי המיוחד של בל"ל על הבנק ביחס להמרת הזכויות למענקי יובל וחופשות יובל למניות והתנאים לתחולתו, אם בכלל (נושאי ההמרה האחרים המפורטים בדיווח המייד של בל"ל אינם רלוונטיים לבנק). בנוסף, לא ידוע לבנק באילו שיעורים תבוצע ההמרה לפי ההסכם הקיבוצי של בל"ל, אם בכלל, בכל הנוגע למענקי יובל וחופשות יובל. לפיכך, לא ניתן בשלב זה לאמוד את היקף ההשפעה על התוצאות הכספיות של הבנק ועל רכיבי מאזן אחרים.

עניינים אחרים

ביום 26 בנובמבר 2014 פרסמה רשות ניירות ערך טרום תזכיר חוק שמטרתו היא להסדיר שינוי מבנה הבעלות של הבורסה תוך הפרדת הבעלות בבורסה מהחברות בה והפיכתה לחברה למטרות רווח. לאחר השינוי המבני, הגישה למסחר לא תהא עוד תלויה בקיומן של זכויות בעלות בבורסה אלא תהא מבוססת על התקשרות חוזית בין הבורסה לבין חברים פוטנציאליים. התיקון מסדיר את הרישוי ואת אופן ניהול הבורסה לאחר השינוי.

על רקע האמור וכשלב מקדמי, ביום 30 ביולי 2015 אישרה האסיפה הכללית של הבורסה הצעה לתכנית הסדר בין חברי הבורסה הנוכחיים, בינם לבין עצמם ובינם לבין הבורסה, לשם יישומו של שינוי מבנה הבורסה והפיכתה לחברה למטרות רווח, בעלת הון מניות מסוג אחד בלבד; זאת, בדרך של הקצאת מניות לחברי הבורסה הנוכחיים, על בסיס מודל כלכלי, תוך ביצוע מספר התאמות. על פי המתווה שאושר חלקה של קבוצת הבנק יסתכם (לפני הקצאה לעובדים ונושאי משרה בבורסה) בכ 21.6%. בנוסף, תכלול תכנית ההסדר מסגרת ליישומה של תכנית תגמול הונו לעובדים ולנושאי משרה בבורסה ובמסלולות שבבעלותה. תכנית הסדר, ככל שתהיה, כפופה בראש ובראשונה להשלמת הליכי חקיקה. בנוסף, אם וככל שהליכי חקיקה יושלמו ובכפוף לתנאים הסופיים שייקבעו בחקיקה, בכוונת הבורסה להביא תכנית הסדר מפורטת לאישור חברי הבורסה במסגרת הליך לפי סעיף 350 לחוק החברות.

הסכמים מהותיים

פרט להסכמים בדרך העסקים הרגילה, ההסכמים המפורטים להלן, שנחתמו בשנת 2015 ו/או שנחתמו קודם לכן ועדיין מחייבים את הבנק, עשויים להחשב כהסכמים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל:

1. הסכם בעלי מניות ואופציות מכר (PUT) אוצר החייל:

במסגרת הסדרים משנת 2006, בין הבנק לבין חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן - "חבר"), שהינה בעלת מניות נוספת באוצר החייל, לבנק התחייבויות מסוימות כלפי חבר, וביניהן זכות לאופציות מכר (PUT), לפיה חבר רשאית, לחייב את הבנק לרכוש ממנה את החזקתה באוצר החייל, כולן או חלקן. לפרטים בדבר אופציית המכר ראה באור 15 לדוחות הכספיים.

בנוסף, לחבר זכות הצטרפות יחסית במכירת מניות אוצר החייל על ידי הבנק.

לחבר זכות להתנגד למינוי מנכ"ל באוצר החייל ובלבד שלא יתנגד ליותר משני מועמדים. נקבעו הסדרים למינוי דירקטורים ומילוי תפקידים בדירקטוריון מטעם חבר. עוד נקבע, כי אוצר החייל יאמץ מדיניות דיבידנד לפיה יחולק דיבידנד בשיעור המירבי על פי דין, עם זאת בשלב זה מדיניות כזו לא אומצה, בהסכמת חבר. יצוין, כי בתקנון אוצר החייל קיים מנגנון זכות סירוב. בהיתר השליטה שקיבלו הבנק וחבר מבנק ישראל הותר, בין השאר, לבנק ולחבר לשלוט ולהחזיק יחד באוצר החייל, הותר שיתוף פעולה בין הבנק ו"חבר" בתנאים מגבילים ונקבעו תנאים נוספים באשר לשליטה, מניעת תחרות ולשירותים אותם יקבל אוצר

החייל. ביום 29 בינואר 2015 הודיעה חבר לבנק על ויתור על זכותה למנות דירקטור חיצוני באוצר החייל מתוך ארבעת הדירקטורים שהיא זכאית להמליץ למנותם בהתאם להסכם.

כמו כן, בהתאם להיתר השליטה של הבנק באוצר החייל, מחייב הבנק לשמור על שיעור החזקותיו הקיים באוצר החייל ובמקרה של הנפקה לציבור לשמור על שיעור החזקות שלא יפחת מ-50.1%.

2. הסכמי עבודה קיבוציים:

בבנק קיימים שני ועדים - ועד הפקידים וועד המנהלים ומורשי החתימה.

להלן תמצית ההסכמים העיקריים שנחתמו עם שני ועדי העובדים:

- הסדר קיבוצי מיום 19 בנובמבר 1975 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של אגודת מנהלים ומורשי החתימה של הבנק, בדבר הצמדת תנאי שכר ונילווים ותנאי עבודה, כנהוג לגבי מורשי החתימה בבנק לאומי לישראל בע"מ. ביום 12 בנובמבר 2000 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין נידות בין תפקידים, מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה).

פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.

- הסדר קיבוצי מיום 25 באוקטובר 1974 בין הנהלת הבנק לבין הוועד הארצי של ארגון עובדי הבנק, בדבר קבלת תשלומים נלווים, כפי שמקבלים עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ. כמו כן קיים הסכם קיבוצי מיוחד מאותה שנה, הקובע את חובות וזכויות העובדים, בין השאר, לעניין נידות בין תפקידים, מדיניות שעות נוספות, חופשה שנתית, הבראה, חופשות מחלה, חופשות לידה, לימודים, פיטורין והתפטרות ופיצויי פיטורין (חוקת עבודה). פרט להסכמים אלה נחתמים מעת לעת, בין הבנק לבין הוועד האמור, הסכמים פרטניים לגבי נושאים ספציפיים.

3. שיפוי לנושאי משרה בבנק ובחברות בת שלו ראה באור 3.25 ג' לדוחות הכספיים.

4. שטרי נאמנות וערבויות בהנפקת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים -

הבינלאומי הנפקות, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, התקשרה בשטרי נאמנות בקשר להנפקת אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ושטרי הון נדחים מסדרות שונות המונפקים על ידי הבינלאומי הנפקות, על פי תשקיפים בהנפקות ציבוריות או פרטיות.

בין הבינלאומי הנפקות לבין הבנק נחתמו הסכמים לפיהם, בגין הנפקות שתמורתן מופקדת בפקדונות או בפקדונות נדחים בבנק בתנאים אלה לתנאי תעודות ההתחייבות ובחלקם בתוספת עמלה, התחייב הבנק לשאת בכל התשלומים למחזיקי תעודות ההתחייבות, לרבות החזרי קרן ותשלומי רבית.

ביום 15 במאי 2007 נחתם הסכם דומה בין הבינלאומי הנפקות לבין אוצר החייל לגבי תמורת ההנפקות המופקדת באוצר החייל. סך השווי המשוער של תעודות ההתחייבות שהונפקו במסגרת שטרי הנאמנות האמורים, שתמורתם הופקדה בבנק ובאוצר החייל, ושנמצאות בידי הציבור, נכון ליום 31 בדצמבר 2015 (כולל הפרשי הצמדה, רבית שנצברה, הוצאות הנפקה, נכיון ופרמיה), הינו 4,885 מיליון ש"ח.

5. הסדרים בנושאים הקשורים לשוק ההון - הודעה שניתנה על ידי הבנק ביום 1 באוגוסט 1984 למפקחת על הבנקים דאז על מספר מגבלות שהבנק לקח על עצמו בקשר לפעילותו בשוק ההון.

6. שעבוד נכסי הבנק למסלקות בארץ ובחו"ל ולבנקים וברוקרים זרים - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

7. שעבוד לטובת בנק ישראל - ראה באור 26 לדוחות הכספיים.

8. ערבות הדדית לקרן סיכוני מעו"ף ולקרן סיכונים שהוקמה על ידי הבורסה - ראה באור 3.25 ד'. ו-3.25 ה'. לדוחות הכספיים.

מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על קבוצת הבנק

כללי

מערכת החקיקה המסדירה את תחום הבנקאות בישראל ואשר חלה על הבנק כוללת, בין היתר, את פקודת הבנקאות משנת 1941, חוק בנק ישראל, התש"ע-2010, חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א-1981 וחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981. מכוח חוקים אלה נתון הבנק לפיקוחו של בנק ישראל ובמיוחד לפיקוחם של נגיד בנק ישראל ושל המפקח על הבנקים, וחלים עליו הוראות, כללים, הנחיות וצווים של המפקח על הבנקים ("החקיקה הבנקאית"). החקיקה הבנקאית מהווה את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילותה של קבוצת הבנק. פרט לחקיקה הבנקאית, כפוף הבנק בפעילותו גם למערכות חקיקה מקבילות המסדירות את פעילותו בתחומים שונים, כגון פעילות בתחום שוק ההון, בתחום המשכנתאות ועוד. גם בתחומים אלה חלים על הבנק, בנוסף לדברי החקיקה, הוראות, כללים והנחיות של רשויות המדינה המוסמכות, ובהם של רשות ניירות ערך, של הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון במשרד האוצר, של הבורסה לניירות ערך ושל רשות הגבלים העסקיים. רגולציה נוספת בנושאים יחודיים מטילה על כלל המערכת הבנקאית חובות והוראות ספציפיות, לדוגמה דיני איסור הלבנת הון ומימון טרור, רגולציה העוסקת בפעילות מול תושבי חוץ כגון FATCA וכו'. קבוצת הבנק פועלת תוך ציות להוראות החוק והרגולציה החלים עליה כאמור. להלן בתמצית פירוט של שינויי חקיקה ויזמות חקיקה רלוונטיים לתקופת הדוח אשר משפיעים או עשויים להשפיע על פעילות הבנק.

בנקאות

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון), התשע"ה - 2015

- התיקון שפורסם ביום 29 בינואר 2015, משלב תיקונים ממספר טיוטות קודמות ותיקונים נוספים, שעיקרם - הוראות בנושא ההצטרפות למסלולים.
- תיקון בהגדרת "עסק קטן" לפיו תאגיד שהמציא לבנק "דוח שנתי", על פיו מחזור עסקיו בשנה שקדמה למועד מסירתו אינו עולה על חמישה מיליון ש"ח, לא יידרש למסור דוח שנתי נוסף וימשיך להיחשב כ"עסק קטן" עד להתקיים הנסיבות המפורטות בתיקון, בהן הותר לבנק לסווגו כעסק שאינו עסק קטן.
- תיקונים בעמלות שונות - איסור על גביית עמלת פעולה בערוץ ישיר בגין חיוב בכרטיס חיוב מיד, תיקונים בעמלות טיפול במזומנים, העברה ב-RTGS ועמלות כרטיסי אשראי, ביטול עמלת דמי ניהול/גבייה של הלוואות.
- הוספו בתעריפון חלקים בעניין עמלות בקשר לסליקה של עסקאות בכרטיס חיוב ולשירותי ניכיון לבתי עסק.
- ביום 28 ביוני 2015 פורסם תיקון נוסף - כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון) (תיקון מס' 2), התשע"ה-2015, בעיקר בעניין עמלות כרטיסי אשראי שנכללו בתיקון הקודם וכניסתם לתוקף נדחתה ליום 1 ביולי 2015, לצורך התיקון הנוסף הנ"ל.
- ביום 26 במאי 2015 פורסם צו הבנקאות (שירות ללקוח)(פיקוח על שירות הודעות או התראות), התשע"ה-2015, המכריז על שירות הודעות או התראות כשירות בר פקוח וקובע את סכום העמלה המרבי בגינו.

כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון מס' 2), התשע"ה-2015

- ביום 28 ביוני 2015 פורסמו התיקונים הנ"ל הכוללים, בין היתר, ביטול עמלת "חיוב המפקיד בהחזרת שיק", ביטול גביית עמלת "הודעות" בגין "מכתבי מעקב" ושינויים בעמלות שונות בנוגע לכרטיסי חיוב, לרבות הגבלה על גביית דמי כרטיס בעד כרטיסי חיוב מידי.
- הכללים נכנסו לתוקף ביום 1 ביולי 2015.
- להערכת הבנק לתיקוני העמלות כאמור לעיל לא צפויה להיות השפעה מהותית על ההכנסות מעמלות.

הוראת ניהול בנקאי תקין 423 בעניין "שירות המסלולים"

מטרת ההוראה, אשר פורסמה ביום 21 ביוני 2015, להגביר את מודעות הלקוחות ל"שירות המסלולים" הקבוע בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, והיא כוללת הנחיות לתאגידים הבנקאיים בדבר אופן יידוע הלקוחות אודות שירות המסלולים במועד פתיחת חשבון עובר ושב ובאמצעות פרסום באתר האינטרנט של התאגיד הבנקאי וכן בדבר מסירת מידע ספציפי בכתב ללקוח המבקש להצטרף למסלול.

ההוראה נכנסה לתוקף במלואה ביום 1 בינואר 2016.

בנוסף, שלח הבנק הודעה ללקוחות, אשר לא הצטרפו לשירות המסלולים, הכוללת מידע בדבר סכומי העמלות בהם חויבו בפועל בהשוואה למחירי המסלולים, ופירוט דרכי ההצטרפות לשירות המסלולים.

מכתב בנק ישראל בעניין צעדים בתחום העמלות

ביום 24 בינואר 2016 פרסם בנק ישראל מכתב לתאגידים הבנקאיים בעניין צעדים בתחום העמלות. למכתב צורפה טיוטת תיקון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), התשס"ח-2008, לפיה יידרשו הבנקים לצרף מיוזמתם למסלול הבסיסי, בהודעה ללקוח, לקוח המסווג כ"אזרח ותיק" או "נכה" ואשר עפ"י הקריטריונים שנקבעו בסיוטה צפוי להרוויח מהמעבר למסלול הבסיסי. הלקוח רשאי לבטל צירופו למסלול כאמור.

עוד הודיע בנק ישראל במכתב כי במסגרת טיפולו בעמלות חריגות בכוונתו לערוך במהלך שנת 2016 סריקה מקיפה של כל התעריפים בגין השירותים הבנקאיים הכלולים בתוספת הראשונה לכללי העמלות הנ"ל, במטרה לאתר ולטפל בעמלות אלה. הנחיות ספציפיות ינתנו לתאגידים הבנקאיים בהתאם לממצאי הסריקה.

כמו כן, פרסם בנק ישראל טיוטות לפיקוח/הגבלת מחירי מספר עמלות הנגבות מיחידים ועסקים קטנים: דוחות לבקשת לקוח- דוחות סטנדרטיים ושינוי מועד פירעון של הלואה לדיור, ובתחום השירותים בגין פעילות בניירות ערך- עמלת קניה, מכירה ופדיון של ניירות ערך הנסחרים בבורסה בתל אביב (למעט מק"מ).

הוראת ניהול בנקאי תקין 418 בעניין "פתיחת חשבונות באמצעות האינטרנט"

ההוראה, אשר פורסמה ביום 16 ביולי 2014, מאפשרת לבנק לפתוח ללקוחות חשבונות באופן מקוון ולנהלם, ובלבד שהמבקשים לפתוח חשבון יהיה יחידים, בגירים, תושבי ישראל, ולא יהיו נהנים בחשבון זולת בעלי החשבון. לצורך זהיו הלקוחות ואימות פרטיהם יבוצעו הליכים ייחודיים, לרבות אימות על סמך העתק מסמכי זהיו, חתימה על הצהרת נהנים באופן מקוון, זהיו באמצעות טכנולוגיית היוועדות חזותית, ביצוע הליך הכר את הלקוח מוגבר. ההוראה קובעת הגבלות שונות בניהול החשבון (סכומי מקסימום - לפעולות, יתרת נכסים בסוף כל יום ולמסגרת לפעילות בכרטיס חיוב, זהות המורשים לפעול בחשבון, סוג וכמות טפסי שיקים שיונפקו ללקוח). ההגבלות תוסרנה לאחר שהלקוח יפקוד את הסניף ויושלם הליך זהיו מלא.

הבנק מציע את השירות האמור החל מיום 4 במאי 2015.

במסגרת טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא בנקאות בתקשורת, המפורטת להלן, כלל בנק ישראל גם הוראות בנושא חשבון מקוון, אשר יחליפו את הוראת ניהול בנקאי תקין 418 וזאת תוך הכנסת שינויים מסויימים לעומת ההוראה הקיימת.

הוראת ניהול בנקאי תקין - מס' 425 - דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים

ביום 21 ביוני 2015 פורסמה על ידי בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין בנושא דוחות שנתיים ללקוחות התאגידים הבנקאיים. ההוראה קובעת חובת מסירת דיווח שנתי ללקוחות, ומגדירה את אופן מסירתו ואת פירוט המידע שייכלל בו. הדיווח יכלול מידע מקיף אודות נכסיו והתחייבויותיו של הלקוח.

ההוראה תחול על יחידים ועסקים קטנים ותיכנס לתוקף ביום 28 בפברואר 2016 (הבנק העביר למפקח על הבנקים פירוט הנוסחאות המשמשות בסיס לחישוב הנתונים וכן תצוגה ראשונית של הדוחות במועד שנקבע).

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 432 - העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח

ביום 21 בדצמבר 2014 פורסם על ידי בנק ישראל תיקון להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא העברת פעילות וסגירת חשבון של לקוח. עיקרי התיקון הם הרחבת האפשרות לבצע תהליכי סגירת חשבון או העברת פעילות באמצעות ערוצי תקשורת נוספים וכן מסירת מידע ללקוח במתכונת דומה לזו שנקבעה בהוראות בנק ישראל מס' 425 בנוגע לדוחות השנתיים ללקוחות. ההוראה תחול על יחידים ועסקים קטנים ותיכנס לתוקף באופן מלא ביום 28 בפברואר 2016.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 454 - פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיר

ביום 21 ביוני 2015 פורסם על ידי בנק ישראל תיקון להוראת נוהל בנקאי תקין בנושא פירעון מוקדם של הלוואה שלא לדיר. מטרת התיקון היא להרחיב את תחולת ההסדר הקיים בהוראה, לקבוע מנגנון אחיד וגלוי לקביעת שיעור הרבית לפיה מחושב רכיב ההיוון וליצור אחידות, ככל הניתן, בין פירעון מוקדם של הלוואה לדיר לבין פירעון מוקדם של אשראי שאינו לדיר. לפי התיקון יחול ההסדר הקבוע בהוראה על הלוואות שניתנות לאנשים פרטיים או לעסקים זעירים כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור, לעומת הנוסח הקודם שחל רק על הלוואות שסכומן המקורי אינו עולה על 750 אלף ש"ח ושניתנו לתקופה של 6 חודשים לפחות ("הלוואות מוגנות"). כמו כן, לגבי ההלוואות המוגנות נקבע מנגנון חדש לחישוב רכיב ההיוון, המבוסס על הרבית הממוצעת ומנטרל את פרמיית הסיכון של הלוואה במקרה של פרעון מוקדם. בנוסף, לגבי כל ההלוואות הורחבו דרישות הגילוי ללקוח, בין היתר, באמצעות מתן דף הסבר גם בעת מתן ההלוואה. התיקון יכנס לתוקף ביום 1 באפריל 2016.

צעדים להרחבת התפוצה והשימוש בכרטיסי חיוב מידי (דביט)

ביום 30 ביוני 2015 הפיץ בנק ישראל הוראות להטמעת כרטיסי חיוב (דביט) בישראל ולהגברת התחרות בתחום כרטיסי החיוב, כמפורט להלן-

1. במסגרת תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 470 נוספו להוראה שני פרקים - פרק "כרטיס חיוב מידי וכרטיס נטען" הכולל התייחסות למועדי העברת הכספים בעסקאות חיוב מידי (מחיוב מחזיק הכרטיס ועד לזיכוי בית העסק), וכן לאופן הגילוי ללקוח על עסקאות חיוב מידי, לרבות במסגרת חשבון העו"ש. פרק "שימוש בכרטיסי חיוב בתקן EMV" ("כרטיסים חכמים") הכולל הוראות למעבר מערך כרטיסי החיוב (הנפקה, סליקה, מכשירים אוטומטיים) לתקן EMV. התיקונים להוראה יכנסו לתוקף בהדרגה, החל מה- 1 באוקטובר 2015 ועד ל- 31 בדצמבר 2018.
2. מכתב המפקח על הבנקים בעניין הרחבת תפוצת כרטיסי חיוב מידי (דביט)- התאגידים הבנקאיים נדרשים לנקוט בפעולות אקטיביות מול לקוחות חדשים וקיימים, לשם הצעת כרטיס חיוב מידי, וכן לנהל מעקב ודיווח תקופתי ביחס להפצת כרטיסי חיוב מידי לבנק ישראל.
3. צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות שניתן על ידי מנפיק לסולק בקשר לסליקה צולבת של עסקאות חיוב מידי) (הוראת שעה), התשע"ה-2015 - העמלה הצולבת לעסקאות בחיוב מידי הוכרזה כעמלה בפיקוח ומחירה יקבע על 0.3% (לעומת עמלה צולבת ממוצעת של 0.7% הנהוגה כיום לעסקאות בחיוב רגיל), החל מיום 1 באפריל 2016 לתקופה של שנה, על מנת לאפשר היערכות לקביעת העמלה על ידי הממונה על ההגבלים העסקיים. הצו פורסם ביום 26 באוגוסט 2015. כמו כן, ביום 28 ביוני 2015 פורסמו כללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות) (תיקון מס' 2), התשע"ה-2015. התיקון, שנכנס לתוקף ביום 1 ביולי 2015, כולל בין היתר הגבלה על גביית דמי כרטיס בעד כרטיס חיוב מידי, לרבות איסור על גביית דמי כרטיס בעד כרטיס חיוב מידי שהונפק ללקוח שברשותו כרטיס אשראי בתוקף שהונפק על ידי אותו תאגיד בנקאי, וזאת לתקופה של 36 חודשים ממועד ההנפקה של כרטיס החיוב המידי.

הבנק נערך ליישום ההוראות.

חוזר בנק ישראל בעניין מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

ביום 9 ביוני 2015 פרסם המפקח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת נוהל בנקאי תקין 313 בנושא מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים. בהתאם לחוזר צומצמה הגדרת ההון להון רובד 1, ובכך הוקשחו המגבלות על מתן אשראי ללווה ולקבוצת לווים. כמו כן שונתה המגבלה על חבות של קבוצת לווים בנקאית לתאגיד בנקאי, והיא תעמוד על 15% מההון האמור במקום על 25%. מועד התחילה של התיקונים להוראה הוא ב-1 לינואר 2016, למעט לעניין השינוי בהגדרת ההון, אשר הפחתתו תתבצע באופן מדורג, על פני 12 רבעונים, עד ל-31 בדצמבר 2018.

הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בעניין "הלוואות ממונפות"

ביום 28 באפריל 2015 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בנושא "הלוואות ממונפות". ההוראה מפרטת את ציפיות הפיקוח על הבנקים מהתאגידים הבנקאיים בדבר ניהול סיכונים הולם וזהיר בפעילות של הלוואות ממונפות. התאגידים הבנקאיים נדרשים לקיים, בין היתר, מבנה עסקאות המשקף הנחות עסקיות נאותות, מבנה הון הולם ומינוף סביר, וכן הגדרה של הלוואה ממונפת המאפשרת יישום עקבי בכל קווי העסקים. עוד נדרשים התאגידים הבנקאיים לקבוע נוהלי חיתום, מסגרת של מגבלות אשראי וריכוזיות אשראי העולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון ומערכת מידע ניהולי נאותה. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 בינואר 2016. הבנק נערך ליישום ההוראה.

טיוטת תזכיר חוק הבנקאות (שירות ללקוח)(תיקון מס' 20), התשע"ה-2015

- הטייטה, אשר הופצה ביום 3 בספטמבר 2015, כוללת מספר נושאים, וביניהם-
1. קביעת חזקה הניתנת לסתירה לפיה סירוב מצד תאגיד בנקאי לתת שירות ייחשב כסירוב סביר אם הוא נובע מאי-היענותו של הלקוח למסור פרטים הנדרשים על פי הוראות דין ובעיקר צו איסור הלבנת הון והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411. בנוסף, סירוב מצד תאגיד בנקאי למתן שירותים בהתקיים יסוד סביר להניח כי פעולה קשורה להלבנת הון או למימון טרור, יחשב אף הוא כסירוב סביר לעניין סעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח).
 2. הרחבת ההסדר לביטול שעבודים שנוצרו להבטחת חוב שכבר נפרע גם ביחס להערות אזהרה ולהתחייבויות לרישום משכנתא שנרשמו להבטחת אותם חייבים תוך מתן אפשרות ללקוח למחקם בעצמו, לרבות הסמכת המפקח על הבנקים להטיל עיצום כספי בגין הפרת חובה זו (חלף עבירת הקנס הקבועה כיום).
 3. תיקון הגדרת "לקוח" בהקשר לעמלות, באופן שיאפשר הגדרת יחיד המנהל חשבון למטרת עסק כ"עסק קטן" או "עסק גדול" עפ"י מחזור עסקי, בהתאם לתיקון שכבר הוכנס בכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), תשס"ח-2008 וכניסתו לתוקף הושעתה עד לתיקון הנ"ל בחוק הבנקאות (שירות ללקוח).
 4. הסמכת המפקח על הבנקים לפרסם נתונים בדבר ההכנסה הממוצעת בפועל של לקוחות מקבלת שירותים וכן שיעורי רביות המשולמות בפועל ללקוחות בעד פיקדונות שיקליים והנגבות בפועל מלקוחות בעד אשראי, בתאגידים הבנקאיים.

טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 450 בעניין הליכי גביית חובות

ביום 4 במאי 2015 פרסם בנק ישראל טיוטת הוראת נוהל בנקאי תקין בעניין הליכי גביית חובות, שמטרתה להסדיר את הפעולות שעל התאגיד הבנקאי לנקוט בתחום יחסי בנק לקוח ולהביא להגברת ההוגנות והשקיפות בהליכי גביית חובות. בין עיקרי הטייטה- דרישה לקביעת מדיניות לטיפול בגביית חובות מלקוחות, הקמת פונקציה ייעודית לעניין זה, קביעת תקרת רבית פיגורים בגין הלוואה, לרבות מסגרת אשראי מאושרת בחשבון, והגילוי הנאות הנדרש.

מכתב הפיקוח על הבנקים בנושא פנייה יזומה למתן אשראי ללקוחות קמעונאיים

ביום 17 בנובמבר 2015 פרסם בנק ישראל מכתב (המחליף מכתבים קודמים) לתאגידים הבנקאים לפיו על התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי לקבוע מדיניות, נהלים ותהליכים הקשורים לפנייה יזומה ללקוחות קמעונאיים ולוודא כי תהליך הפנייה היזומה להעמדת הלוואות ללקוח קמעונאי הנו מוסדר ומפורט, לרבות - הגדרת קהלי יעד ספציפיים, קביעת תסריטי שיחה שיכללו גילוי בנוגע לתנאי ההלוואות והתייחסות לצרכי הלקוח ומאפייניו, קביעת אופן הפניה ללקוח תוך התאמת אמצעי השיווק למאפייני אוכלוסיית היעד, תיעוד הפניה ללקוח, לרבות הקלטת פניה שנעשתה באמצעות הטלפון. לגבי שיחות שיווק טלפוניות בסניפים, באפשרות התאגיד הבנקאי להחליף את ההקלטה בתיעוד מפורט. כמו כן, הוטלה אחריות על הנהלת התאגיד הבנקאי והדירקטוריון לוודא כי הליכי שיווק ההלוואות מתנהלים באופן ראוי והוגן וכי ההלוואה המוצעת תואמת את צרכי הלקוח. בהתאם להבהרת בנק ישראל יחול האמור במכתב, בשלב זה, על הלוואות הניתנות לאנשים פרטיים. הבנק נערך בהתאם להוראות בנק ישראל.

טיוטות הוראות בנק ישראל בנושא בנקאות בתקשורת

ביום 31 בינואר 2016 הפיץ בנק ישראל טיוטת הוראת ניהול בנקאי תקין ויעודית חדשה בנושא "בנקאות בתקשורת", וכן טיוטות נוספות, אשר מרחיבות את מגוון ההסכמים המותרים לאישור באמצעות האינטרנט ומשלוח הודעות ומכתבים בתקשורת. מטרת ההוראות הינה הסרת חסמים קיימים להמשך התפתחות הבנקאות הדיגיטלית ומתן גמישות בהתאם לטכנולוגיה המשתנה, תוך הרחבת מגוון השירותים והמוצרים שניתן יהיה להציע ללקוחות באופן מקוון. ההוראות החדשות כוללות הקלות ושינויים, בין היתר בנושאים הבאים - פתיחת חשבון חדש ללא הגעה לסניף, הצטרפות לשירותי בנקאות בתקשורת באופן מקוון, הסכמים מקוונים, העברות ותשלומים באופן מקוון, עדכון פרטי הלקוח ללא הגעה לסניף, שירותי ריכוז מידע (אגרגציה), התכתבות עם הבנק באמצעות הדואר האלקטרוני וקבלת הודעות מהבנק שלא בדואר רגיל. לצד ההקלות, ההוראה מטילה על הבנקים אחריות מוגברת לניהול הסיכונים הכרוכים בהרחבת הפעילות הבנקאית מרחוק ולהגנה על המידע של הלקוחות, לרבות הוספת בקורות, ניטור פעולות חריגות, משלוח התראות ללקוחות והדרכת לקוחות.

חוק סליקה אלקטרונית של שיקים, התשע"ו-2016

החוק פורסם ביום 10 בינואר 2016.

החוק מבטל את הצורך בשינוע פיזי של שיקים, אחסון ואחזור שלהם, ובכך מייעל את תהליך הסליקה, ומאפשר לעשות שימוש באמצעים טכנולוגיים מתקדמים לצורך הפקדת שיקים, מסדיר את אופן החזרתו של שיק שלא כובד ואת קבילותו של השיק הממוחשב בהליך המשפטי. היקף האחריות של הבנק כלפי לקוחו לא ישתנה בשל שינוי שיטת הסליקה. תחילתו של החוק תוך 6 חודשים ממועד פרסומו. עד 18 חודשים ממועד תחילת החוק ניתן יהיה במקביל לסלוק הן פיזית והן אלקטרונית, ולאחר מכן ניתן יהיה לסלוק שיקים רק בדרך אלקטרונית.

חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ה-2015

ביום 30 בנובמבר 2015 פורסם החוק המתקן, בין היתר, את חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, באופן שמאפשר גם לגופים חוץ בנקאיים הנותנים אשראי לציבור לגייס הון באמצעות הנפקה לציבור של תעודות התחייבות, כהגדרתן בסעיף 35א לחוק ניירות ערך. החוק מגביל את סך האשראי שתאגיד כאמור יהיה רשאי לתת ואשר מקורו, בין השאר, בהנפקת תעודות התחייבות, לסך של 2.5 מיליארד ש"ח וכן קובע תנאים נוספים לפעילות כאמור.

הצעת חוק המשכון, התשע"ה-2015

ביום 17 ביולי 2015 אישרה מליאת הכנסת בקריאה ראשונה את הצעת חוק המשכון. ההצעה באה לעגן רפורמה מקיפה בדיני השעבודים ולהחליף את הוראות חוק המשכון הקיים ופקודת החברות לעניין זה. בין השינויים המרכזיים בהצעה- זכותו של יחיד למשכן נכס שטרם הגיע לרשותו ואף נכס שטרם בא לעולם; ביטול מוסד "השעבוד השוטף" - החברה החייבת תוכל ליצור משכון קבוע על הנכסים העתידיים של החברה, ומעמדו של משכון זה לא יהיה נחות אוטומטית ביחס לשעבודים ספציפיים; ביטול האפשרות של נושה להגביל את כוחו של החייב לבצע עסקאות בנכס הממושכן, ועוד.

הצעת חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2015

בהתאם להצעה, אשר עברה בקריאה ראשונה ביום 13 באוקטובר 2015, יוחלף חוק שירות נתוני אשראי, התשס"ב-2002 בחוק חדש, המסדיר את הקמתה של מערכת לשיתוף בנתוני אשראי, שבמרכזה מאגר ציבורי של נתוני אשראי שיוקם, ינהל, ויופעל על ידי בנק ישראל. במסגרת ההצעה מספר שינויים מרכזיים, ביניהם: הורחב היקף המידע שיימסר ויתקבל אודות לקוחות הבנק. היקף זה ייקבע, בהמשך, על ידי שר המשפטים, בהסכמת הנגיד ושר האוצר; במאגר ישמרו נתוני אשראי על לקוח, אלא אם כן ביקש שלא יאסף עליו מידע; בעל רישיון שירות נתוני אשראי יהיה רשאי למסור דוח אשראי לנותן אשראי בתנאי שקיבל את הסכמת הלקוח למסירת דוח אשראי אודותיו; הטלת אחריות אישית על נושאי משרה בתאגיד בגין הפרה של הוראות החוק, והסמכת הממונה על שיתוף בנתוני אשראי, שמונה על ידי הנגיד, להטיל עיצום כספי בגין ההפרות המנויות בסעיף 85 לחוק המוצע.

הצעת חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות (תיקון מס' 3), התשע"ה-2015 ("הצעת חוק אשראי הוגן")

הצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ב-27 ביולי 2015. ההצעה באה בהמשך להמלצות הצוות לבחינת הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, ומטרתה להשוות בין הנורמות החלות על מלווים שאינם מוסדיים לאלה החלות על מלווים מוסדיים, לרבות המערכת הבנקאית. על פי התיקון המוצע, כלל הוראות חוק הסדרת הלוואות חוץ בנקאיות, לרבות הוראות הקשורות בתהליך מתן האשראי וגביתו, יחולו גם על מלווים מוסדיים, ובלבד שלא יהיה בכך כדי לגרוע מחובותיו של מלווה מוסדי לפי חוק אחר. בהתאם להצעה, תיוסף הגדרה לשיעור עלות האשראי המרבי, ותיקבע נוסחה אחידה לחישוב תקרת הרבית לכל הגופים אשר נותנים אשראי ליחידים או לתאגידים מסוג שייקבע על ידי שר המשפטים.

הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים

בחודש יוני 2015 מונתה "הוועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים" בראשות עו"ד דרור שטרם, אשר נתבקשה להמליץ על הצעדים הנדרשים להגברת התחרות בתחומים הנ"ל. ביום 14 בדצמבר 2015, הציגה הוועדה את דוח הביניים שגיבשה, הכולל המלצות לגבי השינויים הנדרשים בענף. הוועדה המליצה, בין היתר, להגביר את התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאית על ידי הכנסת שחקנים חדשים, לרבות באמצעות הפרדת הבעלות והשליטה של הבנקים הגדולים מחברות כרטיסי האשראי תוך 3 שנים, מתוך כוונה שחברות אלה יוכלו להציע למשקי הבית והעסקים הקטנים אשראי מתחרה לבנקים. לעניין זה, קבעה הוועדה כי "בנקים גדולים" הנם בנקים להם פעילות קמעונאית באשראי למשקי בית של 20% ויותר מסך האשראי הניתן למשקי הבית על ידי המערכת הבנקאית. עוד הומלץ, כי בתוך 4 שנים יבדק האם יש צורך בהפרדת חברת כ.א.ל מבעלות בנק דיסקונט והבנק, וזאת בשים לב להתפתחות התחרות בתחום. בנוסף, המליצה הוועדה על צעדים נוספים, כגון הגברת התחרות בתחום הסליקה, על הרחבת היצע האשראי המועמד על ידי גופים מוסדיים באמצעות מתן תמריצים לגופים אלה, על הכנסת חברות מימון חוץ בנקאיות לתחרות תחת פיקוח, על העצמת התחרות בין הבנקים הקיימים, ועל מתן הקלות למתחרים חדשים. נכון למועד פרסום דוח זה, טרם פורסמו ההמלצות הסופיות של הוועדה.

מכתב בנק ישראל בעניין התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל

ביום 12 בינואר 2016 הופץ מכתב בנק ישראל בעניין התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. בהתאם למכתב, סביבת הפעילות הכלכלית, הרגולטורית והטכנולוגית המשתנה של המערכת הבנקאית בישראל, עשויה להשפיע באופן מהותי על היקף הכנסות המערכת הבנקאית. עוד נאמר, כי ניתוח נתוני המערכת הבנקאית בישראל ושימוש במדדי ביצוע שונים מצביעים על רמת יעילות נמוכה בהשוואה למערכות בנקאיות במדינות מתקדמות אחרות. בהתאם לכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים להתוות תכנית רב שנתית להתייעלות. התכנית תקבע פעולות ספציפיות בטווח של חמש השנים הקרובות וכן עקרונות התייעלות לטווח הארוך יותר. על מנת לעודד יישום תכנית התייעלות, הפיקוח יאשר לתאגיד בנקאי, בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים, דחיה במועד העמידה ביעדי הלימות ההון שנקבעו לו, בגובה השפעת הקיטון הצפוי במועד אישור התוכנית בהון הרגולטורי בגין העלויות המוגדרות הכרוכות בתכנית התייעלות. כמו כן כולל המכתב הוראות לעניין הטיפול החשבונאי בהתייעלות ארוכת טווח הכוללת תכנית פרישה מרצון. ההקלות המפורטות במכתב יחולו על תכניות התייעלות שיאושרו החל מיום פרסומו ועד ליום 31 בדצמבר 2016.

שוק ההון

א. קרנות נאמנות

חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 23), התשע"ד-2014

ביום 30 ביולי 2014 פורסם חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 23), התשע"ד-2014. התיקון מסדיר, בין היתר, את האפשרות להציע לציבור בישראל יחידות של קרן חוץ, אשר קיבלו אישור הגוף המפקח במדינת המוצא שלהן ובכלל זה מאפשר לשר האוצר לקבוע הוראות לעניין תשלום עמלת הפצה על ידי מנהל קרן החוץ. החוק כנס לתוקף 3 חודשים ממועד פרסומו, אולם הפרק המסדיר הצעת קרנות חוץ ייכנס לתוקף במועד כניסתן לתוקף של תקנות, אשר נועדו להבטיח את עניינו של ציבור המשקיעים בישראל.

ב. ניירות ערך

חוק ניירות ערך (תיקון מס' 53), התשע"ד-2013

ביום 28 באוקטובר 2013 אושר תיקון 53 לחוק ניירות ערך. התיקון נועד לעודד מחזיקים בניירות ערך לממש את זכויות ההצבעה שלהם באמצעות מערכת הצבעה אלקטרונית שתקים הרשות לניירות ערך מבלי להידרש לקבל אישור בעלות בנייר הערך מאת חבר הבורסה. חברי הבורסה יידרשו להמציא למערכת את כל הנתונים הנדרשים על מצביעים פוטנציאליים המחזיקים בניירות ערך באמצעותם וכן להמציא למצביעים הפוטנציאליים הללו את המידע והפרטים הנדרשים להם לצורך הצבעה באסיפה. המודל לא נועד להחליף את האפשרויות הקיימות היום להצבעה באסיפה אלא מהווה ערוץ נוסף למימוש זכויות ההצבעה של המחזיקים בניירות ערך. התיקון לחוק כנס לתוקף ביום 17 ביוני 2015, עם תחילתן של תקנות לחוק שהותקנו לעניין זה.

ג. קופות גמל

אגף שוק ההון במשרד האוצר פרסם ביום 29 ביולי 2015 טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ה - 2015. בהתאם לטיטוה מוצע, בין היתר, כי בחריגים מסוימים, משקיע מוסדי הנמנה על קבוצת משקיעים (בהתאם להגדרות הרלוונטיות בטיטוה התיקון), שלאחד מהם יש הסכם התקשרות עם תאגיד בנקאי למתן שירותי ניהול או תפעול אינו רשאי לרכוש או למכור ניירות ערך או מטבע חוץ ואינו רשאי להחזיק ולסלוק ניירות ערך באמצעות אותו התאגיד הבנקאי או ממנו. מגבלות בנושא נקבעו גם לגבי צד קשור למשקיע מוסדי. כן מוצעת בטיטוה הרחבה של הכללים ומספר המשתתפים בהליך התחרותי הנדרש, לרבות דרישה להליך תחרותי, לפחות אחת לשלוש שנים, בקשר להחזקה של ניירות ערך.

במקביל פורסמה גם טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי) (תיקון), התשע"ה - 2015 שמציעה תיקון מקביל לתיקון האמור לעיל, בהבדלים מסוימים. הבנק בוחן את ההשלכות האפשריות של הטיטות על פעילותו.

ממשל תאגידי וחברות

הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג).

התשע"ד - 2014

ביום 21 ביולי 2014 פורסמה הצעת חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ד - 2014 (ולאחרונה הוחל עליה דין הרציפות). הצעת החוק כוללת שני הסדרים עיקריים. האחד, קביעת מנגנון תאגידי לאישור התקשרות למתן תגמול לנושא משרה בכירה או עובד בתאגיד פיננסי העולה על 3.5 מיליון ש"ח בשנה. סכום התגמול מחושב במצטבר בכל החברות באותו אשכול פיננסי. המנגנון כולל אישור ועדת תגמול/ ובהעדרה ועדת ביקורת, אם קיימת כזו, אישור הדירקטוריון, ברוב של הדירקטורים החיצוניים/הבלתי תלויים (ככל שיש כאלו), ואישור אסיפה כללית. בתאגיד שהוא חברה ציבורית, לאישור האסיפה הכללית נחוץ רוב מיוחס מקרב בעלי מניות המיעוט. ההסדר השני, קביעה כי בהכנסה החייבת במס של תאגיד פיננסי לא יותרו ניכויים בשל שכר של נושאי משרה בכירה ועובדים מעבר לתקרה של 3.5 מיליון ש"ח בשנה, ומתקרה זו יופחת סכום ההוצאה השנתי של הענקת מניות או זכות לקבלת מניות.

הגדרת התאגידים הפיננסיים עליהם חלה הצעת החוק כוללת, תאגידים בנקאיים, מבטחים, חברות לניהול קופ"ג, חברות לניהול קרנות נאמנות, חברות לניהול תיקים, חברות שיעודן הנפקת מוצרי מדדים ותאגידים השולטים במי מהגופים האמורים ושמתקיימים בהם קריטריונים נוספים שנקבעו בהצעת החוק.

על פי ההצעה, החוק יחול על התקשרויות שאושרו מיום פרסום החוק ואילך. התקשרויות שאושרו קודם לפרסום יהיו טעונות אישור עד לתום שנה מפרסום החוק. יצוין כי, על פי הצעת החוק, ההוראה המגבילה את השיעור המותר לניכוי בהכנסה החייבת של תאגידים פיננסיים היתה אמורה להיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2015 ולחול לגבי עלות שכר שנשא בה התאגיד הפיננסי ממועד זה ואילך.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A - מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי

ביום 13 באוגוסט 2015 פרסם בנק ישראל תיקון להוראה האמורה. התיקון מתמקד בשלושה נושאים עיקריים. האחד, הוראה כי כל חברי הדירקטוריון בתאגיד בנקאי, לרבות יו"ר דירקטוריון, יהיו רשאים לקבל תגמול קבוע בלבד. בנוסף, לגבי יו"ר הדירקטוריון, נקבעו קריטריונים לאופן בחינת גובה התגמול הקבוע ונקבע כי ניתן לשלם לו גם תנאים סוציאליים והוצאות נלוות כמקובל לנושאי משרה בתאגיד הבנקאי. לגבי תגמול שאר חברי הדירקטוריון, נקבע, כנהוג כיום בבנק, כי התגמול הקבוע ייקבע על פי המנגנון לדירקטורים חיצוניים; השני, דרישה כי תגמול משתנה שיוענק לעובדים מרכזיים בתאגיד הבנקאי יהיה בר השבה בנסיבות חריגות במיוחד, שייקבעו על ידי הבנק, בהתחשב בנסיבות שנקבעו בהוראה. כן נקבע כי התאגיד הבנקאי ינקוט בכל האמצעים הסבירים להשיב סכום הולם אם התקיימו התנאים להשבה. תקופת ההשבה נקבעה לחמש שנים עם אפשרות הארכה, לגבי נושאי משרה, בעוד שנתיים נוספות בהתקיים הנסיבות שנקבעו בהוראה. יצוין כי החובה לא תחול כאשר סך התגמול המשתנה לעובד מרכזי אינו עולה על שישית מהתגמול הקבוע שקיבל בשנה קלנדרית; השלישי (שייכנס לתוקף 6 חודשים מפרסום התיקון), הוראה כי כל תאגיד בקבוצה בנקאית יישא בעלויות נושאי המשרה והעובדים שלו, וכן אישור על עובדים מרכזיים (שאינם דירקטורים, אך כולל יו"ר ודירקטורים חיצוניים) בתאגיד בנקאי לקבל תגמול מבעל היתר שליטה או מחזיק מהותי בתאגיד הבנקאי, לרבות קרוביו ותאגידים בשליטת מי מהם, ושאינם משתייכים לקבוצה הבנקאית. הובהר כי הדרישות על פי התיקון לא יחולו על זכויות שנצברו קודם לתיקון. בנוסף, נקבעה הוראת מעבר על פיה נקבע, בין היתר, כי לגבי הסכמי תגמול שנחתמו לפני פרסום התיקון, התיקון יחול לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2017. על הסכמי תגמול שיחתמו לאחר פרסום התיקון, כולל שינוי של הסכם תגמול קיים, התיקון יחול מיידית.

FATCA - FOREIGN ACCOUNT TAX COMPLIANCE ACT

התקנות שהותקנו לישומו של חוק ה-FATCA (FOREIGN ACCOUNT TAX COMPLIANCE ACT), נכנסו לתוקף ב-1 ביולי 2014. מטרתו של החוק היא להעמיק את גביית המס מיישיות אמריקאיות שבבעלותן נכסים מחוץ לגבולות ארה"ב, ובמסגרתו נדרשים מוסדות פיננסיים זרים (FOREIGN FINANCIAL INSTITUTIONS), לרבות בנקים ברחבי העולם, להעביר מידע אודות חשבונות המוחזקים אצלם על ידי אותן ישויות. לצורך כך, על המוסדות הפיננסיים הזרים להתקשר בהסכם עם רשות המס האמריקאית (IRS). מוסד פיננסי שלא יחתום על הסכם כאמור ו/או שלא יפעל בהתאם להוראות הנ"ל, יהיה כפוף, בין היתר, לחובת ניכוי מס במקור בשיעור של 30% מהתשלומים המגיעים לבנק ו/או ללקוחותיו ממקורות אמריקאים.

ביום 30 ביוני 2014 נחתם הסכם בילטרלי (להלן - "ההסכם") בין ארה"ב לישראל בנוגע ליישום ה-FATCA (הסכמים בנושא זה הושגו גם בין ארה"ב למדינות אחרות). הסכם זה הופך את רשות המס הישראלית לגורם ביניים בין המוסדות הפיננסיים הישראליים ל-IRS האמריקאי. ביום 6 באפריל 2014 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בעניין היערכות ליישום הוראות ה-FATCA. בחוזר הבהיר המפקח כי סירוב לפתוח חשבון חדש ללקוח אשר אינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן הנדרש ליישום הוראות ה-FATCA וסירוב ליתן שירותים בנקאיים בחשבון קיים, אשר חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה עם הלקוח לשם עקיפת הוראות ה-FATCA, יחשבו כ"סירוב סביר" לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א - 1981. בהתאם לנדרש ממוסדות פיננסיים שאינם אמריקאים, נרשמו הבנק וחברות רלוונטיות מקבוצת הבנק אצל רשויות המס האמריקאיות. הבנק עוקב אחר ההתפתחויות בחקיקה ונערך בהתאם.

חילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים עם מדינות ה-OECD לצרכי מס

ביום 28 באוקטובר 2014 הודיע משרד האוצר לארגון לשיתוף פעולה כלכלי של המדינות המפותחות כי ישראל תאמץ את הנוהל של חילופי מידע אוטומטיים על חשבונות פיננסיים לצרכי מס (COMMON REPORTING STANDARD - CRS) וזאת במסגרת המאבק לצמצום ההון השחור. בהתאם לנוהל זה על המוסדות הפיננסיים, ובכללם הבנקים, לערוך הליך לזיהוי בעלי החשבונות המוחזקים בהם ויעבירו לרשות המיסים מידע הנוגע לבעלי חשבונות שהם תושבי מדינות זרות. המידע יכלול את היתרות ואת ההכנסות הפיננסיות. לשם יישום הוראות הנוהל ידרשו חתימת הסכם בין הרשויות במדינות השונות ותיקוני חקיקה.

ביום 24 בנובמבר 2015 הצטרפה ישראל לאמנה המולטילטרלית בדבר סיוע מנהלי הדדי בענייני מס. אשר פותחה על ידי ארגון ה-OECD ומועצת האיחוד האירופי ככלי לשיתוף פעולה בענייני מס ולהתמודדות בהימנעות ובהתחמקות ממס. עד כה חתמו על האמנה 90 מדינות, בהן כל המדינות החברות בארגון OECD. בהתאם להוראות האמנה, רשויות המס של המדינות יסייעו זו לזו, בין היתר, בהחלפת מידע שנחוץ למדינה המבקשת לצרכי דיני המס שלה, לפי בקשה לגבי נישום או עסקה מסויימים ובאופן אוטומטי תקופתי לפי קטגוריות שיקבעו מראש.

ביום 26 בנובמבר 2015 פורסם חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 207), התשע"ו-2015, המאפשר למדינה העברת מידע, בתנאים מסויימים, הן למדינה עמה יש לישראל הסכם להקלת כפל מס, והן למדינה עמה יש לישראל הסכם לחילופי מידע. שר האוצר יפרסם הודעה ברשומות בדבר הסכמים לחילופי מידע שנחתמו.

התיקון נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2016.

ביום 10 בפברואר 2016 פורסמה הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 221), התשע"ו-2016. בהתאם להצעה, על מנת שניתן יהיה ליישם את הסכם FATCA שנחתם והסכמים לחילופי מידע אוטומטיים שייחתמו בין הרשויות המוסמכות במתכונת שטבע ארגון ה-OECD, תינתן לשר האוצר הסמכות לקבוע בתקנות הוראות לעניין פעולות שעל מוסד פיננסי חייב בדיווח לבצע לצורך זיהוי וזיהוי פרטים של בעלי החשבונות המנוהלים אצלו, פרטים שעל המוסד הפיננסי לדרוש מבעל חשבון, והוראות ביחס למידע שיש להעביר על חשבונות המוחזקים במוסד הפיננסי ואופן העברתו של המידע. בהתאם להצעה, תובטח האכיפה היעילה באמצעות הליך מהיר להטלת עיצומים כספיים על מוסד פיננסי שלא דרש מבעל חשבון למסור לו מידע, או לא ערך לגבי בעל חשבון את הבדיקות הדרושות.

ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross border)

ביום 16 במרס 2015 פרסם בנק ישראל חוזר בעניין ניהול סיכונים הנובעים מפעילות חוצת גבולות של לקוחות (cross border). בהתאם לחוזר, לאור התגברות הסיכונים הכרוכים בפעילות מול תושבי חוץ, על תאגיד בנקאי לבחון ולעדכן את מדיניותו, את נהליו ואת הבקורות ביחס לפעילות מול תושבי חוץ. עוד נקבע בחוזר, כי סירוב לפתוח חשבון חדש ללקוח שאינו משתף פעולה עם התאגיד הבנקאי באופן שנדרש ליישום מדיניותו ונהליו של התאגיד בעניין סיכון cross border וסירוב להעניק שירותים בנקאיים בחשבון קיים, אשר חושפים את התאגיד הבנקאי לסיכון שיחשב כמשתף פעולה עם הלקוח לשם עקיפת חקיקה זרה החלה על הלקוח, יחשבו כ"סירוב סביר" לעניין חוק הבנקאות (שירות ללקוח) התשמ"א-1981.

בחודשים ספטמבר-נובמבר 2014 פנה הפיקוח על הבנקים לבנק ולחלק מהבנקים האחרים בקבוצה (להלן בפסקה זו - "הבנק") (ולמיטב ידיעת הבנק, גם לבנקים אחרים) בנושא היערכותו לסיכונים רגולציה בפעילות לקוחות תושבי חוץ בבנק. לדעת הפיקוח על הבנקים, התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס בחו"ל והניסיון לאתר כספי חייבי מס, שהועברו על ידי אזרחיהם באמצעות תאגידים בנקאיים זרים, עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן גם לחשוף את הבנק לסיכונים ציות וסיכונים מוניטין.

הבנק ער לסיכונים בפעילות תושבי חוץ ולהתחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס בחו"ל, ובכלל זה לסיכונים בגין העלמות מס אפשריות של לקוחות שהם נישומי מס בארה"ב ("לקוחות אמריקאים"). לבנק מדיניות במסגרת איסור הלבנת הון ודרכי התמודדות עם הסיכונים בפעילות מול תושבי חוץ במסגרת נהליו השונים, לצד היערכותו ליישום הוראות ה-FATCA כמתואר בפרק זה. הבנק נקט בעבר ונוקט גם כיום בפעולות בדיקה וניטור של חשיפות וכן בפעולות מול לקוחות על מנת להקטין ככל הניתן חשש לחשבוניות לא מדווחים. בתוך כך, ביחס ללקוחות אמריקאים, ועוד בטרם נחקקה רגולציית ה-FATCA, הבנק נקט צעדי מנע שכללו הנחיות ופיקוח צמוד של היחידה הרלוונטית בבנק, בחינה של תקבולים משוויץ וממדיניות המוגדרות כמרכזיים פיננסיים בינלאומיים (המוכרים כמקלטי מס), לחשבוניות בבעלות או בשליטת לקוחות אמריקאים, וכן הטלת מגבלות בפתיחת חשבונות חדשים ללקוחות אמריקאים. בהתאם לפניית הפיקוח על הבנקים, הבנק נקט גם בצעדים נוספים ובכלל זה אימוץ מסמך מדיניות ייעודי העוסק בניהול הסיכון הרגולטורי הנובע מפעילות של לקוחות תושבי חוץ וביצוע ביקורת פנימית בבנקים בקבוצה, בסיוע של משרד רואי חשבון חיצוני, הן בדבר נאותות תהליך ניהול הסיכונים המשפטיים והרגולטוריים הגלומים בפעילות תושבי חוץ והן בנושא לקוחות אמריקאים.

ביחס ללקוחות האמריקאים, וכפי שציין הבנק בדוחותיו לשנת 2014 לפי בקשת רשות ניירות ערך, לבנק ולפיבי בנק (שווייץ) לא ידוע על כל חקירה שמתנהלת כנגד מי מהם על ידי הרשויות בארה"ב בקשר לחשיפה להפרה של הדין בארה"ב ביחס להעלמות מס של לקוחות אמריקאים של הבנק או של פיבי בנק (שווייץ) וגם לא התקיימה כל תקשורת בין הבנק ופיבי בנק (שווייץ) לבין הרשויות בארה"ב אשר עשויה להיות לה נגיעה לחשיפה האמורה. לבנק לא היו מעולם שלוחה, סניף או חברה בת בארה"ב. הבנק ופיבי בנק (שווייץ) גם לא פעלו לגיוס אקטיבי ממוקד של לקוחות אמריקאים. כך למשל, לא היה להם דסק אמריקאי או נציגויות בארה"ב, וכן לא התקיימו נסיעות עבודה לארה"ב של נציגים למטרת גיוס לקוחות אמריקאים. למעשה, לקוחות אמריקאים לא היו יעד שיווקי של הבנק הבינלאומי או של פיבי בנק (שווייץ) (שהתמקדה בלקוחות ישראלים או לקוחות בעלי זיקה לישראל). לאור האמור לעיל, ולמיטב ידיעת הבנק, הבנק סובר כי בנסיבותיו, מבחינה איכותית, החשיפה הפוטנציאלית שלו להפרה של הדין בארה"ב ביחס להעלמות מס של לקוחות אמריקאים של הבנק או של פיבי בנק (שווייץ) אינה שונה מחשיפה פוטנציאלית להפרת הוראות כל דין החל על פעילות הבנק ופעילות החברות הבנות. לפיכך, למיטב הערכת הבנק במועד זה, ועל בסיס כל האמור לעיל, אין לבנק יכולת לכמת חשיפה אפשרית שאינה קלושה להפרה של הדין בארה"ב ביחס להעלמות מס של לקוחות אמריקאים של הבנק ופיבי בנק (שווייץ).

לפרטים נוספים אודות פיבי בנק (שווייץ) ראו ביאור ח.15 לדוחות הכספיים.

ציוד לחוקי המס בישראל

הצעת חוק להעמקת גביית המסים ולהגברת האכיפה (אמצעים לאכיפת תשלום מסים ולהרתעה מפני הלבנת הון) (תיקוני חקיקה) התשע"ה-2015

בהתאם להצעה, שפורסמה ביום 31 באוגוסט 2015, יחויבו גופים פיננסיים, ותאגידים בנקאיים בכללם, להעביר דיווחים שוטפים לרשות המיסים ביחס לפעילות המתבצעת בחשבונות העסקיים של לקוחותיהם (חשבונות תאגידים וכל חשבון המוגדר אצלם כחשבון עסקי). בנוסף, תוסמך רשות המיסים לדרוש מגופים פיננסיים המצאת מידע לגבי קבוצה של לקוחות בעלי מאפיינים משותפים, בשל החשד שלקוחות אלה עברו על חוקי המס באופן הגורם לאובדן מס בהיקף שאינו מבוטל. עוד מוצע לתקן את חוק איסור הלבנת הון כך שיתווספו עבירות מס חמורות כעבירות מקור, לרבות עבירות לפי סעיף 220 לפקודת מס הכנסה ועבירות מס נוספות המתאפיינות ביסוד נפשי של כוונה מיוחדת להתחמק מתשלום מס.

טיוטת מכתב בנק ישראל לתאגידים הבנקאיים בעניין פעילות תושבי ישראל בתאגידים הבנקאיים ובשלוחות חו"ל - ציוד לחוקי המס בישראל

בהתאם לטיטוטה האחרונה של המכתב, הנושאת תאריך 14 בדצמבר 2015, תאגיד בנקאי עלול להיחשף לסיכונים כאשר הוא פותח או מנהל חשבון בו מופקדים כספים שיתכן שמקורם בהתחמקות הלקוח מתשלום מס או שמקורם בהכנסות שלא דווחו לרשות המיסים כנדרש. לפיכך, נדרשים התאגידים הבנקאיים לנקוט בצעדים הנדרשים למזעור סיכונים אלה ושילובם במסגרת ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי. עוד נאמר בטיטוטה, כי סירוב להעניק שירותים בנקאיים הנובע מיישום המדיניות והנהלים שנקבעו מכוח המכתב - ייחשב כסירוב סביר לענין חוק הבנקאות (שירות ללקוח).

רפורמת EMIR

בשנת 2012 פורסמו בארצות הברית כללים לצורך הסדרת יישום החוק "The Dodd Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act" שחוקק בארצות הברית בשנת 2010 (להלן - "רפורמת DF"). מטרת רפורמת DF, בין היתר, היא הפחתת סיכון האשראי במסחר בשוק הנגזרים הנסחרים OTC והסיכונים המערכתיים הנובעים מהם והגברת השקיפות בשוק זה. במסגרת רפורמת DF נקבעו, בין היתר, כללים לגבי סליקת עסקאות במסלוקה מרכזית, דרישות בטחונות ודיווח העסקאות למאגרי מידע ייעודיים.

במקביל לרפורמת DF שפורסמה בארצות הברית, פורסמה באירופה רפורמה בעלת עקרונות דומים - European Market Infrastructure Regulation (להלן - "רפורמת EMIR").

רפורמת EMIR חלה על כל גוף אירופאי ולכן, צפויה להשפיע על אופן פעילות הבנק במכשירים נגזרים. הסליקה המרכזית על פי רפורמת EMIR אמורה להתחיל ביוני 2016 עבור חברי המסלוקה באירופה. הבנק נערך ליישום הכללים מכח רפורמת EMIR, ככל שהם רלוונטיים לגביו.

הליכים משפטיים

בבאור 25.3. לדוחות הכספיים מתוארות תביעות מהותיות אשר תלויות ועומדות נגד הבנק והחברות המאוחדות שלו.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

להלן הדירוג של הבנק על ידי חברות דירוג בישראל וחברת דירוג בינלאומית:

- חברת S&P מעלות דירגה את הבנק בדירוג ilAA+/Stable ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג ilAA.
- חברת "מידרוג" דירגה את האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa3.il אופק יציב, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aa1.il אופק יציב, ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בדירוג Aa2.il אופק שלילי.
- חברת הדירוג הבינלאומית Moody's מדרגת את הבנק כדלקמן: פקדונות מט"ח ומטבע מקומי לטווח ארוך וקצר, A3/Prime-2. תחזית הדירוג הינה יציב וזאת לאחר שבחודש יוני העלתה Moody's את התחזית משלילי ליציב.

מגזרי הפעילות של קבוצת הבנק

לתיאור של מגזרי הפעילות ראה באור 28 לדוחות הכספיים ופרק **מגזרי פעילות** בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

מבנה התחרות במגזרי הפעילות ושינויים החלים בהם**מגזר עסקי**

- מרבית הלוקחות העסקיים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים ולעיתים קרובות, בכל הבנקים הגדולים הפועלים בישראל, וכן בבנקים זרים.
- רמת התחרות במערכת הבנקאית על לקוחות איכותיים במגזר העסקי הינה גבוהה מאוד. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים.
- התרחבות השוק החוץ-בנקאי בישראל כתחליף לאשראי בנקאי כמפורט לעיל, לרבות אשראי שמעניקים גופים מוסדיים וחברות ביטוח, ותהליכי הגלובליזציה והליברליזציה אפשרו ללקוחות המגזר העסקי נגישות לגיוסי הון בשוקי ההון בחו"ל, וזמינות לקבלת אשראי ושירותים בנקאיים מבנקים וגופים פיננסיים בחו"ל.

מגזר הבנקאות הפרטית

- הפעילות במגזר הבנקאות הפרטית המתאפיין ברמת תחרות גבוהה, הינה נדבך מרכזי באסטרטגיה של הקבוצה. הקבוצה מתחרה במגזר זה מול כל הבנקים הישראליים וכן מול נציגויות של בנקים ובתי השקעות זרים בישראל, גופים מוסדיים, ברוקרים פרטיים והשקעות בשווקים זרים.
- על רקע זה, ולנוכח רמת סיכון האשראי הנמוכה יחסית בגלומה בפעילות במגזר הבנקאות הפרטית, התחרות על לקוחות אלו חריפה ודינאמית מאוד. תחרות זו באה לידי ביטוי בהקצאת משאבים ניכרת להעלאת רמת השירות והיעוץ ללקוחות הבנקאות הפרטית, בהכשרה מקצועית לעובדים, בהרחבה מתמדת של סל המוצרים, בשדרוג של המערכות הטכנולוגיות תומכות ההחלטה, בהטבות בתנאי ניהול חשבון, בשחיקה ברמות המחירים והעמלות, במבצעי פרסום רבים ודגש על שירות אישי ויצירת מעטפת שירות מותאמת ללקוח.
- בפלח העליון של מגזר הבנקאות הפרטית, וכן בפעילותה בקרב תושבי חוץ (לרבות באמצעות שלוחת פיבי בנק (שוויץ)), מתמודדת הקבוצה בשוק הבנקאות הפרטית הגלובלי, המתאפיין ברמת תחרות גבוהה במיוחד. באופן ספציפי, מתחרה הקבוצה במגזר זה מול הבנקים הישראליים הפועלים בחו"ל, מול בנקים וגופים אחרים המתמחים בבנקאות פרטית לאוכלוסייה הזרה ומול בתי ההשקעות הבינלאומיים.
- הבנק והקבוצה פועלים תדיר לשיפור תהליכים ולהכנסת שיפורים טכנולוגיים במטרה לשפר את רמת השירות ולהרחיב את סל המוצרים, כולל שידרוג ופיתוח השירותים הניתנים באינטרנט ובסלולר.

מגזר הבנקאות המסחרית

- התחרות על לקוחות מגזר הבנקאות המסחרית במערכת הבנקאית הולכת וגוברת. התחרות מתבטאת ברמת השירות ובמהירות התגובה, ברמת המחירים והעמלות ובתנאים להעמדת מימון. קבוצת הבנק מתמודדת בעיקר מול ארבע הקבוצות הבנקאיות הנוספות בישראל ומול בנקים זרים בעלי נציגויות בישראל. הבנקים מתחרים ביניהם ביכולת להגיב במהירות וביעילות לצרכים המשתנים של כל לקוח, באיכות השירותים וכח האדם המקצועי ובפיתוח מוצרים בנקאיים מתוחכמים וחדשניים. בנוסף לכך, קיימת תחרות מצד גופים חוץ בנקאיים, כגון חברות הביטוח, והאפשרות לגיוסי הון בשווקים בארץ ובחו"ל.

- מרבית הלקוחות המסחריים בישראל מנהלים חשבונות במספר בנקים, מה שמגביר את התחרותיות על לקוחות אלה. גם דרישות הון רגולטוריות, המגבילות את הבנקים בפעילותם מול לקוחות עסקיים גדולים והחמרתן בשנים האחרונות, מובילות את המערכת הבנקאית להתמקד בלקוחות מסחריים, בעיקר בתחום ה-Middle Market.
- גם בפעילות הפאסיבה קיימת תחרות על לקוחות מגזר ה-Middle Market, הן מול בנקים והן מול גופים חוץ-בנקאיים המתמחים בשוקי ההון והכספים (לרבות חברות הביטוח, בתי ההשקעות וכיו"ב).

מגזר משקי הבית

- הקבוצה פועלת בשנים האחרונות לשיפור המיצוב התחרותי שלה במגזר משקי הבית בכמה מישורים:
- התאמות במערך הסינוף בהתאם להתפתחויות באוכלוסיות היעד של הקבוצה ועל פי אזורי פוטנציאל.
- שימת דגש על פיתוח השירותים הישירים של הקבוצה; הבינלאומי און ליין, אפליקציות מתקדמות בסלולר, מכשירים לשירות עצמי ועוד.
- פעילות שיווקית רחבה, המושתתת על מערכות מיכוניות תומכות.
- חיזוק הקשר האישי ומערכת היחסים עם הלקוח.
- במקביל, ממשיכה הקבוצה להתמקד באוכלוסיות מטרה ספציפיות בקרב מגזר משקי הבית, כמו עובדי מערכת הבטחון וגמלאיה, אוכלוסיית המורים, בעלי מקצועות חופשיים, עובדי חברות גדולות, מגזר הלקוחות החרדי ועוד.
- שיפור מעמדה של הקבוצה במגזר משקי הבית ימשיך להוות נדבך מרכזי באסטרטגיה העסקית של הקבוצה. אסטרטגיה זו נועדה לבזר את תמהיל ההכנסות של הקבוצה, כמו גם ליצור מאגר לקוחות, ממנו תצמח עתודת לקוחות הבנקאות הפרטית בעתיד. הבנק שואף לשימור והגדלת פעילות הקבוצה בקרב לקוחות קיימים, לרבות לקוחות דואליים, שחלק מפעילותם הפיננסית מתנהלת בבנקים אחרים. כמו כן, ממשיכה הקבוצה בגיוס של לקוחות חדשים מקרב אוכלוסיות המטרה של הקבוצה, כל בנק בתחום התמחותו, ובצעדים לייעול ושיפור התשתיות הקמעונאיות.
- התהליכים הבאים מתבצעים ו/או מתוכננים להתבצע במהלך העסקים לשם מימוש אסטרטגיה זו:
- חיזוק התפיסה ממוקדת הלקוח, תוך התאמת הצעות הערך, המוצרים, רמת השירות וערוצי ההפצה להעדפות ולצרכים הפיננסיים של כל לקוח.
- ניהול מושכל של הרשת הקמעונאית בתפיסה רב-ערוצית, המתבססת הן על מערך סניפי בפריסה הולמת, והן על הרחבה מתמדת של שירותי הבנקאות הישירה, לרבות אתר האינטרנט, האפליקציות הסלולריות, מכשירים אוטומטיים מתקדמים וכיוצ"ב.
- ייזום שיטתי מבוסס מאגרי נתונים כלפי לקוחות בכל תחומי הפעילות, לרבות שירותי ניהול חשבון, פעילות השקעות וייעוץ, אשראי צרכני ומשכנתאות.
- שימור המובילות והיתרון התחרותי בתחום החיסכון והשקעות, ובכלל זה המשך פיתוח מוצרים ושירותי ערך מוסף מתוחכמים דוגמת פיבי - הבנקאית הווירטואלית, נתונים בקליק וכיוצ"ב.
- פיתוח פעילות המשכנתאות כמוצר קמעונאי משלים.

מגזר העסקים הקטנים

- התחרות על מגזר העסקים הקטנים נמצאת במגמת התחזקות בשנים האחרונות.
- הקבוצה מתחרה במגזר העסקים הקטנים מול כל הבנקים בישראל, ובעיקר מול ארבעת הבנקים הגדולים. עם זאת, בשנים האחרונות גוברת התחרות גם מצד הבנקים הקטנים המרחיבים את פעילותם מול המגזר. כמו כן, קיימת תחרות מצד גופים פיננסיים שונים, ובהם חברות כרטיסי האשראי, חברות ליסינג וחברות ביטוח. גורם נוסף התורם להגברת התחרות במגזר זה, הינו קיומן של קרנות ממשלתיות יעודיות למתן אשראי לעסקים קטנים ובינוניים.

תרומה לקהילה

"נקודת מפנה", הפרוייקט החברתי - קהילתי של הבנק, בשיתוף עם ארגון מתן - משקיעים בקהילה וג'וינט-אשלים, פועל מזה 8 שנים. בשנותיה הראשונות התמקדה התוכנית בבני נוער בסיכון שנפלטו ממסגרות שונות במטרה לתת לבני נוער אלו את האפשרות לשנות כיוון ולחיות חיים נורמטיביים בחברה הישראלית. במסגרת התוכנית בני הנוער שולבו במיזמים עסקיים ובתוכניות שונות המשלבות לימודים עם עבודה וטיפול יזמות עסקית בעזרת פיתוח כישורים ומיומנויות.

בשנת 2014 השיק הבנק תוכניות חדשות שמטרתן קידום ה-"Wellness" - איכות חיים ואורח חיים בריא בקהילה, בדגש על ילדים ונוער בסיכון, תוך התמקדות בכלים של ספורט, איכות חיים ואורח חיים בריא.

הבנק מעודד ותומך במתנדבים מעובדי הבנק המעוניינים לקחת חלק בפרוייקט ולתרום מזמנם, ניסיונם ומומחיותם לטובת בני הנוער. בנוסף לפרוייקטים אלו תורמים הבנק וחברות הבנות שלו לעמותות וארגונים שונים. סך התרומות שבוצעו בקבוצת הבנק בשנת 2015 הסתכם ב-2.8 מיליון ש"ח.

נספחים

358	נספח 1 - שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד
366	נספח 2 - דוח רווח והפסד מאוחד - מידע רב רבעוני
367	נספח 3 - מאזן מאוחד - מידע רב רבעוני

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית

א. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - נכסים

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
שיעור הכנסה	הכנסות רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	במיליוני ש"ח
ב-%			
3.23	2,111	65,454	אשראי לציבור ⁽²⁾⁽⁵⁾
2.39	9	377	- בישראל
3.22	2,120	65,831	- מחוץ לישראל
			סך הכל
(0.46)	(3)	651	אשראי לממשלה
-	-	-	- בישראל
(0.46)	(3)	651	- מחוץ לישראל
			סך הכל
0.25	8	3,177	פקדונות בבנקים
0.20	1	508	- בישראל
0.24	9	3,685	- מחוץ לישראל
			סך הכל
0.12	28	22,970	פקדונות בבנקים מרכזיים
-	-	-	- בישראל
0.12	28	22,970	- מחוץ לישראל
			סך הכל
0.20	1	498	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	-	-	- בישראל
0.20	1	498	- מחוץ לישראל
			סך הכל
0.70	92	13,170	אגרות חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾
1.72	2	116	- בישראל
0.71	94	13,286	- מחוץ לישראל
			סך הכל
0.52	5	965	אגרות חוב למסחר
-	-	3	- בישראל
0.52	5	968	- מחוץ לישראל
			סך הכל
4.08	6	147	נכסים אחרים
-	-	-	בישראל
4.08	6	147	מחוץ לישראל
			סך הכל
2.09	2,260	108,036	סך כל הנכסים נושאי רבית
		3,005	חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים רבית
		11,029	נכסים אחרים שאינם נושאים רבית ⁽⁴⁾
		122,070	סך כל הנכסים
1.20	12	1,004	סך הנכסים נושאי רבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל

הערות לטבלה ראה עמוד 364.

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
שיעור הכנסה	הכנסות רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	שיעור הכנסה	הכנסות רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾
ב-%		במיליוני ש"ח	ב-%		במיליוני ש"ח
4.52	2,819	62,308	3.78	2,385	63,023
2.68	12	447	2.08	9	433
4.51	2,831	62,755	3.77	2,394	63,456
-	-	12	0.68	3	439
-	-	-	-	-	-
-	-	12	0.68	3	439
1.28	32	2,509	0.64	16	2,502
0.29	1	342	0.22	1	458
1.16	33	2,851	0.57	17	2,960
1.36	192	14,077	0.60	106	17,562
-	-	-	-	-	-
1.36	192	14,077	0.60	106	17,562
1.35	15	1,113	0.61	6	980
-	-	-	-	-	-
1.35	15	1,113	0.61	6	980
2.28	204	8,963	1.27	123	9,703
1.72	2	116	1.49	2	134
2.27	206	9,079	1.27	125	9,837
2.41	40	1,663	0.78	11	1,416
-	-	2	-	-	4
2.40	40	1,665	0.78	11	1,420
2.79	5	179	0.33	2	613
-	-	111	-	-	114
1.72	5	290	0.28	2	727
3.62	3,322	91,842	2.74	2,664	97,381
		2,875			2,921
		10,359			10,913
		105,076			111,215
1.47	15	1,018	1.05	12	1,143

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ב. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - התחייבויות והון

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	הוצאות רבית	שיעור הוצאה ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח		ב-%	
התחייבויות נושאות רבית			
פקדונות הציבור			
- בישראל			
5,968	1	0.02	
57,367	131	0.23	
לפי דרישה			
לזמן קצוב			
- מחוץ לישראל			
לזמן קצוב			
-	-	-	
63,335	132	0.21	
סך הכל			
פקדונות הממשלה			
- בישראל			
618	6	0.97	
- מחוץ לישראל			
-	-	-	
618	6	0.97	
סך הכל			
פקדונות מבנקים			
- בישראל			
1,344	1	0.07	
- מחוץ לישראל			
-	-	-	
1,344	1	0.07	
סך הכל			
אגרות חוב			
- בישראל			
5,902	168	2.85	
- מחוץ לישראל			
-	-	-	
5,902	168	2.85	
סך הכל			
התחייבויות אחרות			
- בישראל			
522	-	-	
- מחוץ לישראל			
-	-	-	
522	-	-	
סך הכל			
71,721	307	0.43	
36,100			
3,005			
4,011			
114,837			
7,233			
122,070			
סך כל ההתחייבויות נושאות רבית			
פקדונות הציבור שאינם נושאים רבית			
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים רבית			
התחייבויות אחרות שאינן נושאות רבית ⁽⁶⁾			
סך כל ההתחייבויות			
סך כל האמצעים ההוניים			
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים			
פער הרבית			
תשואה נטו על נכסים נושאים רבית⁽⁷⁾			
- בישראל			
107,032	1,941	1.81	
- מחוץ לישראל			
1,004	12	1.20	
108,036	1,953	1.81	
סך הכל			
-	-	-	
סך ההתחייבויות נושאות רבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל			

הערות לטבלה ראה עמוד 364.

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
שיעור הוצאה ⁽¹⁾	הוצאות רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	שיעור הוצאה ⁽¹⁾	הוצאות רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾
ב-%		במיליוני ש"ח	ב-%		במיליוני ש"ח
0.48	19	3,954	0.14	6	4,253
1.22	709	58,285	0.53	316	59,274
-	-	-	-	-	-
1.17	728	62,239	0.51	322	63,527
1.94	9	465	0.99	7	710
-	-	-	-	-	-
1.94	9	465	0.99	7	710
0.66	8	1,204	0.11	1	926
-	-	-	-	-	-
0.66	8	1,204	0.11	1	926
6.28	354	5,639	4.06	222	5,474
-	-	-	-	-	-
6.28	354	5,639	4.06	222	5,474
3.06	36	1,175	1.07	11	1,026
-	-	15	-	-	10
3.03	36	1,190	0.78	11	1,036
1.60	1,135	70,737	0.79	563	71,673
		21,463			25,711
		2,875			2,921
		3,093			3,750
		98,168			104,055
		6,908			7,160
		105,076			111,215
2.02			1.95		
2.39	2,172	90,824	2.17	2,089	96,238
1.47	15	1,018	1.05	12	1,143
2.38	2,187	91,842	2.16	2,101	97,381
-	-	15	-	-	10

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ג. יתרות ממוצעות ושיעורי רבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי רבית המיוחסים לפעילות בישראל

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾		
ב-%		במיליוני ש"ח		
2.18	1,762	80,839		מטבע ישראלי לא צמוד
(0.14)	(67)	46,836		סך נכסים נושאי רבית
2.04				סך התחייבויות נושאות רבית
				פער הרבית
1.99	277	13,929		מטבע ישראלי צמוד למדד
(1.57)	(205)	13,031		סך נכסים נושאי רבית
0.42				סך התחייבויות נושאות רבית
				פער הרבית
1.70	209	12,264		מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)
(0.29)	(35)	11,854		סך נכסים נושאי רבית
1.41				סך התחייבויות נושאות רבית
				פער הרבית
2.10	2,248	107,032		סך פעילות בישראל
(0.43)	(307)	71,721		סך נכסים נושאי רבית
1.67				סך התחייבויות נושאות רבית
				פער הרבית

הערות לטבלה ראה עמוד 364.

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) רבית	יתרה ממוצעת ⁽¹⁾
ב-%		במיליוני ש"ח	ב-%		במיליוני ש"ח
3.49	2,263	64,798	2.80	1,959	70,018
(0.92)	(413)	44,617	(0.39)	(174)	44,723
2.57			2.41		
5.35	804	15,003	3.09	458	14,828
(4.87)	(677)	13,889	(2.46)	(348)	14,166
0.48			0.63		
2.18	240	11,023	2.06	235	11,392
(0.37)	(45)	12,216	(0.32)	(41)	12,774
1.81			1.74		
3.64	3,307	90,824	2.75	2,652	96,238
(1.60)	(1,135)	70,722	(0.78)	(563)	71,663
2.04			1.97		

נספח 1 -

שיעורי הכנסות והוצאות רבית מאוחד וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות רבית (המשך)

ד. ניתוח השינויים בהכנסות רבית ובהוצאות רבית

לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בהשוואה לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2014				
גידול (קטון) בגלל שינוי				
כמות	מחיר	שינויים נטו		
במיליוני ש"ח				
נכסים נושאי רבית				
אשראי לציבור				
- בישראל				
- מחוץ לישראל				
סך הכל				
נכסים נושאי רבית אחרים				
- בישראל				
- מחוץ לישראל				
סך הכל				
סך כל הכנסות הרבית				
התחייבויות נושאות רבית				
פקדונות הציבור				
- בישראל				
לפי דרישה				
לזמן קצוב				
- מחוץ לישראל				
לזמן קצוב				
סך הכל				
התחייבויות נושאות רבית אחרות				
- בישראל				
- מחוץ לישראל				
סך הכל				
סך כל הוצאות הרבית				
סך כל הכנסות הרבית פחות הוצאות הרבית				
78	(352)	(274)		
(1)	1	-		
77	(351)	(274)		
28	(158)	(130)		
-	-	-		
28	(158)	(130)		
105	(509)	(404)		
-	(5)	(5)		
(4)	(181)	(185)		
-	-	-		
(4)	(186)	(190)		
5	(71)	(66)		
-	-	-		
5	(71)	(66)		
1	(257)	(256)		
104	(252)	(148)		

- (1) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות, פרט למגזר שקלי לא צמוד בו מחושבת היתרה הממוצעת על בסיס נתונים יומיים.
- (2) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית.
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות חוב זמינות למכירה נוכחה היתרה הממוצעת של רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן" לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2015 בסך של 9 מיליון ש"ח (לשנים שנשתיימו ביום 31 בדצמבר 2014 וביום 31 בדצמבר 2013 נוכחה יתרה בסך של 63 מיליון ש"ח ויתרה בסך של 77 מיליון ש"ח, בהתאמה).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים רבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (5) עמלות בסך של 137 מיליון ש"ח, 143 מיליון ש"ח ו-106 מיליון ש"ח נכללו בהכנסות רבית בשנים שנשתיימו ביום 31 בדצמבר 2015, 31 בדצמבר 2014 ו-31 בדצמבר 2013, בהתאמה.
- (6) לרבות מכשירים נגזרים.
- (7) תשואה נטו - הכנסות רבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הרבית.
- (8) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על ידי הכפלת המחיר בתקופה המדווחת בשינוי בכמות בין התקופות להשוואה. השינוי המיוחס לשינוי במחיר חושב על ידי הכפלת הכמות בתקופה הקודמת בשינוי במחיר בין התקופות להשוואה.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 בהשוואה לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013			
גידול (קיטון) בגלל שינוי			
שינויים נטו	מחיר	כמות	
במיליוני ש"ח			
(434)	(461)	27	
(3)	(3)	-	
(437)	(464)	27	
(221)	(259)	38	
-	-	-	
(221)	(259)	38	
(658)	(723)	65	
(13)	(13)	-	
(393)	(398)	5	
-	-	-	
(406)	(411)	5	
(166)	(156)	(10)	
-	-	-	
(166)	(156)	(10)	
(572)	(567)	(5)	
(86)	(156)	70	

נספח 2 -

דוח רווח והפסד מאוחד לרבעון בשנים 2014-2015 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2014				2015				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
619	764	690	591	382	730	621	527	הכנסות רבית
82	217	171	93	(62)	217	124	28	הוצאות רבית
537	547	519	498	444	513	497	499	הכנסות רבית, נטו
10	(7)	(11)	97	12	14	9	(17)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
527	554	530	401	432	499	488	516	הכנסות רבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
								הכנסות שאינן מרבית
41	48	67	74	75	28	14	32	הכנסות מימון שאינן מרבית
347	335	340	353	357	344	340	337	עמלות
9	34	17	2	6	3	4	1	הכנסות אחרות
397	417	424	429	438	375	358	370	סך הכל הכנסות שאינן מרבית
								הוצאות תפעוליות ואחרות
(1)446	(1)438	(1)444	(1)452	376	410	419	424	משכורות והוצאות נלוות
112	107	115	110	108	105	110	105	אחזקה ופחת בנינים וציוד
34	34	36	35	31	37	31	32	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
129	140	134	146	134	123	126	139	הוצאות אחרות
721	719	729	743	649	675	686	700	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
203	252	225	87	221	199	160	186	רווח לפני מסים
(1)86	(1)104	(1)97	(1)41	94	84	77	71	הפרשה למסים על הרווח
117	148	128	46	127	115	83	115	רווח לאחר מסים
8	8	12	7	8	10	10	10	חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס
								רווח נקי:
125	156	140	53	135	125	93	125	לפני יחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)(6)	(1)(6)	(1)(5)	(1)(2)	(10)	(7)	(7)	(8)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
119	150	135	51	125	118	86	117	המיוחס לבעלי מניות הבנק

2014				2015				רווח בסיסי למניה המיוחס לבעלי מניות הבנק
בשקלים חדשים				בשקלים חדשים				רווח נקי למניה בת 0.05 ש"ח
(1)1.19	(1)1.49	(1)1.35	(1)0.51	1.25	1.17	0.86	1.17	

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור 1.ג.

נספח 3 -

מאזן מאוחד לסוף כל רבעון בשנים 2014-2015 - מידע רב רבעוני

(במיליוני ש"ח)

2014				2015				שנה
1	2	3	4	1	2	3	4	רבעון
נכסים								
28,027	26,836	22,502	29,182	29,314	28,827	33,046	30,727	מזומנים ופקדונות בבנקים
11,197	11,982	12,181	12,554	13,614	15,434	13,605	16,439	ניירות ערך
992	894	1,225	477	479	549	332	353	ניירות ערך שנשאלו
(1)68,693	(1)68,652	(1)70,709	(1)69,807	(1)71,595	(1)71,423	70,726	73,379	אשראי לציבור
(825)	(843)	(827)	(876)	(849)	(834)	(848)	(824)	הפרשה להפסדי אשראי
67,868	67,809	69,882	68,931	70,746	70,589	69,878	72,555	אשראי לציבור, נטו
328	659	660	658	669	664	662	669	אשראי לממשלה
(1)377	(1)381	(1)388	(1)396	(1)404	416	427	438	השקעה בחברות מוחזקות
1,204	1,209	1,198	1,222	1,230	1,241	1,220	1,229	בנינים וציוד
388	364	340	335	313	292	273	272	נכסים בלתי מוחשיים
1,122	982	1,937	3,015	2,452	2,146	2,189	1,636	נכסים בגין מכשירים נגזרים
(1)862	(1)913	(1)999	(1)1,037	(1)1,084	(1)1,266	1,226	1,158	נכסים אחרים
102	-	-	-	-	-	-	-	נכסים מוחזקים למכירה
112,467	112,029	111,312	117,807	120,305	121,424	122,858	125,476	סך כל הנכסים
התחייבויות, הון זמני והון								
91,103	90,686	88,737	95,155	97,277	98,634	100,652	103,262	פקדונות הציבור
1,278	1,171	1,289	1,469	1,271	1,233	938	1,565	פקדונות מבנקים
846	867	1,144	556	538	575	402	511	פקדונות הממשלה
5,574	5,570	5,468	4,903	6,106	6,050	5,950	5,862	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,340	1,277	1,849	3,162	2,373	2,274	2,149	1,659	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(1)5,526	(1)5,548	(1)5,783	(1)5,519	5,267	5,117	5,149	4,954	התחייבויות אחרות
12	-	-	-	-	-	-	-	התחייבויות המוחזקות למכירה
105,679	105,119	104,270	110,764	112,832	113,883	115,240	117,813	סך כל ההתחייבויות
-	-	-	-	316	322	324	326	הון זמני - זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)6,554	(1)6,671	(1)6,797	(1)6,797	(1)6,905	(1)6,966	7,035	7,073	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק
234	239	245	246	252	253	259	264	זכויות שאינן מקנות שליטה
6,788	6,910	7,042	7,043	7,157	7,219	7,294	7,337	סך כל ההון
112,467	112,029	111,312	117,807	120,305	121,424	122,858	125,476	סך כל ההתחייבויות, הון זמני והון

(1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים. ראה באור.1.ג.

סמדר ברבר-צדיק
מנהל כללי

רוני חזקיהו
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 28 בפברואר 2016
י"ט באדר א, תשע"ו

מילון מונחים

ABC	ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.
	EAD - Exposure At Default - החשיפה בעת הכשל - היקף חשיפתו או חשיפתו בעת כשל לסיכון אשראי של צד נגדי.
	FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק אמריקאי הנועד לשיפור אחיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.
	LDC - Less Developed Country - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.
	LTV - Loan To Value Ratio - היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).
	Middle Market - פעילות מסחרית המבוצעת מול לקוחות בסדר גודל בינוני.
	LGD - Loss Given Default - שיעור ההפסד בהינתן כשל - אחוז ההפסד מהחשיפה הכללית כאשר לקוח פושט רגל.
	CDS - Credit Default Swap - מכשיר פיננסי המעביר חשיפת אשראי למנפיק בין הצדדים לעסקה.
	CLS - Continuous Linked Settlement - CLS הוא בנק לסליקת עסקאות במטבע חוץ של שני צדדים המעוניינים להימנע ככל הניתן מסיכויי סליקה ואשראי. הייחוד של CLS הוא בהיותו נקודת אמצע, מתווך, של שני צדדים, ניטראלי ובעל מנגנוני סליקה המפחיתים סיכונים באופן מירבי.
	Dodd-Frank - תקנות פדרליות בארצות הברית שאושרו בקונגרס ב-2010 בניסיון למנוע את הישנותם של אירועים שהובילו למשבר בשווקים הפיננסיים של שנת 2008 על ידי הפחתת הסיכון במערכת הבנקאית בארצות הברית בין היתר על ידי הגבלת ההשקעות המוחזקות בחשבון הנוסטרו והסדרה של מסחר בנגזרים. מכוח תקנות אלו הוקמו גופים ממשלתיים שתפקידם לפקח, לאכוף ולעקוב אחר הביצועים של גופים פיננסיים גדולים.
	EMIR - European Market infrastructure Regulation - רגולציה של האיחוד האירופי שנועדה להגדיל את יציבותם של השווקים מעבר לדלפק (OTC) בכל מדינות האיחוד האירופי.
	FHLMC - Freddie Mac - סוכנות המסונפת לממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן לציבור. (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).
	FNMA - Fannie Mae - חברה ציבורית בחסות ממשלת ארצות הברית הרוכשת משכנתאות, מאגחת אותן ומוכרת אותן בשוק החופשי (אין לחברה זאת ערבות של ממשלת ארה"ב).
	GNMA - Ginnie Mea - חברה פדרלית למשכנתאות. האג"ח המונפקות על ידה זוכות לערבות של הסוכנות הממשלתית למשכנתאות (Government National Mortgage Association).
	Var - Value at Risk - מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכויי שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים ורמת הוודאות הנדרשת את ההפסד המקסימלי בשווי השוק של התיק למסחר, כתוצאה משינויים יומיים במחיר.

א	איגוח - פעולה של הפיכת הלוואות ואשראי בנקאי להלוואה ארוכת טווח באמצעות אגרות חוב כחלק מהתהליך של גיוס הון חוץ-בנקאי. הגיוס מבוצע באמצעות ישות למטרה מיוחדת אשר מגייס חוב על ידי הנפקת אגרות חוב המגובות על ידי מצרף של תזרימים צפויים או נכסים שנרכשו ושקובצו יחד (בפעולת איגום - Pooling) והפכו לניירות ערך, הניתנים להנפקה. אגרות החוב או ניירות ערך שמונפקים כחלק מתהליך האיגום מגובים בנכסים (התזרימים) האלה. האיגוח יכול להתייחס לכל זרם מוגדר של הכנסות (למשל: תקבולים עסקיים, תקבולים ממשכנתאות). אגרות חוב מגובי משכנתאות (MBS) - אגרות חוב המגובות במשכנתאות שבהן תשלומי הרבית והקרן מתבססים על תזרים מזומנים הנובע מפירעון הלוואות המובטחות במשכנתאות.
	אגרות חוב מגובי נכסים (ABS) - נייר ערך שתשלומי הרבית והקרן בגינו מגובים על ידי נכסים פיננסיים מסוימים. הנכסים המגבים עשויים להיות קבוצות של הלוואות, לרבות משכנתאות למגורים, או נכסים פיננסיים אחרים. אינפלציה - היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים. אירוע קיברנטי (סייבר) - אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
	ארגון המדינות המפותחות (OECD) - ארגון, שמרכזו בפריז, המורכב ממדינות שמשקיהן מפותחים. תנאי הקבלה הבסיסיים לארגון הם קבלת עקרונות הדמוקרטיה והשוק החופשי. מטרת הארגון היא להוביל מהלכים של פיתוח כלכלי ושיתוף פעולה עסקי בינלאומי. ישראל התקבלה כחברה בארגון במאי 2010. אשראי on call - אשראי שניתן למספר ימים ונפרע על פי קריאה בהתאם לתנאי ההסכם בין הבנק ללקוח.
ב	באזל 2/ באזל 3 - הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.
ג	גידור - עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה.
ה	הון עצמי רובד 1 - הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות ההון - ההון הפיקוחי" - הוראות מעבר. הון רובד 2 - שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רובד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern capital) והוא כולל בעיקר מכשירי כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל 3 וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (Contingent Convertible - CoCo). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי. הון רגולטורי - הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי). הלבנת הון - פעולות פיננסיות שמטרתן להסתיר מקור של כסף, בדרך כלל כסף שמקורו לא חוקי או כסף שלא שולם עליו מס. תהליך ההלבנה "מחזיר" את הכסף למערכת החוקית.

הלוואה לדיור - הלוואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא נתינה למטרת עסק:

1. ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ;
2. ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח;
3. ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים;
4. ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1,2.

הלוואת בלון/בולט - הלוואה שבמהלך כל תקופתה משולמים רק תשלומי הרבית, ואילו הקרן נפרעת במלואה בסוף התקופה. לעיתים גם הרבית משולמת בסוף התקופה.

הלמ"ס - השלכה המרכזית לסטטיסטיקה - ארגון הפועל מתוקף סמכות חוקית לאיסוף נתונים רשמיים על החברה ועל הכלכלה בישראל ולהפצתם.

הסכמי CSA - הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב, המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.

הפרשה פרטנית - הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי מההון בשיעור הרבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הבטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב כפגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת ע"י הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, ע"י יחידות ניהול סיכונים האשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם. ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.

הפרשה קבוצתית - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.

חבות - סך חשיפות האשראי של הבנק כלפי הלווה או קבוצת לווים כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין. החבות כוללת, בין היתר, אשראי באחריות הבנק, השקעה בניירות ערך של הלווה, התחייבויות התאגיד הבנקאי לשלם כסף על חשבון הלקוח (לרבות ערבויות ואשראי תעודות) ועסקאות בנגזרים מבעבר לדלפק (OTC).

חבות/חוב בהשגחה מיוחדת - חוב או חבות, לרבות חשיפת אשראי חוץ מאזנית, הנהלת הבנק רואה צורך להגביר לגביהם את אמצעי המעקב והפיקוח, אם כי אינה צופה להפסדי אשראי בגינה. לחוב/חבות בהשגחה מיוחדת יש חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב של הנהלה. צורך כזה יתכן שייווצר נוכח שיקולים הקשורים בהתפתחויות ענפיות או אזוריות, או נוכח שיקולים ספציפיים הקשורים באיתנותו הפיננסית של החייב, היקף וטיב המידע המצוי בידי התאגיד הבנקאי באשר לחייב ופעילותו העסקית, מצב הבטחונות, פיגורים בפירעון החובות, קשרי החייב עם גופים אחרים הנחשבים כבעייתיים וכו'.

חברת דירוג - חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידיהן. בישראל פועלות שתי חברות דירוג - "מעלות" ו"מדרוג".

חוב בעייתי - חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בסיווג נחות, או חוב בסיווג פגום, לרבות חוב שאורגן מחדש.

חוב בפיגור - פיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. החוב נמצא בפיגור אם כולו או חלקו לא נפרע תוך 30 יום מהמועד שנקבע לפרעונו. לעניין זה, חוב בחשבון עובר ושב ייחשב כחלק של חוב בפיגור, אם חריגות ממסגרות אשראי מאושרות לא תיפרענה תוך 30 יום ממועד היווצרותן או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה שתגדיר הנהלת התאגיד הבנקאי.

חוב שאורגן מחדש - הסדר שלפיו תאגיד בנקאי - משיקולים כלכליים או משפטיים הקשורים במצבו הפיננסי של הלווה - מעניק ללווה, לפי הסכם או על פי דין, תנאים מיוחדים שלא היו ניתנים בנסיבות אחרות ואשר מכוונים לאפשר ללקוח לעמוד בהחזר החוב בתנאים החדשים, למעט הסדר לשינוי בתנאי חוב שבעיקרו משקף תמורות בתנאי האשראי במשק.

חובת נזילות - לפי חוק בנק ישראל מוטלת על הבנקים חובה להחזיק היקף נכסים נזילים בהתאם להוראות הנזילות.

חוזה SWAP - סדרת חוזים עתידיים או סדרת חוזי אקדמה למספר תקופות ידוע מראש אשר בהם שני הצדדים מסכימים להחליף זרמי תשלומים על קרן מושגית.

חוזה אקדמה (FORWARD) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה זה אינו חוזה סטנדרטי ואינו נסחר בשווקי הון מאורגנים אלא נעשה לפי צרכי הלקוח.

חוזה עתידי (FUTURE) - חוזה בין שני צדדים למכירת כמות מסוימת של נכס כלשהו במחיר מסוים בזמן נתון במועד ידוע מראש (מועד הפקיעה). החוזה קושר קשר מחייב בין הצדדים להסכם. חוזה עתידי זה הוא חוזה סטנדרטי הנסחר בשווקי הון מאורגנים.

חוזי אופציה - מתחלקים לחוזי רכש (CALL) ולחוזי מכר (PUT).

חוזה רכש הוא הזכות לקנות כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.

חוזה מכר הוא הזכות למכור כמות מסוימת של נכס מסוים במחיר מימוש עד (אמריקאית)/ב (אירופית) תאריך מסוים.

חשבונות חוזרים דביטוריים (חח"ד) - חשבונות עו"ש שלגביהם קיימות מסגרות אשראי מאושרות מראש החייבות בעמלת הקצאה.

יחס הלימות ההון - יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.

יחס כיסוי נזילות (LCR) - יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

יחס מינוף - מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.

נושר החזר - היכולת של לווה לעמוד בתשלומים שנקבעו להחזר הלוואה.

כשל תוך שנה מיום הדרוג בתקופה נתונה PD (Probability of Default) - מונח המתאר את הסבירות הפיננסית לכשל אשראי בתוך תקופת זמן נתונה. המונח מספק הערכה של הסבירות שלוה לא יוכל לעמוד בהתחייבויות שלו.

כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.

לווה - בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיע הבנק. לצורך בחינת החשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוג וכן מספר לוויים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".

מ	מדיניות מוניטרית - מדיניות המנוהלת על ידי הבנק המרכזי. תפקידה להשיג את מטרת הבנק באמצעות קביעת הרבית לטווח קצר וכלים מוניטריים נוספים.
	מדיניות פיסקלית - מדיניות הממשלה בנושאי תקציב המדינה, הכנסותיה והוצאותיה, גביית המסים וגודל החוב הציבורי. על תכנון וביצוע מדיניות זו מופקד משרד האוצר
	מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי בע"מ - חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חובים וזיכויים אלקטרוניים.
	מערכת זה"ב RTGS - מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לגורמים עסקיים נוספים.
	מק"מ- מלווה קצר מועד - נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא רבית.
	משך חיים ממוצע (מח"מ) - הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הרבית של האיגרת.
נ	נגזר אשראי - חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון.
	נגזר מגדר (Hedge) - נגזר שהנהלת הבנק מייעדת אותו כמגדר ובתנאי שהוא כשיר לכך. זאת כאשר אופי החשיפה לסיכונים של המגדר זהה לאלה של המגודר. הפריט המגודר צריך להיות מזוהה ספציפית. בתחילת הגידור קיים תיעוד פורמלי של יחס הגידור ושל המטרה והאסטרטגיה של ניהול הסיכונים של התאגיד הבנקאי ביצירת הגידור, לרבות זיהוי המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר, ואופן הערכת האפקטיביות של המכשיר המגדר בקיזוז החשיפה לשינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר, שניתן ליחס אותה לסיכון המגודר. נדרש בסיס סביר לאופן בו התאגיד הבנקאי מתכנן להעריך את אפקטיביות המכשיר המגדר.
	ניירות ערך זמינים למכירה - ניירות ערך שלא סווגו כאיגרות חוב המוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר.
	ניירות ערך למסחר (Trading securities) - ניירות ערך שנרכשו ומוחזקים במטרה למכרם בקרוב. (לכן הם מוחזקים לתקופות קצרות). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי ASK-I BID, הפרשים בין מחירי retail-I wholesale, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.
ס	סיכון אשראי - הסיכון שצד בעסקה לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו במלואן.
	סיכון אשראי חוץ-מאזני - כפי שחושב לצורך המגבלה על חבות של לווה, כמוגדר להלן:
	סך כל הסכומים האלה:
	1. ערבות, קבול שטרות, ניכיון משנה של שטרות, אשראי תעודות והתחייבות לשלם כסף על חשבון הזולת.
	2. עסקה עתידית - סך כל הסכומים האלה:
	10% מיתרת עסקה עתידית.
	א. "עסקה עתידית" - כל אחת מאלה, הן כשהתאגיד הבנקאי צד לה והן כשהוא ערב לה:
	(1) עסקה מסוג Future IX Forward, במטבע שהוא הילך חוקי או בסל המטבעות, בטובין, בניירות ערך או בזכויות;
	אלא אם כן קיימת עם אותו לקוח עסקה עתידית מאותו סוג שתקוזז כנגד העסקה הראשונה במועד פירעונה;
	(2) עסקת חליפין ברבית או בתשואות אחרות, לרבות בהפרשי הצמדה או בהפרשי שער;
	(3) הסכם מסוג Future rate agreement IX Forward rate agreement.

-
- 4 רכישת אופציה על ידי התאגיד הבנקאי לקנות או למכור את אחד הנכסים האמורים בפסקה זו. למעט:
עסקה בחוזה הנסחר בבורסה, שמסלוקת הבורסה אחראית כלפי הלקוח למימושו וקיימות דרישות להתאמה היומית של ה"מרג'ין";
יתרת עסקה עתידית עם לקוח שהוא מהסוג המפורט בפסקה 2(א)(1) לעיל, אשר תקוזז במועד פירעונה כנגד עסקה עתידית הפוכה מאותו סוג ועם אותו לקוח - בסכום שחייב במועד הלקוח לאחר הקיזוז.
סכום ההתחייבויות של התאגיד הבנקאי למסלוקת מעו"ף, בגין סכום הבטוחות שבו מתחייב לקוח לפי התרחישים כמפורט בחוקי העזר של מסלוקת מעו"ף.
3. התחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות, למעט התחייבות כאמור, שמימושה מותנה בקבלת ביטחונות המשמשים כניכויים - בגובה סכום האשראי או הערבות.
4. האמור לעיל כפוף להוראות האלה:
- א. אם התחייבות למתן אשראי או להוצאת ערבות מותנית בפירעון אשראי אחר או ערבות אחרת, סכום החבות לא יעלה על סכום החבות המירבית מביניהם, ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא כי לא ניתן לממש את ההתחייבות ללא הקטנת האשראי, או הערבות, הקיימים, באותו סכום.
- ב. התחייבות למתן חבות לא תשוקלל בשיעור גבוה יותר מהחבות הסופית עצמה, אם תמומש.
- ג. התחייבות למתן אשראי, או להוצאת ערבות, אשר נקבע במפורש בהסכם עם הלווה כי תמומש רק אם לא תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, לא תיחשב כ"חבות", ובלבד שהתאגיד הבנקאי וידא כי לא ניתן לממש את ההתחייבות אם תביא לחריגה ממגבלות לווה או קבוצת לווים בהתאמה, באותו סכום.
-
- סיכון אשראי מאזני** - אשראי לציבור באחריות התאגיד הבנקאי בניכוי הפרשה פרטנית להפסדי אשראי ובתוספת השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
-
- סיכון משפטי** - סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית וכן לקנסות ועיצומים.
-
- סיכון נזילות** - הוא האפשרות שבנק לא יוכל לעמוד בהתחייבויותיו למפקידים, עקב התפתחויות לא צפויות, ויאלץ לבצע פעולות מהירות למימוש נכסים במחירי הפסד. במובנו הרחב יותר, סיכון נזילות מתייחס לכל גוף, לאו דווקא בנק, שיש לו התחייבויות, ועלול להגיע למצב של חדלות פרעון עקב אי יכולת לממש את נכסיו במועד הפרעון.
-
- סיכון רבית** - סיכון להפסד או לירידת ערך כתוצאה משינויים בשיעורי הרבית במטבעות השונים.
-
- סיכון שוק** - סיכונים שוק (סיכונים פיננסיים) הינם סיכונים קיימים או עתידיים להכנסות, להון ולשחיקה בשווי ההוגן של הקבוצה כתוצאה משינויים במחירים, שערים ומרווחים בשווקים הפיננסיים בהם היא פועלת או עשויה לפעול והמשפיעים על ערך נכסי הקבוצה או התחייבויותיה: שיעורי הרבית, שערי חליפין, אינפלציה, מחירי ניירות ערך, התנודתיות של פרמטרים אלה ושינויים במדדים כלכליים אחרים.
-
- סיכון תפעולי** - הסיכון שליקויים במערכות או בסביבתן יביאו לאובדן בלתי צפוי. בסיכון זה נכללות טעויות אנוש או קריסת רכיבי חומרה, תוכנה או מערכת תקשורת שיש להם חשיבות חיונית לסליקה.
-
- סליקה** - תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות.
-

ע	ערביות להבטחת אשראי - התחייבויות על חשבון לקוחות מהסוגים הבאים: 1. ערבות, כתב שיפוי או התחייבות אחרת לנוותן האשראי או למי שעבר למילוי התחייבותו של מקבל האשראי, לרבות ערבויות ליתרות חוב הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי; 2. ניכיון משנה שלא על ידי בנק ישראל, כאשר לקונה זכות חזרה אל התאגיד הבנקאי המוכר; 3. ערבות לטובת ספק שירותים או סחורות להבטחת תשלומים בעד השירותים או הסחורות שהוא מספק. 4. ערבות לטובת משכיר ציוד להבטחת תשלומים של שוכר הציוד. ערבות בנקאית - התחייבות של הבנק הערב לשלם לצד ג' את הסכום הנקוב בכתב הערבות בעת דרישתו. הערבות הבנקאית מונפקת על פי בקשתו של לקוח הבנק. ערבות חוק מכר - ערבות הניתנת על ידי בנק לרוכש דירת מגורים ממוכר דירה חדשה, המבטיחה לקונה את החזרת הכספים ששילם למוכר תמורת הדירה במקרה שהמוכר לא יוכל להעביר לקונה את הזכויות בנכס, כמוסכם בהסכם המכר ומחמת העילות שנקבעו בחוק.
פ	פח"ק - פיקדון חוזר קרדיטורי - פקדון חוזר קרדיטורי הינו פקדון שתנאיו הם: 1. אסור כי החשבון יימצא ביתרת חובה. 2. אין לשלם מהחשבון בהמחאה. 3. אין להעביר מהחשבון למוטב אחר או לחשבון אחר, למעט חשבון העו"ש של אותו לקוח באותו תאגיד בנקאי. 4. הפיקדון אינו צמוד. פיקדון קצר מועד (פק"מ) - כסף המופקד בבנק לתקופה קצרה - עד שנה - הנושא רבית שקלית, קבועה מראש לכל התקופה או משתנה בהתאם לשינויים ברבית בנק ישראל. פיקדון רבית יומי (פרי"י) - פיקדון שניתן למשוך אותו בכל יום, הנושא רבית ואינו צמוד. פקדונות לזמן קצוב - פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים מיום ההפקדה. פקדונות לפי דרישה - פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.
ק	קבוצת לווים - הלוואה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לווים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לווים אחת. קונסורציום - עסקת אשראי במסגרתה מתאגדים מספר גופים פיננסיים ומעניקים יחד הלוואה ללווה. קרן נאמנות - קרן המנוהלת על ידי גוף שהוא הנאמן שלה - כגון בנק, חברת ביטוח, או חברה להשקעות בניירות ערך - על פי הסכם נאמנות שאישרה הרשות לניירות ערך, ולאחר פנייה לציבור באמצעות תשקיף. קרן נאמנות מאפשרת למשקיעים לפזר השקעות על ידי השקעה בסל מגוון של ניירות ערך.
ר	רווח בסיסי למניה - הרווח הבסיסי למניה יחושב ע"י חלוקת הרווח או ההפסד, המיוחס לבעלי מניות רגילות של החברה האם (המונה), בממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות הקיימות במחזור (המכנה) במהלך התקופה. רבית בנק ישראל - רבית בה בנק ישראל מלווה או לווה כספים ל/מאת התאגידים הבנקאים. רבית פריים - רבית הנקבעת בכל בנק על בסיס רבית בנק ישראל.

שווי הוגן - ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:

רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;

רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;

רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.

שווי הוגן ברוטו חיובי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים שחייב לבנק הצד הנגדי לו, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.

שווי הוגן ברוטו שלילי - הסכום הכולל של השווי ההוגן של חוזים, כאשר הבנק חייב כסף לצד הנגדי, מבלי שמביאים בחשבון את הקיזוזים.

שוק המעו"ף - שוק של מכשירים פיננסיים נגזרים הנסחרים בבורסה לניירות ערך בתל אביב.

שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבידיהם.

שיעור התשואה הפנימי (ש"פ) - מדד לבחינת כדאיות ביצוע השקעות. המדד מצביע על יעילותה ואיכותה של השקעה ספציפית לעומת ערך נוכחי נקי המצביע על ערכה וגודלה. שיעור התשואה הפנימי הינו שיעור הרבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים מהמכשיר הפיננסי אל היתרה המאזנית בדוח הכספי.

שיעור התשואה להון - התשואה להון הינה הרווחה נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מחולק בהון הממוצע המיוחס לבעלי מניות הבנק.

שירותים בנקאיים אוטומטיים - חברה בע"מ שהוקמה בשנת 1978 על ידי חמשת הבנקים הגדולים בישראל כדי לנהל עסק של מתן שירותים למוסדות פיננסיים שונים (בנקים, מוסדות כספיים, חברות לכרטיסי אשראי, קופות גמל וכד'). חברת שב"א פועלת בארבעה תחומים עיקריים:

(1) ניהול רשת התקשורת בין מסופי כרטיסי האשראי שבבתי העסק להלן (POS) לחברות לכרטיסי אשראי.

(2) ניהול רשת הכספומטים שאינם מוצבים בסניפי הבנק.

(3) ניהול רשת התקשורת של הכספומטים המוצבים בבנקים.

(4) מתן שירותי תקשורת לחברות לכרטיסי אשראי מול מס"ב ולתאגידים הבנקאיים המשתתפים במכרזים המוניטריים מול בנק ישראל.

תהליך הסקירה הפיקוחי SREP (Supervisory Review Process) - התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך ניטור וניהול סיכונים.

תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) - סך הסחורות והשירותים שיוצרו בתוך מדינה מסוימת במהלך תקופה נתונה, במונחים כספיים. התוצר שווה גם סך תשלומי השכר ורווחי הפירמות.

תעודת סל - נייר ערך המקנה למחזיק בו תשואה על פי מדד כלשהו. מנפיק התעודה מבטיח לקונה להחזיר לו את כספו בתום תקופה מסוימת בתוספת שיעור העלייה של המדד שהתעודה צמודה אליו.

תשואה לפדיון - התשואה שתתקבל מאיגרת חוב (או מכל מכשיר חוב אחר) אם היא תוחזק עד לפדיונה הסופי, ואם כל התקבולים ממנה (קרן ורבית) יישאו אותו שיעור תשואה. ידועה גם כתשואה הפנימית של איגרת חוב ומוצגת בדרך כלל במונחים של רבית שנתית אפקטיבית.

אינדקס

א	אומדנים חשבונאיים קריטיים	121
	אסטרטגיה עסקית	15
	אקטואריה	207, 144, 123
ב	באזל	217, 37
	ביטחונות	68
	בקורות	127
ג	גידור	239, 158
ד	דוח רווח והפסד	366, 134, 12
	דוח על הרווח הכולל	135
	דוח על השינויים בהון	137
	דוח תזרים מזומנים	138
	דוח רואי החשבון המבקרים	133
	דוח פרופורמה	199
	דיבידנדים ומדיניות חלוקת רווח	297, 216, 39
ה	הון אנושי	338
	הון והלימות הון	216, 37
	הון מניות	216, 137
	הון עצמי רובד 1	219, 37
	הון רובד 2	219, 37
	היוון עלויות תוכנה	164
	הלבנת הון	119, 113
	הלוואות לדיור	269, 81
	הסדרי חוב וארגון מחדש של חובות בעייתיים	265, 262, 154
	הפרשה למסים על הרווח	177
	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי	262, 155, 121
	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי	156, 121
	הצגה מחדש	143
ו	ועדת שטרומ	348, 201
ז	חובות בעייתיים	260, 190
	חובות פגומים	260, 190, 153, 148
י	יחסי הון	218, 37
	יעד הון	220, 37
	ירידת ערך	165, 160

ל	לווים גדולים	32,31
	לקוחות עסקיים	354,334,49,44
	לקוחות קמעונאיים	355,354,334,51,47
מ	מאזן	367,136,13
	מבנה ארגוני	333
	מגזרי פעילות	251,246,40
	מדד המחירים לצרכן	151,17
	מדינות זרות	79
	מדיניות חשבונאית	141
	מדיניות ניהול סיכונים	65
	נכסים בלתי מוחשיים	203,171,164
	מוסדות פיננסים זרים	185,77
	מזומנים ושווי מזומנים	184,138
	מחויבות בגין הטבות פרישה	207,143,123
	מיזוגים	198,60
	מימון ממונף	83
	מינוף	217
	מיסוי	353,181
	מסים נדחים	178,167
	מסגרות אשראי	271
	מפקידים גדולים	103
נ	נגזרים	239,159,124,98
	נזילות	217,103
	ניירות ערך	185,33
	ניתוח תרחישי קיצון	66
	נכסי סיכון	217,37
	נכסים אחרים	203

107,25,14	ס	סייבר
254,190,116,67		סיכון אשראי
118		סיכון מוניטין
104		סיכון מימון
118,100		סיכון נדילות
70		סיכון סביבתי
118,14		סיכון רגולטורי
116,86		סיכון רבית
116,84		סיכון שוק
118,105		סיכון תפעולי
116,110,14		סיכונים אחרים
175,23	ע	עמלות
72		ענפי משק
322,290		עסקאות עם צדדים קשורים
85		ערך בסיכון (VAR)
203,202,163	פ	פחת והפחתות
204,103,35		פקדונות הציבור
207		פנסיה
290,147	צ	צדדים קשורים
117	ר	ריכוזיות לווה וקבוצת לווים
117		ריכוזיות ענפית
182,168		רווח למניה
337,202,163		רכוש קבוע
280	ש	שווי הוגן
317		שכר רואי החשבון המבקרים
350	ת	תגמול
65		תיאבון לסיכון
185		תיק למסחר
20		תשואה להון

קבוצת הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ הנהלה מרכזית

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי תל-אביב

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

סניף ראשי ירושלים

רח' הלל 10, ירושלים 9458110

סניף ראשי חיפה

רח' הבנקים 3, חיפה 3326115

82 סניפים ושלוחות ברחבי הארץ

כתובתנו באינטרנט:

www.fibi.co.il

בנק אוצר החייל בע"מ

רח' מנחם בגין 11, רמת גן 5268104

46 סניפים ושלוחות

בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ*

רח' אחד העם 9, תל-אביב 6525101

22 סניפים ושלוחות

* ממוזג עם הבינלאומי החל מה-1.1.2016.

בנק מסד בע"מ

רח' אבא הלל 12, רמת גן 5250606

22 סניפים ושלוחות

הבינלאומי הראשון הנפקות בע"מ

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

הבינלאומי ליסינג בע"מ

שד' רוטשילד 42, תל-אביב 6688310

הבינלאומי יוניק

ניהול השקעות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

יובנק חברה לנאמנות בע"מ

שד' רוטשילד 38, תל-אביב 6688307

חברה בת בחו"ל

FIBI BANK (SWITZERLAND) LTD

Seestrasse 61, ch-8027

ZURICH, SWITZERLAND

הפקה: דפוס רייתן